

IN HOMINE DOMINI. IOSTRI. IESU. CHRISTI.
 INCIPUNT. EPISTOLE. & O. V. V. ADAMI. OPVS
 CVLÆ. PRAEFVLGUM. LVMINARIS. ECCLESIAE.
 BEATISSIMI. HIERONYMI. PRAESBYTERI. AD.
 ORTHODOXAE. FIDEI. CONFIRMATIONEM.
 & DIVERSARVM. HAERESON. CONFVTATI
 ONEI. PERTINENTIA. & PRIMO. DIFFI
 NITIO. FIDEI. SYMBOLI. QVE. NICENI. CONC
 ILII. AB. EODEM. DE. GRACIA. IN. LATINVM.
 TRANSLATA. SERMO. NEI.

332

REDIVVS IN LVMI
 DIVM PATRI. OMI
 NITENTEM. OMI
 CUI VISIBIVM &
 INVISIBIVM CRE
 ATIONEM. ET IN A
 LVMI DOMINI
 IOSTIVM IESU
 CHRISTVM FILLI
 CIVS NATVM DE
 SVBSTANTIA DEI
 PATRIS IPSA. E
 QVOD GRACE I
 DICTVR. QVOD IOSTI
 DIVM DE DEO. IV

confiteor
 hominifion

men de lumine. deum verum de deo vero. natum.
 non factum. sicut heretici dicunt. Per quem omnia
 visibilia et invisibilia facta sunt tam in celis q̄ et in
 terra. Qui propter nos homines. et propter nostram
 salutem descendit. et incarnatus homo factus est.
 passus. et resurrexit tertia die. et ascendit in celos.
 venturus inde iudicare vivos et mortuos. Et in spi
 ritum sanctum qui de patre processit proprie. et deus
 est verus sicut filius. Hos autem qui dicunt. erat tem
 pus quando non erat filius natus. et priusq̄ nasceretur
 non erat. aut quod ex nihilo factus sit. aut natus. aut
 mutabilem aut convertibilem filium dei dicunt esse.
 hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia. que fides
 invisibilem verum est. non visibilem. Unde arriam
 salvatorem videntes in carne. putaverunt eius divini
 tatem talem esse qualem et carnem. passibilem. muta
 bilem convertibilem comprehensibilem et quasi formi
 dantem et quasi nescentem omnia. Et proficentem
 etate et sapientia et nihil facientem ex se et subiectum
 et omitem ad patrem. Et gratias agentem et edentem
 et patientem et lacrimantem et gementem et quiescē
 tem. Et postremo que sunt creature propria hec carni

creatur saluatoris ascribenda sunt utique non diuini-
tati. quia deus dicitur in scriptura et homo. Quia
ergo propter nos et homo dicitur. non debemus que
sunt carnis deo ascribere. et que sunt dei carnis est
mare propria. Siquid igitur minus aut inaequale.
aut impotens dicitur in scriptura aut subiectum aut
humile carnis eius est assumptum. quia uere natus est
de carne. et quia cum hominibus triginta et plus
annos conuersatus est. et uere habebat pati. Ideo et
uerus homo propter carnem accipitur. et uerus de-
incarnatus est. in carne passus natura passibilis. non
deitatis. Hec enim que pati debuerat caro hominis
transgressoris pro hominibus pati dignatus est de-
us per carnem passibilem. ut et diuinitatis eius ine-
narrandam potentiam in re uisibili predictam sen-
tamus. et bonitatis eius diuinitas. idest per passionem.
remissionem peccatorum credentes in eum confes-
mur. Quale est igitur malum hoc. ut audeat quis
gratiam domini nostri iesu christi quam pro no-
bis fecit se humilians. ut nos exaltemur. humanis
sensibus et uoce heretica non solum non intelligere.
insuper etiam periculosos blasphemus ad irritam
eam adducere atque ultro ei aduersari. dicente
scriptura. Deuote enim gratiam domini nostri
iesu christi. quoniam diues cum esset propter nos
pauper factus est. ut nos eius paupertate diuites
cristamur. Absit igitur in filio dei aliquid plus
minus ue. aut in loco aut in tempore aut in poten-
tia aut in scientia aut in equalitate. aut in subie-
ctione. quam in patre sentire. Condeceat enim hoc ut
deitati eius et non carni ascribatur. Si enim plus
minus ue aliquid inuenitur. excepto hoc quod
genitrix pater filium. et excepto hoc quod filius non ex
semetipso natus est. sed de patre natus est proprie.
non in tempore sed semper. non aliunde sed de su-
a substantia. non de alia sed ipsa propria. forte
secundum uerbum eorum aut inuidens. aut im-
potens pater. insuper etiam et temporalis agnoscat.

2.
Et cum aperte hoc ueretur scriptura et exerceatur. quo-
modo temporalem deum. que admodum gentiles
uenerantur. ipsi etiam similiter adorant. Nam si
temporalis est. nec uerus potest esse. et si non uerus
neque potest omnia. et quid tam huic tali deo cre-
dendum est. qui erat aliquando quando non erat.
et ex nihilo natus est. dicente scriptura. si audierit
me israel non erit in te deus recens. Si ergo recens
est. non debet uerus credi. Si autem sempiternus. quip-
pe hic deus sempiternus erat qui loquebatur in omnibus
sanctis. et legem dedit moysi in monte sinai. et omnia
potens et omnia sciens. et ad eum paradiso uisus est. et in
predestinatione carnali futura enuntians ei. et cum
iacob lucatus est. et quem admodum humana fragili-
tas capere poterat condescendens infirmitatibus omni-
um diuersorum genere approbat. alius in gloriam amo-
ris omnium causa. alius in humilitate eminentis eius bo-
nitatis agnoscente. si ergo sempiternus filius de patre
est genitus. quippe et omnia sciens et omnia potens. et
omnia saluans omnia continens omnia iudicans. ere-
ans cum patre semper et spiritu sancto. accipe igitur
quod creatura deus uerus non esse potest. neque creatura
creaturam saluare. dicente scriptura. et coluerunt et
seruierunt creature potius quam creatori. qui est benedictus
deus in secula. Videt igitur quod magis paganicus est
hoc quod christianitatis. et quod non in tempore est natus.
sed semper natus erat de patre. Dicit apostolus beatus.
Inuisibilia enim eius a creatura mundi per ea que fac-
ta sunt intellecta conspiciuntur. tam sempiterna uir-
tus eius et diuinitas. Videt igitur quod christus filius
dei uirtus dei est. Non temporalis est. sed sempiternus.
Quod de substantia diuina patris natus est semper. ipse aut
saluator in euangelio. Quod nascitur de carne caro est.
et quod nascitur de spiritu spiritus est. quoniam deus
spiritus est. Et quod uerus deus est filius dei. dicit scrip-
tura. erat lumen uerum. quod illuminat omnem homi-
nem uenientem in hunc mundum. Et iterum ipse
euangelista beatus. hic est iesus christus deus uerus.

Et q̄ semper erat aut ipse in principio erat uerbum. et uerbum erat apud deum. et deus erat uerbum. Et quod omnipotens est filius omnium creator. aut ipse euangelista beatus. omnia per ipsum facta sunt. Si ergo omnia per ipsum facta sunt uisibilia et inuisibilia. quomodo dicit ante passionem saluator q̄ de die et hora nemo nouit. neque angeli celorum. neque filius hominis nisi pater. Attendens igitur uidet q̄ propter uoluntatem hominum dicit se nescientem passionem. ne negligentibus effugiantur homines. Nam et humilitatis sue causa hoc dixit propter carnem passionem. quia quasi homo hominibus uidebatur. et uoluntate omnium tacuit. res quidem gerendas in seculo eis annuntians atque enumerans. diem autem et horam non eis aperiens. Q̄ ergo pro uoluntate nostra tacuit. et se humiliavit. non de hinc uultu esse ingratum. et non solum non intelligentes insuper etiam iudaico more hominem desumantem. eiusdem etatis et ignorantie et impotentie participem iudicantes tanq̄ iudei. Q̄ non diuinitas naturaliter patet. sed caro ipse ostendit iudeis dicens. soluite hoc templum. et in tribus diebus ego suscitabo eum. Et cum hoc dubium q̄ deus hoc dicebat. id est filius dei. eternum uerbum ueniens patris et sapientia dei. et uirtus dei. et na et sempiterna et imago dei inuisibilis. ab inuisibili natus non factus. facta autem est caro et plasmata. in qua deus. cuiusquam et inuisibilis erat propter inuisibilitatem et impossibilitatem uisionis nostre. Neque enim intrinsecus erat solum. sed extrinsecus et intrinsecus. et in celis et in terra. et omnia continent et implent. Nihil ergo imperfectum in filio dei. nihil inaequale. nihil impotens. nihil temporale. nihil incognitum. omnia uera. omnia possibilia. omnia ingenta. omnia equalia patri. dicente saluatore. nemo nouit filium nisi pater. et nemo nouit patrem nisi filius. et qui uult filium reuelare. Videt equalitatem filii ad patrem. Cum ergo patrem nouit filius. ueniamandi et incomprehensum diem nesciat. et horam quam ipse fecit. A bñt a sensibus nostris. hoc iterum ipse saluator dicit. Cla illis pater ut honorificent filium sicut honorificant patrem.

3.
Et qualis ergo igitur deus est filius deitate dicente apostolo. Qui cum in forma dei esse non rapinam arbitratus est. cum esset equalis deo. sed semetipsum exinanuit formam serui accipiens. humiliatum se usque ad mortem mortem crucis. Videt q̄ utranque scriptura non abnegat in filio dei. et q̄ dei est uirtus et omnipotens omnia faciens omnia complectens omnia continens omnia saluens omnia dantis iudicantis saluantis exaltans. et q̄ create nature est id est carnis et cuius. et patens et plenus. et quasi nesciens et quasi non potens omnia quasi subiecti. et cetera huius similia. Non ergo debet esse confusio rerum. quamuis conuincit immortalitatem immortalitatis dei. et uoluntatis conuincit mortalitatem. et creditur passionem corporis in quo apparuit. in eo etiam permanentem in perpetuum ut et illi qui crucifixus erat cum aspicant. et impossibilem sibi causam nature diuine per materiam conspicibilem sustinentes. et iudicium uisibile terminetur. et misterium secreti scientia reuelatur. et potentia cuius maiestas et bonitas a cunctis hominibus cognoscatur. Quid q̄ et spiritum sanctum uerum deum inuenimus in scriptura. et de patre proprie esse. et cum filio et patre semper. sed et regnare et creare et ubique esse. et saluare et uiuificare et peccata dimittere. et omnia complecti et sanctificare et iudicare et docere et omnia scire et inuolare. et quemadmodum filius dei. et spiritus sancti persona terna sicut filii et patris. res enim persone sunt quibus exalantur. uere equalis diuinitatis substantia. id est de patre filius. et spiritus proprie et uere de patre qui procedit. Primum igitur accepit q̄ de patre est proprie et spiritus sanctus. dicente scriptura. Verbo dei celi firmati sunt. et spiritus eius cuius omnis uirtus eorum. et saluator ait. Quis autem uenerit parit dicitur spiritus uertatis. qui de patre procedit. ille de meo accipiet. quoniam ipse me glorificabit. et ueniens annuntiabit uobis. et soluit statim interpretans dominus ostendens primum quidem q̄ persona sit spiritus sanctus dicens. ille de meo accipiet. et ut ne sic uisum aut creatum aut patre impotens monstraret patrem mox persoluit interpretans et dicit. Ideo autem uobis dixi. quoniam ille de meo accipiet. quia omnia que patris sunt mea sunt. Si igitur ea que patris et filii sunt. et omnia que filii sunt. et omnia spiritus sancti sunt. nihil ergo in omnibus

deest filio quod non ad eius attineat potestatem. nihil quod non ab eo factum sit. et eius nutu ac moderamine non regatur. Cum ergo omnia habeat filius in potestate in omnibus nihil deest omnium. Horum igitur omnium habet potestatem et spiritus sanctus quorum et filius. sic enim dicit de spiritu sancto saluator. Ille iudicabit mundum et conuincet et docebit de peccato et de iustitia et de iudicio. de peccato quidem quod non crediderunt in me. de iustitia autem quam uideo ad patrem meum. de iudicio autem quod princeps huius mundi iam iudicatus est. Videt igitur quod spiritus sanctus annuntiat filium. et docet de filio et de patre et de spiritu. et spiritus sanctus docet de patre et filio. Trinitas igitur quia uera est inenarranda est inuisibilis est omnipotens est. se predicat. se se annuntiat dignanter omni creature inuisibili et inuisibili. Non ualeat quis dignanter aut narrare aut mirari aut comprehendere aut inuestigare aut quem admodum est humanis tam sensibus occupare. Constat igitur infirmari hominem sancte uenerandaeque trinitatis inenarranda gloria maiestate aut potentia. Cuius igitur trinitatis narratio glorie si excedit. quanto magis frustrabuntur qui audent inter patrem et filium et spiritum aut locum aut tempus. aut aliquam causam humane potentie inducere. qui non solum quid sit deus non intellexerunt. qui nec etiam quid sit homo attendere potuerunt.

Nihil ergo in trinitate substantiam. nihil nuperitum. nihil temporale nihil impotens nihil minus nihil inaequale trinitas ueneranda deprecanda. Trinitas inenarranda inuestiganda incomprehendenda. Et quod inuisibilium reuerens est nobis dicit apostolus. Est autem fides sperandarum substantiarum reuerens inuisibilium examinatricem. in hac enim testimonium meruerunt seniores. et uerum in euangelio. Deum nemo uidit unquam. et uerum. Spiritus ubi uult stat. et uocem eius audis. sed nescis unde ueniat. aut quo uadat. Quod deus est spiritus dicit petrus beatus apostolus.

Vt quid mentatus es spiritu sancto anania. non es mentatus hominibus sed deo. Non dixit patri aut filio sed spiritui sancto. Videt igitur quod deus est spiritus sanctus. et quod ubique est dicit sanctus propheta. Quo figuram a spiritu

9.

tuo domine. aut a facie tua quo uadam. Et quod omnia complet deus spiritus sicut filius. aut propheta. spiritus domini impleuit orbem terrarum. et ita in actibus apostolorum. Hec dicit spiritus iubens. separaui michi barnaban et paulum ad opus quod uocauimus eos mittere. et iterum apostolus. Placuit spiritui sancto et nobis. Et in libro regnorum dicit deus de iudicis. Regnauerunt non per me. neque per spiritum meum. et in prophetis ita. Domus israhel conuocauit spiritum dominum. et quod habitat in sanctis spiritus sanctus quemodo filius dicit apostolus. Quomodo corpus uestra templum est sancti spiritus. qui habitat in uobis. et iterum. Hecitas quomodo templum dei estis. et spiritus dei habitat in uobis. Et quod omnia nouerit spiritus dicit apostolus sanctus ita. Alicui datur per spiritum uerbum sapientie. alii uerbum scientie. in eodem spiritu. alii fides. alii genera linguarum. alii interpretationes in eo spiritu. alii gubernatio. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus. diuidens omnibus sicut uult.

Non dixit sicut iubetur. sed sicut uult. Ostendit non creaturam. sed uerum spiritum de deo esse. et omnia posse se filium. unde ait statim apostolus. Quomodo nemo nouit hominum que sunt in homine nisi spiritus hominis qui est in eo. sic et que sunt in deo nemo nouit nisi spiritus qui de deo est. spiritus enim dei perscrutatur etiam alia dei. Videt quemadmodum omnia scientem spiritum sanctum et omnia potentem et ubique esse et omnia in se esse et omnia saluare sancta nobis scriptura annuntiat. Unde et saluator in euangelio blasphemiam spiritus sancti neque hic neque in futuro hominibus statuit dimittendam dicit. deo uobis dico quod omnis blasphemia et omne peccatum dimittetur hominibus. blasphemiam autem spiritus sancti neque hic neque in futuro dimittetur hominibus. Non itaque blasphemiam dicebat aliam spiritus sancti iudeis nisi hoc. aut deus non erat. aut de deo proprie non est. Nam inuenimus quod iudei non audent denegare spiritum. sed in scripturis sicut spiritum legunt. aut creaturam accipiunt. sicut angelum. aut ipsum patrem existimant. et tertiam personam accipiunt. aut compositum arbitrantur.

deum patrem . cum sit proprie nature spiritus ^{patris} . ex his spi-
ritum etiam altero putant cum consistere . et uerbo . cum sit hec
rea composita et creata q̄ uere diuine incorpore ac simplicis .
que solet a uideri sic intelligi ut a pugnis intantum . Nobis
igitur unus pater . et unus filius cuius uerus deus . et unus spiritus
sanctus uerus deus . et hi tres unum sunt . una diuinitas et potes-
tas et regnum . Sunt autem tres persone . non due non una no-
secundum reuelationem aut collectionem aut confusionem .
sed semper manentibus personis diuini . Harum fides datur
de baptismo . Ab his et remissa dantur peccati et uita eterna
sine aliqua dubitatione sperantur . Hinc trinitati creditur ue-
re sancti et beati patriarcho prophete et apostoli et martyres
et martiri gloriam meruerunt et spem uite peremerunt a
depi sunt . et regnum celorum hereditatione non ambigua
sunt sortiti .

Confessio fidei beati hieronymi ad damasum papam .
Redimus in deum patrem omnipotentem cunctorum uisibilium
et inuisibilium conditorem . Credimus et in dominum nostrum
iesum christum per quem creata sunt omnia . uerum deum uni-
genitum et uerum dei filium . non factum uerum adoptiuum .
sed genitum . et unum cum patre substantie . atque ita per
omnia equalem . deo patri ut nec tempore nec gradu nec pote-
state possit esse inferior . tantquam esse confitemur illum q̄
qui est genitus quantus est ille qui genuit . Non autem quia
dicimus genitum a patre filium diuine et ineffabili generationis
aliquid tempus ascribimus . sed nec patrem aliquando cepisse
hac filium . Non enim aliter consistere possumus . eternam pa-
trē nisi confitemur etiam coeternum filium . ex filio enim
pater dicitur . et qui semper pater suus . semper habuit filium .
Redimus et in spiritum sanctum deum uerum ex patre proce-
dentem . equalem per omnia patri et filio uoluntate . potestate
eternitate . substantia . Nec est prorsus aliquis in trinitate gra-
uis . nihil quod inferius superius uel dici possit . sed deitas sui
perfectione . equalis est . ut exceptis uocabulis que proprietate
personarum indicant . quicquid de una persona dicitur de
tribus dignissime possit intelligi . atque ut confidenter de
artium unam eandemque dicimus trinitatis esse substan-
tiam . et unum in tribus personis fatemur deum . ita imple-

9.
tatem sabelli deducantes tres personas expressas sub proprie-
tate distinguimus . non ipsam sibi patrem ipsam sibi filium
ipsam sibi spiritum sanctum esse dicentes . sed aliam patris
aliam filii . aliam spiritus sancti esse personam . Non enim no-
mina tantummodo sed etiam nomina proprietates id est
personas . uel ut graecis exprimitur *ὁμοουσιον* . hoc est substantias
consistemus . Nec pater filii aut spiritus sancti perso-
nam aliquando excludit . Nec rursus filius aut spiritus sanctus
patris nomen personamque recipit . sed pater semper pa-
ter est . filius semper filius . spiritus sanctus semper spiritus sanc-
tus . itaque substantia unum sunt . personis ac nominibus distin-
guantur . Ipsum autem deus filium qui absque initio eternitatem
cum patre et spiritu sancto possidet dicimus in fine seculorum
perfectum naturae nostrae hominem suscepisse . ex maria sem-
per uirgine . et uerbum carnem esse factum . assumendo homi-
nem non permittendo deitatem . Nec ut quidam sceleratis
sime opinantur . spiritum sanctum dicimus fuisse pro sem-
ne . sed potentia ac uirtute creatoris operatum . Sic autem co-
fitemur in christo unam sibi esse personam . ut dicamus dual
perfectam atque integram esse substantiam . id est deitatis et hu-
manitatis . que ex anima conuenitur et corpore . Atque ut
condemnamus fornicum . qui solum et nudum hominem con-
fiteatur in christo . ita anathematizamus apollinarem et eius
similes . qui dicunt de filium unius aliquid de humana si-
cepisse naturam . et uel in carne uel in anima uel in sensu assu-
mpitum hominem . his propter quos assumptus est fuisse disti-
nctum . quem absque sola peccati macula que naturalis non
est nobis confitemur fuisse conformem . Illorum quoque simi-
liter execramur blasphemiam qui nouo sensu . asserere conan-
tur . a tempore susceperit carnis omnia que erant deitatis in
hominem demiguisse . et rursus que erant humanitatis
in deum esse transiisse . ut quod nulla unquam heresis dicere
ausa est uideatur hac confessione utraque exanimata sub-
stantia deitatis solueret et humanitatis . et a proprio statu
in aliud esse mutata . qui tam deum imperfectum in filio
q̄ hominem confitentur . ut nec deum uere nec hominem
tenere credantur . Nos autem ita deum uel susceptum a
dei filio passibile nostrum . ut deum impassibile permanere

hypostasis

ret. Passus enim de filius non putauit sed uere omnia que
scriptura testatur. id est esuriam suam lassitudinem dolore
mortem et cetera huiusmodi. secundum illud passus est
quod pati poterat. id est non secundum illam substantiam que
assumpsit. sed secundum illam que assumpta est. Ipse enim
deus filius secundum deitatem suam impassibilis est ut pater
incomprehensibilis ut pater. inuisibilis ut pater. inuicerni-
bilis ut pater. et quantum propria persona filius. id est dei uer-
bum suscepit passibilem hominem ita tamen eius habi-
tatione secundum suam substantiam deitas uerbi nihil pas-
sa est. ut tota trinitas. quam impassibilem necesse est con-
siteri. Mortuus est ergo deus filius secundum scripturas iuxta
id quod morti poterat. resurrexit tertia die. ascendit in celum.
sedet ad dexteram dei patris. manente ea natura carnis in
qua natus est. et passus est. in qua etiam resurrexit. Non enim
exinanita est humanitatis substantia. sed glorificata. et in-
ceternum cum deitate mansura. Accepta ergo a patre om-
nium potestate que in celo sunt et in terra uenturus est
ad iudicium uiuorum ac mortuorum. ut et iustos remun-
ret. et puniat peccatores. Resurrectionem carnis uia consite-
mur et credimus. ut dicamus nos in eadem in qua nunc si-
mus ueritate membrorum esse reparandos. qualesque semel
post resurrectionem fuerimus effecti. in perpetuo permansu-
ros. Vnam esse uitam sanctorum. sed premia pro labore di-
ueria. E contrario pro modo delictorum peccatorum quo
que esse supplicia. Baptisma unum tenemus. quod isdem sa-
cramenti uerbis in infantibus quibus etiam in materibus
asserimus esse celebrandum. Hominem si post baptismum
lapsus fuerit per penitentiam credimus posse saluari.
Nouum et uetus testamentum recipimus in eo librorum
numero quem sancte catholice ecclesie tradidit auctoritas.
Animalia deo dari credimus. quas ab ipso factas dicimus. a
nathematizantes eos qui animam quasi partem dei di-
uine dicunt esse substantie. Eorum quoque condemnamus
errorem. qui casus ante peccata uel in celis conuersationis suis
se dicunt. quod in corpora mitterentur. Execramur etiam
eorum blasphemiam. qui aliquid impossibile homini a
deo esse preceptum. et mandata dei non a singulis sed ab

6.
omnibus in commune posse seruari. uel qui primas nuptias
cum manicheo aut secundas cum catasiggi damnant. Ana-
thematisamus etiam illos. qui de filium necessitate carni-
mentum esse dicunt. et cum propter assumptum homi-
nem non omnia facere potuisse que uoluit. Iouianus qui
damnauit heresim. qui dicit nullam in futuro meritorum
esse distantiam. nos que casibus habituros esse uirtutes quas
hic habere negauerimus. Liberum se consistimus arbitrium
ut dicamus nos semper de indignere auxilio. et tam illos terra
re qui cum manicheo dicunt hominem peccatum uitare non
posse. quam illos qui cum iouiano asserunt hominem non
posse peccare. uterque enim tollit arbitri libertatem. Nos
uero dicimus hominem semper et peccare et non peccare
posse. ut semper nos liberi consisteamus esse arbitri. Hec
fides est papa beatissime quam in catholica ecclesia didici-
mus. quam que semper tenuimus. In qua si minus perire
aut parum caute forte aliquid positum est. emendari cu-
pimus a te qui petri et fidem et sedem tenes. Sin autem
hec nostra confessio apostolorum tui iudicio comprobatur.
quicumque me maculare uoluerit. se impertitum uel mali-
uolum uel etiam non catholicum. non me hereticum
comprobabit.

Heronymi ad adamium papam de nouo nomine trimum.

Noniam uetusto orientis inter se populorum furo-
re collisus indissolam domini tuniam et desuper
extam minutatum per frustra decerper. et chri-
sti uncam exterminant uulpes. inter lacus con-
fusus qui aquam non habent difficile ubi fons
signatus et ortus ille conclusus sit possit intelligi. ideo mihi
cathedram petri et fidem apostolice ore laudatam censu-
consulendam. inde nunc meae anime postulans abum un-
de olim christi uestimenta suscepit. Neque uo tanta oasti-
tas elementu liquentis et interiacens longitudo terrarum
me a pretioso margarite potuit inquisitione prohibere. Pro
bucanique fuerit corpus. illuc congregabuntur aquile. Pro
figato a sobole mala patrimonio. apud uos solos incorru-
pta patrum seruiatur auctoritas. Ibi cespere terra secundo

substantiarum
hypostasicon.

dominica semini puritatem centeno fructu refert: hic obruta silicis
frumenta in solium alienisque degenerant. Nunc in occidente
solusitatae ortur, in oriente autem lucret ille qui ceciderat sup
fidem posuit thronum suum. Uel est lux mundi uel sal terne
uol uita aurea et argentea, hic testacea uita uel lignea uirga
ferream et eternum appetuntur incendium. Quamquam
igitur tui me terreat magnitudo, tamen inuitat humanitas.

A sacerdoti uictima saltem, a postore praesidium ouis flagito.
F accessit inuidia romani calumnia, recedat ambitio. Cum succedet
re purgatoris et discipulo christi loquor. Ego nullum primum
mihi christum sequens beatitudinem tuam id est cathedrae petri com
munionem confiteor. Super illam petram, edificatam ecclesiam
suo, quicumque extra hanc domum agnum comederit profanus
est. Siquis in hoc aera non fuerit perdit regnatum diluuii. Et
quia profanatoribus meis ad eam solitudinem commigraui
que feriam unice barbarie sine decore, non possum sane
tuum domini tot interiacentibus sperni a sanctimonia tua sem
per expetere, ideo collegas tuos, egyptios confessorum sequor, et
sub onerariis nambis patria nauicula delitescit. Non noui uita
lem, miserum rebus, ignoro paulinum, quicumque tecum no
colligit spargit, hoc est qui christi non est, ante christi est. Nunc
igitur prohibet post nicenam fidem, post alexandrinum uic
to pariter occidente decretum trium omniaeque abarria
norum praeside et compensis nouellum a me homine roma
no nomen exigitur. Qui illa quae apostoli praedidit, quis no
uis magister gentium paulus, hoc docuit. Interrogamus quid
tres omniaeque possit arbiteretur intellegi. Tres personam subsiste
ter, unum. Respondemus nos ita credere. Non sufficit sensus, ipsi
nomen est lagum, quia nescio quid uenem in syllabis later.

C lamamus, si quis tres omniaeque aut tria omniaeque hoc est tres
subsistentes personam non confiteatur, anathema sit, et quia uo
cabula non edicimus, haereticis indicamus. Siquis autem omniae
que et ipse intellegens, non tribus personis unam omniaeque
dicit, alienus a christo est, et sub hac confessione uobiscum par
ter caetero imonit inuimus. Quae nite obsecro si placet,
non timebo tres omniaeque dicere si uelitis. Condatur noua
post nicenam fidel, et similibus uerbis cum arrians consista
tur orthodoxi. Tota saecularium literarum schola nihil

substantia
hypostasis
substantia
hypostasis
substantiam
usiam
substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis

aliud omniaeque nisi diuinitas nouit, et quisquis rogo ore sacrolego
tres substantias predicabit. Una est sola deo natura, quae uere
est, ad id enim quod subsistit non habet aliunde, sed suum est.
Cetera quae trinitas sunt, etiam si uidentur esse non sunt, quia ali
quando non fuerunt, et potest rursus non esse quod non fuit.
Dicit solus qui, eternus est, hoc est qui exordium non habet,
essentiae nomen uere tenet. Idcirco et ad moysen de rubo loq
tur, ego sum qui sum, et rursus, qui est misit me. Cum ut
que tunc angeli adum termi uel maria, et quomodo commu
ne nomen essentiae proprium sibi uendicat deus. Sed quia
illa est perfecta natura, et in tribus personis deitas una per
sistit, quae et uere una natura est, quisquis tria esse hoc est
tres omniaeque dicit, sub nomine pietatis tres naturas con
tur asserere, et si ita est, cur ab arria partibus separamus
perfidia copulati. Iungatur et beatitudo tua urinis, cum
ambrosio docetur, aurentius, abbat hoc a romana fide, si
enilegam tantum religiosi corda non hauriam. Sufficiat
nobis dicere unam substantiam tres personam subsistentes
perfectas, aequales coeternas. Taccantur tres omniaeque si
placet, et una tenatur. Non bene suspitionis est, quum in
eodem sensu uerbi dissentiant, sufficiat nobis memorata er
dilatata, aut si rectum putatis tres omniaeque cum interpre
tationibus suis debere nos dicere, non negamus, sed mihi
credite, uenemum sub melle later, transfigurabit se angelus
satanae in angelum lucis. Dene interpretantur omniaeque,
et quum id quod ipsi exponunt, habere me dicunt, haere
ticus uidetur. Quid tam anxie unum uerbum tenent.

substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis
substantiam
hypostasis

Quid sub ambiguo sermone latent. Si sic credunt ut inter
pretantur non damno quod retinet, si sic credo ut ipsi sen
tire se simulant permittant mihi meo uerbis suum sensus
loqui. Quamobrem obsecro beatitudinem tuam per eroga
fixam mundi salutem per omniaeque trinitatem, ut mihi
epistolis tuis siue tacendarum siue dicendarum omniaeque
detur autoritas. Et ne forte obcurtas in quoque loca fallat
hauios litterarum ad euagrum presbyterium quem optime
nostri dignare scripta, transmittere, simul etiam cui a
pud antiochiam debeam communicare, significet, quia
compensis cum tartensibus haereticis copulantur. Nihil

substantiam
usiam

substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis

substantiam
hypostasis

aliud ambimus q̄ ut autoritate communionis uestre sicut
tres v̄mōtātor̄ cum antiquo sensu p̄cedunt.

Hieronymi ad damasium papam de fide. et cui apud antio-
chiam communicare debeat 2-

Mortua in euangelio mulier tandem meruit audiri &
plauso cum seruis hostio media licet nocte ab amico panis
amicus accepit. Datus ipse qui nullis contra se superari uiri-
bus potest publicani precibus uincitur. Hinc uenit ciuitas
que peccato perit fletibus stetit. Quorsum ista tam lon-
go repetita principio? uidelicet ut paruim magnus aspi-
ciat. ut dicit pastor moribundam non contemnat ouem.

Christus in paradisiim de cruce latronem intulit. et ne quis
aliquando senam conuersionem putaret fecit homicidii
penam martyriam. Christus inquam prodigum filium
reuerentem letus amplectitur. et nonaginta nouem pec-
catis derelictis una ouicula que remanerat humeris bo-
ni pastoris aduehitur. Paulus ex persecutore fit predica-
tor. oculis carnalibus excecatur ut mente plus uideat. et
qui uinctos christi famulos ducebat ad conuicium iudeo-
rum ipse postea de christi uinculis gloriatur. Ego igitur
ut ante tam scriptis christi uestem in romana urbe suscipiens
nunc barbaro syrice limite timeor. et ne putei alterius h-
bane de me fuisse sententiam. quid mereerer ipse consti-
tuam.

Verum ut ait gentilis poeta. celum non animum mutat q̄
trans mare currit. ita me ineffabilis inimicus post ter-
gum percutit est. ut maior in solitudine bella nunc
patiar. Hinc enim presidiis sicut mundi rabies arri-
na fremit. hinc in tres partes scissa ecclesia ad se rapere
festinat. monachorum circa edmanentium antiqua in
me surgit autoritas. Ego uterum clamito. si quis cathe-
dre petri uingitur meus est. Miletus uitalis atque
paulinus tibi herere se dicunt. Possem credere si hoc
unus assereret. nunc aut duo mentantur. aut omnes.

Ideoque obtestor beatitudinem tuam per crucem domini
per necessarium fidei nostre decus passionem christi. ita
qui apostolos honore sequens sequaris et merito. ita in so-
ho cum duodecim iudeaturs sedes. ita te alius senem
cum petro angat. ita municipatum celi cum paulo con-

sequaris. ut mihi litteris tuis apud quem in syria debeam
communicare significes. Noli despiciere animam. pro qua
christus mortuus est.

Hieronymi ad marcum presbyterum caled. e super postu-
lata fide 2-

Oreueram quidem utendum mihi psalmist. uoce
dicentis. Cum confisteret peccator aduersum me. et
ommutus et humiliatus sum. et sicut a bonis. et u-
terum. Ego uero tanquam surdus non audiebam.
et tanquam mutus non aperui os suum. et fac-
tus sum sicut homo non audiens. Sed quoniam caritas om-
nia superat et propositum uincit affectus. non tam in-
uriat facientibus reddo uicem q̄ tibi respondeo postu-
lanti. Apud christianos enim non qui patitur. ut ait
quidam. sed qui facit contumeliam miser est. Et primo
quidem anteq̄ de fide mea quam optime nostri
loquar. aduersus barbariam istius loci uersu cogor cla-
mare uulgato. Quod genus hoc hominum. que eue hinc
tam barbara morem permittit patrie? hospitio prohi-
bemur arenae. Bella cecit. primaque uetant consistere
terra et cetera. Que idcirco de gentili poeta sumpsim?
ut qui christi pacem non seruat. pacem saltem dicat ab
ethnico. Hæreticus uocor. et uocor apud predicans trinitatem.

Sabelliane impietatis arguor. tres subsistentes uenis integras
perfectaque personas indefessa uoce pronuntians. Si ab
arriani merito. si ab orthodoxis qui huiusmodi arguunt
fidem esse orthodoxi deseruim. Aut si eis placet hereti-
cum me cum occidente. hereticum cum egyptio. hoc est cum
damaso petroque condemnent. Quid unum hominem ex-
ceptis sociis criminantur? Si riuus tenuiter currit. non
est alius culpa sed fontis. Pudet dicere. de cauernis cellu-
larum damnamus urbem. In sacco & cinere uoluntati de-
episcopis sententiam serimus. Quid facit sub tunica pe-
nitentis regius animus? Catene sordet et cone non sicut
diadematis signa sed fletus. Permittant mihi quæso ni-
hil loqui. Cur cum lætant qui non meretur inuidiam?
hereticus sum quid ad te? que scis iam dictum est. Plane
timeo et eloquentissimus homo in syro sermone uel

confubstantialis
homonian

per ecclesiam circumeam. populos seducam. scilicet conficiam.
Nihil aliter perierit. nihil occasione accipio. manu quotidie et pro
pro-fidore querimus. cibum facient ab apostolo scriptum esse.
qui autem non operatur non manducet. Hec uenerabilis et scilicet
pater cum quali gemitu cum quali dolore conscripsit in testis
est iustis. Tunc. nunquid semper iacobus. dicit dominus. Non
mihi conceditur unius angulus heremi. Quotidie exposcor si
dem. quasi sine fide renatus sum. Confiteor ut uolunt non
placet. subterfendo non credunt. unum tantum placet ut hic
recedam. Jam iam cedo. arripuerunt a me partem anime.
meo carissimos statim. ecce discedere cupimus. immo disce-
dimus. melius esse dicentur inter fecit habitare. quam cum talibus
christianis. et ego ipse nisi me et corpus imbecillitas et hie-
mi retineret. desperat tam modo fugerem. Verum tamen
dam uerum tempus adueniat obsecro ut pauca mihi men-
sibus heremi concedatur hospitium. et si hoc tardum uideat
abscedo. domini est terra et plenitudo eius. Ascendant soli
celum. Propter illos tantum christus mortuus sit. habeant
possideant gloriantur. Mihi autem absit gloria nisi in
cruce domini nostri iesu christi. per quem mihi mundus
crucifixus est. et ego mundo. De fide autem epignotus est
scribere. sancto cyrillo dedi conscriptam fidem. qui sic non
credidit alienus a christo est. Ceterum ego fidei mee litteras habeo
aureas et beati patris zenobi. quem totam omnes qui hie-
simus plurimum salutamus.

Proterito luciferum et orthodoxi a beato hieronymo edita :-
Proxime accidit ut quidam luciferi factores cum alio ecclesie
alumno odiosa loquacitate contenderent etiam animam facundiam
am excoerere affereret uniuersam orbem diaboli esse. et ut iam
simulare est edicere factum de caelestia lupanar. At ille con-
trario rationabiliter quidem sed importuno et loco et tempo-
re defendebat non sine causa fuisse mortuum. nec ob sardo-
rum tantum matrigam de silum descendisse. Quid plura :-
um audientium circulum luminaria tam in plateis accensa
soluerent. et inconditam disputationem nox interrumperet
conspuita peno inuicem facie recesserunt. hoc tamen huius qui
assueant statuentibus ut in secretam porticam primo mane
conuenerit. Quo quom omnes iuxta placitum conuenerit.

uisum est utriusque sermone a notario excipi. atque ita re-
sidentibus cunctis luciferianus dixit. Hoc primum mihi re-
sponderi uolo. si arrami christiani sunt an non. **Orthodoxus**
dixit. Ego plus interrogo utrum ne omnes heretici christiani
sint. **Luciferianus**. Quem hereticum dixisti christianum nego
isti. **Orthodoxus**. Omnes ergo heretici christiani non sunt. **Lu-
ciferianus**. Iam superius uidisti. O. Si christiani non sunt dia-
boli sunt. **L**. Nemo dubitat. O. Si autem diaboli sunt. nihil
refert heretici sint an gentiles. **L**. Non refello. **O**. Igitur
prefixum inter nos habemus colloquium de heretico sic loquidum
quasi de gentili. **L**. Plane diximus. **O**. Quare modo ut
libet. quoniam inter nos constat nunc hereticos gentiles esse.

L Quod interrogatio mea cogere uolebat. expressum est here-
ticos christianos non esse. Nunc restat conclusio. si arrami
heretici sunt. et heretici omnes gentiles sunt. arrami gen-
tiles sunt. Si autem arrami gentiles sunt constat nullam
societatem ecclesie esse cum arramis id est gentilibus. Ma-
nifestum est uestram ecclesiam que ab arramis id est a gentili-
bus episcopos suscipit. non tam episcopos recipere quam de capi-
tulo sacerdotum. ac per hoc antichristi magis synagoga. quam
ecclesia debeat nuncupari. **O**. Ecce impleta est propheta. pa-
nuit mihi foueam. et ipse incidit in eam. **L**. Quoniam mo-
do. **O**. Si arrami ut diabolus sunt. et arranosum con-
uenticula castri sunt diaboli. quomodo in castris diaboli bap-
tizatum recipis. **L**. Recipio sed penitentem. **O**. Proxime quid
dicas non intelligis. Quisquam ne gentilem uocet penitentem.

L Ego simpliciter in eorundem sermonis omnes hereticos gentiles
respondi esse. Uerum quia captiuus interrogatio fuit prime
questionis tibi palmam tradens. ad secundam uenio. in qua
aio laicum ab arrami uenientem debere suscipi penitentem.
clericum uero non debere. **O**. At qui in prima questione
quam obtinuisti me diabolus. etiam secundam obtinui. **L**. Do-
ce quomodo obtinueris. **O**. Hecis et laicos et clericos unum
habere christum. nec alium neophytis alium episcopos esse
deum. Cur ergo non recipiat clericos qui recipit laicos pe-
nitentes. **L**. Non est idipsum lacrimas effundere pro pecca-
tis. et corpus attrahere domini. Non est ipsum ad suum
genus pronolui. et de sublimi loco ecclesiam populis

ministrare. Aliud est ligere, quod fuerit, aliud nec loto pe-
 cato in ecclesia uiuere gloriosum Tu qui hesterno die sacrile-
 gus creatum dei filium predicabas, qui quotidie peior i
 iudeis blasphemiarum lapides in christum iacebas, cuius
 manus plene sanguine sunt, cuius stilus militis lancea
 fuit, ad unius hore coetum non uirginum chorum a-
 dulter ingrederis. Si peccasse te penitet, officium depone
 sacerdotis. Si te non peccasse utcumque confidit permane
 quod fuisti. O. Rhetoricaris, et a disputationum spiritibus
 ad campos libere declamationis excurris. Uterum desine
 quæso communitibus locis et in gradum rursum ac lineas
 regredere, postea si placuerit, latius differemus. L. Nulla
 declamatio hic est, dolor patientiam superat. Propono t
 ut liber, *argumentare ut liber*, nunq̄ persuasus ad esse
 episcopum quod laicum penitentem. O. Quoniam obitu
 nate tenes aliam esse rationem episcopi aliam laici, ad com-
 pendium certationis tribus quod postulas, nec me pigebit
 locum te sitiente manum tecum conferere. Expone mihi
 quare laicum uenientem ab arriani recipias, episcopum nō
 recipias. L. Recipio laicum quia errasse se confitetur, et dom-
 nus maualit penitentiam peccatorum q̄ mortem. O. Recu-
 pio et ego episcopum quia errasse se confitetur, et dominus
 maualit penitentiam peccatorum q̄ mortem. L. Si erras
 se se confitetur, cur episcopus persequatur? Deponat sacerdo-
 tum, concedo ueniam penitenti. O. Respondebo tibi et
 ego sermonibus tuis. Si laicus errasse se confitetur, quo-
 modo laicus persequatur? Deponat sacerdotum laici id est
 baptisma et ego do ueniam penitenti. Scriptum est enim,
 R. egnum quippe uos et sacerdotes deo et patri suo fecit, et t-
 iterum gentem sanctam regale sacerdotium populum ad-
 quisitum. Omne quod licet christiano commune est, tam
 episcopo q̄ laico. Qui penitentiam agit prius condem-
 nat. Si non licet episcopo penitenti persequere, propter q̄
 penitentiam confitetur. L. Recipimus laicos quonia
 nemo conuertitur si se fuerit rebarizandum, et ita fiet
 ut nos simus causa perditionis eorum si repudientur. O.
 T u in eo q̄ recipis laicum unam animam recipiendo sal-
 uas, et ego in recipiendo episcopum non dicam unius

q̄ dicitur, ut laici & laici penitentem persequer

ciuitatis populor̄ sed uniuersam cui preest ecclesie pro-
 uinciam, quem si repellam multos secum in ruinam i-
 terbet. Quamobrem quæso uos, ut eam rationem quā
 in paucis recipendis habere uos, estimatis, etiam ad to-
 tum orbis salutem concedatis. Quod si displicet et tam-
 diu estis immo tam irrationabiliter inclementes, ut eum
 qui dederit baptisma hostem ebriis eum qui accepit sili-
 um putetis, nos nobis aduersa non facimus, aut episcopum
 eum populo recipimus quem facit christianum, aut si epi-
 scopum non recipimus famus nobis etiam populum reu-
 ciendum. L. Oro te non ne legisti de episcopi dictum,
 uos estis sal terre, si autem sal insuatum fuerit in quo
 salietur. Ad nihilum est utile nisi ut proieciatur foras,
 et concalcetur ab hominibus. Sed et illud quod pro po-
 pulo peccatore sacerdos dominum exorat, ac pro sacro
 te nullus sit alius qui deprecetur, quæ quidem duo i
 scripturarum capitula in sententiam concurrunt una-
 N am ut sal omnem ebum condit, nec est aliquid per se
 iam suauis quod absque eo gustum demulcat, ita mi-
 di totius et ecclesie proprie condimentum episcopus
 est. Qui si insuatus fuerit siue per negationem siue p-
 heresim seu libidinem et ut semel dicam per uniuersa
 peccata, a quo alio poterit condiri, cum ipse fuerit con-
 dimentum. Sacerdos quippe pro laico offert, oblationem
 suam, imponit manum subiecto, reditum sancti spiri-
 tus inuocat, atque ita eum qui traditus fuerat satane
 in interitum carnis ut spiritus saluus fieret, indicta in
 populum oratione altario reconciliat. Nec prius unum
 membrum restituit sanitati q̄ omnia simul conlauerit.
 F acile quippe ignoscit silio pater, quam mater pro uis-
 ribus suis deprecatur. Si ergo hoc quem diximus gra-
 du laicus penitens restituitur ecclesie, ibique confeg-
 tur ueniam ubi luctus ante precessit, manifestum est
 sacerdotem de gradu suo motum in eundem locum nō
 posse restitui, quia aut penitens sacerdotio carebit,
 aut in errore persistens reducta in ecclesiam non pote-
 rit per ordinem penitentis. Tu mihi nunc insuato
 sale ecclesie saporem contaminas, tu eam qui proie-

etiam et sanctas et tacere debet in sermone a cunctis hominibus
conculcandus super altarium reponit. Et ubi erit illud apostoli
preceptum oportet episcopum esse sine crimine quasi dispen
sationem dei. Et iterum probet se unusquisque et sic accedat.
ubi dominica demerita est. ne miseris margaritas uentris
ante porcos. Quod si de omnibus generaliter dictum intelligis.
quanto magis de sacerdotibus precavendum. quum etiam
de laicis sic caueatur. Sepaniam inquit dominus per moy
sen a tabernaculis altorum hominum diuisimorum. et no
lite tangi ab omnibus qui sunt coram. ne simul percat in
peccato eorum. Et rursum in duodecim prophetis. Sacrifi
cia eorum tanquam panis luteus. omnes qui manducant ea
contaminabuntur. et in euangelio dominus. Lucerna inquit
corporis tui est oculus tuus. id est ecclesie lumen est episcopus.
S i autem oculus tuus simplex est. totum corpus tuum lucidum
erit. Sacerdote enim uicam fidem predicante. ex omni
corde tenebre discurrunt. Et causam reddit. Neque enim
lucerna accenditur et ponitur subiras modium. sed super
candelabrum. ut luceat omnibus qui in domo sunt. hoc
est deus scientie sue igniculum in episcopo succedit. ut
non sibi tantum luceat. sed omnibus proferat. Et in consequen
ti. Si uero inquit oculus tuus nequam fuerit. omne corpus
tuum tenebrosum est. Si autem lumen quod in te est tene
bre sint. ipse tenebre quantae erunt. Et recte. Nam cum de
deo episcopatus constituitur. ut populum coerceat ab erro
re. quantum error in populo quam erat ipse qui docet.
Q uomodo potest peccata dimittere qui ipse peccator est.
Q uomodo sanctum sacerdos faciet. Unde ad me lumen in
troiet. cum oculus meus occus sit. Probdolor antichristi
discipulus ecclesiam christi gubernat. Et ubi est illud non
potestis duobus dominis seruire. sed et illud. Que commu
nicatio licet ad tenebras. qui consentit christo ad belial.
I gnumus in ueteri testamento. Homo in quo fuerit macula
et uitium non accedat offerre domino. Et rursum. Sacerdo
tes qui ad dominum accedunt ut sacrificium mundi sint.
ne forte derelinquat eos dominus. Et in eodem. Et quum
accedent ministrare sancta non adducunt in delictum. ne
moriantur. Et multa alia que prosequi infinitum est. sed

studio breuitatis omitto. Neque enim numerus testimoniorum
sed autoritas ualeat. Ex quibus ostenditur nos per modicum ser
mentum totam ecclesie massam corripisse. et de eius membris
hodie eucaristiam accipere quem heri quasi idolatram respice
bamus. **Orthodoxus.** Multa quidem de sacris uoluntatibus
memoriter copioseque dixisti. sed quum totum circumiens
solum meis cassibus concluderis. Siu quippe ut ius arriano
rum episcopos hostis eritis. sit infatuatum sal. sit lucerna
sine igniculo. sit oculus sine pupilla. nempe coepit ueniat ut
non possit fallere quia sal ipse non habet. non illuminet e
eius. non accendat extintus. Tu autem cum conditum ab eo
abum deuoret. cur insulsum arguis conditorem. De ignica
lo eius in ecclesia tua luceat et lucernam eius erimmaris extin
ctam. Oculi tibi probet et oculus est. Quamobrem orate ut
aut sacrificandi licentiam et tribuas eius baptismi probat.
aut reprobes eius baptismi quem non estimas sacerdotem.
N eque enim fieri potest ut qui est in baptismo sanctus. sit a
puis altare peccator. **Luciferianus.** Sed ego recipio lucem
penitentem per manuum impositionem et inuocationem
spiritus sancti. sciens ab hereticis spiritum sanctum non pos
se conferri. **Orthodoxus.** Omnes propositionum mearum col
lectas ad unum compertum conuoluit. et pauidorum more
cernerum dum uarios penarum euitas uolatis fortissimi
retibus implamini. Nam cum in patre et filio et spiritu
santo baptizatus homo templum domini fiat. cum ueteri. eade
destructa nouum trinitatis delubrum. edificetur. quomodo
dicitur sine aduentu spiritus sancti apud arrianos peccata pos
se dimitti. Quomodo antiquis sordibus anima purgatur.
que sanctum non habet spiritum. Neque enim aqua lauat
animam. sed prius ipsa lauatur a spiritu. ut alios lauare spi
ritualiter possit. Spiritus inquit dei ferebatur super aquas. ex
quo apparuit baptismi non esse sine spiritu sancto. Bethsa
da locus iudee. nisi per aduentum angeli debilitata corpo
raliter membra sanare non poterat. Et tu mihi aqua sim
pliciter quasi de balneo lauatum animam producis. Ipse dom
nus noster ictus christus qui non tam mundatus est lauacro
lauacro suo uniuersas aquas mundauit. statim ut caput
extulit. de fluente spiritum sanctum accepit. non quod unquam

studio.

sine spiritu sancto fuerit quippe qui etiam in carne de spiritu sancto natus est. sed ut nobis monstraretur illud uerum esse baptismum quo spiritus sanctus adueniat. Igitur si arrianus spiritum sanctum non potest dare nec baptizare quidem potest. quia ecclesie baptismum sine spiritu sancto nullum est. Tu uero quum baptizatum ab eo recipis et postea in uocas spiritum sanctum. aut baptizare cum debes quia sine spiritu sancto non potest baptizari. aut si est baptizatus in spiritu desine a uiuocare spiritum. quem tunc cum baptizaretur accepit. **L.** Obsecro te non ne legisti in actibus apostolorum eos qui iam a iohanne baptizati fuerant. quum ad interrogationem apostolorum respondissent se non auditu quidem compertisse quid esset spiritus sanctus postea spiritum sanctum fuisse consecutos. **V**nde manifestum est posse aliquem baptizari. et tamen non habere spiritum sanctum. **O.** Non tam imperitos diuini uoluntatis uoluntatis eos qui audiunt. puto. ut ad hanc quaestione uoluntatis dissoluendam longo sermone mihi opus sit. sed priusquam quid in ea sentiam loquar. ausculta iuxta sensum tuum quanta scripturarum turbatio oritur. **Q**uid est hoc quod iohannes baptismum suo alius spiritum sanctum non potuit dare qui christo dedit. Et quis est iste iohannes? **V**ox clamantis in deserto. parate uiam domini. rectas facite semitas dei nostri. Ille qui dicebat. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. **M**inut dico. Ille qui de matris utero clamabat. **E**t unde hoc mihi ut ueniat mater domini mei ad me. spiritum sanctum non dedit quem philippus diaconus euanche dedit quem ananias paulo dedit. **A**udacter forsitan uideat iohannem praefere cunctis. Audi dominum loquentem. **N**on est in natu mulierum aliquid maior iohanne baptista. **N**ulli enim contigit prophetarum et annuntiare christum edigito demonstrare. Et quod necesse est in tanti uiri laudibus immorari eam a deo patre etiam angelus nuncupatur. **E**cce mitto inquit angelum meum ante te. **R**esponde quae est cur non dedit. **P**latone angelum qui post matrem uentris hominum heremi deserta fecatus paruulus de serpenibus luit. qui oculis spectantibus christum nihil aliud dignatus

est aspiciere. qui eloquii domini que melle & suo dulcio uerba sunt dignam deo uocem erudiuit. et ne quaestione moreris sic decedat crescere precursorem domini. Ille ergo talis uoluntatisque spiritum sanctum non dedit. quem centurio cornelius antequam baptizaretur accepit. **R**esponde quae est cur non dederit. **I**gnorauit. **A**udi quod scriptura docent. **I**ohannis uoluntatis baptismum non tam peccata dimittit quam penitentie baptismum. **S**unt in futurum remissionem peccatorum. que esset postea per sanctificationem christi subsecutum. **S**criptum est enim. **I**gitur iohannes in deserto baptizans et predicans euangelium penitentie in remissionem peccatorum. et postmodum. **E**t baptizabantur ab eo in iordane. confitentes peccata sua. **U**t etiam ipse precursus domini. Et baptismum eius precium dominici baptismatis fuit. **Q**ui de terra est aebat de terra loquitur. qui de superis uenit super omnes est. **E**t iterum. **E**go baptizauit uos in aqua. ille uero baptizabit uos spiritu sancto. **S**i autem iohannes ut ipse confessus est non baptizauit in spiritu consequenter nec peccata dimittit. quia nulli hominum sine spiritu sancto peccata dimittuntur. **A**ut si contentioso argumentaris. ideo iohannis baptismum dimississe peccata quia de caelis fuit. edoce quid amplius in christi baptismate consequamur quod peccata dimittit. libet a gehenna. **Q**uod a gehenna libetat perfectum est. **P**erfectum autem baptismum nisi in cruce et resurrectione christi non potest dici. **H**u tu peruerse religiosus dicente ipso iohanne. illum oportet meti ad me. **I**dem serui baptismum plusquam habuerit tribus. dominicum destruit. quum nihil relinquit amplius. **Q**uorundam uidelicet ista tenet asserio. **N**on tibi mirum uideatur si hi qui a iohanne fuerant baptizati postea per impositionem manuum apostolorum spiritum sanctum sunt consecuti. cum confiterentur eos ne peccatorum quidem sine subsecuta fide remissionem consecutos. **T**u uero qui ab arrianis recipis baptismum et a tribus baptismum quod perfectum est. quo pacto quasi modicum quid ei defuerit spiritum sanctum in uocas. cum baptismum christi sine spiritu nullum sit. **S**trum longe excessit. et cum equa fronte

aduersarium potuerim submonere leuonia minus tela dare
xi. Iohannis enim baptisma in tantum perfectum fuit. ut
coniter postea christi baptisinate baptizatos qui ab eo fue-
rant baptizati. Ita enim hystoria refert. factum est autem
dum apollo esset corinthi et paulus pertinuerit superiores
partes. atque deuenit ephesum. et quam inuenisset quosdam
descendentes dixit ad eos. Si spiritum sanctum accepistis quid
credidistis. At illi responderunt. Sed nec si spiritus sanctus
est. audiuimus. Dixit autem ad illos. In quo ergo baptizati
estis. Responderunt in iohannis baptisinate. Dixit autem
paulus. Iohannes quidem baptizauit. baptisino penitentie
plebem dicens. in aduenientem post eum ut crederent. in
hoc est in actum in remissionem peccatorum. His auditis
baptizati sunt in nomine domini nostri iesu christi. Et u-
quum imponisset illi manus paulus continuo cecidit su-
per eos spiritus sanctus. Si ergo baptizati sunt uere et le-
gitime ecclesie baptisino et ita postea spiritum sanctum
consecuti sunt. et tu apostolorum sequere autoritatem.
Baptiza ergo eos et tu qui christi non habent baptisma &
poteris inuocare spiritum sanctum. L. Qui dormien-
tes sicut audi fontes inuigilant. fluminibus. et qua-
to plus hauserint. tanto plus sicut. Ita et tu mihi uide-
ris aduersus quod est inuolatum. hinc atque illinc argumen-
ta quesistis. et uisidominus eadem quae estioni sicut perse-
uare. An nescis etiam ecclesiarum hunc esse morem ut
baptizatis manus postea imponantur et ita inuocetur spi-
ritus sanctus. Ex quo ubi scriptum sit. In actibus aposto-
lorum. Etiam si scripturae autoritas non subesse totus orbis
in hac parte consensus inlar precepti obtinet. Nam mul-
ta et alia que per traditionem in ecclesiis obseruantur auto-
ritatem sibi scripturae legi usurparunt. uelut in lauacro u-
ter caput mergitare. Deinde cressilis lactus et mellis preguista
re concordant ad uisante significationem redire die domi-
nica et omni pentecosten nec generalis adonare et teamui
uicere multa que alia que scripta non sunt. rationabili
sibi obseruantia ueniunt. Ex quo animaduertis uos ec-
clesie consuetudinem sequi. licet ante ad inuocationem

spiritus sancti aliquem baptizatum. O. Non quidem ab o-
mo hanc ecclesiarum esse consuetudinem ut ad eos qui lon-
ge a maioribus inuolantur aut per presbyteros et diaconos baptizati
sunt. episcopus ad inuocationem sancti spiritus manus impo-
nitur excurrat. Sed quae est ut leges ecclesie ad hereticum
transierit. et inuigilantur. tunc integritatem per meretricum
lupanaria purantur. Episcopus si imponit manus his impo-
nit qui in recta fide baptizati sunt. qui in patre et filio et
spiritu sancto tres personas unam substantiam crediderunt.
A trinitario cum nihil aliud crediderit. claudite queto aurem
qui auditori estis. ne tante impietatis uocibus polluarini. nisi in
patre solo uero deo. et iesu christo saluatore creatum. et spiri-
tu sancto utriusque seruo quomodo spiritum sanctum ab ec-
clesia accipiet. qui nec dum remissionem peccatorum consecra-
tus est. Spiritus quippe sanctus nisi mundam fidem non in-
colit. neque habitator eius templi edificatur. anstite non ha-
bente ueram fidem. Quod si hoc loco queris quare in ecclesia bap-
tizatus nisi per manus episcopi non accipit spiritum sanctum
quem nos asserimus in uero baptisinate tribui. disc hinc in
obseruationem ex ea autoritate descendere. quod post assensum
domini spiritus sanctus ad apostolos descendit. et multis lo-
cis idem factum reperimus. ob honorem potius sacerdoti quod
ob legis necessitatem. Alioquin si ad episcopi tantum impre-
cationem spiritus sanctus descendit. Inuendi sunt qui in uillis
aut in castellis aut in domonibus locis per presbyteros et
diaconos baptizati ante dixerunt quod ab episcopi inuenerunt.
Ecclesie status in summi sacerdoti dignitate ac uerenti-
oue consistit. Cui si non hoc exorsus quaedam et ab hominibus
eminenti detur poterat. tot in ecclesiis efficiuntur sinitata. in
quot sacerdotis. Inde adeo uenit ut sine christinate et iussio-
ne episcopi. neque presbyter neque diaconus uis habeant bap-
tizandi. quod frequenter si tamen necessitas cogit semus
et licet licere. Ne enim accipit quis ita et dare potest. nisi for-
te cum chus a philippo diacono sine spiritu sancto fuisse bap-
tizatus credendus est. de quo scriptum hoc loquitur. Et descen-
derunt uterque in aquam. et baptizauit eum philippus. et
cum ascenderent ab aqua spiritus sanctus uenit in eum
dum. Si autem illud obiciendum putas. quia quum audi-

sent apostoli qui erant hierosolymis quia percepit samaria verbum dei miserunt ad eos petrum et iohannem qui quum uenissent ad eos orauerunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum. nondum enim in quenquam illorum descenderat. cur ita factum sit in consequentibus dicit. At enim sedolum baptizati erant in nomine domini iesu. tunc imponit manus super illos et accipiebant spiritum sanctum. Hoc loco istu similiter facere dicit quia heretici non baptizauerunt in spiritu sancto scias philippum ab apostolis non fuisse diuisum. eandem habuisse ecclesiam. eundem dominum iesum christum predicasse. diaconum certe fuisse eorum qui postea a manu imposuerunt. Tu uero cum apud arrianos non ecclesiam dicas esse sed synagogam. nec clericos dei sed creaturam et idolorum cultores. quomodo in dispari causa eandem rationem asserere tenere. **L.** Valenter quidem et uisivo quidam me tibi in faciem dimicantem repellis. sed post tergum cederis. et nuda a spiculis dorsa non protegis. Esto quippe apud arrianos ne baptismus esse quidem. et ideo spiritum sanctum ab eis non posse dari quia necdum remissionem peccatorum acceperint. totum hoc uictoriae meae proficit. et argumentorum tuorum palestra mihi palmam uictoriae sudat. Arrianus baptismum non habet. et quomodo sacerdotum habet. Latius apud eos non est. et quomodo episcopus est. Mihi recipere mendicium non licet. tu si seipsum regem. S. S. hosti castra tradis. et a nobis per seipsum uicandus est. **O.** Si priorum meminisses iam foret tibi sub ista responsionem. sed dum amore contradicendi sequeris. a quaestionum lineis excedis more quorundam loquacium potius quam sacerdotum. qui cum disputare nesciant. tamen litigare non desunt. Ego enim non tam in presenti arrianos uel improbo uel desendo quam curus mei metam circumeo eadem ratione a nobis episcopus ueniam. quia latius a nobis recipitur. Si erranti concedis ueniam et tu ego ignosco penitenti. Si in fide sua baptismum baptizatus nocere non potuit. et in fide sua sacerdotem constitutum constitutum non inquinauit. Subtilis est heresis. & ideo simplices animae facile decipiuntur. Deceptio uero tam laici quam episcopi communis est. Episcopus errare

14.
non potuit. re ueni de platonis et aristophanis sinu in episcopatu elevantur. Quotus quisque est. qui non apprime eruditus sit. Denique quicumque ex litteratis hominibus ordinatur id habent eum non quomodo scripturarum mediullas exhibant. sed quomodo aures populi dogmatum flocculis demulceant. Accedit ad hoc quod arriana heresis magis cum sapientia saeculi facit. et argumentationum riuos de aristotelis fontibus mutuatur. Igitur paruulorum inter te certantium ritu quid dixerit dicam. affirmabis. affirmabo. negabis. negabo. Arrianus dixit. baptizatus ergo episcopus est. non baptizatus. tu reserta laicum et ego non recipio sacerdotem. Sequar te quocumque ueris. aut pariter in luto heredimus. aut pariter expediemus. **L.** Sed laico ideo ignoscendum est quia ecclesiam dei putans simpliciter accessit. et iuxta fidem suam credens baptizatus est. **O.** Nouam rem asseris ut christianus quisque factus sit ab eo qui non fuit christianus. Accedit ad arrianos in qua fide baptizatus est. Kempe in ea quam habebant arriani. aut si ipse tam bene crederet et sciens ab hereticis baptizatus est erroris ueniam non meretur. Serum hoc petrus absurdum est. ut discipulus ad magistrum uadens ante sit artifex quam doceatur. ut modo ab idolorum ueneratione conuersus nouerit christum melius quam ille qui doceat. At dicit. Simpliciter in patre et filio et spiritu sancto creditur. et ideo baptismum consecutus est. Quae ista quae simpliciter nescire quod credas. Simpliciter creditur. Quid creditur. Certe aut tria nomina audiens tres deos creditur et idolatru et factus est. aut in tribus uocabulis trium nominum dei creditur in sabelli heresim incurrit. aut edoctus ab arrianis unum esse uerum deum patrem. filium et spiritum sanctum creditur creaturus. aut extra hoc quid credere poterit. nescio. nisi forte homo iam edoctus in capitulo theodosio didicerat trinitatem. Decebat et patrem et filium et spiritum sanctum non natura sed personis esse diuisos. Sciebat et filii nomen in patre et patris nomen in filio. Ridicula penitus assertio. ante de fide disputare quam credere. ante misterium scire quam initiatus sit. alter

de deo **S**are baptismem et aliter baptismatum. Preterea cũ
solemnis confectio **S**it: sic in laqueo post trinitatis confes
sionem interrogare credis in sanctam ecclesiam, in quam
ecclesiam credidisse eum dicitur. Arianorum enim habent
nosham, sed extra hanc baptismatum non potuit eam crede
re quam nesciuit. **L.** Quomam ad omnia argumenta
tis et missa a nobis spicula scuto orationis elidit unam
hastam iacam que umbonem regimini tui et uerba in
crepantia penetrat. ne dicitur parat fortitudinem arte
superari. Laicus etiam in ecclesie fide baptismatus penitus
recipitur. episcopus uero aut penitentiam non agit et
sacerdos est. aut si penitentiam egerit esse episcopus desinit.
S uamobrem recte nos lacum suscipimus penitentem. et
episcopus si in sacerdote perleuare uult repudiamus.
S Sagitta que coniecto nervo dirigitur difficile nitatur. u
ante enim ad eum ad quem iactata est peruenit q̄ obice
clipei frangitur. Contrario tue propositionis quia sine
ferri acumine mittuntur hostem non ualent perforare.
Hanc igitur hastam quam totis uiribus misisti de qua nobis
minari timo ut auant digitulo repellam. Neque enim hic
modo queritur an episcopus penitentis esse non possit. et laicus
possit. sed an hereticus baptismata habeat. qui si ut constat
baptisma non habet. quomodo potest esse penitentis ante quã
christianus. Proba mihi ab arianis uentem lacum habe
re baptismum. et tunc et penitentiam non nego. Si uero
christianus non est si non habuit sacerdotem qui eum facer
ret christianum. quomodo ager penitentiam homo qui nec
dum credit. **L.** Dio te ut philosophum argumentatione
deposita christiana mecum simplicitate loquaris. si tamen
dialecticus non sequeris sed p̄catore. Equum ne tibi uide
tur. ut arianus episcopus sit. **O.** Disce ut an contendis
S i contendis iam tibi responsum est. Si dicere cupis in meam
acem transi. Tu enim probas episcopum qui ab eo recipit u
baptizatum. in hoc reprehendendus quare a nobis parte
tibus sequaris cum in fide et in arianorum nobiscum re
ceptione consentias. **L.** Jam et superius rogauit ut non phi
losophice sed christiane mecum loquaris. **O.** Disce ut an
contendis. **L.** Altique contendo qui facti tui a te qua. ero

14.
nationem. **O.** Si contendis iam tibi responsum est. Eadem
enim natione episcopum ab arianis recipio qua tu recipis bap
tizatum. Si dicere cupis in meam acem transgredere. Aduer
sarius enim uincatur discipulis docetur. **L.** Non possum an
te discipulis esse q̄ magistrum audiam predicantem. **O.**
uomam terqueris. et sic a me uis doceri ut aduersarium
in integro habeas. tuo animo te docebo. Consentimus in fide.
consentimus in heretici recipiendis consentimus etiam in
conuictu. **L.** Hoc non est docere sed argumentari. **O.** Quia
tu pacem cum soro petis. et nos oluere uinum cum gladio in
serimus. **L.** En telle manus meas. cedo uiam. Nescim cum
arma deponam sacramenti in quo me uiuere compellis que
ro nationem. **O.** Gratulor interim tibi et christo deo meo u
gratias ago quia animo bono a salutaris ardore ad totius or
bis te saporem contulisti. Hoc dicit more quorundam saluum
me fac domine quomam defecit sanctus. quorum uox impu
a crucem christi euacuat. dea filium subuugat diabolo. et
illam complouitionem que a domino de peccatoribus pro
lata est. nunc de uniuersis hominibus ductam intelligit. u
que utilitas in sanguine meo dum descendendo in corruptio
nem. Sed absit ut frustra deus mortuus sit. Alligatus est for
tis et uasus cui ducta sunt. Allocutio patris impleta est. postu
la a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessione
tuam terminos terre. Apparuerunt fontes aquarum. et
reuelata sunt fundamenta orbis terrarum. In seculo posuit
tabernaculum suum. nec est qui te abscondat a calore eius.
D o plenus palmis at. Inimici deseruerunt fame. et in finem
et ciuitates eorum destruxisti. Et ubi quales isti sunt inimici
reliquis immo inimicum prophetam. qui plures signorum asse
runt esse q̄ ecclesias. Quomodo destructe sunt diaboli ciui
tates. et in fine hoc est in seculorum consummatione idola
corruunt. Si ecclesiam per totum orbem diffusam non ha
bet christus et in sarda tantum habet nimum pauper fa
ctus est. En si britannias gallias orientem indorum populos
barbaras nationes et totum semel mundum satanam possidet.
quomodo ad angulum uniuersae terre crucis trophea col
lata sunt. Huiusmodi aduersarius potens concessit christo
hybernam et ceteros indos homines. et inopem prouintia

am dedignatus est possidere. Quod si de illa que in euange-
 lio scripta est sub sententia blandiantur putas quam uene-
 rit filius hominis inueniet fidem super terram. sciant illam
 fidem nominari de qua ipse dominus aiebat. fides tua re-
 saluum fecit. Et alibi de centurione. non inueni tantam
 fidem in istis. Et rursus ad apostolos. quid timidi estis mo-
 dico fides? Hec non et in alio loco. Si habueritis fidem
 sicut granum synapi dicetis huic monti transiuguet
 transiuguet. Neque enim centurio aut illa muliercula
 que per duodecim annos fluxu sanguinis tangebatur. in-
 trinitatis sacramenta crediderunt. que post resurrectionem
 christi apostoli manifestata sunt. ut merito fides horum u
 que in mysterio est laudaretur. Sed simplicitas mentis et
 deuotio deo suo anima approbata est. dicebat enim in corde
 suo si tetigeris uestimentum eius tantum salua ero. Hec est
 fides quam raro dominus inueniri pronuntiauit. Hec est
 fides que etiam apud eos qui bene credunt difficile perfe-
 cta inuenitur. fiat tibi inquit dominus secundum fidem
 tuam. Hanc ego fidem audire nolo. Si enim secundum
 fidem meam mihi fiat. peribo. et certe credo in deum patrem
 credo in deum filium. credo in deum spiritum sanctum
 et tamen secundum fidem meam nolo mihi fieri. Sepe quip-
 pe ueni iuricus homo. et inter dominicam messem ziz-
 zania interfert. Neque hoc ego dico quod manus sit quies-
 q. sacramenti fides. sed puritas anime. et indubitata ad-
 deum fides ardue reperitur. uerba gratia dictum sit ut
 quod uelimus percipuum fiat. ad orationem assisto. non
 orarem si non crederem. sed si uere crederem illud cor quo
 deus uidetur mundarem. manibus uiderem pectus. ge-
 nas lacrimis rigarem. corde mollescerem. corpore in horre-
 scerem. ore palletem. sacerem ad domini mei pedes. costis
 flatu perfunderem. crine tergerem. hererem. corde trunco
 crucis. nec prius dimitterem q. misericordiam impetarem.

Nunc uero crederime in oratione mea. aut per porticus de
 ambulatio aut de senesc computo. aut abductus turpi co-
 gnatione. iustam que dictu erubescenda sunt gero. Ubi
 est fides? Sicque purissimus esse ionam. sic tres pueros
 sic danielen inter leones sic certe latronem in cruce?

Et ego exempli causa ad intelligentiam fertis protuli. Conueni
 et unusquisque cor suum. et in omni uita inueniet q. rari
 sic fidem animam inueniri. ut nihil ob glorie cupidita-
 tem ut nihil ob hominum rumusculos faciat. Neque eni-
 statim qui ieiunat deo ieiunat. aut extendens pauperi
 manum christo serensat. Vicina sunt uita uirtutibus.
Difficile est deo tantum teste esse contentum. **L.** Preueni
 si interrogationem meam. hanc enim mihi scripsum in
 ultimo referuabam. Et fere omnes nostri immo non tam
 mei huiusmodi quasi ardet in disceptationibus utuntur.
 quem confuturo et diminutum uelementer gaudeo.
Sed quod te ut mihi omnem causam referas. quare ab u
 arrianis uenientes ecclesia recipiat non quasi aduersario
 sed quasi discipulo explicet. Nam cum tibi uerbo non u
 possim responderi. tamen nec dum assentio. **O.** Sub re-
 ge constantino eusebio et hypatito consulis nomine
 ueritas et fides infidelitas scripta est ut nunc agnosca-
 tur. Nam in illo tempore nihil tam piam atque con-
 ueniens seruo uidebatur. q. unitatem sequi. et a totius
 mundi communionem non scindi. presertim cum super-
 ficiali expositionis nil sacrilegum preferret. Credimus
 aiebant in unum deum patrem omnipotentem. hoc
 etiam nos confitemur. Credimus etiam in unigenitu
 filium dei. qui ante omnia secula et ante omne prin-
 cipium natus est ex deo. Natum autem unigenitum
 filium dei solum ex solo patre. deum ex deo similem
 genitori suo patri secundum scripturas. cuius natu-
 ritatem nemo nouit nisi qui solus genuit cum deus pa-
 ter. Nunquid hic insertum est. erat tempus quando
 non erat. uel de non nullis stantibus creatum est fi-
 lius dei? Perfecta fides est deum de deo credere. Et
 natum aiebant unigenitum solum ex solo patre qui
 dem natum non factum. naturalis hec suspitionem
 auferebat creatine. Addebant preterea qui de celo
 descendit conceptus est de spiritu sancto natum ex ma-
 ria uirgine. Crucifixus a pontio pilato tertia die resur-
 rexit a mortuis. Ascendit in celum sedet ad dexte-
 ram dei patris uenturus iudicare uiuos et mortuos.

S onabant uerba pietatem. et inter tanta illa pneconia uenenu nemo infernum putabat. De *ostooosio* uo nomine abucendo uerisimilis ratio prebeatur. quia in scripturis auebant non inueniri. et multos simplices nouitate sua scandalizabat. Placuit autem non cum episcopus de uocabulo cum sensu esset in tuto. denique ipso tempore cum fraudem fuisse in expositione rumor populi uentilaret. ualens martensis episcopus qui eam consensisset. presente thaurio pnetori prefecto qui ex iussu regis synodo aderat. profestus est se arrianum non esse. et genus ab eorum blasphemis abhorre. Resecrete gesta opinionem uulgi non extinxerat. Itaque alia die in ecclesia que est apud ariminum et episcoporum simul et laicorum turbs precurrentibus meliorum episcopus prouincie bigantime cui propter etatem primatus ab omnibus desideratur ita locutus est. Ea que sunt iactata in publicum et ad nos usque perlata aliquem ex nobis sanctitati uestrae legere precepimus. ut que sunt mala et ab arribus et a corde ab horreere debent una omnium uoce damnentur. Responsum est ab uniuersis placet. Itaque quum claudius episcopus prouincie precem ex precepto omnium blasphemias que ualentis ferebantur legere cepisset ualens suus esse negans exclamauit et dixit. Siquis negat christum deum dei filium ante secula ex patre genitum. anathema sit. Siquis filium dei non dixerit. eternum cum patre. anathema sit.

A b uniuersis acclamatum est anathema sit. Siquis dixerit creaturam filium dei ut sunt cetera creature anathema sit. similiter dictum est anathema sit. Siquis dixerit de non nullis exstantibus filium ex non deo patre anathema sit. omnes exclamauerunt anathema sit. Siquis dicit cui tempus quando non erat filius anathema sit. In hoc uero episcopi cuncti et tota simul ecclesia plausu quodam et tripudiu ualentis uocem exceperunt. quod si quis a nobis fictum putat scripta uel sermo publica seruetur. Plene sunt certe ecclesiarum charte. et recens adhuc rei memoria est. Superfluit homines qui illi synodo interfuerunt. et quod ueritatem firmiter ipsi arrianum hec ita ut diximus esse gesta non denegant. Quum ergo cuncti ualentem ad celum u-

ad hunc
est.

laudibus tollerent. et suam in eam suspicionem cum penitentia damnarent. idem claudius qui legere ceperat ait. Sicut aliqua que tubere fingerunt dominum et fratrem meum ualentem. que si uobis uidetur. ne quis scrupulus remaneat in commine damnemus. Si quis dixerit filium dei esse. sed dem ante omnia secula. sed non ante omnino omne tempus. ut et aliquid auferat anathema sit. Cioxerunt cuncti anathema sit. Multaque alia que suspiciosa uidebantur. ad pronuntiationem claudii ualens condemnauit. que si quis plenus ducere cepit in ariminensis synodi actibus reperiret. unde et nos ista prehabuimus. His itaque gestis concilium soluitur. letique omnes ad prouincias reuertuntur.

d enim regi et bonis hominibus cause fuerunt. ut orientis atque occidentis communionis sibi unculo neceretur. Sed diu scelerata non latent. et cicatrix uale obducta incocto putre dnu pitur. Ceperunt postea ualens et arifatius sacerdotes ceteri que nequitate eorum socii palmas suas iactare dicentes. se non creaturam negatis christum sed similem ceteris creaturam. Tunc dicitur nomen abolutum. tunc incense fidei damnatio conclamata est. Ingerunt totus orbi. et arrianum se esse miratus est. Igitur alii intra suam communionem remanere. alii ad eos confessorum qui sub nomine arbanasii exulabant ceperunt litens mittere. nonnulli inuiam societatem meliorum desperatione planxerunt. aliquid uo ut se natum hominum habere errorem pro consilio defensionem. Periclitabatur nauicula apostolorum. urgebant uenti fluctibus lateri tundebantur. iam nihil supererat spei. Dominus exaltatur increpat tempestatem. bestia motu tranquillitas redit. et ut manifestum dicam omnes episcopi qui de propriis sedibus fuerant excremati per indulgentiam noui principis ad ecclesias redeunt. Tunc triumphatorem suum arbanasium de prelio reuertentem egyptus excepit. Tunc hyalarum de prelio reuertentem galliarum ecclesia complexa est. Tunc ad reddendum ei sibi uestes italia mittunt. Concurrerant episcopi qui ariminensibus dolis irretiti in conscientia sua heretici ferebantur. contestantes corpus domini. ex quidquid in ecclesia sanctum est. se nihil mali in fide sua suspicatos u-

conuulsiomali
homouifio

putauimus et aiebant sentum congruere cum uerbis. nec
in ecclesia domini ubi simplicitas. ubi prima confessio e
aliud in corde clausum aliud uerbis proferre timuim?
D. ceepit nos inquitur: bona de malis. estimatio. non fu
mus arbitrii sacerdotis christi aduersus christum pug
re. Multaque alia que breuitatis causa pnterco silent
aserebant: parum & subscriptionem pristinam et omnes
arianorum blasphemias condemnare. Hoc loco interio
go istos nimium religiosos. quid confessoribus agendum
putauerint: depositis nanque ueteribus episcopi nouos
ordinasent. Atemptatum est. sed quorals quisque bene
sibi conscius putatur se deponi. pnteritum cum omnes i
populi sacerdotis suos diligentes. pene ad lapides et in
teritionem deponentium eos conualuerint. Manifeste
sent autem intra suam communionem. hoc est dicere
irrationabili crudelitate orbem totum diabolo condo
nassent. Cur damnaent eos qui arianam non erant: n
L. ur ecclesiam confunderent in conceniam fidei. Cur de
nique bene credentes obstinatione facerent arianos:
H. am cum in synodo nicena que propter arrii perfidia
congregata est octo episcopi arianos susceptos scia
mus. et episcopus nam in mundo nullus sit. nisi quos
illa synodus ordinauit. quomodo poterunt eam fa
cere. propter quam exilium sustinuerunt: L. An
tandem et sunt tunc suscepti arianam. O. Suscepti
sunt. L. Qui nam queclo. O. Eusebius episcopus in
comediensis theognus episcopus nicenus. samas tunc
presbyter libie eusebius episcopus cesare. e palestina
et reliqui quos enumerare longum est. ipse quoque
caput et causa malorum arrii presbyter. et euzo
nius diaconus. qui postea post eudoxium antioche
num episcopus factus est. et achillas lector. In quip
pe tres alexandrine ecclesie clerici. auctores huius
hereses ceterunt. L. Si nequiter: eos quisquam
fuisse susceptos quomodo ruinecur. O. Super sunt
adhuc homines qui in illa synodo interfuerunt. et si
hoc parum est quia propter temporis antiquitatem
nri admodum sunt. & in omni loco testes adesse non

possunt: legamus acta et nomina episcoporum synodi
nicene. et eos quos diximus fuisse susceptos et subscri
psisse *ὁμοουσίω* reperierimus. L. Sed potest post synodu
responderi post synodum nicenam illos in perfidiam de
clinasse. O. Recte proposuisti. solent clausi oculis decli
nare: qui non credunt factum esse quod nolunt. Sed
quomodo declinarunt: postea propter quos synodus i
congregata est: et quorum epistole et libri impietatis
ante synodum editi usque in presenti durant die: Igi
tur cum illo tempore trecenti et eo amplius episcopi i
paucos homines quos sine damno ecclesie abicere po
terant suscepit. miror quosdam et certe nicene fidei
sectatores tante duritie existere: ut tres confessores
de exilio reuertentes non putent id ob totius orbis salu
tem necessario facere debuisse: quod tot et tales uiri
uoluntate fecerunt. Sed ut dicere ceperam post red
ditum confessorum in alexandria synodus constituta
est ut exceptis autoribus hereticos quos error excusare
non poterat penitentes ecclesie socerentur. non q
epi
scopi possent esse qui heretici fuerant: sed q
constaret
eos qui reciperentur hereticos non fuisse. Assensus est
huic sententia occidens. et per tam necessariam consiliu
latane a fauchibus mundis ereptus est. Uentum est ad
primum locum in quo aduersum uoluntatem et propo
situm meum cogor de beato lucifero secus quicquam q
et illius et mea humilitas possit estimare. Sed quid fac
iam: Ueritas of referat. et mutam linguam consciam
ad obloquendum pectus impellit. In tali articulo ecclesie
in tanta rabie luporum segregatis paucioribus reliquum
gregem deseruit. Bonus quidem pastor ipse. sed multam
preedam bestis relinquens. Praterco illa que quidam ex
maledictis quasi satis firma defendunt: hec illum amore
glorie et nomine in posteros transmittendo fecisse. nec no
pro similitudine quam aduersus eusebium propter antioche
nam distentionem suscepit. nihil horum de tali uiro
credo. Vnum quod etiam in presenti constanter loquor.
uerbis eum a nobis distentire non rebul. si quidem eos re
cipiat qui ab arianis lupisima cōcetur sunt. L. Quam

longe alia et ut nunc intelligo et veri magis q̄ ipsa presentia
 mihi ante asserbantur. verum gratia christi deo qui in pec-
 cati meam ueritatis lumen insidit. ne adhuc ore sacilego uir-
 ginem eius' scortum diaboli clamitarem. Restat unum quod
 quæro te. ut ediscas. quid aduersus hylarium dicendum sit.
 qui nec baptizatos quidem recipit ab arriani. **O.** hylari-
 cum diaconus de ecclesia recessit. solusq̄ ut putat. turba i-
 sit mundi. neque eucaristiam consecrare potest. episcopus et
 presbyteros non habens. neque baptismum siue eucaristiam in-
 tuere. Et cum iam homo mortuus sit. cum homine pariter
 interit. et scia. quia nullum post se clericum diaconus pot-
 it ordinare. Ecclesia autem non est. que non habet sacerdo-
 tes. sed omnis pauci hominuculi. qui ipsi sunt. & laici et
 episcopi aut scilicet quid de omni ecclesia sentiendum sit. **L.**
 T ribus ut aiunt uerbis tam grandem questionem dissoluit.
 Et quidem dum loqueris uideo mihi tecum facere. si uero
 obtuleris nescio quid serupuli rursus nascatur. quare ab he-
 retici baptizati suscipiantur. **O.** Hec quod ego dixi auscul-
 ta quid de omni ecclesia sentiendum sit. Ite enim ut au-
 serupulus multos titulat. et longius fortasse ero in enarrando.
 uerum tanti est lucri ueritas. q̄ non sileam. Arca noe typus
 fuit ecclesie. dicitur petro. In arca noe pauca idest octo a-
 nimæ saluæ factæ sunt per aquam. quod nos similis for-
 me baptismi saluos facit. Sicut in illa omnium generum
 animalia. ita & in hac uniuersarum gentium ac morum
 homines sunt. Et ut ibi paradisus. et edis. lupus et agnus. ita
 et hic iusti et peccatores idest uasa aurea et argentea cum
 lignis et fictilibus monantur. Habuit et arca iudæ suos.
 habet et ecclesia plurimas mansiones. Octo animæ homi-
 num in arca seruatae sunt. et nos ecclesiasticus iuber dare sep-
 tem partes et octo idest credere utrique testamento. Ideo et
 quidam psalmi pro octaua serbuntur. et per octonos uersus
 qui singulis litteris inscribuntur in centesimo octauo deca-
 mo psalmo uisus eruditur. Beatitudines quoque quas do-
 minus in monte discipulis declarauit octo sunt. Et ere-
 chid in edificatione templi octonarum numerum assuim.
 Multaque alia in hunc modum per scripturas significata re-
 pperit. Emittitur itaq; de arca coruus et non redit. &

postea patrem terre columba nuntiat. A triginta cubitis inci-
 piens et usq; ad unum cubitum paulatim decrescens arca
 constructa. Similiter et ecclesia multis gradibus consistens
 ad extremum diaconus presbyteri episcopi q̄ simitur. Per
 editata est arca in diluuium. periclitatur et ecclesia in mundo.
 gressus noe de arca uncam plantauit. que bibens ex ea in-
 coruatus est. natuque in carne christus ecclesiam planta-
 uit et passus est. Iudatum patrem uisus maior filius. &
 minor text. et dominum crucifixum tristere iudæ et
 honorare gentiles. Dies ne deficeret. si omnia arge facta
 menta cum ecclesia componens ediscitur. que sint intus
 aquile. que columbe. qui leones. qui cerui. qui uermiculi
 qui serpentes. quod ad present negotium attinet. breuiter
 explicabo. Non solum in ex ecclesia monantur oues. nec mū-
 de tantum aues uolunt. frumentum in agro seruitur. et in
 tenta culta lappæ tribuli que et sterile dominantur aue-
 ne. Quid faciat agricola. Et uellat. lobum. sed pariter mes-
 sis diuellitur. Quotidie industria rustiana somitu abigit.
 imaginibus exteret. hinc flagello crepuit. hinc formidinet
 reddi. Attamen aut uelocet capres. aut lasciuus onager in-
 currit. Hinc in effusa orrea murit. frumenta corrodunt.
 hinc frequenti agmine segetem formica populatur. Ita res se
 habet. nemo securus aurum possidet. Dormiente patrefami-
 lias inimicus homo. **zozoma** superfeminat. atque emulcan-
 da quum seru proponerent. dominus cohibuit. seruans scilicet
 et palaram. et frumentum ditionem. Hec sunt uasa me-
 et uasa misericordie que in domo dei. ab apostolo predicant.
 Veniet ergo dies quando thesauri ecclesie aperto profertur do-
 minus uasa me sue. quibus exantibus sancti dicent. Ex
 nobis exierunt. sed non erant ex nobis. si enim fuissent ex
 nobis mansissent utque nobiscum. Nemo potest christi pal-
 man sibi assumere. nemo ante diem iudicii de omnibus ui-
 dicare. Si iam munda est ecclesia. quid domino retentum?
 Et si uia que uidetur apud homines recta. nouissima autem
 eius uenire in profundum inferni. In hoc iudicio et ore
 que potest esse certa sententia. Coruus est beatus cyriacus
 comitros laici fugere. nec habere de aqua aliena. et uelocis

19.
 In hoc baptizatus ecclesia. aut
 non alio capillo est. diabo-
 lom natus terre columba. Genes
 spiritus nuntiat.

pericos.

baptisma reprobandi ad stephanum tunc romanæ urbis episcopo
 qui a beato petro uulgatus fuit: sed conatus eius frustra fuit.
 C. Denique ipsi episcopi qui rebaptizandos hereticos cum eo sta-
 tuerant ad antiquam consuetudinem reuoluit nouum rem-
 fere decreuerunt. Quid facimus? hi et nobis maiores nostri et
 illis sui tradiderunt maiores. Sed quid de posterioribus loquor?
 A. Adhuc apostoli in seculo superstantibus adhuc sanguine chris-
 ti apud iudæos calefente sanctissima domini corpus asser-
 batur. Gallatas ad obseruationem legis traductos apostolus
 iterum parturit. Corinbios resurrectionem carnis non cre-
 dentes pluribus argumentis ad uerum iter trahere conatur.
 T. uinc simon magus et menander discipulus eius dei se asserue-
 re uirtutes. Tunc basilides summum deum abrahae cum tre-
 centis sexaginta quinque editionibus commentatus est. Tunc
 nicolaus qui unus de septem diaconibus fuit die noctuque
 nuptias faciens obsequios et auditu quoque erubescendos con-
 tus seminauit. Tunc de iudæis heretici qui ante aduen-
 tum christi legem iudicam dissipauerunt: et dositheus Sama-
 ritanorum princeps prophetas repudiavit: et saducei ex il-
 lius iudice nascentes etiam resurrectionem carnis negauerunt:
 et pharisæi iudæis diuisi propter quasdam superfluas obser-
 uationes nom quoque a dositheo susceperunt: et herodas
 herodem regem suscepit pro christo. Ad eos uenio hereticos
 qui euangelia lamauerunt: saturninum quendam et or-
 phitas et caldeos et theotum et carpogentem et oberinum
 et huius successorem: hebionem et cetæus petes eporum et
 plurimum uicente adhuc iohanne apostolo ceperunt: et ta-
 men nullum eorum legimus rebaptizatum. Quomodo au-
 tem talis uiri fecimus mentionem de apocalypsi quoque et
 approbemus hereticos sine baptisate debere penitentiam con-
 cedi. Angelo ephesi deserta carnis impunitur. In angelo perga-
 mene ecclesie idolentorum eas et nicolitarum doctrina re-
 prehenditur. Item apud angelum thiatrorum hieabel pro-
 phetisa et simulacrorum esse et formationes increpantur:
 et tamen omnes hos ad penitentiam dominus hortatur sub
 comminatione quoque futuræ pene nisi conuertantur.

20.
 Non autem cogeret penitere si non esset penitentibus uenia
 concessurus. Nunquid dicit baptizentur qui in nicolitarum
 fide baptizati sunt: uel imponantur eis manus qui eo tem-
 pore apud pergamenos crederentur: qui doctrinam ba-
 laam tenuerunt? Cum potius age inquit penitentiam
 sui autem ego ueniam tibi cito et pugnabo tecum in romphea
 orsime. Verum si uoluerint hi qui ab hylano instituti sunt:
 et eius sine pastore esse sperant: ea de seipsum profert bea-
 tus cyprianus ad hereticos rebaptizandos in epistolis suis reli-
 quit: sciunt illum hoc non cum anathemate eorum qui sequi
 uoluerant: edidisse: siquidem in commutatione eorum perma-
 nis qui sententiæ suæ contraxerant: sed hortatum potius fu-
 isse propter nouitatem et alias tunc hereses multas enascentes
 ne quisquam ab eis sine damno erroris sui reaperetur. Ser-
 monem denique suum quem super hac re ad stephanum et
 romanum habuit: talis sine compleuit. Hec ad conscientiam
 tuam frater carissime et pro honore communi et simplicia di-
 lectione protulimus credentes etiam tibi pro religionis tuæ et
 fidei ueritate placere que et religiosa pariter et ueni sunt.
 C. ceterum scimus quosdam quod semel imberberunt nolle de-
 ponere: nec propositum suum facile permutare: sed saluo
 inter collegas pacis et concordie unculo quedam propria
 que apud se semel sunt usurpata retinere. Qua in re non
 uim cuiquam facimus aut legem damus: quando habeat
 in ecclesia administrare uoluntatis siue arbitrium liberum
 uniusquisque propositus actus sui rationem domino red-
 diturus. Ad iouinum quoque de hereticis baptizandis u-
 scribens in sine libelli scriptus est. Hæc tibi breuiter pro
 nostri medioeritate scripsimus minime prescribentes: u-
 aut preiudicantes quo minus quisque uniusquisque epi-
 scoporum quod parat faciat: habens arbitrii sui liberam
 potestatem. Nos quantum et nobis est propter hereticos u-
 cum collegis et episcopis uestris non contendimus: cum u-
 quibus diuinam concordiam et dominicam pacem tenemus
 maxime cum apostolus dicat. Siquis autem uoluerit con-
 temptuosus esse nos talem consuetudinem non habemus
 nec ecclesia dei. Seruatur a nobis patienter et leniter cari-
 tatis animi collegi honor unculum fidei concordia sacerdo

tu. Et preterea aliud quod inferemus, aduersus quod ne miseri-
tare quidem uideat hylarius deuatione orbis. Si enim hereti-
ci hylarum non habent, et ideo ab ecclesia baptizandi sunt, quia
in ecclesia non fuerunt, ipse quoque hylarius non est
christianus. In ea quippe ecclesia est baptizatus, que semper
ab hereticis baptizatus recipit. Antequam armenius synodus
fieret, antequam lucifer exularet, hylarius romane ecclesie dia-
conus ab hereticis uicentem in coquod primum acceperat, bap-
tismate suscipiebatur, nisi forte armanus tantum hereticus sint, et
ab his solum baptizatum recipere non licet: ab aliis licet. Diaconus
erat o hylari et manicheus baptizatus suscipiebatur. Diaconus in
erit et hebionis hylarum approbatus, repente postquam exortus
est armanus totus tibi displicere cepit. Segregat te cum tuis uerum
lis et nouum balneum aperit. Ad omnem autem hereticum ita
omnium mater ecclesia catholica loquitur dicens. Si te aliquis
angelus si apostolus baptizauit, non infringo quod sequeris.
S. uero in sinu meo natus si uerum meorum lacte nutritus ad-
uersum me gladium leuauit, redde quod dedi, et esto si potes
aliter christianus. Meretrix sum, sed mater tua sum tamen
non seruo unius thori castitatem, talis enim quando concep-
tus es. Cum armo adulterium commito, sea & ante ipse
atq; cum hebione cum nouato. Hof, amplexari, hos in ma-
triu, e domum iam adultus recipi. Hecio quid te unius
adulter ostendit. Q. si negandum quidquam putauerit he-
reticos a maioribus hostis semper fuisse susceptos legat, bea-
ti cypriani epistolam in quibus stephanum romane urbis u-
episcopum et inueterate consuetudinis laecat, errores.
L. quat et ipsius hylari libello, quod aduersus nos de hereti-
cis rebaptizandis, edidit: et ubi reperiret ipsum hylarium
confiteri a uulgo maleo et sicutro et ceteris ueteribus epi-
scopis simpliciter ad penitentiam omnes hereticos fuisse
susceptos, nec tamen ueritatis sibi met, consuetudinem pre-
iudicare debere. Synodus quoque nicena cuius paulo an-
te fecimus mentionem omnes hereticos suscepit susceptus u-
pauli famosorum discipulis, et quod his manus est episcopo
nouatianorum si conuersus fuerit, presbyteri quidam ser-
uat. Que sententia et luciferum condemnat, et hylariu-
dum idem & clericus est et baptizatus. Poteram diem u-

ad mouit

praxat
praxat

istiusmodi

istiusmodi eloquio ducere, et omnium propositionum rui-
los uno ecclesie sole siccare. Verum quia iam moles sermocinatio-
num et prolixitas conuentionum audientium studia locum
breuicem tibi et apertam animi libertatem proferam in illa ecc-
lesia permancendum que ab apostolis fundata usque ad u-
hanc peruenit diem. Sicuti audieris eos qui dicuntur chri-
stiani non a domino iesu christo sed a quoquo alio uocari, ut
tu puta marconitum ualeatianum montensem siue campu-
rat, sicut uti non ecclesiam christi, sed antichristi esse sinago-
gam. Ex hec erunt ipso quod postea instituta sunt eos esse
indicant, quos futurum preueniunt apostolorum. Nec sibi bla-
diuntur si de scripturarum capitulis uidentur sibi affirmare
quod dicunt, cum et diabolus aliqua de scripturis sit locutus,
et seripse non in legendo consistant, sed in intelligendo. Ali-
oquin si litteram sequimur, possumus et nos quoque nouum
dogma nobis componere, ut affirmamus in ecclesia non recipi
eos qui calcant sunt, et tunicas duas habent. **Luciferus autem.**
H. non solum te uicisse existimes, uicimus utique, uterque nostrum
uiciorum refert, tu mei ego erroris. Veniam sic mihi semper
disputare conungat, ut ad meliorem proficiens desideram quod
male tenebam. Animum autem tibi confiteor, quia mecum
oram appone noui facilius una posse qd persuaderi.
I. ieronymus libellus aduersus heluidium de uita, matrici uirgi-
nitate perpetua:.

Muper rogatus a fratribus ut aduersus libellum u-
cuiusdam heluidi responderem sacre distuli, mo-
do distula fuerit hominem rusticanum et uix
primis quoque imbuitum litteris super ueni asser-
tione conuenerit, sed me respondendo dignus fie-
ret qui uinceretur. Huc accedebat qd homo
turbulentus et solus in uniuerso mundo sibi et laicus et sa-
cerdos, qui ut ait illa loquacitatem faciendam existimat,
et maledicere omnibus boje conscientie signum arbitran-
A. accepta materia disputandi, amplius in opere blasphemare, sic
quasi de sublimi loco in totum orbem ferre sententiam, me-
quod quia ueritatem non potest lacere conatus. Verum quia
quia hoc omnes tam uix silentii mei cause, ob scandalu
fratrum qui ad eius tabernaculum mouebantur, iustiori sine

cellerunt. iam ad iudices instructio. e arboris euangelij secum
est adiuuanda. et cum infirmitate fishorum madenda flam
mi. ut discat aliquando reticere qui nunq̄ dicit loqui. Igi
tur sanctus mihi inuocandus est spiritus. ut mari. e uirginita
tem suo sensu meo ore defendat. Inuocandus dominus ie
sus. ut sacri uentris hospitium cuius decem mensibus habitator
fuit. ab omni concubitus suspicione tueatur. Ipse quoque deus
pater est impetrandus. ut matrem filii sui uirginem ostendat
fuisse. post partum. que fuit mater anteq̄ nuptia. Non cam
pam rhetorice desideramus eloqui. non diuinationum tendi
culas. nec aristotelis specula conquirimus. Ipsa scripturarum u
erba ponenda sunt. ipsi quibus aduersum nos usus est testi
monij reuincatur. ut intelligat se et legere et non intellige
potuisse. que scripta sunt. Prima eius propositio fuit. Mat
rheus loquitur christi autem generatio sic erat. Cum esset au
desponsata mater eius maria ioseph priusq̄ conueniret. inque
ta est in utero habens de spiritu sancto. Ioseph autem uir eius
cum esset iustus et nollet eam traducere uoluit occulte dimi
tere illam. Hec eo cogitante. que angelus domini in somnis
apparuit ei dicens. Ioseph fili dauid ne times accipere mari
am coniugem tuam. quod enim in ea natum est de spiritu
sancto est. Ecce inquit habes desponsatam. non commenda
tam ut dicitur. et utique non ob aliud desponsatam. nisi quod
doque nuptiam. Hec enim de nos conueniens euange
listi dixisset. priusq̄ conueniret. quia nemo de non priusfuro
dicit anteq̄ p̄nderet. Deinde ab angelo uxorem appellatur
atque coniunctam. Audiamus nunc quid scriptura pro
nuntiet. Exurgens inquit ioseph a somno fecit sicut p̄cepit. et
angelus domini. et accepit uxorem suam et non con
gnouit eam donec peperit filium. Curuamus p̄ singula.
et impietatem huiusmodi quibus ingressi est uentris persequen
tes pugnantia inter se dixisset uerba decernimus. Desponsata
constitetur. et statim uxorem uale esse quam contestus est.
desponsatam. rursumque quam uxorem nominat. dicit non
ob aliud desponsatam nisi euandoque nuptiam. et ne
parum hoc arduetur. habet inquit desponsatam non u
commendatam. id est nec dum uxorem. nec dum maritali
uinculo copulatam. In eo uo q̄ ait. neque enim de non con

uenturis euangelista dixisset. priusq̄ conueniret. quia nemo
de non priusfuro dicit anteq̄ p̄nderet. doleam ne an rida
am. nescio. Imperite. arguam an temeritat̄ accusen. Quasi
si quis dixerit. anteq̄ in portis p̄nderem ad africam nau
gaui. non possit stare sententia. nisi et in portis quandoque
p̄nderendum sit. Aut si uelimus dicere. paulus apostolus
anteq̄ ad hispanias peregeret. roma. in uincula coniectus
est. Aut certe illud heludius anteq̄ penitentiam agere
morte p̄ueniens est. Statim aut paulo post uincula ad
hispanias sic eundem. aut heludius penitentia agenda
post mortem cum scriptura dicitur. In inferno autem quis
constituitur tibi. Aut non potius sit intelligendum. quod
ante p̄positio licet sepe et consequentia inducat. tamen
non nunq̄ ea tantum que prius cogitabantur ostendat.
nec necesse sit ut cogitata fiant. cum ideo aliud interueni
rit. ne ea que cogitata sunt fierent. Igitur cum euangelista
dicit. priusq̄ conueniret. proximum nuptiarum tempus
ostendit. et in eoriam rem fuisse. ut que prius sponsa fue
rat esse uxor. inepere. quasi dixerit. anteq̄ oscula amplextus
que miseret. anteq̄ rem ageret. nuptiarum iumenta.
est habens in utero. Inuenta autem a nullo alio nisi a io
seph qui sponse utrum tumentem pene iam licentia mari
tali et curiosis oculis deprehendit. Non tamen sequitur ut u
prioribus decernimus. exempli cum cum maria conuenisse
post partum. eius conueniens desiderium. uter con
tione sublatum est. Quia autem in somnis dicitur ad ioseph.
ne times accipere mariam uxorem tuam. et rursum
exurgens autem ioseph a somno fecit. sicut p̄cepit. et
angelus domini. et accepit uxorem suam. nullum debet
mouere quasi ex eo q̄ dixit. est appellata sponsa esse desi
erit. cum hanc esse scripturę diuine consuetudinem no
uerimus ut sponsas appelleret uxores. sicut sequentibus de
uteronomij testimonij approbat. Siquis inquit inue
nerit uirginem desponsatam uiro in campo et uim facies
dormiant. cum ea moriatur. quia humiliat uxorem u
proximi sui. et in alio loco. Si autem fuerit adolescentula de
sponsata uiro et inuenierit eam homo in ciuitate et dor
mierit. cum ea educetis utrunque ad portam ciuitatis.

illius. et Lapidabuntur lapidibusque morientur. Adoleſcentula u
quidem quia non proclamauit in ciuitate. uir autem quia hu
milis uxorem proximi ſui. et euidetibus malignum exuo
biſiſis. Nec non et alibi. et quiſt eſt ille homo cui deſponſata eſt.
uxor. et non accepit eam. uadat et reuertatur in domum ſua
ne forte moriatur in bello. et homo alius accipiat eam. Sicu
autem ſcrupulus commouetur. quare deſponſata et non pot
ſine ſponſo ſiue ut ſcriptura appellat marito uirgo conce
pit. ſicut triplicem fuiſſe rationem. Primo ut per conſepta
ioſeph cuius maria cognata erat. mane quoque origo demon
ſtraretur. Secundo ne iuxta legem moſi adultera lapidaretur
a populo. Tertio ut ad egyptum fugiens haberet ſolacium cu
ſtodis potuiſſet mariti. Quiſ enim in tempore illo uirginem cre
diditſſet. de ſancto eam ſpiritu concepiſſe. ueniſſe angelum ga
briel dei fuiſſe matrem ac non magis quaſi adulteram condem
naſſet. cum hodie toto credente iam mundo argumententur tu
da iſaa dicente. Ecce uirgo in utero concepit et pariet. in he
breo iuuencaſum ſcriptum eſſe non uirginem. ideſt aſina no
bethula. aduerſam quos in alio loco competentiuſ diſſeremus.
D. emque excepto ioſeph et heliſabeth et hac ipſa maria paucaque
admodum ſi quos ab his auditiſſe poſſimus. eſtimare omnes teſum
ſilium. eſtimabant ioſeph. infantum ut etiam euangelice opini
onem uulgi experimenteſ. que uera hystoriae lex eſt. patrem eum
dixerunt ſaluatoris. ut ibi. Et uenit in ſpiritu in templum. hu
ad dubium quiſi ſeone. et quum inducerent parentes pueru
teſum ut ſacerdoti de illo ſecondum conſuetudinem legiſ et ali
bi. Et erant pater illuſ et mater. admittent ſuper hiſ que dice
bantur de eo. et rariſum. Et ibant parentes euiſ per annum in
hieruſalem in ſolemni die paſche. ac deinde. Et completis diebuſ
quum reuertenter remanſit. teſuſ puer in hieruſalem et non
cognouerunt parentes euiſ. Iſta quoque maria que ad gabrie
lem reſponderat. dicitur quomodo erit. hoc quia uirum non co
gnouit. quid de ioſeph loquitur. auſculta ſili quid feciſti nobiſ ſic.
Ecce pater tuuſ. ego dolenteſ equ. crebamur te. Non hic iudeo
rum ut plerique argumentantur non illudentium uox eſt.
E. uangelice. patrem dicunt. patrem maria conſtituit. non quo
ut ſuperuſ iudicauit. uere ioſeph pater fuerit ſaluatoris. ſed u
quo ad ſanam marie conſeruandam pater ſit. ab omnibuſ

.23.
eſtimatuſ. qui anteq ab angelo moneretur ioſeph ſuiſ dauid ne
timuerit accipere mariam conuicem tuam. quod enim in ca
naem eſt. de ſpiritu ſancto et cogitabat occulte dimittere. i
eam in tantum ſuum non eſt. qui conceptuſ fuerat conſiderat.
S. ad iam ſauſ docendi magiſq reſpondendi ſtudio diſputatum
eſt. cur ioſeph pater domini cur maria appellata ſit conuix.
in quo et hoc breuiter continetur. cur ſuatreſ euiſ quidam ce
dicantur. Uerum quia ſuum locum hinc quaſi uincula. e reſer
uamus et ad reſoluta ſeſtinat omnia. nunc illud eſt diſſerendu
quomodo ſcriptum dicat. Exurgens autem ioſeph a ſomno
fecit ſicut recepit ei angeluſ domini. et accepit uxorem ſua.
et non cognoscebat eam donec peperit filium. et uocauit nome
euiſ teſum. In quo primo aduerſariuſ ſuperſuo labore deſudat.
cognosceudi uerbum ad eorum magiſq ad ſeſentiam eſt reſe
rendum. quaſi hoc quiſq nequeat et ac inceptuſ quaſi redar
guit aliquando prudenti quaſiſiam potenter ſuſpicari. Deinde
nult docere. qd donec ſiue uſque aduerbium certam tempuſ
ſignificat. quo completo ſit id quod uſque ad illud tempuſ
quod preſcripuit. non ſiebat uelut in preſenti et non cogno
ſcebat eam donec peperit filium. Apparet inquit cognitum
eſſe poſt partum euiſ cognouit ſili tantum genitum diſ
ſerebat. et ad hoc probandum congerit de ſcriptuſ exempla
q plurima more andabatarum gladium in tenebreſ uentilaſ.
et lingue ſonum ad conſideranda ſui tantum corporuſ membra
concauſent. Ad quod noſ breuiter reſpondemus. et cognoscebat
et uſque ſermonem in ſcriptuſ ſanctuſ dupliciter intelligi. et
de eo quidem quod ſcriptum eſt cognoscebat. ad eorum quoſq
eſt reſerendum ipſe diſſeruit. nullo dubitante. quon ad ſeſenti
am ſepe reſeratur ut ibi. remanſit teſuſ puer in hieruſalem et
non cognouerunt parentes euiſ. Nunc illud eſt oſtendendum
ut quomodo ibi ſcriptuſ conſuetudinem ſeſeruit eſt ſic etiam
tri. donec euiſdem ſcriptuſ auctoritate ſungatur que ſepe
certum tempuſ ſcriptuſ ipſe diſſeruit. in euiſ aſſumptione ſignificat.
ſepe inſinitum. ut eſt illud quod dauſ ad quodaſ loquitur
in prophetaſ. Ego ſum ego ſum et donec ſenſeritſ ego ſum. Nū
quid poſtq illi ſenſerunt. dauſ eſt deſiſſet. et ſaluator in euan
gelo ad apoſtoloſ. Ecce ego inquit uobuſcum ſum omnibuſ diebuſ
uſque ad conſumationem ſeſuli. Ergo poſt conſumationem n

prophetiam
idioma

Seculi a discipulis dominus abscedet: et tunc quando in duo
decim solus iudicaturus sunt duodecim tribus israel domini
conformo fruatibuntur: Paulus quoque apostolus conuicti
us scribens primitiue ait christus deinde finis erit: quum tra
didit regnum deo et patri. quum destruxerit omnem
principatum et omnem potestatem et uirtutem. Oportet u
enim illum regnare donec ponat inimicos omnes sub pedibus ei?
omnia enim subiecit sub pedibus eius. Esto de homine dictu
sit non negamus de eo qui passus est erucem qui postea sedere
iubetur a dextris. quid sibi uult hoc quod ait oportet enim
illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius?
N unquid tandiu regnaturus est dominus donec inimici incipi
ant esse sub pedibus eius. et postquam illi sub pedibus fuerint reg
re desistat. cum utique tunc magis regnare incipiat: quum
inimici ceperint esse sub pedibus? Dauid quoque in quar
to graduum psalmo. Sicut oculi ancille in manibus domine
sue: ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misere
reatur nostri. Ergo tandiu propheta oculos habebit ad do
minum quandiu misericordiam impetret: post impetratam
misericordiam oculos torquet ad terram: qui in alio loco
dicit. Oculi mei defecerunt in salutarem tuam et in uerbum
iustitie tue. Absentiam innumerabilia super hoc exempla
conferre. et omnem lasceniam procaacitatem testimonio
rum nube celare. Verum adhuc pauca subiuciam ut his si
milia ipse sibi lector inueniat. Loquitur in genesi sermo dau
idus et tradidit iacob deos alienos qui erant in manibus eo
rum. et in aureis que erant in auriculis eorum. et abscondit
ea iacob subter terebintum que est in ficinis: et perdidit
ea usque in hodiernum diem. Item in fine deuteronomii
et defunctus est moyses seruis domini in terra moab per uer
bum domini. et sepellicerunt eum in geth prope domum sy
phogor et nemo scit sepulcrum eius usque in hodiernam diem.
Certe hodiernus dies illius temporis estimandus est. quo hysto
ria ipsa contexta est siue moyses dicere uoluerit auctorem
pentateuca siue eisdem euisdem instauratorem operis non
reuso nunc hoc queritur ut id quod dictum est usque in
diem istum ad illam referatur. etatem qua libri editi siue
conscripti sunt. Clocat igitur post illam diem tot iam an

norum usque ad nos uoluminibus exactis aut idola que
sub terebinto condita fuerant reperta. aut moysi tumulum
inuestigatum. quia obiret assens: post donec et usque esse
inapere quod tam dia non fuit quod usque completur et
donec: quin potius animaduertat scripturam sancte ^{id est} ~~id est~~
et nobiscum in quo hesitat intelligat ea de quibus postea am
bigi si non fuissent scripta signari cetum uo nostre intelligen
tie derelinqui. Si enim adhuc recentis tempore uiuentibus
his qui uiderant moysen sepulcrum eius potuit ignorari. mul
to magis tor feculis preterentibus. iuxta quod et illud intelli
tur de ioseph euangelium indicale de quo scandalum poterat
moueri non cum cognatum ee a uero suo usque ad partum
qua tunc se abstulit quum adhuc de uisione poterat fluc
tuare. Ad summam illud requiro quare se abstulit iose
ph usque ad partum diem. respondet utique quia ang
lum audierit dicentem. quo enim in ea natum est de spiritu
sancto est: ad quod nos inferimus. et certe auderat ioseph fili
dauid ne times accipere mariam conuitem tuam. Prohibi
tum a fuerat ne relinqueret. ne adulteram estimaret uxore
rem. Nunquid et a congressu coniugis separatus fuerat. cum
utique ne separaretur magis fuisset admonitus? Et auderat
inquit: uir iustus da in utero audierit filium de uxoris coi
tu cogitare. Pulchre. Qui ergo somnio tantum credidit: ut
uxorem auderet attingere: si postquam pastorum uoce cogno
uerat angelum domini uenisse de celis et dixisset ad eos: noli
te timere: ecce euangelizo uobis gaudium magnum quod
erit omni populo. quis natus est uobis hodie saluator. qui
est christus dominus in ciuitate dauid. et cum eo laudet mi
litiue conuulsiue celestis. Gloria in excelsis deo et in terra pax
homimibus bone uoluntatis. Qui symeonem iustum inter
amplexus paruuli uident predicantem. nunc donittis seruui
tuum domine secundum uerbum tuum in pace. Quia uiderunt
oculi me salutare tuum. Qui amam prophetisam magos stel
lam herodem angelos uident: qui inquam miracula tanta
cognouerat: dei templum spiritus sancti sedem domini matre
audebat attingere? Et certe maria conseruabat omnia uer
ba hoc conferens in corde suo. Ac ne impudenter negret ista
ignominie ioseph. et erant inquit lucas pater illius et matre

id est magis intelligitur quoniam et postquam partum

admittentes super his que dicebantur de eo. ¹ *U*ter tu mihi impudē
ta hec in grecis codicibus falsa contenda que non solum omnis
pene grecice tractaretur in suis uoluminibus reliquerunt. sed n-
onnulli quoque e latinis ita ut in grecis habetur assumpserit.
nec necesse est nunc de exemplariorum uarietate tractare. cum
omne et ueteris et noue scripture instrumentum in latinum
sermonem eunde *translatū* sit. et multo purior manare credenda
sit fontis uinda q̄ rui. Hec aut apud me nuge sunt. et argumen-
tano superflua et disputatio magis curiosa q̄ uera. Nunquid non
potuit scriptura dicere. et accepit uxorem suam. et non fuit am-
plius ausus contingere eam sicut de thamar dixit. et uida. Aut de
fuerunt mattheo uerbi quibus id quod uolebat intelligi posset. ef-
fari. Non cognouit inquit eam donec peperit filium. Post partū
ergo cognouit. causis cognitionem ad partum usque distulerat. *De*
tanti contentiosus et iam nunc tua mente suspenderis. Nolo tibi n-
aliquid inter partum et coitum tempus intercessit. Nolo dicas mu-
lier quecumque conceperit et peperit masculinum immunda erit
septem diebus secundum dei sectionis purgationis sue immunda
erit. et octauo die circumcietur carnem preputii eius et triginta
tribus diebus sedebit in sanguine puro. et omne sanctum non tangere
et reliqua statim eam tenent. *De* ioseph. statim audiat per hieremi-
am equi insistentem in feminas facti sunt tibi unusquisque ad u-
xorem proximi sui humebat. Alioquin quomodo stare poterit
non cognouit eam donec peperit filium. si purgationis tempus ex-
spectat. Si quadraginta rursus diebus tanto tempore dilata ta li-
bido distetur. polluitur erore precepte. obsteret paruulum na-
gentem maritus. lexam tenat uxorem. sic inopiani nuptie. ne-
c euangelium mentus sit. Sed abist ut hoc de matre saluatoris. et
iure iusto sit. estimandum. Nulla ibi obsteret. nulla mulierca-
larum scilicet intercessit. ipsa pannis mulier infantern. ipsa est
mater et obsteret. Et collocat eam inquit in preseno qua n-
on erat a locis in diuerso. Quae sententia et apocryphorum
deluamenta conuincit. dum maria ipsa pannis uiolat infan-
tem et heliudi expleri non putat uoluptatem. dum in diuerso
no locis non fuit nuptiarum. Si eam qua iam satis abunde ex-
respondimus ad id quod proposuimus anteq̄ conueniret et non
cognouit eam donec peperit filium. ad certam ueniendum est
questionem. ut iuxta ordinem disputationis eius etiam notare

responsionis ordo procedat. *U*ter enim alios quoque ^{mariam} filios peccate
ast. et ex eo quod scriptum est. ascendit autem et ioseph in ciuita-
tem dauid ut profiretur eum cum maria uoxore sua pregnantē. *Q*
factum est autem quum de esset. *U*ter nuptie sicut dicitur pariet et
peperit filium suum primogenitum. *U*ter appretbare prime-
genitum non posse dici nisi eum qui habet et matrem. sicut uer-
genitus ille uocatur. qui parentibus solus sit filius. *N*os autem
ita definimus. Omnis unigenitus est primogenitus. non omnis
primogenitus unigenitus. Primogenitus esse non potest quem
alius. sed ante quem nullus. Omnis inquit dominus ad ad non
quod aperit uulnam ab omni carne que offeritur domino ab
homine usque ad pecus tibi erant. tantummodo peccati rediment.
primogenita hominum et primogenita peccatorum immundoru.
D *U*tinam sermo dei quid sit primogenitum. omne inquit quod
aperit uulnam. Alioquin si non est primogenitus nisi is tantum
quem sequuntur et fratres tam diu sacerdotibus primogenita
non debentur. q̄ diu et alia fuerint peccata. ne forte paru po-
stea non sequentur unigenitus sit et non primogenitus. Redemptio
inquit eius erit ab uno mente. estimatio quoniam sicut et secun-
dum sicut sanctum uiginti oboli sunt. tantummodo primoge-
nita utiliorum et primogenita ouium et primogenita capri-
rum non redimet. sancta enim sunt. Cogi me sermo dei ut omne
masculinum quod aperit uulnam si de mundis animalibus sit
deo uocemur. si de immundis redimam dant pnceum sacerdoti.
P *U*tinam respondere et dicere. quid me in uulna mensis attingit ar-
teculo. Quid primogenitum uocat quem an fratres sequuntur
ignoro. expecta donec nascatur secundus. Nihil debet sacerdoti
nisi et ille fuerit peccator. per is qui ante natus est inuapit esse
primogenitus. Non me tibi ipsi apert loquentur. et me statuta. e
redigunt eum dictum esse primogenitum qui aperit uulnam
non qui habeat et fratres. *U*terque interrogo de iohanne quem
constat esse unigenitum an et primogenitus fuerit. *U*terum
nam et ipse secundum legem pro toto et legi fuerit obnoxius. an
big non potest. Certe de saluatore scriptura sic loquitur. *U*ter
explet essent dies purgationis eorum secundum legem moysi.
dixerunt eum in hierusalem. ut offerrent eum domino sicut
scriptum est in lege domini. quia omne masculinum quod ape-
rit uulnam sanctum domino uocabitur. et ut darent hostias scia

dum quod dictum est in lege domini par turturum aut du-
 os pullos columbarum. Si haec lex tantum ad primogenitos u-
 pertinet. primogenitum sequentes faciunt non debuit lege pri-
 mogeniti teneri qui de sequentibus ignorabit. Sed si tenetur
 lege primogeniti etiam ille quem fratres ceteri non sequuntur
 colligitur primogenitum eum uocari qui uuluum aperiat.
 et ante quem nullus sit. non eum quem frater post genitum
 subsequatur. Moyses scribit in exodo factum est autem circa me-
 diam noctem et dominus percussit omne primogenitum in
 terra egypti a primogenito pharaonis qui sedebat super thronum
 usque ad primogenitum caprae. que est ad lacum. et omne
 primogenitum pecorum. Responde mihi hi qui tunc ab extremis
 tate fuerint interempti primogeniti an et unigeniti fuerint.
 S i primogeniti tantum illi uocantur qui fratres habent. ergo ab
 intermissione unigeniti liberati sunt. Si autem et unigeniti
 celi sunt. contra sententiam factum est. ut inter primogenitos
 et unigeniti morerentur. Aut unigenitos liberatis a peccata et
 ridiculis erit. aut si confitebitur interfectos ignis obtinebit
 et unigenitos primogenitos appellari. Extrema proposito fuit
 licet idipsum in primogenito uoluerit ostendere fratres domi-
 ni in euangelium nominari ut ibi. ecce mater eius et fratres eius
 stabant foris querentes loqui cum eo. et alibi. Post haec ascen-
 dit capharnaum ipse et mater eius et fratres eius. et ibi. Dixe-
 runt ergo ad eum fratres ipsius. transi hinc et uade in iudeam
 ut discipulis tui uideant opera tua que tu facis. nemo enim ali-
 quid in occulto faciens querit ipse in palam esse. si haec facta u-
 manifesta te ipsum huic mundo. iohanne desuper inferente neque
 enim fratres eius tunc credebant in eum. Item marcus atque
 mattheus et docebat eos in synagoga eorum in patria sua. ita
 ut stuperent et dicerent. Unde huic haec omnis sapientia et
 uirtutes. Nonne hic est fabri filius. nonne mater eius dicitur
 maria. et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas. et sor-
 res eius omnes apud nos sunt. Et haec quoque in actibus apostolo-
 rum ita refert. Hi omnes erant instantes unanimis orationem
 cum mulieribus et maria que fuit mater iesu et fratribus ipsius.
 H ecnon et paulus apostolus in eadem historia ueritate pari uoce
 concordat. Ascendi autem secundum reuelationem et nemine
 uidi nisi petrum et iacobum fratrem domini. et rursus in alio

loco. Nunquid non habemus potestatem manducandi et bebendi.
 Nunquid non habemus potestatem uocari circueundendi
 sicut ceteri apostoli et fratres domini et cephas. Et ne forte ali-
 quis iudeorum testimonium non admittet qui etiam nomi-
 na fratrum illius ediderunt simili eos asserens in fratribus
 errore deceptos qui in patre. Attamando sunt lapsi. arguit
 praecaut et ait haec eadem uocabula ab euangelistis in loco
 alio nominari. et eodem esse fratres domini filios marie. Mat-
 theus loquitur. Erant autem ibi haud dubium quam ante cru-
 cem domini etiam mulieres multae. longe expectantes que
 secute fuerant iesum a galilea ministrantes illi. inter quas
 erant maria magdalene et maria iacob et ioseph mater et
 mater filiorum zebedaee. Item marcus. Erant autem et mul-
 cres delonge aspicientes. inter quas erant maria magdalene et
 maria iacob minoris et ioseph mater et salome. ibique post-
 modum et aliae multae. que ascenderant cum eo in hieru-
 salem. nec non et lucas. Erant autem maria magdalene et io-
 hanna et maria iacob et ceterae cum eis. Haec idcirco replicau-
 mus ne calumnietur et clamitet. caeque pro se faciant a nobis
 esse subtrahata. et sententiam suam non testimonis scripturarum
 sed libris disputatione conuulsam. Ecce inquit iacobus et ioseph
 filii marie. id est quos iudei appellauerunt fratres. Ecce maria
 iacob minoris et ioseph mater. minoris autem iacob ad distan-
 tionem maioris qui erat filius zebedaee. sicut et in alio loco
 marcus ponit. Maria autem magdalene et maria iacob et io-
 seph uiderunt ubi poneretur. et transacto sabbato emerunt
 aromata. et uenerunt ad monumentum. Et utique ait. Q-
 uis miserum erit et impium hoc sentire de maria. ut cum aliae femi-
 nae eum sepulture iesu habuerint matrem eius dicimus abien-
 tem. Aut alterum esse mariam nescio quam confingamus pre-
 sentem cum euangelium iohannis testetur eam illic presentem
 fuisse. quando illam dominus de cruce iam uidiuam ut matrem
 iohanni commendat. Aut nunquid et euangeliste falluntur
 et fallunt. ut eorum mariam matrem dicent. quos iudei fra-
 tres iesu esse dixerunt. O furor caecus! et in proprium exitum
 mens uesana. Dicit ad crucem domini matrem eius fuisse pre-
 sentem. dicit iohanni discipulo ob uiduitatem et solitudinem
 commendatam. quasi iuxta te non haberet quattuor filios et

innucentia filias quarum consortio frueretur. Cuiusdam quoque u
 nominat quod scriptura non loquitur. et cum omnium euangeli-
 starum exempla proponat solius tibi iohannis uerba non placent.
 D icis transitorie ad crucem domini eam fuisse presentem ne consilio
 praeterisse uideris. et tamen que cum illa muliere fuerint. fides. u
 gnoscere non uolenti nisi uideam consilio recitentem. Audi itaq;
 I ohanne euangelista quid dicat. Stabant autem iuxta crucem
 iesu mater eius et soror matris eius maria cleopse et maria ma-
 gdalene. Nulli dubium est duos fuisse apostolos iacobi uocabulo
 nuncupatos. iacobum zebedei et iacobum alpha. istum minorem
 nescio quem iacobum quem marie filium nec tamen matris do-
 mini scriptura commemorat apostolum ius esse. an non? Si apo-
 stolus alpha filius erit et erit in iesum. et non erit de illis fra-
 tribus de quibus scriptum est. Neque enim fratres eius tunc cre-
 debant in eum. Si non est apostolus tertius nescio quis iacobus
 est frater domini putandus. Et quomodo tertius ad distinctione
 maioris appellabitur minor. cum maior et minor non inter tres
 sed inter duos solent prebere distantiam et frater domini aposto-
 lus sit paulo dicente? Deinde post tricennium ueni hierosolymam
 uidere petrum. et mansi apud illum diebus quidem. alium autem
 uidi neminem nisi iacobum fratrem domini. Et in eadem epistola.

E t cognata gratia que data est mihi petrus et iacobus et iohannes qui
 uidebantur columpe. Ne autem hunc iacobum patris filium zebedei
 lege actus apostolorum iam ab herode fuerit interceptus. Restat
 conclusio in maria ista que iacobi minoris scribitur mater fuerit uxor
 alpha. et soror marie matris domini. Quam mariam cleopse ioha-
 nes euangelista commemorat cognominat siue a patre siue a gen-
 titate familie. aut quatenusque alia causa et nomen imponit. Si u
 autem uide tibi alia queque alia uidetur. q. alibi dicitur maria iaco-
 bi minoris mater et hic maria cleopse. diue scripture consuetudine
 eundem hominem diuersis nominibus appellari. Rursus facit moy-
 si et iethro dicitur. Gedeon nullis causis immutata nominis ante-
 psemullis subitio hierobaal legitur. Ozias rex iuda uassum azarias
 uocatur. Moyses labor tabirum dicitur. Rursum hermon phenice
 cognominant eum samor. et amorreus cognominant eum samir.

E adem celi plagis tribus nominibus appellatur. nageb ephem danon
 lege esebiel. Petrus simon dicitur et cephus et uidas zelotes in
 alio euangelio iudeus dicitur. Multaque alia que ad exemplum huius

patris

N pertinent ipse sibi de omnibus scripturis lector poterit congregare.
 unci illud est quod conatur ostendere. ut fratres domini appellen-
 tur filii matris eius marie. qui antea non crederent postea cre-
 diderunt. licet fieri potuerit ut uno tantum credente alii ducere-
 diti fuerint. Et hanc esse matrem iacobi et ioseph. id est mariam
 cleopse uxorem alpha. et hanc dic tam esse matrem iacobi mino-
 ris. Que si mater esset domini magis eam ut in omnibus locis ma-
 trem illius appellaret. et non aliorum dicendo. alterius uoluisse
 intelligi. Uideram in hac parte contentiosum finem non tribus alia
 fuerint maria cleopse alia maria iacobi et ioseph. dummodo con-
 fiterentur eandem matrem iacobi et ioseph esse q. matrem domini. Et u-
 de ad fratres domini dicti sunt qui non erant fratres. lam nunc u
 doceberis quattuor modis in scripturis diuisi. fratres dei. natura /
 gente cognatione affectu. Natura uero etiam et iacob. duodecim pa-
 triarche. andreas et petrus. iacobus et iohannes. Gente qua omnes
 iudei fratres inter se uocantur ut in deuteronomio. Si autem
 emerit fratrem tuum qui est hebreus uidet que est hebreus seruit tibi
 lex annis. et in septimo anno dimittet eum liberum abs te. et in co-
 dem. Constituendo constituit super te principem quem elegerit do-
 minus deus tuus qui ex fratribus tuis sit. non enim poterit consti-
 tuere super te hominem alienigenam qui non est frater tuus. et
 rursum. Ne uiso utulo fratris tui uel uis eius erantibus per uia
 negligas ea. sed reuertere reducas ea fratri tuo. Si non appropin-
 quat tibi frater tuus neque nouerit eum collige ea in te domum
 tuam. et erant tecum donec queat ea frater tuus. et reddet ea
 I tem apostolus paulus. Optabam inquit ipse egi mathema esse a
 christo pro fratribus meis cognatis secundum carnem qui sunt
 studite. Porro cognatione fratres uocantur qui sunt de una fa-
 milia id est matris. quae latinum ueritatem interpretantur. et u
 quum ex una matre multa generi turba diffunditur. ut in generi.
 D ixit autem habuam ad loth non sit iuxta inter me et te et inter
 pastores meos et inter pastores tuos. quia fratres sumus. abique. Et
 elegit sibi loth regionem iordanis. et decauit loth ab oriente. et
 discesserunt unusquisque a fratre suo. Et ecce loth non est frater
 habuam sed filius fratris eius nam. thure quippe genuit habuam et
 nachor et aran et aran genuit loth. et rursum. Habuam autem
 erat annorum sexaginta quinque quum exiret de chana. et
 sumpsit habuam saram uxorem suam et loth filium fratris sui.

Q. si adhuc dubita fratrem fratris filium nuncupari accipe exemplū.
Q. um autem audisset habuim quia capiteus ductus est loth frater
suus numeravit uernaculos suos trecentos decem et octo. et qui
eodem nocturno impetus descenderet. adiit. Et rediit omnia
equitatum sodomorum. et loth fratrem suum reuocauit. Suffi-
ciebant. hec ad ea que diximus approbanda. sed ne in aliquo
cauillerit. et re quasi lubricus anguis euoluit testimoniorum stri-
gendū et uinculis. ne queculū sibiles. et te dicat magis argumē-
tationibus toruosis q̄ scripturarum ueritate sustentat. Iacob itaq̄
filius ac rebecca quum fratris insidias metuis in esopetamiam
perisisset accessit et deuoluit lapidem de ore patris. et adaq̄
uir oues laban fratris matris sue. et osculatus est iacob rache-
l. et exclamans uoce sua plorauit. et indicauit Rachel quia frater
est patris eius. et quia rebecca est. Ecce et hic eadem lege qua
supra frater sororis filius appellatur. et item. Dixit autem laban.
ad iacob. quoniam frater meus es. non seruis mihi gratis. dic m̄
que sit merces tua. Expletis itaque uiginti annis quum ignorat
sacro uxoris filius que comitatus reuertetur ad patriam. con-
secutus est cum laban in monte galaad. et quum idola que ra-
chel occultabat quęsta non inuenisset in sacris. respondit iac-
cob et dixit ad laban. Que culpa mea est. et quod delictum
meum q̄ persecutus es me. et qua scrutatus es omnia uasa mea.
uid inuenti de omnibus rebus tuis. Pone hic in conspectu fra-
trum tuorum et fratrum meorum. et redarguant inter duos
nos. Responde qui sint isti fratres iacob et laban qui tunc fuerint
in presenti. Elau certe frater iacob absens erat. et laban filius ha-
thud fratris excepta rebecca sorore non habuit. Innumerabilia
sunt istiusmodi libris inserta diuini. sed ne longum faciam ad
extremam diuisionis partem reuertar. id est et affectu fratris diu.
Q. ui in duo sanditur in spirituale et in commune. In spirituale
quia omnes christiani fratres uocantur. ut ibi. Ecce q̄ bonum
et q̄ iocundum habitare fratres in unum. et saluator narrabo
inquit nomen tuum fratribus meis. Porro in commune quia
omnes homines ex uno patre nati piri inter nos communitate
coniunguntur. Dicere aut his qui aderant uos fratres nostri uos
estis. et apostolus ad corinthios. Si quis frater nominatur fornicator
aut auarus aut idolis seruus aut maledicus aut ebriosus
aut rapax cum eiusmodi nec abum sumere. et cetera his simi-

28.
lia. Interrogo nunc iuxta quem modum fratres domini in eua-
gelio intelligas appellari. iuxta naturam? Sed scriptura non di-
cit. nec marie eos uocans filios nec ioseph. iuxta gentem? Sed
absurdum est ut pauci ex iudeis uocati sint fratres. cum omnes
qui ibi erant. hac lege iudea fratres potuerint appellari. iuxta
affectum humanitatis et spiritus. uerum si sic qui magni fratres
q̄ apostoli quos docebat intrinsecus quos matres uocabat et fra-
tres? Aut si omnes quae homines fratres. sultum fuit nunti-
ari quasi proprium. ecce fratres tui querunt te. cum genera-
liter omnes homines hoc iure sint fratres. Relat igitur ut
iuxta superiorem expositionem fratres eos intelligas appella-
tos cognitione. non affectu. non gentis privilegio. non natu-
ra. quomodo loth habuit quomodo iacob labe appellatus
est frater. quomodo et silue salua acupit eleros inter fra-
tres suos. quomodo et ipse habuam sororem suam ha-
buit uxorem. et enim ait. Vere soror mea est. de patre sed nō
de matre. id est fratris est filia non sororis. Alioquin quale ē
ut habnam uir iustus patri sui filiam coniugem sumperit.
cum in primis hominibus propter aurum sanctitatem id
ipsum scriptura non nominet. mallei intelligi q̄ profecti.
et deus. postea faciat. et minuetur. Q. in accepit sororem
suam de patre suo uel de matre sua et uiderit turpitudi-
nem eius. et ipsa uiderit turpitudinem illius opprobriū
est. exterminabuntur coram filiis gentis sui. turpitudinem
sororis sue detest. peccatum suum recipiet. Imperitissime
hominum ista non legitur. et toto scripturarum pelago dere-
licto ad inuianam uirginis tuam rabien consulisti in exem-
plum eius quem fabulę ferunt. Quum uulgo est ignotus
et nihil boni postea facioris excogitare quo nobilissis. se-
ret notus. chane incendisse templum. et nullo prodeute
sacilegum ferit in medium processisse clamitans. sese
incendium subicisse. Sacerantibus ephesi principibus quā
ob causam facere uoluisset respondisse. ut quia bene non
poteram male omnibus innotescerem. et hoc quidem u-
gneca narrat. hystoria. Tu uero templum domnia corpo-
ris succendisti. tu contaminasti sacrarium. ex quo uis qua
drigam suorum et sororum processisse congeriem. demq̄
cum iudeis uoce sociata dicit. Nonne hic est abri filius?

nonne mater eius dicitur maria et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas et sorores eius omnes apud nos sunt: Omnes nisi de turba dicuntur. Quis te oro ante hanc blasphemiam nouerit: quis disponit supputabit? Consecutus est quod uolebas: nobis et factus infidelis. Ego ipse qui contra te scribo cum in eadem tecum urbe consistam, alius ut aiunt: ater ut sis nescio. Prætermitto uita sermonum quibus omnino liber tuus sciat. Tæco ridiculum exordium. o tempora o mores. Non quo ero doctus quam ipse non habens in fratre carere requisisti. Non inquam flagito lingue nitorem. Quæro pietatem. apud christi anos enim iosephus est magnus et uirtum turpe quid uel a narrare uel a calcem uenio. et te cornuta interrogacione concludo. sic que tecum agam quali superius nihil egerim. eodem modo dietus esse fratres domini quo ioseph dietus est pater. ego inquit et pater tuus dolentes quærebamus te. mater hæc loquitur non uidet. et ipse euangelista referens et ante pater illius et mater admittentes super his que dicebantur de eo et his similia que iam enunciuimus. in quibus parentes uocantur.

A e ne forte de exemplariorum uarietate cauens. quia tibi stultissime perualisti grecos codices esse falsatos. ad iohannis euangelium uenio in quo plenissime scribitur. Inuenit philippus nathanael et ait illi. Quem scripsit moyses in lege et prophete inuenimus. scilicet filium ioseph a nazareth. certe hoc in tuo codice continetur.

R eponde mihi quomodo uetus filius sit ioseph quem conitat de spiritu sancto procreatum: Uere ioseph pater fuit: quis fili habet dicere. non audebit. An putabitur: Eodem modo estimentur et fratres. in quo estimatus est pater. Sed quoniam iam e cautibus et confagibus locis enauique onito pandenda sunt uela. et in epilogis illis irruendum in quibus scolis sibi uisus terulianum in testimonium uocat. et uictorini puerobianensis episcopi uerba proponit.

E t de teruliano quidem nihil amplius dico quam ecclesie hominem non fuisse. De uictorino uero id assero quod et de euangelistis. fratres cum dixit domini non filios marie. fratres autem eo sensu quem superius exposuimus propinquitate non matris. Neque nigras terulius. et fonte ueritatis omisso opinionum ramulos consecramur. Nunquid non possum tibi eam siluam ueterum scripturarum grece commouere: Ignatum polycarpum birene um iustinum marci yres. multosque alios apostolicos et eloquen-

tes uiros qui aduersus hebonem et theodotum ualentinum. hæc eadem sententia plena sapientie uoluntate conferuerunt. que e si legisset aliquando plus saperet. Sed melius puto breuitat ad singula respondere quam diuini immorando uoluntate extendere. In illud nunc impetum facio. in quo tu uirginitatem et nuptias comparando chertus esse uoluiti. Rursus in te prouerbum. Camelum uidimus saltantem. Dicit. Nunquid meliores sunt uirgines habetiam isaac et iacob qui habuere coniugia? Nunquid non quotidie dei manibus paruuli finguntur in uentribus. ut merito mereretur debeat maria nupsisse post partum? Quod si hoc illis turpe uidetur superet ut non credant etiam deum per genitalia uirginis natum. Turpius est enim uixisse eos deum per uirginis pudenda genitum. quam uirginem uiro suo nupsisse post partum. Iunge si liber alius nature contumelias. notem mentibus uterum infidelitatem. falsida partum sanguinem pannos. ipse tibi delictatur infans tegmine membrarum solito conuolutus. Ingeratur dum precepta uagantur paruuli octauis die circumciso tempus purgacionis. ut probetur immundus. Non erubescimus non silemus. Quanto sunt humilius que pro me passus est. tanto illi plus debet. et quam omnia replicauerit nihil cruce contumeliosius profert. quam profitemur et credimus. et in qua de hostibus triumphamus. Sed ut hæc que scripa sunt non negamus. ita ea que non sunt scripta renuimus. Natum deum esse de uirgine credimus quia legitimus. mariam nupsisse post partum non credimus. quia non legitimus. Hec hoc ideo dicimus. quo nuptias condemnemus ipsa quippe uirginatus fructus est nuptiarum sed quod nobis de sancti uirginis temere estimare nihil liceat. Possimus enim hac estimacionis possibilitate contendere plures quoque uixores habuisse ioseph. quia plures habuere nupsisse habuere autem iacob. et de his esse uxoribus fratres domini. quod plerique non tam pra quam audacia temeritate constringunt. Tu dicis mariam uirginem non mansisse. ego mihi plus uicendo etiam ipsum ioseph uirginem fuisse per mariam. ut ex uirginali coniugio uirgo filius nasceretur. in eum in uirum sanctum fornicatio non cadit. et aliam cum uxorem habuisse non scribitur. marie. autem quam putat est habuisse cultus fuit potius maritus. relinquunt uirginem eum. mansisse cum maria. qui pater domini meruit appellari. Et quod de comparacione uirginitatis et nuptiarum sum aliqua dicitur.

obscuro lecturoꝝ ne me parent nuptiꝝ detraheſſe uirginum laude.
et aliquam ſecſe diſtantiam inter ſanctos ueteris teſtamenti et
noui. id eſt inter eoſ qui habere coniuga et eoſ qui a comple-
xu mulierum penitus reſceſerunt. Verum pro condicione tem-
porum alie eoſ tunc ſubiactiſſe ſententia et alie noſ in quoſ-
ſineſ ſeculorum decurrerunt. Quandoqꝛ illa permanſit
creſcite et multiplicamini et replete terram. et maledicta ſe-
riſ que non parit ſemen in iſrael. nubent omneſ et nubent
tur. et derelicti parentibꝫ ſiebat una caro. Quando uo uox
illa peruenit tempuſ breuitatum eſt. reliquum eſt. ut et qui
habent uxoreſ ſint quaſi non habent. adherent eſ domino in
cum eo efficiantur ſpirituſ. Quare quia ſine uxore eſt ſolici-
tuſ eſt ea que dei ſunt. quomodo placeat deo. qui autem cum
uxore eſt ſollicituſ eſt que ſunt huiuſ mundi quomodo pla-
ceat uxori. Diuſa eſt mulier et uirgo. que non eſt nupta cogi-
tat que ſunt domini ut ſit ſancta corpore et ſpiritu. nam
que nupta eſt cogitat que ſunt mundi quomodo placeat ui-
ro. Quid oblatꝫ. quid repugnꝫ. uat electioniſ hęc loquuntꝫ.
D) uſa eſt dicent mulier et uirgo. uide quante ſelicitateſ ſit /
que et nomen ſexuſ amiſerit. Uirgo iam mulier non uoca-
tur. Que non eſt nupta cogitat que ſunt domini. ut ſit ſan-
cta corpore et ſpiritu. Virginiſ deſignatio eſt. ſanciam eſſe cor-
pore et ſpiritu. quia nihil proſit carnem habere uirginem ſi-
mente quaſi nupta. Que uero nupta eſt cogitat que ſunt
mundi quomodo placeat uiro. Idem tui putat eſſe. debuiſ ac
noctibuſ uacare orationi uacare reuiniſ. et ad aduentum in
mariti expolire faciem grefſum ſanguine ſimulare blanditi-
aſ. Illa hoc agit ut turpior pareat. et nature bonum inſu-
ſce inuaria. Hęc ad ſpeculam pingitur. et in contumeliam
artiſiciaſ conatur pulebrior eſſe quam nata eſt. Inde infantel
garrunt. familia perſtrepit. liberi ab oſculiſ liberi ab ore de-
pendent. Computantur ſumptuſ. impenda prepatantur. hinc
exorum accenta manuſ carneſ tertit. hinc teſtricum turba
commuremurat. Nuntiatꝫ interim uir ueniſſe cum ſociuſ.
illa ad irundiniſ modum luſtrat uniuerſa penetrabilia ſi tho-
ruſ rigeat ſi pauimenta uerꝫ erint ſi ordinata ſint pecula
ſi pſandium prepatantur. Reſponde queſo inter ita ubi ſit
dei cogitatio. et hęc ſelicet domuſ. Ceterum ubi tympana

ſonant tibia clamitat. lra garrir. cymbalum concrepat. quiſ
ibi dei timor. Panſuſ in contumeliam gloriatur. ingrodantur
expoſite libidinum uictime et tenuitate uictum nude impu-
dicuſ oculuſ ingeruntur. Hiſ infelicꝫ uxor. aut letatur et perit.
aut offenditur et marituſ in uirgna conatur. hinc diſcor-
dia ſeminarium repudiꝫ. Aut ſi aliqua inuenerit domuſ in qua
illa non ſiant. que tamen non uſa eſt illa diſpenſatio domuſ
liberorum educatio neceſſitateſ mariti correctio teſulorum
quam a chriſti cogitatione non aduocent. Deſecerunt at-
ſcriptuſ ſerꝫ muliebria. poſt quod dicitur ad habnam.
O) mra quocunqꝛ dicit tibi ſerꝫ audi uocem eiꝫ. Que non
eſt in partuſ anxietatibuſ et dolore que deſecantibuſ menſtru
eruoſiſ oſſuſ mulier eſſe deſiſt. a dei maledictione ſit libera.
nec eſt ad uirum conuerſio eiꝫ. ſed e contrario uir ſubiectꝫ
eſt. et domini ei uoce precepitur. Omnia quecunqꝛ dicit tibi ſer-
ꝫ audi uocem eiꝫ. et ſic incipiunt uacare orationi. quia ſidui in
coniugio debitum ſoluitur orandi preteritur inſtancia. Non nega-
muſ uictuſ. non negamuſ marital ſanctiſ muliereſ inueniri. ſed
que uxoreſ eſſe deſierint que in ipſa neceſſitate coniugu imitantꝫ
uirginum caſtitateſ. Hoc eſt quod apoſtoluſ breuiter chriſto
in ſe loquente teſtatuſ eſt. Nupta cogitat que ſunt mundi quo-
modo placeat uiro. nobiſ ſuper hoc campum intelligentie dere-
linquent. Neque tamen aliuſ neceſſitateſ imponit aut laque-
um. ſed id quod honeſtum eſt ſuadet uolent omneſ eſſe ſicut ſe
ipſum. Et quancꝫ de uirginate preceptum domini non habeat
quia ultra homineſ eſt. quodammodo impudentꝫ eiat aduerſum
naturam cogere. alioque modo dicere uolo uoſ eſſe quod ange-
li ſunt. Unde et uirgo maior eſt mercaſ diuſ id contemptiſ
quod ſi fecerit non delinquit. nihilominuſ in coherentibuſ uſerit.
conſilium autem do tanꝫ miſericordiam conſecutuſ a domino
ut ſim fidelis. Exiſtimo ergo hoc bonum eſſe propter inſtanteſ
neceſſitateſ quia bonum eſt homini ſic eſſe. Que eſt illa ne-
ceſſitaſ. Ne pregnantibuſ et nutriendibuſ in illa die. Ideo ſilua
ſuccereſt ut poſtea recidatur. Ideo ager ſeruit ut metatur. ſa
plenuſ orbuſ terra noſ non capit. Quotide bella ſecant. moy-
bi ſubſtatahunt. nauſtugia abſorbent. et nihilominuſ de termi-
niſ litigamuſ. De hoc numero ſunt illi qui agnum ſecantur.
qui uſtimenta ſua non conquinauerunt. uirgineſ enim.

non potest nouo imputari quod in ueteri quondam fuit. Primum spiritus noster committunt. postea uero pisoniano uito cui loqui nolaret tacere non potuit. sudare tamen frontis pallere genae tremere labia heere lingua salua sicari et pluri timore q. eta re contrahi. erupit aliquando. Non ne loquuti ab apostolo unus uxoris uirum assum in sacerdotium. et rem non tempora de sumi. Quia me fillogisimus pronocauerat. et uidebam tenderi hominem ad interrogatuncialis tortuosis. sua contra illum te la iaculam. Baptizatos inquit apostolus elegit in episcopatum an catholicum. Responderet nolabat. Ego id ipsum ingerere. et secundo ac tertio testatur. motum putare. Uerbo me ad au ditores. nihil interit o boni iudicis aduerfariam ingulante an dormientem ligem. nisi q. facilius est quiescenti q. relectanti. uincula trahere. Si apostolus non catholicum in derum. allego. sed fideles. fidelis autem est qui episcopus ordinatus. utia catholicum non imputabuntur fidei. Torquebam istius modi spucala. et ubi nates haitat in letargium dirigebam.
 O scabatur tantum et quasi per mentis cusulam ructant et nauis aut euomchat. Apostolus dixit paulus. hec docuit. Proferuntur ergo pauli epistole una ad timotheum altera ad titum. In prima scriptam est. Si quis episcopatum desiderat. bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse. unus uxoris uirum sobrium prudentem ornatum hospitalem doctorem non uolentem non percussorem sed modestum non linguosum non avarum. domum suam bene regentem filios habentem subditos cum omni castitate. Siquis autem domu sine pree se nescit quomodo ecclesie dei diligentiam adhibebit. non neophytum ne in superbiam elatus in iuectum maciat diaboli.
 O portet autem eum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt. ut non in opprobrium maciat et laqueum diaboli. Ad titum statim in principio hec mandata ponuntur. Huius rei gratia relige crete. ut ea que decant corrigas. et constituas per ciuitate p. p. ebyrenof. sicut ego tibi disposui. siquis est sine crimine unus uxoris uir. filios habens fidelis non in accusatione luxurie. aut non subditos. Oportet enim episcopum esse sine crimine tan q. dei dispensatorem. Non proteritum. non uincandum. non uolentem. non percussorem. non turpis lucri cupidum. sed hospitalem beniuolum prudentem iustum sanctum continen

tem. obtemperantem cum qui secundum doctrinam est fidelem sermone. ut possit exortari in doctrina sana et contradicentem re unocere. In utraque epistola siue episcopi siue p. ebyrenof. q. qua apud ueteres idem episcopi et p. ebyrenof fuerint. quia illud nomen dignitatis est. hoc etatis. uidentur monogami in clericali. Certe de baptizatis apostoli sermone esse nemo dubitat. Si ergo omnia que in ordinatione queruntur episcopi non p. ebyrenof ordinando. licet ea ante baptisma non habuerit. queruntur enim quid est non quid fuerit. quare solum nomen uxoris impedit quod solum peccatum non fuit. Dies quia peccatum fuit. idcirco non est dimissum. in baptisate. Rem nouam audio. quia peccatum non fuit in p. ebyrenof. Omnia seueria et publice celluionis fodes. im pietat in deum p. ebyrenof et incestum in parentes atq. in cetera ordinarias uoluptates utriusque sexus mutata naturam christi fonte purgantur. uxoris inherebunt macule. et lu panaria thalamis p. ebyrenof. Ego non tibi imputo meretricum excoletorum greges effusionem sanguinis et instar suis in omni ceno libidinum uoluptata. et tu mihi olim mortuum de sepulcro uxoris calam protulisti. quam ideo accipi ne faceret quod fecisti. Audiant et bina messes ecclesie sue de quibus quotidie horrea nostra complentur. Audiant catholicum qui sunt fidei candidati. ne uxores ducant ante baptisma ne honesta uingant matrimonia. sed scortorum et aticorum ritu. accedere publica. platonis promissua uxores. communit liberos habeant. immo caueant qualescumque uocabulum coniugis. ne postq. in christo crediderunt nocent q. aliquando non concubinas nec meretrices sed uxores habuerint. Recolat unusquisque conscientiam suam. et totius uulnere plangat. etatis. cuiusque ueterum iudicem se habuerit delictorum audiat inceptam ietum. Hypocrita ecce. primum trabem de oculo tuo. et tunc uidebis euere festuca de oculo fratris tui. Uere scribarum et phariseorum simile culicem liquantes et camulum glomerent. decimanis menta et anatum et dei iudicium p. ebyrenof. Quid simile uxor et scortum. Impuatur infelicitas coniugis mortue. et libido meretricia coronatur. Ille si prior uxor uiuere aliam non haberet. tu ut passim carnal nuptas iungeret. Quid po

in p. ebyrenof

legimus

refeculare: ¹ fornicam tenuisse te deat ut si uatrimonium copu
 lasset non possit aliquando clericus ordinari. Ille in uxore opia
 tur liberol' cu in meretrice sibilem perdidit. Illum nauare &
 benedictam domini seruentem orate et multiplicamini et re
 plere terras cubitorum fereta texerunt. te sibi uicem ad costu
 publica faciet' exccata est. Ille quod lebat urecandio pudore ce
 lauit: tu quod non lebat impudenter omnium oculis inq'essisti.
] Ille scriptum est: honoribus uirgine: et cubile immaculatum: tu
 bi legitur fornicatorem autem et adolteros perdes deus. et qui cor
 rumpit templum dei corrumpet illum deus. Omnia inquit no
 bis in baptismate condonata sunt crimina. nec post indulgenti
 am iudici metuenda fuerunt dicente apostolo. Et hoc quidem i
 fuitis sed abluu' estis. sed sanctificati estis in nomine domini nostri
 iesu christi. et in spiritu dei nostri omnia peccata donata sunt be
 ne & fideliter condonata. Sed quero quemodo tue sordes lotae
 sunt. et meo munditie sordidate. Non dico ut sordidat. sed in
 eodem statu manisse quo fuerunt. si enim sordes fuissent lotae ut
 que fuissent ut meae. Rogo que est ista reingratitudo et acumer
 omni pistillo retinuit: quia non est peccatum peccatum est: qd
 non est sordidum sordidum est. Non dimisit dominus quia no
 habuit quod dimitteret. et quia non dimisit uidero manet quod
 non fuit. Quamam uim habet baptisma et aque in christo san
 ctissime gratiam paululum post docto interum iuxta uulgare p
 uerbum male arboris modo malis caneu' requirendum est. Hoc
 quod dicit unus uxor' uirum potest aliter differi. Ex uideis aut
 apostolus. prima christi ecclesia de sua reliquit congregatur. sa
 ctu lege concessum et exemplo patriarcharum ac moysi familiari
 populo nouerit in multis uxoribus liberos spargere. ipsi q' sacerdo
 tibus huius licentia patet arbitrium. Procepit ergo ne eandem
 licentiam ecclesie sibi uendicet sacerdotet. ne bina pariter et ter
 na coniugia sortiantur. sed ut singulas uno tempore uxores habe
 ant. Ne contentiosum clamet esse quod diximus. accipe et aliam
 explanationem. ne tibi soli liceat non uoluntatem legi sed legem
 iungere uoluntati. Quadam coeate interpretantur uxores pro
 ecclesiis uiror' pro episcopis debere accipi. et hoc in meena quoque
 synodo a patribus esse decretum ne de alia ad aliam ecclesiam
 episcopus transferatur. ne uirginis paup'culae societate conte
 mpta ditioris adulesce queatur amplexu. Ut quomodo culpa

et utrum filiorum in ¹ asios' dicit. id est cogitationibus accipitur
 domusque disponsatio ad animam refectur et corpus. na et
 uxores pontificum dei ecclesias de quibus in signa scriptum est ¹
] Mulieres proprie uis de spectaculo uicere. non est enim populus ha
 bens intelligentiam. et uirum. Mulieres diuice lingue et audi
 re uocem meam et in proceribus. Mulierem fortem quis inue
 nit? Honorabilior est preceulis lapidebus que talis est. confidit
 in ea cor uiri sui. Et in eodem uoluntate. Sapienter mulieres edi
 ficauerunt domum insipienter destruxerunt mambus. Hoc hec
 inquit episcopi uidetur indignum. cum de deo quoq' scrip
 tum sit. Sicut despicit uxor uirum suum. sic despicit me domus
 israel. Et in apostolo. Despicit enim uos uos uim uirginem casta
 et habere christo. Mulierem autem id est ¹ episcopa. iuxta greci sermo
 nis ambiguitatem in his omnibus testimoniis uxorem potius intelli
] Uolenta est inquit et satis dum etiam hoc interpretatio. Redde igitur
 scripturam simplicitatem suam. ne tuas contra te legibus dimicemus.
 Q ueriam et aliud. Siquis et ante baptismum habuerit concubinam.
 et illa mortua baptizatus uxorem dixerit. uirum clericus fieri de
 beat an non? Respondetis posse fieri. quia concubinam habuerit
 non uxorem. Contingat ergo tabule et uita dotalia non contu
 ad apostolo condemnantur. Multos uidentur ob nuntiam pauper
 tatem uxorem sacramm' dedinare. et ancillas suas habere pro uo
 ribus. suscepi'que ex his liberos colere ut proprios. si forte ditati
 ab imperatore stolar' illa meruerim' consilium apostolo colla simit
 tent et inuui inter uxores cas' recipere cogentur. Sin autem prin
 cipale referiptum eadem tenuit' impetire non queunt. cum
 romanis legibus seta ecclesie mutabuntur. Uide ne hoc quod di
 catur unus uxor' uirum unus mulieris possit intelligi. ut ad co
 utum magis referatur q' ad dotales tabulas. Hec amuerita proferim'
 non quo uere et simplici intelligentie resistamus. sed ut doccamus
 et scripturas sanctas sic intelligere ut scripae sint. nec euacuare hap
 tismum saluatoris et totum patribus sacramentum irritum face
 re. Reddamus quod paulo ante promissimus. et de schola rhetor
 agrarum laudes et baptismi predicemus. Rudi mundus nec i
 dum sole rutilante nec pallente luena nec astris micantibus in
 compositam et multibilem materiem abyssorum magnitudine
 et detorribus tenebris opprimebat. solus spiritus dei in aurige
 modum super aquas ferebatur. et nascentem mundum in signu

gyneca

ra baptismi parturiebatur. Inter celum et terram medium extrahitur firmamentum. et iuxta hebraei sermonis ἑξουνοσιῶν celum idest ~~_____~~ ex aquis sortitur uocabulum. et aque que super celos sunt in laudes domini sparguntur. Unde et in ezechiel crystallum super eberubim uidetur extensum idest compacta et densiores aque. Primum de aquis quod uiuat egreditur. et permatos fideles de terra ad celum leuat. Fabricatur homo de limo et inter manus det aquarum sacramenta uertantur. Plantatur paradisi in eden. et unus fās in quattuor principia diuiditur. qui postea egrediens de templo et contra solis ortum uadens amans aquas multas que uiuificat. Peccat mundus et sine aquarum diluuii non purgatur. statimque columba spiritus sancti expulso alite teterimo ita ad hoc quasi ad christum in iordane deuolat. et tamen refectionis ac luminis pacem orbi annuntiat. Pharaō cum ceteris suo nolens populum dei exire de egypto in typo baptismi suffocatur. et in psalmis de interfectione illius scribitur. Tu consumisti in uirtute tua mare. in contriuiti capita chaeonum in aquis. Tu conregisti capita chaeonis magni. Unde reguli et scorpiones aereitia queque secantur. et postquam ad aquas uenerint hydrops et lymphaticos faciunt. Mutatur sacramento crucis. et septuaginta palmis apostolorum dulcoratis legi gurgibus irrigantur. Habraam et Isaac pureos fodunt. repugnant allophylis. et berabe. ciuitatum menti regnumque salomonis nomen sumit a fontibus. Rebecca inuenitur ad puteum. Rachel propter aquas supplantatoris osculo saluatur. Moyses filius sacerdotis machian aperto puteo ab iniuria uiuificat. Peccator domini in aquis fontium iuxta salin quod interpretatur pax sine peccato christo populum parat. Ipse saluator post baptismum et sanctificatas suo lauacro iordani aquas regnum celorum incipit predicare. primum signum et aquas facit. Samaritana uocatur ad puteum sitientes inuuantur ad potum. Nyxodemus dicitur occulere nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non inuare eum in regna celorum. Qui ab aquis exepert simuit in aquis. Latus christi percucitur lancea. et baptismi atque martyrii pariter sacramenta funduntur. Post resurrectionem apostolos mittit ad gentes. precepitque eis ut bap-

proprietatem
etymologiam

34
zent eas in mysterio trinitatis. Venit facti populum iudeorum. et statim a petro ad baptismum mittitur. Antequam parturatur parit sion. et nascitur gens simul. Paulus persecutor ecclesie et lupus rapax beniamin ananiam ouem sumit caput. nec ante recuperat aspectum quam curvet baptismum ceatatem. Eunuchus candidus regine ethiopiae lectione prophetae christi baptismi matu preparatur. Mutat contra naturam ethiops pellem siam. et pardus uarietates suas. Qui iohannis accepit baptismum quia spiritum sanctum desiderat iterum baptizantur. ne quis putaret ex gentibus ac iudeis aquas sine spiritu sancto ad salutem posse sufficere. Uxor domini super aquas. dominus super aquas multas. dominus diluuium inhabitare facit. Dentes eius sicut oxer detonsurum. que ascenderunt de lauacro omnes gemellos habentes. et infecunda non est in eis. si non est infecunda nec sterilis. Omnes habent ubera lacte rosantia. que cum apostolo possunt dicere. Nilui mei quos iterum parturio donec christus formetur in uobis. et lac potum dedi uobis non celum. Michael de baptismi gratia uaticinatur. Ipse auertet et miseretur nostri. demerget iniquitates nostras. et proteget in profundum maris omnia peccata nostra. Quomodo ergo in lauacro omnia peccata merguntur. si una uxor supernatur. Beati quorum remisse sunt iniquitates. et quorum tecta sunt peccata. Beatus uir cui non imputabit dominus peccatum. Arduum quod possimus et nos huic cantico aliquid coniungere. Beatus cui non imputabit dominus iniquitatem. Audi amicus et ezechiel filium hominis quomodo de eius uirtute pronuntiet. qui hominis futurus est filius. Assumam uos de gentibus. et aspergam super uos aquam mundam. et mun dabimini ab omnibus immunditiis uestris. et dabo uobis cor nouum et spiritum nouum. Ab omnibus inquit mandabo uos sordibus. in omnibus nihil pretermittitur. Sordes enim dantur. quanto magis munditie non coninguntur. Subo uobis cor nouum et spiritum nouum. In christo enim iesu neque circuncisio aliquid ualet neque preputium. sed noua creatura. Unde et cantamus caritatem nouam. et ceteri homine deposito non ambulamus in uelustate littere. sed in nouitate spiritus. Hic est calculus nouus cui nomen nouum scribitur. quod nemo facit legere nisi qui illud accepit. quocir-

enim baptizati sumus in christo icti in morte illius baptizati sumus. Consepulti enim sumus per baptismum in morte. ut quomodo surrexit christus surrexit christus a mortuis per gloriam patris. ita et nos in novitate vite ambulemus. Tenentes novitatem legimus. et tamen maculosum nomen uxoris non potest illa novitate delere. Consepulti sumus christo in baptismate. et resurreximus per fidem operationis dei. qui suscitavit cum a mortuis. Quinque elementa mortui in delictis et in preputio carnis nostre commutavit. nos cum illo donans omnia delicta. delens quod aduersum nos erat. chirographum delicta que erat contrarium nobis. et ipsum tulit. et nichilo illud cruci. Omnia nostra cum christo mortua sunt. uniuersa chirographi ueteris peccata deleta sunt. solum nomen unius uxoris. icti me delicta. si cuncta que ad potentiam baptismi pertinent de scripturis sanctis uolueris digerere. et naturam secunde in mo in christo primae ponere sacramenta. Antequam dicam finem faciam tam enim intelligi mensuram me excedere epistole uolo superiori capitula in quibus futuris episcopi uita describitur. cur sim exponere. ut apostolum non in unius uxoris elogio. sed in omnibus que precepit doctorem genium suscipiamus. Simul obsecro ne quis me in sagillationem illius temporis sacerdotum scripsisse que scripsit existimet. sed in ecclesie utilitatem. Ut enim oratores et philosophi desideret qualem uelint esse perfectum oratorem et philosophum non faciunt inuaram demolem et platonem. sed res ipsas absque personis desumunt. sic in delectatione episcopi et in eorum expositione que scripta sunt quasi speculum sacerdotum proponitur. tam in potestate et consuetudine singulorum est. quales se ibi aspiciant. ut uel docere ad deterrimam uel quaudere ad pulcherrimam possint. Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Opus non dignitatem. laborem non delictum. Opus per quod humilitate decrecat. non intumescat fastigio. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse. ad ipsum quoque ad titulum siquis est sine crimine. Omnes uirtutes in uno sermone comprehendit. et pene rem contra naturam exigit. Si enim omne peccatum eam in otioso uerbo reprehensione dignum est. quis est ille qui absque peccato id est sine reprehensione ueretur in mundo. sed futurus pastor ecclesie talis eligatur ad cuius computationem recte grex ceteri nomen

D

epistolae

omnis epistolae

tur. Desumunt oratores oratorem qui sit uir bonus dicendi peritus. Ante uita sic lingua irreprehensibilis queritur. ut doctus merito suscipiatur. Perdit enim auctoritatem docendi cuius sermo opere deservit. Unius uxoris uirum. de hoc suspicamus. Nunc autem admonemus. ut si unius uxoris uir eam ante baptismum queritur. cetera quoque que precepta sunt ante baptismum regnamus. Neque enim competimus uisum post baptismum et unum hoc mandatum intelligere ante baptismum. Sobriam siue uigilantem phisidiam quippe utrinque significat. Prudentem ornatu hospitalium doctorem. Sacerdotes qui ministrant in templo dei prohibentur unum et sicam bibere. ne in capula et ebrietate aggrauentur corda eorum. et ut sensus officium exhibent deo uigeat semper et tenuis sit. Prudentem inseri prudentem excludit eos qui sub nomine simplicitatis excusant stultitiam sacerdotum. Nisi enim cerebrum sanum fuerit. omnia membra in uitio erunt. Ornatum quoque Ennio est prior uerbi. id est qui uita non habet irreprehensibilis appellatur. qui uirtutibus pollet ornatus est. Possimus et aliud intelligere ex hoc uerbo iuxta illud tullii. C. aptus est artif. docere quod faciat. Sunt enim quidam ignominie mensuram suam et tante stultitiae se uacordie. ut et in motu et in incessu et in habitu et in sermone communium ritum se spectatibus tribuant. et quasi intelligere quid sit ornatus committunt uerbis et mundis corporis. et lauro mensis. epulas patitur cum omni stultitiam ornatus et cultus sordibus sedos sit. Quod autem doctrina a sacerdotibus exepetur et ueteris precepta fligat et ad titulum plenius scribitur. Innocens enim et absque sermone conuersatio quantum exemplo prodest. tantum silentio nocet. nam latuati quam uiculis qui pastoris turpium tabes deterranda est. Non inuentum. non peccatorem. uirtutibus uita opposuit. Dicimus quales esse debeamus. dicimus quales non esse debeant sacerdotes. Uolentia sanarum est. et comes satorum. uenterque uero. estumus cito desumatur in libidine. nimo luxuria. ut luxuria uoluptas. in uoluptate impudicitia est. Qui luxuriantur. uicem mortui est. ergo qui mebratur et mortuus et sepultus est. Hoc ad unius hinc ebrietatem nudat sermone sua que per sexcentos annos sobrietate contexerat. Loth per temulentiam nesciens libidinem miscet inestum. et quem sodomia non uicem uita uicemunt. Per

O

C

J

cussorem autem episcopum ille condemnat qui dorsum po-
sunt ad flagella. et maledictus non remale dixit. Sed modestum.
D nobis malis unum opposuit bonum. ut temulentia et u-
modestia refrenetur. Non linguosum. non auarum. Nihil est.
Nihil est impudens arrogancia rusticorum. qui garrulita-
tem auctoritatem putant. et parati semper ad lucem in subie-
ctum filii gregem tumidi sermonibus tonant. Auarum in
sacerdote iudandam et samuel docet. nihil contra populo eri-
puisse se cuius probans. et apostolorum pauperas. qui refrige-
ria sumptuum a fratribus accipiebant. et preter uictum at-
que uestitum nihil se aliud nec habere nec uelle gloriabantur.
Q nam ad timorem auarum non. ad tunc turpis lucri cupidi-
tatem apertissime notat. Domum suam bene regentem. non
ut opes auget. non ut regas pure epulas. non ut celatas pate-
nas struat. et salides auct leuis uaporibus coquat qui ad ossa
peruciant. et superficiem carnum non dissoluant artificia
temperamento. sed ut quod populis precepturus est. prius a
domestias excogat. filios habentem subditos cum omni casti-
tate. Ne salicet uiuentur filios heli qui in uestibulo tem-
pli cum mulieribus dormiebant. et religionem preadam pu-
tantes quidquid optimum in hostis erat in suas delicias con-
uertebant. Non neophytum ne in superbia elatus in iudi-
cium in cadat diaboli. Auari satis non queo. que hominum
tanta sit ceccas de uxoris. ante baptismum disputare. &
rem in baptismo mortuam immo cum christo uiuificata
in calumiam habere. cum tan apertum euidentique pre-
ceptum nemo custodiat. Heri cathecumenus hodie ponti-
fex. heri in amphiteatro. hodie in ecclesia. Nespere in circu
mane in altari. Dudum fautor hylronum nunc uirgini
confessor. Num ignorat apostolus tergiversatione no-
stas. et arguente iam septus nescibat. qui dicit uirum uxo-
ris uirum. Ipse mandauit irreprehensibilem sobrium prudē-
tem ornatum hospitalem doctorem modestum non iuno-
lentum non percussorem non linguosum non auarum non
neophytum. Ad omnia claudimus oculos. sola uidemus
uxores. Quia autem ait. ne in superbia elatus in iudi-
cium diaboli. quis non exemplo uerum probet. Ignorat
momentanea sacerdos humilitatem & mansuetudinem.

rusticorum. ignot blanditas christianas. nescit seipsum con-
temnere. de dignitate transferitur ad dignitatem. Non ieiunia
ut. non sicut. non mores suos sepe reprehendit. et assidua me-
ditatione correxit. non subsistantiam pauperibus erogauit.
D e cathedra quomodo diuatur ad cathedram. adest de superbi-
a ad superbia. Iudicum autem et ruina diaboli nulli du-
bium quin arrogancia sit. Incidunt in eam qui in puncto
hore nec dum discipuli iam magistri sunt. Oportet autem cu-
et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt. Quale
principium talis et clausula. Qui irreprehensibilis est non so-
lum a domesticis. sed et ab alienis consensu ore laudatur. Alieni
et extra ecclesiam sunt iudei heretici atque gentiles. Talis er-
go sit pontifex christi. ut qui religioni detrahunt. uice eius
detrahere non audeant. Ad tunc plerosque carnis uel
fauorem populi in aurigarum modum piscoa redimeret.
uel tanto omnium hominum odio uiuere. ut non extor-
queant pecunia quod miri impetant gestibus. Hec fili-
fili oceane sollicito timore perquirere. hec magis ecclesie
custodire debebant. Hos in sacerdotibus elegit canonis
obseruare non iuxta propria odia et priuata similitates
carpentemque semper autorem suum inuidiam legem chri-
sti interpretari. Vide quantum sit testimonium huius que
arguunt. mariti. cum preter unicum conjugale & hoc an-
te baptismum nihil aliud ab emulis obtineat. Quia in pre-
ceptum non machaberis ipse dixit. et non occides. Si non ma-
chamur sed occidimus. transgressores legis sumus. Qui totam
legem seruauerit. et offenderit in uno sit omnium reus. Ita
cum opposuerunt nobis uxorem. ante baptismum nos ab eis
omnia que post baptismum precepta sunt requiramus.
P retereunt quod non licet. et obiciunt quod concessum est.
Hicronymi ad euagrium presbyterum. qualiter diaconus
presbytero subiciatur.
E omnis in suo situius satua loquatur. Audio
quendam in tantum erupisse uocordiam. ut di-
aconus presbyteri idest episcopi anteferet. Nas
cum apostolus perspicue docet eisdem esse pre-
byteros. quid patitur mensarum et iudicari
minister. ut super eos se tumidis effeat ad

quorum prece christi corpus sanguisque conficitur. Quis au-
 toritatem laudis testimonium. Nihil et timotheus serm christi
 scilicet omnibus sanctis in christo scilicet qui sunt philippus cum epi-
 scopis et diaconibus. *Titus et aliud excerptum* in actibus aposto-
 lorum ad unum ecclesie sacerdotem ita paulus loquitur. Attendite
 uobis et cuncto grege in quo uos spiritus sanctus posuit episcopos
 ut regeretis ecclesiam domini quam acquisistis sanguine suo.
 A ne quis contemnat in una ecclesia plures episcopos fuisse con-
 terat. Audi et aliud testimonium. in quo manifestissime compro-
 batur eundem esse episcopum atque presbyterum. Propter hoc
 reliqui te creat. ut que decant corrigere et consistat pres-
 byteris per curam et sicut et ego tibi mandam. si quis est sine cri-
 mine unius uocatur filius habens fideles non in accusatione in-
 iurie aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine
 esse quasi dei dispensatorem. Et ad timotheum. Noli negligere
 gratiam que tibi data est prophetice per impositionem manuum
 presbyteri. Sed et petrus in prima epistola. Presbyteros inquit
 in uobis prece compresbyter et testis passionum christi et futu-
 re glorie que reuelanda est. participes regere grege in christi
 et inspicere non ex necessitate. sed uoluntarie iuxta deum qui
 quidem prece significantur dicitur. *Ennio Kome* capite. unde
 et nomen episcopi tractum est. *Barna* tibi uidentur tantorum
 uirorum testimonia. *Clangit* tibi euangelica filius tonitrui
 quem scilicet amant plurimum qui de petre saluatoris do-
 ctrinarum stentia potant. Presbyter electe domine et filius
 eius quos ego diligo in ueritate. Et in alia epistola. Presbyter
 gao carissimo quem ego diligo in ueritate. Quia autem postea
 unus electus est qui ceteris preponeretur. in testamentis reuocati
 un factum est. ne unusquisque ad se traheret christi ecclesiam
 rumpere. nam et alexandre a marco euangelista unum ad
 heretiam et domitium episcopos presbyteri semper unum de
 se electum et in excellenti gradu collocatum episcopum nomi-
 nabant. Quomodo si exercitus imperatorum faciat. aut dia-
 con eligant de se quem industrium noverint. et archidiaconi
 uocent. Quid enim facit excepta ordinatione episcopos et
 presbyter non facit. *Ne* altera romane uel ecclesie altit-
 toratus orbis. et iudicanda est et gallicae et britannice. *Kasira* et
 perlis et orientis et india et omnes barbarie nationes.

episcoporum
episcoporum et

christum adorant. unam obseruant regulam ueritatis. *Santon*
 ras quercum. orbis maior est urbe. *Quamque* fuerit episcopus
 sine romae sine cubili sine constantinopoli sine regni sine alexa-
 drie sine tamsi euilem sine me in euilem et sacerdoti. *Re-*
 tenta diuinitas et pauperatis humilitas uel sublimitatem.
 uel inferiorum episcopum non facit. ceterum omnes apostolorum
 successores sunt. Sed dicit. Quomodo romae ad testimonium
 diaconi presbyter ordinatur. *Und* mihi presbiter unius urbis co-
 succudinem. *Quid* pauca de qua ortum est sacerdotum. *in*
 in lege ecclesie uindicat. *Omne* quod tarum est plus appetitur
 uel quum apud uos pipere piceo uis est. *Diaconos* pauca ho-
 notabile. presbyteros turba contemptibile facit. *Ceterum* in
 ecclesia etiam romae presbyteri sedent et stant diaconi. *huc* pau-
 latum increbrescentibus suis inter presbyteros absent episcopo
 sedere diaconum uiderim. *et* in domesticis conuuijs benedictio
 nes presbyteris dare. *Disant* qui hoc faciunt non se recte facere.
 sciant et audiant apostolos. *Non* est dignum ut relinquentes
 uerbum dei ministrum mensis. *reverti* quare diaconi constituti
 sunt. *legant* acta apostolorum. *reuerentur* condensationi sine.
 presbyter et episcopus aliud et aliud dignitatis est nomen.
 unde et ad tarum et ad timotheum de ordinatione episcopi se
 diaconi dicitur de presbyteris omnino reuocatur. *quia* in epi-
 scopo et presbyter continetur. *Qui* promouetur de minori
 ad maius presbiter. *Aut* igitur ex presbytero ordinatur dia-
 conus. *ut* presbyter minor diacono comprobetur in quem
 crescit ex paruo. *Aut* si ex diacono ordinatur presbyter. *no-*
 uerit se laici maiorem sacerdotio esse minorem. *Et* ut sciam
 traditiones apostolicas sumptis de ueteri testamento. *quod*
 aaron et silu cuius atque leuita in templo fuerunt. *hoc* sibi epi-
 scopi et presbyteri et diaconi in ecclesia uindicant.

Hieronymi ad euagrium presbyterum de melchisedech
 scilicet mihi uoluerim euagrius episcopus et nescio utrum
 tu de titulo nomen subtraxeris. an ille qui scripsit
 ut periculum fugeret disputandi autorem no-
 lucrit confiteri. *Quod* quum legissem intellecta
 famosissimam questionem super pontifice melchisedech
 illuc plurimis argumentis esse pertractam.
 ut docere conatus sit cum qui benedixit iaxo patriarche

lira uocant
anonymon

diuinitatis fuisse nature. nec de hominibus estimandam.
Et ad extremum ausus dicere spiritum sanctum occurrisse
 habuit. et ipsum esse qui sub hominis figurata uisus sit. Quo
 modo autem spiritus sanctus panem unumque protulerit et
 decimas prede quas habitaui uictus quattuor regibus
 reportat. accepit omnino tangere noluit. Pausque ut
 quid mihi uel de scriptore uel de questione uideatur respo
 dam. fateor uolui dissimulare sententiam. nec me pericu
 lolo et *ποικίλων* miscere tractatu. in quo quodcumque
 dixissem reprehensores habiturum forem. Sed rursum e
 quam epistolam legere. et uiuentium in extrema pagella
 miris me oblationibus conuictum. ne spernerem
 precatorem reuolui ueterum libros. ut uiderem quid sin
 guli dicerent. et tibi quasi inultorum testimo^{no} responderem.
 Itaque in fronte *γενεσιος* in prima omeliarum orge
 nis repperi scriptum. in qua multiplici sermone disputans
 illuc deuolutus est. ut eum angelum diceret. hincdenique
 pene argumentis quibus scriptor tuus de spiritu sancto il
 le de superius uirtutibus est locutus. Inuasi ad dydymum
 sectatorem eius et uidi hominem pedibus in magistris esse
 sententiam. Uerti me ad hippolitum hircenium eusebi
 um celsaricensis et emisenium. apollinarem quoque nostrum
 et eustachium. qui prius antiochenae episcopus ecclesie fuit.
 et contra arratum clarissima tuba bellicum cecinit. et de
 prebendi horum omnium opiniones diuersis argumen
 tationibus ac diuerticulis ad unum compertum perueni
 se. ut dicerent melchisedech hominem fuisse cananeam
 regem urbis hierosolymae. que primum salem postea iebus
 ad extremum hierosalem appellata sit. Nec mirum esse si
 sacerdos da alitissimi clericali ut absque circumcisione et lega
 libus ceremoniis et genere aaron. cum abel quoque et enoch
 et noe placuerint deo et uictimas obtulerint. et iob uolu
 mine legimus quod ipse et oblator munerum fuerit et sacer
 dos. et quotidie pro filis suis hostias immolaret. et aunt
 ipsum iob non fuisse de genere leui sed de stirpe etau. licet
 et aliud hebraei autement. Quomodo noe inebriatus in
 domo sua et nudatus atque derisus a mediano filio typi
 saluatoris prebuit et populi iudeorum. Sanson quoque

multiplex
 polyploko

amator meretricis et pauperis dalide multo plures hostium
 mortuus quod uiuus occidit. ut christi exprimeret passionem.
Omnesque pene summi patriarche ac prophete in aliqua
 re expresserint figuram expresserint saluatoris. sic et mel
 chisedech eo quod canan. eius fuerit et non de genere iudeorum
 in typum precessisse sacerdoti filii da. de quo dicitur in
 centesimo nono psalmo. Tu es sacerdos in aeternum secu
 dum ordinem melchisedech. Ordinem autem eius mult
 tis modis interpretantur. quod solus et rex fuerit et sacer
 dos. et ante circumcisionem sanctus sacerdotio. ut non
 generis ex iudeis sed iudei a gentibus sacerdotum acce
 perint. Neque unctus oleo sacerdotali ut moysi precepta
 constituunt. sed oleo exultationis et fidei puritate. Neque
 carnis et sanguinis uictimas immolaret. et brutorum
 animalium sanguinem dextera susceperit. sed pane et
 uino simplici puroque sacrificio christi dicitur sacramen
 tum. et multa alia que epistolarius breuitas non recipit.
Preterea plenus esse tractatum in epistola ad hebreos
 quam omnes greca recipiunt et non nulli latinorum quod
 iste melchisedech id est rex iustus rex fuerit salem id est
 rex pacis sine patre sine matre. et quomodo hoc intelli
 gendum sit uno statim uerbo explicari a sepe *γενεσιος* non
 quod absque patre et matre fuerit cum christus quoque
 secundum utriusque naturam et patrem habuerit et ma
 trem. sed quod subito introductus in genesis occurrit
 se habitaui a eade hostium reuertenti. et nec ante nec
 postea eius nomen feratur ascriptum. Affirmat autem
 apostolus quod aaron sacerdotium id est populi iudeorum
 et principium habuerit et finem. melchisedech autem
 id est christi et ecclesie. et in presentium et in futurum
 aeternum sit. nullumque habuerit autorem. et quod tra
 lato sacerdotio legis quoque mutatio fiat. ut nequaquam
 de agar ancilla et monte sina. sed de sarra libera et ar
 ce sion cogrediat uerbum dominum. et lex dei de hieru
 salem. et difficultatem rei probemus exagrat dicens.
Super quo multis nobis sermo est et interpretabilis. non
 quia apostolus id non potuerit interpretari. sed quia
 illius temporis non fuerit. Hebraici enim id est iudeis

Uol

sine γενεσιος
 agentalogistof

oppido metropolis sibiem in itinere fuit. de quo in euange-
 lio quoque legimus. Erat autem iohannes baptizans in
 enon iuxta salam. quia aque multe erant ibi. Nec dubit
 utrum salam an salim nominetur. cum uocabatur in me-
 dio litteris peritio uantur hebet et pro uoluntate. lecto-
 ac uarietate regionum eadem uerba diuersis sonis atq; ac-
 centibus proficiunt. Hec ab eruditissimis gentis illius di-
 dicimus. qui in tantum non recipiunt spiritum sanctum
 uel angelum fuisse melchisedech. ut etiam certissimum ho-
 minis nomen ascribant. et re uera statunt et id quod in
 typo dicitur eo q; christi sacerdotium finem non habeat. et
 ipse rex et sacerdos nobis utriusque donauerit ut simus
 genit regale et sacerdotale. et quasi angularis lapis utri-
 que parietem coniuuenerit. & de duobus gregibus bonus
 pastor unum effecerit gregem. si quosdam referre uolue-
 rint ad *apocalsis* ut hystorie auferant ueritatem et
 dicant non fuisse regem sed imaginem hominis angelum
 demonstratum. cum in tantum uantur hebrei melchi-
 sedech regem salam filium noe sem ostendere ut ante hoc
 scriptum sit. Egressus est autem rex sodomorum in occu-
 sum eius haud dubium quin habuimus. postq; reuersus est
 a cecede eodor laomor et regum qui cum eo erant in ualle
 sabei. hec est uallis regis de quo statim sequitur. Et melchi-
 sedech rex salam prelitu panem & unum. et reliqua.
 S. ergo hec ciuitas regis est et uallis regis. siue ut septuagim-
 ta translulerunt campus quem hodie autonem palestini
 uocant. manifestum est hominem fuisse. qui in terrena
 & ualle et urbe regnauit. Habet que audierim que le-
 gerim de melchisedech. Meum fuit citare testes. tuum de
 fide testium iudicare. Si si omnes reselleris tuum certe il-
 lum spiritalem inter pretem non recipis. qui imperatus ser-
 monis & scientia tanto superat et auctoritate melchise-
 dech sanctum spiritum pronuntiauit. ut illud uerissimu
 comprobaret quod apud grecos amitur. Imperitia consi-
 dentiam eruditio timorem creat. Ego post longam ego-
 tationem uix in quadraginta diebus hec fabricare
 potui. et quon alteri me operi prequamrem paucos dies
 qui supererant in matthei expositione consumpsi. titaq;

in
librum

auditate studia omnia repetuit. ut quod exercitationi lin-
 gue profuit. noceret corporis ualitudin.

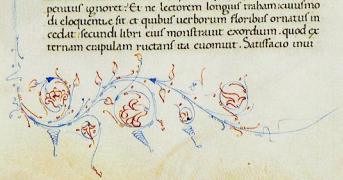
HIERONYMI. EBER. PRIORVS. AD LICRSVS. IOVDI

ANONA. HEBREICVS. I. I. I.

PALICE. AD MODVM. DIES. SVNT. QVOD
 sancti ex urbe fratres eiusdem mihi iouiam
 commentariolos transmiserunt rogantes ut eo-
 rum ineptis responderem. et epistularum christi-
 norum euangelico atque apostolico rigore co-
 rreterem. Quos quum legissem et omnino non intelle-
 xissem cepti reuoluere cerebrum et non uerba modo
 atque sententias sed singulas pene syllabas discutere.
 uolens prius scire quid diceret. et sic uel probare uel
 redarguere quod dixisset. Verum scriptorum tanta
 barbaritas est & tantis utius spurcissimus sermo consu-
 sus. ut nec quid loquatur. nec quibus argumentis ue-
 lit probare quod loquitur poterim intelligere. Totus
 enim tumet. totus iacet. attollit se per singula. et quasi
 debilitatus colaber in ipso conatu frangitur. Non est co-
 tentus nostro id est humano more loqui. altius quiddam
 aggreditur. Parturiunt montes nascitur ridiculus mus.
 quod ipse non solum esse hominis non solum uerit orelet.
 petera sic uiuoluit omnia et quibusdam inextricabilibus
 nodis uniuersa conturbat. ut illud plautinarum litterarum
 et possit apari. Has quidem preter syllabas legem nemo
 nam diuinandum est. furiosas apollinis uates legimus. &
 illud uniplurimum dat sine mente sonum. Heculium q;
 cognomento osiosus sudantes philosophi uix intelligit.
 ed quid ad nostrum *aynta* eius librorum multo dis-
 ficilior est nosse q; uincere. quamq; est uictoria non parua
 sit difficultas. Quis enim superare queat cuius assertionem
 penitus ignoret. Et ne lectorem longius traham cuiusmo-
 di eloquentie sit et quibus uerborum floribus ornatus in
 cedat secundi libri cuius monstrant exordium. quod ce-
 ternam capulam fluctans ita euouit. Satisfacio mihi

melchisedech
skotmon
engrauerim
et nomatum

tant. non ut claro cuiusdam nomine. sed ut a ruitore pur-
gatus unam vitam. Obiter quoque unam novellam plenationem
arbuta tenerunt dicitur eripam de micorum gurgibus in
diemnam communiam agnimbis famis ecclesiam spe si
de caritate inaccessibilis. non est in ea unum ut omni
docibilis impetu in ruitore uel arte illudere possit nullus.

Rogo que sunt nec periret uoborum. quod desiderium
delectat. Nonne uel sebi eam formare puris. uel arreptis
uorbo seruetio hypochonchis uaculis. allegandum. Quoties
conque cum legi omnia me detecerit spiritus. ibi distulit
est. Joam incipit. totum pendet ex altero. Nescias quid e
cum cohercat. Et exceptis testimonis scripturarum que illo
uenustissimo eloquentie sue flore mutare non ausus est.
reliquit sermo omni mater. et conuenit. quia nulli conue-
nit. Quis res mihi aliquam suspensionem intelligentie dedit
uelle cum ita nuptias predicare ut uirginitas debeat.

Quando enim minoribus exequantur. inferiori com-
pato superioris inuirta est. Neque uo nos marionis &
manicha dogma fecerant nuptias detrahimus nec utiam
principis encauicatur omni errore decepti. omnem eorum
spurcum putamus. qui non solum nuptias sed et eos quos
quos deus creauit ad uendum demnat et reprobat. Eam
in domo magna non solum uasa esse aurea & argentea.
sed et lignea et fictilia. et super fundamentum christi quod
paulus architectus posuit. alios. edificare uerum argenti.
lapides preciosos. alios contrario ligna ferum stipulam.

Non ignoramus honorabilis nuptias et cohibe immaculati.
Lignis primum dei seruatum creata et multiplicata
& repleta terra. Sed ita nuptias uocamus. ut uirginitas
tem que de nuptias nascitur preteritum. Hanc uel argen-
tum non erit argenti. si aurum argenti preciosus est.

Aur arboris et legum contumelia est. fructus et huius uino et
ausus poma preteritum et fructus. Uel poma ex arboris
frumentum et stipula. ita uirginitas et nuptias. Ceruicem
et saegetiam et fructus fructus quam de una terra
et de una serente nascitur. ita non multum distat in
numero. Si uirginitas referuntur ad nuptias. nam et ipsa ei
quorum conuenio quasi molli osculo se complectans.

. et facta

et federat martium pingit et coniugem. Sexaginta uo
ad uelut eo quod in angustia & tribulatione sint positi. un-
de et superiori digno deprimuntur. quantoque maior
est difficultas experire quendam uoluptatis illecebris ab-
stinere. tanto maior est premium. Porro centesimus nu-
merus diligenter que lo lector attende de sinistra trans-
fertur ad dexteram. et uidem quidem dignus sed non ca-
dem manu quibus in leua nuptie significatur et iudic
circulum facit exprime uirginitatis coronam. Hec
de impatientia magis iuxta ordinem disputationis dixerim.

Cum enim adhuc de portu excedat et rudentibus uela si-
stollant in medium me quiescentium pelagus subitui lo-
quendi. estus arripuit. Unde cohibeo cursum. et paulus
sinus contraham. nec indulgebo microni iam nunc pro
uirginitate ferre capienti. Balista quanto plus retrahit.
tanto fortius mittitur. Non est damnum dilatio. ubi cer-
tior sit ex dilatione uictoria. Proponam breuiter aduer-
sari sententias. et de tenebrosi libris eius quasi de foues-
serpente protulimus. neque sinam uenenosum caput spi-
ritu maculoso corpori protegi. Fateat quod notum est. ut
possit conteri quam patuerit. Dicit uirgines uelut et
maritas que semel in christo lotę sunt. si non discrepent
exerit operibus euidem esse meritum. Naturę approbare
eos qui plena fide in baptismate renati sunt. ad diabolo non
posse subuerti. Tertium proponit. inter abstinentiam cibo-
rum et cum gnaturam actione perceptionem eorum in
nullam esse distantiam. Quartum quod extremum est. om-
nium qui suum baptismum seruauerit unam in regno celo-
rum remunerationem. Hec sunt. sibi serpente antiqui.

Hic consilium dico de paradiso hominem expulsi. Nam et
saturitatem uamuis preterendo reperuisti eos immorta-
les. fumos quasi mundus posse corrumpere. et dum diuinitatem
equalem cum deo pollicetur. expulsi eos de paradiso. in qui
nisi & expedit et abique ulla macula uirginis domini
consortio fructantur. delecti in uallum lacrimarum in
meis consunt et pellicis uelutur. Sed ne lectorem di-
uini morer. sequar uelutia paritionis expulsi. et ad
ueritas singulas propositionis eius scripturarum uel ma

xime nitar: testimonis. ne querulus garrat se eloquen-
tia magisq; ueritate superatum. ¶ si expleuero. et illum
uiruſque instrumenti nube oppreſſero. aſſumam exē
pla ſeculariſ quoque literature. ad quam et ipſe prouo-
cat. doceamque etiam inter philoſophos et cogitof in
re publica uiros uirtutis uoluptatibus idēl pithagora
et platonem et ariftidem. ariftippo et epicuro & alabiadi
ab omnibus ſolere preferri. ¶ Uos quoque uirūſque ſex
uirgines et continentis mariti quoque et digam. ut
conatus meos orationibus adiuuētis. Cunctōrum in
commune ioumanus hoſtis eſt. Nam qui equalia
omnium aſſerit merita. tam uirginitati facit iniuri-
am dum nuptias comparat. q̄ et nuptiſ ſic eaſ licitaſ
aſſerens ut ſeunda et tertia matrimonia. Sed in eo di-
gamis et trigamis aduerſariuſ eſt. ubi ponens ſcortato-
res quondam et libidinoſiſſimos poſt penitentiam ubi
duplicata et triplicata matrimonia. niſi q̄ in eo digam
et trigam dolere non debent. quia idem ſcortator
penitens in regno eſclorum etiam uirginibus ad equa-
tur. Proponam igitur manifeſtioribus uerbis et habē-
tibus aliquam conſequentiam argumenta cuiſ et exem-
pla de nuptiſ. eodemque ordine omnia que ab eo die-
ta ſunt digram. nec moleſtum lectori ſit. ſi nauſeam
cuiſ legere compellatur. Libentiuſ amidorum chriſti
bet quāto diaboli uenia p̄ceſſerint. Audite pauen-
ter uirginē. audite queſo uoluptuoſiſſimum conciona-
torem. immo quaſi ſyrenarum cantuſ & fabulaſ elau-
ſa aure tranſite. ¶ Uelut ſerte pauliſter iniuriaſ puta-
te uoſ cum domino cruciatuſ phariſorum audire
blaſphemiaſ. Prima inquit dei ſententia eſt. proprie-
quod dimittet homo patrem ſuum & matrem ſuam
et adheret uxori ſue. et erunt duo in carne una.
Aene forſitan diceremus hoc ſcriptum in ueteri teſta-
mento aſſerit a domino quoque idipſum in euangelio
confirmari. quod deuſ coniunxit. homo non ſeparet.
ſtatimque ſubnectit. Creſcite & multiplicamini et re-
plete terram. et per ordinem replicat ſeth enoſ canan
malalebel iareth et enoch matuſalem lamech noe om-

42.
neſ habuiſſe uxoreſ et ex eaſ ſententia filioſ procreaſſe. quia
ſi generationiſ ordo et hystoria condictoniſ humane ſine
coniugibus et liberiſ ponerit enarrari. Iſte eſt inquit
enoch qui ambulauit cum deo & raptuſ in celum eſt.
Iſte noe qui quum eſſent uicque multi uirgines propter
etatem ſoluſ cum filiſ et uxoriſ nauſatōꝝ orbe ſerua-
tuſ eſt. Rurſum poſt diluuium. quaſi altero principio
generiſ humani uirorum et uxorum paria iungun-
tur. et ex integro generationiſ inſtauratur benedictio
creſcite et multiplicamini et replete terram. Inſuper
etiam comedendarum carnum licentia relaxatur. &
omne quod mouetur uobis erit inſciam. ſicut olera-
herbarium dedi uobis uniuerſa. Currit ad habiam
ſue et iacob. E quibus prior trigamūſ ſecundūſ mo-
nogamūſ. tertiuſ quattuor uxoriūſ eſt. ſue rachel bal-
le et zelphe. Et aſſerit habiam ob fidei meritum be-
nedictionem in generatione ſili ſuſcepſiſſe. ſaram in
ſterpo celeſtiſ cui deſecerant muliebria. maledictionem
ſterilitatiſ partuſ benedictione mutaſſe. ¶ rebecca ie-
rit quaſi prophetēſ interrogare dominum et audierit
ab eo due gentēſ & duo populi in utero tuo ſunt. ¶ ia-
cob in uxore ſeruerit. et exiſtimate rachel uiri eſſe
dare liberoſ ac dicente da mihi liberoſ. ſin autem mo-
nar. reſponderit. nunquid pro deo ego ſum. qui te co-
cluſit. ſn tantum inquit ſciebat fructuſ nuptiarum
eſſe dominum in mariti. ¶ ioseph uir ſanctuſ atq; caſtiſ
ſimūſ et omneſ patriarche uxoreſ habuerint. quibuſ
equaliter per moyſen benedicat deuſ. ludam quoque
proponit et thamar. et occiſum onam perſtrinxit a do-
mino. quia ſtatri muidenſ ſemen nuptiarum opera
perdebat. Moyſen proponit et marie lepram. que ſa-
tri pro uxore detrahentiſ ilico dei uitione perculla eſt.
I. audat ſanſon. et uxoriūſ nazareum miruſ eſſet pre-
coniſ. Debhoram quoque replicat & banich q̄ abſque
uirginitatiſ boniſ ſiſaram et labin et curruſ terreoſ
debellarint. ſabel uxorem aber cinei adducat in medi-
um. et palo armatam uedicat manum. Inter ſepte
patrem et uirginem ſiliam que ſimolata ſit domino

nullam fuisse distantiam quin potius fidem parentum pre-
fert et que celsa sit iugens. Oleni ad samuel alterum naza-
reum domini. qui ab infantia nutritus in tabernaculo est
et uestitus / **IN REGIS**: quod interpretatur uestibus lineis.
diciturque cum filios procreasse. nec sacerdotalem pudicitiam
uxoris conquinatam esse compleri. Deos: cum sua ruth in
in ara collocat. & ueste ac dauid inde producat. Ipsi enim
dauid dicensur puerum etiam cum uide periculo referet re-
gis filie: que esse concubitus. Quid dicam de salomone: quem
ponens in catholago martiriorum imaginem asserit saluatoris.
et de illo esse uult scriptum: / **C**elsitudinem tuam regreda-
re. / **I**ustitiam tuam filio regis. et dabitur tibi de auro arabie. et
onibus pro eo semper. Ac repente transit ad beliam et heli-
seum. et narrat quasi grande mysterium quod requirit spiritus
helle in heliseo. et hoc cur dixerit tacet. nisi forte beliam quo
que & heliseum arbitratum habuisse uxores. Transit ad ezechi-
am. et cum in eius laudibus immoretur. miror cur oblitus
sit dicere amodo filios faciam. Iosiam uirum iustissimum sub
quo in templo deuteronomi liber reperitus est. ab olea uxor
solum instructum refert. Daniel quoque et tres pueros inter
maritos numerat. et ad euangelium repente transcendens.
zachariam & helisabeth partum ponit & locum eius cetero-
rosque apostolos. et consequenter inserit dicens. Si autem uo-
lueritis assumere uirum defensionem. et obtere quod rudis in-
dus indignetur. incremto. audiant paulum sequentem. Ado-
lescentes iudicis uolo nubere. et honorabile nuptae et ca-
bile immaculatum. et mulier alligata est uiro. quod duo uiuunt
uir eius. si autem uir mortuus fuerit. nubat cum uult tantum
in domino. eadem non est seductus. mulier autem seducta
facta est in peccatationem. salua autem fiet per filiorum
generationem si permanserit in fide et dilectione et sancti-
ficatione cum sobrietate. Certo cetera hic illud apostolice.
et qui habent uxores sic sint. quasi non habeant. nisi forte
dicens propterea uult eas nubere. quia iam quedam
conuersae sunt retro post suam. quasi ex uirgibus
nulla cedat. et non sit earum maior ruina. ex quo ma-
nifestum est uol manicheorum dogma sectari. prohiben-
tium nubere & uel ab eis quos deus creauit ad utendum

caueritiam habentium conscientiam. Et post multa que n-
nunc ociosum est reuolueret. excutit se quali in locum ratori-
cum. et facit apostropham ad uirginem dicens. Non tibi fa-
cio uirgo inuiri. elegisti pudicitiam propter presentem
necessitatem. placuit tibi ut esset sancta corpore & spiritu. u-
ne superbia. fuerit flexibile membrum et cuius et nupte simi.
N inuis fortasse eiusdem in expositione propositionum eius.
et legem salutidum fecerim. sed utile iuratum sum cuncta uo-
lumina eius quasi instructam aciem contra me ponere.
& totum hostilem exercitum cum suis uirum ac ductibus
congregare. ne post primam uictoriam alia mihi demerenti
pudicia nascerentur. Ignari non dimicabo contra singulos. nec
paucorum ero passim congregatione contentus. toto certan-
dum est agmine. et incompositis hostium cunctis ac lauro-
ni more pugnamus instructa et ordinata acie repellendi.
O pponam in prima fronte apostolum paulum. & quasi fortis-
simum ducent suis telis. id est suis armado sententis. Sacerda-
tibus enim super hac questione corinthibus plenissime respon-
dit doctor genium et magister ecclesie. Quodquid autem
statuerit hoc christi in illo loquentium legem putemus. simul
quod ne lectoris tacta cognatum ceperimus singula que
proposita sunt diluere semper ad apostolum se referret. et stu-
dio ualidissimum quatuorim priora negligens ad extrema
festinet. Inter cetera corinthibus per litteras quod ceteram uirum
post fidem christi debet esse debent. et committente causa
quod habeant uxores dimittent. An si uirginis credidit
sent uicem matrimonia. et quomodo duobus et tribus uir-
credidisset in christum uirum nam credens relinquere non
credentem. & si essent dicende. uox christiana tantum
acipi uerbet. an ethnica. Uideamus igitur quid ad hoc
paulus respiciat. De his autem que scriptis bonum
est homini mulierem non tangere. propter fornicationem
autem unusquisque uxorem suam habeat. et una queque
suum uirum habeat. Uxor uir debitum reddat. similiter
et uxor uiro. Uxor propria corporis non habet potestatem
sed uir. Similiter & uir sui corporis non habet potestatem
sed uxor. Nolite fraudare inuicem. nisi forte ex consensu
ad tempus ut uacatis orationi. et iterum ad idipsum re-

uerumini ne temptet uos satanas propter incontinentiam
uestram. hoc autem dico iuxta indulgentiam non iuxta in-
perium. uolo enim omnes homines esse ut incipiam. sed
unusquisque proprium donum habet et deo alius quide-
sic alius autem sic. Dico autem immuptus et uidiuis bonus
est et si sic permanserit ut ego. si autem non se continet
nubunt. melius est enim nubere q̄ uiri. Reuertamur ad
ad caput testimonii. Bonum est inquit mulierem non
tangere. Si bonum est mulierem non tangere. malum
ergo est tangere. nihil enim bono contrarium est. nisi ma-
lum. Si autem malum est et ignoscatur. ideo conceditur.
ne quid malo deterius fiat. Quale autem illud bonum ē
quod condicione deterioris conceditur? Nunq̄ enim
subieisset unusquisque uxorem suam habeat. nisi p̄ce
mississet propter fornicationes autem. Tolle fornicationes
et non dicit unusquisque uxorem suam habeat. Velut
si quis definat. bonum est trunco ucti pane & edere pu-
ristimam simlam. tamen ne quis compulsus fame come-
dat steruus bubulum. concedo ei ut uctatur & ordeo.
N unquid idcirco frumentum non habet puritatem suā
si simo ordeum p̄feratur? Bonum illud est naturaliter
quod comparationem non habet mali quod p̄latione
alterius non obumbratur. Similique animaduertenda
apostoli prudentia. non dicit bonum est uxorem non
habere. sed bonum est mulierem non tangere. quasi et in
tactu periculum sit. quasi qui illam tetigerit non euadat.
P ue uirorum p̄ciosas animas capite. Quē facit adolescen-
tium euolare corda. Alligabit quis in sinu ignem et nō
comburet. Aut ambulabit super carbonēs ignis & non
ardebit. Quomodo igitur qui ignem tetigerit statim
adurit. ita uiri tactus et femine sentit naturam suam.
& diuersitatem sexus intelligit. Narrant & gentium
fabule miram et ericonium uel in lapide uel in tēa
de solo. estu libidinis esse generatorem. Vide & noster io-
seph quia tangere illum uolebat. egyptia fugit e man-
bus eius. et quasi ad mortuum rabiōsum. e carnis ne pau-
lisper uiruf serperet pallium quod tetigerat. abiecit. u
P ropter fornicationes autem unusquisque uxorem su-

44.
am habeat. et unaquęque uirum suum habeat. Non di-
dicit propter fornicationem unusquisque ducat uxorem.
alioquin hac exultatione libidinis frenā laxasset. ut quo-
tenscunq̄ uxor mortuū. totiens dicenda sit alia ne
fornicemur. sed unusquisque uxorem suam habeat. Su-
am inquit habeat. sua utatur quam habebat anteq̄ crede-
ret. quam bonum erat non tangere. et post fidem chri-
sti forem tantum nolle non coniugium. nisi fornicatio
tactum eius excusabilem faceret. Uxor proprii corpori
non habet potestatem sed uir. Similiter et uir corpori sui
non habet potestatem sed uxor. Omnis hic questio de
his est qui in matrimonium sunt. an et licet uxores di-
mittere. quod et dominus in euangelio prohibuit. Un-
de & apostolus. Bonum est et homini mulierem non
tangere. Sed quia qui sternel duxit uxorem nisi ex con-
sensu se non ualet abstinere. nec dare repudium non p̄ce
canti reddat coniugii debitum. sponte quippe se alliga-
uit. ut reddere cogatur. Nolite fraudare inuicem.
nisi forte ex consensu ad tempus ut uacuet orationi. Dro-
ta quale illud bonum est quod orare prohibet quod cor-
pus christi accipere non permittit. q̄ diu impleo marii
officium in impleo continentis. Iubei idem apostolus ut
semper oremus. Si semper orandum est. nunq̄ ergo con-
iugio seruandum. quoniam quotienscunq̄ uxori de-
bitum reddo. orare non possum. Perus apostolus experi-
mentum habet coniugium uniuersorum uide quo-
modo informet. ecclesiam. quod doceat christianos. Simi-
liter uiri cohabitantes iuxta scientiam quasi infirmiori
uasculo mulieribz tribuunt honorem. et sicut cohere-
des multiphes gratie. ut non impediantur orationes.
uestre. Ecce eodem sensu quia eodem eodem & spiritu in
pediri dicit orationes officio coniugali. P̄ autem at si
militer ideo ad imitationem p̄uocauit uiros quia
tam supra uxoribus p̄ceptum dicens. ut uideam ut
ri in timore castam conseruationem uestram. Quare
sic non exterius compositio criminum et distinctio auri
& in cultu uestis ornatus. sed absconditus cordis homo
in incorruptione iustis & silentis spiritus. hoc est corā

q̄uri. Ideo melius est nubere. quia peius est uri. Tolle ardore
libidinis et non dicit melius est nubere. Melius enim sem-
per ad comparationem deterioris respicit non ad simpli-
citatem incomparabilis per se boni. uelut si diceret. mel-
lius est unum oculum habere q̄ nullum. melius est u-
no unum pedem et alteram corporis partem latulo susti-
tare q̄ fractis cruribus reperire. Quid agit apostolus? Men-
tibus credo dicitur etiam imperitus sermone non tamen sci-
entia. Quomodo illud de humilitate descendit qui nō
suum dignus uocari apostolus. et mihi in unum omnium
apostolorum & taxat abortiuo. sic et hoc humilitatis
dignum puto. Nasti sermonum proprietates. quibus
rem et de epimenide & de menandro et de auro que-
dam sumus testimonia. ubi de continentia loqueris et
uirginitate bonum est aut homini mulierem non tan-
gere. et bonum est ei si sic permanserint ut ego. & pu-
ro hoc bonum esse propter instantem necessitatem
et quia bonum est homini sic esse. Si ad nuptial ue-
ni non dicit bonum est nubere. quia non potest unge-
re q̄uri. sed dicit melius est nubere q̄uri. Si per se nup-
tiale bonum non illas incendio comparat. sed dic-
tissime simpliciter bonum est nubere. Suspecta est mihi bonitas
eius rei quam magnitudo alterius mali malum esse co-
git inferius. Ego autem non leuius malum sed simplex
per se bonum uolo. Hucusque primum capitulum edis-
serunt est. ueniamus ad sequentia. His autem qui in
matrimonio uncti sunt precipio non ego sed deus
uxorem a uiro non discedere. Q̄ si discesserit manere
innuptam aut uiro suo reconciliari. & uir uxorem
non dimittat. nam ceteris ego dico non dominus. Si
quis frater uxorem habet infidelem. et hec consentit
habere cum illo non dimittat illam. et cetera usque
ad eum locum ubi ait. Unusquisque sicut uocauit eū
deus ita ambulet. et sicut in omnibus ecclesis docet. Ite
locus ad presentem controuersiam non pertinet. Clocer-
epim iuxta sententiam domini uxorem excepta causa
sōmationis non repudiandam. & repudiatam uiro
marito alteri non nubere. aut certe uiro suo debere

reconciliari. His autem quos in matrimonio deprehendisset
fidelis hoc est si unus credidisset e duobus precipio ne credens
repudiet non credentem. cuiusque expositis q̄ candidatus
fidelis sit infidelis per fidem si nō sit a credente discedere.
E contrario iubet si infidelis repudiet fidem propter fidem
christi. discedere debere credentem. nec coniugem prefer-
re christo. cui etiam anima postponentia est. At nunc ple-
recite continenter apostoli uisionem unguuntur gen-
tilibus. et templa christi idola prostittunt. nec intelligi
se eius corporis partem cuius & costae sunt. Ignoscat apo-
stolus infidelium conuincunt. que habentes maritos in
christum postea crediderunt. non his que. cum christiane
nuptiis gentilibus. ad quas alibi loquitur. Nolite in-
quinari ducere cum infidelibus. Que enim participatio
iustitie. cum iniquitate? Aut que societas luci ad tene-
bras? Que autem conuiuium christi ad beialia? Aut que
que pars fidelis cum infidelle? Qui autem consensit tem-
plo dei cum idolo? uos enim estis templum dei uiui. Licet
in me sentinas sciam plurimas matronarum. licet cades
impudencia qua dominum contempserunt in publicum
et omnium christianorum minimum debachaturus. ta-
men dicam quod sermo. loquar quod me apostolus docuit.
non illas iustitie esse sed iniquitatis non licet sed tenebrarum
non christi sed beialium templa dei uiuentis sed fana &
idola mortuorum. Uis apertius dicere q̄ christiane om-
nino non liceat ethnicis nubere. uidei eundem apostolum.
Mulier inquit alligata est quanto tempore uir eius uiuit.
Q̄ si dormierit uir eius liberta est tui uult nubat tantum
in domino id est christiano. Q̄ in secundas nuptias uero
absque concedit in domino primas cum ethnicis prohibet.
Vide et habemus adiuua seruum in femore suo hoc est
in christo qui de eius em femine nascetur ut filio suo
israhel alienigenam non ducat uxorem. et hebrais offeram
dei diuinitatem uxorum repudiatione competat. Et ma-
lachias propheta precipitatus est inquit iudas. & abomi-
nationem fecit in israhel. et hierusalem. Polluit enim sanc-
tum domini. et dicit & habuit filiam de alieni. Disper-
dat dominus uirum qui fecit hoc. magistram et dicit

cur noli uxorem deseri. adeo ait. Precipio ut in christum
de gemilitate credentes mita. ante fidem matrimonia no
relinquant. quia qui uxorem habens credidit non tanto
dei seruius detinetur q̄to uirginis et inuipit. sed quodā
modo est liber. et seruitus illi frenā laxatur. et diu
uxoris est seruius ut ita dicam libertus est domini. Porro
qui uxorem non habens credidit. et liber a seruitute con
uigi uocatus a domino est. ille uere seruius est christi. Quā
ta felicitas non uxoris seruius esse sed christi. non carnis
seruire sed spiritui. (qui enim adheret domino unus est
spiritus. Ne forsitan in eo quod supra dixent. seruius uo
catus est non sit tibi cause. sed et si potes liber fieri magis uere
re. sigillasse continentiam uideretur et in famulatuū.
tradidisse nos coniugum inserit sententiam que omnem
cauillationem amputat. Precio empti estis uolite fieri ser
ui hominum. Redempti sumus precio sissimo christi san
guine. Immolatus est pro nobis agnus. et aspersi calidissimo
sore hyssopi omnem pituitam noxię uoluptatis excosimus
quibus in baptismo mortuus est phario et uniuersis et
suffocatus exaruit. Cur rursum. egyptum querimus.
& post mammam angelorum abos. alia cepe et pepone. et
carne uarias suspiramus. **M**artuorum et continentium
disputatione p̄missa. tandem ad uirginem uenit et ait.
D e uirginibus autem precipium domini non habeo. consilium
autem do tanq̄ misericordiam consecutus a domino.
ut sum fidelis. Exultio ergo hoc bonum esse propter instā
tem necessitatem. **N**ic aduersarius tota exultatione bac
chatur. hoc uelut fortissimo arite uirginitalis murum
quatiens. Ecce inquit apostolus proficitur de uirginibus
domini se non habere precipium. et etiā cum autoritate
de maris et uxoris uisitat non audeat imperare quod
dominus non precipit. Et recte. quod enim precipatur
impenitur. quod imperatur. necesse est fieri. quod necesse
est fieri. nisi fiat penam habet. frustra enim iubetur
quod in arbitrio eius ponitur. cui uisum est. Si uirgini
tatem dominus imperasset. uidebatur nuptias condem
nare et hominum auferre seminarium unde et ipsa.
u₃ uirginitas nasceretur. Si p̄cedisset iudicem. quomodo fr

fruges quereeret. **N**isi ante fundamenta iecisset. quia ratio
ne edificium extrueret. et oporturum cuncta desuper
culmen imponeret. **M**ulto labore solumur subuertitur
montes terrarum. penę inferna penitentur ut in
ueniatur aurum. **Q**uinq̄ue de granis minutissimis p̄
us constatione fornacis dem calidi artificis manu fue
rit monile compactum. non ille beatus uocatur. qui de
luto extulit aurum. sed qui aurū uisur palchritudine.
N on igitur ammirari si inter uallationes carnis et incen
tua uitorum angelorum uita non exquirat sed doce
mur. quia ubi consilium datur. offerretur arbitrium ē.
ubi precipium necessitas seruitus. **P**recipium inquit
domini non habeo consilium autem do tanq̄ misericor
diam consecutus a domino. **S**i non habes precipium do
mini. quare audeas dare consilium de quo non habes
iustitiam. **R**espondebit mihi apostolus. Et uis ut ego
uideam quod dominus obtulit potius quam precipit.
I lle creator et figulus sacris fragilitatem uolens. quod
operatus est uirginitatem in audentis potestate dumi
sit. et ego doctor gentium qui omnibus omnia factus
sum. ut omnes lucrificarem omis perpetue castitatis
statum in principio credentium imponam ceruicibus
infirmorum. **D**iscant p̄us seras nuptiarum. uacat
ad tempus oratione. ut accepto gustu pudicitie semp
habere desideret. quo ad modicum delectat sunt. **D**omi
nus temptatus a pharisęis utrum secundum legem moy
si uxores liceret dimittere. omnino fieri prohibuit. **Q**uod
discipuli considerantes dixerunt ei. si talis est causa homi
nis cum uxore non expedit nubere. quibus ille respon
dit. **N**on omnes capiunt uerbum sed quibus datum est.
S unt enim eunuchi qui de utero matris ita nati sunt.
et sunt eunuchi qui eunuchizati sunt ab hominibus. &
sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum celoy.
qui potest capere capiat. **I**n propatulo est. cui apostolus
dixerit de uirginibus autem precipium domini non habeo.
profecto quia p̄miserat dominus non omnes capiat
uerbum sed quibus datum est. & qui potest capere capi
at. **P**ropont. **αλογοθετης** premium. inuitat ad cursuz.

apostolica
agonothetis

tenet in manu uirginitatis baurum. ostendit purissimum fontem. et claritat. Q. in sint ueniat et bibit. qui potest capere capiat. Non dicit uelut uoluit bibendum uobis est. atque currendum. sed qui uoluerit qui poterit currere atque potare ille uincet ille fatuabitur. Et ideo plus amat uirginem christus. quia sponte tribuitur. quod sibi non fuerat impetratum. maiorisque gratie est offerre quod non debeat. q. reddere quod exegerit. Apostoli uxoris onere co templatio fides est inquam causa hominis cum uxore no expedit nubere. Quorum dominus sententiam probans. recte quidem ait sentius q. non expedit homini ad gloriu regna tendenti. accipere uxorem. sed aliquid res est. et non omnes capiunt uerbum istud. ne quibus datum est. Alios canuchos natura facit. alios uis hominum. Mihi illi canuchi placent quos castrauit. non necessitas sed uoluntas. Libere illos in meos recipio sinus. qui se castrauerunt. propter regnum celorum. et ob meum eloquium noluerunt esse qd nati sunt. Simulque tractanda sententia. qui se inquit castrauerunt. propter regnum celorum. In castrati mercedem habent regna celorum. ergo qui se non castrauerunt. locum non possunt accipere castratorum. Q. in potest inquit capere. capiat. Equandis fides est opandisque uirginitas da templum ce purissimum. totum se holocaustum offerre domino. & iuxta eundem apostolum esse sanctum et corpore e. spiritu. Hi sunt canuchi qui lignum aridum ob sterilitatem putantes audiunt. per uiam. q. pro filius et filiabus locum habeant in eis praeparatum. Horum typus est abdemelch. in hieremia. et: spado ille regine candidus. et in actibus apostolorum. qui ob robur fide uiri nomen obtinuit. Ad hos et dement. successores apostoli petri cuius paulus meminit. scribit epistolas. omnemque pene sermone suum de uirginitatis puritate contere. et deinceps multi apostolici & martyres et illi stref. tam in sanctitate q. in eloquentia uiri. quos ex propriis scriptis nosse persciale est. Existimo inquit. hoc bonum esse propter infantem necessitatem. Q. ue est ista necessitas que spreto uinculo conugali uirginitatis appat libertatem. Ue pregnantibus & nutriendibus in illo die. Non hic sortis et lupanaria condemnantur. de quorum dam

49.
natione nulla dubitatio est. sed utri timentes et infantum. uagantur et fractus atq. opera nuptiarum. Quoniam bonum est homini sic esse. Si bonum est homini sic esse malum est. ergo homini non sic esse. Alligatus est uxor. non qui. erere soluit onem. Soluitus est ab uxore. noli querere uxorem. Habet un. quisque nostrum terminos suos. redde mihi meum. et tu. tene tuum. Si alligatus est uxor. ne illi desquadium. Si soluitus sim. ab uxore non queram uxorem. Ni ego non scio omnia. quia si semel ligatus sum. uia tu non liget quod solutum est. sim. q. significauit. consideranda uerborum est. Q. u. uxorem habet. et debitor dicitur. et esse in preputio et seruus uxorif. & q. malorum seruatorum est alligatus. Q. in autem sine uxore est. primum nullus debitor. deinde circumcissus. tertio liber. ad. extremum solutus. Curramus per reliqua. neque enim nos. patitur magnitudo uoluntatis diuini immorari in singulis. Si autem accepit uxorem. non peccati. Aliud est. non peccare. Aliud. benefacere. Et si nupserit uirgo. non peccat. Non illa uirgo. que semel dei cultui. dedicauit. Nam cum si qua nupserit. habebit damnationem. quia primam fidem uirgam fecit. Si autem hoc de uiduis dictum obiecerit. quanto magis de uirginibus pneualebit. cum etiam his non liceat. quibus aliquam do licent. Uirgines enim. que post consecrationem nupserit. non tam aduicene sunt. q. inuicela. Ac ne uideatur in eo. qd dixit. et si nupserit uirgo. non peccat. rursus adhibet ad nuptias. prouocare. statim serferentur. et aliud uisendum infirmant. quod concessit. carnif. Tribulationem tamen. carnis habebunt huiusmodi. Quia sunt isti. qui tribulationem carnis habebunt. quibus supra indidit. si accepit uxorem. non peccat. et si nupserit uirgo. non peccat. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Nos ignari. reputabamus nuptias saltem carnis habere leuissimas. Si autem nubentibus & in carne tribulatio est. in qua uideantur habere delicias. quid erit reliquum. propter quod nubant. cum et in spiritu & in anima. & in ipsa carne tribulatio sit. Ego autem uobis parco. sic aut. Obterdo carnis tribulationem. quasi non rationa sim. propter que uolere non debeant. loquitur hoc dico. si autem tempus breue est. reliquus est. ut et qui habent uxores. sic sim. tanq. non habentes.

Nequaq̄ iam de uirginibus disputo. quos nulla ambiguitas est esse felices. ad maritos uenio. Tempus breue est. dominus prope est. etiam si nongentis uixerimus annis. ut antiqui homines. tamen breue putandum esset quod haberet aliquando finem. et esse cessaret. Nunc uero cum breuis sit non tam leuita tribulatio nuptiarum quod accipimus uxorē. quas cito cogimur amittere. Et qui sicut inquit & gaudent et emunt et utuntur hoc mundo sic sicut qua si non flectant gaudent emunt utuntur hoc mundo. / preterit enim figura huius mundi. Si mundus transiit quo uenerit. clidantur immo figura et conuersatio hec mundi quasi nubes preterit. inter cetera mundi opera et nuptie preteribunt. Neque enim post resurrectionem coniugia. Si autem mors finis est nuptiarum. cur necessitatem non in uoluntatem uertimus. Et quod in uitis extorquendum est. cur spe premiorum non offerimus deo. Quis sine uxore est sollicitus est que domini sum quomodo placeat deo. Quis autem cum uxore est sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat uxori et diuitius est. Inuicemur curarum uirginis maritique distantias. **U**irgo domino maritus uxori placere desiderat. & ut uxori placeat sollicitus est de his que sunt mundi. que cum mundo utique transiunt sunt. Et diuisus est in multas partes sollicitudinum miserarumque distinctus. Non est huius loci nuptiarum angustias describere. et quasi in omnium uobis locis rhetorico exultare sermone. Plenus super hac re conuincit heludicum. et in eo libro quem ad aristochium. scripsi arbiter absolutum. Certe et tertullianus dum ad huc esset adolescentulus luser in hac materia. & preceptor meus gregorius uirginitatem et nuptias differens grecis uersibus explicauit. Nunc illud breuiter ad monico in latinis codicibus hunc locum ita legi. Diuisa est mulier & uirgo. Quod quamq̄ habeat suum sensum et a me deq̄ pro qualitate loci sic distulerunt sit tamen non est apostolice ueritatis. siquidem apostolus ita scripsit. ut supra transiimus. sollicitus est que sunt mundi. quomodo placeat uxori. et diuisus est. Et hac sententia definita transloretur ad continentem et uirginem. et ait. Mulier inuupta

et uirgo cogitat que sunt dei. ut sit sancta et corpore & spiritu. Non omnis inuupta uirgo est. que autem uirgo utique et inuupta. quamq̄ ob elegantiam dictionis potuerit idipsum altero uerbo repetere mulier inuupta et uirgo. Vel certe definire uoluisse quid esset inuupta idest uirgo. ne et meretrices putaretur inuuptas nulli certo matrimonio copulatas. Quod ergo cogitat inuupta et uirgo. Que domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu. Et si nihil aliud esset ut nulla meretrix amplior uirginem sequeretur. sufficeret et hec sola prelatio cogitare que domini sunt. Statim que docet que sit ipsa cogitatio ut sit sancta corpore et spiritu. Nonnulli et quippe sunt uirgines carne non spiritu. quarum corpus integrum est et anima corrupta. Sed illa uirginitas hostia christi est. cuius nec mentem cogitatio nec carnem libido maculauerit. Et contrario que nupta est cogitat que sunt mundi quomodo placeat uiro. Sicut qui uxorem habet sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat uxori. sic nupta res mundi cogitat quomodo placeat uiro. **N**os autem non sumus de hoc mundo qui in maligno positus est. cuius figura preterit. de quo dicitur ad apostolos. Si celsus de hoc mundo. amaret utique mundus quod suum erat. Ac ne forsitan putaretur onus grauissimum castitatis uolentibus imponere. statim uirginis causas addendit et ait. hoc autem ad utilitatem uiderem dico. non ut laqueum uobis mittam. sed ad id quod honestum est & in mente facit seruire domino absque ulla distinctione. proprietatem grecam latinis sermo non explicat. Quibus enim uerbis quis possit edere. *ὅτι οὐκ ἐπιτρέψωμεν τὰς θυγατέρας ἡμῶν ἵνα ἀποστοματισθῶσιν ὡς οὐκ ἐπιτρέψωμεν ἡμῶν. Unde et in latinis codicibus ob translationis difficultatem hoc penitus non inuenitur. utamur ergo eo quod uertimus. Non imponi nobis apostolorum laqueum. nec cogit esse quod nolumus. sed suadet quod honestum est et decorum. et in mente facit seruire domino & semper esse sollicitum. et expectare peritiam domini uoluntatem. ut quam quid imperauerit. quasi strenuus et armatus miles statim impleat. quod preceptum est. et hoc faciat sine ulla distinctione.*

non plus sicut
ucl hyper phronim
quod dicitur
par ho ch phronim
ad
illa phronim pro
ad
tō sophronim

que data est secundum ecclesiasten hominibus huius mundi ut distendantur in ea. Si quis autem considerat uirginem suam lasciuere id est carnem lasciuere et ebullire in libidine nec refrerare se potest. duplexque ei incumbit ne necessitas aut accipiendæ coniugii aut uiuendi quod uult faciat non peccat si ducat uxorem. faciat inquit quod uult non quod debet. Nec peccat si ducat uxorem. nec tam benefacti si duxerit. quia non quod debet facit sed quod uult. Nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potestatem autem habens siue uoluntatis. et hoc in dicitur in corde suo seruari uirginem suam benefacti. Igitur et qui in matrimonio iungit uirginem suam benefacti. & qui non iungit melius facit. Significanter et proprie si prius dixerat quod ducat uxorem non peccat. hic qui seruat uirginem suam benefacti. Aliud est autem non peccare. aliud benefacere. Declina inquit a malo et fac bonum. si lud declinatus hoc sequimur. In altero uirtutum in altero perfectio est. Uterum ne in eo quod dicitur et qui matri monio iungit uirginem suam benefacti. extimet aliquis obseruationem nostram non stare. protinus hoc ipsum bonum extenuat et obumbrat. comparatione melioris & dicit. Et qui non iungit melius facit. Nisi illaturus fuisset melius facit nunquam premiumisset benefacti. Vbi autem boni et melius est ubi boni & melioris non unum est premium. & ubi non unum premium est. ubi utique dona diuersa.

Tantum est igitur inter nuptias et uirginitatem quantum inter non peccare & benefacere. unum ut uerius dicam quantum inter bonum et melius. finita disputatione conuinciorum et uirginitatis. et inter utriusque cauto modo tunc præceptorum ut nec ad finitiam nec ad decetiam diuerteret sed ut regia quaderetur. & illud impleteret ne sis multum iustus. rursus monogamiam diligente computat. et quomodo nuptias subdiderat uirginitati. ut digamiam primis nuptiis subicit & ait. Mulier alligata est quanto tempore uir eius uiuit. Quod si dormierit uir eius liberata est. cui uult nubat tantum in domino.

Dicator autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. puto autem quod et ego spiritum dei habeam. Concedit

du fecit

dit secundas nuptias sed uolentibus sed his que se commere non possunt. ne luxuriant in christo nubere uelint habentes damnationem quod primam fidem iratam fecerunt. Et hoc concedit quia multe abierunt retro post satanasam. Ceterum & beatores inquit erunt si sic permanserint. communi quoque sub iungit apostolicam auctoritatem secundum meum consilium. Porro ne auctoritas apostolorum quasi hominis leuor uideatur addidit puto autem quod et ego spiritum dei habeam.

Vbi ad continentiam prouocat. ubi non hominis sed spiritus dei consilium est. Ubi autem subrepti concedit ueniam spiritum dei non nominat sed prudenter libat consilium. ita singulis relaxans ut unumquique serere possit. et iuxta hunc se sum omnia illa accipienda. Nam que sub uiro est mulier uiuente uiro alligata est legi. si autem mortuus fuerit uiro soluta est a lege uiui. Igitur uiuente uiro uocabitur adultera si fuerit cum alio uiro. si autem mortuus fuerit uir eius libera est a lege uiui. ut non sit adultera si fuerit cum altero uiro. Et illud ad ieremiam. Uolo ergo uiuiores iudicari nubere filios procreare matremfamilias esse nullam occasionem dare aduersario malechii gratia. nam enim quædam conuerse sunt retro post satanasam et reliqua his similia. Quomodo enim uirginibus fornicationis periculo concedit nuptias et excusabile facit quod per se non appetitur. ut eadem fornicatione concedit iudiciis secunda matrimonium. melius est enim licet alterum et tertium unum uirum nosse quod plurimos. id est tollebilibus est unum bonum prostitutionem esse quod multum. Si quidem et illa in euangelio samaritana sextum maritum habere se dicens arguitur a domino quod non sit uir eius. Vbi enim numerus maritorum est ubi uir qui proprie unus est esse desinit. Vna costa a principio in unam uxorem uersa est. et erunt inquit duo in carne una non tres neque quattuor. alioquin non iam duo sed plures. Primus lamech sanguinarius atque homicida unam carnem in duas diuisit uxorem. Hætriciudum et digamiam eadem cataclysmi pena delatum. De altero septies de altero septuagies septies iudicatum est. quantum distat in numero tantum et in crimine. Quam sancta sit digamia. hinc ostenditur: quod dignum ad clericum eligi non potest. et idem apo-

3

stolus ad timotheum. Cuius inquit eligatur non minus sexaginta annorum. que fuerit unusi uiri uxor. Hic omne preceptum de biset uiduisque ecclesie pascuntur helena simi. et ideo etas prescribitur ut ille tantum accipiam pau perum cibos que iam laborare non possunt. Simulque co sidera qd que duos habuit uiros etiam si unus est et decrepi ta es egeni ecclesie stupe non mereatur accipere. Si autem pu nis illi tollitur helena sine qm magis ille paup qui de ca lo descendit. quem qui indigne comederit. reus erit uiolati corporis et sanguinis domini. Quamq haec testimonia que supra posui in quibus uiduis conceditur ut si uelint demum nubant quidam interpretantur super his uiduis quia amissis maritis sic inuenierit fides christi. nec consequens esse ut apostolus post baptisma uiro mortuo iubeat alteri nubere. cum habentibus quoque uxores preceperit. ut sic sint tanq non habentes. et ob hac causam non esse uxo rum numerum definitum. quia post baptismum christi etiam si tertia et quarta uxor fuerit quasi prima reputetur. A hocqum si post baptismum primo mortuo accipitur secundus quare non secundo et tertio et quarto et quinto mortuis accipatur sextus et reliqui. Potest enim accidere ut infelicitate quadam uel iudicio dei succedens nuptias repeti tas adolefcentula plures abiciat uiros. et unus primo ma rito in extrema etate inducitur. Primus adam monoga mus secundus agamus. Quia digamiam probent exhibent tertium adam digamum quem sequantur. Verum fac ut concesserit paulus secunda matrimonia eadem lege et tertia concedat & quarta & quousqueq uir morit multa compellitur apostolus uelle que non uult. Circumci dit timotheum. nisi in se caluitium nudipedalia creeru ut comam nutriat & totondit in cenchris. et certe ca stigaueat gallatas petrumque reprehendat q se prop ter obseruationem iudaicas a gentibus separaret. Quomo do igitur in ceteris ecclesie disciplinis iudeis iudeis eth nicis ethnicis et omnibus omnia factus est ut omnes lu cri faceret. sic & digamiam concessit incontinentibus. nec nuptiarum numerum prescriuit. ut dum uiderent si bi mulieres ita post mortem mariti secundum concedi

ut tertius quartusque conceditur erubescant alterum acci pere. ne trigamis et quadrigamis comparentur. ubi enim unus exceditur nihil refert secundus aut tertius sit. quia desinit esse monogamus. Omnia licent sed non omnia expediunt. Non damno digamos immo nec trigamos. si diu potest octogamos. Plus aliquid inferam etiam scortatorem recipio penitentem. Quicquid equaliter licet aequa lance penandum est. Sed quomam ad uerum retrahit testamentum et incipit ab adam ad za chariam et behsabeth peruenit. ac deinde opponit petru et ceteros apostolos nos quoque debemus per eadem carere uestigia questionum. et docere castitatem semper operi nuptiarum esse prelatam. Ac de adam et eua quidem illud dicendum est. ante offensam in paradiso uirginis fuerint. post peccatum et extra paradisiu protinus nuptie. Deum q hoc ipsum interpretatur apostolus. propter hoc relinquit ho mo patrem et matrem et adheret uxori suae. & erunt duo in carne una. statim q subiungat. Sacramentum hoc magnum est. ego autem dico in christo & in ecclesia. C hristus in carne uirgo in spiritu monogamus. unam eni habet ecclesiam. de qua idem apostolus. Uiri inquit dili gite uxores uestras sicut & christus ecclesiam. Si christus dimittit si caste si absque ulla macula ecclesiam diligit. uiri quoque in castitate uxores suas diligant. et sicut unusquis que uis suum possidere in sanctificatione & honore. non in passione desiderit. sicut et genetis que ignorat deum. Neque enim uocauit nos deus in immunditiam sed in sanc tificationem. exuentes nos ueterem hominem cum actibus eius & induentes nouum qui renouatur in agnitionem iuxta imaginem creatoris sui. ubi nos opacit et uelut circumcisio et preprium barbarus et scita seruus & liber sed emma & in omnibus christus. Imago creatoris non habet copulam nuptiarum. ubi diuersitas sexus auferretur et ueteri homine exuimus et induimur nouo. ubi in chris to renascimur uirgine qua et natus ex uirgine & renatus per uirginem est. Quod autem ait creatus et multiplica tum et replete terram. necesse fuit prius plantari silua et crescere. ut esset quod doneq possit excidi. Similique

consideranda in uerbis et replete terram. Nuptie terram replent.
urguntur paradisi. Sed et hoc immundum dimittat iuxta
bebiatam ueritatem. Cum scriptum in primo et tertio et qua-
to et quinto et sexto die completis operibus singulorum dixerit et
uidit deus quia bonum est in secundo die hoc omnino subtra-
xit nobis intelligentiam derelinquitur non esse bonum dupli-
cem numerum. quia ab unione dividit et prefigurit sede
in nuptiarum. Unde et in ara noe omnia animalia quae
que bina ingreditur immunda sunt. impar numerus est
mundus. quoniam in dupli numero ostendatur et aliud sa-
cramentum quod ne in bestis quidem et immundis uerbis
dogmata comprobata sit. Bina enim et bina ingreditur
immunda et septena quae munda sunt. ut habere noe post
diluuium quod de impari numero statim deo potest offerre.
Sed autem transferretur enoch et seruatur in diluio noe. non
uor ideoque translatum enoch quod uxorem habuerit. sed quod
primus inuocavit deum et crediderit in creatorem. De quo
paulus apostolus in epistola ad hebraeos plenissime docet. Petro
noe qui quasi secunda radix humano generi seruabatur. in
que cum uxore debuit et filius referuari. quoniam in hoc myste-
rium scripturatum sit. Ara illa iuxta apostolum paruum
typus ecclesie fuit. in qua octo anime saluae facte sunt. Quia
do ingreditur in eam noe tam ipse quam filii eius a suis separati
uoribus. Quando uero Egredditur in terram unguentur
para. et quod in arua uidet in ecclesia fuerat separatum in
mundi conuersione sociatur. Simulque si ara plures
habuit mansiones et uelulos et bicamerata et tricamerata et
diuersas bestias et pro qualitate animalium habitationes quod
uel maiores uel minores. estimo quod diuersitas illa mansionum
prefigurauerit ecclesie uarietas. Quod autem nobis obicit in
secunda da benedictione concedendum carniuum licentia
datam. quae in prima concessa non fuerat. sciat quomodo
repudium iuxta eloquium saluatoris. ab initio non datur
sed propter duritiam cordis nostri per moysen humano gene-
ri concessum est. sic et estum carniuum usque ad diluuium
ignotum fuisse. Post diluuium autem quasi in heremo
mirum in populo coturnices ita dentibus nostris uer-
nos et uuluerat carnis ingestas. Docet apostolus scribere

ad ephecos deum proposuisse in adimplatione temporum rea-
pitulare omnia et ad principium reuoluerit in christo iesu.
quae sunt super caelos et super terram. Unde et ipse saluator in
apocalypsi iohannis ego sum inquit. A et co. unum et simus.
A b exordio conuersionis humane. nec carniuis uidebatur. nec
daturus repudium. nec preputia nobis et repudium in signis.
hoc cursu ad diluuium usque peruenimus. Post diluuium
autem cum datione legis quam implere nullus potuit. car-
nes ingeste sunt. ad uideendum et repudi concessa duritia
et cultus circumcissionis appositus. quasi da manus plus
in nobis creauerit. quod necesse est. Postquam autem christus uenit
in fine temporum et co. reuoluit ad A et extremitatem
retraxit ad principium. nec repudium nobis dare permi-
tatur. nec circumcidimur. nec comedimus carnes dicente apo-
stolo. Donum est unum non habere et carnes non com-
dere. et unum enim eum carniuis post diluuium dedica-
tum est. Quid loquar de habitatione ut ipse asserit trigama.
qui signum fidei in circuncisione suscepit. Si mutatur uo-
rum illius numerum. imitetur et circuncisionem. Neque
enim in parte secandus et in parte repudiandus est. Porro
isaie unius rebaecae uir christi prefiguratur ecclesiam. et dog-
ma. e. sigillat lacunam. Si autem duas uigis uororum et
concupiscuntur habuit iacob. et non uult aduerterit ad ge-
scere luppentem suam desormem atque fetulam symagge ty-
pum praetulerit. iacob uero pulchrum et diu sterlem ecclesie
significasse mysterium. sciat eo tempore hoc fecerit iacob quod
erat inter assyrios et in mesopotamia laban durissimo domi-
no seruabat. Quando autem terram linetum ingredi uo-
luit. et in monte eglad petruat aeternum testimonium in
quo nihil inter facinra eius mesopotamiae possessor inuenit.
uigis se nunquam ad locum in quo seruauerat reuersurum. et
ad torrentem iacob cum anglo luctatus est. claudicare ce-
pit et *παλι πρὸς ποῦ* eius emareuit. statimque israhel fortitius
est nomen. et illa quondam dilecta coniure. pro qua serue-
rat iuxta bethlehem in qua erat unguentus precod domus
natusur a filio doloris occiditur. et conserna mesopotamie
euangelica uicinate moriuntur. Miror autem cur iudas
et thamar nobis proposuerit in exemplum nisi forte a me

deus omni
A et co

latius ueritas
platus ueritas

retinabur delectatur: Aut occisum omnium q̄ fuerit semen in
uiderit. qualis nos qualencunque semini fluxum absque li
berorum opere comprobemus. Perspicuum est de moysē q̄
periclitat̄ esset in duces sortio. nisi sephora que interpretata
tur. nisi filium circumcidisset. et preputium nuptiarum
cultro euangelico defecasset. Iste nempe moyses est. qui quā
uidisset uisionem magnam et angelum suae dominiū &
deum loquentem in rubo nequamquam ualuit ad eum acce
dere. nisi soluit̄ eum corrigiam calcamenti sui et abiesset uī
cula nuptiarum. Nec mirum hoc de amico et propheta &
legifero dei cum omni populo accessurus ad montem sinai
et dei auditurus eloquium in tribus diebus sanctificari iussus
sit et se ab uxori bus abstinere. Quod quidem somus licet p̄
prepostere faciam hystorie ordinem confundere. etiam ad
dauid fugientem ab abimelech sacerdote dictum. si michi
sunt pueri ab uxori bus. et ille respondit ab heri et nudus
tertia. P̄nes enim propositionis quasi corpus christi de
uxorum cubilibus consurgentes edere non potant. Et
intantiam contemplandum q̄ dixerit. si mundi sunt pu
eri ab uxori bus. uidelicet q̄ ad munditiam corporis christi
omnis cotus immundus sit. In lege quoq̄ precipitur ut
pontifex nisi uirginem non ducat uxorem. ne uidiatur
accipiat. Si eadem uirginis uidetur condicio est. quare
altera recipitur altera reprobitur et sacerdotalis uidiua in
domo iubetur sedere patris sui. nec secundum moise matri
monium. Si soror uirgo moritur sacerdotis quomodo ad
patris et matris coequalis ita ad eam iubetur accedere. si uī
nupta sit quasi aliena contemnitur. Quia uxorē duxerit &
qui plantauerit uincam uelut propignū filiorum probi
betur ad bella procedere. non enim potest domini seruire
militie seruius uxori. De specialis mulierum ieiunatum
quasi de purissimis corporibus uirginum lumen in taber
naculo funditur. et intrinsecus in sanctuario tam che
rubim q̄ propiatorium et arca testamenti & mensa pro
positiois et candelabrum & turbulum ex auro mundi
simo sunt. Neque enim in sancta sanctorum inserri pote
rat argentum. Quid moror in moysē. quum mihi propo
situm sit. cursum celeriterq̄ dictanti singula breuiter per

94.
stringere. et intelligentie quasdam lineas docere. Tunc scindas
ad iesum nauē qui ante ductus est auster siue ut rectius habet
in hebreo esse idest saluator. Ipsi enim secundum epistolam iude
saluati et educit populum istud de egypto. et in terram repro
missionis uidit. Hae iesus statim ut uenit ad iordanem aq̄
nuptiarum eque semper in lege fluxerant arefacte sunt. et ste
terunt. et sicut pedibus ac nihil populis omni transit. et ue
nit ad galgala. ubique secundo est circumcisus. quod si uixta li
teram accipimus penitus stare non potest. Si enim duplex ha
beremus preputium. uel ablata pellucida uerum naberetur.
recte secunde circumcisio haberet locum. Nunc autem hoc
significatur q̄ iesus cultello euangelii populum qui per deser
tum uenerat circumcidit. et circumcidit cultello petri. ut
quod in moysi filio ante praefigebatur in pontif. id sub iesu
duce impleretur in cunctis. Sed et ipsa preputia in unum
tumulum coarctata et sepulta & terra obruta et ablata
opprobrium egypti et nomen loci galgala quod interpretat̄
reuelato ostendunt. cum in preputio ambulauerit popu
lus per desertum oculis eius fuisse cecatus. uidemus et con
sequentia. Post euangelii circumcisionem et consecrationem
duodecim lapidum in loco reuelationis statim pascha cele
bratur. immolatur. agnus et sancte terze uescuntur. alimen
tis. Egreditur iesus occurrere et princeps militie gladium te
nent̄ idest pro circumciso populo uel prelato pugnare se mo
strans. uel detestans glutinum nuptiarum. Similiterq̄ ut
moysi preceptum fuerat. et hinc dicitur. solve corrigiam
calcamenti tui. locus enim in quo stat̄ terra sancta est. et
uia sic erat domini armatus exercitus in tubis sacerdotali
bus. quasi ad euangelicam predicationem sub typo herico
mundus subuertitur. et ut insimula praeteram neque enī
nunc mihi propositum est omnia ueteris instrumenti aper
re mysteria. quinque reges qui in terra re promissionis. ante
regnabant. resistebant. que euangelico exercitu iesu pugna
te superantur. Hoc pato inuoluita esse perspicuum. q̄ ante
q̄ domini populum suum educeret. ex egypto et circumcide
ret cum uisus adonitus gulfus auditus tactusq̄ regnauerit.
et his quasi principibus fuerint uniuersa subiecta. quos iesus
ad speluncam corporis fugientes et ad tenebrosū locum.

ipsum ingredientes corpus interficit. ut per id occideretur p
quod ante regnabat. Verumiam tempus est. in castitatis ve
su uocillum laicem. *M*oyses scribari habuisse uxorem.
*M*oysen autem et dominus noster & apostolus interpretatur
geni. Habent moysen et prophetas. & ab adam usque ad moysen
regnauit peccatum etiam super eos qui non peccauerunt. in
in similitudinem peccationis adae. Nullius tunc est
in utroque testimonio moysen legem significari. Sicut ergo
legimus qd moyses id est lex saluauerit uxorem ostende mihi ue
strum nate uel uxorem habuisse uel filios. et si monstrare po
tuerit uictum esse me fatebor. et certe pulcherrimum terre
uide qe in partitione accepit locum. Mortuus q non in uice
nario numero qui semper in scripturis inuictus est. in quo
seruiuit iacob et uocatus est ioseph et quem deliqui et au nec
piens in eo quaedam munera. sed in decimo de cuius laude
crebro diximus. sepelliturque in thammathis id est in per
fectissimo principatu. Sicut in numero operamenti noui. ut
uirginis significare greges saluatoris auxilio cooperios. In
monte effatum hoc est in monte frugifero ab aquilone mon
tis gaei qui interpretatur commotio. montem enim sion lateu
lata aquilonis ciuitas magni regis. quae opposita semper inui
due est. et per singulas temptationes dicit. mea uo penic moti sit
pedes. Cuius in sepultura iesu liber qui ex nomine eius appel
latur explicatus sit rursus in iudicium uolumine quasi uiuus
resurgensque describitur. et sub & ioc. qe. qe. qe. et opera
illius praedicantur. Et legitur imit iesu populum. et abie
runt filii israel unusquisq in hereditatem suam. ut posside
rent terram. et seruauit populus domino cuius debuit iesu
et cetera. Nam q subinguntur. Et mortuus est iesu nate ser
uus domini centum decem annorum. Porro moyses uidit
tantum terram reuersionis ad intrare non potuit. et mor
tus est in terra moab. es sepellierunt eum in ualle terre mo
ab contra domum phegor. & non cognouit tur sepulcrum ei
usq in diem hunc. Comparemus utriusq sepulcrum. *M*o
yses in terra moab moritur iesu in terra uidee. Ille sepellitur
in ualle contra domum phegor quod interpretatur igno
minia. prope quippe phegor in lingua hebraea priapit ap
pellatur. hic in monte effatum ab aquilone montis gaei.

sepulcrum
anakephaleos

*E*t est in uerbis simplicibus semper diuinarum scripturarum sen
sus angustior. Apud iud. eos gloria eua. et in partibus semper
in uicibus. et maledicta sterilit que non habet semen in
israel. et beatus cuius eua semen in sion & domesticum in ieru
salem. & in benedictione maxima ponetur. Uxor tua sicut
uis abundans in lateribus domus tua: sicut tu sicut nouel
lolum in circui mensis tue. Ideo sepulchrum eius
positum in ualle describitur contra domum idoli. quod prope
libidem consecratur. Nos autem qui inuitantur sub iesu dicit
usq ad presentem diem ignoramus ubi moyses sepultus sit.
*C*ontemimus enim phegor et omnem ignominiam eius. la
cimus q qui in carne sum deo placere non possunt. et domi
nus. aut diluimus quos dixerit. non per manebit spiritus
meus in hominibus istis quia caro sunt. Quamobrem et mo
yses mortem plangitur a populo israel. iesu autem quasi in
cturus non plangitur. Nuptae enim sumuntur in morte.
uirginis post mortem uicem coronari. Sanson quoque
puduit in medium. nec decaluitur quondam domini
nazaream a muliere confidit. Quia licet typum tenet
saluatoris quod meretricem et gentibus adamari ecclesias
et multo plures hostium mortem q uiuent occiderit. tamen
conuulsus puduit. exemplum non praebet. Et certe iste est
secundum prophetam iacob. qui quam comitatus equi perni
tate ferretur a serpente percussus retrosum caedit. Debo
rum autem et hanc & uxorem heder eius. et cum meret pro
fuit non intellego. cum aliud sit bellorum princeps et hys
rie ordinem tenere. aliud signat. si quis significare conueni
que in istis omnino non comparant. Porro q praebet cept
pater fidem lacrimis uirginis filiae pro nobis facti. et nos q
non tam uirginis fecit q facit que propter christum sunt
uirginis praedicantur. et a plerisq hebraeorum reprehenduntur
pater uoti temerari quia dixerit. Si uideris uidideris si
nos amon in manibus meis omnis quicumq egerit et de
mo mea in occursum mihi quem reuertit ceptio in pace a
filis amon erit domino. et offeram illud holocaustum. Si
cuius inuenit si alius occurrit quid faceret. Ex quo
uolunt dei dispensatione perfectum. in qui in prospecte u
uocet errorum uotorum filiae morte sentent. *U* aut

ephot had

fine generacione
agenalogiquel

Sicut autem samuel nutritus in tabernaculo dixit uxorem qd
hoc ad preuicium pertinet uirginitatis. quasi non hodie
quoque plurimi sacerdotē habeant matrimonia. et aposto-
lus episcopum desiderat uirum uxoris uirum habentem
filios cum omni castitate. Simulq; notandum qd samuel
leuita non sacerdos nec pontifex fuerit. unde faciebatur il-
li mater sua ^{1 sam 1:20} super humerale uidelicet lincii
qui habuit proprie leuitarum et minoris et ordinis. ^{1 sam 1:20}
Vnde et in psalms non nominatur inter sacerdotes sed in
ter eos qui inuocant nomen domini. Moyses et aaron
in sacerdotibus eius. et samuel inter eos qui inuocant no-
men eius. Leuitem genuit caath. caath genuit amina-
dab. amnadab genuit core. core genuit asir. asir genuit
belcana. belcana genuit suph. suph genuit thou. thou ge-
nuit heliu. heliu genuit ieroam. ieroam genuit belcana.
belcana genuit samuelem. Nulliq; dubium est sacerdotē
de aaron et eleazar & sinef stirpe generatos. Qui cum et
ipsi uxores habuerint recte nobis opponerentur. si erro-
re enciraticum ducti contenderimus matrimonia repro-
banda. et non esset noster pontifex secundum ordinem
melchisedech sine patre sine matre & sine cognatione. hoc est
sine nuptiis. Et re uera magnos fructus ex liberis samuel ca-
pit. ut quia ipse placuit deo tales genuerit qui domino disp-
cent. Qd si booz et ruth nobis obicit ad comprobandum
digamiam sciat in euangelio ob typum cecelie etiam uia
meretricem in ordine maiorum domini conuincitiam. Por-
ro qd daniel ducentis preceptis emisse iacet uxorem noue-
rit illum et alias habuisse qd plurimas. et michel filiam saul
quam pater alteri tradiderat. postea recepit. et iam senex
sanamuis puellule calefactum esse complexibus. Nec hoc
duo qd de sanctis uiris queq; detrahere audeam. sed quo ali-
ud sit in lege uerari aliud in euangelio. Ille occidit uiriam
etham. mehus extitit in bethabec. et quia erat uir sangui-
narius non ut pleriq; cetimant propter bella sed propter
homicidium. templum domini edificare prohibuit. Nos
autem si unum de minimis scandalizauerimus. expedit ut
mola asinaria ligetur circa collum nostrum. et rei criminis
gehennae. & adulterum in solo nobis aspectu reputabitur.

Transit ad salomonem per quem seccant ipsa sapientia. et eius
uxorium cum dicat atq; in illius laudibus immoretur.
miror cur non ungat et illud de cantico cannicorum. Se-
xaginta sunt regine. & octoginta concubine. et adolestem
tulce quarum non est numerus. et illud de regnorum ter-
tio qd septingentas habuerit uxores trecentas concubinas
& alias innumerales. Hæ nempe sunt que uerterunt cor-
eius a domino. et tamen anteq; plures haberet uxores et car-
nis uitul laboretur in principio regni et adolestem extra-
xi domino templum. Unusquisq; enim non de futuris
sed de presentibus iudicatur. Qd si salomonis illi exempla pla-
cent. iam non digamus erit et trigamus. sed nisi septingen-
tas habuerit uxores et trecentas concubinas. typum eius et
meritum implere non poterit. Obsecro te lector et idipsum
sepe detrahere de his qui in lege præcesserunt. sed seruasse co-
temporibus et conditionibus suis et illam domini implese
sententiam credeat & multiplicamini et replete terram. &
quod his manus est futurorum in typos præbuisse. Nobis autē
quibus dicitur tempus in collecto est. superest ut qui habet
uxores sic sint quasi non habeant aliud precepti. et uirgo-
nitatem a saluatore uirgine deducat. Heliam & helisus
q; stulte a saluatore potuerit maritorum me taceat ma-
nifestum est. Si enim iohannes baptista uenit in spiritu et
uirtute helie. et iohannes uirgo est. unque non solum in
spiritu eius uenit sed etiam in corporis castitate. Porro il-
lud de cecelia commemorari potest. quanc; hoc ille solita
soliditate non uidetur. qd post uitam recuperatam et qn-
decim annorum spatia protelata dixerit amodo filios
faciam. sciat in hebreis uoluminibus non haberi. sed le-
gi pro hoc pater filius notam facit ueritatem tuam. Nec
mirum si holda uxor sellum propheticum consulatur ad
iosia rege uide iam captiuitate uicina et in dei stillante
super iherusalem. cum hoc norma sit scripturarum. ut
desiderantibus uiris sanctis mulieres in uirorum laudent
approbri. Superfluum autem est de daniel dicere. atq;
hebrei usq; hodie autument et illum & tres pueros suos
se eunuchos ex illa dei sententia. qua istas loquitur. ad

dominico

qd daniel uirgo
et uiderimus

ezechiam. et de filiis tuis qui nascentur ex te tollent et faciet cum uobis in domo regis. Rursumque in daniel legimus. Si duxit rex asphanez principi cum uobis in domo regis. et de filiis captiuitatis daniel et de semine regis et de uxoribus puerorum in quibus non esset macula pulchros facie et intelligentes sapientiam. et argumentantur si de femine regis electi sunt daniel et tres pueri. De femine autem regis cum uobis fore scriptum praedicit. constat hos esse qui cum daniel facti sunt. Si uero illud opposuerit quod in ezechiel dicitur. nec daniel et iob in terra peccatrice filios et filias liberare non possit. respondendum est quod iuxta christiana dicitur. Neque enim eo tempore noe & iob eam quae multas ante saecula fuisse cognouimus. et est sensus. Si tales et tales uiri fuerint in terra peccatrice filios suos et filias liberare non poterunt. quia iustitia patris non liberabit filium. nec peccatum alterius alteri reputabitur. anima enim quae peccauerit ipsa morietur. sed hoc dicendum. Daniel iuxta historiam libri cuiusdam iachin rege captum eo tempore quo ezechiel quocumque ductus est in captiuitatem. Quomodo ergo potuit habere filios qui adhuc puer erat. et expleto triennio intro ductus est ad regis obsequium. Ac ne quis putet ezechiel iam uiri memisse danielis et non pueri. factum est inquit in anno sexto regis scilicet iachin in sexto mense in quinta mensis et ego sedes in domo mea et facti uida sedebant coram me. atque in eadem die ad eum dicitur. Si fuerint uox daniel et iob. nam igitur daniel puer et notus in populo uel propter interpretationem somniorum regis uel propter suauem liberationem et occasionem prophetiarum. et persequi comprobatur eo tempore quo haec dicitur. de noe et daniel et iob adhuc puerum fuisse danielum. nec habere potuisse filios et filias quos sua iustitia liberaret. Hucusque de lege. ueni ad euangelium et ponit uobis zachariam et helisabeth petrum et soerum eius et confecta u. corda non intelligit istos quoque inter eos qui legi seruauerit debuisse nunciari. Nam enim euangelium ante crucem christi est. quod passione et sanguine illius dicitur. iuxta quam regulam et ceteri apostoli ut ei ex se per se uo interum concedam habuerint quidem uxores sed quales eo tempore acceperunt quo euangelium nuntiatur. et assumpti postea in apostolatam relinquunt officium con

interum hypochestm

tytiam

uagale. Nam cum petrus ex persona apostolorum dicat ad dominum ecce nos omnia nostra reliquimus secum sumus et respondit ei dominus. Amen dico uobis quoniam nemo est qui dimiserit domum aut patrem aut fratrem aut uxorem aut filios propter regnum dei. qui non recipiat multo plura in saeculo isto et in saeculo uenturo uitam aeternam. Si autem nobis illud opposuerit ad comprobandum quod omnes apostoli uxores habuerunt. nunquid non habemus potentiam mulieres uel uxores circa ducendi. quia scriptum apud grecos utrumque significat sicut ceteri apostoli et cephas & frater dominus. Iungat et illud quod in greco coelestus est. Nunquid non habemus potentiam sorores mulieres uel uxores mulieres circumducendi. Ex quo apparet de aliis cum sanctis dixisse mulieribus quae iuxta morem iudaeorum magistris de sua substantia ministrabant. sicut legitur ipsi quos dominus factitatum. nam et ordo uerborum hoc significat. Nam quid non habemus potentiam manducandi et bibendi aut sorores mulieres circumducendi. Ubi de comedendo et bibendo ac de ministracione sumptuum praemittitur et de mulieribus sororibus sic nuntiat. perspicuum est non uxores intelligi debere. sed eas ut dicitur quae de sua substantia ministrabant. Quod et in ueteri lege de samaria illa scribitur quae soluta sit recipere bellisum recipere. et ponere ei mensam et piscem et candelabrum et cetera. Aut certe si respiciamus uxores acceptas non mulieres id quod additur sorores tolli uxores. et attendat germanas in spiritu fuisse non coniuges. quam excepto apostolo petro non sit manifeste relatum de aliis apostolis quod uxores habuerunt. et cum de uno scriptum sit ac de ceteris tacitum intelligere debemus amul sine uxoribus eos fuisse. de quibus nihil tale scriptum si significat. Et tamen ille qui nobis obicit zachariam et helisabeth petrum et soerum eius sciat de zacharia et helisabeth iohannem fuisse generatum. id est de nuptiis iuratum. de lege euangelium de matrimonio castitatem. ut a propheta uirgine uirgo dominica amittatur et baptizetur. Possimus autem de petro dicitur quod habuerit soerum eo tempore quo creditus et uxorem iam non habuerit. quam legatur in epistola romae et uxor eius et filia. sed nunc nobis de canone omne certamen est. Et quia ad apostolos prouocatur. quod principes discipline nostrae et christiani dogmata ducit uirgines non fuerint. ut eos interum con

maler gym

maler gyndal

circumstantibus periculis

cedimus uirginem non fuisse neq; enim hoc preter petrum pro
bare potest nouerit hos esse apostolos de quibus ista uerba ma
tur. Nisi dominus sabaoth reliquisset nobis quasi sodoma esse
musa similis gomorrese fuisset. Qui ergo cum ex iude
is uirginitatem quam in iudaismo amiserant in euangeli
o habere non poterant. et tamen iohannes unus de discipulis
qui minimus traditur fuisse inter apostolos. et quem fidel
christi uirginem repererat. uirgo per mansit. et ideo
plurimatus a domino et recumbit super pectus ista. Et
quod petrus qui uxorem habebat interrogare non au
det illum rogat ut interroget. Et post reuersionem
nuntiant maria magdalene q; dominus surrexisset. ut
que exiit ad sepulchrum. sed ille preuenit. Quinq; ef
ferit in nauis et presertim in lacu genesareth ihesus stabat
in uare. et uidebant apostoli quem uiderent. solus uirgo
uirginem recognoscat. et dicat petro dominus est. Rursus
post auditam sententiam q; ab alio cingendus esset. petrus
et ducendus quo nollet. et crucis fuisse illi passio propheta
ta. et ille diceret domine quid iste. nolent iohannem dese
rere cum quo semper fuerat copulatus. Dicit et dominus.
uid ad te si uolo cum te esse. Unde et sermo exiit in fa
tref alium discipulum non mortuum. Ex quo ostenditur
uirginitatem non mori nec sordes nuptiarum abluere cum
ore christi. sed manere cum christo. et dormitionem eius
transiitum esse non mortem. Si autem omnino contiderit
iohannem uirginem non fuisse. nos amoris precipui causis
uirginem diximus. exponat ille si uirgo non fuit. cur ce
teris apostolis plurimatus sit. At dicit super petrum sum
datur ecclesia. licet idipsum in alio loco super omnes apo
stolos fiat. et cuncti clauis regni celorum accipiant. et ex
quo super ecclesie fortitudo solidetur. tamen preterea
inter duodecim unus eligitur. ut capite constituto scilicet
us tolleretur occasio. Sed cur non iohannes electus est uirgo
tari delatum est. quia petrus senior erat. ne adhuc adolescen
ti et pene puero progressu actus hominibus preferretur. et
magister bonis qui occasum uirgo; demerit auferre di
sepulchris. et dixerit eis pacem meam do uobis pacem relin
quo uobis. et qui uoluerit inter uos maior esse. minimus

Q

R

omnium sit in adolescentem quem dilexerat causam pre
bere uideretur iniudic. Na autem sciamus iohannem su
isse tunc puerum manifestissime docent. ecclesiasticus hysto
ricus q; usq; ad trimum imperium uocent. id est post passionem
domini sexagesimo octauo anno dormierit. Quod et nos
in libro de illustribus uiris breuiter perstrinximus. Petrus
apostolus est et iohannes apostolus maritus et uirgo. sed pe
trus tantum apostolus iohannes apostolus et euangeliata et
propheta. Apostolus quia scripsit ad ecclesias. ut magister.
Euangeliata quia librum euangeli concludit. quod excepto
mattheo alii ex duodecim apostolis non fecerunt. Propheta.
uidit enim in pathmos insula in qua fuerat a domitiano
principis ob domini martyrium relegatus. apocalypsin in si
nta futurorum mysteria continentem. Refert autem ter
tullianus q; a nerone missus in feruentis olei delium purior
et uocem exteri q; inuocant. Sed et ipsum euangeliatum
multum distat a ceteris. Mattheus quasi de homine incipit
scribere. Liber generationis iesu christi filii dauid filii abrahe.
ucas a sacerdotio zacharie. iherusalem a propheta malachie. et
isue. Primus habet faciem hominis propter genealogiam. Ter
tius. Secundus faciem uniuersis propter sacerdotium. Tertius
faciem leonis propter uocem clamantis in deserto. uirum uia
domini rectas facit formatus. iohannes uo noster quasi
aquila ad superna uolat. et ad ipsam patrem peruenit. dicit
in principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et de
us erat uerbum. hoc erat in principio apud deum. Expositus
uirginis quod nuptie scire non poterant. Et ut breuimus
ta sermone comprehendat doceatq; cuius priuilegio sit
iohannes unio in iohanne uirginis. a domino uirginem
mater uirgo uirginis discipulo commendatur. Ueram
casto labore sudantis. obicit quippe nobis aduersarius apo
stolicam sententiam et ait. Adam primus formatus est
deinde eua. et adam non est seductus. malier autem sedu
cta in prauaricatione facta est. Salua autem fiet per filioz
generationem si permanserint in fide et dilectione et sane
tificatione cum sobrietate. Consideremus cur apostolus ad
hanc sententiam et unde peruenit. Solo ergo uros om
ne in omni loco leuantes sanctas manus sine ira et cogita

E

L

J

uombus. Consequenter itaq; mulieribus precepta dat uirg. et
ait. Similiter & mulieres in habitu ornato cum uerecundia
et castitate ornantur se non in tortis erubus et auro uel mar
garitis siue ueste preuola. sed quod deceat mulieres promitten
tes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat cum om
ni subiectione. Docere autem mulieri non permittit neq; do
minari in uirum. sed subleuam esse in silentio. Et ne uideretur
mulieris dani condicio que cum in mariu redigetur ser
uitutem. legis recordatur. magis. et ad originale exemplum
redit. q; adam primus factus sit. deinde mulier ex costa eius
et q; adam diaboli seducere non potuerit sed eum. Et q; x
post offensam dei statim uero subiecta est ad maritum illi
facta conuersio. q; q; errorem ueterem illa que semel commu
bio copulata est et redacta in conuincionem eius filiorum pro
creatione deleret. ita tamen si ipsos filios erudiret in fide et di
lectione christi et sanctificatione et pudicitia. Non enim ut
male habetur in latinis codicibus sobrietat et legenda sed ca
stus id est *erospocopi*. Vide igitur quomodo ex hoc quoq;
ipso testimonio spererit. et quod parabat esse pro nuptiis pro
uiginitate sentur cogaris. Nam si saluatur mulier in filioru
generatione et liberorum numerus saluatio matrum est. cur
addidit supermanferit filiu in fide et caritate et sanctificatio
ne cum castitate. Tunc ergo saluabitur mulier si illos genuerit
filios qui uigines permanserit sunt. si quod ipsa perdidit
acquirit in liberis. et damnum radicit & carum flore com
pensis et pomis. Supra in transitu ubi nobis aduerfarius pro
posuerat solomonem multi uisum. qui templum dei extru
xit strictam respondeam. ut per questionem reliquis curre
rem. Nunc ne clamet et hunc et alios in lege patriarcharum
prophetarum et sanctorum uirorum a nobis esse temeratos. proponam
huius ipsius qui multas uxores et concubinas habuit de nup
tis uoluntatem. Nemo enim melius scire potest quid sit u
xor uel mulier. nisi ille qui passus est. Loquitur ergo in pro
uerbis. Mulier insipiens et audax mox panis efficitur. Caui
panis. nempe illius qui de celo descendit. itaq; q; subum
gu. Terrigine apud cam percunt. et in profundum inferni
uicurrunt. Quia sunt terrigine qui apud cam percunt. et
unq; illi qui sequuntur primum adam qui ad de terra est.

castitas
sobrositas

et non secundum qui de celo est. et rursum in alio loco. Sicut
lignum uicinis ita perdit uirum suum uxor malefica. Si au
tem asserueris hoc de malis dictum esse conuulsi. et ego tibi
breuiter respondebo. Q; ue enim mihi incumbit necessitas ue
nire in dubium utrum bona an mala sit finitza quam dixerit
h) dicit esse iniqui habitare interia deserta. q; cum uoxe linguo
et uacunda. q; uirum sit uxorem sine bitumis inuenit uouit
ille qui dicit uxorem. Unde pulchre uariu geminus saldam
onator. Qui non inquit linguo cecidit est. Melius est habitare in
angulo tecti q; cum uxore malefica in domo comunu. Si domo
communu mariti et uxoris erigit uxorem in superbiu et con
tumeliam uro facit. quanto magis si diuor uxor fuerit et in
domo eius uir manserit. Incipit enim non uxor esse sed domi
na. et uro si offenderit inordinat est. Stulticia eiaunt
hominem in die hiemali de domo sua. similiter & mulier ma
ledica de propria domo. Assiduis quippe uirgini et quocumq;
garrulitate facit perfluere domum eius. et eicit de edibus suis
id est de ecclesia. Unde et supra ab eodem salomone precepitur.
filie perfluas. et apostolus ad hebreos. Propterea inquit debe
mus amplius intendere his que dicuntur ne forte perfluam?
I) Illud uero quis taceat quod sub emigne scribitur. Sanguis
ge tres filie eam dilectione dilate. et ille non sanauerunt
eam. et quartie non sufficit dicere facti est. Infernus et amor
mulieris et terra que non saturatur aqua et ignis non dicitur
facti est. Si sanguisuga diabolus est. diabolus filie simi dilectio
ne dilecti. que saturari inuictorum errore non possunt. In
fernus et amor mulieris et terra aridus est ignis actiuans. Non
hic de meretrice non de adultera dicitur. sed amor mulieris
generaliter accenditur. qui semper insatiabilis est. qui extinctus
accenditur. et post copiam rursum inop. et. animumq; uiriles
effrenat. & accepta passione quam sustinet. aliquid non sinit co
guare. Simile quid et in sequenti parabola legitur. Per tria.
inuenitur terra. quartum autem non potest ferri. Si feruus et
gras et stultus si saturaretur pambus & odiosa uxor si habeat ui
rum bonum et auella si eiat dominam suam. Ecce et hic in
ter malorum magnitudinem uxor ponitur. q; si responderis
sed uxor odiosa. dicam tibi quod & supra. ac per hoc pericu
lum in memet ferri graue est. Qui enim dicit uxorem in

ambiguo est utrum odiosam an amabilem ducat. Si odiosam
 duxerit fieri non potest. Si amabilem amor illius inferno et
 arcum terre et incendio comparatur. **C**ernimus ad ecclesiam
 de ipso quoque testimonio pauca ponentis. Omnibus tempus e
 et tempus omni rei sub celo. Tempus parandi et tempus mo
 riendi. Tempus plantandi et tempus euellendi quod planta
 tum est. **D**eperimus in lege cum moys. mortuamur in eu
 gelo cum christo. Plantauimus in nuptiis. euellimus per
 pudicitiam quod plantatum est. **T**empus amplectendi et
 tempus longi fieri a complexu. Tempus amandi et tempus
 odicendi. Tempus belli et tempus pacis. Simulq; nos commo
 nat ut legem euangelio preferamus. ne puritatem uirginita
 tis nuptiis putemus. equandam. **M**eliora sunt dicit nouis
 sima sermo q uatum eius. statimq; subiungit. Ne dicit
 ut quid factum est quia dies priores meliores erant q hi q
 non sapienter interrogati de hoc. Et reddidit causam quare
 dies posteriores meliores sint q priores. quia bona est inquit
 sapientia cum hereditate. In lege enim sapientiam carnis
 mors sequitur occidens. In euangelio sapientiam spiritus
 hereditas expectat. eterna. **E**cce hoc inueni dicit ecclesiasticus
 hominem unum de mille inueni. et mulierem in his omni
 bus non inueni. uerumamen reperit q fecit deus homine
 rectam. et ipsi quaesierunt cogitationes malas. **P**ortum ho
 minem inuenisse se dicit. considera uim uerbi. in homine
 et uir et femina continentur. et mulierem inquit in his om
 nibus non inueni. **L**egimus principium genesios. et inue
 nimus adam hoc est hominem tam uirum q feminam
 nuncupari. **C**um ergo boni creati sumus et recti a domino
 ipsi uitio nostro sumus ad peiora delapsi. et quod in paradiso
 lectum in nobis fuerit. egredientibus de paradiso depra
 uatum est. q si obieris anteq; peccarem. secum uiri et
 femine esse diuisum et absq; peccato eos potuisse coniu
 gi. quid futurum fuerit incertum est. nec enim possum
 de fere iudicia et ex nostro arbitrio illius sententiae pre
 iudicare. hoc quod factum est in propatulo est. q qui in
 paradiso uirgini permanserunt. eici de paradiso cupula
 ti sunt. **A**ur quid nocebat si paradisi nuptias recipit et
 nulla est inter uirginem maritumq; diuersitas etiam in

paradiso eos ante sociari? **E**xiuntur de paradiso. et quod ibi
 non fecerunt in terra faciunt. ut statim a principio condita
 omni humane uirginitate paradisi et terra nuptias dedi
 cant. **I**n omni tempore sunt uestimenta tua candida. **C**andis
 uestim semperternus uirginitatis est puritas. **I**n maritimo
 seminauimus semen nostrum. et ad uesperam non cessamus.
 in seruauimus in lege nuptias. uirginitati in euangelio serua
 mus. **T**ransio ad caritatem caritatum. et quod aduersari
 totum putat esse pro nuptiis uirginitatis continere facta
 menta monstrabo. **A**udiamus quid loquatur sponsa ante
 q sponsus eius ad terras ueniat. patitur inferos penetret ac
 resurgat. **S**imilitudines auri facimus tibi cum distinctioni
 bus argenti quoadusq; rex in reobitu suo est. **A**nteq; resur
 geret dominus et euangelium corrumparet. non habebat au
 rum sponsa. sed similitudines auri. **A**rgentum autem qd
 in nuptiis habere se pollicetur habebat uarium atq; distri
 ctum in uidiis continentibus ac maritis. **D**einde sponsus re
 spondet ad sponsam et docet eam. q ueteris legis umbra tra
 sieri et ueritas euangelii uentrit. **S**urge ueni proxima mea
 speciosa mea columbi mea. quoniam ecce hiems transiit
 pluuia abiit sibi. hoc de ueteri testamento. **R**ursum de ei
 euangelio et uirginitate. flores uis sunt in terra. tempus
 sectionis aduenit. **N**onne tibi uidetur idipsum dicere quod
 et apostolus. superest ut et qui habent uxores. sic sint quasi
 non habeant. **E**t manserunt de precioso castitatis. **N**o x
 ait turturis audita est in terra nostra. **T**urtur aut puiduasi
 ma semper habitans in sublimibus typus est saluatoris. **L**e
 gamus phytiologos. et reperimus turturis hanc esse natu
 ram. ut si parem perdidit alteri non inungatur. et intelli
 gemus dignitatem etiam a multis aurbis reprobari. **S**tatim
 q turtur dicit ad turturem. si cui produxit gressos suos
 id est ueteris legis precepta ceciderunt. et de euangelio. **V**e
 tes florentes dederunt odorem. unde et apostolus. **C**hristi
 bonus odor sumus. **S**urge ueni proxima mea speciosa mea
 et ueni tu columba mea in uestimento pectore uicta pro
 mulce. et ostende mihi faciem tuam. et audiam fac
 i mibi uocem tuam. quoniam uox tua fixa est et facta tua
 speciosa. **D**um tuum uultum intueret cum moys et uela

10

ambrosius
amplius extendit

mentum est in lege nec faciem tuam videbam nec vocem dig-
 bar audire dicebat. Et si multiplicaveris profectus nec sic exau-
 diam uos. Nunc reuelata facie contemplantur gloriam dei. et pe-
 tre firmissime togre promissum. Quod audient sponsa ape-
 rit sacramenta pudicitie. Intra uelut matris ubi et ego illi qui
 patitur inter filia. hoc est inter uirginum candidissimos do-
 nos. Ut scire quale ueris salomon et pascuis nollet solum
 quale habet armozos. Ecce aut lectus salomonis sacragina
 potentes in circuitu eius de potentibus istud omnis serentis fia-
 meam et docti bello uiri gladius in femore eius. Qui in circuitu
 ita salomonis sunt gladium habent in femore. scit ad ille
 uidet *Deo. Deo. Deo.* qui interfect hostem iniquissimum et
 totum carni deditum omnes amputant uoluptates. Ibo inquit
 ad montem inerte ad eos qui mortificauerunt corpora sua. et
 ad colles libani ad purissimos uirginum organos. et loquar spon-
 se mee. Nota sponso et proxima mea et macula non est in te.
 Vnde et apostolus ut exibat inquit sibi sanctam ecclesiam non
 habentem maculam neque rugam. Neni alibano sponsa ueni a
 libano. ueni et transibis ab initio fidei a capite sanie et hermon
 a cubilibus leonum a montibus leopardorum. Libani *Deo. Deo.*
Deo. id est candor interpretatur. Neni ergo sponsa candidissima
 de qua et alibi dicitur. que est ista que ascendit dealbata. et na-
 sit per uiam huius seculi ab exordio fidei et ex sanie. quod inter-
 pretatur deus. ueritate iuxta illud quod in psalmo legitur. Luce-
 na pedibus meis uerbum tuum et lumen sanie meae. et sermo
 id est consecratio. et fuge leonum cubila et leopardorum
 montes qui non possunt mutare uarietatem suam. Fuge in-
 cubila. fuge superbum denonum. ut potius ubi fueris conse-
 crata possis tibi dicere. S. uelut cor meum seror mei sponsa
 uelut cor meum in uno oculo uirginum tuorum et in uno or-
 namento colli tui. Quod dicit. huiusmodi est non repudie
 nupetis. habet et sinistrum oculum quon tibi dedit propter in-
 beullatem eorum qui recte uidere non possunt. sed magis
 ubi dexter uirginitatis oculis placeat. qui si cecatus fuerit
 omni corpus in tenebris est. Ne ne putaueris cum amore
 carnis et nuptas significare corporales ilico excludit hunc
 sensum et ait. S. uelut cor meum seror mei sponsa. Ubi
 seroris nomen est suspicio omni sed amoni excludit.

leukafinos

¶ sponso

¶ sponso sunt uelut tua a uno. de quibus et supra dicebat. S. u-
 truelis meis ubi in medio uerum meorum commondit
 tur. in principali cordis ubi habet sermo dei hospitium. ¶
 sponso sunt uelut tua a uno. Quod illud unum est quod
 sponse mammis pulcherrimas facit et pudicent lacte fecun-
 dat. nempe illud de quo sponsas in conspectibus loquitur.
 B. ubi unum meum cum lacte meo. Manducate proxima me
 et bibite & inebriamini sinites. Unde et apostolus dicebat
 multo plen. Multo inquit non uno ueteri. quia unum
 nouum in utris nouos mittitur. et non ambulabunt in
 uetustate litere sed in nouitate spiritus. Hoc est unum
 quod quum inebriauerit adolescentulus et puellas statim
 uirginitatem sinunt et crapulam castitatis cruciant. et ce-
 pletur illud uaticinium zacharie diuinitat uixta bebun-
 cam ueritatem de uirginibus ecclesie prophetatus. Com-
 plebuntur infantibus et puellis iudentibus platee eius. Quod
 enim bonum eius. quid pulchrum eius. nisi frumentum
 electorum et unum germinans uirginis. Iste sunt uir-
 gines de quibus in quadragesimo quarto psalmo scrip-
 tum est. Adducuntur regi uirgines post eam proxime eius asse-
 rentur tibi in letitia et exultatione adducuntur in templi
 regis. Sequitur. Ortus concitatus seror mea sponsa ortus co-
 ditus spons signatus. Quod clusum est atq; signatum simili-
 tudinem habet matris domus matris et uirginis. Vnde et
 in sepulcro saluatoris notio quod in petra durissima fuerat
 excusum. nec ante nec postea quisquam positus est. et tamen
 hec uirgo perpetua multarum mater et uirginum. Sequit
 enim. Emisiones tue paradisi malorum granatorum eius
 fructu pomorum. In malogranatis et pomis omnium uirtu-
 tum significatur in uirginitate concitatus. Intra uelut
 candidus et rubicundus. Candidus in uirginitate. rubican-
 dus in martyrio. si quia rubicundus & candidus est ad
 cito statim additur. Cuius cor dilectum et totus am-
 cupiscenda. Sponsus uirgo laudatus a sponsa uirginis lau-
 dat uicissim uirginem sponsam et dicit. Spectos facti sunt
 gressus tui in calcamentis filii ammadab quod interpretatur
 populi sponse ostentis. Uirginis enim uoluntaria est. et
 ideo gressus ecclesie in castitatis pulchritudine collaudantur.

Non est huius temporis in morem commentarij omnia de can-
 uico canonicorum uirginitatis pandere sacramenta. quia et hec
 ipsa fastidioso lectori uaref contractura non ambigo. Loquitur
 istaui spes nostre fideiq; mysterium. Ecce uirgo in utero conce-
 piet et pariet filium et uocabitur nomen eius emanuel. Scio in
 deos opponere solere in hebreo uerbum עַלְמָה non uirginē
 sonare. sed adolescentulam. Et re uera uirgo proprie עַלְמָה
 . . . appellatur. adolescentula autem uel puella non in עַלְמָה
 dicitur sed in עַלְמָה Quid est uirgo q; significat עַלְמָה
 . . . absconditam uirginem. id est non solum uirginem sed
 cum עַלְמָה est uirginem. quia non omnis uirgo abscondita
 est: nec ab hominum fortuito separata conspectu. Denique
 et rebecca in genesi ob nimiam castitatem et ecclesia typum
 quon in sua castitate signabatur עַלְמָה scribitur. non עַלְמָה
 sicut manifestum esse poterit ex sermonibus pueri habitum
 quos loquitur in mesopotamia. et dicit. Domine deus domi-
 ni mei habitum si tu dirigis uiam meam per quam ego in-
 gredior. ecce quum stetero super fontem aque uirgo que
 egreditur ut hauriat aquam. et dixerit ad eam da mihi pa-
 ululum aque ut bibam de hydra tua. et respondit. et
 tu bibe & camelis tuis hauriam. hec est uirgo quam prepa-
 uunt dominus filio domini mei. In eo enim loco in quo a-
 ut uirgo que egreditur ut hauriat aquam. in hebreo
 scriptum est עַלְמָה id est uirgo secreta. et nimia paren-
 tum diligenna custodita. Aut certe ostendant mihi ubi
 hoc uerbo appellentur & nupte. et impertiam constentor:

Ecce uirgo in utero concepit. et pariet filium. Si non preter-
 tur nuptus uirginitas. spiritus sanctus cur maritam cur
 uiduam non elegit. Nam illo tempore erat anna filia
 phanuelis de tribu aser insignis pudicitie. et semper uacans
 orationibus et ieiunijs in templo. Si conuersatio tantum
 et bona opera et ieiunia absq; uirginitate. spiritus sancti
 ad se mererentur aduentum. potuit et ista esse mater do-
 mini. Curramus ad reliqua. Spreuit et inquit et despe-
 xit uirgo filia sion. Quam filiam dixerat appellauit & uir-
 ginem. ne sitantium filiam nominasset. arbuturgis et nup-
 tam. hec est uirgo filia ad quam alibi dicitur. Letare
 sterilis que non parit. erumpe et clama que non partu-

abulma
 bebulma
 abulma
 abulma

bebulma

MALIA
 inuentione
 epistoli

abulma

abulma

ris. quoniam plures filii debent magis aut que habet uiri.
 I sta est de qua per hieremiam loquitur deus dicens. Numquid
 obliuiscetur sponsa ornamentu sui. aut uirgo fascie pectori-
 lis sue? De hac in eadem propheta. Grande miraculum est
 quia femina circandetur iurum. et uniuersitati paren-
 tem uirginis uenter includit. Esto inquit nuptiarum et
 uirginitatis sit diuersa condicio. quid ad hoc potest diceri. si
 uirgo et uidua fuerint baptizate. et ita permanerint. que
 erit inter utranq; diuersitas? Quod de petro et iohanne
 anna et maria dudum diximus. hoc presertim loco proficiat.
 S enim inter uirginem et uiduam baptizata nihil int-
 est. quia lapsima nouum hominem facit. eadem condici-
 one. et scorta atq; prostituta si fuerint baptizate uirgin-
 bus coequabuntur. Si enim preterite nupte nihil nocet
 uidue. baptizate. et preterite in meretricibus uoluptates
 expositaqs corpora publice libidini post lauacrum uirgi-
 nitatis preama consequentur. Aliud est purissimam me-
 tem et nulla recordatione pollutam deo ungeri. aliud
 meminisse amplexuū uiri sede necessitati. et quod cor-
 pore non agat recordatione simulare. Hieremias qui san-
 ctificatus in utero est. et cognatus in uulua matris. ideo
 hoc privilegio fruatur quia uirginitatis erat beatitudinis
 destinatus. et cum omnes capti sint. uasa quoqs templi
 babilonio uastante direpta. iste solus liber ab hostibus est
 & captiuitatis nesciat muras et turotoribus acapti stipen-
 dia. et nabuzardan cui de sanctis sanctorum nabucho-
 donosor non preceperit. precipit de hieremia. Hoc est eius
 uerum templum dei. et hec sancta sanctorum que uirgi-
 nitatis puritate domino consecratur. At e contra ezechiel
 qui captiuus tenebatur in babilone. qui tempestatem ab a-
 quilone uenientem uident. et turbinem cuncta sapientem
 ait. Mortua est uxor mea ad uesperum. et feci mane sicut
 preceptum mihi erat. Reddebat enim a domus q; in
 die illa aperiretur. q; eius et loqueretur & non taceret amplius.
 D iligenter attende. donec uxor uiueret. non habebat liberta-
 tem populam commonendi. Mortuit uxor et conjugale
 unculum soluitur. & absq; ulla trepidatione semper in
 officio propheta est. Qui enim liber uocatus est. uere ser-

uis est christi. Non nego beatas esse uirgines que ita post baptis-
mum manserint. nec illarum clamo merito que cum uir-
in castitate perdurant. Sed sicut he maioris apud deum pre-
mi sunt q̄ nupte conuigali officio seruantes. ita et ipse equo
parantur animo uirginitatem sibi presertim. Si enim illas sen-
pudicitia post desumptam corporis uoluptates erigit contra
marital. cur non ista perpetuam castitatem esse se nouerit.
F ruita inquit he loquens. quia episcopi et presbyteri & dia-
coni in uinis uxoribus suis & habentes filios ab apostolo constitutum
Q uomodo de uirginibus apostolus paulus dicit se non habere
preceptum et tamen dat consilium quasi misericordiam con-
secutus a domino. et hoc agit in omni illa disputatione ut
uirginitatem presertim matrimonio. et suadet quod impare
non audeat ne inuere uideatur laqueum et plus imponere bo-
ueri q̄ potest hominum sustinere natura. ita et in ecclesiasti-
co ordine constituendo quia rudis ex gentibus constituebatur
ecclesia leuonia nuper credentibus dat precepta ne terris ferre
non possent. Deniq; et apostoli et seniores de hierosolymis litte-
ris mittunt ut non amplius imponatur oneri his qui de ge-
tibus crederent. nisi ut abstineant se ab idolatria et forni-
catione et sanguine & suffocatis. et quasi paruulis inter infan-
tibus lac primum dant non solidum cibum. Nec preceptum
de continentia. nec de uirginitate significant. nec ad ieiunia
prouocant. neq; dicunt illud quod in euangelio ad apostolos
dicitur ne habeant duas uincas neq; pecuniam neq; d in remis
uirgum in manibus calcamenta in pedibus. Aut certe illud
suis perfectus esse nade uende omnia tua et da pauperibus.
et ueni sequere me. Si enim adolecenti ille qui se uacua uacu
cuncta fecit que legi sunt audient hec tristis abn. quia habe-
bit possessiones multas. et pharisei huiusmodi domini sente-
tam subsannabant. q̄to magis tanta gentium multitudo. cu
summa uirtus erat. aliena non speret. Non habebat necesse
preceptum de castitate et continentia sempiterna quibus ser-
bebat ut abstinerent se ab idolis et fornicatione. et in q̄
audiebatur fornicatio. et talis fornicatio que nec inter gen-
tes quidem est. Sed ex ipsa episcopalis electio meam facit.
N on enim dicit eligatur episcopus qui unam dicit uxorem
et filios faciat. sed qui unam habuerit uxorem & filios in

103.
omni subditos disciplina. Certe consecutus non posse esse episcopi
qui in episcopatu filios facit. alioquin si deprehensus fuerit. no
quasi uir terribitur sed quasi adulter damnabitur. Aut per-
mitte sacerdotibus exercere opera nuptiarum ut idem sint
uirgines quod mariti. aut si sacerdotibus uxores non licet tau-
gere in eo fasces sunt. quia immittunt pudicitiam uirginales.
sed et hoc inferendum. Si laici et quecumq; fidelis orare no
possent nisi carat officio conuigali. sacerdoti cui semper pro
populo offerenda sunt sacrificia semper orandum est. Si sep-
orandum est. ergo semper orandum matrimonium. Nam &
in ueteri lege qui pro populo hostias offerabant. non solum
in domibus suis non erant. sed purificabantur ad tempus
ab uxoribus separati & unum et secretam non bibebant que
solerit libidinem prouocare. Eliguntur mariti in sacerdotium
non nego. quia non sunt tanti uirgines q̄ sunt necessarij sacer-
dotes. Nam quia in exercitu fortissimus quisq; eligendus est.
idcirco non assumuntur et infirmiores. cum omnes fortes esse
non possint. Si exercitus uiribus tantum staret et non etiam
numero militum. abscederet imbecilliores. Nunc et scien-
darum & tertiarum uirum gradus assumuntur. ut turba &
numero exercitus compleatur. Et quomodo inquit frequent
in ordinatione sacerdotum uirgo negligitur et maritus assu-
muntur. Quia forte circa opera uirginitati non habet congru-
entia. Aut uirgo paratur et non est. aut est uirginat in
sanis. aut certe ipsa uirginitas et parit superbiam. et danti
sibi applaudit de sola corporis castitate uirtutes ceteras negli-
git. non fouet pauperes. pecunie cupidior est. eadem inter-
dum ut tristior uultus adductum supercilium. incelsus pon-
tatum serualis similitudinem offendit populam. et qui nihil habe-
quod reprehendat in uita habitum solum odit et incelsus
uultu eliguntur non amore sui sed alterius odio. In plerisque
sustitutum meretur sola simplicitas et alterius prudentie &
calliditati quasi malum. e opponitur. Nonnunq; erant uulg-
plebibus iudicium. et in sacerdotibus comprobantur unusquisq;
que suis moribus facit. ut non tam bonum q̄ sui similem
querant prepositum. Cuius aliquoties ut mariti que. e
pari maior in populo est mariti quasi sibi applaudant. ex

in eo se arbitrantur immores non esse uirginibus si martium uirgin praefertur. Dicam aliquid quod forsitan cum offe sa multorum dicitur sum. sed boni non mihi uiscentur quia eos peccati conscientia non remorebit. Interdum hoc et pontificum uicō accidit qui non meliores sed argutiores in clerum alligunt. et simplices quosq; atq; innocentes in habiles putant. uel affimib; et cognatis qual; terrene mi litie officia largiuntur. siue diuitum obediunt uisiori. quodq; his peius est. illi clericali; gradum donant. quoz sunt obsequial delinunt. Alioquin si iuxta sententiam apo stoli non erunt episcopi nisi mariti. ipse apostolus episcopus esse non debuit. qui dixit. Nolo autem omnes sic esse ut ego sum. Et iohannes indignus hoc gradu estimabatur.

Et omnes uirgines et continentel; quibus quasi pulcherrimis gemmis ecclesie monile decoratur. Episcopus & presbyter et diaconus non sunt meritorum nomina sed officioru

Nec dicitur si quis episcopatum desiderat bonum gradum desiderat. sed bonum opus desiderat. q; in maiori ordine constitutus possit. si uelit occasionem exercendarum habere uirtutum. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse. ut nulli uicō mancipari sit. Unus uxoris uirum. qui unam uxorem habuerit non habeat. Sobrius. siue ut melius in greco dicitur uigilantem. id est p̄s̄c̄p̄ōp̄ō.

Pudicum hoc enim significat οὐκ ὀπωπος. Ornatum et castitate et moribus. Hospitalem. ut inuictur habitam. et cum peregrinis immo in peregrinis christum suscipiat. Do ctorem. nihil enim prodest conscientia uirtutum si uis si et creditum sibi populam possit instruere. et ualeat exhortari in doctrina. et eos qui contumaciter redarguere. Non uolentium. quia qui semper in sanctis sanctorum est et offert hostias uinum et sicciam non bibu. Non uolentium. quia in uno luxuria est. sic bibat episcopus ut au biberit ignoret. Non percussorem. id est qui conscientias non percussat. singulorum. neq; enim pugilem describit sermo apostolicus sed pontificem instituit. quid facere nō debet. Cœcā nunc ergone quid faciat. Sed modestum.

Non litigiosum. Non cupidum. Domum suam bene regem. filios habentem subditos cum omni castitate. Quid

sophronia

niphalem

quanta pudicitia exigatur in episcopo. ut si filii eius impudica fuerint ipse episcopus esse non possit. Aut eodem uicō offendat deum quo offendit et heli pontifex. qui corrupuerat quidem filios. sed quia non abiecerat delinquentes retro. sum cecidit et mortuus est. lucerna dei anteq; extinguetur. Mulieres similiter pudicas et reliqua. In omni gradu et s̄p̄a tenet pudicitia principatum. Cernit igitur q; episcopus et presbyter & diaconus non ideo sint beati quia episcopi uel presbyteri sunt aut diaconel. sed si uirtutes habuerint. nonumq; suorum et officiorum. Alioquin si diaconus sanctorum episcopo suo fuerit. nam ex eo q; inferior gradu est. apud christum de terior erit. Abist. Nunc stephanus diaconus qui primus mar tyro coronatus est minor futurus est in regno glorum. multi episcopi et timotheo ac tito. Quos ut subicere nō non audeo ita nec antepone. Quomodo in legibus et exercitu sumi duces sunt tribum sunt centuriones. sunt serentarii ac leui armature. et miles gregarius et manipuli. committitq; pugna uacant nomina dignita tum et sola fortitudo queruntur. ita in hoc campo et p̄s̄c̄p̄ōp̄ō nōm̄ina sed opera. et gloriosior ille sub uero imperatore christo non qui nobilior sed qui fortior. At dicit. Si om nes uirgines fuerint. quomodo fabit humanum genus.

Par pari restant. Si omnes uidue fuerint. uel in matrimonio continentel;. quomodo stirps mortalium propagabitur. Hac ratione nihil omnino erit. ne aliud esse desistat.

Cerbi gratia. Si cuncti philosophi sint. agricolae non erūt.

Quid loquar de agricolis. Non oratores. non iuris consulti. non reliquarum artium preceptores. Si uniuersi p̄s̄c̄p̄ōp̄ō principes. quis erit miles. Si omnes caput. cuius uocabunt caput. cum cetera membra defuerint. Clericis ne si uirginitatem plures appetierint cessent esse lupe. cessent adultere. ne infantem in urbibus uulsiq; non uagant.

Quotidie mechorum sanguis effunditur. adultera dam nantur. et inter ipsas leges & seculares ac tribumalia flagras libido dominatur. Noli metuere ne omnes uirgines s̄iā. Officialis res est uirginum. et ideo nana quia distialis. Multi uocati pauci electi. Cupere plurimorum est. perferuare

paucorum. Unde et grande premium coram qui perseque-
 nauerint. Si omnes esse uirgines possent. numq[ue] et dominus cu-
 ceret qui potest cabere capiat. et apostolus in persuadendo tre-
 pidaret. De uirginibus autem preceptum domini non habeo.
 E cur inuestigata sunt genitalia. et sic a conditore sapien-
 tissimo fabricati sumus ut inuicem nostri partamur ardorem
 et gestiamus in naturalem copulam? Perdidimus responsi-
 onis uerecundia. et quasi inter duos scopolos et quasdam mors
 faciat et pudicitie. et ueritate dicitur. hinc atq[ue] inde uel pudori
 uel cause naufragium sustinemus. Si ad proposita respondemus
 pudore sustinendum. Si pudor imperari silentium quasi de lo-
 co uidebatur. adere. et aduersario feruere occasionem dare.

complectens
 symphigadal

M clausi tamen est clausi quod dicitur oculis audabaturum mo-
 re pugnare. q[ui] directi specula clipeo non repellere uenturum. Re-
 rum quidem dicere. quomodo posterior pars corporis et meat[us]
 per quem alii ferocii digeruntur religatus est ab oculis et q[ui]
 post tergum positus. ita et hic qui subintrare est. ad digerendos
 humores et postus quibus ueris corporis irrigantur a deo con-
 ditus est. Sed quoniam ipsa organa & genitalium fabrica et
 nostri feminariu[m] discretio et receptacula uulue. ad suscipi-
 endos et coeundos seu concluda sexus differentiam pudicitia
 hoc breuiter respondebo. Numq[ue] ergo cessant a libidine. ne fru-
 stra huiusmodi membra portemus. Cur enim si maritus
 abstinet ab uxore. cur casta uidua perseueret. si ad hoc tantu
 nau sumus ut peccatum uere uitamur. Aut quid imbi no-
 cebit si cum uxore mea alius concubuerit. Quomodo enim
 dentium officium est mandere et in alium ea que sunt. i
 mania transmittere. et non habet ermen qui coniugi mee pu-
 non dederit. ita si genitalium hoc est officium ut semper fru-
 antur natura sua. meam lassitudinem alterius uires superent.
 et uxor ut uti dixerim audentissimam guttam fortuita libido
 restinguat. Quid sibi autem uult apostolus ut ad continen-
 tiam cohortetur si contra uitamur est. Quid ipse domus
 qui amorum precepit ueritate. Certe apostolus qui ad
 suam nos prouocat pudicitiam debet constanter audire. Cur
 parat uerum in o paulo. Cur a sexu feminariu[m] turba pu-
 licit[us] atq[ue] membrorum qualitate distinguere. tuc non intui-
 metum papille. non dilatatur retis. non pectus artatur.

ues obsolescit est sermo feruor. h[uius]modi superalium stru-
 ita hec omnia uirorum habet si complexu non ueris femi-
 narum. Compellor aliquid loqui et insipient fieri. sed uos
 rite ut loqui uideam cogitatis. Dominus noster atq[ue] saluator
 qui cum in forma dei esse formam seru[us] et dignatus assu-
 re. factus obediens patri usq[ue] ad mortem et mortem crucis.
 quid necesse erat ut in his membris nasceretur quibus uis
 rus non erat. qui certe ut secum ostenderet. etiam circuncisus
 est. Cur iohannem apostolum et baptista sua dilectione
 castitatis. quos uros nati fecerat. Qui in christum credimus
 christi sectamur exempla. et si nouimus illum uicta carne
 sed iam nunc non nouimus eum secundum carnem. Certe
 in resurrectione eadem erit corporum substantia qua nunc
 utimur. licet auctior gloria. Nam es saluator in tantum
 ipsum corpus habuit post resurrectionem in quo et crucifixus
 est. ut manus personat clausi et lateris uulnibus ostenderet.

P orte si clausi ingressus est hostis quod humanorum cor-
 porum natura non patitur ergo et petrum et dominum
 negabimus ueris habuisse corpora. quia ambulauerunt su-
 per aquas quod contra naturam est. In resurrectione mortu-
 orum non habent neq[ue] nuberunt. sed similes erant angelis.
 uod ali in eod[em] postea fuerit sunt. hoc uirgines in terra esse
 ceperunt. Si angelorum nobis similitudo promittitur. inter
 angelos autem nos sexus diuersitas. aut sine sexu erimus sed
 angeli sunt. aut certe quod liquido comprobatur resurre-
 tet in proprio sexu seu non fungamur officio. Verum quid agim[us]

Q uarentis et propositionis aduerbium calida cupimus respon-
 sione superare. Vteta transierunt et ecce facta sunt omnia
 noua. Curiam per apostolorum sententia. et quomodo in
 salomonis exemplis breuis excessu[m] uulue subditi ob intelli-
 gendi facilitatem. ita et nunc castitatis et continentie. chri-
 stiane exemplis replicabo. et de multis testimonius quasi un-
 umum corpus efficiam. quo et nihil quod ad pudicitiam
 pertinet pretermittam et nunc prolecatit declinem sa-
 lutiendum. Scribit inter cetera paulus apostolus ad romanos.

O ueni ergo fructum habuisti tunc in quibus nunc erubescitis.
 nam simul illorum mors est. Nunc uero liberi a peccato
 seru[us] autem facti deo habetis fructum in sanctificatiore.

finem uo uitam eternam. Raro q; et nuptiarum finis mors
fit. Fructus autem sanctificationis qua uel ad uirginitatem
uel ad continentiam pertinet uita pensatur. *eterna*. Ne de
uide. Itaq; fratres mei et uos mortificati estis legi per corpus
christi. ut fiat alterius qui ex mortuis resurrexit. ut fructi
fietis deo. Cum enim essetis in carne. passionis peccatorum.
que per legem erant operabantur in membris uestris. ut
fructificarent eum. Hunc autem solui sumus a lege mortis
in qua detinebamur. ut seruamus in nouitate spiritus.
non in uacillate literę. Quom inquit essetis in carne.
non in nouitate spiritus sed in uacillate literę. faciebamus
ea que carnis erant. et fructificabamur morti. Hunc autem
quia mortui sumus legi per corpus christi fructificemus deo.
ut simul eius qui ex mortuis resurrexit. Nec non et in alio
loco quom predictisset scio qua lex spiritalis est. & de uole
tia carnis q; cerebro nos impellat. facere quod uolumus. latius
disputasset. ad extremum intulit. Insuper ego homo qui me
liberabit de corpore mortis huius. gratia dei per idem chri
stum dominum nostrum. et uerum. Igitur ipse merite ser
uio legi dei carne autem legi peccati. et nihil damnationis
est his qui sunt in christo iesu. qui non secundum carnem
ambulauit. lex enim spiritus in christo iesu liberauit me
a lege peccati et mortis. ac manifestatus in consequentibus
docti christiani non ambulare secundum carnem. sed se
cundum spiritum dicent. Qui enim secundum carnem
sunt. que carnis sunt sapient. qui uo secundum spiritu
que sunt spiritus sentiant. Nam et prudentia carnis
mors est. prudentia autem spiritus uita et pax. Quom
prudentia carnis immutata est in deum. legi enim dei
non subiacent. Qui autem in carne sunt. deo placere non
possunt. Uos autem in carne non estis. sed in spiritu. si ta
men spiritus dei habitat in uobis. et reliqua uis ad illum
locum in quo ait. Ergo fratres debitorum sumus non carni
ut secundum carnem uiuamus. Si enim secundum car
nem uixeritis mortemini. In autem spiritu facta carnis.
mortificaueritis uiuetis. Quicunq; enim spiritu dei agun
tur u sibi dei sunt. Si prudentia carnis immutata est
in deum. et qui in carne sunt. deo placere non possunt.

arbitror eos qui seruiunt officio coniugali q; prudentiam
carnis diligant et in carne sint. a qua trahens nos apostolus
& uirgens spiritu dempserit alloquitur. Obsecro uos fratres
per misericordiam dei ut celebretis rationem uestra hostiam
inuenientem sanctam deo placentem. rationabile obsequium
uestrum. & nolite conformari huic seculo sed reforma
mini in nouitate sensus uestri. ut probetis que sit uolun
tas dei bona et beneplacens & perfecta. Dico enim per
gratiam que data est mihi omnibus que sunt inter uos
non plus sapere q; oportet sapere. sed sapere ad pudicitiam.
non ad sobrietatem. ut male in latinis codicibus legitur. sed
sapere inquit ad pudicitiam. sicutem grece scriptum est.
ut uo eocapopetip. Consideremus sententiam apostoli. Refor
mamini inquit in nouitate sensus uestri. ut probetis que
sit uoluntas dei bona et beneplacens & perfecta. Quod dicit
huiusmodi est. Concedit quidem deus nuptias. concedit
digamiam. et si necesse fuerit fornicationi et adulterio pre
fert etiam trigamiam. Sed nos qui corpora nostra exhibere
debemus hostiam uiuam sanctam placentem deo rationabi
le obsequium nostrum. non quid concedat deus sed quid
uelit consideremus. ut probemus que sit uoluntas dei bona
et placens & perfecta. Ergo quod concedit nec bonum nec
placens est. nec perfectum. redditq; causam cur hoc suadeat.
Scientis tempus quia boni est. iam nos de somno surgere.
nunc enim presior est nostra salus q; quam credidimus.
Nunc procelis. deus autem appropinquauit. Et in extremo
indiumini dominum iesum christum. et carnis etiam
ne fecerit in desideris. Dicit uel uoluntas dei. aliud in
diligentia. unde et ad corinthios scribens ait. Sic ego fratres
non potui locui uobis sicut spiritualibus sed sicut carnalibus.
sicut paruulis in christo iac uobis potum dedi non escam.
nec dum enim in potibus sed neq; nunc potestis. adhuc enim
carnales estis. Quia qui animalis est. non percipit ea que
spiritus dei sunt. stultitia enim illi est. nec potest intelli
gere. quia spiritualiter diuiditur. Ille non perfecto casti
tatis cibo sed rudi nuptiarum lacte nutritur. Sicut per
hominem mors sic et per hominem resurrectio mortuorum.
Quomodo in adam omnes moriuntur sic in christo o

ad. rubricam
if to sophronim

omnes uiuificabuntur. Seruauimus in leg ueteri adam
seruauimus in euanglio nouo adam: factus est enim primus
homo adam in animam uiuentem et nouissimus adam in
spiritu uiuificantem. Primus homo de terra terrenus, secun-
dus homo de celo celestis. Quasi terrenus ualeat & terreni. Qua-
lis celestis ualeat & celestis. Sicut portauimus imaginem terre
in portemus & imaginem celestis, hoc autem dico fratres,
quia caro et sanguis regnum de possidere non possunt, neque
corruptio incorruptionem hereditabit. Hoc tam clarum est
ut nulla expositione queat manifestus fieri. Caro inquit &
sanguis regnum de possidere non possunt, et corruptio incorrup-
tionem. Si corruptio ad omnem contum pertinet, incorruptio
autem proprie castitatis est, preme pudicitie uipue posside-
re non possunt. Scimus enim quoniam si terrena domus huius
habitationis destructa fuerit, edificationem habeamus ex deo
domum abq; manu factam sempiternam in celis, in quo in
genitimus habitaculum nostrum, quod de celo est, superindu-
ere desideramus. Capimus enim equali de corpore et habitare
cum christo, propter quod et studiosissime nitimur siue in
corpore siue extra corpus placere deo. Et ut plenius exponeret,
quales nos esse uellet in alio loco docet dicens. Respondi enim
uos um uirgo uirginem castam exhibere christo. Quod si ad to-
tam ecclesiam credentium uoluerit referre, et in hoc desponsi-
one christi et maritali & dignam et uiduali & uirginem con-
tinere, hoc quoq; pro nobis facit. Nam dum omnes ad pudici-
tiam et puenimus uirginitatis uiuunt ostendit, cunctis
gradibus uirginitatem esse potiores. Rursus inq; ad gallatas
x operibus inquit legi non uiuificabuntur omnis caro. Opera
legi et nuptie sum, unde et maledicuntur in ea que non
habent filios. Quae si conceduntur etiam in euanglio, aliud
est indulgentiam infirmitati tribuere, aliud uirtutibus pre-
mia polliceri. Dicam et ego nuptiaribus meis qui post casti-
tatem et diuturnam continentiam subant ad continentiam, et pe-
coram more lasciuunt. Sic insipientes est ut cum ope-
ri spiritum nunc carne consumantur. Tanta pulchritudine sine ca-
usa. Apostolus q; continentie quibusdam nodos relaxat, et
dimittit streca currentibus, propter infirmitatem carnis hoc
facit, contra quam scribens deuotio loquitur. Dico autem . . .

67.
spiritu ambulare et desiderium carnis non secutus, caro enim
concupiscit aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem. Non
necesse est nunc de operibus carnis dicere, quia et longum est et
facile potest de apostoli epistola sumere qui uoluerit. Dicam tan-
tum de spiritu cuius fructus sunt caritas, gaudium, pax, longi-
nimitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, continentia . . .
omnes uirtutes spiritus quasi solidissimum fundamentum &
sublime culmen continentia sustentat et protegit. Aduersus
huiusmodi non est lex. Qui autem sunt christi carnem suam
crucifixerunt cum uisus et desideris. Si uirginis spiritu
ambulemus et spiritu. Qui cum christo carnem nostram & passi-
onem eius desideramus, quid rursus ea que car-
nis sunt agere cupimus? Quodammodo feminauerit homo,
hoc et meti. Qui feminat in carne sua de carne meti corrup-
tionem. Qui autem feminat in spiritu de spiritu meti uiam
eternam. Nemo q; qui uxorem habet, qd; uocatur ad
adipsum ne temptet cum satanas, in carne feminet, non in
spiritu. Qui autem in carne feminat, non ego sed apostolus lo-
quitur q; metat corruptionem. Ceteri nos in christo deaspu-
ter ante consultationem mundi, ut elemus sancti et immu-
culati contra eo. Ambulamus in concupiscentis carnis sa-
craute, uoluntatem eius et cogitationem, & sumus sicut
sicut et ceteri. Nunc autem correctificati et confidere nos
fecit in celestibus in christo uisus, ut deponamus secundum
prorem conuersationem ueterem hominum qui corrup-
tur iuxta desideria erroris, et aptari posse nobis illa benedictio
que missam ad epistolam tale sine concludit. Quia cui
omnibus qui diligunt dominum in incorruptione. Conuer-
satio nostra in celis est, unde et saluatorem expectamus domi-
num iesum christum, qui transfigurabit corpus humilitatis
nostre conforme fieri corpori glorie sue. Quocumq; ergo o-
sunt uera, quecumq; pudica, quecumq; iusta, quecumq; ad ca-
stitem pertinentia, hic copulamus hoc sequamur. Recon-
siliant nos christus in corpore suo deo patri per mortem, et ex-
hibuit sanctos et immaculatos & abq; ulla reprehensione con-
se, in quo et carnis sumus creatione non manu facta in ex-
polutione corporis carnis, sed in cruciacione christi conspuit

ei in baptisate. in quo et conuersamur. Si ergo reuersemur
cum christo ea que sursum sunt queramus. ubi christus est
in dextera dei sedens. ea sapiamus que sursum sunt non que
super terram. Mortui enim sumus. et uita nostra abscondita
est cum christo in deo. Quam enim christus apparuit uita
nostra tunc et nos apparebimus cum eo in gloria. Nemo im
lucis deo implicatur scilicet negotiis. ut possit ei placere qui se
elegerit. Apparet enim gratia dei saluatoris omnibus homi
nibus erudientis nos. ut abigantur impietates et secularia.
desideria. caste et iuste et pie uiuamus in presentis seculo. Dies
me deficiat si uoluero omnia castitatis de apostolo precepta
memorare. Ita sunt de quibus ad apostolos loquebatur do
minus. Adhuc multa habeo uobis dicere. sed non potestis ea
portare modo. quum autem uenerit ille spiritus ueritatis do
cebit uos omnem ueritatem. Post crucem christi statim in
actibus apostolorum una domus philippi euangeliste qua
dirigam producat uirginum filiarum. ut cesarea in qua ex
gentibus ecclesia per centurionem cornelium fuerat dedi
cata etiam uirginum puellarum preberet exempla. Cum
q; dominus in euangelio dixerit. lex et prophetę usq; ad
iohannem. iste quia uirginis erant. etiam post iohannem
prophetas referuntur. Neq; enim potant ueteris testa
menti lege retineri que uirginitatis fulserant claritate.
I nscamur ad iacobum qui frater domini dicebatur tan
te sanctitatis tantę uisitate et perpetue uirginitate.
ut iosephus quoq; historicus iudeorum propter huius ne
cem subueniam hierosolimam referat. Hic primus episo
pus ex iudeis hierosolymę eruditus ecclesie. ad quem pau
lus cum tiro barnabasq; pergebat. loquitur in epistola sua.
N olite errare fratres mei dilecti. Omne datum bonum et
omnis perfecta donatio desursum est descendens a patre
luminum. d. pud quem non est differentia aut euersio
nis umbrauculum. uolens genitri nos uerbo ueritatis ut si
mus primitiue creaturam eius. Uirgo militice uirgini
tatem docet. Omne perfectum donum desursum descen
dit. ubi non sunt nuptie. et descendit non a quolibet
sed a patre luminum. qui dicit ad apostolos. uos estis lu
men mundi. Apud quem non est differentia iude siue

gentilis. nec ulla umbra que uerfabatur in lege premit eos
qui de nationibus crediderunt. sed uerbo nos genuit et uer
bo ueritatis. qua umbra et imago. & quedam species uerita
tis precessit in lege. Ut simul primitiue creaturam eius.
et quomodo ipse primogenitus ex mortuis omnes in se mor
tuos suscitauit. sic ipse uirgo primitiue uirginum fuerit
in se uirgine dedicauerit. Peris quoq; quid de uocatione
gentium fertur contemplerur. Benedictus deus inquit
et pater domini nostri iesu christi. qui secundum magnam
misericordiam suam regenerauit nos in spem uite per resur
rectionem iesu christi ex mortuis in hereditatem incorrup
tam et immaculatam et immarcescibilem que seruat ur
in gēis. in uos qui uirtute dei custodimini per fidem in sa
lutem. que parata est. reuelari in tempore nouissimo. Vbi
incorrupta predicatur hereditas et immaculata et immar
cescibilis & preparata in gēis et in tempus nouissimum re
seruata. et spes uite eterne. quando non nubent neq; nule
tur. ibi alus uerbis uirginitatis priuilegia describuntur.
nam et in consequentibus hoc ipsum docet. Propter hoc
accincti lumbos mentis uestrę uigilantes perfecte sperate.
in eam gratiam que uobis desideranda est in reuelationem
iesu christi quasi filii obedientie non conformemini pro
ribus. Ignorantione uestri desideris. sed secundum eum qui
uos uocauit sanctum et ipsi sancti estote in omni conuersa
tione. scriptum est enim. Sancti estote quia et ego sanctus
sum. Neq; enim corruptibilis auro et argento redempti sum.
sed precioso sanguine immaculati agni christi iesu. ut casti
ficemur animal nostris in obedientiam ueritatis. renati no
ex contu corruptibilis sed incorruptione per uestrum uiuen
tis dei et permanentis. Et sicut lapides uiui edificemur in
domum spiritalem sanctum sacerdotium offerentes uic
timas spirituales per iesum christum dominum nostrum.
N o enim sumus genus electum regale sacerdotium. gens
sancta. populus adquisitionis. Christus pro nobis carne mo
tuus est. armemur eadem conuersatione qua christus. u.
quomam qui passus est carne queuit a peccato. ut neq; a
q; indelideris hominum. sed in uoluntate dei reliquam
tempus in carne exigamus. Suffiat enim nobis preteritū

tempus quando ambulauimus in luxuria et desiderijs eter-
nisque uicij. Quando nobis et peccata uirginitatis promissa
donant. ut per hanc efficiamur diuine confortes nature. fugi-
entes eam que in mundo est concupiscentiam corruptionis. No-
uit dominus sanctos de temptatione crucis et uniuersos cruciandos
in diem feruare uicij. precipue eos qui post carnem in desiderijs
pollutionis ambulauit. et dominationis desuperant. audaces et
prouacel. Ita enim quasi irrationabilia iumenta in uentrem et
libidinem prout sunt blasphemantel. qui in corruptione sua cor-
rumpuntur. recipiunt et mercedem iniquitatis luxuriam. qui
putant delatas esse uisitam seruel et maual. et nihil aliud nisi
de uoluptatibus cogitant. Qui habent oculos plenos. adulterio et
inestabili libidine. et deceptur. animas necdam christi caritate
rebuslat. Loquitur enim uerba tumore. et indoctel facile ille
cebril carnis terreatur. reprimuntur est libertatem. cum ipsi ser-
u uiciorum sint. atq. luxurie et corruptionis. uniuersique isten
et subiacet passioni a qua uincitur. Q. si fugerent conuincatione
mundi per scientiam saluatoris nostri iesu christi. hincem rursum
superantur que ante suspicant. facta sunt eis nouissima peiora
prioribus. meliusq. eis erat non nosse uiam uisitae. q. post nou-
tam eius post regnum redire et relinquere sanctum mandatum
quod euaditum fuerat. Completurq. eis in eis uicissimum il-
lud prouerbium. Carni reuertentur ad uomitum suum. et suis lo-
ta in uoluptatibus luti. Nolu omnia locum secundae petri episto-
le posere. ne longum facerem. sed tantummodo ostendi spiritus
sancti uisitacione huius temporis et doctores et haresim prenunt-
iam. Deniq. manifestus coldem notat dicitur. Uenerunt enim
in nouissimis diebus illusores seducentes. uerba propria desideria
ambulantes et cetera. Descripsit sermo apostolicus iouianum
loquentem buccis tumensibus et inflata uerba trutinantem.
reprimuntentem in celis libertatem. cum ipse uiciorum seruus
sit atq. luxurie. carnis reuertentur ad uomitum suum. Nam eius
monachum esse se uacuet. et post serordem tunicam et nudos
pedes et abarum panem. et aque potum. ad amicalis uictel. et
mundam autem ad nullam et elaboratam carnem. ad uera apici
et pacam. ad bibical quas et fructual es popinal. se conseruit.
manifestissimum est q. terram celo uita uirtutibus uentrem.
preeferat christo. et purpuram coloris eius putat regna. et doctorum.

69.
Et tamen iste formosus monachus crassius nudus dealbatus et sem-
per quasi sponsus incedens. aut uxorem ducit ut. equalent uirgi-
nitatem nuptus pber. aut si non dixerit frustra contra nos-
uerbis agit. cum opere nobiscum sit. Sed et iohannes in eadem uir-
uerba conuertit. Nolite diliger mundum neq. ea que in m-
do sunt. Si quis diligit mundum non est dilectus patris in eo. quo-
mam omne quod in mundo est desiderium carnis est. et desi-
derium oculorum et superbia huius uite. que non est de patre
sed de mundo. et mundus preterit et desiderium eius. Qui aut
facit uoluntatem deo manet in eternum. Mandatum nouum
serbo uobis quod est uerissimum et in christo et in uobis. qua te-
nebre preterierunt et lux iam luce. Et rursum. Carissimi nunc
filii dei sumus et necdum apparuit. quid futuri sumus. Scimus
autem quoniam si apparuerit. similes ei erimus. qua uidebimus
cum sciat est. et omnis qui hunc habet speciem castificat se in seipsum.
sicut et ille castus est. In hoc perfecta est nostra caritas si fiduciam
habeamus in die iudicij. ut quomodo ille est et nos simus in hoc
seculo. Epistola quoq. uide tale quid significat. Aduenit et carnis
pollutam tunicam. Loquitur apocalypsis iohannis. et ibi repe-
ritur agnum super montem sion et cum illo certam quadagen-
ta quattuor milia signatorum habentium nomen eius et nomen
patris eius scriptum in frontibus suis. Qui cantant canticum nouum.
et nemo potest dicere canticum nisi qui erunt sint de terra. Isti
sunt qui cum mulieribus se non conuertunt. uirgines enim
permanerunt. u. sunt qui secum agnum quocumq. uadit.
E mpti enim sunt et omnibus primite deo et agno. et in ore ipsorum
non est inuentum mendacium. et sine macula sunt. De singulis
tribubus excepta tribu dan pro qua ponitur tribus leui duodecim
milia signatorum erubuntur dicuntur. qui cum mulieribus non
sunt conuincati. Ac ne putaremus de his diebus qui sortis non no-
sunt statim inuita. uirgines enim permanerunt. Ex quo ostē-
dit omnes qui uirgines non permanerunt ad conuincationem
purissimam et angelice cathartel et ipsius domini nouissimi iesu chri-
sti esse pollutos. hi sunt qui cantant canticum nostrum. quod
nemo potest canere. nisi qui uirgo est. Hi sunt primite de
agni et sine macula. Si uirgines primite dea sunt. ego uideat
et in matrimonio contractel erunt post demissal. idē in.
secundo et tercio gradu. Nec prius perditus populus saluati po-

terit nisi tales bestias castitatis christo obtulerit. et immaculati
agnum purissimum uicinis reconciliabit. Infinitam est decem
de euangelio uirginum exponere sacramentum. quinq; stulta
rum et quinque sapientium. Hoc solum nunc dico q; quomodo
absq; ceteris operibus uirginitas sola non saluat. sic omnia ope
ra absq; uirginitate puritate conuenientia castitate imperfecta
sunt. Ex e quo nequa; nos illud poterit impedire quod aduer
sarius edicit fuisse dominum in cana galilee. et nuptiarum
festa celebrasse quando aqua uertit in uinum. Hoc enim bre
uissime respondebo. q; quo octauo die circuncidus est. et pro quo
pau; turturum et duo pulli columbarum die purgationis obla
ti sunt. cum ceteris anteq; patetur iudicium. iudicium consuetudi
nem comprobauit. ne illis occasione iuste se interficiendi
tribuere uideretur. quasi legem destrucit; damnatisq; naturi
quand; et hoc pro nobis faciat. Quis enim semel iur. ad nuptias
semel docuit esse nubendum. et tunc uirginitas posset officie
re. si nuptias post uirginitatem et uduat; castitatem
non in gradu tertio poneremus. Nunc autem cum heretico
rum sit damnare coniuga et dei fieri recte condicacionem qd
quid de laude dixerit nuptiarum libenter audimus. Ecce
sua cum matrimonia non damnat. sed subicit. nec abicit.
sed dispensat. faciens ut supradictum in domo magna narra
tum esse uasa aurea et argentea. sed et lignea et fictilia. et alia
esse in honore. alia in contumeliam. et quancunq; se munda
uerit cum futurum esse uas honorabile et necessarium in om
ne opus bonum preparatum. Satis abunde; christiane.
pudicitie et uirginitatis angelice de diuinis libris exempla pra
bimus. sed quoniam intellexit in comenarijs aduersarij pro
uocari nos etiam ad mundi sapientiam. q; nunq; hoc genus
in seculo sit probatum. et nouum dogma contra naturam re
ligio nostra producent. peregrinum breuiter graecis et latina;
barbaricisq; hystorial. et docto uirginitatem semper tenuisse
pudicitia; principatum. Referunt fabule atheniensem capulem
am uirginitem semper in uenatibus semper in siluis. non tu
mentis uiculis seminarum subituaq; conceptum. sed expedi
tam et castam amasse uirtutem. Harpalicem quoq; uirginem
traciam insignis poeta describit. Et reginam uulscorum camel
lam. quam turuis cui auxilio uenerat. laudare uolens non

habuit quod amplius diceret nisi uirginem nominaret. Odeus
idaliæ uirgo. Chaleococis quoq; illa silua leo uirgo perpetua pesti
lentiam patrie scribitur spontanea morte soluisse. Et epigie
mie uirginis sanguis aduersos placuisse uentos. Quid reticam si
byllas. et ythiam atq; cumanam et octo reliquis. Nam uarto
decem fuisse. quarum insignie uirginitas est. et uirginitas
psernum diuinatio. q; si colia gerere sermone; sibilla the
obole appellatur. recte consilium de sola scribitur nosse uir
ginitat. Castandum quoq; et christi uates apollinis ac umoni;
uirginis legimus. Et sacerdotis diane et thaurice ueste in
nummibus extiterunt. quarum una minuta propter suspi
cionem stupri. uiua defecta est. Inuista ut reor pena nisi qui
de crimine lesa putaretur uirginitas. Certe romanis populus
quanto honore uirginis semper habuerit. hinc apparet. q; co
sule et imperatores et in curribus triumphantes. qui de sup
eris gentibus trophies referabant. et omnis dignitatis gaudis
et de uia cedere soluit sic. Claudia uirgo uelalis. quum in
suspicionem uenisset stupri et simulacrum matris. idcirco in
uado tyberis hereret. ad compitandam pudicitiam suam.
fertur uirgulo ductis; nauem. quam multa hominum u
milia trahere nequieuerunt. Melius tamen inquit lucum
poete patrius cum illa esset actum. si hoc quod euenit. orna
mentum potius exornate fuisse pudicitie. q; dubie patri
cium. Nec mirum hoc de hominibus. cum miruam quo
q; et diuinam uirginis. deas fixerit error gradulum. et inter
duodecim signa celi quibus mundum uolui putant uirginis
collocarint. Magna inuaria nuptiarum. ut ne inter scorpis
quidem et centauris se cancos et pisces et egeretatis uxorem
maritumq; construxerint. Tringita atheniensium tyranu
cum syndonem necassent in conuiuio filias eius uirginis. ad
se uenire uulserunt. et sortiorum more nudari. ac super pa
uimenta patris sanguine eruentata impudicis gestibus lude
re. que paulisper dissimulato dolore cum terulentes conui
uas cernerent. quasi ad requisita nature egredientes inuices
se complexe precipitauerunt in puteum. ut uirginitatem
morte seruarent. Demotium anisopagitarum primas; uir
go silua audito sponsi scythiensis interitu qui bellum lamaca
conatant. se inter fecit. asserens quanc; intacta esse corpore

tamen saltem unum accipere cogitur quasi secundum accipere. cum primum
mente insupisset. Spontanea et mellensis diu inter se habuere amicitiam
at in tantum ut ob quadam sacra etiam unigenam ad se mutuo mut
terent. Quodam igitur tempore quum quinquaginta unigenae lae
demoniorum mellensis uelate temptasset. de tanto numero ad
stuprum nulla confessio. sed omnes libentissime pro pudicitia oc
cubuerunt. Quamobrem graue bellum et longissimum conuati
et. et post multum temporis marmetina subuersa Aristobolus
eroemem tyrannus admanat unigenam insupulidem. que quum
patre occiso ad templum diuiae confugisset. et simulacrum eius te
neret nec in posse caelli. in eodem loco confessa est. Ob quam necesse
tanto omni arcadia dolore commota est ut bellum publice fame
ret et necem unigenae ulaceretur. Aristobolus mellensis iur u
stissimus uictus laedemonius. et quadam tempore nocturna sacra
celebrantibus que uocantur hucetina ripat de choris luden
tium unigenae quendam. et tota nocte gudu conato fugiens exced
sit de sinibus spartanorum. Cumq; eam comites eius uellent uiola
re monuit q; diu potuit ne faceret. et ad extremum quosdam no
parantes interfecti caenis metu coheratis. Redempta postea a cogna
tu puella. quum aristobolus uiderent cedis reum fieri. tam
diu ad patriam non sunt reuerse q; diu iudicium aduoluit geni
bus defuorem pudicitiae suae cererent absolutum. Quod ore lau
dando sunt sedatis filiae in leueteri boete. quastaditum et q;
absente patre duos iuuenes praeterceuntel iure hospium suscepisse. q;
multo indulgentes uno um per noctem intulere unigenibus. que
amisse pudicitiae nolentes superuicere mutuis uulneribus cona
derunt. Iustum est et laerdal unigenae non tacere. que quum
dium miterentur ex more per annos euatere mille nulla obsecu
rumoris a pollute unigenitatis ullaam fabulam dedit. Quae uale
at silencio praeterre septem milesal unigenae. que galorum impe
tu cuncta uastante ne quid indecess. ab hostibus sustinerent. tur
piditatem morte fugerunt. exemplum sui canis unigenibus
relinquentel. honesti manibus magis pudicitiam cure esse. q;
uitam. Nicanor uictus thebes atq; subuersis unius captiuae un
genae suscepit est. Cuius coniugium exoptet et uoluntario
complexu quod scilicet captiua optare debuerat. sentie pudicel me
dius plus unigenitatem esse q; regnum. et intersectam propria
manu stens et lugens amator tenuit. Narrant scriptores graecae

. et aliam.

et aliam thebanam unigenam quam hostis macedo corrupitur disti
mullasse pulisfer dolorem. et uiolatorum unigenitatis siue uigu
lasse postea dormientem seip interfectisse cum gaudio. ut nec uiue
re uoluerit post perditam castitatem. ne ante mori q; sui ultirre ex
sisteret. Apud gymno haemanae sophistae. quali per manus
huius opinionis auctoritas uidetur. q; buddam principem dogma
tis eorum a latere suo unigo generant. Nec hoc mirum delubris
cum inuicem quip; de capite iouis et liberam patrem de serm
ne eius procreatos doctissimos finxerit graeca. Speculipus quatuor
seroent platonis filius et clarissus in laude platonis et amatehdell in
in secundo libro philosophiae. peritacionem matrem platonis phi
tasinate apollinis oppellam ferunt. et sapientie principem no
alter arbitrantur nisi de partu unigenae edium. Sed et thane
us scribi pythagore unigenem filiam eloro unigenum protulisse.
et castitatis eos instituisse doctissim. Diodoris sicentat quinq;
filias dialecticas insignis pudicitiae habuisse narratur. de quibus
et filo carneadis magister planissimam scribi hystoriam. Ac ne
nobis dominum saluatorum de unigine natum romana exproba
ret potentia auctores urbis et gentis suae illa unigine et matre ge
mitos arbitrantur. Hec de unigenibus localis careret per multiplicis
hystoriam et propertius sermo per strimpre. Ueniam ad maritas.
que mortuis uel oculis prioribus uris superuicere noluerunt. ne
cogregatur secundos nosse concubitis. et que mire unicos arma
rium maris ut suamus dignitatem etiam apud ebrios repro
buri. cludo sone pignationis multo auris et argenti pondere congre
gato africanam nauigant. ibiq; urbem cartaginam condidit. et
quam ab iaria rege litye in coniugium petereur pulisfer disti
lit nuptias donec conderet cuniam. nec multo post extracta
in memoriam maris quondam siche pyra maluit arderi q;
nubere. Casta mulier cartaginam condidit. et rursum eadem
urbis in castitatis laude finita est. Nam haud scilicet uxor capta
et incensa urbe cum se cererent a romanis esse expendam. apper
bensis ex unox latere paruulis filius in subiectum domus suae
deuoluit incendium. Quid loquar necesse coniugem. que
impatiens maris. uiri mortem sibi ipsa conuans. ne triginta
tyrannorum quos silander uictus abensu impossicent libidine
sustineret. Arimisia quoq; uxor mansili insignis pudicitiae
fuisse perhibetur. Que cum esset regina carie et nobilitatis.

peccatum atq; bystericorum laudibus praedicatur. in hoc ma-
 xime effertur qd defunctum maritum sic semper amavit ut
 uiuum. et mine magnitudinis ac pulchritudinis exoptat se
 pulcrum. in tantum ut usq; hodie omnia sepulcra preciosa ex
 nomine eius mausolea nuncupentur. Teuta illyriorum regina
 ex longo tempore uiris fortissimis imperaret. a romanis se-
 pe sumere inuicem utaq; meruit castitas. Indi ut omnia
 pene barbari uxores plurimas habent. apud eos lex est. ut uxor
 carissima cum defuncto marito cremetur. hec igitur contu-
 duit uir de amore uiri. et ambitio summa certantum
 est. ac testimonium castitatis digna morte decerni. haec uo-
 luit in habitu ornatusq; pristino iuxta cadaver accubit am-
 plectans illud et desolatis et supposito ignis pudicitiae laude
 contentens. Puto quae sic moritur secundas nuptias non reg-
 rit. Melchisedes ille soceratus uicis atbeniensium fugit ad
 plurimibq; qui accepto puero a liandro principe laeade
 monorum iussit eam uiri fieri. Cumq; suffocato caput esset
 ablatum. et missum liandro in testimonium cedis expleta.
 reliqua pars corporis iacebat insepulta. Sola igitur concubina
 contra crudelissimam hostis impetum inter extantes et immi-
 nente discrimine funeri iussa persoluit. morti parata pro mor-
 tuo quem uiuum dilexerat. Imitentur matrone. et matrone
 christiane. saltem concubinarum fidem. et praesent libere qd
 captiua seruauit. Statim regulus sicionis manu propria se uo-
 lens confodere. ne imminentibus peris ludibrio foret. quoz
 fedus. egypti regis societate neglexerat. retraheretur formidi-
 ne. et gladium quam arripuerit circumspicentis hostium pa-
 tidus expectabat aduentum. Quem iam iamq; capiendum
 uxor intelligens extorsit acinae e manu. et latius cur-
 uantibus. composuq; ex more cadaver se moriens
 supercat. ne post uirginia haec alterius contum sustine-
 ret. Xenophon in cyri maioris scribit infantia oculo abia-
 doer uiro quem panthia uxor uiro amore dilexerat. col-
 locasse se iuxta corpus lacrum. et consilio pectore sangui-
 nem suum mariti iussisse uulneribus. Iustam causam re-
 gis occidendi putauit uxor. quam maritus nudam amico
 suo et ignorante monstrauerat. ludicauit enim se non a-
 mari. quae et alteri posset ostendi. Rhodogone filia dary

post mortem uiri nutrice quae illi secundas nuptias suade-
 bat occidit. Alcestin fabulae ferunt pro admeto sponte defec-
 tum. et pene lapsa pudicitia homeri carmen est. Laodonia
 quoz poetarum ore cantatur. oculo apud troiam protelilio no-
 luisse superuicere. Ad romanam nunc femina uicam. et primi
 ponam lucretiam. quae uiolat pudicitiae nolens superuicere.
 maculam corporis cruore delata. Diuallus qui prius uirgine
 uali certamine triumphauit. bilam uirginem duxit uxorem.
 tante pudicitiae. ut illo quoz sculo pro exemplo fuerit. quo in
 pudicitia monstrum erat. non uitium. hanc senex et trementi
 corpore in quodam uirgo audiuit. exprobat sibi ofsecdam.
 et tristis se domum contulit. Cumq; uxorem quaesit esset. quare
 nunq; se monuisset. ut huic uiuo mederetur. scastem inquit. ti-
 la. nisi putassem omnibus uiris sic of olere. Laudanda in utroq;
 pudica. et nobilis femina. et si ignoraui uitium uiri. et si pau-
 ter tult. et qd maritus infelicitatem corporis sui. non uxoris fa-
 stidio sed maledicto sensu inuina. Certe quae secundum dicit
 maritum hoc dicere non potest. Martia catonis filia minor.
 quum quaeretur ab ea cur post amissum maritum denouo no-
 nubere. respondit non se uiuere uiuum. qui se magis uidet qd
 sua. Quo dicto eleganter ostendit diuina magis in uxoribus
 digni solere qd pudicitiam. et multos non oculos sed dignis uxores
 dicere. Opema sane res quam auaritia conciliat. Eadem quum
 lugeret uirum. et matrone ab ea quaerere. quam diem habe-
 re. luctus ultimam. aut quem se uir. Arbitror quae ut uirum
 quaerit absentem de secundo matrimonio non cogitat.

B ruitis portam uirginem duxit uxorem. martiam cito non uir-
 ginem. sed martia inter horrentium catonemq; discurrit. et
 sine catone uiuere potuit. postquam sine bruto non potuit. Ma-
 gis enim se uicis uiris applicat. femine. et nihil aliud nosse
 magnum. artoris indulgentiae unicum est. d. miam quae
 propinquas inuenerit. ut alteri uiro nubere. esse enim ea. et ca-
 tem integram. et faciem bonam. nequaquam inquit hoc faciam.

S i enim uirum bonum inuenerit. ut ante habui. nolo timere.
 ne perdam. si malum quid necesse est. post bonum pessimum.
 sustinere. Fortia minor. quam laudaretur. apud eam quaedam
 bene monita quae secundum habebat. maritum respondit. felix
 et pudica matrona nunq; praeter semel nubit. Marcella ma-

ioe interrogata a matre sua quaderet ne se missibile. respondit
 ut ualde ut amplus noim. Valeria mellarum soror amf
 forino uro nulli uidebat mulier. Que interrogata cor hec
 fuerat: ut sibi semper natiuum seruam uideret. Sentio in ca
 talogo seminarum multo me plura dixisse q̄ exemplorum pu
 tur consuetudo. et alectore erudito uultu posse reprehendi.
 S ed quid faciam: cum mihi mulieres nostri temporis apostoli in
 gerant auctoritatem. et nec deim dato funere prius tui me
 moriter dignam precepta decernant. Vt que christiane pu
 dicte desipiant: fidem desiant: saltem ab ethnicis castitatem.
 F ectur aureolus theophrasti liber de nuptiis in quo quaerit an uir
 sapiens dicat uxorem. et desinisset si pulchra esset: si bene morata
 si honestis parentibus si ipse sanus ac diuis sic sapientem uirre aliq̄
 do matrimonium statim intulit. Hec autem raro in nuptiis un
 uersa conuordant. Non est igitur uxor dicenda sapiens. Primum
 enim impedit studia philosophice. nec posse quamq̄ libris ac ueris
 pueris inservire. Inuita esse que matrimonium uisibus necessaria
 sint. p̄cecos uelles aurum gemme sumptus inuolle suppellex
 uaria lectus et cetera iam leuata. Dem per totam uocem garru
 le conspiciendum. Illa ornatio procedit in publicam. hec honori
 tur ab omnibus. ego in conuictis firmatam inuella despicior.
 C ur aspectus uicium? Quod cum ancilla loquebaris. De foro ue
 niens quid attulisti? Non amicum habere potuimus non sodalem.
 A terius amorem suum odium suspicatur. Si doctissimus preceptor
 in qualibet urbium fuerit. nec uxorem relinquere: nec cum fure
 na ire possimus. Pauperem alere difficile est. diuites ferre torne
 rum. Adde q̄ nulla est uxoris elatio. sed qualiscunq̄ obtinerit
 habenda. Si uicinda si fatua si deborans si superba si fida. quod
 cuiq̄ uti est pot̄ nuptias eligamus. Equis animi uos amf et
 utilissima manepa uelles quaq̄ & letes et facile lignum calyx et
 urecolus fictilis prebentur prius et sic eruntur. sola uxor non
 ostenditur ne aude despicat q̄ dicitur. Attendenda semper eius
 est facies et pulchritudo laudanda. ne si alteram aspexerit et extime
 despicat. Vocanda domina. celebrandus natalis eius. uiuendum per
 salutem illius. ut sic superles optandum. honoranda nutrix eius
 et gerula. fecus patris et alumnus et formosus affecta. et proci
 nator calamus patris et in longam securamq̄ libidinem exectus spi
 do. sub quibus nominibus adulteri delibent. Quosamq̄ illa.

dilectis in quos amandi. Sit uota ei dominum regendam com
 miser seruandum est. si aliquid tuo arbitrio reseruauerit fiden
 sibi adhiberi non putabit. et in odium uertetur ac uirga. & nisi
 cito consuluerit parabit uicena. Nusq̄ et aurificet et uolof et
 miltore gemmarum seruiciumq̄ uictum si inuoluerit per
 culum pudicite est. si prohibuerit suspicandam inuria. Verum q̄
 p̄cedit etiam diligens custodia. cum uxor seruari in pudica no
 posse. pudica non debeat. Infida enim castos et castitatis necessi
 tas. et illa uere pudica dicenda est qui licet peccat. si uoluit
 P ulchra cito adamatur. feda facile concupiscit. Difficile custodia
 quod plures amant. molestum et possidere quod nemo habere
 dignetur. In amore tamen uicena deformis habetur q̄ formosa
 seruitur. Nihil tutum est in quo totius populi uota suspicant.
 A luis forma. alius ingenio alius facies alius liberalitate sollicitat.
 A liquo modo expugnatur quod undiq̄ inestitur. Q̄ si propter del
 perationem domus et languis soluta et fugam solitudinis du
 cuntur uxores. multo melius seruis fidelis despicat obediens au
 ctoritati domini et despicantur eius obtemperant. q̄ uxor que
 in co se estimat. despicantur si aduersum uirum faciat uoluntatem.
 id est quod placet non quod iubetur. A fidere autem egrotanti
 magis possunt amici et uernule. beneficiis obligati. q̄ illa que no
 bi imputet. lacrimas suas. et hereditatis spe uendat aliuem.
 et sollicitudinem uicem languentis animi despicione con
 turbet. Q̄ si languentis cogitandum est. et nunq̄ ab eis locu
 lo recedendum. Aut si bona fuerit et suaui uxor que tamen ra
 ra aut est. cum parturiente gemmis cum periclitante torque
 mur. Sapiens autem nunq̄ esse solus potest. habet secum omne
 qui sunt quicq̄ unq̄ fuerunt boni. et animam liberum quocū
 que uult transferre. Quod corpore non potest. cogitatione com
 plectitur. et si hominum inopia fuerit loquitur cum deo. "
 N unq̄ minus solus erit q̄ quum solus fuerit. Nero liberorum cau
 sa uxorem ducit. ut uel nomen nostrum non intereat. uel ha
 beamus seruitus p̄sedia et ceteris utamur hereditibus. stolidus
 finium est. Quid enim ad nos pertinet recedente e mundo si
 nomine nostro alius nominetur. cum et filius non statim patris
 uocabulum retinet et immutabilis sint qui eodem appellantur
 nomine. Aut que seruitus auxilia sunt. nutrire domi qui
 aut prior te forte nominatur. aut peruersissimus moribus sit.

aut certe quam ad matrem, et tunc uenerit, tunc ei uideant
mori. Hæredes autem meliores et certiores sunt amici et propi
qui, quos iudicio eligat, q̄ quos uel nolit habere cogitat, licet
certa hæreditas sit dum adiuuis bene abuti substantia tua, q̄
tuo labore quesita in certis usus relinquere. Hæc et humanis
di theophrastus differens, quem non suffundat christianioruz,
quorum conuersatio in q̄s est, qui quotidie dicunt, cupio
dissolui et esse cum christo. Hæredes numerum desiderabit
hominem esse christi, et optabit liberos nepotumq; sorte de
lectabit, quos forsitan sit occupaturus antichristus, cum lega
mus moysen et samuelem filios suos alios prætulisse, nec putat
se liberos, quos uideant, domino displicere. Cicero rogatus ab
brieto, ut post repudium terrentis sororem eius duceret, om
nino facere super se dicit, dicens non posse et uxori & philosphie
pariter operam dare. Illa interem compe egregra et que de
sentibus tullianis hauserat, misit salustio iunioro eius, et ter
tio messale coruino, et quasi per quosdam gradus eloquentie
deuoluta est. Socrates xanuppen et miro neptem artididit du
as habebat uxores. Que quam crebro inter se uirgaueant, et
ille eas irridere esse soluit, q̄ propter se fidelissimum homine
simi naribus recalua fronte pilosil humeris et repandis cruri
bus disceptarent, nouissime uerterunt in eam impetum,
et male mulcatim fugientemq; diu persequat sunt. Quod
autem tempore quam infinita comitia ex superior loco in
egrenti xanuppe rediisset, aqua perfluit immunda nubi re
spendit amplius q̄ capere deterio sacam inquit suam, ut
illa tonitrua imber sequeretur. Lucii sylle felix, si non ha
buisset uxorem, comitum palam erat impudica, et quia no
uissim mala nostra dicimus, id athenis cantabatur, et sylle
ignorabat, secreta q̄ domus siue primium hostium conuato
dicit. Ampio mutiam uxorem impudicam quam ponti
fice spudone et mtrudatq; ambobant ceteris, cum cum
putarent ceteri scientem pati indicant in expeditione comi
lino, et uxorem totius orbis tristi nuntio consilernauit. Mar
cus cato censorius habuit uxorem horatioram paulam humi
li loco natam uolentem impotentem, et quod nemo posset
credere catori superbam. Hoc ideo ne cuius puer, si pauperem
duxerit, fas se concordie prouidisse. Philippum regem ma

cedonum contra quem demosthenis philippice tonant introan
tem ex more cubiculum uxor coelulit, uita, qui coelulit tacu
it, et inuictam suam uerfu tragico consolatus est. Gorgias rhe
tor librum pulcherrimum de concordia greci tunc inter se
dissidentibus recitauit olympice, cui melanthus immicus eius
hæc nobis inquit de concordia præcipit, qui se et uxorem et
ancillulam tres in una domo concordare non potuit. Simila
batur quippe uxor eius ancillule pulchritudini, et castissimi
uirum quotidiani uirginis exagabat. Ter cepudis tragedie in
mulieres maledicta sunt, unde et hermon loquitur, malatus
me mulierum decepte consista. In lepi uirge semibarbara et
posita in solitudine moris est, ut nura altera die forum illi
mutuam postulet, cui illa statim negat, ut sciat illud uerum
esse terrenti, quod consulo ambigere cœtulit. Quid hoc est?
B mnes socrus oderunt nura. Legimus quendam apud roma
nos nobilem quam cum amici arguerent, quare uxorem for
mosam et castam et diutem repudiat, protendisse pedem et
duode es, et hæc socra quem cernit uidetur uobis nouis et
elegans, sed nemo sat præter me ubi me puerat. Scribit
herodotus q̄ mulier cum ueste deponat et uerecundiar,
E t noster comicus fortunatum putat, qui uxorem nunq̄ dux
rit. Quid restant passiphen cyreneticam et onphiam. Quaz
prima delitit flucit, quippe ut rogatur thauri diuiti cepit
se concubitus. Alia occidisse uirum ob amorem adulteri. Ter
tia produisse amphiparum, et saluti uiri morie aureum
preuulisse. Quidquid tragedie tument et domos urbeque
subuertit uxorem peliasque contentio est. Armantur pu
rentum in liberos manus nefandæ, apponuntur quile, et t
propter unius muliercule naptum europe, atq; asie decen
talia bella confligant. Quasdam repudiatas altero nuptiaz
die statim nupsisse legimus. Vterq; reprehendus maritus
et cui tam cito displicuit, et cui tam cito placuit. Epicurus
uoluptatis asseritor quamq; metrodori distipulus eius leon
tiam habuerit uxorem, raro dicit sapienti inuanda coniu
gia, quia multa incommoda amplexa sunt nuptus, et quo
modo diuites et honores & corporum sanitates et cetera
que indifferentia nominamus, nec bona nec mala sunt,
sed uelut in modutulo posita usu et euentu uel bona uel.

mala sunt. ita et uxores sciam in honorum malorum q̄ consi-
mo. Quare autem esse uero sapienter uocare in dubium uerum
malam an bonam dixeris sit. Pudeat crispus ducendam
uxorem sapienter precepit. ne uocem quendam et noxium uole.
] No enim modo apud latinos ducenda uxor non est. quia uocem nō
habent nuptiales. Q̄ si deorum ut putant nomina uerū hominū
preuocant. offendet ergo statorem uocem qui libenter sedet. Scrip-
serunt aristoteles & platoarchus & noxer seneca de manumio libro
et quibus et superiora non nulla sunt et ita que subiamus. Amō
formae rationis oblatu et s̄. inā. inque proximus. sedum minimeq̄
conuocatus animo sospiti uitium. Turbat consilia. atet et consilio
spiritus sanguis. A magnis cogitationibus ad humilium detrahit.

Uxoribus incandens temerario dicit imperiosus seruiliter blandos om-
nibus inuiles ipsa nouissime. odium est. Iota amoris insectatio apud
platonem posita est. et omnia eius inuēmoda hysis explicat. q̄ non
iudicio sed furore ducatur. et maxime uxorū pulchritudini que
uillimus cultos accumbit. Refert preterea seneca cognouisse se que-
dam ornatum hominem. qui excurtus in publicam scilicet uxoris
pectus colligebat. et ne puncto quidem bone pudoris eius cedere po-
uit. potiorēq̄ nullam nisi alterius tactam labis uir et uxor hu-
nichant. alia deinceps non minus inepta facientis in que improbandi
uis ardentis assueti erumpit. Origo quidem amoris honesta erat.
sed magnitudo deformis. Nihil autem interest q̄ ex honesta causa
quis inuānat. Unde et lectus in sententia. Adulter est inquit in
suam uxorem amator ardentior. In aliena quippe uxore omnis
amor turpis est. in sua minus. Superis iudicio debet amare con-
iugem non affectu. regit impetus uoluptatis. nec precepit fecerit
ad cotium. Nihil est factus q̄ uxorem amare quasi adultentis.

Certe qui dicunt se causa rei publice et generis humani uxoribus
ungi et filios uelle. inuentur saltem pecude. et postq̄ uxor
uiciter intumescit non perdam filios. nec amatores se uxoribus
exubent sed maritos. Quorundam matremonia adultentis co-
hescunt. et o rem improbanū idem illis pudicitiam preceperit
qui abstulerant. Itaq̄ cito casimodi nuptial sacra soluit. cum
primum lenocinam libidinis abiecit. timor q̄d hebet. euol-
uit. Nam quid ait seneca. De uirū pauperibus dicam quorundam
in nomen mariti. et ad deludendas leges que contra ebrietas
te sunt pars magna conuocatur. Quomodo potest regere mori

*Seneca dicit. Non qui uocem respicit uerū
sed qui uocem respicit. Quare uocem respicit uerū
sed qui uocem respicit. Quare uocem respicit uerū
sed qui uocem respicit.*

et pescare castitatem et mariti tenere auctoritatem qui nuptia
D octallim uir uox est. pudicitiam in prauis esse retinendam. qui
amissa omnis uirtus ruit. In hac mulierum uirtutum pen-
cipitū est. Hec pauperum mulierum diuites et uelle. defor-
mam redimit. exornat pulchram. bene meretur. de maioribus
quorum sanguinem furui soboles non uitat. bene de liberis
quibus sine de matre erubescendum nec de patre dubitandum est.
bene in primis de se q̄ a consuetudine exteriori corporis uindicat. Cap-
tuitatis nulla maior calamitas est. q̄ ad alienam libidinem inhi-
C uros consilatus illustrat eloquentia in nomen eternum effert.
militaris gloria triumphusq̄ noue generis conficit. Fulta sit
que per se clari ingenua nobilitate. Quilibet proprie uirtus
pudicitia est. Hec lucetiam bruto. equare nesciat. in penile
rit. quoniam brutus non posse seruire a femina didicit. Hec. q̄
ut cornelian graeco. hec portiam alteri bruto. Notior et
marito suo tanagil. illum inter multa regum nomina iam
abscondit antiquitas. hanc ita inter feminas uirtus alius seculi
lorum omnium memorie q̄ occidere posse inquit. Imitentur
ergo nupte theonum deobulnam gorgenti moctiam claudisatq̄
cornelia. et quum apostoliam malis mulieribus digamiam uide-
rim ignoscens. legant ante q̄ religio nostra fulgeret in mundo
unicuique semper habuisse inter matronas decus. Per illas fortu-
ne muliebris sacra fieri solent. Nullum sacerdotem digamum.
nullum flammem bimaritum. hercophantia quos atheniens
um usq̄ hec acere forbonone castam. et postq̄ in pontificatus
fuerint allecti uros esse desinere.

HIERONIMI LIBER PRIMVS ADVERSVS IBVINIANVM.

HAERETICVM FELICITER EXPLICIT INCIPIT SECVNDVS.

SECVNDVA. PROPOSITIO. EST. EOS. QVI. FVERINT
baptizati a diabolo non posse remitti. et ne hoc sal-
te dicere uideatur adicit. Quicumq̄ autem tem-
perat fuerint ostendit eos aqua tantum et non spu-
ritu baptizatos. quod in sermone mago legitur.
Unde et iohannes dicit. Omnis qui natus est ex deo
peccatum non facit. quoniam semen ipsius in eo manet. et non
potest peccare. quia ex deo natus est. In hoc manifesti sunt filii

da et filii diaboli. et in fine epistole. Omnis qui natus est ex deo non peccat. sed generatio da conseruat eum. et malignus non tangit illum. Re uera foris obiecto et que indubitable permaneret nisi si ipse iohannis testimonio solueretur. statim enim intulit. filio li custodite uos a simularibus. Si omnis qui natus est ex deo non peccat et a diabolo temptari non potest. quomodo precipit ut ca uentur ne temptentur. Et in eadem rursum epistola. Si dixerim quia peccatum non habemus. ipsi non seducimus et ueritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra fideliter et iustus ut remittat nobis peccata et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccauimus mendaciter facimus eum. et uerbum eius non est in nobis. Estimo qd iohannes baptizatus ad baptizatos scripsit. et qd omne peccatum ex diabolo sit. Ille peccatorem se confitetur et sperat remissionem post. In prima peccatorum. et iohannis manus dicit. ne tangas me quoniam mundus sum. Quod igitur contraria sibi apud iohannis loquatur. In immo. In eodem quippe loco cur hoc dixerit statim edisserit. **F**ilii mei hoc scribo uobis ut non peccetis. Sed et si quis peccauerit. aduocatum habemus apud patrem uerum uerum christum uerum. et ipse est propitiatus pro peccatis nostris. Non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi. et in hoc scimus quoniam cognouimus eum si mandata eius obser uamus. Qui dicit se nosse eum. et mandata eius non custodit. mendax est. et in hoc ueritas non est. Qui autem ser uat uerbum eius uere in hoc carnis dei perfecta est. in hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere debet. sicut ille ambulauit et ille ambulare. Propter inquit scribo uobis filioli mei. omnis qui natus est ex deo non peccat. ut non peccetis. et tam distans in generatione domini permanere qd diu non peccauerit. immo qui in generatione domini perseverant peccare non possunt. **Q**uod enim communicatio ius et trinitas christi & beatorum uomodo dicit et nos miseri nequeunt. sic uisita et iniquitas peccatum et bona opera christi et antichristi. Si susceperimus christum in hospicio peccati nostri ilico fugamus diabolum. Si peccauerimus. et per peccati ianuam ingressi fuerit diabolus protinus christus recedit. Unde et dauid post peccatum reddet mihi auxilium salutarem tuum. saluet quos

peccando perdidit. Qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit. mendax est et in hoc ueritas non est. Christus ueritas appellatur. immo est. Ego sum inquit uis et uita et ueritas. sicut in nobis in eo applaudimus. cuius mandata non seruimus. Scien ti bonum et non facient illud. peccatum est. Quomodo corpus sine spiritu mortuum est. sic et fidelis sine operibus mortuus est. **N**e grande patemur unum deum nosse. eum et demones credat et contemnant. Qui dicit se in ipso manere. debet sicut ille ambulauit et ipse ambulare. Eligit aduersarius et diabolus quod uult. Oponeat a damus. Manet in christo an non manet. **S** manet. ita ergo ambulat ut christus. Si autem remoniarum similitudinem uirtutum domini polliceri non manet in christo. quia non ingreditur ut christus. Ille peccatum non fecit. neq. inuenit est dolus in ore eius. qui quam maledicere tur non maledixit. et tanq. agnus coenit iocundus. sic non aperuit os suum ad quem uocabit. princeps mundi stultus. et inuenit in eo nihil. Qui eum peccatum non fecerat. pro nobis peccati cum fecit datus. Nos autem iuxta epistolam uobis multa peccam. omnes. et nemo mundus a peccatis. nec si unius quidem die fuerit iusta eius. Quis enim gloriabitur. castum se habere cor. ut quis confidet mundum se esse a peccatis. Tenenturq. re in similitudinem praecantationis adam. Unde et dauid. ecce ait in iniquitatibus conceptus sum. et in delictis peperit me mater mea. Et beatus iob. Si fuerit iustus ofmiam impia loquatur. et si sine crimine pnuum inueniat. et si purificatus in nunc. et lotus mundis manibus laet me corde tunc. et ex ceptum est me uestimentum meum. Verum ne penitus de speremus arbitramur nos post peccata baptisimi non posse saluari statim hoc ipsum temptat. et si quis peccauerit aduocatum habemus apud patrem uerum christum iustum. et ipse est propitiatus pro peccatis nostris. Non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi. Hoc ad credentes post baptismum loquitur. et aduocatum pro delictis eorum dominum pollicetur. Nec dicit. si quis peccauerit. aduocatum habet apud patrem christum. et ipse est propitiatus pro peccatis uestris. ne eos diceret non plena fide baptismum consecutus. Sed aduocatum inquit habemus apud patrem. et ipse est propitiatus pro peccatis nostris. Et non solum pro iohannis illozq. peccatis.

sed etiam pro totius mundi. In toto autem mundo et apostoli sunt omnes
 q. credentes. et quibus liquido comprobatur post baptismum posse peccari.
 f r i t u s t u m a d u c a t u m h a b e n t u s s e d i m c h r i s t u m s i p e c c a r i n o n p o t e r i t :
 e t u s a p o s t o l u s a d q u e m d i c t u m f u e r i t : q u i l o n g e s t n o n h a b e t n e c e s s e
 u t i t e r u m l a u e t . e t i u e p e t r u s e t s u p e r h o m e p e n i t a m a d i f e c i t o c e l e s t i a m
 m e a m . a b a n t e l l a p e t e r u s n e g a t . E t i p s e d o m i n u s . s i m o n s i m o n e c c e
 i n q u i t : s a t a n a p o l l u i t u r u o s u t e r i b u n t o r a t i u i t r i t u c u m . e g o a u t e m
 r o g a u i p r o t e n e d e f i c i e t . f i d e l i t u a . e t i n o c t e m l o d . U s q u i l i t e e t o u t e :
 n e i n t r a t i n t e m p t a t i o n e m . s p i r i t u s a u t e m p r o m i s s i t s e d c a r o i n f i r m a .
 Q u i a n t e c r u c e d i c t u m r e s p o n d e r i t . c e r t e p o t e r i t c r u c i a m i n o n t e m p t a
 n e d e m o n i a d i c a m u s . D u m i t e n o b i s d e b e a n e s t i a t s i c u t e t n o s d u m i t
 t i m u s d e b i t o r i b u s n o s t r i s . e t n e n o s i n d u c a t i n t e m p t a t i o n e m . s e d l i b e
 i n n o s a m a l o . S i m o n p e c c a m u s p o s t b a p t i s m a . c u r p o s u i m u s n o b i s p e c c a
 t a d i m i t t i q u e i n b a p t i s m a t e i a m d e m i s s a s u n t . Q u a d o m n i u s n e
 i n t r o i t u s i n t e m p t a t i o n e m e t u r l i b e r e m u r a m a l o . s i d i a b o l u s t e m p t a
 r e n o n p o t e r i t b a p t i z a t o s . A l i u d a u t e m e s t s i a d c a t e c u m m o s h e c o u
 t i o p e r t i n e t . e t n o n c o m m e n t f i d e l i b u s & c h r i s t i a n i s . N u l l u s d o c t o r i u s
 u s c o l l i g i t c o r p u s s u u m e t i n s e r u i t u t e m r e d i g i t . n e a l i i s p r e d i c a n s
 i p s e r e p r o b i s i n u e n i a t u r . e t d a t u s e s t m i h i i n q u i r t a n g e l u s s a t a n e q u i
 m e c o l l a p s i t . e t a d c o r i n t h o s . T i m o a u t e m n e f o r t e s i c u t s e r p e n s
 d o c e r e c u m i n a s t u t a s i n t i t a c o r r u p t a m p a r t i s e n s u s u e s t r i a s i m p l e
 c a u t e q u e i n c h r i s t o e s t . E t a l i b e . C u s i l l i q u i d d o n a s s e t e g o n a m &
 e g o q u a d d o n a u i s i q u i d d o n a u i p r o p t e r u o s i n p e r s o n a c h r i s t i u t r o
 c i r c u m u e n i a m u r a s a t a n a . n o n e n i m c u s s y n o n i m u s a l t i t u r . e t r a y
 s u m . T e m p t a t i o u o s n o n a p p r e h e n d a t n i s i h u m a n a . f i d e l i s a u t e m d e u s
 q u i n o n d e m i t t i t u o s n o t e m p t a r i s u p e r i d q u o d p o t e r i t . s e d f a c i t e a m i
 t e m p t a t i o n e e n a m p r o u e n i t u m u t p o t e s t i s f u t u r e . e t q u i s i b i u i d e t
 s t a r e u i d e t n e c a d a t . E t a d g a l a t i s . C a r r e b a t i s b e n e . q u i s u o s i n
 p e d i u m u e r t a t n o n e b o d a t . E t a l i b i . N o l u i m u s u e n i r e a d u o s e g o
 q u a d e m p u l s a t e t f o n d e t u e r u m . s e d i m p e d i u m n o s s a t a n a s . E t a d
 m a r t u s . E t i t e r u m a d i d u p l a m r a c e r t a m . n e t e m p t a r u o s s a t a n a
 p r o p t e r i n c o n t i n e n t i a m u e s t r a m . e t r u s u m . D i e o a u t e m s p i r i t u s
 a m b u l a t e . e t d e s i d e r a c a r n i s n o n p e r f i c i a t . L a r o e n i m c o n s u p s e r
 a d u e r s u s s p i r i t u s . s p i r i t u s a d u e r s u s c a r n e m . h e c e n i m i n u e c e n
 a d u a s a n t u r s i b i u t n o n q u e u i u t i l i t a s e a r i a t . E x u t r o q . c o m p a
 r a n e c e s s e e s t . u t u t r u s q . c o n t r a s e s u b s t a n t i e b e l l i p a n a m u r . e t a d
 e p h e s o s . N o n e s t n o b i s p a r t i s a d u e r s u s c a r n e m e t s i n g u i n e m . s e d a d
 u e r s u s p r i n c i p a t u s e t p o t e s t a t e s . a d u e r s u s r e c o r d e t t e n d e m u r u m i t a g

aduersus spiritualia nequitie in celestibus. Et estinat aliqui secus
 et dormientes nos esse debere post baptismum. Non enim ad hebreos
 impossibile est enim eos qui sancti sunt. Illuminati et gustauerunt
 donum celeste et participi facti sunt. Spiritus sancti gustauerunt
 etiam nihilominus bonum dei uerbum uirtutesq. seculi futuri. Et
 prolapsi sunt. renouari iterum ad penitentiam rursum crucifige
 res sibi memps silium dei et ostentiu habentem. Certe eos qui illumi
 nati sunt et gustauerunt donum celeste et participi facti sunt. Sp
 ritus sancti gustauerunt bonum dei uerbum negare non possu
 mus lapsuatos. Si autem lapsuati peccate non possunt. quomodo
 nunc apostolus dicit et prolapsi sunt. Verum ne mentiamus & no
 uatit hic uideant. qui contendunt non posse renouari per penite
 nam eos qui crucifixerunt sibi et silium dei et ostentiu habuerunt.
 consequenter hunc errorem soluit. et ait. Consideramus autem de
 uobis dilectissimi meliora et uiciorum salutis. tam et si ita loquimur
 Non enim iniustus deus ut obliuiscatur opera uestra et dilectionis que
 ostendistis in nomine ipsius. qui ministrastis sanctis et nunc mini
 stratis. et re uere gerendis multum da. si tantum peccata puniret
 et bona opera non susceperet. Locutus sum inquit apostolus ita ut uo
 s peccatis retinebam et desperationis metu facerem cauere. Certe
 uum confido de uobis dilectissimi meliora et uiciorum salutis. Neq
 enim iustitie dei est. ut obliuiscatur bonorum operum et ministr
 ry quod propter nomen eius exhibuistis et exhibetis in sanctos. et it
 tum meminerit peccatorum. Sed et apostolus uobis sancti lapsu
 tos posse temptari et propria corruere uoluntate. beatu ait uir qui
 susceperit temptationem. quia quam probatus fuerit. accipiet corona
 uite. quam reppromissit deus diligetibus se. Ac ne putaremus secun
 dum illud geneseo. habuam a deo fuisse temptationem nec quocq. tem
 ptari a deo. nemo inquit quem temptatur dicit. quomam a deo
 temptatur. deus enim intemptator melior est. ipse autem nemo
 temptat. Vniquisq. uo temptatur a concupiscentia sui abstractus &
 illatus. deum concupiscentia quam conceperit. parit peccatum. pec
 catum uo quam consummatum fuerit. generat mortem. Libet ar
 bury nos considerat deus. nec ad uirtutes hie ad uita nequitie trahi
 mur. aliqui ubi necessitas. ne corona est. Sicut in bonis operibus
 perfectior est deus. nos enim uolentes nos currentes sed miserabilis
 adiuuantes da. ut peruenire uideamus ad eadem sic in malis uis
 peccatis semina nostra sunt incoerata et perfectio diaboli. Quia

videtur nos super fundamentum christi edificasse scilicet ligna stipulam. tunc supponit incendium. Edificamus autem argenteum lapides preciosos. et tempore non audebit. quare et in hoc non sit certa et securus possessio. Sedet quippe leo in insidiis. ut in occulis terficiat innocentem. et uasa signis probat fornax. homines autem iustus temptatio tribulationis. et in alio loco scribitur. fili accedens ad seruitutem dei propius te ad temptationem. Rursum idem sa robur loquitur. Chose factoris uehri et non audientes tantum. Siquis auditor est et non facit. iste similis est uiro qui considerat uultu nauitantis suis in speculo. Considerauit illud. et statim recedens obtulit et quales sit. Frustra moratur ut ungerent opera fidei. si post baptismum peccare non poterant. Qui totam inquit legem seruauerit. et peccauerit in uno. factus est omnium reus. Quis nostrum abique peccato est. condisit deus omnia sub delicto. ut omnibus miseretur. Petrus quoque nouit inquit deus pios de temptatione esperet. et de falsis doctoribus. Hi sunt fontes sine aqua. et nebule turbidibus exagitate. quibus caligo tenebrarum referatur. Superbia enim uanitas loquentes pelliciant in desideris carnis luxuriae. eos qui paululum effugerant. et ad errorem reuersi sunt. Nonne tibi uidetur pinguis sermo apostolici nouam imperitiae factionem. Aperiunt enim quasi fontes scientiae. quia quibus non habent doctrinam promittunt in brem. uelut nubes propterea ad quas perueniat uentus de. ex turbidibus exagitantur demonum atque uitiorum. Locutus grandia. et nouis coram sermo superbia est. Immundus est autem apud deum omnis qui exaltat. cor suum. ut qui paululum refugerant a peccatis. ad suum reuertantur errorem. et suadent luxuriam aborum carnisque delictis. Quis enim non libenter audiat manducamus et bibimus. et in aeternum regnabimus. Sa pientes et prudentes paucos uocant. eos uero qui dulces sunt in sermone plus audiunt. Iohannes apostolicus immo in iohanne saluator scribens angelo ecclesiae ephesi. scio inquit opera tua. et laborem et patientiam tuam. et quia sustinuit propter nomen meum. et non defecisti. sed habeo aduersum te et pauca. quae caritatem tuam primam reliquisti. Memor esto unde cecideris. et age penitentiam. et prima opera fac. sin autem uenio tibi. et mouebo candelabrum tuum de loco. nisi penitentiam egeris. Similiter ceteras ecclesias Smyrnarum pergamum thiat

nam. Sardis philadelphiam laodicam ad penitentiam prouocat et nisi reuertantur ad opera pristina committatur. Et in sardis paucos habere se dicit. qui non conuenerunt uestimenta sua. et ambulatur sunt cum eo in albis. quia digni sunt. Cui autem scribit. memento unde cecideris. et ecce misurus est dua bolus ex uobis in carcerem. ut temperem. et scio ubi habitas ubi sedes est satanae. et in mente habe qualiter accipere. et audi eris et serua. et penitentiam age. et reliqua. itaque a dicit qui creditur. et baptizatus est. et statim quonidam corruit per delictum. Paulisper de ueteri testamento exempla distuleram. quia solent ubique contra eos facit dicere. legi et prophete usque ad iohannem. Ceterum quis ignoret. sub alia dispensatione omnes retro sanctos euident fuisse meriti. cuius nunc christiani sunt. uomodo ante habuam placuit in coniugio. sic nunc uirginis placuit in perpetua castitate. Seruauit ille legi et tempori suo. seruauimus et nos legi et tempori nostro in quos finis seculorum decurrerunt. Dauid datus secundum cor domini. qui omnes fecerit uoluntates. et qui in quodam psalmo dixerat. iudica me domine. quoniam ego in innocentia mea ingressus sum. et in domino sperans non infirmabor. proba me domine et tempore me. ure reus meos et cor meum. postea temptatur a diabolo. et post peccatum penitens loquitur. Miserere mei deus sciam dum magnam misericordiam tuam. Magnam peccatum magna deleri uult misericordia. Salomon amabilis domini. et cuius deus fuit reuelatus. quia amator mulierum fuit. a dei amore dilectus. Manassen impissimum regem post captiuitatem babiloniam in pristina dignitate liber dicitur restitutum referri. Et iohannes uir sanctus in campo magno ab egyptio rege confoditur. Iesus quoque filius ioseph sacerdos magnus quantum in typo precesserit saluatoris. qui nostra peccata portauit. et alienigenam sibi ex gentibus copulauit ecclesiam tamen secundum litteram post sacerdotium sordidum induitur. et stat diabolus a doctrina eius. et candida illi denique uestimenta redduntur. Superfluum est de moyses et aaron scribere. quod ad aquam contradictionis offenderint deum. et terram promissam sionis non intrauerint. cum beatus iob angelos quoque et omnem creaturam peccare posse commemoret dicens. Quid enim. Numquid homo coram domino mundus est. aut ab operibus suis sine

macula aut? Si contra seruis suis non eratis et aduersus angelos suos prauium quod repperit: quanto magis habitaret in domibus laicis de quibus et nos ex eodem lato sumus? Tempore est uti hominis super terram: et eade locuste qui mutabit ad inuicem nationes: et ille qui in paradiso delatorum inter diuitem nutritus est lapides induentibus a monte domini ad inferna descendit. Vide et diluuium in euangelio: uideum inquit sara nam quasi fulgur de celo cadentem. Si altissima illa subtilitas cecidit: quod cadere non possit? Si in glo rium: ego magis in terra. Et tamen cum ceciderit: lucifer nimio post calum edubet: antequam uertat eum in lumbis est: et praefat eum super umbilicum uentris. Obmutauit autem arbori magnae: et dormit iuxta uincam et colatum: et carcer. Ipe est rex omnium que in aquis sunt: ubi solent uoluptas et luxuria et pro pigo et irrigatio nuptiarum. Quis enim euadit faciem uertitibus: et portas uultus eius quis aperit? Magnanimitas in eo nationes: et partium cum phoenicum gentes. Ac ne forsitan tacita legentis cognatio punita ret: cal tantum phoenicum gentes quos et populos: et horum significari: quibus dicitur in seiam dandus sit. Nam de his qui per mare huius seculi transiunt: et ad portum salutis peruenire festinant dicitur: et in nauibus piscatorum caput eius. Sicut sicut in uento inuagabulis: repuar seruum uel pallas: et sicut lignum pure: et et omne aurum maris sub eo est sicut lutum. Seruare sicut abyssum sicut ias: eorum: et iama mare sicut delatam: et tartarum abysmi in captiuum. Omne altum uideat: et arbiter aut nouissis meum facit sibi cum posse succurrere. uid loquar de sancti uirtu et de angelis: qui cum creatura da sunt pos sunt: utiq; recaper peccatum: solum da tempore uultus est: et prima eius: et secunda seruitas repaxitall' sublimis caput lauat: extertio uulnereus: usq; ad tempus recedit: differens magis tempationem g' auferens: et nos nobis blandimur de lapsu: quod sicut peccata proia dimittit: sic in futurum seruari non potest: nisi bopega ti omni custodia seruauerint: cor suum. . .

Terna propositio:

Tanden peruenimus ad abel: et teruae questionis nobis opponitur difficultas. Ad hoc esse creata omnia ut usui mortalium dederentur: et quomodo homo rationale animal: quasi quidam habitator et possessor mundi deo subiacet: et suum ueneretur autorem: ita cuncta animalia: aut in obedi hominum aut in uelutium: aut ad seruanda terram: aut ad subuentionem frugum. Et quous hominis: creata un de et uenerata ab eo quod uiuent: appellentur. Quid est inquit: homo

dandus: et memoret eius: aut filius hominis: quoniam uisus cum? **V**inonisti cum paulominus ab angelis: gloria et honore coronasti cum: et constituisti cum super opera manuum tuarum. Omnia subiecasti sub pedibus eius: oues et boues inuicem: insuper et pecora campi. Abi cret est et piscis maris: qui perambulauit: seruitus maris. Cito inquit: bos ad arandum: ad sedendum equus: canis ad seruandum: capre ad lac: oues ad lamam condite sunt: quod uisus peccatorem abiq; stu carium: quid capre: ceruus dammule: apri lepores: et huiusmodi carniano: qui: inueref: filiares et domestica: quid anates: quid sic dulae: quid attagene: quid fules: quid uerdus? Cur in domibus gel tina discurre? Si non comeduntur: hec omnia frustra a deo creata sunt. Uterum quid opus est argumentis: cum manifeste scriptura doceat omne quod mouetur sicut bestia herbaram data nobis in: eam: et apostolus clamat: omnia munda mundis: et nihil ratione dum quod cum g'ntiarum actione percipitur: et uentus in uentis simo qui prohibeant nubere: et ueti' eibus quos deus creauit ad utendum? Ipe dominus uim potator: et uocator: a pharisaeis appellatur: publicanorum conuiuia et peccatorum gacha praedum non uetia sans uades: ad nuptiarum equalis. Porro aliud est: si stula contentione dicitur cum iste ad praedum uanaturum: et impetiorum: more dactile: hoc comedo illud non comedo: nolo unum bibere: qd ex aquis creauit. In typo sanguinis sui non obtulit: aquam sed unum: est resurrectionem putem et fauim comedi: non seiam: uices a for bitumiculis. Parus apostolus non exspectat: stellam more iudicio: sed bene seata in solarum praedum ascende: Paulus in naui pisen frangit non carcaat. Timotheo dicitur: stonachum unum si adit: bibere no prauium. De aborum sibi placet abstinentia: quasi non et superbia gentium cultum maris dami obsteret: et uisus? Venit igitur: uestigia propositionis expedit: et antiq; ad scripturas ueniam: do ceatq; ex est deo quia uentia et acceptabiles commentam: arguuntis philosphorum argumenta componam: et probabo no impediolis et pithagore: nos dogma sectari: qui propter **Me et ego** ueris: omne quod mouetur: et uiuit: edendum non putant: et eiusdem criminis reos arbutantur: qui abierim: quecumq; succiderit: cuius et parit ad se sunt: et uentia: sed uentia condiderim: nossem qui in uisus hominum cuncta creauit. Et quomodo bos: ad arandum: ad sedendum equus: canes ad seruandum: capre ad lac: oues ad lamam condite sunt: ita ius et ceruus: et caprea et lepores: et

magister in mitempsychon

inueniuntur: et si ueniunt feruntur alimenta non habent. que super
 dicimus. Et regione septentrionali populis si ad etiam alinos ca-
 mellorumque compellat. simile putabunt eorum uicta carnibus. ac
 si lupum comedere cogantur et coruam. In ponto et phrygia uer-
 melis albos et rosos. qui nigelle capere sunt et nascuntur in ligno
 cane. pro magnis reddidit patrumfamilias cogit. et quomodo apud
 nos atagen et faccula muris et stans in deluis uicantur: ut
 apud illos *Syriacorum* comedisse luxuria est. Rursum orientales
 a libye populis. quia per desertum et calidam heremum uulsiat
 locustarum multas reperuntur. locustis uicta mors est: hoc uerū
 esse uisimus quous lupusla prebat. Compelle phrygiem et pontica
 ut locustis comedat: et uicta putabit. Coge sycum afrum et arabes
 ut uermes pomiceos glutiat. ut eos aspiciet: ut muscas millepedas
 et lacertos. quous syci erocodilis terentur. sicut etiam lacertis uiridibus
 uicta solent. In egypto et palestina propter bouum uarietatem ne-
 mo uaccam comedit. Thaurorum carnes et bouum uulorumque
 assumunt in cibis. At in nobis prouenta scilicet putant: uictos de
 uonare. Unde et imperator ualentis iure legem per orientem dedit
 ut ne quis uulorum carnibus uideatur: utilitati agriculture
 prouidentis et pestinam iudicantis uulgi emendans consuetudinem
 pro altilibus et lacertibus uictos consumens. Normades et tempo-
 dute et sythe. a humorum noua ferat. semerada uideantur cap-
 nibus. Rerū feruētis quā gentem in litore maris rubri ipse par-
 solis color feruētis: alant pisces: et hoc solo alimento uictant. Sar-
 mate quadi uandali et innumendales alie gentes equorum et uul-
 pium carnibus delectantur. Quid loquar de ceteris nationibus:
 cum ipse adoleferentibus in gallia uiderim scythos genter britanica
 humanis uicta carnibus. Et cum per siluas porcorum greges et ar-
 mentorum pecudumque reperiant. pastorum uicta a ferunturam
 papallā solere abdicare: et huius laborum delicta arbitrar. Sco-
 thorum natio uictis propriis non habent. et quasi platoni uictis
 relecta. legent: et catonis sectetur exemplum nulla apud eos con-
 iuxta propria est: sed ut cuique libum fuerit: pecudum more lasa
 uunt. Perle medi indiet: a thapetis rupa non medica et romano
 impio paria: cum matribus et auis cum filibus et nepibus co-
 pulantur. Massagete a deribus miseris uictis: qui agna-
 uone morantur: et patres cognatos propinquos quum ad se
 noctam uenerint: uigilatos deponunt. restat esse dicentur

lypion caribul
xylophagon

phic aduul
ichthyophagi

uicantur
poltian

a se potant

a se potant si a uermibus consumantur. Liberos quos dilexerint
 senes suspendunt in pambulo: hircum uolueribus et canibus sem-
 uant prouent: cospy hircum bestia mortuos. Sythe eos qui
 a defunctis amati sunt uiuosi insolunt: cum eisbus mortuori.
 B acari canibus ad hoc usum uictis obiciunt: senes. quod quum
 alexandi prebatus uictis emendare uoluisse: porce amisse pro-
 uentiam. Coge egyptum ut ouium lacte uictantur. Impelle si
 uales pelusioten ut manducet cipe. Singule pene in egypto a
 uictis singular bestias et monita ueniantur: et quousque colu-
 erint hoc inuolabile et sacrum putant. Unde et urbes quoque
 apud eos et amindum: uictibus muncipantur: leonto cyro loco
 belyri thumui quod interpretatur hircus. Et ut sacrum qua-
 les deos semper egyptus recepisset. nuper ab adriani amatio urbi-
 corum amonui appellata est. Per uictis igitur q non solum in e-
 sum sed in sepulturis & in comibus et in omni conuersatione
 uisusque genti suo rini et proprietatibus uictet. et hoc cum na-
 uice legem putare quod dicit. Verum sic etiam carnum cunctis
 nationibus esse communem. et passim licere quod passim guntur:
 quod ad nos quorum conuicio in edis. Qui super phrygiam et
 empododem et omnia sapientie sectatores. non a debentur cui nasa
 uict: sed cui renasentur. Qui repugnantem carnem et ad libidi-
 num inuentus uerentem uicta subugantur. Cuius carnum et
 potusum uictisque sauntal semarum libidinis est. Unde &
 comica. Sine ceree inquit et libro frigit uictus. Per quous sen-
 sus quasi per quidam sensibus uictorum ad animam inuictis
 est: Non potest ante metropolis a arx mensis capi nisi per portat
 eius irruent hostilis geratit. Horum per uictis uictis anima
 proguntur. et caput aspectu auditi odorati sapore et tactu.
 S i caribus quisquam delectatur: si athletarum certamine: si
 mobilitate histronum: si formis mulierum: si splendore gem-
 marum uictum metallorum et ceteris huiusmodi per deo-
 rum fenestrali ante capta liberas est: et impletur illud
 propheticum. uictis inuictur per fenestras nostras. Rursum si
 auditi uario organorum canu et uocum florentibus delin-
 tur et carmine poetarum et consularum uictarum que
 urbitantibus et similibus: et quousque per autem uictis uictis
 uictam mentis ceterum. Quousque autem sit uictis et directa ty-
 masta et amonum et eboos: omni uictis et pergrini uictis

ad uict
cuosul

pellicula .q. dissolutus et amatoribus conueniat: necno nisi dissolu-
 tus negat. Porro ciborum auiditas .q. auaritie mater fit: et ani-
 mum quasi quibusdam compedibus degiuiatum in terra tene-
 at: qui ignemur. Propter breuiam gule uoluptatem terpe iustitia
 tur et maria: et ut nullum unum precosusq. abul fauces no-
 stras transeat: totius uite opere defudamus. Tactus autem alieno-
 rum corporum et seminarum ardentior appetitus: uicinus
 uisane est. Ob hunc sensum capimus uisum: gustamus in
 uidentibus uoluntatem solati sumus: et cepta uelut: per-
 quamdam penitudinem rursus accendimur: quereimusq. face-
 re quod quam fecerimus iterum penitamus. Sigitur quam per
 has portas quasi quidam perturbacionum cuna ad arcem nostre
 mentis intrauerim: ubi est libertas: ubi fortitudo eius: ubi de-
 o cogitatio: Maxime cum tactus deponat sibi etiam praeteri-
 ta uoluptate: et recordatione uitiorum cogit animam: com-
 pati: et quodammodo exerceat quod non agit. His igitur rationi-
 bus inuitati multi philosophorum reliquerunt frequentia ur-
 bum et ortulorum suburbanorum: ubi ager irriguus et arborum co-
 me: et susurrus aurium fontis speculum riuus immurmurans
 et multae oculorum auriumq. illecebrae: ne per luxum et abundan-
 tiam copiarum anime fortitudo mollesceret: et eius pudicitia con-
 stupraretur. Inuile quippe est crebro uidere: per que aliquando
 captus sit: et eorum te experimato committere quibus difficul-
 ter carat. Nam et puthogea huiuscemodi frequentiam declina-
 tes in solitudine et desertis locis habitare conserauerunt. Platon
 a quoq. et stoici in templorum lucis et portibus uisabantur:
 ut aduocanti angustioris habitaculi sanctitate: nihil se de ur-
 tibul cogitarent. Sed et ipse plato cum alii dicit et thors
 eius digentes luctatibus pedibus conculcare: ut posse uacare:
 philosopho: elegit achademiam uillam ab urbe procul: non
 solum desertam sed et pestilentem: ut cura et assiduitate mor-
 borum libidinis impetus frangeretur: discipulisq. sui nullam
 aliam sententiam uoluptatem nisi eorum rerum qual discreti-
 Q uosdam legimus et dicit sibi oculos: ne per unum uisum a
 contemplatione philosophiae auocarentur: Unde et caute ille-
 thebanus proiecto in mari non paruo auri pondere: abite in-
 quit pessum male cupiditatis: ego uos mergam ne ipse mer-
 gar auidis. Q si quis existimat et abundantia ciborum potio

numq. perfrui et uacare posse sapientie: hoc est uersari inter
 delicias et deliciarum uisum non tenere: scriptum deapit. Cum
 enim procul ab his remotis sepe capiamur: nature illecebris: et
 cogimur ea cupere quorum copiam non habemus: quanto magis
 si circumdatis rebus uoluptatum esse nos liberos arbitri
 mure: Sensus noster illud cogitat quod uidet: audit odoratur:
 gustat attrahat: et ad ea se trahitur appetitui cuius captus
 uoluptate. Q mens uidet: et mens audit: et q. nec audire quip-
 iam nec uidere possimus: nisi sensus in ea que comimus et au-
 dimus fuerit intentus: uentis quoq. sententia est: Difficile imo
 impossibile est: delatus et uoluptatum affluente: non ea cogi-
 tare que gerimus: frustulq. quidam simulant: salua fide &
 pudicia: et integritate mentis se abuit uoluptatibus: cum co-
 tra naturam sit copis uoluptatum sine uoluptate perfrui.
 Et apotolus hoc ipsum cauens dixit: Que autem in delatis
 est: uiuent mortua est. Sensus corporum quasi equi sunt: sine
 ratione currentes: anima uo in aurige modum retinet: strena
 currentium: et quomodo equi abiq. rectore: praecipites ruunt:
 ita corpus sine ratione et imperio anime in suum fertur
 interitum. Alia quoque comparatio anime et corporis a
 philosophis ponitur: corpus puerum: animam pedagogum
 esse dicentibus. Unde et hyeronimus: anime inquit imperio
 corpori seruitio magistrumur: alterum nobis cum disp. alter
 rum cum beatus communis est: igitur nisi ualea adolecens
 tuer pueri prudentia pedagogi reuert: omnis comatus eius
 et impetus ad lasciuam propereat. Sine quattuor sensibus
 uiuere possimus: id est sine aspectu: auditu: odoratu: atq. com-
 plectu: abiq. gustu: autem et cibi impossibile est: humanum
 corpus subsistere. Adesse ergo debet ratio: ut tales et tantae su-
 mamus: etas: quibus non emeretur corpus: nec libertas ani-
 me praeparauerit: qua et defendendum est: et deambulandi
 et dormiendum et digerendum: et postea inflatis uentis in-
 centia sibi dms sustinenda. Luxuriosa resurum: et conta-
 meliosa ebrietatis: omnis autem qui cum his misceatur: non erit
 sapiens. Nec tales accipiamus cibos: quos aut difficulter dige-
 rere: aut comestos magno partos et perditos labore doceamus.
 Holerum et pomorum ac leguminum et facilor apparatus est:
 & arte impenditq. cocos: non indiget: et sine cura susteat

Non

humanum genus moderateq; simplici quia nec aude deiora
 et quod irritamenta gule non habet: leuiori digestionē con-
 coquitur. Nemo enim uro et diuobus abis hisq; uilibus usq; ad
 inflationem uentris oneratur. que diuersitate carnum et si
 poris delatatione concipitur. quum uamq; indoribus fumant
 penina. et ad eum sui cepleta diuine quasi capnos uabant.
 Unde et morbi diuersitate nimia conaturum. multiq; impantem
 tum gule uomitu remediatur. et quod turpiter ingerentur
 turpis egrunt. Hippocrates in *de aporia. b. m. doct. ca. 11. et*
 obedi. corpori que crescendi mensuram impleuerint. nulli cito
 ablacione. sanguinis minuatur in paulis in et uana morborum
 genera erumpere. et idcirco esse necessariam dampnationem. ut rursū
 habeant in que possint crescere. Non enim manere in uno statu na-
 turam corporum. sed aut crescere semper aut decrescere. nec posse
 uiuere animam nisi crescendi capax sit. Unde et galenus etiam do-
 ctissimus. Hippocrates interpret. abletas quorum iuta et ars sagina
 est. diat in eorotatione mediane. nec uiuere posse diu. nec senos et
 animalq; eorum ut in immo sanguine et adipibus quasi luto immole-
 tal. nihil tenet nihil celeste. sed semper de carnisbus et uictu. et
 uentris ingluuie cogitare. Diogenes tyrannos et subuersiones urbi-
 um bellasq; uel hostilia uel ciuilia. non pro simplici uictu. holorum
 pomorūq; sed pro carnisbus et epularum delitiis asserit occitari.
 quod q; mundum sit. epicurus uoluptatis asserit. omnes libros
 suos replat. holerbis et pomis et uilibus herbis dicit esse uiuendi.
 quia carnes et coquisite epule. ingenti cura ac mētra pūpant.
 nauocens penam habent in querendo q; uoluptatem in abuti
 do. Corpora autem nostra cibo tantum et poris indigere. ubi ad
 et panis fit et cetera his similia in nature satisfactum. quid quod
 supra fuerit. non ad uitę necessitatem spectare sed ad uitium. uo-
 luptatis. Bibere et comedere non delatatur ardorem. sed sum
 famemq; restinguere. Quia carnisbus uelantur indigere etiam
 his que non sunt carnum. Quia autem simplici uictu abuti-
 tur. eos carnes non requirere. Sapientie quoq; operam dare non
 possimus si mensis copiam cogitemus. que labor nimio et cura
 diligenti ac ingenti indiget. Cito expletur namque necessitas. Irig.
 et famel simplici uictu et cibo expelli potest. Unde et apostolus.
 habentes inquit uictum et uestitum his contenti sumus. Delitie
 et epulato uarietas somnia sunt auaritie. Quomodo occultato ani-

aphorismi
 aphorismi

me est. quum paruo contentis fuerit cibo. mundum habere sub
 pedibus. et omnem eius potentiam epulas libidines propter que di-
 uitiis. compantur. uilibus mutare. abis et grossiori tunica com-
 perare. Tolle epularum et libidinis luxuriam. nemo queret diui-
 tas. quarum usus aut in uentre aut sub uentre est. Qui egroratur
 non aliter recipi sanitatem nisi tenui cibo et castigato uictu. que
 uictus. dicitur. dicitur. Quibus ego abis recipitur sanitas. his et
 seruari potest. Ne quis putet morbos holerbis conitari. Si autem
 morbus illius eorotatione uret holens non manifestat. que na-
 scuntur et abuntur ex carnisbus. quid necesse est sapient uero et
 philosopho christi tantam habere fortitudinem. que abletas et im-
 libulis necessaria est. quam quum habuerit. ad uitia prouocetur.
 Illi arbitrantur carnes sanitati congruas. qui uolunt abuti libidine.
 et in eorum demerit uoluptatum ad cotium semper exultant.
 Christiano sanitas abis uilibus uictu necessaria est. Nec turbare
 nos debet. si uari sunt. huius propitii sedatores. quia uari sunt. et
 arma boni et fidelis et pudici et continentis. semperq; uirtus uir-
 ra est. Lege fabrici continentium. cum paupertatem. et in tanta
 urbe uix paucos inuenies quos sequaris. Nolite inire. ne si carnes
 non comedatis. aucupis et uenatoris fructus artificia diducant.
 1. cogimus quosdam morio arculari et podagre hamoribus labo-
 rantes proserptione honorum ad simplices mensas et paupe-
 res abos relectos conuulsisse. Caruunt enim sollicitudine dispe-
 sande domus et epularum largitate. que corpus frangunt et
 animum. fridet oratus appetitum ciborum. qui consumpti re-
 linquant poenitentiam. Spere uoluptates. nocet empty dolere
 uoluptas. Et quum in amensissimo agro in morsum uoluptuoso-
 rum hominum se cassum pinguemq; desideret. luit his uer-
 sibus. Me pinguem et nitidum bene curata cute uises. Quum
 ridere uoles epicuri de grege porcum. Sed et ex uilissimis cibus
 uitanda satietas est. Nihil enim tam obrutum ciborum. ut plenus
 uenter et. estuans et huc illucq; se uertens et in ructus uel in ere-
 pitus iuuentorum efflacione respiciat. Quis illud iuuentum aut
 qualis illa refectio post iuuentum. cum pridianis epulis distendim.
 et guttur nostrum madulatorum efficitur lacrimarum. dumq;
 uolumus prolixioris modice famem querere. tantum uictum
 q; um uic alienus dia nox digerat. Itaq; non tam uicium ap-
 pellandum est. q; crapula. ac sitiens et molesta digestio. Digere q;

uictus
 legi di. et a

in libris antiquitatum et descriptione graecae refert: sub saturno id est in aureo saeculo cum omnia hominis funderet nullum comedisse carnes. sed uniuersos uixisse frugibus et pomis. quae sp̄o et terrae gignebat. Peritarum regis id est cyri uitam xenophon octo uoluminibus explicat. potentia et cardamomo et sale ac pane cibario eos asserit uentare. In aecelenomionum mense frugalitatisq̄ et sup̄erisus xenophon et theophrastus et omnes pene scriptores graecae tētes sunt. Chereemon stouici uir eloquentissimus narrit de uita antiquorum aegypti sacerdotum. q̄ omnibus mundi negotiis curisq̄ postpositis semper in templo fuerunt. et rerum naturalium causisq̄ ac rationes fidem contemplantur. sunt uinq̄ mulieribus se commiscuerunt. nunq̄ cognatos et propinquos liberos quidem uiderunt. et eo tempore quo cepissent diuino cultu deservire. Carnibus et uino se semper abstinerunt. propter temperantiam sensus et uertiginem capitis quam ex paruo cibo patiebantur. et maxime propter appetitus libidinis. qui ex his cibus et ex hac potione nascuntur. Tunc uino uidebantur. ne ontarent stomachum. et siquando comedebant. unquam pariter hystēpā sumebant in cibo. ut etiam gustuorem illius calore decoquerent. Olearum tantum in holeribus uidebant. uerum et ipsum paruos propter nauisam. et asperitatem gustus linendam. Quod loquar inquit de uolatilibus. cum oculum quoq̄ pro carnibus uitauerint et lac. Quorum alterum carnes liquidas alterū sanguinem esse dicebant colore uiuato. Cubile eis de sibus palmarum quas buas uocant contextum erat. Scabellum oculi ut ex una parte obliquum in tertiam pro puluillo capiti sup̄ ponebant. bidua triduaq̄ in eadem sustentent. et humores corporis qui nascuntur ex oao et ex mansione unius loci nimia uictus castigatione stacabant. Iosephus in secunda uida ite captiuitatis hystēria et in octauo decimo antiquitatum libro et contra apionem duobus uoluminibus tria deseruit dogmata iudeorum. pharisos seducos esse eos. Quorum nouissimos miris essent laudibus. q̄ et uxoribus et uino et carnibus se semper abstinerunt. et quotidianum ieiunium uerterunt in naturam. Super quorum uitam et p̄bulo uir doctissimus proprium uolumen edidit. Phantes agnitus et aele padef cyprus. etate qua p̄gratione in oriente regnabat scribunt etiam carnum non fuisse. P̄bubulū quoq̄ qui

hystoriam uitae multo uoluminibus explicauit. narrit apud perlas tria genera magorum. quorum primos qui sunt doctissimi et eloquentissimi. excepta farina et holer. nil amplius in cibo sumere. Apud eleusiam uoluerunt et piscibus et quibusdam pomis abstinerere solum est. Bardesanes uir babilonensis in duo dogmata. apud indos gymnosophilas diuidit. quosq̄ unum appellat bagmanas alterum samancof. Qui tantum continentiae sint. ut uel pomis arborum iuxta garum suauum uel pulico ortu uel farinae aliam uel cibo. et quum rex ad eos ueniret. adorare illos uoluit sit. pacemq̄ sine prouitate. in eorum p̄cibus arbitratam. Curripides in creta uos̄ p̄p̄tati non solum caribus sed et coctis abis abstinnisse refert. Anacates philosophus de triptolemi legibus apud atheniensis tria tantum p̄cepta in templo elusine resideri scribit. honorandis parente uenerandis deos. carnibus non uelendum. Orpheus in carmine suo etiam carnum pentus desinat. Pathigone socanis antistens et reliquos frugalitatem referrem in consulatione nostram. nisi et longueller et propri op̄eris indigeret. Hae certe est antistens. qui quum gloriose docuisset rhetoricam audisset q̄ socanis. dixisse fertur ad discipulos suos. abite et magistrum querite. ego enim iam repperi. statimq̄ uendit que bebetur et publice distribuitur. nibi sibi plures pallulorum referant. paupertatisq̄ eius et laboris xenophon testis est in symposio et innumerebilibus libri eius. quosq̄ alios philosophico alios rhetorico genere contempserit. Huius diogenes ille famosissimus sectator fuit. potentior rege alexandro et naturae humane uictor. Nam quum chibulorum antistens nullam reciperet et persuecentem diogenem remouere non posset. nouissime claua imitatus est. nisi abiret. Cui ille subeisse dicitur caput. atq̄ dixisse. Nullas iam diuersi bicalis erit qui me a tuo possit obsequio separare. Refert satyrus. qui illustrum uiros scripsit hystoriam. q̄ diogenem pallio duplici usit sit propter frigus. penam pro cellano habuerit secumq̄ portauit. clauam ob corpulentis singularitatem qua tam sine membra sustentare soluit. erat. *hys philio* uulgo appellatus sit. in presentem homin potentia a quolibet et accipit cibum. Habuit autem in portam uestibus et portibus ciuitatum. Quisq̄ se contingeret in dolo uolubilen habere domum uocabatur. & se cum temporibus immutarent. Frigore enim et doli

diuine uis
himerouiof

uerebat in meridien. et tunc ad septentrionem. et utraq; se sol
 inclinaret. diogeni simul pectorum uerebatur. Quodam uo
 tempore habent ad potandum cuscum liquorem iudit puerum.
 manu concava bibere. et elisise illud fertur ad terram dicens
 nesciam q; et natura haberet poculum. Virtutem eius et conti
 nentiam mors quoq; indicat. Nam quum ad agonem olympi
 acum qui magna frequentia generis celebratur. iam senex per
 geret. febrim in uentre dicitur apprehensit. accubuisse in credidi
 ue uic. uolentibusq; cum amice aut in iumentum aut in ue
 hiculum collere non adqueat. sed transiit ad arboris umbraz
 locutus est. Abite quocies spectatum pergit. hec me nox aut
 uictorem probabit aut uictum. De febrim uero ad agonem.
 ueniam. si me uicerit febris ad inferna dedendam. Iliq; per
 noctem eliso guttate non tam mori se aut q; febrim morte exelu
 dere. Unius tantum philosophi exemplum posui. ut formosuli
 nostri et troisili et uix summi pedibus adumbrantur ueligia.
 quorum uerba in pugnis sunt et syllogism in calcebus. qui pau
 pertatem apostolorum et crucis duritiam aut insani aut co
 temunt. uidentur saltem genulum paupertatem. Nec sur
 que de argumentis philosophorum exemplisq; disserui. Nunc
 ad eordum generis humani. id est ad nostra transiens docebo
 primum adam in paradiso accepisse preceptum. ut cetera po
 ma comedens ab una arbore ieiunaret. De uicinitate paradisi
 abiq; abstinentia cibi non potuit. dedicari. Quid ieiunauit in
 paradiso fuit. comedit et cietus est. nec usq; statim dixit uo
 iam. Qui ieiunus in paradiso utroq; fuerat. fatur in terra mari
 morio copulatur. et tamen cietus non protinus accipit licentiam
 carnum comedendas. sed tantum poma arborum et fruges segeti
 et herbarum herba et traduntur in cibum. ut ocul quoq; paradisi
 si non carnibus que in paradiso non erant. sed similitudine fru
 gum paradisi uideretur. Postea uero uident deus q; diligeret ap
 positum esse ad malitiam cor hominis ab adolescentia et sperti
 aut in his permanere non possit. qui erant caro. opera carnis dilu
 uio condemnauer. et audissimam hominum gulam prebens
 dedit eis licentiam comedendasq; carnum. ut dum sibi intelligit
 licere omnia non desisterent. magnoque quod licet nec
 mandatum in causa ueretur pscruationis. quam et tunc
 ex parte impostum de immundis animalibus ieiunium fit.

Nam cum ista mundi ista dicuntur immunda. et in ara nec de tri
 mundis bona et de mundis introducantur impura et utiq; immun
 dorum eius ablati sit. sic fide causa dicuntur immunda. et parte se
 unum dedicatum est. docent abstinentiam omnium in quorundam
 ratione. Quis perdidit eius mundum suauone propit ebum.
 In istentiamq; gula. lacrimis emendare non potuit. Eadit de egypto
 topalut istad et in terram reuocatus lacte et melle manantem
 introducantur. egyptus carnes et pepores aliaq; desiderat. animam
 inquit oblitus perculsi a domino in terra egypti. quando super
 ollas carnum solumus. et uerum. Quis non uidet carnes. Vere
 runt in mentem nobis quos in egypto comedimus gratis. &
 ciuiciter et pepores et porri et cepe et allia. et tunc anima nostra
 arida nihil uidet. nisi manna oculi nostri. Anglorum cibum contē
 nentes carnes egyptus suspirant. Moyses quidam quita diebus et
 noctibus ieiunus in monte sina. etiam tunc prebens non in pane so
 lo uiuere hominem. sed in omni uerbo da. cum domino loquitur.
 populus autem fatuatus idola fabricatur. Ille uacuo uentre legem
 accepit scriptam digito da. iste manducans et bibens confurgensq;
 ludere aurum consistat in utulum et egyptium bouem preter
 dominum maletat. Tot dierum labor unus hunc fauritate perit.
 tangit audacter moyses tabulas. scilicet enim dominum sermonem.
 non posse audire temulentos. Inuasiatus est et purgatus et dila
 tatus et caletitauit dilectus. et dereliquit daum qui fecerat eum. &
 abiecit a domino saluatore suo. Vide in eodem daucanone mo pre
 ceptum. Ne quam manducans et bibens et domos optinas edifica
 uerit. oculi et bubuli tui multiplicati et argento a. auro. extollatur
 cor tuum. et oblitus caris domini de tui. Deniq; manducans populus
 et inuasiatus est cor eius. ne uideret. oculis et audiret. auribus et
 corde conceret. et uultum ieiunans moysi et uerba hebraicam ue
 ritatem da consubstantiam coram iustis et pinguis populus
 sustinere non potuit. Quamobrem et dominus noster atq; saluator
 non ob idifferentiam uirginitatis et nuptiaz. ut quidam putant
 sed ob ieiuniorum comfertia moyses & heliam transfiguratos in
 monte seum ostendit in gloria. siquam moyses et helias tyrim
 proprie loqui prophetarum mortificauerim. sicut manifeste euan
 geli scripta testantur. Dicebant ei ceterum quom impleturis erat
 in iherusalem. passionem enim domini non uirginitas et nuptia.
 sed lex nuntiat & prophete. Q; si contentiores in moysi nuptias in

hæc uirginitatem dixerunt demonstrari breuiter audiunt moysen
mortuum et sepultum. hælæm igno curru raptum ante immorta-
lem cepisse esse q̄ mortuum. Sed nec secunda conscriptio tabularum
absq̄ ieiunio potuit impetrari. Quod ebrietas perdidit media rep-
erit. Ex quo ostenditur posse nos per ieiunium redire in paradysum
unde per saturitatem fueramus eieciti. In exodo aduersus amalech
occurrit moysi et totus populi usq̄ ad usq̄peram ieiunio dimittitur
est. Iesus filius naue stationem soli impetrat et luna et mediam
pluuij unius diei uictoris occidit præclat. Saul sicut in uirgines
primo libro scribitur maledictus inquit qui patrem ededit usq̄ ad
usq̄peram donec uideat me de inimico meo. Et non gustauit sta-
nis populus eius et tota terra præbabit. tantaq̄ fuit auctoritas sta-
tonis semel domino destinata ut ionatham qui causa uictoris ce-
tuerat deprehendat fors et ignorantia crimem declinare non
posset. patrisq̄ in se concitaret manum et iux præcibus populi
saluaretur. Nihil quadraginta dies ieiunio præparat deum
uidet in monte bobreb. et audiit ab eo. Quid tu hæc hælæ. Mult
refamiliarior ista uox q̄ illa in genesi Adm ubi est. Illa enim passu
terebat et perditum hæc ieiunium famulo blandiebatur. Congrega-
tum famulus populum in masphub uideto ieiunio robotat et se-
at hostibus fortorem. Myriox impetum et potentiam semache-
rib et rebæ regis lacrimæ lacus et humilitatio uictus frigit profu-
uit et uicit. Et e contrario quædam nimis immittentem inam domi-
ni ieiunio miseratione detorsit. Quam et sodoma et gonorta
placissent. si uoluissent agere peccitentiam et lacrimis penitentie
peruenirent conciliare ieiunio. Adhæc rex impulsimus ut senten-
tiam deo subterfugeret et curatio domus eius differretur in posterum
ieiunio impetrat et facit. Anna uxor ehebone inaniem cibo uen-
trem filio meruit implere. Perdidit uirum in babilone magi omnia
conector et aruolus et aruifex ceditur damid et res pueri reuclat
omnem meretur in ieiunio. et pati leguminibus pulchritates sunt es-
pidem iores hyl qui de mensa regis carnisus succedantur. Deinde
scriptum est q̄ damid tribus ebdomadibus ieiunauit. panem sua
uon non comederit. caro et uiuian non intrauerit de eius oleo ut
unctus non sit. et uenerit ad eum angelus dicit. Daniel homo
mirabilis est. Qui deo miserabilis apparuit. post ieiunium leo-
nibus in lacu fuit horribilis. q̄ pulchritate que placat deum leo-
nes mitiga. demones terret. mittitur ad eum licet hæc in belæ

86.
medicologi
exomologien
eis uoluminibus non inuenierimus abach melloz prædium por-
tant. talem enim discolorum media meruicit ebdomadit. Dauid
perclatante filio post adulterium *Εγοδολογισ* in carcere et iei-
nio facit dicit. Quia concere ficut panem manducaui et potum
meum cum fleu inebam. Et infirmata sunt in ieiunio genia
mea. et cere tam audicat a nathan. Dominus abstulit a te hoc pec-
catum. Sathan et somul unum et ficcum non habuit. erat eis
sita representantus. per abstinentiam ieiuniumq̄ concepti. Nam et
eteri sacerdotet. ingressuri templum omne quod potest. inori-
are non potant. re moriantur. Et quo intelligimus mori eos q̄
in edebat non sobriq̄ somuliant. Quia uobrem et exprobat
usque. potum dabat. natus. et mal unum. Ionadab filius rethab
pcepit filis suis ut non biberent unum usq̄ in æternum. Quibus
quim offerat. huerim ut biberent et illa biberet noluisse. loq̄
dominus per prophetam. Quia obedistis precepto ionadab patris
uetri non defecit. de stirpe ionadab filii rethab stant in conspec-
tu meo cunctis diebus. In scribit angelus anna filia phanueli unum
inducatur semperq̄ ieiunans. et dominum uirginem longa casti-
tas longaq̄ ieiunio suscipere. Precursor eius et paco locutus alitur
et siluetti melle non carnis. habitatioq̄ delicti et inuicibula
monachos. talibus inebantur alimnti. Sed et ipse dominus sup-
tima suam quadraginta diez ieiunio dedicauit. et acroni demona
docuit non nisi õpione et ieiunio posse superari. Comidit centu-
rio ut spiritum sanctum acciperet anteq̄ baptisma. hedomosius
meruit crebrisq̄ ieiunio. Paulus apostolus post famem et agere
ceteret. labores suos et pericula ieiunium nauisq̄ soluitudis.
crebra ieiunia erumet. et discipulo innotetio dolent stomachi
et infirmatit plurimal sustinent. suadet unum medicam potio-
nem. tam noli inquit aquam biberet. Quia autem dicit. tam noli a-
quam biberet. ostendit cum aquam ante potisse. quod non concede-
ret nisi crebra infirmatet et dolor stomachi pulsulisset. Repro-
bat quidem apostolus eos qui probabant nuptial. et uibeant absq̄
abstinere quos deus creauit ad uirum cum gratia actione.
Sed martionem designat et inuianum et ceteros hereticos. qui ab-
stinentiam uidebant perpetuam ad destruenda et contenenda
et abominanda opem creatori. Nos autem et creaturam omnem
laudamus de. et inactem sagme. abstinentiam libere iei-
unia preferimus saturati. Vix quippe in laboribus laborat. sibi

et unificat in intentione suam . et a diebus iohannis baptiste ieiuna-
veris et iurginis regnum celosum iam patitur . et violenti diripiunt
illud . Timoribus cum ne ad adventu . etiam iudicis sicut in diebus
dilatay et cuerfionis sedome . et genoye deprehendatur manduca-
tes & bibentes iudicet et iurpam trudentes . Nam et diluuium es
ignis et celo saturitate pariter et iurpam quid delecta iuuenit .

Ne mirum si omne quod in macello venditur apostolus am iubeat
et comedi . cum idolatris et adhuc in templo idolorum quasi idolei
ta uicentibus pro summa abstinentia fuerit . cibis tantum abstinere
gentilium . **S**i sitiquitur ad romanos . si qui manducat . non mandu-
canti non spernat . et qui non manducat . manducanti non iu-
diat . non inter ieiuna et saturitate equalia merita dispensat . sed
contra eos loquitur qui in christum credentes adhuc iudicabant .
et eos qui ex gentibus crederentur monet ne scandalizet . illos cibo suo
qui adhuc in fide infirmiores erant . Deniq . et in consequentibus hoc
ipsum sonat . Scio et confido in domino iesu q . nihil commune per-
sepsum est . nisi ei qui existimat quid commune esse illi commune
est . Si enim propter cibum fuerit ius contristatur . iam non secundi
caritatem ambulat . Noli cibo tuo illum perdere pro quo christus in
morsuus est . **N**on ergo blasphemetur domus nostrum . non est eis
regnum de esu et potus . Ac ne quis putaret de ieiunio hoc dicta et
non de superstatione iudicia statim edisserit . Alit crede manducare
omnia . Qui autem infirmus est . holus manducat . Et rursum . Alit iu
dicat diem fasti diem . alit iudicat omnen diem iuniusque in suo
sensu abundet . Qui septi diem domino sapit . et qui manducat adomi
non manducat . gratias enim agit deo . et qui non manducat . domino
non manducat . et gratias agit deo . Qui enim adhuc infirmum con-
tra se . et alit carnis immundat . alias arbuitantur mundat . et in
ter diem et diem esse aliquid . et iudicat . uerba genera . sanctus esse sub
baum & noemus et scenopogias q . reliquis die . iudicatur holus .
manducare . que indifferenter comeduntur ab omnibus . Qui uo sy
mori carnis . fide omnes carnes et omnes dies . equalis esse credebat .

Illud autem q . proponere ausus est dominum uicentem et potantem
uini a pharisaeis appellatum . et qui ad quosdam ueris iurpam . et contra
uui non desperet peccatos . et iuno q . nobiscum faciat . hie enim est
dominus . ut arbitrans uicentem . qui quadraginta diebus christianoz
ieiunium fasticitium . qui beatos . appellat christianos et saturate qui
etiam habere se dicit . non quam discipuli suspicantur . sed que in per-

penam non pereret . qui de die castro cogitare probaret . qui cum
et iurpae et fuisse dicitur . et esse frequenter ad prandium . excepto iyo
sterno quod in tyram sine passionis expressit . et probandi corporis ue
ritate . nec gule scribitur . seruasse nec uentri . Qui dicitur purpura
non propter quibus fuerit in tartaro et lagrum pauperum eo mediam
infirmi esse dicit . hebreis . Qui quando ieiunium ungi caput . et lau
ri praecipit faciem . ut non gloria . hominum sed domino ieiunemus .

Qui comedit quidem post resurrectionem piscis illi pariter et fauuerit .
non propter cibum et gutturis saturitatem . sed ut ueritatem sui corpo
ris comprobare . Nam quotiensang mortuum suscitauit . iussit eman
dicare dari . ne resurrectio pharisais putaretur . et lacrimis post resurrex
tionem obhuc causam scribitur . cum domino iussit . conuicium . Nec he
dicitur q . negentis patet et cetera . si uoluntas fuerit . in cibo esse sumen-
da . sed quomodo impus iurginitatem ita saturitate et caribus ieiunia
spemque praeferrimus . Si autem petrus . boni facta scilicet sedet . et habere
uolus . omnibus ieiunare necessitas uelut uoluit . hoc tempore bene dicit .
P

omne autem fieri . ut ne sabbatum esset . ad dies dominica et post iudei i
tradit q . ieiunium boni facta cluuerit . Nam q . enim crederem apostoli
si ante unum diem cenauerit . epulis dicitur . et altera die et iurpae
meridie . **S**i . cenauerit . praide et sequenti die ieiunium ante prandium .
et iuno q . non usq . ad saturitatem comedit . qui tam cito penit . et iurpae .

Porro per istam loquitur . deus q . non tale ieiunium elegit . dicitur . In die
bus ieiuniorum uestror . iurpantur . uoluptates uestrae . et sibi ceteris per
catis . et in iudica & iurpae . et cotius paginis . Non tale ieiunium
elegit dicit dominus . Quale elegit . docet . iunge cluuerit . penam tu
um . et pauperes sine teo iudic . in domum tuam . Si uiderit nudum
uestrum . et domesticos famulorum uestrorum . et ceteri ieiunium re
probant . sed quale uellet ostendit . Nos enim ueritatis et iurpae accepta
est . deo quam iurpae & rapinae & libidines destruant . Si non uale ieiu
nium dominus . quomodo in ieiunio praecipit ut septimo mensis de
cuma mensis omnis populis ieiunaret usq . ad uespertium . et qui non
affluerit animam suam mortui . et ceteri ieiunium de populo suo .

Quare sepulcra concupiscentie . tibi caribus deditur . populis tunc usq .
hodie in soliditate . perueniant . et castus populis originem .
scribitur ad ebrietatem usq . uiculate . Cur homo da . ad causal propie
tam manus arceat . regis heredes . q . manducant contra .

edictum dei illo peccatus est. et eo qui animam custodit in tantam
 prophete. Iamuis se de peccato non peccet. qui ianuis miracula fecerat
 prauis illo sumuntur peccat lux. Sed et iob clamitat. Sanctificat
 iouium. predicat euasione. ut monstratur. iouium sancti
 ficari. ceteri operibus. et sanctificatur iouium euasione. presertim
 peccator. Quid uero arguitur uice non prouidat imita
 tio iugum diaboli. Ita et ueris iouium castum. fidelis & cybele. Et
 quorundam ciborum in eternum abstinentiam maxime cum a
 pud illos iouium panis. signa carum componitur. Et sicut si
 gna que facit moyses in aethiopia signa. egyptio. sed non erant
 in uentate. nam uirga moyses uirga magorum denotatur. Ita et om
 nia que in aemulationem dominum facit diabolus. non religionis mo
 dore superfluo sed notum arguitur negligentia. id uolentiam facere.
 quod bonum esse. etiam seculi homines non ignorant.

Quarta propositio:

Quarta propositio est. que et extrema. duos esse ordines eorum et hinc
 rum. alterum iustos. alterum peccatores. alios stare a dextris alios a
 sinistris. et audire iustos. Uenit benedicti patris uos possidet pau
 tum uobis regnum a constitutione mundi. Peccatoribus uo dicit.

Desecrate a me maledicti in ignem eternum qui parati est diabolo et
 angelis eius. Arborem bonam non posse fructus malos facere. nec ma
 lam bonos. Unde et saluator loquitur ad iudeos. Uos de pure dabo
 lo estis. et concupiscitis patris uestri iustus facere. Decem uirgines
 proponent stultas atq; sapientes. et quinq; que oleum non habuerit
 remansisse extinsecit. alia uo quinq; que sibi lucernam honorum
 operum preparauerit. ibi saluum inuasisse cum spolio. Ascendit
 ad diluuium et ait. Qui erant cum uoc iuste seruati sunt. qui uo
 peccatores omnes in commune perierunt. Apud sodomam et gomor
 ram. ceptis duobus gradibus bonos. et malorum nulla diuersi
 tas inuenitur. Quia est iustus eripitur. qui peccator pari uocatur
 incendio. Vix salus liberatis. unus interitus remanentibus. Ne paulu
 lum quidam a iustitia declinandum in dabo est uxor loth. Si autē
 inquit. mihi opponat. quare iustus laborat in pace aut in persecu
 tionibus. si nullus profectus est. nec maiora premia. scilicet hoc eum fa
 cere non ut plus quid mereatur. sed ne perdat quod accepit. In e
 gypcio quos decem plagas. equaliter omnes tenuit. peccatores. scē
 similes tenet. de domino et seruo nobili et ignobili rego immittit
 et uulgo. sanctus uo de & populo simul una erat lux. sed et in mar 1

rubro iusti pariter transiunt. peccatores pariter obruuntur. Secenta
 hominum milia cepta in belli. etate et seculi in deserto. equaliter ru
 unt. et duo qui iustitia parebant. equaliter liberantur. Per quida
 ginta annos cunctis istud similitur et laborat & moritur. Gomor man
 ne uniuersis. atq; in uno mensura est. Uestras pariter non
 dederunt. capilli simul non augentur. barba in commune non cre
 sat. calceamenta et. equo omnibus durant. non malleuere pedes ubi
 in ore cunctos. equaliter sapit. ad unam eam mansionem par
 labere et mare perrebat. Omnis hebryus. equale patris habet
 equale. seroprogus. equale sabbatum. equalis numerus. Sepeti
 mo requiritur. anno abiq; personar. discretione dimittitur. et in
 uibulo uniuersis. cunctis debita relaxantur. atq; ad antiquam possesi
 onem uenditor redit. In iobolam autem in euanglio seminat. in
 qua in terra bona contemimus et segetimus & trucidimus fructu
 excoritur. et commano in terra mala. triplex sterilitati uacet in
 dicatur. in duos ordines diuidit. bone terre et male. Et quomo
 do apostolus pro relictis filis et uxoribus in alio euanglio ceteris
 in septies dominus promittit. et in futuro uitam eternam. nul
 la q; distantia est. inter centum & septem. sic et in hoc numerum
 non facere prouidetur. ubi unius terre sterilitas prouidetur. i
 preferunt cum euangelsis. oscaris reuorsum numeret. triginta
 sexaginta et centum. Dicit dominus. Qui manducat carnem me
 am & bibit sanguinem meum. in mane & ego in illo. Sicut ergo
 sine aliqua differentia et gradibus omnia in nobis est. Ita et nos
 in ipso sine gradibus sumus. Omnis qui diligit me sermone
 meum seruabit. et pater meus diligit eum. et ad eam ueniet. &
 mansionem facietis apud illum. Qui iustus est diligit. Qui dili
 git uenit ad eum pater et filius. et in eius habitat. hospitio. Ubi au
 tem huiusmodi habitator est. puto q; nihil desse possit hospiti.

S autem dicit. multe mansiones apud patrem meum. non in
 regno celos. diuersas significat mansiones. sed ecclesiarum in to
 to orbe numerum. que constat una per septem. Ado inquit
 et preparo uobis locum non loca. Si haec reprobatio proprie
 duodecim apostolor. est. ergo paullus acclusus est de hoc loco &
 electionis. uis superfluis putabitur et indignus. Iohannes et ia
 cobus quia plus petierunt. ceteris non imperauerunt. et tamen
 non est eor. dignitas immutata. quia reliquis apostolis. equa
 les fuerunt. Neatis quia corpora uestra. templum est. spiritu

sancti. Templum inquit est non templum. ut similiter habitatorum
 in omnibus ostenderet deum. Non pro his tantum rogo sed pro
 his qui credunt sine peccatis coram me. ut sicut ego pater in te
 et tu in me unum sumus. ita omnes unum sint in nobis. Gloriam
 quam dedi mihi dedi est. dilexisti eos sicut et me dilexisti. et quo
 modo nos sumus pater et filius et spiritus sanctus unum deum sic &
 unum populum in ipis sit. Hoc est. quasi filii carissimi diuini con
 sortes naturae. sponsa foror mater et quaequocumque alia putaueris uoca
 bula unius ecclesiae congregatio est. quae nunquam est sine sponte fra
 tre filio. Unum habet fidem. nec constituitur uarietate dogmatum.
 nec heresibus scinditur. uirgo permanet. quocumque uerum agnus legit
 illum. sola uocat canonicum christi. Si autem mihi inuoluntati
 eris. stella ab stella differt in claritate. audies differre stellam ab
 stella. hoc est spirituales a carnalibus. Omnia membra equaliter re
 diligimus. nec oculum proponimus digito nec digitem auriculari.
 sed in singulos amissione membrorum communis dolor est.

Qualiter inuoluntati hoc seculum. et equaliter de egressumur.

Unus adam terrenus et alter caelestis. Qui in terreno fuerit. a sinistra
 est et peribit. qui in caelesti a dextra est et saluabitur. Qui facie dice
 rit fratri suo et uultu reus erit gehennae. et qui hominada fuerit &
 adulter mittetur similiter in gehennam. In persecutione. qui in
 cenditur qui suffocatur qui decollatur. qui fugit. qui in carcere
 clausus obierit. uarij quidem luere genera. sed una corona uictor
 est. Inuicem autem fuerit qui semper cum patre fuerit. et qui postea
 penitentis est receptus nulla diuersitas est. Operarius primus bonae
 et tertius et sextus & nonus. et undecimus unum denarium equaliter
 redditur. et quo magis amiserit ab his inapre praemium qui
 minus in uia laborauit. His et huiusmodi diuinarum scrip
 turarum testimonium quae ad peruersitatem dogmatum sui callidus dis
 putator inclinat. qui non temperat. etiam clatorum dei. Et quo
 bannus apostolus antichristos dicit uenisse multos. hoc ueni est
 antichristi predicatio quae inter ipsum iohannem et ultimum
 penitentem nullam facit esse distantiam. simulque miror quomo
 do serpens lubricus et protinus noster in uariarum se maior portu
 ta formatus. Qui enim in conu et in saturitate episcopatus est. si
 buo in retributione mentos strosus efficitur. Hierosolymam signu
 iudaeam cypro christum genone commutat. Sionem licet a uirtu
 tibul paululum declinare. et omnia peccata sunt pura euidentia

crimini reus est qui panem dicitur surrepuerit. et qui hominem ce
 cidit. tu quocumque maximos sedentem tuas reddiderit. Porro aliud est
 si te dicat ne minima quidem habere peccata. et cum omnes apostoli &
 prophetae et sancti iuxta id quod in secunda propositione dicitur. pe
 catorum esse se plangant. solus de uisita gloriatur. Anne nullo cessi pede.
 modo non solum calenato sed et ornato. tunc peccata tunica et nigra si
 bucala uelutibus fovebantur et pallidus et callidum opere gestans
 manum. nunc laeas et feras uelutibus et antibus. ac laedice mola
 mentis ornatus uisceribus. Rubens. uirge. inter cunctas. come in occupati
 fronsque tormentum. Potentis est aequalitatis. insurgunt humeri
 turgenti puitur. et de obis sauidibus uix suffocata uerba promittunt.
 Certe in tanta diuersitate ueris atque uelutis. necesse est aut ibi aut
 hic esse peccatum. non quo peccatum in cibo aut in uelutibus abstinet.
 sed quo uarietas et commutatio in deturis reprehensionis proxima sit.
 Quod autem reprehenditur a uirtute procul est. Quod a uirtute
 procul est uitio mancipatur. Quaedam uicium arguitur. peccato inu
 gatur. Quod peccatum est. uicium ueritatem in similita pur
 te et hucos prope ascribitur. Aut reuertitur igitur ad antiquum
 propositum ut ouis esse possit ad docentem. aut si prioris sententi
 am peruersa penitentia commutat. uelut noliis quancumque iherum in
 stitit inter hucos numerabere. Utrum quid prodeat iustiam uocare
 iustiam et accusatoris docere inconstantiam. cum propositum
 seruet diluenda sit. Quae et. edos a deca et a sinistra duos iustitiam
 et peccator. esse ordinem non negamus. Antorem bonam fructus ma
 los non facere. nec malam bonos nulli dubium est. Decem quoque
 uirgines et sapientes et stultas in bonis malisq. diuidimus. In dilu
 uio liberatos iustos et peccatores aquis obrutos non ignominis. In
 sedona et gomora crepam uisum & impios igne consumptos.
 omnibus perspicuum est. Decem quoque plagis periculum. cooptum
 et stultis fuisse sospitem nouimus. In mari rubro transisse iustos et plu
 raonem cum suis excoctos demerum. etiam in scholis carant paru
 li. Sexcenta milia in deserto occidit quia in credula fuerunt et duos
 tantum terribi reprobos iustis inuasse scripturas docent. Et reliqua
 quae usq. ad operarios uicem in duos bonos et malorum ordines
 deseruisti. Sed quale est. ut quia inter bonos et malos diuisio est.
 uelut assensu inter ipsos bonos uel et continuo malos nullam esse distan
 tiam. nihilque referre utrum in peccato aliquis ariet sit an ouicula
 utrum primam lanam habeat an secundam. utrum sabidum &

pecus sit et mortuorum an uocetur atq; suscipiant, maxime cum
cedebat oues rationabiles et diuersitates inter pecus et pecus, sic
propheta autoritate demonstrat dicens: Ecce ego iudicabo inter
pecus et pecus et inter arctos et inter hircos & inter pecus pingue
et malementum, pro eo q; lateribus et humeris impingebatis et cor
tribus uestris uentilabatis omnia infirma pecora, donec disparet
tur. Et ut seruius que ista sunt pecora inuila stant. Uolui
tem greges mei greges pastore meo homines dicit. Id ipsum ergo
erit peccatis et ille peccatis qui cum patris uxore dormierat,
quia in ecclesiam post penitentiam receptus est. Et qua simul
a dextris est in eadem cum apostolo claritate subgebit. Et quo
modo in uno apollo usq; ad messem et consummationem mun
di rinzana panis frumentisq; succrescunt. Quia consequen
tia pfect boni et mali agena christi et rei euangelico continen
tur. Cur in typo ecclesie id est in arca noe diuersa animalia et
pro qualitate meritorij diuersa sunt mansiones. Cur abitur
regina a dextris domini in uestitu deaurato circumamicta ua
ricate. Cur ioseph in forma christi uariam habuit tunicam.
C ur apostolus loquitur ad romanos, unicuiq; secundum q; deus di
uisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa mem
bra habentur, omnia autem membra non eundem acum habet
ita et multi unum corpus sumus in christo, singuli autem alij
alterius membra, habemus autem donationes secundum gra
tiam que data est nobis differentes, siue prophetiam secundum
mensuram fidei siue ministerium in ministrando siue qui do
cet in doctrina, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in
simplicitate, qui preest in sollicitudine et cetera, et in alio loco.
A lius iudicat diem pluriq; diem, alius iudicat omnem diem, unus
quisq; in suo sensu abundet. Et ad corinthios. Ego plantavi a
pollo rigauit, sed deus incrementum dedit. Itaq; neq; qui plan
tat est, aliquid neq; qui rigat, sed qui incrementum dat deus.
Q ui plantat et qui rigat, unum sunt. Unusquisq; autem propri
am mercedem accipiet secundum suum laborem. Ne enim
sumus adiutores da agricultura da edificatio estis. Et rursum
alibi. Secundum gratiam da que data est mihi, quasi lapis
architectus, fundamentum posui, alius autem superedificat.
F undamentum autem aliud nemo potest ponere, praeter qd
positum est, quod est christus iesus. Si quis autem superedi

ficat super fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pne
ciosos, ligna, stipes, uini, uniuscuiusq; opus apparebit, &
discrimen illud manifestabit quoniam in igne reuelabitur, &
singulor; opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit
quod superedificauit, mercedem accipiet. Si cuius autem opus
ariserit, detrimentum sustinebit, ipse autem saluus erit, sic tamen,
quasi per ignem. Si uero cuius opus ariserit et perierit, damnum sustineat
labore sui, perdet quidem operis premium, sed ipse saluabitur, no
tamen alijs probatione ignis, ergo si cuius opus manserit, quod su
peredificauit, sine ignis probatione saluabitur, et inter saluationes
et saluationem erit usq; aliqua diuersitas. Nec non et in alio loco.
S ic uoluntque existimet homo quasi minister ignis & dispensato
res ministerior; eius. Hic iam queritur inter dispensatores ut fide
lis quis uocentur. Ut scire quoniam inter dispensatores et dispen
satores sit multa distantia, non dico de malis et bonis, sed de
ipsis bonis qui ad dexteram stant. Audi consequentia. Nescitis
quoniam qui in sacrificij operantur de sacrificijs comedant, qui
altario deseruiunt, de altario participant. Sic et dominus dis
posuit, his qui euangelium annuntiant de euangelio uiuere, ego
autem non abutar, hoc aliquo, non scripsi autem hoc ut sic fiant
in me, indus est enim mihi mors q; ut gloriam meam quis euacuet.
S i enim euangelizauero non est mihi gloria, necessitas quippe in
hi incumbit, ut enim mihi est nisi euangelizauero. Nam si uo
luntate hoc facere mercedem habeo, si autem nolens dispensatio
mihi credita est. Que ergo est merces mea. Ut euangelizate
sine sumptu ponam euangelium christi, ut non abutar, potesta
te que mihi data est in euangelio. Quum enim essem liber ex
omnibus omnibus me seruam feci, ut plures lucrificarem. Nun
quid potes dicere peccare eos qui uiuunt de euangelio et de sacri
ficijs participant. Atq; non dominus enim disposuit, ut q;
predicant euangelium uiuant de euangelio. Apostolus autem
qui non abutatur hac licentia, sed laborat manibus suis ne que
aggereat, et die ac nocte operatur et ministrat, his qui sciam
sunt, utiq; ideo hoc facit, ut plus laborans plus aliquid mercedi
accipiat. Curramus ad reliqua. Diuisiones autem gratiar; sunt
idem autem spiritus, et diuisiones ministerior; & idem dom
nus, et diuisiones operationum, idem autem deus, qui operat
omnia in omnibus. Unusq; autem data est operatio spiritus

iuxta id quod. Et iterum. Sicut enim corpus unum est et membra pluri
 ma habet. omnia autem membra corporis cum sint multa unum est
 corpus. sic et christus. Uterum ne dicat in uno corpore diuersa membra
 unum habere mortuum statim gradus debentur. ecclesie. & ut. Quodam
 quidem posuit deus in ecclesia primum apostolos secundo prophetas ter
 tio doctores deinde uirtutes et gratias cunctarum operationum guber
 nationis genera linguas. Nunquid omnes apostoli? Nunquid omnes
 prophete? Nunquid omnes doctores? Nunquid omnes uirtutes? Nun
 quid omnes gratias habent curationem? Nunquid omnes linguas loqui
 tur. Nunquid omnes interpretatur? Et multarum autem dona maio
 ra. et adhuc excellentiorem uobis uiam monstrabo. Quamuis de car
 tatis uirtutibus latius disputasset adiecit. Sive prophete euacuabi
 tur siue lingue cessabunt siue scientia destruetur. ex parte enim
 cognoscimus & ex parte prophetamus. quod autem ueniens quod per
 factum est euacuabitur quod ex parte est. Et in consequentibus. Nunc
 autem manet fides spes caritas tria hec. maior autem est in caritas.
 S octauum caritatem. . emularum spiritualia. magis autem ut prope
 terit. Et iterum. Nolo autem omnes uos loqui linguas. magis autem
 prophetare. nam maior est qui prophetat. q. qui loquitur linguas.
 T riarum. Gratias ago deo q. omnium uestrum magis linguas loquitur.
 U bi diuersa sunt dona et alius maior alius minor est et spiritales ap
 pellantur. certe oues sunt. et stant a dextris. et inter ouem & ouem
 est aliqua diuersitas. Loquitur quidem de humilitate paulus apo
 stolus. Ego sum nouissimus apostolorum. qui non sum dignus uocari
 apostolus quia persecutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei sum
 id quod sum. et gratia cuius in me non fuit uacua sed amplius illis
 omnibus laboraui. non ego autem sed gratia dei que in me est. Veru
 tamen in eo q. se humiliat ostendit. apostolos alios minores alios esse
 maiores. Et qui utiq. electionis uas dicitur & cunctis amplius labora
 uit non est inuisibilis deus ut obliuiscatur operis eius. et dispare meritis
 equali mercede compenset. Debeo legimus. Sicut in adam omnes mo
 riantur sic in christo omnes uiuificabuntur. Unusquisq. autē in
 suo ordine. Quando unusquisq. in suo respicit ordine. utiq. diuer
 sa sunt merita resurgendum. Non omnis caro eadem caro. sed alia
 hominum alia pecudum alia caro uoluerum alia autem piscium.
 et corpora celestia et corpora terrena. sed alia quidem celestium
 gloria alia autem terrestrium. alia claritas solis alia claritas lune
 alia claritas stellarum. stella enim ab stella differt in claritate sic etit &

resurrexit

resurrexerit mortuos. Quod tu scilicet docuit inter pres. sic exposuit
 ut dicere spiritalis differe a carnalibus. Ergo et spiritales et carnales
 in celestibus erunt. et iam non solum oues sed & uiri tui conuen
 dent regna celos Stella inquit ab stella differt in claritate. non oues
 et uiri sed oues & oues uel est stella et stella. Deniq. alia inquit claritas
 solis alia claritas lune. ne stellam & stellam totum humanam multa
 tudinis. aliter genus solent posuit et lunam. quoniam certe inter uiuos
 non potest numerare. Sic inquit erit et resurrexerit mortuos. ut iusti
 in claritate solis fulgeant. et qui in sequenti gradu sunt siue iustendo
 re rutilent. ut alius lucifer sit. alius uerturus. alius orion. alius ma
 zuris et cetera stellarum uocabula. que faceret in ioh uoluntate con
 uentur. Omnes enim aut manifestari non oportet. aut tribunal
 christi ut recipat unusquisq. que gessit per corpus siue bonum siue
 malum. Ac ne forsitan dicat ante tribunal christi nos manifestari ut
 boni bona mali recipiant mala. in eadem epistola docet. Qui sem
 nat parce parce et metet. & qui seminat in benedictionibus de bene
 dictionibus et metet. Certe et qui plus et qui minus seminat in par
 te sunt decera. et cum unus tenentis genus sint. tamen mensura
 et numero differunt. Scribit ad epistolam idem paulus. & uota sic
 ret nunc principibus et presbiteribus in eisd. per ecclesiam multiplex
 et uaria sapientia da. Certe q. in diuersis agnitionibus ecclesie uaria
 se multiplex da sapientia proceditur. Nec non in eadem epistola.
 C ueniat autem uostrium data et gratia iuxta mensuram gratie christi
 ita. non quo christi mensura diuersa sit. sed tantum gratia aut insum
 ditur quantum ualentis habuerit. Frustra igitur oues et uiri. quip
 & quip uirtutes. egyptios et israelitas et cetera benedictionis repli
 cat. quia non est in presentis retributio sed in futuro. Unde dicit in
 diu in confirmatione promittitur quia nunc non est iudicium.
 S me causa enim appellatur dicit extremis iudicij si modo iudicet de
 us. In presentiarum nauigamus luctamur atq. pugnamus. ut in
 fine perueniamus ad portum comenium triumphantium. Tu autē
 peruenit et labore presentiarum conuersionem in futurum. ce
 pla proponit. cum utiq. hic iustitia sit. ibi iustitia. donec uentus
 in sanctuarium da et intelligamus in nouissimis cog. Non alter
 sanctus. alter peccator morietur. In eodem mari nauigantibus et
 dem et tranquillitas & tempestas est. Non alter lato alter morietur
 occidit. nec alio modo de adultis et presbiteribus alio de castis
 timony nascuntur filij. Certe domini & latronis. epistola iuda

co crucifixi sunt. Sicut enim est huius seculi futurique iudicium. ergo
quia hic pariter crucifixi sunt. et in futuro similiter habebuntur.
Paulus et qui cum unicecerit. simul nauigant. simul sustinent. tem-
pestates. simul nauis fluctibus dissipata in litus euadunt. Negare
non potest quin inter unicum & unicecerit diuersa sint. merita.
et quomodo unum apostoli multumque naufragium est. Refer-
posita pauli reuelationem. et eos qui inuasi fuerunt. dicit sibi
a domino fuisse donatos. Nunquid illi cum donatur & qui donan-
tur unius meriti sunt? Decem sancti peccatorum possunt. euer-
cauitatem. lotham filius crepus est de incendio. libentis esse
et generi sic euer uoluerunt. et certe multa differentia est inter loth
& generos eius. Libentis sapor una urbis de pentapoli. et quam eius
doni meriti erit atque unum sententia. e subiacet. cui sedomus et go-
morra adama & seboni sancti precebus custoditur. sicut diuersi
meriti loth et sepor. et tamen de incendio pariter euadunt.
L atrunculi qui absente dauid uastauerunt. sedog. et uocores. cor.
et liberos prece duxerunt. die tercia ceduntur in campo. et qua
dirigenti homines ascensu camelis fugiunt. Die aliquam inter-
eos qui est sunt. et qui fugere poterunt esse distantiam. Legi-
mus in euangelio turrem silae cecidisse super decem et octo ui-
ros. et obrutus occidisse. Certe iuxta sententiam saluatoris non
soli fuerunt peccatores. sed in fornicandis reliquos puniti sunt.
ut pestilente flagellato stultus sapientior fieret. Si omnium &
peccatorum unum est supplicium inuult alius occiditur. et per
motem alterius alius commouetur. Opposit mihi gomora
mamme unamque mensuram. et uestitum et capillos et barbata
et calcamenta ex equo inuestitas. quas non de nos christi cor-
pus. equaliter accipimus. Una est in ministerii sanctificatio
domini et serui nobilis et ignobilis regis & militis. quamque pro
accipientium meritis diuersum fiat. quod unum est. Qui enim
indigne manducauerit et biberit. uisus erit uolati corporis et san-
guinis christi. Nunquid quia et uisus de eodem calice bibit. de q
et christus & ceteri apostoli unum cum reliquis erit meritum. Qu-
sinon uis recipere sacramentum. certe omnes. equaliter unum
unum uisimus aciem. eodem humore irrigamur. huiusdem
cibus uestimur. Porro si alimenta cocere. arte mutant. et sic
aliquid suauis conditurus. huiusdem cibi non nature iussu
cunt. sed uoluptati. Equae esturimus. equae algemus. simul co-

92.
mbimur frigore. etibus et calore dissoluumur. Sol quoque ipse
et luna. & omnes astros. choros et pluuias. et mundus. equaliter
nobis curruunt. et huiusdem omnes. uicta euangium imbribus.
irrigamur. boni et mali iusti & iniusti. Si presentia exempla
sunt futurorum. ergo sol iustitie. equaliter iusti & peccatoribus
impus et sancti. christiani & iudei. atque gentibus orietur. eius
scriptura dicit. Timentibus autem dominum orietur. sol iusti-
tie. Si timentibus orietur. ergo contemptoribus et pseudo pro-
phetis occidit. Quos que stant a dextris uadunt. ad regna celo-
rum. hinc in tartarum detruduntur. Parabola ista non o-
uam inter. te merita et e contrario dicitur. hinc. sed inter
oues & hircos tantum distantiam facit. Nos cum in omni-
bus locis docentur omnia. sed unaqueque similitudo ad id re-
fertur. cuius similitudo est. sicut et decem unigeni non totius
generis humani. sed saluatorum & pignora. exempla sunt.
quos alteri domini semper prestolantur aduentum. alteri
somnia et inertia. se dantes futuri. iudicium non putant. Vi-
de & in fine parabole dicitur. Uigilate. quia nescitis diem neque
horam. Si in diluuium libentis est nec et omnis orbis interit.
omnes caro carit et propterea perierunt. Aut non euidentur.
esse dies meriti filios nec. et nec propter quem filii liberati sunt.
Aur maledictum esom regni in eodem potest loco in quo et pa-
trem. qui de diluuium similiter libentis est. In passione christi
omnes declarauerunt. simul mutiles facti sunt. non fuit
qui faceret bonum & non fuit usque ad unum. uidebit ne igitur
dicere. sic negasse petrum et ceteros apostolos qui fugerunt.
quomodo caphan et phariseos & clamantem populum cru-
cige. ceteris talem. Et ut de apostolis tacere. euident ne tibi.
sedent. uidebitur uisus amas et caphan et uisus proditor. cuius
et pilatus. qui nolens compulsius est. contra dominum ferre
sententiam. Quanto maioris fuit meriti uisus. tanto maio-
ris & erimus est. et quanto maioris erimus. tanto maioris
et penae. poterit enim poterit tormenta patientur. Arbor
mala bonos fructus non facit. nec bona malos. Si hoc ita est.
responde mihi. quomodo paulus cum esset arbor mala. perse-
quens ecclesiam christi. fecerit postea fructus bonos. et uisus
cum esset arbor bona. signa faciens cum apostolis. postea uer-
sus in proditorem fecerit fructus malos. Jam diu ergo nec

arbor bona malos fructus facit nec mala bonos. q̄ diu ud in bona
 tate sua uel in malitia perseverent. Porro q̄ omnis beatus. e
 qualiter pulchra facit. et septimo anno liber efficitur. et in iubileo
 id est quinquagesimo uniuersa possessio redit ad dominos. hoc no
 de presentia dicitur sed de futuro. quia in sex diebus huius seculi seruant
 esse. in septimo uero die et aeterno sabbato liberentur. si tamen uoluerint
 esse liberi dum adhuc seculi sumus in seculo. Si autem noluerint per
 sonbitur nobis auriculari in testimonium obedientie. et cum uxore
 & cum liberis nostris. quos presentium libertati uidet cum eum carne
 et operibus suis iugiter seruimus. Parabolam autem sermonis que ex
 utraque parte terribis fructus facit. et iuxta apostolum super funda
 mentum christi alius edificat auribus argenti et lapidei precioso.
 alius ligna fenem stipulam. cum et in domo magna uia diuersa
 sunt. perspicue patet. & huic uelle contradiere superfluum. improprie
 tue est. Tamen ne exultet in mendatio. et exemplum apostolorum in pre
 iudicium centenarij et sexagenarij et trigenerarij afferat. numerus. factus
 in mattheo & in marco apostolus qui sua uniuersa dimiserunt centu
 plum repperunt. in euangelio autem lucis multo plura id est de
 tradidit ad os. et penitus in nullo euangelio pro centum scriptum
 esse septem. sed aut saluati aut impetiti ream tenent. Nec nocere no
 bis. quia in alio euangelio a centum in alio a triginta in alio a
 cum omni scriptura maxime uelut maioris prepotat numerum
 et sic quodam ad maiora considerat. Ubi quia uidetur aliquem
 fuisse amos quinq̄ et septuaginta & centum. nec tamen quinq̄ et
 septuaginta plura poterunt esse q̄ centum. quia priora sunt nomina
 ta. Si non accipit in bonam partem diuersitatem numeri centum &
 sexaginta et triginta. nec in malam partem accipiet. et idem uicium
 erit sermonis. quia seculi unam eadem et super penam & super spina
 et illa tria et hoc ad in malam uel in bonam partem singula sunt.
 stultum fuit pro diuersis uerbis sepe species numerate. presentium curri
 in mattheo et in marco & in lucia narrata parabola saluatoris semp
 intulerit. qui habet aures audiendi audiat. & in nihil est quod inri
 seculi lateat frustra ad intelligentiam mysticam prouocatur. Si aut
 patet & salus mansionem faciat apud eadem. et ubi christus ho
 spes est ubi nihil deest. etiam. patet q̄ aliter christus habitauerit
 in corinthis. aliter in ephesijs. hoc est aliter in his apud quas paulus apo
 stolus peccata multa reprobauerit. et aliter in his quibus sacramenta
 a seculis ignota dixerit. aliter in toto et in toto mattheo. aliter in paulo.

in scriptura
polyplasia

Certe inter natos mulier non fuit maior iohanne baptista. Cui autem
 maior dicitur necesse est ceteros habuerit maiores. Et qui minimus est
 inquit in regno celorum maior est illo. & huius ergo q̄ et in eisdem sit maxi
 mus omnium. et in angelos quos & uirtutes creatas sit multiplex
 & infinita diuersitas. Quare apostoli dicunt. dominus auge nobis fi
 dem. si omnium uia mentis est. Et dominus ad discipulum
 quid dubitas moche fide. In hieronima quoque de futuro regno legim?
 E. ce die uenit. dicit dominus. et seram domui istud & domui la
 cob sedulo iouum non secundum pactum quod pepigi cum patrib?
 uestris. Et post paululum. Dabo legem meam in uisceribus eorum
 et in corde eorum seruant illam. et ero eis in deum. et ipsi erunt mihi
 in populum. et non docebit ultra uerum proximum suum. & ur suam
 suam dicens cognosce dominum. omnes enim cognoscent a mini
 mo usq̄ ad maximum. Perspicue et conuenit ipsius loci futurus chri
 sti regnum propheta describit. Et qua consuetudo erit ibi minim?
 & maximus. si omnes. aequali futurus sunt. Utq̄ ea qua et in eu
 gelio dicitur. Qui docuerit et fecerit uocabitur maximus in regno
 celorum. Qui autem docuerit et aliqua non fecit. erit minimus. In
 conuio saluatoris precepit. ut inferiorem occupemus locum. ne
 quum maior uenerit. de superiori impetere deridamur. Si cadere
 non possumus. sed tantum per penitentiam subleuamur. qui sibi
 uult scila illa in herbe per quam angeli descendunt atq̄ ascendunt.
 Quia de esis ad terram ueniunt. certe inter oues ad deccimam stabant
 dum ibi essent. Angeli de esis descendunt. et iouamur de coru
 possessione securus est. Quis autem risum tenere queat in eo q̄
 multas mansiones apud patrem credentis. ubi tunc tot orbe dis
 fusa. cum manifestissime sempena doceat secundum euangelij
 iohannis non de ecclesijs numero sed eorum mansuibus & terris
 tabernaculis que propheta desiderat. domus fuisse sermonem? In
 domo inquit patris mei mansiones multae sunt. Si quomodus di
 xerim uobis. quia uado parare uobis locum. et si abiero & prepara
 uo uobis locum iterum ueniatis et accipatis uos ad mecum. ut
 ubi ego sum et uos sitis. Locis & mansiones quas preparauit se dicit
 christus apostolis in domo usq̄ sunt patris id est in regno celorum
 non in terra in qua presentis apostolus relinquatur. similis sensus ser
 ptonis inueniunt. Dixerem inquit uobis quia uado & preparo uobis
 locum si non mansionem essent mulier apud patrem. hoc est si non
 uniusquisq̄ mansionem sibi non se laxare da sed ex proprijs ope

ribus preparata. & ideo non est meum parere sed uestru. quia et in
 d. e. nihil profuit parari locum quem suo uino perdidit. Iuxta quem
 somnum et illud intelligendum quod ad filios dicitur. rebede. quous
 alter a sinistris alter sedere cupiebat a dextris. Calicem quidem meum
 bibetis. sedere autem a dextris non sine a sinistris non est meum da
 re uestris. sed quibus paratum est a patre meo. Non est dare filij. et quo
 modo patris est potare. Paraty inquit sunt in glo duerle et pluri
 me mansiones plurimū diuersitas uirtutum. quas non persone
 accipiūt sed opera. Tristitia ergo me paratū quod in uobis sumū est.
 quod pater meus illis parauit qui digni uirtutum ad tantam
 ascensum sunt dignitatem. Porro q. ait. utz ueniam et accipiam
 uos ad me optare. ut ubi ego sum de uos sitis. proprie ad apostolos
 loquitur de quibus et in alio loco scriptum est. Ut quomodo ego et
 tu pater unum sumus sic et illi in nobis unum sunt. qui crediderūt
 quippe perfecti sunt. qui possunt dicere. pater mea dominus. Si aut
 non sunt plurime mansiones. quomodo et in ueteri testamento
 et in nouo alium ordinem pontifex tenet. alium sacerdotē alium
 leuite. alium. editu. alium ianitores. Et in uolumine hierarchie
 ist ubi futuz ecclesie et celestis hierusalem ordo describitur. sacer
 dotes qui peccauerunt degradantur in adiuos et hostiaros. Reu
 sunt in templo da hoc est a dextris non sunt inter antef. sed in
 ter manimas oues. In fluuio quoq. illo qui de templo egreditur &
 irrigat saltum mare et uniuersa uiuificat. multe species paltum
 describuntur. Quare in regno glorię archangeli sunt. angeli. tho
 ni. dominationes. potestates. cherubim et seraphim. et omne nomen
 quod nominatur. non solum in presenti seculo sed etiam in fu
 turo. Sine causa diuersitas nominum est. ubi non est diuersitas
 meritorij. Archangelus unq. aliorum minorū est angelos. archan
 gelus. Et potestates et dominationes habent aliqua. super que exer
 cent potestatem. & in que subiecta dominantur. Hoc in q. est. et
 hoc in ministerio da. Ne nos solito more irrideat atq. subdantet.
 si imperatores posuerimus et prefectos eius & comes et tribunos
 et centuriones & manipulos & reliquum ordinem militie. Illud
 autem quod ait. nescitis quia corpus uestra templum est spiritus
 sancti ualde frivolum est. cum scriptura diuina solet et unq
 pluraliter & plura singulariter appellare. Et tamen sciat in tem
 plo quoq. ipso multas esse mansiones. esse exteriori atrium.
 esse interiori. esse uicibus. esse sanctum. esse sancta sanctorum.

Sunt et alibi in templo sunt et cellariola. sunt et torcularia &
 uasorum receptacula. Ita et in templo corporis nostri diuersa sunt me
 rita. Non eque deus in omnibus habitat. nec ad eandem mensurā
 omnibus infunditur. De spiritu moysi auferetur. et septuaginta
 presbyteris datur. Iusto aliam esse abundantiam fluminis aliam
 riuulorum. Hecne spiritus helico duplex datus est. unde et duplex gra
 tia fecit signa maiora. Ille uisus mortuorum. iste mortuū mortuū
 un suscitauit. Ille famem impetratū est populo. iste obsequi cui
 rati sub una die hostiles copias prebuit. Licet hoc q. ait. nescitis quā
 corpori uestra templum est spiritus sancti. de cuncta credentium
 dicat ecclesia. qui pariter congregati unum christi corpus effia
 unt. Hic iam queretur in corpore. qui pedibus christi dignus
 sit. qui capite. qui oculis eius sit. qui manus. quod et due mulier
 in euangelio penitentis et sancta significant. Quare stetera pedes al
 tera caput tenet. tamen non nulli estiment unam esse. et que
 primum cepit a pedibus eam quidam ad uerticem peruenisse.
 Sed et illud q. obicit. non pro his tantum uogo sed pro illis qui cre
 dituri sunt per uerbum eorū in me. ut sciat ego pater in te &
 tu in me unum sumus. ita omnes unum sunt in nobis. et q. om
 nis populū christianū unum sit in domo quasi filij carissimi
 diuini. consortes nature. iam suspensum est. et nunc plenius
 meulandum est. non nos secundam naturam sed secundam
 gratiam unum esse in patre & filio. neq. enim eisdem sub
 stante est. quod manichaei solent dicere. anima humana &
 deus. Sed dilecti q. inquit. eos sciat et me dilecti. Id est ego q. in
 consortium substantie. eius assumimur. non nature esse sed gratie.
 et ideo nos diligit. quia sciam diligit patre. et membris saltem di
 liguntur in corpore. Quot quot enim receperit christum dedit
 et potestatem filios da fieri. qui erudim in nomine eius. qui non
 ex sanguinibus neq. ex uoluntate carnis neq. ex uoluntate uiri.
 sed ex deo nati sunt. Uerbum caro factum est. ut nos de carne tri
 sciamus in uerbum. Nec uerbum desijt esse quod fuerat. nec homo
 perdidit esse quod natus est. gloria aucta est. non mutata natura.
 C. si scire quomodo cum christo unum corpus efficiamur. Docet
 te ipse qui obediit. Qui comedit carnem meam & bibit sangui
 nem meum in me manet et ego in illo. Sicur misit me uentris
 pater et ego uiuio propter patrem. et qui comedit me uiuēt
 propter me. iste est panis qui de celo descendit. Sed q. iohannes

causam gentilia qui de peccato christi hauserunt sapientiam. in eadem
uerba concordat dicens. In hoc intelligimus quia in eo manemus et ip
se in nobis. quoniam de spiritu suo dedit nobis. Si quis confessus fue
rit quoniam iesus est filius dei. deus in eo manet et ipse in deo est. Si
credidit in christum quomodo & apostoli crediderunt. unum cum.
est in christo corpus efficitur. Si autem remearum est fidem corpus
tibi et opera uendicare qui fidem eandem & opera non habet. eandem
locum habere non poterit. Item quod uacat spontam forent matris
et omnia haec uocabula unius esse ecclesie. cum tot quod crederet
nominibus significari conueniunt. Si enim unius ordo est ecclesie
& non habet plurima membra in uno corpore. quid necesse est ut
spontam foret uocetur et mater. nisi alioq. sponsa alioq. soror aliorum
mater sit? Stant quidem omnes ad deum. sed alius fiat ut
sponsus. alius ut frater. alius ut filius. filio inquit ma quod iterum
parturio. donec christus formetur in uobis. Putas ne eundem esse ma
tri eos qui parturiantur et qui parturunt? Unde et stulte asserere.
uoluit omnia membra equaliter nos diligere. nec oculum prepo
nere digno nec manum aureale. sed in singulis. amissione me
brorum dolorem esse communitatem. cum apostolus doceat ad corin
thios. alia membra esse hominum alia uiscerum. et quae uter
quodiam sint. maiore bonitate circundari. quae uo per se bonita
tatem non indigere sollicitudine. Eundem ne ordinis arbitris &
meritis et alium. oculis & meritis per quos sumus operatur et uiri
na? Lucerna inquit corporis tui est oculus tuus. Si oculus caecus
fuerit. totum corpus tuum in tenebris est. Si dignum amputet si
summitatem aureulae. et quidem dolor. sed non tantum damnu
nec tantum cum dolore deformitas. quantum si oculus cruas. truce
raret et disteret. Sine alioq. membris uiuere possimus. sine alioq. om
nino non possimus. Sunt peccata leuia. sunt graua. Aliud est de
cem milia talenta debere. aliud quod aduenit. Et de ocio quidem
uero & de adultorio ra tenebimus. sed non idem est sustinendi &
torqueri. erubescere et longo tempore caecari. Natal nostrum esse quod
loquimur. audi apostolum iohannem. Qui sic fratrem suum peccat
peccatum non ad mortem parat et dabit a uitam peccatisq. non
ad mortem. Cuius quod si pro peccatis minoribus deprecetur. impetret
misericordiam. si pro maioribus distulerit. Sicut de de populo ista
et quia peccatum peccatum ad mortem dicitur ad hieremiam.

94.
Noli orare pro populo hoc. nec alium pro eis deprecationem. et non ob
sitas mihi quia non occidimus te. Si autem omnes equaliter et in
uoluntate in seculum et eximus a seculo & hoc pene dicimus futurum.
est. ego equaliter uisus et peccator habebimus apud deum. quia
nunc pari modo & generamur et morimur. Quod dicit esse contenti
adam alterum terrenum alterum caelestem. et qui in terreno fuerit
est esse a sinistra. qui uo in caelesti est a dextra. responde mihi inte
rim ut de duobus te futuribus interroget. Esus in terreno suus
an caelesti? Nulli dubium est quia in terreno cum fuisse respon
deat. Iacob in quo fuit? Dicit protinus in caelesti. Et quomodo
in caelesti fuit. cum adhuc christus non uenisset in carne. qui se
cundus et caelestis adam dicitur? Aut igitur omnes ante uicaria
tionem christi in uicariis reputatis adam a uisus quos in terreno
homine & a sinistra erunt inter hos tuos. aut si impium est ibi
sitas ponere ubi simas. ibi uocet ubi est. ubi sanctos ubi peccatores.
nonnullis adam ex eo tempore numerabatur. quo christus et in
tuus ex uirgine. et argumentum duos adam non proficit. oibus
et editi uis. quia in primo adam a uisus fuisse et edos conueniam?
& in uno atq. eodem homine. alioq. dextra dei stetit. alioq. a sin
istra. Ab adam enim usq. ad moysen. mors super omnes dominata
est. etiam super eos qui non peccauerunt in similitudinem peccati
tionis adam. De eo autem quod mater approbare conueniam et bonitatem
uelis et adulterium & ocaum sermoneis. et impetorem uno supph
co representari. iam et supra tibi responsum est. et nunc breuiter respon
debo. Aut peccatorum te negabis ut non sis real. genem. aut si pecca
tor fueris. etiam de leui crimine ducere ad tartarum. Osi inquit quod
mentitur occidit animam. Susceptor te aliquando ut hominem
fuisse mentium omnium enim homo mendax. ut sic deus solus uerax
et iustificatur in sermonibus suis. & uincat cum iudicauerit. Aut igitur
homo non erit ne mendax sit. aut si quia homo est mendax fuerit
cum patrias & adulteris puniret. Nulla est enim uita peccata de
uicual. et non tibi habebunt tantas gratias quos de humis in subli
me leual. quantum uisceratur quos propter leue & quotidianum
peccatum in exteriore tenebat reuulsis. Si autem in peccato
ne qui iustificatur et qui decollatur & qui fugit et qui in carcere
trusul obuert. in uisus luce generibus sua corona uictorie est.
et hoc pro nobis facit in martire enim uoluntas ex qua ipsa mors
uiscatur coronatur. Mactum est opponere me gentiliam futurum.

et dominum non negare: nam in illo arbitrio est: aut decollare
aut urere: aut inducere in carcerem: aut usque greca adhibere
penam. *¶* Si fugero & in solitudine obiero: eadem erit comina mori
entis: quia eadem et causa mortis est: christus. Ad illud uo qd
dicit: inter cum fuerim qui semper cum patre fuit: & qui postea
a patre est: receptus: nihil penitus discrepare. ad hoc si uel
dragmam unam: quae perita fuerat: et inuenta unquam esse
cum reliquis: et omnem unam quam nonaginta nouem ouibus
delectis bonis pastor inquisiuit: et retulit: ceptelle numeru
centenarium. Sed aliud est penitentium esse: et lacrimis ueni
am deprecari: aliud semper esse cum patre. *¶* Unde et per heredes
et ad reportandum eum: et perditum quorundam filium loqui
tur pater: et pater. Et scitabo pactum meum tecum: et facti
quia ego dominus: et recordaberis et confunderis: ut non sit
tibi ultra aperire of tise confusione tua: quum placatus fuero
tibi in omnibus quae fecisti. *¶* Ut nihil minus iusto habeant pe
nitentis: sufficiat eis pro omni pena sola confusio. *¶* Unde et in alio
loco dicitur: ad eos. Et recordabimini uias uestrarum pessima
rum: et omnium secler: quibus polluti eratis: & displicebitis uo
bis in conspectu uestro in omnibus malis uestris: quas fecistis: &
facit quia ego dominus: quum benefecero uobis propter nomen
meum: et non secundum uias uestras: malis: neq: secundum
seclera uestra pessima. Arguitur quoq: a patre filius: q: saluti fix
tris mudeat: et cum angelis leuatur in celo: uile huius erui
etur: quoniam duos fratrum similitudo frugi: et luxuriosi: non
ad eadem merita uotus generis humani: sed uel ad uide: et pertine
at christiani q: personis: uel ad sanctos: et penitentium. *¶* Super
qua parabola libellum quendam demasio episcopo: dum aduice
ret: dedicauit. *¶* Porro si operarius primae horae: et tertiae: et sextae: et
nonae: et undecimae: unus denarius redditur: et ab eis inape
pionum qui nouissimi in uinea laborarunt: & sic non unum
tempori et unius: etatis: homines deseruiunt: sed ab exordio
mundi usq: ad finem: uocationum: sacramenta sunt: diuersas:
Prima hora uocatus est: abel: et sabb: tertia: moab: & noe: sexta: habra
am: itaque: et iacob: nona: moyses: et prophetae: undecima: gentium
populus: cui primo redditur: merces: quia in crucifixum credidit
dominum: difficultate: fidei: magnitudine: meruit: premiorum:
multaq: prophetae: et reges: qui desiderant: uidere: quae uidentur: &

non uidentur. *¶* Crisostomus autem: denarius: non unum est: peconium:
sed una uita: et una de guberna liberatio. *¶* Ceteris: quomodo ad
indulgentiam: principalem: diuersos: criminum: rei: dimittunt:
et carcere: et uniusquisq: pro labore: uel operibus: suis: in hoc: uel
illo: statu: uire: et: uita: et: denarius: quali: indulgentia: ueri: prin
cipis: omnes: per: baptisimum: emittit: et: carere. *¶* Et: iam: nostri:
laboris: est: pro: diuersitate: uirtutum: diuersa: nobis: praemia: pro
partire. *¶* Haec: uel: per: partes: ad: proposita: respondimus: loquens:
sermo: in: commune: ad: omnia: respondebit: *¶* Dominus: ad: di
scipulos: suos: Qui: uult: inquit: inter: uos: maior: esse: sit: omniu
minimus. *¶* Si: omnes: in: celo: aequales: fuerint: simul: frustra: nos
hic: humiliamus: ut: ibi: possimus: esse: maiores. *¶* De: duobus: de
bitoribus: quinquentes: denariorum: et: quinquaginta: cui: plus
dimittitur: plus: amat. *¶* Unde: &: saluator: dicit: inquit: tibi: re
mittuntur: ei: peccata: multa: quoniam: dilexit: multum: cui:
autem: minus: dimittitur: minus: diligit. *¶* Qui: minus: diligit:
et: minus: a: dimittitur: unq: in: minori: gradu: erit. *¶* Patris: facti
has: proficiens: tradidit: seruis: suis: substantiam: alij: quinq:
talenta: alij: duo: talenta: alij: unum: uniusq: secundum: prop
os: uirtutis. *¶* Simile: quod: et: in: alio: euangelio: scribitur: q: homo
nobis: proficiens: in: regionem: longi: sui: accipere: sibi: regnu:
et: reuertetur: uocauerit: decem: seruos: et: dederit: eis: singu
la: minas: e: quibus: unus: lucrans: sit: decem: minas: alius: quin
que: et: singuli: iuxta: uires: suas: et: emolumentum: uel: decem:
uel: quinq: acciperint: ciuitates. *¶* Porro: alius: qui: unum: talen
tum: sive: unam: minam: accipere: quod: accepit: infodit: siue:
in: sudario: colligauit: et: domini: reuerauit: aduentu: Pri
mum: considerandum: q: si: iusti: non: se: prociuet: laborant:
ut: uult: noster: zenon: sed: ne: perant: quod: habent: uite: qua
minam: &: talentum: infodit: ne: perderet: quod: accepit: no
peccant: magisq: laudanda: cautio: referunt: q: casus: la
bor: eor: qui: sine: laboris: praemo: desiderant. *¶* Deniq: hoc: ipsum
talentum: quod: ausit: tur: a: timido: uel: negligente: seruo: non:
datur: ei: qui: minus: lucrificat: sed: qui: plus: id: est: qui: super
decem: positus: fuerat: ciuitates. *¶* Si: numerus: non: facit: ordinem:
quare: dicit: dedit: uniusq: secundum: uires: suas. *¶* Si: eadem:
lucra: sunt: quinq: talentis: &: decem: cur: ei: qui: minus: lucrif
fecerat: non: decem: et: ei: qui: plus: non: quinq: tradant: urbes?

¶ autem dominus non his contentus sit que habemus. sed semper ma-
 iora desideret ipse demonstrat dicit. Quare non desista pecuniam
 meam ad trapezitas. et ego ueniens cum uiliis cogitarem. Quod
 quidem et paulus apostolus sciens prose collocatur. et ad ea que in
 ante sunt se extendit ad est quoties proficit. nec seruat in sudario
 delicate gratiam quam accepit. sed auarus negotiator renouatur de
 die in diem. et decedere se putat nisi semper creuet. Sed uelut si
 gnuos detrahuntur in lege qui homines uolent. et ipse uelut si
 cordiales sunt. Interrogare libet signatus uelut inter hanc uos ar-
 uer. oues nonne collocet. Si huius client occiderentur ut homicid.
 ceteri. nec inuidentur da intrare ciuitate. Si oues dicitur. uisq no
 erunt tales oues que absq lapore meo uia libertat pascuntur. et
 probantur tibi oues quidem est esse sed cernunt. a decem esse. uos
 non stant sed fugere donec moriatur sacerdos magnus. et ad uisq
 na descendit libere animas signatus. Gabonite occurrunt filij
 uisuel. et ceteri alius gentibus in lignatos et aquarios referuntur. tam
 tiq apud decem inueniuntur ut stirps faul ob eos inuerial sit delat.
 ¶ inter quos eos collocat. Inter hanc. Sed non sunt interfecti et se
 terra domini uenduntur inter oues. sed dicit scriptura diuina q
 non sint eandem meriti cuius & uisute. Sed id ego q stent qui
 dem a decem sed multo inferiori gradu. Inter datus uirum sanc-
 tum et saul regem pessimum medius ionathas fuit. quem nec me
 edol postuimus penere quia prophete amore dignus est. nec inter-
 arcat. ne parum eam facimus datus. maxime cum et ipse de inter-
 ficat sit. Cur igitur inter oues sed in inferiori ordine. & quomodo
 inter datus et ionathas ita inter ouem & ouem cogit se sepe
 differant. Seruus qui cognouit uoluntatem domini sui et non
 peccauit nec fecit secundum uoluntatem eius. uisulabit multus.
 ¶ Quia autem non cognouit nec fecit digna. plagi uisulabit paucis. Domini
 enim cui multum datum est multum queretur ab eo. et cui com-
 mendatur multum plus exgetur ab illo. Ecce seruo et seruo plus
 minus ut committitur. et pro qualitate committit atq peccat plagi-
 uis quosq numerat uergetur. Tota uidee terre tribuimus desi-
 peno futurus in qd cedebat typhus est. Legimus scdm nauic. legam
 ezechielis petrauit partet. et uelut hinc quidam in altero quali
 per hystoriam in terra detrahuntur in altero in celis spualiter repre-
 senti. Quod sit uolunt in desolatione templi septem & octo grad.
 ¶ Quod rursum in platerio post demencia octauis octauis decem plal

97.
 in quibus mistiam et uindictam alphabetum per quindocim gra-
 dus usq illuc poruimus. ut postimus canere. Ecce nunc bene
 dicite dominum omnes serui domini. qui stant in domo domi-
 ni in atrij domus da nostri. Quare dicit et tenis tribus uisus
 uolentem habitant. ubi plurima sunt uincua. et nouem & se-
 mis relique. uel cepellum. proutus laboratoris de sedibus suis uel
 cum ipis habitant. Quare uincua inbus in terra partem non ac-
 cept. sed dominus parti cuius est. et inter ipos lauita et sacerdoti
 ad sancta sanctos ubi cherubim & propitiatorium est portice
 solus impreditur. Quare reliqui sacerdoti. hinc tantum utat
 uelutis. et non habent indumentum auro & hyacintho cocco et
 purpura byssoq coniectum. Inferiores gradus laute et sacerdo-
 tes plaustra & boues accipiunt. maiores ordines ipi gstant arca
 domini humeris suis. Si tollis maiorem tabernaculi templi cele-
 stie. si omnes qui a decem sunt unum ut uulgo dicitur. rassis.
 ad militiam prodit. neqiaq episcopos fructus presbyteri sine causa.
 diacon sine. Quod persecutum uisq. Cur laborans uidet. e.
 ¶ Cur maris se conuenit. Peccamus omnes. et post pecuniam id
 erimus quod apostoli sunt. Seruum iam cepimus terram prospecta
 re de pelago. et post montes purpuram et spumose fluctus & uis
 uel in sustine surreptum sed in una procaptem. paulatim tes-
 sis et languetentibus portus aperitur. Duam de nuptis uidi
 uis uisq. uisq. uisq. uisq. uisq. uisq. uisq. uisq. uisq. uisq. uisq.
 matrimonio. Exposita est in opore. apostoli de huiusmodi
 quibombus disputatis. singulis opposuombus responsum est.
 secularis quoq luterana ueni in medium. que uisq. uisq. uisq.
 que uisq. & e contrario quas interitum habet molestem uincu-
 lum conuigile. Insumimus ad secundam partem. in qua ne-
 gat est qui tota fide baptisma confectus sunt. den posse peccare. &
 docuimus q excepto deo omnis creatura sub uisq. non quo u-
 mueris peccauerit. sed quo peccare possint. et similia ruma sta-
 tum meum sit. Tertio ueniunt ad uisq. & qua aduersari
 duplex propofio fuerit. uel ad philofoph uel ad diuinas scrip-
 turam prouocant exempla. nos quoq ad utrumq respondimus.
 ¶ Quarta uel est extrema diuisio oues et edol dextera & sinistram iusto
 et peccatores in duos ordines distribuit. uolent ostendere nullam
 inter iustum et iustum peccatorem & peccatorem esse distan-
 tiam. Et ut hoc probaret infinita de scripturis exempla congreffat. Cui

lega
tagma

le no
hyperkopi

nos questioni et argumentis & exemplis respondimus scripturam
 veterisq; zionis sententiam tam communem sensu q; diuina le-
 gione contrariumq;. Nudaretur ut epicurum nostrum subante
 in oculis suis inter adolescentulos et mulierculas alloquamur.
 F. autem tibi casti mundi delictum. adde siuis iuxta societatem irri-
 sionem omnes suis & canes. et quia carnis amas uultures quoq;
 aquile & bubones. Nisiq; nos aristippi multitudo ter-
 rebat. Quosquis formosos quosquis calamitatosos quas erant
 composito quasi rubentibus buccis uidero de tuo armento feni.
 uno inter tuos facti geruntur. De nostro grege tristis pallidi
 sordidati. et quasi peregrin huius seculi licet sermone cecant
 habitu locuntur & gestu. Non mihi quia peregrinatio mea prolo-
 gata est. habitauit cum habitantibus cedat. uidebent in tene-
 bris huius mundi. quia lux lucet in tenebris & tenebre eam
 non comprehenderunt. Ne gloriaris quod multos discipulos ha-
 habes. filius dei docuit in iudea et duodecim illum tantum.
 apostoli sequebantur. Torcular inquit calcari solus. et de gen-
 tibus non est iur mecum. Ille in passione solus remansit. & pe-
 tri quoq; epe cum trepidauit constantia. Pharisorum autem
 doctrine omni populus applaudebat dicens. crucifige crucifi-
 ge calcem. nos non habemus regem nisi cesarem. id est uita se-
 quimur non uirtutes. epicurum non christum. noumanu
 non apostolum paulum. Quasi quiescent multi sententia tue
 iudicium uoluptatis est. non enim tam te loquentem prohibet
 q; suis fauent utris. In oculis placet. quomodo fictus aristoteli
 stultus & nates uerbatur et oborto fuisse dentes mordentium
 quant. nec tamen desit qui semper possit iudici. Et pro ma-
 gna sapientia reputat si plures potest te carere. quos gehem
 succendo natus. Non precoriam tuum et balisat que uros
 pariter & feminas lauant. omnis impudentia que ardentem pri-
 uibidinem quasi uerecunde uerbis protegebatur nudata est &
 exposita. Qui ante in occulto erant. nunc in propatulo sunt.
 O stendisti tales discipulos non secuti. Hoc profecti doctrina tua iur
 peccatum ne penitentiam quidem habeat. Virginitas que
 prudentissimum consilio quod nemo unq; loquetur. nec audierit de
 apostolo docenti melius nubere q; un. occultos adulteros in apertis
 uerterunt maritos. Non fuisse hoc apostolus non electionis uas
 uirginitatum consilium est. coniugium uocat hoc preterit no

mine culpam. Quadringenti ferme anni sunt q; christi predicatio
 fulget in mundo. ex quo immutabile heretic unicam illius scde
 runt. Nihil ueluti per error de diuino et sero & greco sermone pro-
 celebat. Basilides magister luxurie & turpissimos complectum
 post tot annos ut in nouum annuam quasi in auctoritatem transformi-
 tus est. ut latina quoq; lingua haberet et heretic suam. Nulla ne
 fuit alia in toto orbe pronuntia que receperit precoriam uolupta-
 tis in qua coluber tortuosus irrequirit. nisi quam pater doctrina
 super petram fundauerit christi. Uocellum crucis & predicationi
 nisi auctoritas idolorum templa destruxerat. e regione luxuria pe-
 nis uentris et gutturi subuertere nititur fortitudinem crucis.
 U. nde per istam loquitur deus. Populus meus qui beatificat uos
 seducunt uos. et semitas pedum uestrorum conuertunt. Ne non
 & per hieremiam. fugite de medio babilonis. et seruate uniusq;
 q; animam suam. et nolite credere pseudo prophetis. qui dicunt
 pax pax & non est pax. qui semper ingenerant templum do-
 mini templum domini. Prophete tui uiderunt tibi falsa et in-
 sapientia. non aperuerunt iniquitatem tuam ut te ad peniten-
 tiam prouocarent. qui deuorant plebem dei ut abum panis. do-
 mum non inuocauerunt. Hieremias captiuitatem nuntians
 lapidatur a populo. Ananias filius azur frangebat ad presens
 lignea torquet. et in futurum ferretis prequidat. Semper pseudo
 prophete dulcia pollicentur. et ad modicum placent. Amara
 est ueritas. & qui eam predicant replentur amaritudine. in ag-
 nis enim sinceritatis et ueritatis domini pascha celebratur et cum
 amaritudinibus comediatur. Egegia sane uoc. et quam audiat spo-
 sa christi inter uirgines iudas & galile. unde & ipsam nomen in
 diuina est. q; celo digni sint qui cotu cantant. Raro uirginitate
 breuis nubet. non enim potest implere operta nuptias. nisi multu
 et carnes & nucleum sumpteral. Viribus opus est ad libidinitatem.
 ato caro consumpta materis. Nolite metuarum formationem. q;
 semel in christo baptizatus est. cadere non potest. habet enim ad
 desumpandas libidines soluta nuptias. Qui si occiderit redim
 tribuit uos penitentia. et qui in baptisate fuisse hypocrite er-
 ut in penitentia solide fidei. Neq; turborem putantur inter uisiti
 & penitentem aliquid interesse et humiliorum pndum. dare
 quidem ueritatem & omniam tollere una est retributio. Qui ad
 dexteram steterit. introbit regna glor. Huius consilij subula tu

notis patribus diuores sunt. et hinc plurimas fecim caput tra-
bunt. Equi infanteres in femoral facti sunt. statim ut muliere
uiderat adhibuunt. et impudenciam suam prob nefas scriptu-
rarum consulantur exemplis. Sed & ipse muliercule misere et no
miserabilis proceptoris sui uerba cantantes. quid enim nisi semen
requirit deus non solum pudicitiam sed & ueracitiam perinde
tunc maioris procaacitate defendunt libidinum quam excent.

Habeat poterea in exercitu tuo plures succenturiatos. habet hincurra
et uelut in pectus eius uelut in pectus eius. mndos clamantem. qui te
pugnis calcibusq defendunt. Tibi cedunt de uia nobilis. tibi osu
lauri ducit caput. nisi enim tu uentiles obry atq ructantes pu
nidum inuare non poterant. Maete ueritate immo utiq ha-
bet in castris tuis & amatores exerta manima et nudo brachio
ac genu uenientes contra te uisus ad pugnam libidinum prouocet
et. Et quia opulentus paterfamilias et in auaritia tuis non turtu-
ret sed uisupie nutriuntur. que tota fenda uoluptatis lustra circu-
olent. Me carpe. me discite. obice erimna que uoluerit. argue
lucrare et delicias. magis me amabit si talis fuero ero enim de
armato tuo. Sed et ad te loquar que scriptam in fronte blasphem
mam christi constituisse delecti. Verbi potens. urbi orbis domina.
urbi apostoli uoce laudata. interpretate uocabulum tuum. *πολι*
πόλις. aut fortitudinis nomen est iuxta gycos. aut sublimi
tatis iuxta hebreos. Serua quod dicens. uirtuti te ocellum faciat.
non uoluptat humilem. Malidictionem quam tibi saluator in r.
apocalypsi comminatus est. potest effugere per penitentiam habent
exemplum inuirtutas. Causa ioumiani nomen quod de idolo de
mutatum est. Squaler capitolium. templa iouis et ceremonie co
dicentur. cur uocabulum eius apud te & una uigant. *Adhuc*
sub regibus et uirtutina pompilio saculismatoris de iudithagoy
continentiam. q sub consiliabus epiani luxuriam susceperunt.

Hieronymi prologum ad pammachium super apologoem librorum ab
eo contra ioumianum editorum. :
Erititiam interdum pudoris est. etiam apud amicos tacere. et hu
militatem suam magis silentio conuulsi. q reuocando ueteres
ambitios ambitionis erimna uocare. q dum tacuisse tacui. nec
exoptulare uisq super hac re uolui. ne non amicum quareere.
sed pueniorem uideret exoptere. Nunc autem prouocatus est
eo literis. prima semper partes habere temptabo. & non tam

seruato
xhōm

reuertere q scribere. ut & uocando hincurra tacuisse. et uia tui
dum loqui cepisse cognoscas. De opusculis meis contra ioumianu
q et prudenter & uanitate fecerit exemplaria subtribendo. opus
me non. Sed nihil profuit illa diligentia. cum aliquam ex ur
be uenientes inibi eadem lecturam. que te non e cepisse re
fererent. In hac quoq puenia iam libri fuerunt dimissipati.
et ut ipse loqui uelut uox missa uacaret. non sum tampe soluta
ut quante pleriq huius temporis tractaret. ut nuptias meas qua
do uoluerim emendare possim. Sciam ut aliqui scriptore. aut
amatores mei aut inuidi. diuerso quidem studio sed pari certama
ne in uisus nostri distemant. et uel in laude uel in uirupat
one nimis sum non memant ita sed sum stomachum sequen
tes. haq quod solum facere uolu. *απολογία* ipsius operis
tibi *απολογία* quon quam legas aut ipse pro nobis ceteris
sanctisq. aut si tu quoq uerum conuiceres illam apostoli *μετακο*
σμεν in qua de uirupitate et nuptias disputat aliter distatere com
pellas. Nec hoc dico quate ad scribendum prouocem. cuius in sacris lit
teris studium pae me sero. sed ut alios qui nos lacentur. hoc facere com
pellas. Norunt litteras. uidentur sibi suad. possunt. me non respicende
re sed docere. Si aliquid scripserim. magis te operis *com* compositione
mea interpretatio negligetur. Lege quate te. et diligenter apostoli u
uerba considera. et tunc uidebis me prope calumniam multo plus
q ille uoluit. in maritus esse demerent. Originis diuonius puenit
entibus ceterentis dydymus apollinaris laudissime hanc epistolam
interpretati sunt. Quos puenit. quam sensam apostoli uenularet
atq distatere. et propofuisset illud exponere. uolo autem omnes co
sicia mepsum. *αδελφον* *αγαπων* *καθημερον*. Quod hic peca
tum meum. que dimittat. *Μυριας* que scripti hinc sententia co
punita tenet sunt. Reuolue omnium quos sapie memorauit com
mentarios. et ecclesias. uolubital frute. *φρασις* conuice gradu ad
optata equas puenit. Ad uos uisus in urbis studia conuicata. Au
dio potissim & populi uoluntatem pari mente congruere. minus
est tenere saccentium q mereri. Libros seccam propofuam quos
in latinum de hebraico sermone ueni si legess & delectari. et hoc
opee conperero. prouocatus nos etiam gettita clausa exercim non
tenere. Transitus nuper tob in linguam nostram. cuius exemplar
a sancta marcella consobrina tua potens mutuari. Lege eadem
grecum & latinum. et ueterem. editionem nobis translatam

apologia
apologum
epi d
prole phonisa
liberum
protopan

seruato
xhōm

ad hanc
tū agnam kurvitz

compara. et liquido peruidet quantum distet inter ueritatem & mendacium. Mulierem quaedam *Topi* *trouyde* *metron* in prophetis duodecim sancto patri dominioni famulerit & malachum. id est qua tuor regum libror. *Que* si legere uoluerit. probabit quante difficultatis sit diuinam scripturam & maxime prophetas intelligere. et interpretum uitio que apud suos purissimum cursu orationis labitur apud nos scateat uisus. Porro eloquentiam quam pro christo in ceteris contempsit in parulis ne requirit. Ecclesiastica interpretatio etiam si habet eloqui uenustatem. dissimulat eam debet & fugere. ut non occidat philosphos. scholas puulq; discipulis. sed a uniuerso loquatur hominum generi.

Explicat concilio. Inapit apologeticus cauidem;
 Quod ad te hucusq; non scripsi causa fuit silentium tuum. Scilicet har enim ne si taceris scriberem molestem me magis q; officiosu putares. Nunc autem prouocatus dulcissimi litteris tuis et huiusmodi litteris que me ad philosphiam nostri dogmatis prouocauerunt. et condiscipulam quondam & sodalem & amicitiam obuijs ut aiunt manibus excipio. defensionem meos opusculorum pare. ita tamen si ante te placatum iudicem habuero. immo si orationem meam super omnibus que in me arguunt. instruxero. Hoc etiam et nullus tuus & ante illum in breui & solo uolumine scripsit antonius. primam causam esse uictorie diligenter causam pro qua dicitur et dilcere. Reprehendunt me quadam. q; in libris quod aduersus iouianum scripsi nimis fuerim uel in laude uirginum uel in supplicatione nuptiarum. et eandem rationem quodammodo esse matrimoniu in tantum pudicitia predicare. ut nulla posse uideatur inter uxorem & uirginem. comparatio delectuq;. Ego si bene problemanti memini inter iouianum et nos ista contentio est. q; ille excoquit uirginitatem nuptias nos subicamur. ille uel parum uel nihil. nos multa interesse dicamus. Deniq; idcirco te post dominum facere. dam natu est. q; ausus sit perpetue castitati matrimonium comparare. Aut si id ipsum uirgo putatur et nupta. cur piculum uocis huius roma audire non potuit. Virgo a uero. non uirgo a partu. medium nihil esse potest. aut mea sententia sequenda est. aut iouianum. Si reprehendov q; nuptias uirginitati subicuo. laudetur ipse qui comparat. Si autem damnatus est qui solus putabat. damnatio eius mei operis testimonium sit. Si seculi

homines indignantur in minor gradu esse q; uirginem. miror clericos et monachos & comentes. id non laudare quod faciunt. Castrum se ab uxoribus suis ut intemerat uirginum castitatem. et id ipsum uolunt esse marital quod uirgines. Aut uirgantur itaq; uxoribus suis quibus reuertantur. an si se abstinent. etiam tacerent confitebantur. melius esse quod nuptiarum operi pytulereunt. An rudi in scripturis et nunc primus sacra uolumina legent. lineam & ut ita dicam tenac diocni filium inter uirginitatem et nuptias seruate non potui. uidelicet nesciam dictum. nob esse uisus multum. et cum unum lateri protogo in alio. uulneratus sum. atq; ut manifestius loquar dum contra totam manum presso gradu pugno. a macheo mea reiza consola sit.
 Nonne que esto statim in principio operis mea ista prefatus sum. Neq; uo nos maritonijs et macheo dogma sectantes. nuptias detrahimus. nec utiamu principis excoctarum errore decepti omnem cotum spurcam putamus. qui non solum nuptias sed et a bos quoc; quos deus creauit. ad uitendum damnant. et reprobant. cum in domo magna non solum uasa esse aurea & argentea sed et lignea et fictilia. & super fundamentum christi quod paulus architectus posuit. alius superedificat aurum. argentum. lapi des precatos. alius & contrario secutum ligna stipulam. Non igitur ramus honoribiles nuptias & cubile immaculatum. legimus. da primam sententiam cretate et multiplicamini et implete terram. sed ita nuptias excipimus. ut uirginitatem que de nuptis nascatur proficiamus. Nunquid argentum non erit argentum si aurum argento precolius est. Aut arboris & legens contumelia est. si iudica et solis calmo et arstil. poma proficiuntur & fructus. s; t poma ex arbore frumentum ex stipula. ita uirginitas ex nuptis. Conterimus et fecerimus & ericimus fructus. quanq; de una terra et de una semine nascatur. tamen multum distet in numero. Tringita referunt ad nuptias. quia et ipse digitos. comunctio quasi molli osculo se complexant et sedentis maritum pingit et conuenit. Sexaginta uo ad uidualis eo q; in angustia & in tribulatione sint poste. unde et superior digitu deprimuntur. quantos maior est difficultas experire quondam uoluptatis illecebris abstinerere. tanto maior est premium. Porro numerus conterimus quoc; diligenter lectov attende. de similita transfertur ad dex

nam. et h' eodem quidem dicitur sed non eodem manu quibus in
 leu. nuptie significantur et uidetur. circulum faciens exprimit u
 uirginitatem continentem. Oro te. qui hec loquitur damnat nuptias
 uirum uirginitatem arguitur dominus matrimonium. cen
 testinum et fecagimium et resolutionem fructum de una terra
 exposuimus & de una tenente generari licet multum differat
 in numero. Et q' tam inquis lector. cur ut non ex mas dic
 tis sed ex suo sensu me iudicat. Et certe multo de mentiones et
 ga coniugii sumus omnibus pen. latinis et grecis tractatoribus
 qui conciliatum numerum ad martyres referunt. fecagimium
 ad uirgines tricesimum ad uirgines. atq' ita sic iuxta illos sancti
 nam. ut de bona terra et parissimilibus semine. occludantur i
 mari. Verum in principio cauis in reliquis fortitan improba
 dus fuerim. Nonne post partitionem opusculi quum ad quicquid
 onet uentrem statim intulit. Quos quos uirgines fecit uirgines
 continentis. Marti quoq' et digami ut conatus meos orationibus
 adiuuaret. Curios in commune iouuaretur hec hostis est. Quos
 ego omnimoda indigno & quos ad uirtutes mei operis preceos col
 possim manibus errore damnare. Curramus ad reliqua. neque
 enim epistole breuitat' p'ntur diuisus in singulis inuonari. hui'
 prestant' illud apostoli testimonium. uxor proprii corporis nō
 habet potestatem sed uir. similiter et uir corporis sui non habet
 potestatem sed uxor. hec subiunxitur. Omnis hic questio de
 his est qui in matrimonio sunt an est licet uxores admittere. quod
 et dominus in euangelio prohibuit. Vide et apostolus. hominē
 autem hominum uxorem uel mulierem non tangere. quasi in tactu
 eius periculum sit. quasi qui eam tangere non euadat. Vide
 et ioseph. quia illum tangere uolebat. egyptia. siquens demanibus
 eius pallium abicit. Sed quia qui semel duxer uxorem nisi ex
 concilio se non ualeat abstinere. nec dare repudium non peccat
 n. uidetur coniugii debetari. quia sponte se abigit. ut redderet
 cogitur. Quis dominus dicit esse preceptum. ne dimittantur
 uxores. et ab eis conuersa. quod dicit coniugii. homo non separe
 inc. potest dicit nuptias condemnare. Rursus in conuictio
 bus. sed amittuntur aut habet propriam domum ex deo. alius q
 dem sic alius autem sic. quam sententiam uis exponentes. hec
 mulierum. Quis inquit. uelut persequutus est. sed quoniam
 in ecclesia diuersa sunt dona. concedo & nuptias. ne uideat

pakif

damnat naturam. simulq' considerat. q' aliud donum uirginita
 tis sit. aliud nuptiarum. Si enim eadem esset meret nuptias et uir
 ginum nūq' dixerit post preceptum. sed unusquisq' propriū
 habet donum ex deo. alius quidem sic alius autem sic. Ubi pro
 preat singulos et. ubi alterius dicitur. Concedo et nuptias
 esse donum dei. sed inter donum et donum magna diuer
 sitas est. Deniq' et apostolus de quodam post uictum peruenit
 e contumacia inquit. donate et et consolamini. & si cui quid do
 natus et ego. ac ne putaremus donum hominis contumendūq'
 addidit. Nam & ego quod donum. siquid donauit propter uis
 comam christo. Diuersa sunt dona christi. unde et ioseph in
 typo eius uariam habebat turricam. & in psalmo quadragesi
 mo quarto legimus. Attulit regina a doctris tuis in uestitu.
 deumato circumdata uarietate. Et perus apostolus. sicut co
 heredes aut. multiplicat gratiē. quod significantur grece di
 ctur. ~~uariae~~ id est uarietate. Rogo que est ista contentio. dicit
 dere oculos nec aperitissimum summi aspicere. In ecclesia dixi
 mus dona diuersa. et aliud donum uirginitatis et aliud nup
 tias. et post paululum. Concedo et nuptias esse donum dei.
 sed inter donum & donum magna diuersitas est. Et quod do
 donum uoce aperta sima pronuntiamus damnat dicitur.
 Porro si ioseph in typo domini acceptus. turica eius uaria atq'
 distincta in uirginibus uisus contumeliosus et maritatis est.
 E t potest uideri quasi alius sit de turica christi et eam &
 ipsam regnam hec est ecclesia saluatoris in uestitu deumato
 eadem uarietate circumdata dixerimus. Sed & in conuictu
 tibus de coniugio disputantes eundem sensum secuti sumus.
 Hic locus ad presentem contumeliosum non pertinet. docet enim
 iuxta sententiam domini. uxorem excepta causa fornicati
 onis non repudiandam. et repudiatam uiuo marito alteri
 non nubere. aut certe uiuo se debere reconciliari. et in alio
 loco. Mulier inquit alligata est. quanto tempore uir eius uiuit.
 Q' si dormierit uir eius liberata est. cui uali nubat. tantum in
 domino id est christiano. Qui secundas nuptias tentatq' con
 cedit in domino. primas cum ethnico prohibet. Aperiunt
 quos aures obtortatoret me. et uideant me secundas et
 tertias nuptias concessisse in domino. Qui secundas et tertias
 non damnauit. primum potui damnare matrimonium.

damnat

J n eo quoq loco ubi interpretatur capitulum apostoli. circumcisus aliq
uocatus est non adducit preceptum. in proposito uocatus est non.
circumcisus licet quidam prudentissimi interpretes scripturarum
hec de circumcisioe et seruauit dictum esse contendant. nomine aper
tissime sedenti seruauimus nuptias. Diximus enim si in proposito
quis uocatus est non circumcisus. I. habet inquit uxorem quam
credidit. noli fidem eius causam putare distici. quia in pace uo
cauit nos deus. Circumcisio nihil est & preceptum nihil est. sed obser
uatio mandatorum dei. Nihil enim preceit aliq operibus celebrat et nup
tie. cum etiam fides que proprie christianoy est si opera non habue
rit mortua esse dicitur. et hac lege uirginel quoq uelut & uniuers
uiriuse in sanctis queant ordine mirari. Et post paululum
S eruius uocatus est non sit tibi curae. sed et si potes fieri liber magis uir
re. Etiam si habet inquit uxorem. et illi allegatus est. & solui debui.
et non habet tui corporis potestatem. atq. ut manifestum loquar serui
uxoris est. noli propter hoc habere tristitiam. nec de amissa uirginita
te suspirare. sed etiam si potes causas aliquas uincere distici. ut li
bertate pudicitie perfruaris. noli saluam tuam cum alienis inte
rui querere. habeto paulisper uxorem. nec precursus montem.
expecta dum sequitur. si egeris patienter coniux mutabitur in
sororem. In eo quoq loco ubi tractauimus quare disticet paulul.
de uirginibus autem domini preceptum non habeo. consilium au
tem do tam misericordiam concessit a domino. ut sim fidelis. uia
uirginitatem actualitatis ut nuptias ordinem seruauerim. Si u
uirginitatem dominus imperasset uidebatur nuptias condemna
re & hominum auferre seminatium. unde et ipsa uirginitas na
satur. Si preceidisset radicem. quomodo fruges quereeret. Nisi an
te fundamenta iacisset. qua ratione edificium ceteruocet & ope
tus. cuncta desuper culme imponeret. Si radicem nuptias si uirgi
nitatem fructus diximus. si fundamentum matrimonium et. e
dificium uel culmen perpetuum castitatem. quod uel tam inuidus
uel tam ceuic obrectator mea erit. ut in eadem domo edificium
et culmen uideat. et fundamentum quod edificium et culmen
portat ignoret. Porro in alio loco proponeret apostoli. testimoniu
in quo ait. allegatus est uxori. noli querere solutionem. solutus
est ab uxore. noli querere uxorem. alio ita subiectum. si aber un
quisq nostrum terminis suis. realde mibi meam. et tu terie tua.
S allegatus est uxori. ne illi desrepudium. si solutus sum ab uxore.

102.
non querent uxorem. Cui ego non solum coniuga. si semel ligata.
sunt. ita tu non liget quod solutum est. Sed et in alio testimonio qd
de uirginitate et nuptis sensuimus manifestissime declaratur. Nō
imponit nobis apostolus laqueum. nec cogit esse quod nolimus. sed
si uideat quod honestum est & decor. et merito facit seruire deo. et sem
per esse sollicitum et expectat paratum domini uoluntatem. ut qui
quid impensauerit. quasi stromus & armatus. nihil statim implet.
quod preceptum est. Et hoc facit sine ulla distinctione. que data est
secundum ecclesiastes. hominibus huius mundi. ut distendantur
in ea. In fine quoq comparationis nuptias et uirginum disputatio
nem nostram hoc sermone conciliamus. Ubi bonum & melius est.
ubi boni et melioris non unum est premium. et ubi non unum pre
mium ubi uicq dona diuersa. Tantum est igitur inter nuptias & uir
ginitatem quantum inter non peccare et bene facere. immo uel leuius
dicam quantum inter bonum et melius. Porro in consequentibus qui
dicamus finita disputacione coniugio et uirginitatis ut inter utruq
aucto moderamine preceptum nec ad finitiam nec ad dexteram.
diuerteret. sed uia regia euidetur. et illud implet. ne sis multum
iustus. rursus monogamiam dignam e comparat. et quomodo nup
tias subdeceat uirginitate ita dignam nuptias subdeceat. nomine
perspicue ostendimus que sit in scripturis sanctis sinistra. que dextra.
et quid significet. ne sis multum iustus. q. uideat sinistra. sit si u
deus. et gentium sequamur libidinem & semper actualitatis ad co
tum. dextra si manducos sequamur errorem et simulata pudica
tas. impudicitie rebus implicemur. uis autem regia sit. ita. app
tepe uirginitatem. ne nuptie condemnentur. Pateret qui tam.
iniquis meos opusculos uidec erit. ut prima matrimonii damna
re me dicat. cum etiam de uolendū dicit me legare. Concedit apo
stolus secundas nuptias. sed uolentibus. sed his que se continere non
possunt. ne luxuriant in christo nubere uelint. habentes damnati
onem q primam fidem irruam fecerint. Et hoc concedit. quia m
multis abierunt reuorsum post satanam. Ceterum beatores erunt
si sic permanserint. continuo q. subingit apostolicam auctoritatem.
secundum consilium meum. Porro ne auctoritas apostoli. quasi bo
minis leuior uideretur. addidit. Porro autem q. et ego spiritum dei
habeam. Ubi ad continentiam prouocet. ubi non hominis. sed sp
ritus dei consilium est. Vbi autem nubendi concedit. ueniam sp
rituum dei non nominat. sed prudencie libuit consilium. ut fin

gulis relaxantur unaquisque seorsum. Propositus ergo testimonium
in quibus apostolus secundus conuictus nuptias. Item subiectum
Q non modo uirginitas ob seruationem periculi conceditur nuptias
excusabile facit quod per se non apparet. Ita eadem seruatione
conceditur uiduis secunda matrimonia. melius est enim dicitur aliter
et certum unum utrum nosse qd futurum. id est tollerabilem est
um homini prostitutam esse qd nullus. faceret calumniam. de scilicet
de hoc et de tertio si quis libet matrimonium dicitur inuoluntate
de primo. ne quis in eo quod dicitur tollerabilem esse unum homini
prostitutam esse qd nullus ad primum martium referat. cum om
nis nobis questio de dignitate et trinitate fuerit. Deus dignitate &
trinitate dicitur in hac parte signaturus. Omnia licent
sed non omnia expediunt. Non damno dignitas immo nec tri
tas nisi si dici potest octogonum. plus aliquid in seum etiam scorta
torem recipio peruenit. Quicquid equaliter licet equaliter lan
ce pensandum est. Erubescat calumniator meus dicit me prima
damno matrimonia. quando legit. non damno dignitas immo
nec trias. Aliud est non damno aliquid predicare. aliud et
ueniam concedere aliud laudare uirtutem. Si autem dicitur in eo
uiduis quia dicit quicquid equaliter licet equaliter lance pensandum
est. puto non me crudeliter iudicabit & rigidum. quia alia loca
uirginitas et nuptias alia trias et octogonum & penitentibus le
gati preparata. Christum in carne uirginem in spiritu uiciorum
mum in uiam habere ecclesiam nossem in reliquis sermo testatus
est. et creditur simul nuptias condemnare. Damno dicitur nuptias
autem hoc sermo est. Nullus dubium est sacerdos de aam et cle
zar et sine sturpe generat. qui cum ipsi uxores habuerint nec
te nobis opponerentur si errore enecatice. concederemus matri
monia reprobanda. Timam enecataram principem qui abest
matrimonium reprehendimus. et ipsi nuptias damnamus. Rursus
q ubi uirginitas et uiduas comparo quid de nuptias sermo et quo
modo tres gradus uirginitatis inducitur sic continetur & coniu
gia fecerim ad idem ipsa que semper sunt. Non nego beatas esse ui
das que ut post baptismum manserint. nec illas deinde mieri
to que cum maritis in castitate peruenit. Sed sicut hic apud de
um maioris preui sunt qd nuptie coniugali officio seruiunt. Ita
et ipse eque peruenit animo uirginitatem sibi presert. Ad gal
latas quod testimonium apostoli. proponitur et operibus legi

non iustificatur omni caro. huiusmodi testimonium intulimus. Ope
tu legi et nuptie sunt. unde & malohocum in ea que non habent
sibos. que si conceduntur etiam in euangelio aliud est indolentia
infirmis tribuere aliud est uirtutis premia polliceri. Ecce post
que nuptias dicitur concedi in euangelio. sed tamen eodem in suo
officio permanentes premia casualiter capere non posse. Quod si in
digne accipiunt maru. non inibi uisuntur sed seruiunt sanctis
immo episcopi et presbyteri & diaconibus & uniuerso clero face
dotali et leuitico. qui se mouerunt hostias offerre non possunt si operi
seruiant coniugali. Sed et in eo loco ubi de apostoli pti testimonium
posuimus. nomine manifestum est. quid de uirginitate et uiduis &
coniugibus seruetur. Ita sunt que cantant canticum nouum
quod nemo potest cantare nisi qui uirgo. Huius primus de et
agni & sine macula. Si uirgines primus de sunt. ergo uiduas &
in matrimonio continentis erunt post primus. hoc est in secun
do et tertio gradu. In secundo et tertio gradu uiduas ponimus ma
rias. et hereticis fureto dicimus damno nuptias. Multa sunt q
que per omnes librum cauto modernissime de uirginitate de uida
uis de nuptias dicitur. sed breuiter studio unum adhuc ponit
testimonium. cui non uox contradictus. nisi cum qui aut se in
miam probare uoluerit. aut uiciorum. Nam quam propo
sitionem qd dominus uisus ad nuptias in chena galice. post quedam
etiam hie addidi. Quia enim sermo aut ad nuptias sermo docuit
esse nubendum. Et tunc uirginitas potest officere. si nuptias post
uirginitatem et uiduitatis castitatem non in gradu tertio
poterunt. Nunc autem cum hereticos sit damno nuptias
et de sperne condonem. quicquid de laude dixerint nuptias
libenter audiunt. Ecce enim non damno matrem noua
sed subit. nec abest. sed dispensat. factis sicut suspicamus in
domo magna non solum esse uasa aurea et argentea sed & lignea &
ficilia. et alia esse in honore alia in contumeliam. et quicquid se
mundauerit. cum futurum esse uas honorabile & necessarium in om
ne opus hominum putatum. Quicquid inquam de laude dixerint nup
tias libenter audiunt. et nuptias condemnant. Ecce mat
monia non damno. nec abest. sed dispensat. In potestate uisus est
si uelut secundum gradum pudore scindere. Quod indignam
si in tertio stant noluit ad superiora propere. Ignit cum totu
ens et tam crebro lectorem admonuerim et per singula pene tracta

103

Et dicitur nuptias non damno. sed dispensat. factis sicut suspicamus in domo magna non solum esse uasa aurea et argentea sed & lignea & ficilia. et alia esse in honore alia in contumeliam. et quicquid se mundauerit. cum futurum esse uas honorabile & necessarium in omne opus hominum putatum. Quicquid inquam de laude dixerint nuptias libenter audiunt. et nuptias condemnant. Ecce matmonia non damno. nec abest. sed dispensat. In potestate uisus est si uelut secundum gradum pudore scindere. Quod indignam si in tertio stant noluit ad superiora propere. Ignit cum totu ens et tam crebro lectorem admonuerim et per singula pene tracta

nam milia cautus uisitor inuesterim. me ita recipere nuptas ut et
ominatores uisualis uirginesq; pnterem debuar prudens et beni
gnus lector. et ea que uidentur diu. estimare de ceteris. et non
in uno atq; eodem libro criminari me diuersis sententis protulisse.
uis enim tam bebes et sic in scribendo rudis est. ut idem laudes et
damna. edicta destruat. destructa edificet. et quum aduersari
um uiceret. suo nouissime mucrone feruaret. Si rusticum homi
nes & rhetores uel dialectice artis ignari detraherent mihi tribus
rem ueniam impetite. nec accusationem reprehederem. ubi no
uoluntatem in culpa cererem sed ignominiam. Nisi uo. cum di
serui hominis & liberalibus studiis eruditus magis uideri ledere q; in
uelligere. breuiter amice responsionum habeant. corrigere debere eos
peccata non reprehendere. Placet campus. star et contra acad. aduer
sari dogma manifestum est. et ut uirgilianum aliquid insecam
illum alipce contra qui uocat. Respondent aduersario. aliter tene
ant modum in disputando aliter uirgam in docendo. & me in
libris suis. quod uel pnteriserim uel addiderim doceant. Repre
hensores non audio. sepius magistrorum. Delecta doctrina est. pu
gnanti utat dictare de muro. et cum ipse iniquus delibutus sit
eruentium multum accusare formidat. Nec hec dicens statim ac
tante. et reas sum q; ceteris dormientibus. solus certauerim. sed hec
dico cauius eos posse pugnare. qui me uiderent uulceratum.

Holo tale certamen in quo te tantum protegit. et torpente dextera
sinistra cepam arcanisus. aut frenandum tibi est. aut cadendum
Non possum te eliminare uictorem. nisi aduersarium uideo trua
dantem. L. equinus eruditissimam uari in scholis pariter. et aristote
lica illa. de george formibus manantia simul didicimus. plura
esse uideat. geneti dicendi. & inter cetera aliud est pyrrhico
scribere. aliud dogmatos. in prior uagam esse disputatorem.
et aduersario respondentem. nunc hec nunc illa proponere. ar
gumentari ut liber. aliud loqui aliud agere. panem ut dicitur esse
dere lapidem tenere. In sequenti autem aperta fronte. et ut ita dicit
ingenuitas est necessaria. Aliud est querere aliud diffinire. in al
tero pugnamdum est. in altero docendum est. Tu me stantem in
presidio & de uide periclitantem. studiosis magister docas. Noli te
obliqua & inde non putaris uulnus inferre. directo percutere gla
dio. turpe est tibi hostem delusis ferire non uiribus. quasi nos &
hec ars summa pugnantium sit. alibi mimitari. & alibi petu

tere. Legite obsecro uos demosthenem legite tullium. ac ne for
sitan rhetores uobis displiceant. quos ars est. uerisimilia magis
q; uera dicere. legite platonem theophrastum xenophontem aristo
telem et reliquos qui de societate sunt manant. diuersis cucurte
re fluminibus. Quid in illis apertum. quid simplex est. Que uer
batione sensuum qui sensus non uictoris. Origenes methodius.
celsus. apollinaris multum ueruum milibus scribunt aduersus ed
sum et porphyrum. Considerate quibus argumentis & q; labialis
problemata diaboli spiritu compta subsistant. et que ueredi
coguntur loqui. non quod sentiant sed quod necesse est dicunt.
aduersus eos qui dicuntur esse gentiles. Taceo de latinis scriptoribus
tertulliano et opriano minime uictorino lactano hyalano. ne non
me tam defendente q; alios uideat accusasse. Paulum apostolum pro
feram. quon quotienscumq; lego uideo mihi non uerba audire
sed tonitrua. Legite epistolam eius et maxime ad romanos ad galla
tas ad ephesios. in quibus totum in certamine positus est. et uidebit
cum in testimonio que sum de ueteri testamento q; artifice q; pru
dens q; dissimulatore sit eius quod agit. Uidentur quidem uerba
simplicia & quasi innocenti hominis ac rusticam. et que nec facere
nec declinare nouerit insidias. sed quocunq; respiciet. fulmina sui
erit in caussa. caput omne quo tenetur. tergum uertit ut super
fugam simular ut occidat. Calumniamur ergo illum atq; dicam?
a. Testimonia quibus contra iudeos uel ceteros hereticos usus est. aliter
in suis locis aliter in tuis epistolis sonant. uidentur exempla capitea.
seruierunt tibi ad uictoriam que in suis uoluminibus non demerant.

Nome nobis loquatur cum saluatore. aliter fortis aliter domi loqui
mur. Turhe peribolas discipuli audiunt ueritatem. Proprie pha
rites domini questiones. et non edisserit. Aliud est docere discipu
pulum aliud aduersarium uicere. Mysteriorum inquit meum.
mihi mysterium meum mihi et meis. indignamini mihi q; ioni
manum non docuerim sed uicerim. immo indignantur hi qui illi
anathematizatum dolent. et cum laudent quod sunt. accusant
quod esse se simulant. Quasi ergo regardat fuerit ut mihi ce
deret. et non inuitus ac repugnans in uentatis uincula duce
dul. & hec dicere in suuicendi studio contra regulam scriptu
rur. quippiam locutus fuisset. et sicut uis fortis in controu
suis solent facere. culpam premio redimerem. Nunc uero cum in
terpres magis apostoli fuerim q; dogmatiste. et commentato

ris sim utis officio. quidquid durum videtur a magis imputeatur que
expoluitur q̄ nobis qui cepimus. nisi forte ille aliter dicit et nos sim
plicitatem uerborum eius maligna interpretatione detorsimus. Qui hoc
arguit de ipis scripturis profer. Dixerunt si bonum est mulierem non tan-
gere malum est ego tangere. nihil enim bono contrarium est nisi ma-
lum. Si autem malum est et igitur. Ideo concluditur ne malo quid
deterius fiat. et cetera usq̄ ad propositionem alterius capituli. Hec ideo
subiecit quia apostolus dicitur. bonum est homini mulierem no
tangere. propter fornicationem autem uniusquisq̄ uxorem suam ha-
beat et inquit. ego uirum suum habet. In quo differunt uerba mea
a sensu apostoli nisi forte in eo quille pronuntiat. ego debito. ille diffi-
nit. ego lasciuo. ille aperte dicit. bonum est homini mulierem non
tangere. ego timide quoniam si bonum est mulierem non tangere. si du-
bitans est non confirmasti. ille dicit. bonum est non tangere. ego o-
quid bono contrarium esse possit. adumpo. Itaque in consequentibus
animaduertenda apostoli prudentia. Non dicit. bonum est homini
uxorem non habere. sed bonum est inquit. mulierem non tangere. quasi
q̄ in tactu eius periculum sit. quasi qui illam tetigerit. non eadem. *M*
deligitur non de coniugibus nos exponere. sed de eorum simplicitate dispu-
tare. q̄ ad comparationem p̄ducit. et uirginitas & angelice similitu-
dine. bonum est homini mulierem non tangere. *U*niauit uariatatum
omnia uariatate dicit. cedebat. Si omnes creature bono ut a bono a
creatore condite. quemadmodum uariatate uariat. Si uera uariat uirginitas
et eia angelis & thronis & dominationis potentatē ceteris uirtutibus
et que per se bona sunt. ut a bono creatore condita. ad comparationē
melioris uariatate appellantur. uerbi gratia. *L*ucerna lampadis compare-
tione pro nihilo est. lampas stelle collatione non luce. *S*tellam lunę
censurę & cetera est. *U*nam sibi ungo non uult. solum christo consp-
ci. imbre fieri. *E*go sum inquit qui sum. *O*mnem igitur creaturam
si deo consideris non subsistit. *N*e trasas inquit. octuans hereditate
tiam his qui non sunt. idoli saltem & demonibus. *E*t certe erant
idola et demones. quibus ne maderetur omnia. *I*n his quoque legimus
a baldar dictum de uirgo. *A*uclatur de tabernaculo suo fiducia eius
& calet super eum quasi rex interit. habuerit in tabernaculo eius so-
cius eius qui non est. *h*aud dubium quoniam diaboli. *Q*ui cum habet
socios. non autem habet nisi esse. tamen quia deo perit. non esse di-
citur. *E*rgo secundum hunc comparationis sensum malum dixim
mulierem tangere. licet uxoris nulla facta sit mentio. quia bonum

109.
est non tangere. et subiecit uirginitatem frumentum nuptias orde-
um fornicationem stercus bubulum uirginitates. *U*irgo et frumentum
et ordem creatura de est. uerum in euangelio maior turba uidet
pambus minor frumentaceis pascitur. *H*ominis inquit et uirginitas sal-
uos facit dominus. *A*liis uerbis uisum locuti sumus quando aurum
uirginitatem arguimus nuptias diximus. et ceteris quadiuinita qua
tuor milia uirginum signatos. qui cum mulieribus non sunt comparati.
in quo ostendi uolimus omnes qui uirginitatem permiserint. ad com-
parationem purissimam. et angelice castitatis & spiritus domini nota uel a
obris esse pollutos. *Q*ui autem asperum & reprehensione dignum uidet
tantam nos inter uirginitatem et nuptias scilicet distantiam quantum in-
ter frumentum et ordem est. legat sancti ambrosii de uicibus libris
et inueniet illum inter cetera que de uirginitate et nuptias disputant
& hoc dixisse. *N*ep̄ uia coniugii pretulit apostolus ut studia integri-
tatis extingueret. sed a continentie perfusione inapens ad incontinentie
nec remedia defendit. et quoniam bonum superne uocationis seruitio
demonstrasset. deficere tamen in uia naminem passus est. ita p̄uidet
prioribus ut non despicere et sequere. *C*uidem enim & ipse quia.
dominus iesus alii panem ordeacum ne in uia defecere. alii corpus
suum ut ad regnum intrare demonstrauit. *E*t in consequentibus.
*N*on ergo copula nuptialis quasi culpa uitanda. sed quasi necessitas ser-
uanda declinanda est. *L*oc enim astrigit uerum ut in laboribus ex-
ertissima filios generet. conuersio eius ad uirum sit. ut in ipse dominus.
*E*go laboribus et doloribus impetratione filios. adducit nupta no
uidua. et dominatum uiri subicitur copulata non uirgo. *E*t in alio loco
secus inquit. omni est. nolite fieri seruī hominum. *N*idest q̄ uiridit
conuulsus sit diffinitio seruitutis. *E*t post paululum. *S*ignatur donū
coniugium seruitus malum. quid est quando nequeat se in uicē
sanctificare sed perdere. *U*niuersa que nos de uirginitate ac nuptias
lato sermone diffusimus ille artauit breui compendio in paucis
in multa cōprehendens. *U*irginitas ab eo persualio continentie nuptie
remedia incontinentie. p̄dicantur & significantur. *A* maioribus
ad minorā descendit uirginibus huius superne uocationis ostē-
dit. ne in uia deficiant. nuptias consolatur. *A*lios laudat. alios non
despicit. coniuga ordem uirginitatem christi corpori comparat.
& p̄ito multo minorum distantiam inter frumentum et orde-
um esse q̄ inter ordem et corpus christi. *D*einde nuptias dicit.
et quasi necessitates seruitutem declinandam. & diffinitionem.

esse auidensissime seruauit. & multa alia que in tribus libellis
de uirginibus latissime profectatus est. Ex quibus uniuersis perspicuum
est. ne nihil noui de uirginibus nuptialis dicitur. sed maio-
rum in omnibus scitum esse sententiam. tam huius uidelicet
q. reliquos. qui de ecclesiasticis dogmatibus disputarunt. quos
emulari cepto negligentiam. potiusq. aliorum obsecram diligenti-
am. Timent contra memariti. quare dixerim oro te quale il-
lud bonum est. quod orare prohibet. quod corpus christi accipere
non permittit. Quando impleo officium mariti non impleo
continentis. Iubet idem apostolus in alio loco ut semper oremus
si sentis orandum est. nunq. q. coniugio seruandam. Quomus
quotiensq. uxori debitum reddo orare non possum. Hoc qua-
re dixerim perspicuum est. quia interpretatur illud apostoli dictum
olite fraudare inuicem. nisi forte ex consensu ad tempus ut uice-
us orationi. Paulus apostolus dicit conuenit cum uxoribus
nos orare non posse. Petrus ad continentiam cohortatur. ne im-
pediantur orationes nostre. Quod hoc quelo peccatum mariti.
quid committit. quid deliquit. Si turbide et nebulose aque fluit
non est alia culpa sed fontis. An idcirco arguor q. de meo ausus
sum adicere. quale illud bonum est. quod corpus christi accipere
non permittit. Ad hoc breuiter respondeto. Quid est malus. orare
an christi corpus accipere. h. q. corpus christi. h. per cotum quod
manus est. impeditur. multo magis quod manus est. Dixerim in
eodem uolumine. p. nec propinonit ex lege non potuisse come-
dere dauid & focos eius. nisi se triduo mundat. a mulieribus re-
spondissent. non unq. a meretricibus quod dammabatur in lege.
sed ab uxoribus quibus licite uirginebantur. populam quoq. q. a.
accepturam ear legem in monte sina. tribus diebus iustum esse
ab uxoribus abstinere. Sao romę hanc esse consuetudinem. ut si
delet semper christi accipiant corpus. Quod nec reprehendo nec
probo. uniusquisq. enim in suo sensu abundat. sed ipso. conficiam
am conuenio qui eodem die post cotum communitam. et uirtute
perium noctem flumine purgant. Quare ad martires ut non
audent. Quare non ingreditur ecclesia. An alius in publi-
co alius in domo christus est. Quod in ecclesia non licet. nec do-
mi licet. Nihil deo clausum est. & tenebre quoc licent apud eu.
p. rober se uniusquisq. et sic ad corpus christi accedat. non q. dilate
communioni unusq. dicit aut biduum. sanctioram efficiat christi

anum. ut quod hodie non merui. cuius uel perendie merer. sed q.
quam dolo non communicasse me corpori christi. abstinere me
paulisper ab uxoribus amplexu. ut amoris coniugis amorem christi
preferam. Durum est et non ferendum. Quis hoc secularium susti-
nere potest. Qui potest sustinere sustineat. qui non potest ipse ui-
dent. nobis cura est. non quod uniusquisq. possit aut uelit. sed quid
scripsit precepit dicere. Illud quoque in continentiarum meo cui-
dem apostoli capitur. in quibus dicit. Uerum ne quis putet. ex eo
sequitur ut uicissit optinon. et iterum ad idipsum reuertitur apo-
stolum uelle hoc. & propter maiorem ritum suam concedere in-
ferre. ne temptet uos satanas propter incontinentiam uestram. Pul-
chra nimirum indulgentia. et iterum ad idipsum. quod erubescit
suo uocare nomine. quod temptationi preferat satane. causam habet
incontinentiam. Laborauimus quasi obsecram disticere. cum cepto
suerit se ipse qui scripsit. Hoc autem inquit dico iuxta indulgenti-
am non secundum imperium. Et multatimus adhuc nuptias no
uocare indulgentiam sed preceptum. quasi non eodem modo et se-
cunda & tertia matrimonium concedatur. et reliqua. Quid hie lo-
cuius sum quod apostolus non dixerit. Nimirum illud quod enu-
berat suo uocare nomine. Ego arbitror quando dicit ad idipsum.
& rem ipsam tacet. non cum nominare palam cotum. sed uicari
de ostendere. An quia sequitur quod temptationi preferat satane
quod habet causam incontinentiam. nomine alio uerbo ordine
idipsum est. nec temptet uos satanas propter incontinentiam ue-
stram. An quia dicit. et multatimus adhuc nuptias non uocare in-
dulgentiam sed preceptum. quod si durum est. imparetur. apo-
stolo qui ait. Hoc autem dico secundum indulgentiam. non secun-
dum imperium. et non mihi qui. cepto preposito ordine. nec
sensum nec uerba mutauit. Inuentus ad reliqua. epistolam enim
breuitate festinat oratio. Dico inquit. apostolus in nuptias et uiduis
bonum est. et sic permanserit. ut ego. si autem se non continent
nubant. melius est enim nubere q. uis. Quod capitulum nos sic in-
terpretat sumus. Postq. nuptias concessit usam coniugii. et ostē-
deat ipse quid uellet. quid ne concederetur. transit ad inuuptas
et uiduas. & sua proponit exemplum. et felici uocat si sic permā-
serit. si autem se non continent nubant. idipsum quod supra.
propter sermicationem autem. et ne temptet uos satanas propter
incontinentiam uestram. reddidit causam. cur dixerit si sic non

continent melius est enim nubere q̄uri. Ideo melius est nubere
re. quia peius est uri. Tolle ardorem libidinis. et non dicit quia melior
est nubere. Melius semper ad comparationem deterioris respicit. non
ad simplicitatem incomparabilis per se boni. videtur si diceret. melius
est unum oculum habere. q̄nullum. Et post paululum cum apostro
pham fecerim ad apertum in tali. Si per se bonae nuptiae sunt. noli eas
incedo comparare. sed de simplicitate bonum est nubere. Suspecta
mihi est bonitas eius. quam magnitudine alterius mali. malum esse
inferius cogit. Ego autem non leuius malum sed simplex per se bonum
uolo. Sicut apostolus in nuptiis et viduis ab eis cotu permanere. Et ad con
plum suu provocat. et seducere vocat. si sic permanerint. Si autem se
contineat non possunt. et ardorem libidinis non tam continere uolunt
q̄ fornicatione restringere. melius est nubere q̄uri. Ad quod nos in
tulumus. Ideo melius est nubere. quia peius est uri. non nostram senten
tiam protulerit sed interpretatus illud apostoli. melius est nubere q̄
uri. melius est maritum ducere q̄ fornicari. Si uri uel fornicari boni
esse docentur. tunc bono melius praefertur. Si autem uri malum. Et q̄
malo praefertur non est germane. & pure integritatis. nec eius beatitu
dini. que angelis committitur. Si dixerit. melius singinem esse q̄ nuptia
bono melius praetuli. Si autem alterum gradum fecero. melius est nu
bere q̄ fornicari ubi non bono melius. sed malo bonum praetuli. Mul
ta diuersitas est inter id melius quod nuptiis & inter id quod fornicati
oni anteponitur. Obsecro te quid in hac distinctione peccasti. Propos
tum mihi erat. non ad meam uoluntatem scripturam trahere. sed id
ducere quod scripturam uelle intelligebam. Committens officium est.
non quod ipse uelit. sed quod sentiat. ille quem interpretatur. exponit
re. alioquin si contemna dixerit. non tam interpretatus est. q̄ adulteri
cuius quoniam nuptiarum explanare. Certe ubi nuptiarum scripturam non interpre
tor & libere de meo sensu loquor. arguat me quilibet. durum quid di
xisse contra nuptias. Q̄ si interpretatus quidquid uel austerum esse uide
tur uel durum. id non scripturis auctoritate. sed interpretatus officio de
putat. illud uo scire quis possit. q̄ in me reprehendatur. quare exponit
capitulum apostoli in quo de coniugiis scriptis. tribulationem car
nis habebunt. huiusmodi dixerim. nos ignari rerum putabimus. &
nuptias saltem carnis habere leuissimam. si autem nubentibus et in car
nis tribulatione est. in qua sola uidebantur habere delicias. quid erit re
liquum propter quod nubant. cum et in spiritu et in anima. & in
ipsa carne tribulatio sit. Quae hic condemnatio matrimonii. si

107.
infirmum uagant filios mortis uicorum diuortia. damna domus &
cereta. huiusmodi tribulationem dixerim nuptiarum. Dum adiuuaret
sanctae memorie damasus librum contra heululum de beate marie uir
ginitate perpetua scriptum. in quo necesse fuit nobis ad uirginitatis be
nitutem predicandam multa de molestis nuptiis. dicere. num uis
congruis et eruditus in scripturis & uirgo ecclesie uirginis doctor. aliqui
in illo sermone reprehendat. In libro quoq̄ ad eusebium multo du
riora de nuptiis dixerim. et uenio super hoc re scripti est. Promator q̄
per castitatis praecursum pudicitiae interita. aure captus. Lege terent
liumum. lege cyprianum. lege ambrrosium. et cum illis sine uel accusa
uel libera. Inueni sunt plures similes & solum tantum ad detrahē
dum. qui in eo se doctos ostentare uolunt. si omnium dicta laerent. &
in uni atq̄ eadem causa et me & aduersarium id est utrumq̄ repre
hendant. ut cum e duobus alterum necesse sit unum. ambo uictos
esse contendant. Porro ubi de dignis et trigamis differunt. dixerim.
melius est. licet alterum et uertum unum uirum nosse q̄ plures mos.
id est tolerabilis est. uni hominum prostitutum esse q̄ plurimul. non re
statum quam hoc dicitur subiacemus. Si quidem et illa in euangelio
sanctaria. sextum maritum habere se dicitur. arguitur a domino q̄
non sit uir eius. Ego etiam libere uice praedictum non damnari in ec
clesia dignum. immo nec trigamum. Et ita licet quanto et sexto &
ultra quomodo et secundo marito nubere. sed quomodo non dam
nantur. he nuptiae. ita nec praedicantur. solam miseris sunt non
laude continentur. Vide et in alio loco dixi. Tibi unus maritus exce
ditur. nihil refert secundum ut ueritas sit. quia desinit esse monogamus.
B omnia licent. sed non omnia expediunt. Non damno dignos. imo
nec trigamos. et si dia petet. octogamos. In alca. quilibet octauum
maritum. & esse desinit praedictum. Verum ad illum locum in quo arguor
quare dixerim. dimittat iuxta debeant ueritatem in die secundo
non additum sicut in primo et tertio & reliquis. uidet deus quia boni
est. statimq̄ succedent. mos intelligituram derelinquit non esse bo
num duplicem numerum. qui ab uirone dividat. et praesigunt se
deca nuptias. unde et in anta nos omnia animalia quae uicij boni
uigreduntur. immunda sunt. impar numerus est mundus. In
hoc nescio quid reprehendatur. Interim de secunda die. utrum qu
scriptum est. et scriptum non esse diximus. an quia et scriptum no
aliter intelleximus. q̄ scripturae simplicitas. iustitiae. scriptum non
esse in secundo die uidet deus quia bonum est. non meum acc

unimanum scriptis. canino dente redere faceret conuelleret. Hinc dilecti
cum urbes uelire & plautine familie columen. non legitis quidem cate
goras aristotelis non perennitas non anaxetas non saltem occurrentia
topica. sed per unquam. oculis multitercularumq; *οὐνοειδῶν*
σφαιροειδῶν & *οὐροειδῶν* recece. et quasi scripturata nostra callida
argumentatione desolaret. Quibus ego quae puerarum hoc abq; pederis
facere non posse. qui meliores sibi partem cum loquar. tam que dicitur q; que
scribentur. Frustra ergo alexandri uari commentaria. nequaq; in re mag
ister per *εὐρωπῆν* introduxit ad loquar. et ut humani conue
nan sine causa progremum nazarenorum et dydymum in scripturis sacris
καθ' ἑαυτῶν habu. Nihil mihi hebreorum profuit eruditio & ad adoleſcentia
uſq; ad hanc. eadem quaedam in lege prophetarum euangelis. apſtolicis medi
tatio. Inueniat et homo abq; proceptor. *ὁλοτιανος* *αὐτομαθῶν*
λογιστῶν qui eloquentia tullium. argumentis aristotelem. i
prudencia platonem. eruditione aristarchum. multitudine libror. calcene
rum. dydymum sacra scripturaru in omnesq; sui temporis uicere traeta
toris. Deniq; datur et materiam potiore. & ad carmen & ad deum referent
in uicibus partem hoc est et pro uoluntate et contra uoluntate disputare. Ide
uatu est mundus de periculo et haereditate. et uel certaminuſq; caule de
barano eruit. q; hoc forum negligi se ad ecclesiam transiit. Quis hoc no
leuiter fuisse imitatus. Quam criminuſq; non huius uoluntate. Quia
Q uam occupet in digni partu causam et syllogismos. seruum ueniat
dece si apſtolicis pedem. intradit oculis. inquit sentent. uoluntate ma
nim. uerba et uoluntate. uoluntate alio ante oculis ostendit uoluntate. Hoc
mirum firme et abſentem et iam du abq; uſu latine. lingue semigraeci
lum barbaruſq; homo latinuſq; et facanduſq; supra. cum pro
sentem uoluntate. uſu bene qualen & quantum uerum. cauſa uero
scripta intelligit. qui sibi tantum canax et uſuſq; eloquentia. sine mo
le oppelleret. Quod est pure carmine. ut mones cum in loquatur co
tra propositum suum. ne castitatem habuſq; pollicis uerbiſq; detrahit. ne
uirgo uel continent. ipse enim uidetur quid esse uerit. marit uirginito
comparat. & frustra aduersus hominem duratissimum tanto tempore
digladiatus sit. Nicho pueritiam cum uolente uirginitatem se uoluntate. uſu
lat conuenit. et adducto superuicilio de facit uerit. ead litteris philoſophi
ri. Quod in sacro quod in cubiculo mulierculari docet. Utr hoc factu
esse uirginis quod marit. ut florat. etiam non negligat. ut comedit
& bibit. et balneat. adeant. munditiaſq; apparet. uirginita non ſpec
nant. an magis pudicitiam & uerita & illuſum corpore. Aſq; illa

dyphylat
logos
kathigat
holentid polymathid
logos

synopsi

expositio

procapit. que plena uirtutis sunt. faciat ergo publice quod domi lo
quitur. Aut si et domi eadem docet que publice. a puellarum confor
tio separandus est. Maro autem non eruditione uicem et monachis
in sibi uidetur. dicitur. cuius decore uicem flumit. quantitate in
terſectando eloquentie est ut comico tale ac lepore conſerſus sit. In
struere nobilium domos. herere salutaribus matronarum. religioſis
noſtram pugnam facere. et sicuti dicitur contentione torquere uer
borum. cum uer hoc suum suo detraheret. Utrq; si eorum me arista
tust est. in multum cum ostendimus omnes. et qui in uerbo non oſten
dit. hic perfectus est uer. debuit uel arguere uel interrogare per littera. qd
ur eruditus et uobis scit pumachius. cui ego *αὐτομαθῶν* *οὐνοειδῶν*
dedit ut potui. & epistola longiore distulit. quo unumquodq; scribi dice
rim. Inuitas saltem tuam fuisse uerandam. qui ea loca que ſcan
dalum quibusdam facere uidebantur. accepta de uoluntate per ordine
digressis. potens ut uel emendatam uel exponerem. et non tantu me
putaret domant. ut in uno atq; eodem libro & pro uicem & contra
uicem scriberem. Parat sibi puerit mihi. parca nonq; ebullitatio. Qu
nachum se esse non loquendo & disturbandu. sed tacendo et sedando no
uunt. Legat hanc matrem dicentem. Bonum est uer quum portauerit
uicem ad adoleſcentia sua. sedere solus et tacere. qui uile super se u
gum. Aut si eorum in omnes scripturas conſortem accipit uicem. &
idcirco se eruditum putat. qui uoluntatem solus intelligit. et quippe
prouicium. huiusmodi uerba uerba cognoscere. *αὐτομαθῶν* *οὐνοειδῶν*
αὐτομαθῶν uoluntate. *αὐτομαθῶν* uoluntate. *αὐτομαθῶν* uoluntate.
etiam *αὐτομαθῶν* uoluntate. *αὐτομαθῶν* uoluntate. *αὐτομαθῶν* uoluntate.
est ratio sed conſortio. Nolo mihi ille uel ille responderet. quos me uſu
uoluntate opprimere potest docere non potest. Scribat contra me uer. cuius
et ego linguam intelligo. quon quum uicem omnes homines simul
uicem. Ego cum bene noui optero cedat. quantus in elixam afflu
gat. quo turbine torquetur huius. Uerit est et indistigantando modestu
& tenax. et qui obliquus et acuminato pugnat capite. Cepe de uer
uſq; ad uerſum contra nos in platea clamant. habet latera et arde
tarum robur. et ualde corpulentus est. Videtur mihi occulte meo dog
mant esse lectator. praeterea nunq; erudita. nec conſiderat quid sol
quum dicat. et instantiam opinionem uerit eloquentie. ut uoluntate
dicitur qui erratorum esse dicitur. Quod uerit me ille in uerit ſto
machus fuit et adduxit ad ebleram. quotiens conſpuit & conſpuit
tuſ abiecit. Sed hoc uoluntate sunt. et a quolibet de lectatoribus me

apologikon

apuntal syngrophid

possunt fieri. ad liberos uero ad memoriam in potestati transmittendam.
 Equamur scriptis ut de nobis tacitis lector uideat. ut quomodo ego dicit
 pulcrum gregem dico. sic ex huiusmodi gratia uel sermone uocet
 tur. Non est grande in dominum carere per angulos & iudicior. reber
 nat. ac de mundo ferre sententiam. hic benedicat ille male. ille scriptum
 nouit. ille debet. ille loquitur. ille infamissimus est. & si de omnibus iudi
 ces. cuius hoc iudicio meruit. Contra quemlibet passim in uisus strepe
 re & congerere maledicta non emina. scilicet uisum est & uisumque semper
 ad lites. Meateq manum. figur salubem. commoueat & et quidquid petis
 scriptis ostendat. dec nobis occasionem respondendi differendum. sic. postum
 respondere si uelim. postum penam uelut insingere. Et nos didicimus in
 terual. et nos lege manum ferule subuenimus. de nobis quoc dicit potest.
 senum habet in coetu. Longe fuge. sed magis uolumus esse discipuli eius
 qui ait. Derisum meum posui ad flagella. et faciam meum non auerit a co
 satione spirituum. Qui quom maledicere. non remaleduat. et post. al
 pas erucen flagella. blasphemias. nouissime pro euasione uel deprecatur
 est dicens. Hinc ignoscite illis. quod enim faciunt nesciunt. Et ego ignoscio
 errori fratris. intelligo quia diaboli arte decipitur. inter multiscalis sa
 diai sibi & eloquenti uideatur. Isti romam mea opuscula perueniunt.
 quasi. emulum eborum. & de me quoq captaur gloriam. ut nullus esset
 in terris qui non eius eloquentia displiceret. exceptis his quoc potentes non
 parat. sed cadit. immo quos non honorat. sed metuit. Meum scilicet homo
 perissimus ut ueterariis miles. uno uocati gladii utrinque potentes. &
 ostendere populi. q quocquid ipse uellet. hoc serpena seruire. Dignetur
 igitur nobis sermone suum mutare. & non reprehendendo sed docendo
 caritatem nostram corrigere. Tunc intelligere aliam uiam fore esse ali
 am tridini. non. aque inter. fuis et calathos puellarum & inter erudit
 uros de diuine logi dogmatibus disputare. Nunc libere et impudenter ue
 tar in uulgis et portu. damat nuptas. & inter uisum uermentis in
 sanum uisum. et lenis maritus. quid apostolus dixerit. tace. ut me
 solum in unidam uocer. Quam autem ad liberos uenerit. & pedem pedi
 conuulerit. et uel propulerit aliquid de scripturis uel audire. proponi
 tem. tunc iudicabit. tunc heredit. Procul epicurius. longe aristippus. si
 bulo non aderunt. scia seropha non grunnet. Et nos rela paret serum
 q haud docta spargimus. et nostro sequitur de uulnere sanguis. Porro
 si non uult scribere. et tantum maledictis agendum putat. audiat pot
 ueritacibus terris fluentibus. populi saltem et hoc clamor. mei. Non
 damno nuptas. non damno conuulsum. et ut certus sententiam me

110.
 am teneat. uolo omnes qui propter nocturnas fessitas metus sibi cubare
 non possunt. uocet ducet.
 Hic uerum aduersus inglantium pycroverum eius blasphemias arguent.
Iustum quidem fuerit nequaquam litteris suis facere.
 qui tuis auribus non credidit. Non enim seculale potes
 ad quiescere qui uisum sermone non accommodat fidem.
 sed quia christi perfecte nobis humilitatis exemplar in
 se tribuit. danti oculum prodator. & latens penitentia
 in subulo suscipiens. eadem ableni significo que in i
 presentis quoc locutus sum. me ita originem legisse uel
 legere. ut apollinaret et crederi inuocatore. quom in qui
 budam libri celsa non vocat. non quo omnia dicam conuenienda
 esse que in illos uolumen uel commentum. sed quo quocdam repelen
 dema confutat. Uerum quia opus meo est et studij multos legere. ut
 ce plurimi diuersos flores carpin. non tam prodaturis omnia q que ho
 na sunt eleuatur affumo multos in manu mea. ut a multis multa cog
 sam secandum illud quoc scriptum est. Omnia legentes que bona sui
 uenerunt. & uide satis uisus origenis. multi obuere dogmata.
 cuius in plerisq errorem usq ad hunc hominem perit. ignosce. Ego ne he
 reuacat. & cur me quelo heretia non amant. Tu orthodoxus qui et
 am contra feres tam tuam et lingua alia pycroverum. aut inuini
 subserpith et pycroverator et. aut uolens et hereticus. Dimisit. egypt
 tum. cunctas proximas reliquist. in quibus sciam suam libas plerisq
 fronte defendunt. et elegit me ad inuocandum. qui omnia contra ec
 clesiam dogmata publica uoce contemno. Originis hereticus. quid ad
 me qui illum in plerisq hereticum non nego. Errant de restitue
 uone corporis. errant de animas. statu. & diaboli penitentia. et qd
 his maus est. filium et spiritum sanctum in commentariis uisus. se
 nupium esse testant est. Si erant non ducens & hoc quondam non
 anathematizatem. eitem erroris illius sciat. Neq enim ita debemus
 bona eius recipere. ut mala quoc suscipere cogamur. At idem et ser
 penus in multis bene interpretari est. et prophetaz obuia dillerunt.
 & tam noui q ueteris testamenti reuelatur maxima sacramenta. Si
 igitur que bona sunt mensuris. et mala uel amputari uel tacui ar
 guendum sum. Cur per me latin. bona eius habeant. & ignoret ma
 la. Si hoc crimen est arguatur confessor hylarus. qui psalmos. me
 pratonem & cometas in sibi ex libris eius. id est ex greco in latinum
 transtulit. Sit in culpa eisdem confessoris uerecensis culibus. qui

omnium p[ro]phetas commentarios h[er]etica hominum uerit in nostrum elo
 quium licet h[er]etica p[ro]feruntur optima quoy inuoluerit. Taceo de
 ueterino p[ro]nauione & q[ui]s qui originem in explanatione dimit
 xat scripturas. sicut sunt & expresserunt. Ne non tam me defendere q[ui]
 suos criminat uideat quare. ad te ipsam ueniam. Cur tractatus eius in
 uel detentus habet. in quibus contra diabolum & de stellis color disputat
 quedam locuti est que ecclesia non recepit. Tibi soli licet. *τῷ οὐ φ*
τῷ τοῦ κρηναίου de cunctis et p[ro]phetis et laicis tractatoribus ferre
 fontem. et quasi conserua uirgula. sicut cetera de byblos h[er]eticis alio tra
 pere. & quom n[on] placuerit me uel catholicam uel h[er]eticam p[ro]nu
 tiare. nobis non licet per uera respicere. & damnare que sepe damnauit
 mus. *Loge ad ep[iscop]os lib[er]os. lege cetera opuscula mea. et maxime in ec
 desialium commentarios. et liquido per uidebis me ab adolescentia unq[ui]q[ue] ali
 cuius auctoritate deterritum adquirentis hereses p[ro]nuat. Non paru
 est scire quod uisual. Residens hominis est. uisus uisionem suam. nec
 zelo diaboli concitatum. imp[er]itio sine cunctum orbem rectem facere.
 aliter gloriaris cupis. ut in patria tua iactatione non potuisse responde
 re eloquentie tue. & amorem t[ui]s enlipsis formidatis. Christiana ue
 recanda tenore. et edulsi meo laudibus nolo moerda sermone referre.
 et alioquin p[ro]ferent *πᾶσι οὖν τὸ ἀγαθόν* — paruisque
 quoy uoce caritatum. Sed hec alius aut laquenda aut p[ro]dida dimitte
 ro. quod christiani cum christiano loquaris obsecro te facere. ne plus uel
 sapere q[ui] sapit. ne uel inuocatum uel simplicitatem tuam uel certe ea
 que taceo & te non intelligente ceteri intelligunt. thilo p[ro]fessit. et map
 tias tuam cunctis cadum p[ro]fessit. Aliud a pura. erate didicisti
 alio afflicti et discipulis. Non est euidem hominis. et auct[orit]as n[ost]ra
 et scripturas p[ro]hibere. & dignitate una. & p[ro]phetas uel apostolos uerita
 gere. Me lacras. sanctum faciem oceanam in culpam h[er]eticos uo
 cas. h[er]eticorum tibi uicem et paulam & fiam[us] casum uideam
 displice. solum est caro uerum generis diversissimi. qui testimonio tuo
 et prudentie uelis crederi. A cetera que cis illius dia. quando me de
 resurrectione et ueritate corporis predicant. et ueritate suscitatus & ap
 p[ro]datus pedem & orthodoxam concludam. Postq[ui] nauigare cepisti.
 et ad inuicem cerebrum tuum feruere purore peruenit. tunc nos
 h[er]eticos recordatus es. Quid tibi faciam? Crediit p[ro]fessit paulam
 ep[iscop]oli & illius super nomine tuo non putauit errare uideam. et li
 cet statim accepta ep[iscop]oli monendum *χαρὰ δὲ τῆς πα* ser
 monem tuum intelligerem. tamen uisitatam & simplicitatem ma*

h[er]eticus
 to sophocato tramo

pan si to ablen

obanctua

gi uel

gi uel arbitrar q[ui] conuincam. Nec reprehendo sanctum uirum.
 maluit enim apud me dissimulare quod non erat q[ui] p[ro]uocem che
 nulum suis literis accusat. Sed me inemptum arguo. qui alterius po
 tuat adque q[ui] meo iudicio et oculis aliud certitibus aliud fecit.
 credidi quam uidebam. Quam obrem desine me lacere & uolunt
 n[ost]ra tuis obire. Pare saltem n[ost]ra tuis. quibus uiciorum lib[er]is
 q[ui] conuincit eisdem & scripturis uerit et fautoribus. qui te ideo
 forsitan laudat. ut lucrum in ferendo faciam. Si lib[er]i crederet in
 gentium trade te p[ro]m[iss]ione atq[ue] p[ro]fessione. d[omi]ne dilectissimi scilicet
 instruere philosophorum. ut quam omnia didicisti saltem tunc ta
 cere inuasit. quam stultum faciam magistro cunctorum magistro
 quere. et a modum imponere qui loqui uelut & tacere non possit.
 Ceterum est illud apud grecos p[ro]uocatum oues *λίπες* ego uor et a
 mentibus *κατὰ αὐτῶν φησὶν* potissimum. nam tota mente dormitas.
 et p[ro]fundissimo non tam somno stertis q[ui] lacago. h[er]eticus quippe blas
 phemias quasi ore sacre lego p[ro]tulisti. ausus est dicere mentem de quo
 abstulit in damale lapsi sine manibus esse diabolum. et lapidem d[omi]n
 stum. qua assumpsit corpus adam qui diabolo ante per uita cohesit
 ur. natum esse de uirgine. ut a morte. hoc est a diabolo hominem
 separaret. O p[ro]cedendam linguam ac per p[ro]f[ess]it et frustra laccedam
 quisq[ue] ne christianum deum p[ro]fessit omnipotentem in p[er]sona dia
 bli interpretatur. et tanto p[ro]fessio uelut uelut auct[orit]as maluit. Si inter
 p[ro]fessionem istam quisq[ue] non dicam catholicorum. sed h[er]eticos sine
 gentium unq[ui]q[ue] reu[er]entiam p[ro]fessit. p[ro]fessit q[ui] quod locuti es. sin autem tantum.
 n[ost]ra unq[ui]q[ue] christi auduit ecclesia. et per tuum primum et ip[s]e se
 montem interpretatus est. qui dicitur. eio similit[er] alitimo. age pe
 nitentiam & in sacco uideat et cinere. & tantum scelas uigibus ab
 sterge lacrimis. si tamen tibi dimittatur hec imp[er]at. et iuxta ce
 rorem originis tunc ueniam consequantur quando conuictus est
 et diabolus. qui nunq[ui] plus q[ui] per of tuum deprehendit blasphemias
 se. Meam inuicem p[ro]fessit n[ost]ra. interpretat[ur] contra deum scire
 non potui. S[ed] h[er]eticus et uisus sum mordacis in extrema ep[iscop]oli ferbere
 q[ui] p[ro]m[iss]ione. quamq[ue] post p[ro]fessionem penitentiam commisit unde
 agi penitentiam. postq[ui] a me ueniam deprecatus est uerum commu
 sisse unde agi penitentiam. tholodissimum sit. Tribuit christus ut
 audiat et taceat. ut intelligat. & sic loquatur.
 Non inuicem ad paratum p[ro]fessit uerum reuocacionem. pro sustinet e
 uigilanti;

dicit ad h[er]eticos
 onof h[er]eticus
 kata antiphrasin

ta amphipalin

Accipit primum litteris tuis non responderet superbe est. responderet. temerarius. De his enim rebus interrogat. quid te profertre et audire facilem est. Nil uigilantium qui uera arripserit hoc uocatur nomine. nam dormitantium ueritas dicitur. os secundum ueritatem aperire. et puorem spiritulissimum omnia sanctos martyrum. profertre reliquias. et nos qui eos suscipimus appellare cineribus et idola latas qui mortuos. hominum ossa uocantur. In isteliceu hominem et omnia lacrimas sine plangendum. qui hec dicitur non se in religio esse sanctarum et uideam. qui corpora mortuorum pro immundi habent. et eam uas que in eadem domo fuerint. polli suspicantur. sequuntur occidentem literam. et non spiritum uiuificantem. of autem non dico martyrum reliquias sed ne solum quidem et sum non angelos non archangelos non seraphim non cherubim. & omne nomen quod nominatur & in presentis seculo et in futuro colimus & adomimus. ne seruamus creaturam potius creatori. qui est benedictus in secula. Honoramus autem reliquias martyrum. ut eam cuius fuit martyr adoremus. Honoramus seruos. ut uel honore seruorum rediret ad dominum qui ait. qui uos suscipit me suscipit. Ergo petri et pauli immunde sunt reliquie. Ergo moysi corpus immundum est. quod iuxta hebraicam ueritatem in ipso sepultum est domino. Et quocumque apostolos. et prophetarum et omnium martyrum basilicas ingredimur. totius idolorum templa ueneramus. acerbis ante simulacrum eorum cetera idolorum insignia sunt. Plus aliquid dicam quod rediret in auctoris caput. et in sanam cerebrum uel sanet aliquando uel delect. ne tamis sacrilogis simplicium anime subuertantur. Ergo & domini corpus in sepulcro positum immundum fuit. et angeli qui candidi uestibus uentur mortuo cadaveri aut polliu puerbarum excubant. Et post multa secula dormitantibus somnaret. immo eructaret immundissimam capulam. et cum iuliano persecutore. sanctos basilicas aut destruat. aut in templa conuertat. Muros sanctum episcopum in cuius parochia esse presbiter dicitur. ad quiete furoris eius. et non uirga apostolica atq; ferrea confringere. uel inutile & tradere in interitum carnis. ut spiritus saluus fiat. Meminerit il lud dicit. Videtis furem & archetib cum eo. et cum adulteri portio non tuam ponetis. Et in alio loco. In matutino interficiam omnes peccatores terre. ut disperderem de ciuitate domini. omnes operantes iniquitatem. Et ueram. Nomen odienter de domo odio

habu. et super inimicos tuos tabescedam. Perfecto odio edomam illos. non sunt honorande reliquie martyrum. quomodo legitur pie colis in conspectu domini mor sanctos. aut. Si ossa eorum polliuunt contingentes. quomodo helius mortuus mortuum suscipatur. et de dit uerum quod iuxta uigilantium iacetat immundum. Ergo omnia castra israelita ceteris & populi da fuerit immunda. qui ioseph et patriarchas. corpora portabant in solitudine. & ad sanctam terram immundis cineris portauerunt. Ioseph quoq; qui in typo precebat domini saluatoris sceleratus fuit. qui tanta ambitione iacob in ebron ossa portauit. ut immundum patrem suo et amato sociaret immundis & mortuum mortuus copularet. Precedenda lingua amedus. immo insanum amundum caput. ut qui loqui nescit dicitur aliquando recere. Ego ego uidi aliquando hoc portatum. et testimonij scripturas. quasi uniuersi hypocrisis uolui ligare simoniam. sed abire exccellit eu fit. erupit. et inter adire fluctus. cocis regis alpel in nos declamando clamauit. Quidquid enim amens loquitur uociferatio & clamor est appellandus. Tacta me forsitan cogitatione reprehendat. cur in absten ten inuclur. fatore tibi dolorem meum. sacrilogium tantum patiente audire non possum. Legi enim siromaten sinec. austeritate helie. zelum simonis chuanse. petri seueritatem. ananiam & saphiram trucidans. paulis constantiam. qui belmam magum uis domini resisterent. carnis ceitate damnauit. Non est crudelitas pro deo pual. Unde et in lege dicitur. Si fuerit tuus et amicus & uxor que est in sinu tuo deponatur te uoluerit a ueritate. sit manus tua super eos. & effunde sanguinem eorum. et auferet malum de medio istius. Item dicam. Ergo martyrum immunde sunt reliquie. Et quid pual fuit. postu. ut immundum stephan corpus tanta funest ambone precederet. & faceret a plantatum. magnum. ut illorum luctus in nostram gaudium uerteretur. am q; dicit cum uigiliis exccant. fiat et hoc comex uocabulum suuz. ut uelut dormire uigilant. et non audire suscipere dicantur. Si non potuit una boni uigilare mecum. Uigilate et omne. ut no intretis in temptationem. spiritus promptus. sed caro infirma. Et in alio loco propheta decantat. Media nocte surgebam ut confiterer tibi super iudicia iustitie tue. Dominum. quoz in euangelio legitur pernoctat. et apostolos dicitur carere. tota nocte uigilate. ut illis pfallentibus terra quateretur. caulis carceris cederet. magnitudis & caulis tereretur. Loquitur paulus. Orationi insitite uigilant

S non sunt honorande reliquie martyrum. quomodo legitur pie colis in conspectu domini mor sanctos. aut. Si ossa eorum polliuunt contingentes. quomodo helius mortuus mortuum suscipatur. et de dit uerum quod iuxta uigilantium iacetat immundum. Ergo omnia castra israelita ceteris & populi da fuerit immunda. qui ioseph et patriarchas. corpora portabant in solitudine. & ad sanctam terram immundis cineris portauerunt. Ioseph quoq; qui in typo precebat domini saluatoris sceleratus fuit. qui tanta ambitione iacob in ebron ossa portauit. ut immundum patrem suo et amato sociaret immundis & mortuum mortuus copularet. Precedenda lingua amedus. immo insanum amundum caput. ut qui loqui nescit dicitur aliquando recere. Ego ego uidi aliquando hoc portatum. et testimonij scripturas. quasi uniuersi hypocrisis uolui ligare simoniam. sed abire exccellit eu fit. erupit. et inter adire fluctus. cocis regis alpel in nos declamando clamauit. Quidquid enim amens loquitur uociferatio & clamor est appellandus. Tacta me forsitan cogitatione reprehendat. cur in absten ten inuclur. fatore tibi dolorem meum. sacrilogium tantum patiente audire non possum. Legi enim siromaten sinec. austeritate helie. zelum simonis chuanse. petri seueritatem. ananiam & saphiram trucidans. paulis constantiam. qui belmam magum uis domini resisterent. carnis ceitate damnauit. Non est crudelitas pro deo pual. Unde et in lege dicitur. Si fuerit tuus et amicus & uxor que est in sinu tuo deponatur te uoluerit a ueritate. sit manus tua super eos. & effunde sanguinem eorum. et auferet malum de medio istius. Item dicam. Ergo martyrum immunde sunt reliquie. Et quid pual fuit. postu. ut immundum stephan corpus tanta funest ambone precederet. & faceret a plantatum. magnum. ut illorum luctus in nostram gaudium uerteretur. am q; dicit cum uigiliis exccant. fiat et hoc comex uocabulum suuz. ut uelut dormire uigilant. et non audire suscipere dicantur. Si non potuit una boni uigilare mecum. Uigilate et omne. ut no intretis in temptationem. spiritus promptus. sed caro infirma. Et in alio loco propheta decantat. Media nocte surgebam ut confiterer tibi super iudicia iustitie tue. Dominum. quoz in euangelio legitur pernoctat. et apostolos dicitur carere. tota nocte uigilate. ut illis pfallentibus terra quateretur. caulis carceris cederet. magnitudis & caulis tereretur. Loquitur paulus. Orationi insitite uigilant

in ca. Et in alio loco. In uigiliis frequenter. Dormiat itaq; uigilantius. ut ab excessu uigilante. egypti cum egyptis dormiant suffocatur. nos diu carnali cum ducit. Non dormitabit neq; dormiet. qui cunctis utat. **V** ueniat ad nos sanctus ethar. qui interpretatur uigil. et si quando propter peccata nostra dormiente dicamus ad eum. Et surge ut quid dormimas domine. Et exetemus illum et nauicula fluctuante demoni? **M** agister saluti nos fac potius. Plura dicere uoluimus. si non quod lauri breuiat pudorem nobis tacendo imponere. si in libro: ipsius ad nos uoluisset intrare cantilena. ut scire quid potissimum et ad que referre deberemus. Nunc autem aeren uerteriamus. & non tam illius infidelitatem que omnibus patet q̄ notitiam fidem aperiamus. Ceteri si uoluerit longiore nos aduersum cum libris scribere. nunc uenia illius et inquit. ut iohannem bapenam audiat predicantem. iam securis ad radices arborum posita est. Omnis arbor que non facit fructum bonum. excidetur & in ignem mittetur. **I**eronymus Libellus aduersum uigilantium. :-

Ulta in orbe monstrata generata sunt. Centaurus & hyrcan ut ululatus et onocrotalio lob leuathan & behemoth multico sermone descendet. ceterum et thimphalada aprumq; ornatum et leonem nomen cum dim. eam atq; hydam multos captum. uariarū fabule perax. acum desinit uigilantius triseriem. geryonem hyspanie prodierunt. Sola galla montis non habuit. sed uis semper fortibus & eloquentissimū abidauit. Exortus est subito uigilantius dormitans. qui immundis spiritu pugnet contra archi spiritum & martyrum neget spulera ueteranda. dammandas dicit esse uigilant. nūq; nisi in patibulo alleuya cantandum. commentam heretici pudicitiam libidinis seminarium. Et quemodo ausorbis in pithagora reuocatus esse perhibetur. sic in isto iouanni mens praua surrexit. ut & in illo et in hoc diaboli respondere cogamur insidius. cum uere dicitur. Semen pessimum para filios suos occasione peccatis patris tui. Ille romane ecclesie auctoritate damnatus. inter fideles auct et carnis suillus non tam emisit spiritum q̄ eructauit. Ne capsa cola gurritantur et in peruersum propter nomen uiculi mutus qui tiliant miser equam uirgo. & de artificio pessimo. siue uicena per fide catholice fide focare conatur. impugnat uigilantem. odis se pudicitiam in conuio secularium contra sanctos uicima de clamare. dum inter phisala philosophatur. et ad placenta liguranti. psalmos modulatione muleatur. ut tantum inter epulas

dam et iditiam et atq; filios chore cantica audire dignetur. Nec dolens magis efflari animo q̄ ridens. dum me eodere non possum. et inuicem apostolice ac martyrum sarda neque a me transire. **P**robnetas episcopos sui dicitur sedens habere confoset. sitamen episcopi nominandi sunt. qui non ordinantur diacones nisi prius uocet dicerit. nulli edib credentes pudicitiam. immo ostendens q̄ sancte uiuere. qui male de omnibus suspicatur. Et nisi progrediet uiderit clericorum infantisq; de ulnis marian uigilantē obisti sacramenta non tribuunt. Quid faciat ornatu ecclesie. quid egypti et fidei a apostolice. Que aut uigilant clericos accipit. aut continentur. aut si uocet habuerit. maris esse desitum. Nec docet dormitans libidinis frenis permissis et naturalis carnis ardorem qui in adolecentia plerumq; seruclat. suis horribilib; duplicant. immo occingent cotta seminarium. ut non sic quo distemus a potest quo distemus a brutis ammanibus quo ab equis. de quibus scriptum est. **E** qui inuicentur in feminas facti sunt. ubi. uniusquisq; in uocem precam sui hincidit. hoc est quod loquitur per datus spiritus sanctus. Nolite fieri sicut equus et mulus. quibus non est intellectus. Et rursum de dormitans & socialis. In chamo et sero maxilla eorum constringe. qui non appetuntur ad te. Sed iam tempus est. ut ipsius uerba ponatur ad singula respondere nitamur. fieri cum potest ut rursum malignus interpres dicat. sicam a me materiam qui eborica declamatione respondam. sicut illam quam scripsi ad galli al' maris et silue inter se discordantiam. Auctores sunt buis di et inuiculae meae sancti pethereu riparus et desiderius. qui par uerbal suas. uicima illis scribunt esse maculatas. insistent q; libris per suam sitantium quos inter asculam sterentis caomuit. et afferunt reperet esse non nullos. qui faucent uitali suis illius blasphemus adquecam. Et quidem imperialis et uerbal & scientia. et sermo inconditus nec uici quidem potest defendere. Sed propter homines seculi ut multuual oneratus precons. semper discerent & nūq; ad faciem ueritatis peruenirent. una licentia uicula. illis nonis respondet. me sanctos. uirorum qui ut hoc sacrem deprecas sunt. uicere luteris respulit. Nūmū respulit genes suo. ut qui de latronum et conuenarum mari est. sermone quos censat pompeus edomita hispania & ad uicium phum uere sitant de pyrene uigil deposit. et in uicium oppedi congegnat. unde et conuenarum uerbal nomen accipit. Inuicent

Latroneur contra ecclesiam dei. et de ueteribus aruatis celibentis de
 scendens in arce pallias ecclesias. portat nequias uicellum crucis sed
 inigne diaboli. sicut hoc idem ponitur etiam in orientis partibus. ut
 alioabus et in aliis pyrrhatis latroneibus superant sui nominis inter
 aliam & inauriam. condeat ciuitatem. Sed hec urbs hodie ferat sa
 ra maiorum. et nullus in ea ortus est dormitantis. Gallie uernacu
 lum hostem sustineret. et hominem mon caput ad hippocentaurum
 allegandum scelerem cernit in ecclesia. et inter cetera uelut blasphemie
 mte. ita quoy dicentem. Quid necesse est tanto honore. non solum
 honore sed etiam aduere illud nescio quid. quod in medico uasulo
 transferebat colit. Et rursus in eodem libro. Quid puluerem
 linteamine circundatum adorando osculans. Et in consequentibus.
Prope ritum gentium uidemus sub preterito religionis inductum
 in ecclesia esse adhuc fulgentis. moles cerorum accendi. subumque
 puluisculum nescio quod in medico uasulo psecoto linteamine ar
 cundatum osculantes adorant. Magnum honorem psecotus huiusmodi
 di homines beatissimi martyribus. quos putant de uilissimis ceno
 lis illustrandos. quos agnos qui in medio throni est. cum omni fulgore
 mundant sine illustrat. Quis enim o insanum caput aliquando ma
 tyres adorant. Quis hominem putant deum. Nonne puluis &
 herbas quoniam a lycobonibus suppete et metantur putantur. et eis
 uellent hostias immolare. foderunt ueterumera sua & se homines esse
 dixerunt. Non quo meliores non essent. olim mortuus hominibus
 ioc atq; merario. sed quo sub genitralis errore. honore dei debi
 tus deferretur. Quid et de petro legitur. qui cordium se adorare
 cupientem. manus subleuauit et dixit. Surge nam et ego homo sum.
Et audet dicere. illud nescio quid quod in medico uasulo transfere
 bat colit. Quid est illud nescio quid. Dare desidero. ceptone manife
 stus. ut tota liberate blasphemet. Puluisculum inquit in medico uas
 culo psecoto linteamine circundatum. Delet martyrum reliquias
 psecoto operi uelamine. et non uel pium et alio collegari uel pium
 in sterquilinum. ut solus uigilantibus ebrius et dormientis adoretur.
Et ego sacrilegus sumus quando apotolos. basilicas ingredimur. Sacri
 legus fuit constantinus impetrans. qui sanctas reliquias andree. luce
 et timothei transtulit constantinopolim. apud quos demones rugimus
 & habitatores uigilantibus illorum se ferunt psecotum consistunt.
Sacrilegus dicendus est nunc augustus arcadius. qui ossa beati samu
 elis longo post tempore. de iudea transtulit traam. Omnes ep

scopi non solum sacrilegi. sed et fatui iudicandi. qui rem uilissimam &
 emeret distolunt in serico & uale aureo portauerunt. Simil omnium
 ecclesiarum populi qui occurrerunt. sanctis reliquiis. et tanta letitia.
 quasi presentem uiuentem cernerent. susceperunt. ut de palestina
 usq; calcedonem ungeretur populus. exanima. et in christi laude
 una uoce resonare. uidelicet adorant. famulem & non christum.
 cuius famulus et leuita & psecotus fuit. Mortuum uisum. et id
 circo blasphemat. Lege euangelium. deus habebat deus iacob & de
 iacob. non est deus mortuum sed uiuus. Si ergo uiuus. bono
 iuxta te carere concluduntur. aut enim. Vel in sinu habere. uel in
 loco uestigari. uel subire anim de animas apotolos & martyrum
S concludit. nec posse suis tumulis et ubi uoluerit adesse psecotus.
 enatorie uidelicet dignitas sunt. ut non inter hominibus ceteris
 mo carere. sed in libera honestate custodia in fortimatorum in
 sulis & in campis elisis recludantur. Tu deo leges ponit. tu apotolis
 uincula misit. ut usq; ad diem iudicii tenentur custodia. nec sint
 cum domino suo. de quibus scriptum est. Secum agnum quo
 cunq; uadit. Si agnus ubiq; ergo et hi qui cum agno sunt. ubiq;
 esse credendi sunt. Et quum diabolus ad demoneo uo uagret
 orbe. et celeritate nimia ubiq; psecotus sint. martyres post estu
 sionem sanguinis sui. ana operentur inclusi & inde cere non po
 terunt. Dicit in libello tuo. qd dum uiuimus. minus pro nobis ora
 re possumus. postq; autem mortui fuerimus. nullus sit pro alio
 exaudienda oratio. psecotum cum martyres uiuorum sui san
 guinis obsecantes. impetrare non quierunt. Si apotolis et mar
 tyres adhuc in corpore constituti possunt orare pro ceteris. quido
 de se adhuc debent esse solliciti. quanto magis post coronas uictori
 as & triumphos. Utus homo moyses fecerunt illibus armatis.
 impetrat a deo ueniam. et stephanus imitator domini sui & primus
 martyr in christo. psecotibus ueram deprecatur. et postq; cum
 christo esse ceperit. minus ualebit. Paulus apotolis dicentis sep
 tuaginta se sibi dicit in manu armatis condonata. et postq; rediit
 ceperit esse cum christo. tunc ora clausurus est. Et pro hi qui in to
 to orbe ad suum euangelium credentes. mutare non poterit. me
 liont erit uigilantibus canis uiuent q; ille leo mortuus. Recte hoc
 de ecclesiaste proponere. si paulum in spiritu mortuorum consistit.
 ver. deniq; sancti non appellantur mortui sed dormientes. Unde
 & lazarus qui resurrexerat cur dormisse perhibetur. et apotolis

uocat thesalonicentes de dormientibus contritari. Tu uigilans dormis & dormias scribis. et proponis mihi liberum apocryphum. qui sub nomine hereticis a te et similibus tuis legatur. ubi scriptum est qd post mortem multus p[ro]ph[et]ia audiat deprecari. quem ego liberum nunq legi. Quid enim necesse est in manu sinere quod ecclesia non recipit? nisi forte h[ab]uimus mihi et barbelin & thesaurum manichei. et ridiculum nomen lausio re. & quia ad iudicij p[ro]p[ri]e lib[er]al[is] uicinisq[ue] est hyberie basilidis antiquissimi heretici. & impie scientie incredibili portenta perquisit ex proponis quod totus orbis auctoritate damnatur. Nam in commentariolo tuo quasi pro te factus de salomone sumi testimonius quod salomon omnino non scripsit. ut qui habet alterum hereticam habeat & salomonem alteram. et si tibi placuerit lego sicat r[ati]o r[ati]o nouis omnium patriarcharum & prophetarum. et quum illas edidit res inter mulierum uocata canitio. immo legendis propone in t[er]minis tuis. ut facilius per h[ab]it[us] uulgius inductum prouocet ad bibendum. Ceruus autem non clara luce accendimus sicut frustra ca luminari. sed ut necis tenebris hoc solatio temperemus. et uigilant[er] ad lucem. ne eoa tecum dormiamus in tenebris. Quod si aliquis per imperitiam et simplicitatem secularium hominum uel certe religio[rum] osarum feminas. de quibus uere possumus dicere. confitator. zelum dei habere sed non secundum scientiam. hoc pro honore martyrii faciunt. quid inde perdit. Causabimur quondam et apostoli qd peccat uigilantiam. sed domini uoce correpti sunt. Neq enim christus indignat uigilantiam nec martyres lumine ceruorum. et tamen illa mulier in honore christi hoc fecit deuotioq[ue] mentis eius recipitur. Et quicunq[ue] accendunt ceruus secundum fidem suam. habent mercedem dicente apostolo. Vnusquisq[ue] in suo sensu abundat. Idolatras appellat huiusmodi homines. Non disticoe omnes nos qui in christo credimus. de idolatre cret[er] uiculis. non eis nascimur sed renascimur christiani. Et quia quondam colebamus idola nunc deum colere non debemus. ne simul cum uideamur cu idolis uenerari. Illud sicut idolis et idcirco detestandum est. hoc sit martyribus ut ideo recipiendum est. Nam et absq[ue] martyrum reliquis per totos orientis ecclesias quando legatur euangelium accenduntur luminaria iam sole rursurant. non unq[ue] ad fugandas tenebras sed ad signum leticie demonstrandum. Unde et uirginis n[ost]re euangelice semper habent accensas lampadas. Et apostolus dicitur. Sicut lumbi uestri precine. et lucerna. et ardentes in

manibus uestris. Et de iohanne baptista. Ille erat lucerna lucens
Et sub typo luminis corporalis illa luce ostendatur de qua in psalmo legimus. Lucerna pedibus meis uerbum tuum domine. et lumen seminis meo. Malefatus ergo iohannes episcopus. qui super mortuorum hominum petri et pauli standum nos esse ueneranda secundum te uile pulchritudinem offert domino sacrificia. et uim uolentium christi arbitratu altaris. Et non solum unius uerbo sed totus orbis erant episcopi. qui caupem uigilantiam continentis ingrediuntur basilicas mortuorum. in quibus pulvis uulsius est fauilla nescio que. r[ati]o lineamine colligata. ut polluta omnia polluat. et quasi sepulchra pharisaica foris dealbata sint. cum intus immundo cinere fordeant. Et post hoc de uirgine petrosi sui cenotaphi spuratam cuomem audet dicere. lego curat suos amantia nime martyrum et circumstant eos semper presentes sunt. ne si forte aliquis peccate aduenit. ab eis audire non possint. O portentum in terris uisitas deportandum. Rides de reliquis martyrum. et cum auctore huius hereticis cuomem ecclesiarum christi calumnam struis. nec tali scelerate terretis. ut eadem omnia nos loquaris. que ille comus ecclesiam loquitur. Omnes enim sectatores eius basilicas apostolorum et martyrum non ingrediuntur. ut solite mortuorum adoretur canonum. cuius libri maioris auctoritatis arbitrantur. q[ue] euangelia. et in ipso esse credunt. lumen uentant. sicut alie hereses pantheum in montanum uiculis contendunt et manicham ipsum deum esse putatum. Scribit aduersum heretiam tuam que olim erupit comus ecclesiam. ne et in hoc quasi reperit. non sceleris gloriis. terullianus uir eruditissimus uolunt in signe. cam corp[or]is uocatis rectissimo nomine. qua arcuato uulnere in ecclesie corpus uenere distidit. que olim appellatur cana heresis. & multo tempore dormiens uel sepulta nunc a dormitatio suscitata est. Auer quoniam dicat nequa perpendenda martyria. deam enim qui sanguinem thumys hereticorum non querit. multo magis hominum non requirit. Quod quum dixit immo et si non dixerit. ita habebit quasi dixerit. Qui eius reliquas martyrum altaris esse calcandas prohibet sanguinem. sicut qui nullo honore condignus est. De uigilant et sermoctan embus in basilica martyrum sepe celebranda. in alia epistola quam ante hoc ferme biennium sancto ipso presbytero scripsit iam respondi breuiter. q[ue] si ideo eas. etiam res respectat ne ipse

videtur pascha celebrare & non tollentes post annum occidere u-
gulas, ergo et die dominica non sunt christo offerenda sacrificia,
ne resurrectionis domini crebro pascha celebrentur, et inquamus
non unum pascha habere sed plurima. Errorem autem & culpa uic-
timum iustissimumque multiterum qui per noctem sepe deprehen-
datur non est religiosus hominibus impunitus, quia et in uigi-
liis pasche tale quid fieri plerumque conueniunt, et tamen paucos
culpa non preiudicat religioni qui ab his uigiliis possunt erare
uel in suis uel in alienis dormibus. Apostolorum fidem uide proxi-
mo non destruxit, et nostras ego uigilias male aliorum uigilie
non destruxit, quin potius pudicitie uigilare cogantur qui lib-
dini dormiunt. Quod enim fecit fecisse bonum est, non potest
malum esse si frequenter fiat. Aut si aliqua culpa uitanda est,
non eo eo quod sepe sed ex eo quod fit aliquando culpabile est. Non uigi-
lemus itaque diebus pasche, ne expectata diu aduicere desideria co-
pantur, ne occasionem peccandi uiciorum inueniamus, ne maritali non
possit recludi clauis. Ardentius appetitur quicquid est uirtus. Non
possim uniuersa percurrere, que sanctorum uiciorum luce compe-
bentur, de libellis ipsius aliquanta profeceram. Argumentatur co-
tra signa atque uirtutes que in basilicis martyrum sunt, et dicit eas
incredulis prodelle non credentibus, quasi nunc hoc quaeritur quod
bus sunt & non qua uirtute sunt. Esto, signa sunt infidelium,
qui quoniam formam et doctrinam credere noluerunt, signa ad
dicantur ad fidem, & demum incredulis signa faciebant, et tantum
non idcirco domini suggillanda sunt signa, quia illi infideles erant
sed maior animationi erunt, quia tante fuerit potentie ut et
iam mentes durissimas edomarent & ad fidem cogerent. Itaque
uolo mihi dicat signa infidelium sunt, sed responde quomodo
in iustissimo pulvere et fauilla nescio qua tanta sit signorum uir-
tutum quod punita. Sento sentio infidelissime mortalium quid
deleat quod timeat. Spiritus iste immundus qui hac te cogit
scribere, sepe hoc iustissimo uertit et puluere, immo hodie quoque
torquetur, et qui in te plagas dissimulat in ceteris confiteri, nisi
foret in motum gentium impiorumque propheta et canonum, has
punctiones demonum esse contingat, et non uere clamare demo-
nes, sed sua simulare tormenta. De consilium, ingredere basilicam
martyrum et aliquando purgaberis, inuenies ibi multos
socios tuos, & nequaquam ceteris martyrum qui tibi displicent, sed

flammis inuisibilibus comburentur, et tunc fateberis quod nunc nego,
et nunc nomen qui in uigilanti loqueris, habere prodamabitur esse
aut mercurium propter numerorum cupiditatem, aut nocturnum
nunc iuxta plautum, Amphitruonem que dormiente in alene
ne adulterio duas noctes suppetit copulauit, ut magne fortitudi-
nis hercules nascatur, aut certe liberum patrem pro ebrietate &
cantibus ex humeris dependere, et semper uulere facie, et spu
manibus labris effrenatisq; conuulsi. Unde et in hac promittia
quum subitis terrenotus noctis inchoe omnes de semine occidat
set tu prudentissimus et sapientissimus moytalarum iudex, om-
bas. Et referes nobis adam & eam de paradiso, et illi quidem
aperit oculis erubescere, nudos se esse cernentes, & uentura trax-
erunt arborum folijs. Tu et tunica & fide nudus subitop timore
perterritus et aliquid habens nocturne crapule, sanctorum o-
culi obsecram partem corporis ingeredus, ut tuam indicare pre-
dentiam. Tale habet aduersariis ecclesia. Hi ducet contra martyrum
sanguinem dimittit. Huiusmodi orationes contra apostolos petro
nati, immo tam uelud canes contra christi latrant discipulos. Ego
confiteor timorem meum, ne forsitan de superstitione descendat.

Quando uirtus facio & aliquid mali in meo animo cogitauero & me
nocturnum phantasma deluserit, basilicam martyrum inueni non
audeo, tu uirtus et animo et corpore contremis. Rideas forsitan &
molecularum admentum subissim, non erubescere carum fidem
que prime uiderunt dominum resurgentem, que mutatur ad
apostolos, que in matre domini saluatoris sanctis apostolis commu-
dantur. Tu rueras cum seculi hominibus, ego iurabo cum se-
minis, immo cum religiosus uiris, qui pudicitiam uirtu perferant
et pallida uigi contumacia non potentes, christi ostendunt uicium
diam. Videri mihi delecte et aliud, ne si inolerent apud gallos con-
tinentia & sobrietas, atque ieiunium taberne, tue lucis non habeant,
et uigilias habebat ac temeritate conuulsa, teea nate cecere non pos-
sit. Proterea esidem ad me relatum est epistolam quod contra auctori-
tem apostoli pauli, immo petri iohannis & iacobi, qui decernit dede-
runt paulo et bariabe communicationem, et precipuerunt eis ut
puerum menores esset, tu prohibes huiusmodiam in uis san-
ctorum aliqua sumptuum solata digne. Videret si ad hoc respon-
deo statim latabis meam me causam agere, qui tanta cuncto lar-
gitate donasti, ut nisi uenisset huiusmodiam et tuas uel patronos,

tuorum pecunias effuditque omnes perclatantur fame. Ego hec lo-
 quor quod beatus apostolus paulus in cunctis pane epistolis loquitur
 et precipit in ecclesijs generari per uiam salutis hoc est de dominico
 omnes consistere debere quia hierosolimam in sancto solatia dirigit
 & uel per discipulos suos uel quos ipsi produerunt et si dignum fuerit
 ipse aut dirigit aut perferat quod collectum est. In actibus quoque
 apostolorum loquitur ad felicem presidem post annos aut plures heleno
 final facturus in protoni manum ueni. et obsequens de uera in quibus
 inueniunt me purificatum in templo. huiusmodi in alia parte re-
 narum & in his ecclesijs quas nasciturus fide sua eruditur que ab aliis
 accepto diuidere non poterit. Sed sancti pauperibus dare cupiebant
 qui suas pro christo facultates relinquentes ad domini seruitutem
 teo uenire conuerti sunt. Longum est nunc si de cunctis epistolis eius
 omnia testimonio resolueret uideretur in quibus hoc agit & tota men-
 te festinat. ut hierosolimam et ad sancta loca credentibus pecuniam
 dirigamur. non in auaritiam sed in refrigerium. non ad diuitias
 congregandas. sed ad imbecillitatem corporis sustentandam. ad
 frigus quoque aut modum declinandam. hac in uidea usque hodie per-
 sistentem consuetudine non solum apud nos sed et apud hebreos ut
 qui in lege domini meditantur die ac nocte & partem non habent in
 terra nisi solum deum synagogarum et rerum orbis fouentur mun-
 stent. et equaliter diuitiarum non ut alii refrigerium & alius sit in
 balneo. sed ut alioe abundantia aliorum sustentet inopiam. Respo-
 debit hoc uniuersis in patria sua posse facere. ne pauperes desitua-
 uerit qui ecclesie opibus sustentandi sunt. Nec nos negamus cunctis
 pauperibus etiam uidetur et samaritana si tanta sit largitas super-
 porrigenda. Sed apostolus docet faciendam quidem ad omnes be-
 lemolinam sed maxime ad domesticos fideles. de quibus et saluati-
 in euangelio loquebatur. facite uobis amicos de mammona iniquo
 qui uos recipiant in eterna tabernacula. Nunquid isti pauperes in
 ter quorum panis et in glauant corporis flagrant libido domina-
 re possunt habere. eterna tabernacula qui nec presentia possident
 nec futura. Non enim simpliciter pauperes sed pauperes spiritu beati
 appellantur. de quibus scriptum est. Beatus qui intelligit super-
 operum et pauperem in die mala liberabit eum dominus. In uulgo
 pauperibus sustentando nequaquam intellectu deuotissima opus est.
 in sanctis pauperibus sustentando est intelligentie. ut et tribus qui
 erubescit accipere. & quum accipit dolet. meritis carnalia et se-

minis spiritualia. Quatenus asserit melius eos facere qui utantur rebu-
 suis et paulatim fructus possessionum pauperibus diuidant. Quos q-
 possessionibus uenturiant. sicut omnia largiantur. non a re a sed
 a domino respondebunt. Si uult esse perfectus a se linguas uenire
 que habet & da pauperibus et ueni sequere me. Ad eum loquitur q-
 uult esse perfectus. qui cum apostolis parum nauiculam et rete di-
 mittere. Ille quem tu laudas secunduus aut tertius gradus est. quem
 et nos recipimus diuino modo scimus prima secunduus et tertius p-
 clare. Nec a suo studio monachi deterrendi sunt a se linguas uenire
 et mortis scilicet. quibus argumentari & dicit. Si omnes se clausu-
 rit et fuerit in solitudine. quis celebrabit ecclesiam. quis secula
 res homines lucrifaciat. quis peccantes ad uirtutes poterit cohortari.
 Et enim modo si omnes totum famu sint sapient esse quis poterit.
 Et uirtutis non erit apprehenda. si enim omnes uirtutes fuerint
 nuptie non erunt. Interite humanum genus. instans in omni
 non uigilant. oblectretur ab his mercedibus mercedibus. et gnis
 sine frigore solus atq. contractus dormitans uigilabit in lectu-
 lo. Rati est uirtus nec a pluribus appetit. atq. uirtutem hoc omnes et
 sentit quod pauca sunt. De quibus dicitur. Multe uocati pauca autem
 electi. Et uacui essent uocati. Monachus autem non doctores habet
 sed plangens officium. qui ad se mundum luceat et domini pa-
 uide pugnetur aduicium. Qui seculi imbecillitatem suam & uis fra-
 gile quod perat. inter offendere ne impugnet et conuertit atq. frangit.
 Vnde et mulieram maximeq. adolescentulam uita aspectum. et in-
 tantum castigat. sui est. ut etiam que uita sunt perueniat. Cur
 inquit pergit ad hecimum. Uidelicet ut te non audiam non uide-
 am. ut tuos fructus non merear. ut tua bella non pariam. ne me capi-
 at oculis meretricis. ne forma pulcherrima ad illicitos ducat ample-
 xus. Respondebit hoc non est pugnat. sed fugere. Ita in iac. adue-
 saris amatus obstitit. ut postquam uicinis conuenerit. fatore imbecillitatem
 meam. nolo se pugnat uicinis. et ne perdam aliquando uictoriam.
 S. i fugere gladium deuotum. Si stetero. aut uincendum mihi est. aut
 cadendum. Quid autem necesse est certa dimittere et incerta sec-
 tari. Aut scuto aut pedibus mori uicanda est. Tu qui pugnas. &
 superari poterit uincere. Ego quum fugero non uincam eo q. fuge-
 ro. sed ideo fugio ne uincar. Nulla securitas est. uicino seipsum dor-
 mire. poterit fieri ut me non mordat. tamen poterit fieri ut aliqua
 de me mordat. Mater uocamus serores et filias. & non erubescam.

unius nomina pietatis obtendere. Quid facit monachus in cellulis
feminas. Quid sibi uolunt sola et priuata colloquia et arbitros
fugientes oculi. Sanctus amor impotentiam non habet. Quod
de libidine diximus, referamus ad auaritiam & ad omnia uita
que uirantur solitudine. Et idcirco urbium frequenter deducam
ne facere compellamur, que nos non tam natum cogit facere q̄ uo
lunt. Hec ut dixi sanctos presbyterorum regum, unius noctis
lucinone dictauit, festinante admodum fratre silisimo & prop
ter sanctorum refrigeria, egyptum ue propante. Alioquin et ip
sa materia aperta habuit blasphemiam, que indignationem ma
gis scribens q̄ iustitiam, multitudinem flagitaret. q̄ si derisui
tus in mea rursum maledicta uigilauerit, et eodem ore blasphemo
quo apostolos & martyres laceat, de me quoq̄ putauerit deturben
dum, nequiq̄ illi breui lucubrante uicula, sed tota nocte uigilabo
et sciat illius, immo discipulis uel magistris. Qui nisi timentes
ueros uidentur feminas, maritus earum diuini misterio arbitra
tur indignos.

E pistola beati epiphani ad iohannem huiusmodi uerborum episcopi.
de beatorum heronymum de greco in latinum translata sermone;

Omino dilectissimo frater iohannem episcopo epiphanius. Operetur
nos dilectissime clericatus honore non abui in superbiam, sed ca
stodia mandauerim dei & obseruatione diligentissima hoc esse qd̄
dicimus. Si enim sancta scriptura loquitur, deest eorum non pro
deum est, quam arrogantiam deicatus conuoluce nobis poterit,
qui non solum cogitatione et sensu uerum & sermone peccamus.
uidui quippe q̄ timores contra nos & uisum et me mirari scribere
in extremis sine uarij, ut loca prouincias non nominem. Et ubi
est de timor, qui nos debet illo tremore conuicere, qui dictus a
domino est. Siquis uisetur frater suo sine causa reus esse iu
dicio. Non quo magnopere curem si scribas quod tibi placuerit,
scribebantur enim et epistole bybline, iuxta statum & emite
bantur super aquas que cito cum seculo transiunt. Nihil tibi
nocuimus, nihil iniurie fecimus, nec quidq̄ uolente gerimus.
In monasterio statum et futurum perperuimus qui pro
uinae tue nihil debere, et propter nostram paruitatem & lit
teras quas ad eos cebero dirigimus, communionis quoq̄ tue
ceperunt habere discordiam. Ne uiderentur quadam diuina &
conscientia antioque fidei ab ecclesia separari, ordinauimus diaconu,

et postq̄ ministrari rursum presbyterum. Super quo debuerat gra
uilar intelligit q̄ eo da timorem hoc sumus facere compulsi, ma
ne cum nulla sit diuersitas in sacramento dei et ubi unitatem ecclesie pro
uiderit. Nam et si singuli ecclesie episcoporum habent sub se ecclesias
quibus curam uidentur impondere, et nonio super alienam mensuram
extenditur, tamen proponitur omnibus curat christi in qua nulla
simulatio est. Npc considerandum quid factum sit, sed quo tempore
et quomodo & in quibus et quare factum sit. Cum enim uiderem
qua multitudine sanctorum futurum in monasterio consistere, et san
cti presbyteri heronymus & uentus propt̄ ueritandam &
humilitatem nollet debita nomini suo exerceat sacerdotia, et labo
rare in hac parte ministerii que christianis precepas salus est, in
uenire autem et comprehendere seruum dei non posses qui et, eo
q̄ graue onus sacerdoti nollet suscipere sepe fugere, sed nec alius
quis episcopo facile eum reperiret, unde et sancti mirari sumus quo
modo dispensatione dei ad nos uenerit cum diaconibus monasterii
et ceteris fratribus ut mihi sanctificaret, qua nescio quid aduersum
eos habebam tristitia, cum igitur celebraretur collecta in ecclesia uil
le que est iuxta monasterium nostrum ignorauerit eum & nulli
potuisset habentem susceptionem per multos diaconos apprehendi uis
simus & tenor eius, ne forte literas se capisset aduaret nos per no
men christi, et primum diaconum ordinauimus proponeret ei
timorem dei & compelleret ut ministraret, ualdeq̄ obruturum
indignum esse se constanter. Hic ego compulsum eum et suadet
potuimus testimonij scripturas, & propositione mandatorum dei.
Et quam ministraret in sanctis sacralia rursum cum ingenti diffi
cultate, teno ore eius ordinauimus presbyterum, et huiusmodi uerbis
quibus antea susceperamus impulsimus ut sederet in ordine presby
teri. Post hoc scripsimus ad sanctos presbyteros monasterii & ceteris
fratribus et incipimus eos, quare non scripsisset super eo,
cum annuum multos eorum quere audissem quare non haberent
qui sibi dominum sacramento conferrent, et illum omnes suo posse
reus testimonio et grandem uoluntatem in commune monasterii te
stauerunt, quare tunc reperta oportunitate non scripsissent nobis
neq̄ super ordinatione eius aliquid posuissent. Hec etia acta sunt
uelut locutus sum in caritate christi quam te erga paruitatem no
stram habere ecclesiam, quamq̄ in monasterio ordinauerim, &
non in parochia que tibi subiecta sit. O uere benedicta episcopo.

cyprj mansuetudo et bonitas. & nostra rusticitas scilicet tuo et arbitra-
ti digna misericordia da. Nam multi episcopi communionis no-
stree et presbyteros in nostra ordinauerunt. prouincia quos nos
comprehendere non potuimus. et misurunt ad nos & diaconos et
hypodacum quos suscepimus cum gentia. et ipse coherentis sum
beate memorie philonen episcopum & sanctum theoprobium. ut
ecclesiam cyprj que iuxta se cum. ad me. autem parochie uidebitur
ecclesiam pertinere. eorum quidam esse et late patens prouincia
ordinauerunt presbyteros et christi ecclesie prouiderent. Nunquam
autem ego ordinatus diaconus & ad alios nisi prouinciam. neque
fecit quidquam ecclesiam sanctam. Quid ergo ubi uisum est sic gra-
uiter intumescere & iactari contra nos pro opere da. quod in con-
suetudinem et non in destructionem futurum factum est. Sed et
illud uolentem. ammittat sum quod mal' locutus est clerici assere-
ntes per sanctum presbyterum & abbatem monachorum gregori-
um mandasse mihi. ne quem ordinarem. et ego hoc pollicitus
sum. deus. Nunquam uiuentis sum. aut canonis ignoro. Audi-
gitur ueritatem in sermone da. me hoc nec audisse nec nosse. nec
istius sermonis penitus recordari. Suspensus autem sum. ne fortis-
sime multa quasi homo obtulit esse. et ob hanc causam sanctum
gregorium salutatus sum et reuocatum presbyterum qui cum eo
est. Et quibus abbas gregorius respondit. se hoc penitus ignorare. Ze-
ro autem dixit. quis quum ei presbyter rufinus nectio que alia
nuntiorum loqueretur. etiam hoc diceret. Tunc ne alioquin ordina-
turus est sanctus episcopus. Et hucusque stetit sermone. Ego
autem episcopus nec audiui quidquam nec respondi. Unde dilectis
sime non te precauerit. furore nec occupet indignatio. nec frustra
mouerit. et aliquid dolens te ueritas ad alia. ut peccandi occasio
nem inuenisse uideatur. Quid dicitis propheta dominum pre-
catur dicit. Non declinet cor meum in uerba malicie. ad excu-
sanda conculationes in peccatis. Illud quoque audient ammittatis-
sum. quod quidam qui solent ultra atque portare tumulosos &
his que audierunt semper addere. ut trinitas et xpus inter
tres concertent. te quoque turbauerint et dixerint tibi quod quando
offerimus sacrificia deo. solentur pro te dicere. dominus preta io-
hami ut recte credat. Noli nos in tantum putare rusticos. ut
hec tam aperte dicere poterimus. Quamquam cum hoc in corde
meo semper orem. tamen ut simpliciter sciamus. nunquam in alios

110.
aures protuli. ne te uideret paruipendere dilectissime. Quando autem
complemus orationem secundum ritum in presbyteros. et pro omnibus et
pro te quoque dicimus. Cunctis illam qui predicat ueritatem. uel cre-
de tu preta domine et cunctis ut ille uerbum predicet ueritatis. si
cur occasio sermonis sentiat. & habuerit omnino consequentiam. qua
propter obsequio te dilectissime et aduersus pedibus tuis precor. preta
mihi et ubi ut saluati sicut semper me. a generatione peruersa. &
recte ab heresi. origenis et a cunctis heresibus dilectissime. Uideo
enim quod propter hanc causam omnium uerbum indignatio concitata sit
quod dixerim uobis. aera patrem et aliarum heresim uideam et par-
tem laudare non debet. Et quum uos uideam. ne ita erratis et mo-
niam. contra iustitiam & ad trinitatem atque lacrimas adduxistis. Non
solum autem me. sed et alios plurimos catholicos qui ueritatem. Et
ut intelligo hec est omnis indignatio. et iste furor. et idcirco commi-
namus quod mutatis aduersum me epistolam et huc illuc sermo ueriter
discursat. et propter defensionem hereticos aduersum me odia suscitauit
et rumpit caritatem quam in uos habuimus. in tantum ut fecerit
nos etiam penitentiam agere. quare uobis comminauerimus.
ut origenis errorem & dogmata defenditis. Simpliciter loquar. nos se-
cundum quod scriptum est. nec oculo nostro parum. ut non effida-
mus eum si nos scandalizat. nec manus. nec pedes. si uobis scanda-
lam fuerint. Et uos ergo siue oculi nati. siue manus siue pedes siue
ratis similia sustinebitis. Quis enim catholicos possit. equo animo
sustinere. & coram qui fidem suam bonis operibus conuertit. ut au-
diant origenis doctrinam atque consilium. et credant predicare illius
predicationem. non potest filius uidere patrem. nec spiritus sanctus
uidere filium. Hec in libris eius est scriptum. scribitur. his
uerbis legitur. et ita locutus est origenes. Sic enim incompositum
est dicere. quod possit filius uidere patrem. sic inuoluerit est opum
quod spiritus sanctus possit uidere filium. Illud quoque quis origenes di-
cente paratur. quod anime angeli fuerint in celis. et possit peccare in
superis. detectus est in istum mundum. et quasi in tumulosos &
sepulchris sic in corpora ista religiositas penam antiquorum licere pecca-
torum. et corporum credentium non templa christi esse. sed carceres
damnatorum. Exen ueritatem hystorie allegorie deponit
mendacio insinua uerba multiplicat. et simpliciter que uaria
persuasio. supplantant nunc aliter animas iuxta precatam
ετυμολογίας idcirco uocantur. qua de celestibus ad inferiora

de p^{ro}ph^{eta}
pri. archon

ετυμολογίας
etymologian

demaf

minimon

uementes odorem pristinum amiserunt. nunc corpus hoc. ob id
 uera grecos *Deus* id est unicum. siue iuxta aliam propri-
 etatem cadaver dia quia anime de celo rucunt. a plerisque autem
 secundum uariam genera sermonis supellectilem corpus *mus* est
o *s* hoc est memoriam interpretari. cogit uia animam in
 se clausam habeat quomodo spicula et tumuli cadauera mortu-
 orum. Et si hoc uerum est. ubi est fidelis nostra ubi precorun-
 rum. ubi apostolica doctrina. que in ecclesia christi huc
 usque perdurat. ubi illa benedictio ad adam et ad semen eius &c.
 ad noe et ad filios eius. ex parte et multiplicamus & replere uerum
 am cum non erit benedictio sed maledictio uerba originem. qui
 angelus uerit in animal. et de sublimi fastigio dignitatis. sicut ad
 inferiora descendere. quasi deus generi humano non possit animi
 per benedictionem dare. nisi angeli peccauerint. et ter in oculis sui
 ne sint quot in terra uarietates. Dimittenda nobis est doctrina
 apostolorum. et prophetarum & legis et ipsius domini saluatoris in
 euangelio perorantis. E contrario origenis precepit et legem dat
 ut non dicam contringit discipulos suos. ne quis oret in celum
 ascendere. ne pauli uerum peccati & in terra ante peccauerint. pre-
 cipitur in mundum. quam insinuat modum rugas et delinquentia
 sciat ille scripturarum interpretatione peruersa & aliud signi-
 ficare qd quod uerum est affirmare dicit. Priusq; a malina hu-
 militate. ego deliqui. Et illud. Reuertere anima mea in requi-
 em tuam. Non enim et illud. Educ de carcere meam.
 Et in alio loco. Confitebor domino in regione uiuorum. Cum aliis
 precalidibus sensus sit scripturae diuinae. quam ille in heresi
 suam maligna interpretatione detorquet. Quod faciunt mani-
 cha et gnostici et thoniz & martonif factores et alie here-
 ses numero octoginta. qui de purissimo scripturarum fonte
 assumentes testimonia. non ita interpretantur ut scripta sunt.
 sed simplicitatem sermonis ecclesiastica id uolunt significare. qd
 ipsi sentiunt. Illud quoque quod asserere nuntur. dolam ne an-
 ruidam nestor. Doctor gregorius audet docere diabolum id rur-
 sum futurum esse. quod fuerit. et ad eandem dignitatem re-
 daturum & concessurum regna celorum. Proh nefas! quip-
 tam uicem et stolidus hoc recipiat. ut sanctus iohannes bap-
 tista & petrus et iohannes apostolus et euangelista. uisus quoque
 et hieremias & reliqui prophete. coheredes hant diaboli in

regno celorum. *Parado* fruolam eius expositionem super tunc
 es pellicia. quanto conatu quantisque operi argumentis. ut tunc
 cas pellicia humana esse corpora crederentur. qui inter multa au-
 unquid conatus aut conuictus aut deus. ut conficeret pelles am-
 malum et conficeret ex eis tunicas pellicias. & cetera. Manifestum
 est ergo inquit qd de corporibus nostris loquitur. Et si hoc ita est.
 quomodo legitur ante pellicias tunicas et ante modicum & de
 paradiso rursam adam loquentem non secundum allegoriam sed
 uer. hoc nunc et os ostibus nati et caro de carne mea. Aut unde
 assumptum est illud quod diuinus sermo testatur. Et uiuati de
 foporem in adam. et deriuat. & tunc autem de costis eius et in
 placuit pro ea carnem et edificauit costam quam tulit de costis
 in uocem. Aut que corpora continebant adam et eua solus sic
 postq; comederunt de arbore uitae. Quis autem putauerit sicut
 originem liberali argumentationibus resurrectionem carnis huius
 noganem. sicut declarat manifestissime in uolumine explanati-
 onum primum psalmi & in aliis multis locis. Aut quis audiat in
 tertio glo donantem nobis originem paradisi. et illum quem
 scriptura commemorat. de terra ad celestia transierentem. et om-
 nes arbores que scribuntur in geneisi allegorice intelligentem. sa-
 liet qd arbores angelice fortitudinis sunt. cum hoc ueritas non
 recipiat. Neq; enim dicit scriptura diuina. deponit adam et eua
 in terram. sed ecat eos de paradiso et habitare fecit contra para-
 disum. & non ecat eos sub paradiso. & posuit rhombicam flamme
 am et cherubim custodire intritum ligni uitae & non ascensum.
 et flauis egredietur ex e dem non dicit descendit ex e dem.
 ite diuiditur in quatuor principia. nomen unum phison et nome
 secunda geon. Ego ego uidi aquas geon. aquas quas huius oculis car-
 nis aspexit. Iste est geon quem hieremias demonstrat dicens.
 Quid uobis et uie. appropi. ut bibatis aquam geon turbidam. Bi-
 bi & de magno flumine cufraet. aquas simplices. quas ma-
 nu tangere & ore sorbere non auitur spiritales. Vbi autem
 flumina sunt que et uidentur et bibuntur. ubi consequens est.
 qd et sicut et alia ligna. de quibus dicit dicit. ex omni ligno quod
 est in paradiso comedet similia sunt fluminibus et aquis. Si aut
 aqua que cernitur uer aqua est. necesse est ut & sicut uera sit
 et alia ligna. et adam uerit stamm a principio plasmatus in cor-
 pore sicut eua. & non in plantafatu. et post rursam ut uult

origenes propter peccatum postea corpus accepit. Sed dicitur legitimus quod san-
ctus paulus inquit sic usque ad tertium celum et usque in profundum bene
dicit. Quando ponit tertium celum et postea addidit & in profundum
sum ostendit alibi esse celum et alibi profundum. Illud vero prophetas
quod non statim abicit atque contemnat dicitur origenes de aquis
que supra firmamentum sunt non esse aquas sed fortitudines quas
dam angelice potentie et rursum aquas que super terram sunt hec
est sub firmamento esse virtutes contrarias ad est d. omnes. Et
quomodo legitimus in diluio aperta caracata sed et aquas immen-
dabile diluio. Vide aperta sunt fontes abyssi. et totus mundus con-
pertus est aquis. Hic sicut hominum virtutes destruit. que relique-
runt illud quod in proverbiis dicitur. Audi fili sermonem patris
tui et ne abicias legem matris tue. et converte sunt ad eremum.
& dicitur stulto ut princeps sui sit. nec contemnit res factas
que dicitur a stulto sicut scriptura testatur. factus autem sa-
tua loquitur et cor eius vana intelligit. Inde obsecro te dilectissi-
me et quasi mei membris parens propter caritatem quam in te
habeo precor scribens & orans. ut simpliciter illud quod dicitur. Non
ne odierit te domine odium. et super inimicos tuos tabescebam.
innica et digna odio origenis verba sunt. et deo repugnancia &
sanctus eius. et non ista sola que dicit sed & alia immunitabilia.
nos enim nunc tibi propositum est aduersum omnia origenis
dogmata disputare. Nihil tibi superripuit origenes. nec in scri-
pturae sententia. nec propter aliquas res mundi et hereditatem o-
mni aduersum illum pugnavit suscipit. sed ut simplicitate factus do-
leo et ualde doleo. uident plurimum futurum et eorum precipue
qui professionem habent non minimum & in gradum quoque se
credendi maximum peruenierunt. cuius persuasione decipiunt et per-
uersissima doctrina eorum factus est diaboli. in quibus completum
est illud quod dicitur. Super omnem munitionem ludit et arte
eius dicit. et congregavit sicut arenam captiuitatem. Te autem
frater libere deus et sanctum populum christi tui tibi credidit &
et omnes fratres qui tecum sunt et maxime maximum presbiter
rum ab heresi origenis et alius hereticis et perditione carum.
S
tem propter unum uerbum aut duo que contraria fide sunt
multe hereses abicit sunt ab ecclesia. quanto magis hec inter
hereticos habebitur qui tantam peruersitatem & tam mala dogma-
ta contra fidem adiuuente dei et ecclesie hostis exant. Inter

multa.

123
multa enim mala etiam illud ausus est dicere. perdidit imaginem
de adam. cum hoc in nullo penitus loco scriptura significet. Si
enim ita esset nunquam omnia que in mundo sunt sciretur sem-
per in adam. ad est uniuerso generi dominum. sicut et iacobus apostolus
loquitur. Omnia dominantur et subiecta sunt nature humane. Nunquam
enim uniuersa subiecta essent hominibus. si non haberent homines.
iuxta id quod imperator uniuersis imaginem dei commiserit aut
atque conseruit scriptura diuina contra benedictionem quam adam
donaauerat & generationibus que ex eo emunt. ne qui forsitan ma-
ligna interpretatione audierit dicere. uniuersam imaginem dei &
illum solum factum esse ad imaginem dei qui plasmatus est hu-
mo et uocatus est eos uo qui conceptus est in utero & non ita tu
sciretur ut adam da non haberet imaginem. statim per ordinem
iure et dicit. Et uixit adam annos ducentos septuaginta et cognouit
enim uxorem suam. et peperit a filium iuxta speciem & iuxta ima-
ginem eius et uocatus nomen eius seth. rursum in decima gene-
ratione post annum duo milia ducentos quadraginta dies iudicatus
deus imaginem suam & ostendit quod gentia quam deditur homi-
nibus peruenit in eis. ut. Ne comedatis carnem in sanguine.
ego enim uideat sanguinem uestrum de manu omnis homi-
nis effundent illum. quia ad imaginem dei facti homines. Nec
non potest aliam decem generationes usque ad abram & ab abram
usque ad dauid aliam generationes quatuordecim. que uiginti quat-
tuor generationes simul faciunt annos duo milia centum decem
et sexcentis. spiritus sanctus in trigesimo octauo psalmo. quum que
reuerit de omnibus hominibus quod in uanitate ambulauerit & pe-
catis essent obnoxia loquitur. Ueritatem in imagine dei peccati
bular omnis homo. Neque non perdidit etiam sub salomone filio ei
legimus tale quiddam super da imaginem nominatum. dicit enim
in sapientia que titulo eius inscribitur. Creauit inortruprum ho-
minem. et imaginem suam proprietatis dedit ei. Et rursum post
annos mille centum undecim plus minus in nouo legitimus te-
stamento quod non perdidit homines imaginem dei. iacobus
enim apostolus et frater domini. cuius et supra meminimus.
intrauit nos ne origenes laqueis captiuam. habere hominem
imaginem et similitudinem dei. nam quum de lingua homi-
num laus disputaret. adicit. Instabile malum in ipa bene-
dicimus deum et patrem & in ipa malum homines qui

ad similitudinem dei conditi sunt. Paulus quoque ual electionis et qui doctrinam euangelicam sua predicatione complectur, docet nos quod homo ad imaginem et similitudinem dei conditus sit dicens. Uir non debet nutrire eam, cum gloria et imago dei sit, imaginem simpliciter suo appellari nomine, similitudinem autem glorie appellatione significans. Pro tribus ergo testimoniis que tibi de scriptura sancta streperem, dicebas posse sufficere ecce septem testimonia dedimus. Quis ergo sustinebit operis inopiam, ut non gratius aliquid loquar et similis efficiar uel ipsi uel discipulis eius, qui audient in periculo anime sue, aut ferat quodcumque est in buccam uenerit, et magis uisere deo, et non ab eo uel orare uel dicere uocantem, uiam enim eorum dicunt, quod imago dei quam prius accepit, adam illo peccante perierit. Alij suspicantur, quod filius dei corpus habiturus esset ex matre, ipsam esse imaginem, alij sensus, alij uirtutem, isti baptisma, hi quod homo ad imaginem dei deditur, omnibus ebriorum more, hec uel illa uiciantem, quos oportebat tantum effugere discrimen, nec negare que loquuntur deus, et credentes simpliciter saluos fieri, deoq; concedere donationis sue certamen et uicem suam, in qua possimum parte homines considerat ad imaginem et similitudinem suam, qui hec reliquenter multis et questionibus implicauerunt, et perhas in eorum demeritis sunt peccatores. Nos autem dilectissime, credimus his que locutus est dominus, et scimus quod in cunctis hominibus imago dei permanet, ipsiq; concedimus nosse in qua parte homo ad imaginem dei conditus sit. Sed neq; illud quod quidam in epistola iohannis legentes non intelligunt, que quam deoprat, ubi loquitur. Nunc filij dei sumus, et nefamius quales sumus, sumus, nouimus autem quia quam ille reuelatus fuerit, similes ei erimus, uidebimus enim eam sicut est. Hoc enim propter gloriam que ibi reuelanda est, sancti eius dicti est, sicut etiam alio loco legimus, a gloria in gloriam, cuius glorie iam in isto seculo sancti ardentem et portuanciam susceperunt. Primus eorum moyses, cuius fuisse facies uidet, et radiabat uelut fulgor aur sol. Secundus helias igne curru rapuit in celum, et ignis detrimenta non sentiens. Stephanus lapidabatur, et faciem habebat angelici, que ab omnibus carnebatur. Hoc autem quod in puero diximus, de omnibus intellegendum, ut impleatur illud quod scriptum est. Omnis q.

sanctificat sancti scriptam inter beatos numerabitur, beati enim mundo conde, quoniam ipsi deum uidebunt. Cum hec ita se habeant dilectissime custodi animam tuam, et desine circa nos murmurare, dicat enim scriptura diuina. Nolite murmurare ad inuicem, sicut quidam murmurauerunt, et a serpentibus perierunt. Magis adquece uertat, et dilige diligenter te et ueritatem. Deum autem patet pueri nobis uiam suam denotantem, ut contemnat satana sub pedibus christiano, et abeat ut omnis occasio perueria, ne scandalum in nobis inuicem caritate et recte fidei predicatio. Preterea audiui quosdam murmurare contra me, quoniam quando simul pergebam, ad sanctum locum qui uocatur bethel, ut ibi collectam terram ex more ecclesiastico facerem, et uentissem ad uillam que dicitur anabata, uisidsemq; ibi preterenti luceantem audientem, et interrogassem qui locus esset, dicitissemq; esse ecclesiam, et in trassem ut orarem, inueni ibi uelum pendens in foribus eiusdem ecclesie, tinctum atq; depictum, et habens imaginem quasi christi uel sancti cuiusdam, non enim satis memini, cuius imago fuerit. Quum ergo hoc uidissem in ecclesia christi contra auctoritatem scripturarum hominis pendere imaginem, sadi illud, et magis consilium dedi custodibus eiusdem loci, ut pauperem mortuum eo obuoluerent, et offerrent, illiq; contra murmurantes dixerunt. Si scinder uoluerat, uisum erat ut aliud daret uelum atq; mutaret. Quod quum audissem, me demerum esse pollicetur sum, et illico esse missurum, paululum aut moraturum fuit in medio, dum quatuor optatum uelum pro eo mutare, arbutabar enim de cypro mihi esse mittendum, nunc autem mihi quod potui reperire, et precor ut uibeas pueribz uel ipsius loci, suscipere uelum a latore quod a nobis missum est, et dempce precepere in ecclesia christi istiusmodi uela que contra religionem nostram ueniunt, non appendi, deat on honestatem tollat, que magna est ecclesie christi, et populi qui in bi crediti sunt. Palladium uo gallatam qui quondam carui nobis fuit, et nunc da misencordia indiget case, qua originis heretiam predicat, et docet, ne forte aliquos de populo tibi credito ad peruersitatem sui inducat erroris.

† Ieronimi libellus ad pammachium de optimo genere interpretandi;

Paulus apostolus presente agrrippa rege de criminibus responsurus quo
 possit intelligi qui audieris eum. securus de causa uictorie statim
 in primario generaliter dicitur. De omnibus quibus accusator a iudice
 ree agrippa. et tunc me beatum cum apud te sum hodie defenden-
 dus. qui prescpe nostri cunctas que in iudiciis sunt confiteandus
 et questiones. Legatur enim illud scire. Deum qui in aure loquitur
 audientis. Et non uentem tantum ostendit uerbu proficere. quantum
 iudiciis prudentia cognouisset. Unde et ego beatum me in hoc die
 taceo negotio iudicio quod apud eruditis aures impetere lingue re-
 sponsurus sum: que obicit mihi uel ignorantiam uel mendacium.
 si aut uideam aliena littera uere interpretari aut nolui. quorum
 alterum error. alterum crimen est. Ac ne forsitan accusator meus
 facilitate qua cuncta loquitur & impunitate qua sibi licet omnia
 putat me quoque apud uos argueret. ut papam epiphanium crimina-
 tus est: hanc epistolam misi que te et per te alios qui nos amare di-
 gnantur: rei ordinem doceat. Ante hoc ferme biennium misit
 iohanni episcopo supradictus papa epiphanius litteras arguens eum
 in quibusdam dogmatis. sed postea demerit ad penitentiam
 prouocans. hanc uero exemplaria certarum palestine respiciuntur.
 uel ob auctoritatem meruimus uel ob elegantiam scripturionis. Et ut in mo-
 nasterio nostro iur apud suos laud ignobilis casibus criminon-
 sis. qui quum hanc epistola pro multorum ore uoluit: et inuice-
 tur eam pro doctrina et puritate sermionis docti pariter & indocti
 acquirere uel sibi perire ut sibi eam in latinum uerterem. et propter
 in religendi facultatem aperuit episcoporum. quia enim eloqui peritus
 ignarus euit: ita quod uoluit. acceperit notario papam celestere die
 tati. ex latere in pagina breuiter annotans quem intrinsecus sensum
 uel accepta pecunia ut perspicue intelligi datur. uel quatuor ma-
 lina. ut in callum corruptos nuntur. peruersitate complians char-
 tu et sumptibus uicis factus est proditor. dedit qd aduersariis
 lanandi contra me occasionem. ut inter peritos concioentur me
 falsarium. me uerbum non expressisse de uerbo. pro honorabili
 diuise carissimum. et maligna interpretatione quod uicis dictu

sit. ad qd non dixerit. nisi uoluerit. non uoluerit. non uoluerit.
 Hec et iudicium nuge crimina mea sunt. ac primam anteq de
 translatione respondeam uolo interrogare eos qui malitiam pri-
 demam uocant. Unde apud uos exemplar epistole. Quis dicitur.
 Q uia fronte profertur quod ledere uoluerit. Quis dicitur.
 tum ent: si nec paribus quidem et seruis nostra postimus.
 secreta celare. Si ante tribunal iudicium hoc uobis crimen im-
 pingerent reos legibus subrogant. que etiam pro utilitate fisci
 noxiis delatoribus penas statuunt. et cum suscipiant proditorum
 damnant proditorem. lucrum uidelicet placet uoluerit duplicet.
 D uduum dicitur uirum consulente contra quem patriaria ga-
 malic grauissimas exerceat immunitas. theodosius princeps capite
 damnatur. qd sollicito notario chartas illius misisset. Legimus
 in uicibus hystorie ludi magistrum qui falsorum liberos pro-
 dideat unctum puercis reatum. et ad eos quos prodere remis-
 sum. nec scelerati populum romanum suscipere uictoriam. Por-
 rham epirhorarum regem. quem in castro oc uulnere curaretur.
 media sui prodicione interitu uicis fabricus. quin potius uic-
 tam remisit ad dominum. ut scelus nec in aduersario comproba-
 ret. Quod leges publice quod hostes tuerent. quod inter bella &
 gladios sanctum est: hoc nobis inter monachos & sacerdotes ehn-
 it mutuum fuit. et aude quidem occis adducto supercilio et con-
 crepantibus dignis cruciatur & dicit. Quid enim si redeme si
 sollicitatur. fecit quod sibi profuit. Mui sceleris desensio. quasi no-
 et lauerit & furet ad pyrthate faciant quod sibi prodet. Corre-
 anca et capras seducere inselenc uicam fecerunt quod sibi
 uile gastinabant. Uolo in chartulis meo qualiter inepit. scribe-
 re. commentari de scripturis. remouere ledentes. distimulatoz quod
 fecerit me falsarium uocet. cum multo peius crimen accusando
 in te. confitearis qd in me arguis. alius te hereticam alius infimu-
 lar dogmatum peruersorem. Tunc ipse respondere non audeat.
 nec pretem lacat. de syllabi calumnia. et totam desensio-
 nem tu putat i tacenti derubul. sive in transferendo uel qd

123.
 aut tu agitur
 simiotaton

uisse uel intermisisse me quippiam. hic totus tui negotii cardo uer-
satur: hoc tua est defensio. Num scidero tu non es hereticus si ego
malis interpretari? Nec hoc dico qd te hereticum nouerim / sciat
ille qui accusat: nouerit ille qui scripsit: sed qd stultissimum fir-
aculatum ab alio alium criminari / et confesso undiq; corpore de
dormientis uulnere solantum quaerere. Placuit sic locutus sum /
quasi aliquid de epistola commutauerim: et simplex translatio p-
sit errorum habere non criminari. Nunc uo cum ipsa epistola doceat
nihil mutatum esse de sensu nec res additas nec aliquid dogma co-
ficium faciat: ne intelligendo ut nihil intelligant: et dum alie-
nam imperant uolunt redarguerent suam prodant. Ego enim
non solum factor: sed libera uoce profitor: me in interpretatione
græcorum abiq; scripturis sanctis ubi et uerborum ordo mysterii
est non uerbum e uerbo sed sensum exprime de sensu. habeoq;
huius rei magistrum tullium: qui progymasma platonis: et *οὐκ
μεμικρὸν* xenophontis: & *ἀδελφὸν* et *δημοσθένει* duali con-
tra se orationes pulcherrimas transiit. Quanta in illis pretermi-
serit: quanta addiderit: quanta mutauerit: ut proprietatem alte-
rius lingue: suis proprietatibus explicaret: non est huius temporis
dicere: sufficit mihi ipsius translationis auctoritas: qui ita in prologo
eandem orationum locutus est: Putauit mihi assimere laborum
uisum studiosis: mihi quidem ipsi non necessarium. Conuertit
enim et actus duorum eloquentissimos: nobilissimas orationes
inter se q; conuariat: et huius et demosthenis. Nec conuerti ut in
terpres sed ut orator: sententis huius et earum formis tam figu-
ris q; uerbis ad nostram consuetudinem aptis: in quibus non pro
uero uerbum necesse habui reddere sed genus omnium uerborum
uimq; seruauit. Non enim me ea annuntiare: labori putauit e
oportere: sed tantq; appendere. Rursumq; in calce sermonis: quo-
rum ego ait orationes: si ut spero ita expressero: uirtutibus ueris
illorum omnibus id est sententis et earum figuris: et rerum or-
dine uerba perscrutans: earum ut ea non abderent a more no-
stro: que si et græcis omnia conuersa non erunt: tamen ut gene-
ris audient sint elaborauimus. Sed et oratus ut *αἰαντὸς* & *δοκτῶν*
hoc quidem in arte poetica eruditio interpreti precepit. Nec uer-
bo uerbum canibus reddere sicut interpreti. Terrenus menan-
drem plautus et cælius uerbes comicos interpretari sunt. Nun
quid habent in uerbis: ac non decorem magis et elegantiam in

thomomakon

translatione conseruant. Quam uos ueritatem interpretatio-
nis hanc erudit *κακοφύλιος* nunciabant. Vide et ego
doctus a talibus ante annos circiter uiginti & simili tunc quocq;
errore deceptus certe hoc mihi obiciendum uelut: quum casu-
bi *ἔσθικος* in latinum uerterem: tali inter cetera pre-
satione usus sum. Dissile est aliena linæ insequenter non ali-
cubi excedere: et arduum ut que in alia lingua benedicta sunt:
eundem decorem in translatione conseruent. Significatum est:
aliquid uerbi proprietate: non habeo mecum quo id estiam:
et dum quæro implex sententiam longo ambitu: uix breuis uis
spatia consummo. Accidit: hyperbarum anfractus dissimili
tudine casuum uarietas figurarum. Ipsi postremo suum & ut
ita dicam: uernaculum lingue genus: si ad uerbum interpretor:
absurde retonat: si ob necessitatem aliquid in ordine uel in sermo-
ne mutauerit: ab interpreti uideor officio recessisse. Et post mul-
ta que nunc persiqui otiosum est: etiam hoc addidi. Qd si cui nō
uideatur: lingue græci in interpretatione mutari: hominem ad
uerbum exprimat in latinum. Plus aliquid dicam: eandem in
sua lingua: prole uerbi interpretetur. Videbit ordinem ridiculum
et poetam eloquentissimum: uix loquentem. Utrum ne serpsio-
meorum parua sit auctoritas: quang hoc tantum probare uolu-
erim: me semper ab adolescentia non uerba sed sententias transla-
tiste: qualis super hoc genere presantunciale sit in libro quo beati an-
tonii uita describitur: ipsius leuone cognosce. Ex alia in aliam
linguam ad uerbum expressa translatio sensus operat: et uelut
leto gramme lata singulari. Dum enim canibus & figuris ser-
uit: omno: quod breui foreat: indicare sermone: longo ambitu
circumacta uix explicat. hoc igitur ego intant: ita beatum an-
tonium te petente transposui: ut nihil desit ex sentis: cum aliqd
desit ex uerbis. Alij syllabas accipiunt: et litteris tu queere sen-
tentas. Dic me dehaec: si omnium qd ad sensum interpreta-
ti sunt: restimonia replicauero. Sufficit in presenti nominasse:
hylarum confiteorem: qui omelas in iob et in psalmos: macta-
tus plurimos: in latinum uerit e græco: nec assidet littere dor-
mitant: et punda rusticoorum interpretatione se torset: sed qua
si captiuos sensus in suam linguam uocaret: uire transposuit.
Nec hoc mirum in ceteris seculi uidelicet: aut ecclesie uir: cum
septuaginta interpretes et euangelistæ: atq; apostoli: idem in sa

.124.
mendon idem
kakosyllan
dromikon

talibus cum

emphaticoteron

certuoluntatibus fecerunt. Legimus in matro dicente domino
ταυτα εστι κωμικα statim q̄ subinvenit. quod interpretatur pu
 ella tibi dico surge. Arguit evangelistam mendaciam quare addide
 rit tibi dico. cum in hebreo tantummodo sit: puella surge. Sed ut
επιθετικω κωμικω faceret sensum uocatus et imperantis
 exprimeret. addidit tibi dico. Rursum in mattheo redditus a pro
 ditore iuda triginta argenteas & cepit ex eis agrum signifi scribitur
 tunc impleum est quod scriptum est per inuicemiam prophetam
 dacentem. Et acciperunt triginta argenteos. precium appieciati
 quod appieciauerunt a filiis israhel. & desierunt eum in agrum signi
 li sicut constituit michi dominus. hoc in hieremia peritus non
 inuenitur. sed in zacharia. aliis multo uerbis ac toto ordine dif
 crepant. Nulgata quippe edino ita se habet. & dicit ad eos. si bonum
 est coram uobis date mercedem mihi. aut si non renuite. et appe
 decunt mercedem meam triginta argenteos. dicitur dominus ad
 me. Pone illos in consilatorio. et considera si probatum sit sicut pro
 batus sum ab eis. et tuli triginta argenteos. & misi eos in domo do
 mini in consilatorio. Quantum dicitur ab euangeliste testimo
 nio septuaginta translato perspicuum est. Sed et in hebreo cum
 sensus idem sit uerba preposita sunt & pene diuersa. Et dixit in
 quit ad eos. si bonum est in oculis uestris asserere mercedem meam.
 et si non quiescite. et appendeunt mercedem meam triginta ar
 genteos. et dicit dominus ad me. Proce illud ad statuarum de
 corum piscium quod appieciatus sum ab eis. Et tuli triginta ar
 genteos. et proieci eos ad statuarum in domo domini. Accuset
 apostolus falsitatem. q̄ nec cum hebreo nec cum septuaginta con
 gruat translatoribus. et quod his manus est erret in nomine. pro
 zacharia quippe hieremiam potuit. Sed ab his hoc de pedissequo chi
 sti dicere. cui curae fuit non uerba et syllabas aucupari. sed senten
 tias dogmatum ponere. Ueniamus ad illud eisdem zachariae re
 stimonium. quod iohannes euangelista sumit iuxta hebraeam
 ueritatem. Videbunt in quem conuenerunt. Pro quo in septu
 aginta legitur. *καὶ βρισθησαν οἱ ἐκεῖ. ἀβδὸν ἰσραὴλ ἔσθ
 ἦν*: quod interpretatur sunt latini. Et aspiciunt ad me pro his
 que illa uerunt siue misulauerunt. Discrepat euangeliste et sep
 tuaginta interpretum nostrorum translato. et tamen sermoneum
 uarietas spiritus unitate concordat. In mattheo quoque legitur
 dominum predicentem apostolos fugam: et hoc ipsum zacharia

ke uluphin u' ene
 An thon creperan
 m

re testimonio confirmantem. Scriptum est aut. Percinam pasto
 rem. et oues dispergentur. Et in septuaginta et in hebreo multo
 aliter est. non enim ex persona dei dicitur ut euangelista uult.
 sed ex prophete deum pariter rogantis. potuit pastorem et disper
 gentur oues. In hoc ut arbitror loco iuxta quorundam pruden
 tiam euangelista parali uel est. q̄ uultus sit prophete uerbi ad
 de referre personam. Scribit supra iohannes euangelista ad angeli
 montium tulisse israhel paruum et matrem eius. et inuulit
 egyptum. ubiq̄ mansit usq̄ ad obtum heuudis. ut impleteret
 quod dicitur est a domino per prophetam. Et egypto uocauit
 filium meum. Hoc nostris eodet non habet. sed in este prophe
 ta iuxta hebraeam scribitur uocatum. Quia puer israhel et di
 locum cum. et ex egypto uocauit filium meum. Pro quo in eodet
 loco septuaginta translulerunt. Quia uerba paruum est israhel &
 dilectum eum. et ex egypto uocauit filium eius. Num omnino re
 pudandi sunt. quia istum locum qui ad christi maxime per
 tinet sacramentum aliter translulerunt. An danda potius uenia
 ut hominibus iuxta sententiam iacobi dicentis. Multa peccata ui
 omnes. et si quis in uerbo non peccat. nisi periculis est uir. et potest
 retinere omne corpus. Illud uo quod in eodem euangelista scri
 bitur. et ueniam habitauit in ciuitate que dicitur nazareth ut
 impleteret quod dicitur est per prophetam. quia nazareus uo
 cabitur. respondeant ideo decal et fastidiosi. christi uero om
 num tractatorum ubi legimus. distansq̄ in sua positum.
 Nam in eoloco ubi nos legitimus et translulimus. uocat uirga de
 radice iesse. et flos de radice eius confunder. in hebreo iuxta lan
 gue eius idioma ita scriptum est. Et uir uirga de radice iesse
 et nazareus de radice eius creuet. Cur hoc offerunt septuagi
 ta. Si non licet uerbum transferre e uerbo. sacrilegium est
 uel edalile uel ignoratit mysterium. Innotuit ad gres. neq̄
 enim epistole. breuiter potuit dicitur in singulari immorari.
 Idem mattheus loquitur. hoc autem totum factum est. ut im
 pletur quod dicitur est a domino per prophetam dcentem.
 Et ce uirgo in utero habebit et pariet filium. & uocabunt no
 men eius emanuel. quod septuaginta mansulerunt. Cece uir
 go in utero accipiet. et pariet filium. & uocabit nomen eius
 emanuel. Si uerba calumiamur. utiq̄ non est ipsum habe
 bit et accipiet. nec uocabit. & uocabit. Porro in hebreo ita

scriptum legitur. Et ecce uirgo concipiet et pariet filium, et uocabit nomen eius emmanuel. Non achaz qui arguatur infidelitatis, no uida qui enat dominum negatur, sed uocabit inquit ipsa que concipiet ipsa uirgo que pariet. In eadem euangelista legitur hero dem ad aduentum magorum fuisse turbatum, scribit qd et sacerdotibus congregatis scitatum ab eis ubi christus natus fuerit, illos qd respondisse in bethleem iude, sic enim scriptum est in propheta. Et tu bethleem terra iuda nequaquam minima est in duabus iuda. Et te enim egredietur dux qui regat populum meum israhel. Hoc exemplum in uulgata editione sic ferat. Et tu bethleem domus effinita modicus es in milibus iuda. de te mihi egredietur ut sit princeps in israhel. Quanta sit inter mattheum et septuaginta uerborum ordinisq; discordia, magis hoc animaduerit si hebraicum uideat, in quo ita scriptum est. Et tu bethleem effinita paruulus est in milibus iuda. de te mihi egredietur qui sit dominator in israhel. Considera gradatim que ab euangelista sunt posita. Et tu bethleem terra iuda, pro terra iuda in hebraico habet effinita in septuaginta domus effinita nequaquam minima est in duabus iuda. Quod in septuaginta legitur modicus est ut sit in milibus iuda, in hebreo paruulus est in milibus iuda, sensusq; contrarius septuaginta sibi in hoc duntaxat loco et hebraicum concordante. Euangelista enim dicit qd non sit paruulus in duabus iuda, cum euangeliis sit positum. Paruulus quidem est et modicus, sed tamen de te mihi paruo et modico egredietur dux in israhel secundum illud apostoli. Elogit infirma mundi deus ut confundat fortia. Porro quod sequitur, qui regat uel qui pascat populum meum, israhel, aliter in propheta esse perspicuum est. Hec uerbo non ut euangelista arguam falsitatis, hoc quippe impiorum est, celi populi uiliani, sed ut reprehensionem meam arguam imperite, et impetrem ab eis ueniam, ut concedant mihi in simplici epistola quod in scripturis sanctis uelini nolui, apostoli concessit sunt. Marcus discipulus petri ita suum orditur euangelium. Principium euangeliu uel christi sicut scriptum est in uersa propheta. Et ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui pascuatur uiam tuam. Tunc clamantis in deserto parate uiam domino, recta facite semitas eius. Hoc exemplum est duobus prophetis compositum est, de malachia uidelicet et isaa. Nam primum quod dicitur, ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui pascuatur

uiam tuam, in malachia in fine positum est. Sequens autem quod infertur, uox clamantis in deserto et cetera, in isaa legitur. Et quomodo marcus statim in principio uoluntatis sui posuit, sicut scriptum est in isaa propheta, ecce mitto angelum meum, quod non scribitur in isaa ut diximus, sed in malachia nouissimo a duodecim prophetarum. Soluta hanc quadrangulam imperita presumpcio, et ego erroris ueniam deprecabor, scden marcus induit et ad phariseos saluatorum loquentem, nung legitur quod fecerit dauid quando necessitatem habuit, et dicitur ipse et soci eius, quomodo ingressus est domum da sub abathar pontifice, et patet propositiouis comedit, quibus non licet ueda nisi sacerdotibus. Legamus samuelen, sicut ut in communi habetur titulo regnorum libris, ibiq; repetentis non abathar scriptum esse, sed abimelech pontificem, qui postea a doctis cum ceteris sacerdotibus sancte uolentes percutissit est. Pergamus ad apostolum paulum scribit ad corinthios. Si enim cognouissent nung dominum gloria crucifixissent, sed sicut scriptum est, quod oculus non uidit nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, que pascuatur deus diligenti bus se. Solent in isto loco apocryphorum quidam delinamenta scitari, et dicere qd de apocalypsi ecclesie testimoniu sumpsum sit, cum in isaa iuxta hebraicum ita legatur. A seculo non audierunt neq; auribus perciperunt, oculus non uidit deus absq; te que pascuatur sermonebus te. Hoc septuaginta multo aliter manifestauerunt. A seculo non audiuimus neq; oculi nostri uiderunt deum absq; te, et opera tua uera, et facta expectantibus te misericordiam. Intelligimus unde sumpsum sit testimoniu, et tamen apostolus non uerbum expressit e uerbo, sed *επεσφρακισθησαν* eandem sensum alius sermonebus indicauit. In epistola ad romanos idem beatus apostolus exemplum de isaa propheta sumens, ecce inquit ponam in sim lapidem offensiu mihi et petam scandali. Discordat a translatione ueteris, et tamen cum hebraica ueritate concordat, in septuaginta, enim contrarius sensus est, non ut lapidi offensiu occurreret, neq; ut perire uerba, cum apostolus quoq; petrus beatus pauloq; conseruent ita posuerit. Incredulus autem lapis offensiuus et petri scandalus. Ex quibus uniuersis perspicuum est, apostolus et euangelista in interpretatione ueterum scripturarum sensum quatinus non uerba, nec magnopere de ordine sermonebusq; auasisse.

Simone de beate pusephatikof

cum intellectu res pareret. I. uenit uir apostolicus et euangelista scri-
 bit stephanum primum christi martyrem in iudicia conuocato
 narumtem. In septuaginta quinque animabus descendit iacob in
 egyptum et defunctus est ipse ex patre nostro. et transiit sunt
 in sichein. & postea sunt in sepulchro quod emittit habitaum precep-
 tienti a filio emor filio sichein. Hic locus in geneti multo alit
 inuenitur: quod saluet habitaum emicrit ab effion ethio filio sear
 iuxta hebron quadringentis. designat argenti spulicam du-
 plicam & argenti cura cam. Sepulchraque in ea sarram uocantur.
 suam. atque in eodem libro postea legitur seueritatem de meso
 potamia iacob cum uxoribus et filijs suis postisse tabernaculum
 ante salan urbem sicomorum que est in terra chanaan. et ha-
 bitasse ibi. et emisse partem agri in quo habebat tentoria ab
 emor patre sichein centum agris. et statuisse ibi altare & inuocasse
 deum istud. Habitaum non autem spicam ab emor patre sichein
 sed ab effion filio sear. nec sepulchrum est in sichein sed in hebron
 que corrupte dicitur arboch. Duodecim autem patriarche non
 sunt sepulchra in arboch sed in sichein. qui ager non est emptus ab
 habitaum sed ab iacob. Differo solanorem istius questum ualeat
 ut obretatorum mei quoniam et intelligant non uerba in scrip-
 turis consideranda. sed sensum. Quosdam primi psalmi iuxta
 hebron: id ipsum eorum est: quod dominus est locus in e-
 cruce. heli heli lamazabuthani. quod interpretatur deus meus
 deus meus quare me dereliquisti. Rescedant rationem cur sep-
 tuaginta translatores interpretauerint respice me. ita enim uer-
 terunt. deus deus meus respice me quare me dereliquisti. Re-
 spondetur unquam. nihil in sensu damni esse. si duo uerba sunt
 addita. Audiant etiam me. non perculat ecclesiarum statum si
 cedentate dicantur aliqua uerba dimiserim. Longum est
 nunc euoluere quanta septuaginta de suo addiderunt. quanta
 dimiserunt. que in occularibus ecclesie obedi asterisq; disti-
 cta sunt. Illud enim quod legitur in ista: beatus qui habet
 semen in sion et domesticos in iherusalem. solent hebrei deride-
 re. quum audierint: nec non et in amos post desolationem lu-
 turie statim prouenerunt: hec & non fugientia. Re uerba sen-
 sus rhetorici. et declaratio nulliana. sed quid faceremus ad
 autenticos libros in quibus hec non fuerint ascripta & cetera
 his similia: que si profertur utamur insinuat libris opus est.

artha
artha

artha
artha

Porro quanta dimiserim. uel auferenti ut diximus uelle sunt. uel nostra
 interpretatio. si a diligenti leatere translatione ueteri confectur.
 et tamen inter septuaginta. edmo obtemur in caelestis. uel quia pri-
 ma est. et ante christi facta. aduentum. uel quia ab apostolis. ut
 quibus tamen ab hebreo non discrepare uisurata. Aquila autem
 preuoluit et conuulsiuolus interpreti quia non solum uerba. sed et
 mologas quoque uerborum transferre conatus est. uire proutur
 a nobis. Quis enim profirumum unq; et uico postis. uel legere
 uel intelligere *ἡσυχία, ὁποιοῦμαι*.
 quod nos postuimus dicere susionem pomatonemq; et splendita
 aru. Aur quia hebreo non solum habent. *ἀρσῶδα*. sed et pro
ἀρσῶδα. ille *καρσῶδα*. et syllabis interpretatur
 et literis. dicitur *σῆσιτος ὄψαρος*. uel *σῆσι τῆς γῆς*.
 quod greca et latina omnino lingua non recipit. huius in oem
 plium ex nostro sermone capere postuimus. quanta enim apud gre-
 cos bene dicuntur. que si ad uerbum translatamus in latino nō
 resonant. et ex regione que apud nos placuit. si ueritatem iuxta
 ordinem apud istos displicebat. Sed ut infinita preteream. et
 ostendat tibi ut omnium nobilium christianissime & christi
 aporum nobilissime cuiusmodi falsitate in epistole translatione
 reprehendant ipsius epistole ponam cum greco sermone prin-
 cipium. ut ce uno eumme intelligamus et cetera. *Ἐδὲ μερ
 ἡμᾶς ἄγαθῶν ἐστὶν τῶν κληρῶν οὐ ὄψαδα*.
 Quod ego ita ueris me meum. Oportebat nos dilectissime de-
 ricatus honore non abuti in superbiu. Ecce inquam in uno
 ueris illo quanta mandata. *πρῶτον ἀγαθῶν τῶν κληρῶν*
 est non dilectissimus. dande *οἰκιστῶν*. *καθημεριον* datur nō
 superba. Non enim dicit *ὀδῶδα*. sed *οἰκιστῶν*. quorum
 alterum tumorem alterum arbustum sonat. totumque quod
 sequitur cleratus honore non abuti in superbiu tuum est.
 uid. aso culmen literarum & nostrorum temporum aristar
 che. quid de uniuersis scriptoribus sententiam scrib. *Ἐγὼ ο
 κηστῶν* tanto tempore studimus. et sepe manum ferule sub
 diximus. Egre diantes de portu statim impugimus. Ignis tu
 et errasse humanum est: & consisti errorum prudentia. tu q
 canq; reprehensos est: tu me obsecro emanda preceptor. et uer-
 bum de uerbo exprime. Debeuam inquit dicere. Oportebat
 nos dicere non extimatione clericorum scri. Hec est plautina

dicima oportimon
stipnotia.
kakekol

ἡδὲ μὲν ἡμᾶς ἀγα-
θῶν ἐστὶν τῶν κληρῶν
οὐ ὄψαδα

ἀγαθῶν
οἰκιστῶν

eloquentia: hic lepos atque et masarum ut dicunt: eloquio e
 comparandus. Complectitur in me tritum uulgo sermone pro
 uerbum. Oleum perdit et impenas qui bonis mitat ad caro
 ma. hoc non est illius culpa, cuius sub persona alius agit tra
 gediam: sed magistrorum eius qui illum magna mercede ni
 hil scire docuerant. Nec reprehendo in christiano quolibet se
 moni imperitiam: atq; utinam socianum illud haberemus.
 suo q; nescio. et aliter sapiens. te ipsum intellige. Ueneratio
 in mihi fuit serper non uerbofa rusticitas: sed sancta simpli
 tas. q; in sermone mutari se dicit apostolus. prius imitatur ur
 nites in uita illorum in quibus loquendi simplicitatem exco
 labat sanctimonie magnitudo: et syllogismus aristotelis con
 tortaq; crispus acrimina resurgens mortuus consutabar. Ce
 terum ridiculum: si quis e nobis manens inter exeli opes & sar
 danapali delinas de sola rusticitate se iacet: quasi omnes latro
 nes et diuesorum criminum rei diserti sint: et crecenti gladi
 os philosophorum uoluminibus et non arborum truncis occu
 pant. Excessi mensuram epistolae: sed non excessi doloris modu
 m.

Nam qui falsarius uocor: et inter multularum rados et terti
 na dilanior: contentus sum crimen abnuere: & non referre. An
 de arbitrio tua cuncta permitto: ut legas ipsam epistolam tam
 grecam q; latinam: et illico intelligas aculatorum meorum
 nemas et opprobriosa querelas. Porro mihi sufficit amicum
 instructissime carissimum: et in cellula laurarem diem tan
 tum expectare iudici. oportet si fieri potest: & si aduersari si
 uerit: commentarios penus scripturarum q; demosthenis
 et tullii philippicas scribere.

Siciliano rufini presbyteri in libro $\alpha\sigma\tau\alpha\sigma\iota$ origenis: quos
 de greco transfuit in latinum.
 Cui q; plurimos fratrum scientie scripturarum desiderio prouo
 catos poposuisse ab aliquantibus eruditis uiris & grecarum lite
 rarum peritis: ut origenem romanum facerent: et latinis
 auribus cum donarent. In quod etiam frater & collega noster
 ab episcopo darnaso deprecatus: quum omelias duas de canni
 co cantorum in latinum transfuisset ex greco: ita in illo
 opere ornate magnificentia profusus est: ut cuiusvis legenda
 origenem et auidissime perquirenda desiderium commoue
 ret: dicens: illius animi conuenire quod dictum est: qua

de principis
 per archon

introducet me rex in cubiculum suum. asserens cum q; cum
 in ceteris libris omnino uincat: in cantica cantorum ipse se
 uicere. Pollucetur sane in ipsa praefatione se et ipos in cantica
 cantorum libros & alios q; plurimos origenis: romanis auribus
 languarum. Sed ille ut iudeo in filio proprio placeat: rem ma
 iori gloriae sequitur: ut pure uerbi se potiusq; intel. l. os
 ergo rem ab illo quidem ceptam sequimur et producam: sed non
 equis eloquentia: uerbis tam uari ornare possumus data. Vnde
 uocor ne uitio meo id accidat: ut si iur: quem ille aliterum
 post apostolos ecclesie doctorem scientie ac sapientie merito co
 producit: inopia sermonis nostri longe se inferior uideatur.

Quod ego spe confidenter credebam: nec deprecatus me frequen
 ter in hoc opus fuerit: amuebam: sed tua uis fidelissime fia
 ter macari tanta est: cui consistere ne imperia quidem potest.

Propter quod ne te ultra iam grauius pateat exactorum: etiam
 contra propositum meum celsi: ea tamen lege atq; ordine: ut
 quantum fieri potest: inter pretando sequar regulam praecatos:
 et eius praecipue uiri cuius superius fecimus mentionem. In
 cum ultra septuaginta libellos origenis: quos omnes hanc ap
 pellauit: aliquantos etiam de tomis in apostolum scriptis tra
 nsulisset in latinam: in quibus cum aliquanta offendicula
 inueniantur: in greco ita eliminantur omnia atq; purgantur:
 ut nihil in illis quod a fide nostra discreper latuit lecte in
 ueniat. Hunc ego etiam nos licet non eloquentie uerbis:
 discipline tamen regis in quantum possumus sequimur:
 obseruantem saltem ne ea quae in libris origenis a se ipso dice
 tanta inueniantur atq; contraria: protrahantur. Cuius diuer
 sitatis causam plenius tibi in apologetico quem pamphylus pro
 libris ipsius origenis scripsit: eadimms breuissimo libello si
 peraddido: in quo eandem ubi arbitror: probantem cor
 rupto esse in apollinim: ab hereticis et malinolis libris eius
 ostendimus: et praecipue istos quos nunc exagis: ut interpre
 tet: id est $\alpha\sigma\tau\alpha\sigma\iota$: quod uel de principis uel de prin
 cipibus dia potest: qui sunt: re uera aliat et obscurissimi &
 dissimillim: de rebus enim ubi talibus disputat: in quibus o
 philosophi uix omni fide: etate consumpta poterunt inue
 nire. Nichil hic uo noster: quantum potuit id agit: ut cre
 atoris fidem & creaturarum naturam quam illi ad impeta
 tem traxerunt: ad pietatem iste conuertat. Sic ubi ergo o

de principis
 per archon

nos in libris eius aliquid contra ad inuenimus quod ab eo in eorum
 locis pie de trinitate fuerat definitum. uelut adulteratum hoc
 et alienum aut peccatissimum. aut secundum eam regulam
 protulimus quam ab ipso frequenter inuenimus affirmatam.
 Siqua sane uelut periti iam et facinorosi loquentur dum breuiter
 transire uult; oia uisus peculiariter nos ut manifestator fuerit locus
 ea que de ipsa re in aliis eius libris aperta legitimus ad eam
 explanationem studentes. Nihil tamen nostrum diximus. sed licet
 in aliis locis dicta sua tamen sibi reddiderimus. Hec autem idcirco
 in prefatione commouimus. ne forte calumniosos uerum se-
 criminandi putent inuenisse materiam. Sed uideris quid per-
 uerisi et contentiosi homines agant. nos in interim tantus labor
 si tamen omnibus uobis deus uenerit. idcirco susceptus est. non
 ut columinosos quod fieri non potest. licet forte etiam hoc deus
 faceret. clauderemus. sed ut proficere ad sanctam uerum uolun-
 tatis materiam pueremus. Illam sane omnem qui hos libros
 uel delapsurus est. uel lecturus. in conspectu dei patris et filij et
 spiritus sancti. confessoris atque conuenio per futuram regni fidem per
 resurrectionis et mortuus sacramentum per illum qui prepa-
 ratus est diabolo et angelis eius. eternum ignem. sic non illum lo-
 cum. eterna hereditate possideat ubi est. flenus et stridor dentium
 et ubi ignis eorum non extinguetur et ueris eorum non mo-
 uetur. ne addat aliquid huic scripturam. nec auferat. ne uisitat
 ne immutet. sed consistat cum exemplaribus unde scribere. &
 emenda ad litteram et distinguat. et memendandum ad non
 deturcandum codicem non habeat. ne sensuum difficultates si disti-
 ctus codex non sit. maiores obscuritates legitimus generet.
 ammadu et oceanum ad huiusmodi super prefata interpretatione rufini.
 A ueris aliquid de futuribus sedulis ad nos cuiusdam detulit. que
 originis uolumen quod *in egypto* scribitur in latinum sermo
 non conuersum tenetur. Et quoniam in his multa sunt que
 tenuitatem ingenij nostri permouent. quod minus eufolice di-
 eta. etiam in his. suspicantur etiam ad excusationem auctoris
 multa de libris eius esse subtrata. que aperta impietatem et
 demonstrare potuissent. quoniam presertim tuam. ut
 hoc speraliter non tam nobis quod ueneris qui in urbe habitare
 profuturum opus domestice impenderet. ut supra dictum librum
 originis ad fidem que ad inuenimus ab ipso auctore. editus est

tuo sermone manifestet. et que a defensore eius interpolata sunt
 prodas. ut etiam que in his sedulis quas ad sanctitatem tuam
 diximus. uel contra catholicam regulam uel imperite edita sunt
 redarguas atque conuincas. Sane subleuete. in prefatione operis sui
 mentionem tacito nomine. uel sanctitatis expressit. quod a te pro
 missum opus ipse complacuit. illud obsequi autem et simi-
 latione sentire. Pura ergo suspitione hominum et conuincit
 arminantem. ne si dissimulaueris. contentis uidearis.

Ieronimus ad panmachium et oceanum respondit.
 Cedule quas misisti honorifica me affecte conuincula. sic in-
 genium predicantur ut fidei tollerent ueritatem. Et quia eadem
 in alexandrina et romana urbe & in toto pene orbe boni homines
 super meo nomine iactare consueuerunt. et tantum me diligunt
 ut sine me heretici esse non possint. omnium personarum rebus tan-
 tum et criminibus respondeo. Neque enim caule prodebet. maledi-
 centibus roma ledere. et aduersariis ratione morituris. cui peccati-
 pitus malum pro malo non reddeat. sed unctore in bono malum
 saturari opprobrijs et altream uerbentis pretere inuicem. Obi-
 ciunt mihi quare origenem aliquando laudauerim. Hi fallor
 duo loca sunt. presertim in alicui ad domitium in omelibus cantis ca-
 ticorum et prologus in libro hebraicorum nominum. Quod ibi
 de dogmatibus ecclesie dicitur quid de pure et silio et spiritu
 sancto quid de carnis resurrectione. quid de anime. statu atque
 substantia. simplex interpretatio atque doctrina simplici uoce lau-
 data est. Nihil ibi de fide. nihil de dogmatibus comprehensum
 est. moralis tantum tractatur lexus. et allegorie nubium ser-
 ua expositione discutitur. Laudandi interpretis non dogmati-
 sten. ingenium non fiden. philosophum non apostolum. Quod si
 uolunt super origenem meum scire iudicium. legant in ecclesi-
 asten commentarios. replicent in epistola ad epheos tria uolu-
 mina. et intelligant me semper eum dogmatibus conuincisse. Uel
 enim stultitia est sic aliquid laudare doctrinam. ut sequar et
 blasphemiam est. Et beatus cyprinus tertulliano magistro uentur
 ut eius scripta probant. quoniam quod erudit et audienti uel delegat
 ingenio montatum cum eo maxime illam quod non sequitur. For-
 tissimos libros contra porphyrium scribit apollinarius. ecclesiasti-
 cam pulchre eufolice historiam tractat. Alter eorum dum ad
 am christi inuoduat *oikonomia*. Alter imperantis

ikononiam

arri aperitissimus propugnator est. Ue inquit istas qui di-
cunt bonum malum et malum bonum. qui faciunt amarum
dulce. et dulce amarum. Nec bonis aduersariis si bone-
stum quod habuerint detrahendum est. nec amicorum lau-
danda sunt uita. et unumquodque non personarum sed re-
rum pondere iudicandum est. **M**orderunt et lucullus qd in
compositu carnis pede. et tamen salis eius lepore laudantur.
D enim uicium miro discendi strebar. ardore. nec uixta quo-
rundam presumptionem ipse me docui. Apollinarem laodice-
num audiu antiochie. frequenter et colui. et quum me in
sanctis scripturis erudiret. nunq illius contentiosum sensum
super hereticam dogma suscepi. Lam canis spargebat caput.
et magistrum potius q discipulum docebat. perreca tamen
alexandriam audiui dydymum. in multis ei gnatas ago.
quod nesciui didici. quod sciebam illo docente non perdidici.
P utabant me homines fecisse discendi. rursum hierosolyme et
bertheem quo preceo quo labore. barthanaum nocturnum ha-
bui preceptionem. turiebat enim iudeos. et mihi alterum ex
hibebat nichodanum. Horum omnium frequenter in opus-
culis meis facio mentionem. Certe apollinaris et dydymi inter
se dogma contrarium. Rapit me ergo utraq turma duo-
sum alteriusculi. quia magistrum utrumq confiteor. Si ex-
pedir odisse homines et gentem aliquam detestari. mirro odio
aduersor conationem. usq hodie enim persecuntur domini
uicium christum in synagoga satane. Obicit mihi quispiam
cur hominem iudeum bibuere preceptum. et audet qui-
dam profertre litteras meas ad dydymum quasi ad magistrum.
G rante crimen discipuli. si hominem eruditum et senem ma-
gistrum dixerim. Et tamen uolo inspicere ipsam epistolam
que tanto ipse in calumniam referuata est. nihil preter ho-
nozem et salutationem continet. Inqta sunt hec et frivole.
argute potius ubi heresim defendunt. ubi pnam origenis
dogma laudauerim. In lectione ista. e in quo duo scriptum
clamanna describuntur. illo interpretante filium et spiritu
sanctum. nonne ego detestandam expositionem in duo testa-
menta mutauim. Habetur liber in manibus ante uiginti an-
nos. editus. tota opuscula mea et maxime commentarij.
iuxta oportunitatem locorum gentium sectam laceant.

130.
Q autem opponunt congregasse me libros illius super cunctos ho-
mines. utinam omnium tractatorum habere uolumina.
ut tarditatem ingenij eruditioris diligentia compensarem.
C ongregaui libros eius fatore. et ideo erit et non squor. qua-
sio uarieta que scripsit. Credite expecto. quasi christianus
christianis loquor. Venerata sunt illius dogmata. aliena a scri-
pturis sanctis. uim scripturis facientia. Legi inquam legi orge-
nem. et si in legendo crimen est. legi fatore. et nostrum mas-
supium alexandrinę chartę euacuauerunt. Si mihi credidit
origenes non fui. si non credidit. nunc est celsus. **Q** si
si nec sic adducimur ad fidem. compellunt me in defensionem
mea contra amasium ueltrum scribere. ut si non credidit ne-
gari. credat saltem accusari. Sed libentius mihi contra cre-
ditur q correcto. nec mirum. putant enim me suum esse
origenis. et propter amales et litros nolle palam
dogmata consisti. istorum enim decretum est. non fiale
dogmata. ante poyos mittenda. nec dandum sanctum ca-
nibus. et cum dauid dicere. In corde meo abscondi eloquia tua
ut non peccem tibi. Et in alio loco super iusto. qui loquitur.
inquit ueritatem cum proximo suo. id est cum his qui do-
mestica fidei sunt. Ex quo intelligi uolunt nos qui nec di-
mittati sumus. debere audire mendacium. ne paruuli atq
lactentes solidiori abi edulo suffocentur. **Q** autem peruios.
atq mendaci inter se origenis uolumina fedauerunt. locuti
stromatum liber in quo platonis sententia nostrum dogma
componit plenissime docet. Quod uigint faciam. negem me
eiusdem dogmati esse. non credunt. iurem. rudent. et
dicent. Domi nobis ista nascuntur. factam quod solum caute
ue facti eorum atq mysteria in publicum profertim. et omni
prudencia qua nos simplices ledunt. in propoito sit. et qui
neganti uoci non credunt. erudant saltem argenti stilo. Hoc
enim uel maxime cauit. ne quando contra auctorem suu
eorum scripta tenentur. Fiale dicant. cum uolumine qd
postea alio soluant peruiro. A subscriptione terpuer. tantu
que erunt qd suffragia. Alius non possum inquit damnare. qd
nemo damnauit. Alius. nihil super hoc a paruulis statuit
est. ut dum totus orbis prouocatur auctoritas subscribendi
necessitas differtur. Quidam constantius quomodo inquit

subscriptum
hymnifitum

damna simul quod synodus nicena non tenet. que enim damna
ut arrium damnasset utiq; et origenem si illius dogmata reprobat
sit. saltem ut medicamentis omnes simul morbos debere curari
et idcirco spiritus sancti regendam medietatem quia in illa synodo
super substantiam eius silentium fuit. De arrio tunc non de origene
quod est. de filio non de spiritu sancto. Confessi sunt quod
negantur. tacuerunt de quo nemo querat. quam latenter et
origenem fontem arrii percellerunt. damnantes enim eos qui fili
um de patre negant esse substantiam illam pariter arrium que
damnauerunt. Alioquin hoc argumento nec ualentius nec
marconi nec cataphrysi nec manichæi damnari debent. quia
synodus nicena eos non nominat. quos certe ante synodum fu
isse non dubium est. Quod si quando uerget coeperunt. et aut sub
scribendum eis fuerat. aut excoicandum de ecclesia. minus stro
phis uideat. sic uerba temperant sic ordines uertunt et am
bigua queq; conantur. ut nostram et aduersariorum confes
sionem teneant. ut aliter hereticus aliter audiat catholicis. qua
si non eodem spiritu et apollo deficiat atq; loca uocula fuderit
cresc et perire diuersis temporibus sed par illudem strophis.
E xempli causa subicam. Crediunt inquam resurrectionem
finitum corporum. hoc si bene dicatur pura confessio est. Sed
quia corpora sunt celestia et terrena. et ac iste & auz tenu
is iuxta naturam suam corpora nominantur corpus ponitur
non carnis. ut orthodoxis corpus audios carnis putetur
hereticis spiritum recognoscatur. Hec est eorum prima decapu
la. que si deprehensa fuerit instruent alios dolos & innocenti
am stimulant. et malignos nos uocant. et quasi simplicitate crede
ti auant. Crediunt resurrectionem carnis. Hoc uo quum dixe
runt quibus indocum putat sibi posse sufficere. maxime quia
idipsum et in simbolo creditur. Interrogat ultra. carnis strepit
commouetur. fauores clamant. Audiuu resurrectionem carni
sed quare amplius. Et in peruersum studis commutatis
sychophante illi ut simplices appellantur. Quod si obdurauersi fide
tem et uerare coeperit. carnis digni tenent. an ipsam dicant
resurrectionem que carnis que tangitur que medietate &
loquitur. primo uident deinde prouinciant. dicentibus que
nobis utrum capillus et dentes. peccat ac uentrem manus et
pedes. et tota q; artus ex magro resurrectio exhibeat. tunc

uio rsi.

uio rsi se tenere non possunt. eadunq; ora solacietis tonfores nobis
necessarios et placatos & medicos ac factores ingerunt. ultraq; inter
rogant utrum credamus et gentilia utruq; seculi resurgere. no
stris genti hortalis feminariam lenet fore. et habundantia corporis
pro maris ac femine distinctione diuersam. Quod si dedecimus. statim
expetunt uulnam et eorum se cetera que in uentre sunt a sub
uentre singula membra negant. et corpus quod constat ex membris
dicunt resurgere. Non est huius temporis contra dogma peruersum
rhetoricam iactare sermonem. Non imbi diuis accimus lingua
sufficere. non frenas demosthenis oratio anime posse implere. for
mentem. si uelim hereticorum fraudulenta prode. qui uerbo
nis resurrectionem fatentes. animo negant. Solent enim mulier
cule eorum mammam tener. uentri applaudent. lumbos & fem
na et puni attritare maxillas et dicat. Quid nobis prodest si
singule corpus resurgat. fuisse uentri. angelorum habebimus &
naturam. Sed negantur uidelicet cum carne et ossibus resurgere
cum quibus resurrexit & christus. Sed sic me erant in adolecen
tia. et philosophorum id est gentium studis erudiam in prin
cipio fidei ignoralis dogmata christiana. et hoc putasti in apothosis.
quod in puthogora et plarone et emphedode legimus. cur paruuli
in christo atq; lactentis errorem sequimini. cur ab eo impietatem
disatis qui nec dum puerum mouetur. Secunda post naufragium
tabula est culpan simpliciter confiteri. Immita est erantem.
imitamini et correctum. Erantimus uicenes. emendatur sent
i ungamus gentium & lacrimas opulem. Ploremus et conuer
tamur ad dominum qui fecit nos. non expectemus diaboli pem
tentiam. uana est illa preuagatio et in profundum geheme tra
hens. Huc aut queratur uita aut amittatur. Quod origenem natus
seculis sum frustra insaniare me caput. Si discipulus eius fu
imitamini penitentem. Crediunt confiteri credere et negant.
S ista inquit ut ad nouerit quare cum laudasti in opusculis tuis.
E t hodie laudarem nisi uos eul laudaretis erroret. Non mihi
displecet ingenium. nisi quibusdam eius placeat impietas.
E r apostolus precepit. Omnia legentes que bona sunt retinen
tes. Lactantius in libris suis & maxime in qustolis suis ad
demonstratum spiritus sancti omnino negat substantiam. &
errore iudico dicit cum ad patrem referri uel ad filium. et
sanctificationem utruq; persone sub eius nomine demostant.

Quis mihi interdicere potest ne legam institutionem eius libros qui
bus contra gentes scripsit foretissime, quia superior sententia dare
standa est. A pollinari contra porphyrium egregia scripsit nolu
mina. Probo laborem uiri, licet fatuam in pluribus dogma con
tentiam. Constat enim et uos in quibusdam crasse originem et
mutum non faciam. Dicite cum male tenuisse de filio peius de
spiritu sancto, animarum de celo ruitis impie protulisse. refu
rectionem carnis uerbo tantum consisti, carum assertionem
destruere, et post multa secula atq; uiam omnibus restituo
nem uisipam fore gradidem quod diabolum, paulam quod ca
iphan, uirginis quod prostibula. Quum hec reuerentis, et quasi
censura uirgula separauerit a fide ecclesie, nullo legam carita
ne uentis iam metum quam antidotum prebebo. Non
mihi nocet si dixerit origenes cum in ceteris libris omnino in
certis in cantica cantorum ipse se uiat. Nec formidabo sen
tentiam, qua illum doctorem ecclesiarum quendam adolese
ntis nominant, nisi forte aculeus debui cuius rogatus opus
cula transferendam, et dicere in prologo. Hic cuius inter pretor
libros hereticus est, caue lector ne legas, fuge uisionem, aut si
legere uolueris, scito a malis hominibus et hereticis corrupta ee
que transfusa, quam timere non debeas, ego enim omnia que
fuerunt uicaria correa, hoc est alius uerbis dicere, ego qui inter
pretor catholicus sum, hic qui inter pretor hereticus est. De
nec et uos satis simpliciter & ingenie ac non malinose par
ui saluere pendentes precepta rhetorica et poetica oratorum,
dum libros eius *τῶν ἀποστόλων* hereticos constituerunt, et in
alios crimina transferre uultis, inuicem legentibus scrupulum,
ut rotam auctoris uitam discutiant, et ex ceteris libris eius
coniecturam presens facere questionis. Ego callidus qui
emendatam scilicet quod uoluit et dissimulans crimina, non se
inuidiam criminis. Auit et media grandis mortis non et
se amandos, sed dimittendos nature, ne medela languorem
exasperet. Centum et quinquaginta prope anni sunt, ex quo
origenes mortuus est. Quis latiorum unq; ausus est
transferre libros eius de resurrectione *τῶν ἀποστόλων* stroma
theas. Quis per infamem opus se ipsum uoluit infamari. Ne
discertores sumus hylario, nec fideiores uacrimo, qui trau
tatis eius non ut inter pretor, sed ut auctores proprii operis

de general
peri archon

de general
peri archon

translataunt. Nuper sanctus ambrosius sic exameron illius
compilauit, ut magis hypollit sententia basilique sequeretur.
Ego ipse cuius emulatore esse uos dicatis et ad ceteros talpe
caprarum in me oculos possidatis, si malo animo fuisset erga
originem interpretatus esset hoc ipse quos supradixi libros
ut mala eius etiam latinis nota fierent, sed uing' fco et mul
rogantibus adqueere nolu, non enim consilia eorum insula
re erroribus quorum minor ingenia. Ipse si aduiceret origene
insecerit uobis fauoribus suis, et cum iacob diceret. Ochoii
me fecisti in mundo. Vult aliqui laudare originem, laudet
ur laudo. Magnus uir ab infamia et uere martiri filius, ale
xander, ecclesiasticam scholam tenuit, succedens eruditissimo
uuro Clementi pythetero. Uoluptates in tantum fugit, ut
zelo dei sed non secundum scientiam, seruo truncaret genita
lia. Calcauit auaritia, scripturas manoreter tenuit, et in
studio explanationum earum diebus sudauit ac nocibus. Malle
et eo amplius tractatus locutus est. Eddidit innumerablem preter
ea commentarios quos ipse appellat tomos et quos nunc prie
tereo, ne uideat operum eius indicem reperire. Quis nostrum
tanta potest legere, quanta ille conscripsit. Quis ardentem in
scripturis animum non miretur. Quis siquis uisus et elotet op
positur nobis erroris eius, audiat libere. Interdum magnus
dormitat himerit, uerum operi longo fas est obrepere som
num. Non imitemur eius uita, cuius uirtutes non possumus
sequi. Errauerunt in fide alii tam gree q' latini, quorum
non necesse est profiteri nomina, ne uideamur cum non sui
merito sed aliorum errore defendere. Hoc non est iniquis ex
cusare originem sed aculare ceteros. Pulegne si eum erasse
non dicerem si in fide prauitate saltem apostolum paulum
aut angelum de celo audiendum crederem. Nunc uo cum
simpliciter errorem eius fatetur, sic legam ut ceteros, quia sic er
tauit ut ceteri. Dicat, si multorum communis est error, cur
solum persequimini, quia uos solum laudatis ut apostolum.
Tollite amorem *τῶν ἀποστόλων*, et nos tollimus odium magnitudi
nem. Ceterorum uita de libris suis ad hec tantum excepisti
ur huius defendant errorem. Origenem sic fecit in celum ut
nihil cum erasse dicant. Quisquis et aliorum nouorum dog
matum quicquid te ut parat' romanis, parat' fidei que
hyperbolis

Nota

apostoli uoce laudata est. Cur post quadragesimam annos docere nos
 ueris quod ante nescimus. Cur post in modum quod paulus
 et petrus aliae uoluerunt. *Ubi ad hunc diem sine sua doctrina*
 mundus christianus fuit. Illam fuisse tunc fidem in qua per naturam sum.
 P
 elusiora nos appellant et lucos & animalis et carnos q non recipi
 amicae que spiritali sunt illi scilicet herosolymis: quorum ma-
 ter in glo est. Non constanno carnem in qua desinit natus est. &
 resurrexit. non desino lutum quod excoctum in terram purissi-
 mam regnat in glo. et tamen miror cur carni detraheret uulit
 carnaliter. et inimicam suam foueat et nutriet. debeat. ni
 si forte implere uoluit scripturam dicentem. Amate inimicos
 uestros. et beneficia his qui persecuntur uos. Amo carnem ca-
 stam iuryocem ieiunantem. Amo carnis non opus sed substan-
 tiam. Amo carnem que in martyrio cedat. lanatur. excutitur. Illud
 uo qd asserunt a quibusdam hereticis & maluolis hominibus
 libris eius esse uolatos. q inepitum sit. hinc probari potest. Quis
 prudentior doctor eloquantiore eusebio et dydimio asserentibus
 origenis iniquum potest. quorum alter hoc uoluminibus *Τὸ
 αὐτὸ νογῶσα* ut cum ut se scribit confirmat. alter sic eius
 errorem nuntius excusare. ut tamen illius se fateatur non scriptum
 negans sed sensum scribentis edisserens. Illud est. si qua ab hereticis
 addita sunt dydimus quasi benedicta defendat. Solus scilicet in-
 uentis est origenes cuius scripta in toto orbe pariter falsarentur
 et quasi ad mirandam litteras omnis ueritas uno die de uolumi-
 nibus illius raderetur. Si unus uolatus est liber. num uniuersa
 opera que diuersis et locis & temporibus edidit simul eorum
 pi potuerunt. Ipse origenes in epistola quam scribit ad sabianum
 romane urbis episcopum perentiam agit cur talia scripserit
 et causas temeritatis in ambrosium refert. qd secreto edata in
 publicam promoueret. et quidam nunc *Τὸ παρὰ νογῶσα*
 aliena esse quae displicent. Porro qd pampulian profertur lau-
 datorem eius gratias illis ago in eo nomine. qd dignum me pu-
 tauerunt quem cum martyre calumniarentur. Si enim ab
 inimici origenis. libri eius diuisi esse uolatos ut infamarentur.
 quare nihil non licet dicere ab amicis eius et scriptoribus com-
 positum esse sub nomine pampuliani uolunt. quod illum re-
 stitumonia martyris ab infamia uindicaret. Ecce uos ananda

in apologia

hypomologice

tis in origenis libris quod ille non scripsit. et innumeri si edat
 aliquis librum quem ille non edidit. *Uos in edo opere pote*
 stis corrigi. alle qui nihil aliud addit. scilicet. pater. calumniam. e.
 D
 ate quodlibet aliud opus pampuliani. nisi reuerentis. hoc unum
 est. Unde igitur (tam qd pampuliani sit) *Uel deest. filius & salua*
 docere me poterit. Nunq. ex illis qd docuit. uos primo ingenti
 sui fuisse questionibus et infamie. debeat. et ipsum opere pote
 apologia ostendit. quod antea non. Non enim defenditur. nisi qd
 in crimine est. Unum profertur cui contradiet. ut stultus sit. uel
 imprudens. Sexti libri eusebio super origenis defensionem prin-
 cipium usq. ad mille ferme uersus liber est. qui pampuliani dia-
 tychi continet. In reliquis scriptor eusebium operi profert. testimo-
 nia. quibus ueritas approbat. origenem fuisse catholicum. Euse-
 bius et pampuliani tantam inter se habuere concordiam ut unus
 animae hominis pater. et ab uno alter nomen accepit. Quomo-
 do igitur inter se distantes potuerunt. ut eusebium in toto opere suo
 origenem arriani dogmata probet. et pampulian ueritate dydimi
 quae fuit postea defensionem. Ex quo ostenditur uel dydimi uel
 cuiuslibet alterius esse episcopium. qui sexti libri capite detraha-
 to cetera membra locaret. Sed concedamus ex superfluo ut pam-
 pulian sit. Pampulian sed necdum martyris. ante enim scripsit q.
 martyrium perperat. Et quomodo inquit martyrio dignus
 fuit. Scilicet ut martyrio delectet errorem. ut unam culpam sui
 generis effusione purgaret. Quam in toto orbe martires anteq.
 cederent. uariis subiaceret peccatis. Defendamus ego peccata.
 qua qui postea martyres. prius peccatores fuerunt. Nec fiant
 amantissimi ad epistolam uestram ceteri sermone dicau. unice
 proposuimus ut contra cum scriberet. cuius ingenuum ante lauda-
 uerim. mallent exstimatione periclitari qd fide. hoc mihi praeti-
 terunt amica mea. ut si tacere uis. si responderi inuenias. uel
 dicat. Dura utraq. condicio. sed e duobus egeram quod laui est.
 S
 multas redimipari potest. blasphemiam uestram non meretur.
 Quod autem laboris in ueritate libris. *et ei apud uos sustine-
 rim* uestro iudicio dardinq. dum et mutare quippiam de gre-
 co non est uerentis sed euerentis. & eadem ad uestrum expro-
 mere. nequaquam eius qd seruare uelit. eloqui uentilator.
 H
 ieronymi ad pammachum contra iohannem herosolymitanum
 episcopum & rufinum origenis *sec. ueritas*

per archon

S iuxta apostolum paulum quod sentimus occire non possumus. ac proprie mentis cogitationem sermo non explicat. quanto magis periculosum est de alterius animo iudicare. et singulorum dierum atq; uerborum inuestigare ac profertur rationem. Natura hominum prima est ad clementiam. et in alieno peccato sui quiesci misereatur. Si ergo rem in sermone reprehenderit simpliciter uocabit. si calliditas arguat imperitiam confitebitur ut suspitionem inter malitiam. atq; ita fiet ut tu qui apud calumniantem ille qui reprehenditur non hereticus sed rusticus uideatur. Nostis perimachi. nostis me ad hoc opus non inimicitia non glorie cupiditate descendere sed prouocatum litteris tuis et ardore fidei. ac uelle si fieri possit omnem idipsum sapere. nec in patientia ac clementia posse reprehendi. qui post trimum loquor. Deniq; nisi ad apologiam de qua nunc scribere institui multorum animos dicitur perurbos & in utriusq; partem fluctuare sententiam decretam in cepto sileno permanceret

F accebat itaq; noueris criminibus manum non porrigent. Montanus cum infans feminis profrenatur. iacet in basitrum precipitans ne leuatur. Quondam peccamus omnes et in aliquo labimur. Qui ergo in nos clementer simul rigorem contra aliu non teneris. quoniam potius omnium parum obsecramus. ut aut simpliciter notis suscipatur. aut aperte defendat aliena. Nolo uerborum ambiguitates. nolo mihi dia quod et aliter possit intelligi. reuelata facie gloriam domini contempnimur. Claudica bar quondam et infatigabilis populus in utriusq; pede. sed helius qui interpretatur foras domini usq; quo aut claudicans in u utriusq; uestigio. Si est dominus deus ambulare potest cum. si autem dual sequimini eum. Et ipse dominus iudicat. Filii alie ni menta sunt mihi. filii alieni inuestigauerunt et claudicare runt a feminis suis. Certe si hereticos nulla suspicio est: ut cupio & credo. cur non uerbis meis meum sensum loquatur. Quam illi simplicitatem uocat. ego malitiam interpreto. Peruadere mihi uult q; pure credit. pure ergo et loquatur. Et si quidem unum uerbum uel unius sensus esset ambiguus si duo si tres. ignominie et uerbi tribuerem. nec ea que aut obicere uel dubia sunt de certis et perspicuis estimarem. Nunc uo que ista simplicitas. quasi super oua & aristas inter theatrales pythagoras pendens grauidi incedere. Ubiq; dubius. ubiq; suspic

tus. pueri cum no expositionem fidei sed figuratam controuersi am scribere. Quod iste nunc appetit. olim in scholis didicimus. nostra aduersum nos dimicant armatura. Et iam si bene erudit et circumspecte ac timide loquatur. suspitionem mihi facit in mea diligentia. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. Sicutum est frustra infamiam sustinere. Obicitur et crimen cuius non habet conscientiam. et crimen quod totum pender in uerbo. Neger confidenter. ac libere faciat inuidiam aduersario suo. Eade audacia qua ille infirmular. hic defendat. Quisq; omnia dixerit que uoluerit. que propulerit. que suspitionibus carere. si perueniat calumnia. costerta manu in us trahat. Nolo in suspitionem hereticos quonq; esse patientem. ne apud eos qui igno rant innocentiam eius dissimulato conscientia iudicetur. si taceat. licet superfluum sit. eius penitentiam querere & extorque re silentium cuius apud te litteris teneat. Demul omnes quid tibi scripserit. quid in te arguerit. in quo ut tu uel calumniatus sit. Responde ad singula. per epistolam. et uel gaudere uestigia. ne punctum quidem et apicem calumnie transitas. Si enim egeris negligenter. ac ut ego tibi credo iurant. casu aliqua transieris. statim ille clamabit et dicit. Hic hec te uictum teneo. hic totius negotii cardo uersatur. Non eque inimici audiunt & amia. Qui inimicus est. etiam in serpo nodum querit. amicus praua quocq; recta iudicat. Scribunt seali littere amarum cum oca esse iudicia. que tu fortitan sacris uoluminibus occupatus omnino neglexeris. Nunq; de amorum iudicio glorieris. Illud uerum est testimonium quod ab inuita uoce profertur. Alioquin si amicus pro te dixerit. non resti aut iudex sed fautor putabitur. Hec te huicemodi loquentium inuicia tui. qui tibi forte non cedant et mouere stomachu cupiant. Ceterum ego quem nunq; uolens lpsisti. cuius semper in epistolis tuis nomen cogeri uentilare. de consilium ut aperte aut fidem ecclesie prodiceret. aut loquatur ut credis. Dispensatio et libano ista prudent uerborum in doctis decaperet. audito & lector cito deprehenderet insidias. et cuniculos quibus uerita subtritur. aperta luce demonstrat. Et arriam quos optime nosti multo tempore proprie scandalum nominum quouo oiois se damari simulabant. ueritatq; corporis canu limabant. melle uerborum. sed tandem coluber tortuosus

hominum

apparuit. et novum caput quod spiritus sanctus corporis regeret. spiritus
li mucrone confossum est. Recipit ut sui ecclesia penetraret. et nu-
mero superata peccantium dum decessit gregorius consulit pastorum
uulneribus ignouit. Eadem nunc in ueteri. et noua heresi consuetu-
do struatur. ut aliquid populi audiant. aliquid predicent. sacerdo-
tes. Ac primum antequam epistolam tuam quam scripsisti ad episco-
pum theophilum interpretatam huc uolumus miseram et osten-
dam tibi me intelligere nimis cautam prudentiam tuam expo-
stulare tecum licet. Quae est hec tanta arrogancia non respon-
dere de fide interrogantibus. tantam futuram multitudinem ac
monachorum choros qui tibi in palestina non communicant
quasi hostes publicos. et uicari. De his autem propter unam morbida
eueni nonaginta nouem in montibus derelictis alapas crucem
flagella sustinuit. et suis humeris portauit. ad celos huilans.
pauens delictam peccatorem. Tu beatissimus papa et sanctissimus
antistes. solus diues solus sapiens solus nobilis ac disertus. conse-
uos tuos et redemptos sanguine domini tui. rugata fronte et
obliquis oculis despicas. Hoc est illud quod ab apostolo preceptum
euit didicisti. Parati semper ad satisfactionem omni potestati
uofationem de ea que in uobis est. fite. finge. no occasionem
querere. et sub precepto fide licet serere. salua conficere. iurpa
conatur. Tolle occasionem uolentibus occasionem. ut postea de
fide satisfeceris. et omnes nodos qui contra te neantur abluant
tunc liquido omnibus probet non dogmatum sed ordinationis
est certamen. nisi forte prudenti consilio. ideo de fide interro-
gatus rases ne uidearis hereticus fuisse quam satisfeceris. Omnia ergo
crimina quibus accusantur homines refutat non debent. ne
postquam negotiorum criminosa sine. At contentus laicos diuones
atque presbiteros. post enim ut gloriantur et uictas in una hora
mille clericos facere. habet papam epiphaniu qui te aperte in
fide hereticum uocet. Certe nec etate. nec scientia. nec uir-
tute nec totius orbis testimonio maior illo est. Si etatem quae
rimus uicinis ad senem scribis. Si scientiam non sic eruditus ad
doctum. licet te fuitores tui dissertationem demostrene acutorem
cristippo sapientiorum platonem contendam. et tibi ipse forte per-
suasurum. De uita autem et fide nihil amplius dicam. ne te lede-
re uidear. Eo tempore quo totum orientem excepto papa arba-
naso atque paulino arrianorum et eunomianorum heresio

possidebat. quando tu occidentalibus et in iudee exilio confesso
ribus non communicabatur. ille uel presbyter monasterii ab eui-
no audiebatur. uel potes episcopus egypti uolente non tangeba-
tur. Tante enim uenerationis semper fuit. ut rogantes here-
tica ignominiam suam putarent. si talen uerum persequerentur
Scribitur ad hunc. responde epistole eius. sciam fiden etoque
nam prudentiam tuam. non tibi solus distulit uidearis.
C. ut ab alio provocatus aliorum arma conuerteris. Palestina inter-
rogari et respondet. egypto. Atus lippentibus inungit oculos
non dolentium. Si placuit nobis alteri loquere suis superbe. si
aliud q. quod minus satis superbie. Sed distulit epistolam meam
probatu alexandrinus episcopus. Quid probatur. Contra artium
contra manicheam contra fetinum bene locutum. Quis enim
te hoc tempore arguit arrianum. Quis tibi nunc forum man-
chea crimem impingit. Olim ista emendata sunt atque concessa.
N. non enim tam stultus. ut aperte defenderet heresim quam scabulis
ecclesie displicere. Nouerit te si hec scabulis statim loco mouendi
et solu tui delina suspicabatur. Sic sententiam temperat. ut nec
simplicibus displiceret nec tuos offenderet. Bene scripsisti sed nihil
ad causam pertinet. Unde nouerit alexandrine ecclesie ponite
in quibus argueris. quorum a te confesso postularetur. Debu-
eras tibi obiecta proponere. et sic ad singula respondere. Vetus nar-
rat hystoria. quidam quorum dicitur diceat. et seruetur impetu
ac uolubilitate uerborum causamque omnino non tangeret. pri-
dent audiret. Et iudee bene inquit bene. sed quo istud tam bene
impetu oculorum media ad omnes oculorum doloris uno uiti-
tur colyrio. Qui arguitur in pluribus et in dilutione criminum
aliqua pretermittit. quidquid taceret confitetur. An non
respondisti ad epistolam epiphani. et proposuisti ipse que distul-
ueris. Nimirum hac fiducia respondisti. nullus fortiter a te
mentis ceditur. Elige et duobus quid uis. opno tibi datur. Aut
respondisti ad epistolam epiphani. aut non respondisti. Si respo-
disti. cur maxima et plurima de his que tibi obiecta sunt reb
quisti. Si non respondisti. ubi est illa apologia tua in qua glo-
riaris apud simplices. et quam ignorantibus causam huc illic
q. dissimulas. Octo tibi ut statim probabo de fide christi-
ane. questionum obiecta sunt capita. Tria tantum tangis
et preterit. in ceteris grande silentium est. Si ad septem abiolu

tissime respondisset, heretici tantum in uno crimine, et quod
tracuerat hoc tenerent. Nisi uero quasi auribus lupum apprehen-
derit, nec tenere poterit nec audet dimittere. Ipsa quoque tria qua
si negligens aut securus quasi aliud agens et in quibus aut
nulla aut parua sit questio preter uolam atq. porcingum. &
ita opere tactus incedit, ut plus confiteatur tacendo q. remissas
disputando. Quis non protinus tibi possit dicere, si lumen qd
in te est tenebris sunt, ipse tenebris quantis erunt? Si tres que
stunculae de quibus uisus et aliquid dicere suspitione et culpa
non carent et fraudulenter ac lubricis scriptis coarctantur, qd
faciemus de quinque reliquis in quibus potius nulla ambigua so-
lutionis dabitur occasio nec cludens, nec audientis malis in
omnino reticere, q. aperte quod rectum fuerat, confiteri. Sicut
enim incongruum est dicere q. possit filius uidere patrem, &
ita inconsequens opinari q. spiritus sanctus possit uidere filium.
S. eundem q. in hoc corpore quasi in carcere sunt animi religio-
ty: et anteq. homo fieret in paradiso inter rationales creaturas
in celestibus commorari sine. Unde postea in consolationem su-
am anima loquitur in psalms. Pruisq. humiliter ego deliqui.
E. t. reuertet anima mea in requiem tuam. Et edue de carcere
animam meam, et cetera his similia. Tertium q. dicitur & dia-
bolum et demones actores presentiam aliquando et cum
sanctis ultimo tempore regnatos. Quartum q. naturalis pel-
liculae humanae corpora interpreter, quibus post offensam &
accetionem de paradiso adam et eua induit sine, haud dubium qd
ante in paradiso sine carne naturalis et ossibus fuerit. Quantum
q. carnis resurrectionem membrorumq. compagen et sepm
quo uiri diuiduntur a feminis, apertissime negat, tam in expla-
natione primi psalmi q. in aliis multis tractatibus. Sextum
q. sic paradisi allegorizat ut hystorie aufferat ueritatem pro
arboribus angelos pro fluminibus uirtutes celestes intelligens,
totamq. paradisi continentiam tropologica interpretatione
subuertat. Septimum q. aequal que supra celos in scripturis esse
dicuntur sanctas supernaturaliq. uirtutes, que super terram et in
fin terram continentur et demoniacas arbitretur. Octauum qd
extremum obicit, imaginem et similitudinem da ad quam
homo conditus fuerit, dicit ab eo perditam, et in homine post
paradisi non fuisse. H. e. sine sagittis quibus confitent, hoc

136.
rela quibus in tota epistola uulnerari, excepto eo q. cui genibus
aduoluit, sanctamq. carmen sepositi parumper sacerdotis ho-
nore subterfuit deprecatur, saluam tuam, et in uerbis loquitur.
Pysa mihi, et tibi ut saluati sicut scriptum est a generari-
one peruerita, et recede ab heresi origenis & a cunctis hereticis
dilectissime. Et infra, propter definitionem hereticos aduicium
me odia suscitantes rumpit caritatem quam in uobis habui,
in tantum ut faceret nos etiam potuerit, quare uobis communis
cauerimus, uia origenis errorem et dogma defendentibus. Die mi-
hi disputator egregie, de octo capitulis ad que responderis. Pau-
lisper de ceteris taceo. Prima illa blasphemia q. nec filius patrem
nec filium possit uidere, spiritus sanctus quibus a se sermionibus
confossa est: Sanctam inquit et adorandam trinitatem unius
substantie & coeternam et coequalis glorie et diuinitatis credi-
mus, anathematizantes eos qui quande aut paruam aut iniqua-
lem aut uisibile in datate trinitatem loquuntur. Sed sicut incorpo-
ralem et inuisibilem & eternum dicimus patrem sic incorpo-
ralem & inuisibilem dicimus filium & spiritum sanctum. Nisi hoc
dicatur ecclesiam non teneret. Et tamen non quero si ante non
dixerit, non uentilabo si amantem eos qui talia predicauerunt,
cum quibus fueris quando ita dixerit, ueliam sustinere. Qui
sicut ille qui theone presentiam spiritum sanctum in eccle-
sia predicante clausit, autem foras emittat, suggerit, ne tantum
auderet piculum, statim seia conuersione fidelem uolo. Mue-
ribus preteritatis qui designatus confus est mortuus, homo
sacerdos et uoluntarius cultor, scilicet ludens beato pape dama-
to dicitur, facite me romane urbis episcopum & ego protinus
christianus. Quid mihi longo sermone et laconis perodis
arianum te non esse demonstret? Aut nega hoc dixit eum
qui arguitur, aut si locutus est talia damna que dixerit. Vis
scire quantum sit ardor bene credentium? Audi apostolum, et
si nos aut angelus de celo euangelizauerit uobis aliter q. annu-
tiamus, anathema sit. Tu mihi ut crimen ostendat, et dissi-
mulo nomine criminosis quasi secuta sint omnia & nullus
in blasphemis arguatur, oculum fidei amissa sermone con-
tenti die statim et epistola tua hoc habeat exordium. Anathe-
ma e qui talia ausus est scribere. Fidelis pura, morum non pau-
tur. Ut apparuerit sehorpus, ilico conterendum est. Dauid in

uentus secundum cor domini. non inquit odientes te domine o-
deram. et super inimicos tuos tabescebam. Perfecto odio oderam
illos. Ego si patrem. si matrem si uxorem si filios si germanum ad
uersum christum nostrum audistis ista dicentes. quasi tabidus
canis blasphemantis. ora lacerantis. et fuisse in primis manu-
mea super eos. Qui patri et matri dixerunt non nouimus te. In
miserantur uoluntatem domini. Qui diligunt et matrem super
christum non est eo dignus. Obicitur tibi q. magister tuus quem
catholicam uocat. quem defendis obnixus dixerit. filius non uide-
det patrem. et filium non uidet spiritus sanctus. Et tu mihi +
dicas. inuisibilis pater inuisibilis filius inuisibilis spiritus sanctus.
quasi non et angela & cherubin et seraphim secundum naturam
suam oculis nostris inuisibiles sint. Certe dauid de gloriarum
aspectu dubitans. uidebo inquit celos opera digitorum tuorum.
T) uidebo non uideo. Videbo quando facie reuelata gloriam domi-
ni uideo contemplantus. nunc enim ex parte uidemus & ex par-
te cognoscimus. Quae ueritas an patrem uideat filius. et tu dicit
inuisibilis pater est. Deliteat an filium uideat spiritus sanc-
tus. et tu respondes inuisibilis filius est. Uerfatur in causam an
se inuicem uideat. uideat humanae aures tantam blasphemiam
ferre non sustinent. et tu dicit inuisibilis trinitas est. In laudes
certas euagari. perous in his que nullus inquirat. audirem
aliofiam misit ut quod querimus non loquaris. uerum hoc
ex superfluo dicitur. Domamul tibi ut non sis arrianus.
immo plus damul ut nung. fuerit. Concedimus ut in expo-
sitione primi capituli aduersum te nulla suspicio sit. et totu
pure & totum simpliciter sis locutus. eadem simplicitate & nos
teum loquimur. Num papa epiphanius accusauit te q. arrianus
essis. num eunomy id est sine deo. aut eay tibi impetit here-
sim. Hoc per totam epistolam queritur q. origenis dogmatum
sequaris errores & quosdam habes hereticos locos. Cur aliud
interrogaris. respondeas aliud. et quasi cum stultis loquaris. dis-
simulas criminibus que in literis continentur replices quid
in ecclesia presente epiphano dixeris. Confessionem fidei po-
tularis. et distillimol tractatus tuos nolenibus ingeris. Que
so lector. ut memor tribunalis domini et de uidebo tuo re-
intelligant iudicandum. nec mihi nec aduersario fauere. neq.
ut persona loquentium sed ut causas consideret. Dicamas

ergo quod epiphanius. Scribis in epistola tua q. anteq. paulina-
nus presbyter fuerit nung te papa epiphanius super origenis
errore conueniret. Primum dubium est. et de personis dispu-
to. Ille obiecit se dicat tu negas. Ille testis proter. tu non uis
audire productos. Ille eam alium conueniret esse conuentu.
tu pro unoq. distimulas. Muti tibi per deraum suum epistola.
responsionem flagat. tacet. mutare nec audet. et palestine pro
uocatus alexandre loquens. Inre illum & te. au accomodi-
da est fides. non est meum dicere. Puto q. nec ipse uideat aduq.
sum talem et tantum uerum tibi ueritatem illi mondaum
reputare. sed fieri proter. ut uniuersalq. pro te loquatur. Teip-
sum contra testem uocabo. Si enim nulla de dogmatibus que
suo uerfabatur. si stromachum sens non mouerat. si tibi ille ni-
hil responderet. quid necesse erat ut in uno ecclesie tractatu de
cunctis dogmatibus homo uos. sicut eloquens disputaret. et de
trinitate de assumptione domini. de corpore de cruce de infir-
rit de angelorum manna de animarum statu de resurrectione
saluatoris & nostra. et inter cetera que forsitan obliuif. es
scribere presentibus populis de tali ac tanto uero uiripudul dice-
ret. et omnia una salua continuaret. Quis sunt ueteres eccle-
siae tractatores. qui singulas questiones explicare multi uolu-
minibus non potuerunt. In electionis uel. tibi euangelii.
ruginis locum nostri. tonitruis gentium. flumina eloquentie
christiane. qui mysterium reio conuenibus ignoratum
et profundum diuinarum sapientie & scientie dei magis in-
miratur q. loquatur. In istas uirginis demonstrator. qui
in una questione succumbens ait. Generationem euis quod
canarabit. R. eperit et scalis nostri haud grandis homin-
culis. qui de cunctis ecclesie questionibus uno lingua ro-
tatu sole clarus corrucaret. Si nemo a te postulabat. &
tranquilla erant omnia stulte tanta disputandi uoluntate sub-
re distimula. Si iam tunc in sanctificatione fide loquebaris.
ergo non est oblatio presbyteri causa discordie. quere con-
stat multo post tempore constitutum. Fessilibus abstante
et litore tue peregrinis auribus kanduntur. Nos hic era-
mus. cuncta nouimus. Quando contra originem in eccle-
sia tua papa epiphanius loquebatur. quando sub illius no-
mine in nosacula conuaduntur. tu et chorus tuus canu

no visu naribusq; contractis scobentis capta, delirium sonem loque-
barmi. Nomen ante sepulcrum domini misso archidiacono pre-
cepit sur alia disputari concesserit. Quis hoc unq; presbytero suo
coram plebe episcopus imperavit. Nomen quom de anastasi poge-
rent ad crucem. et ad eum omnis. etatis et sexus turba conflueret
ostentis paraulos pedes descalsans simbralis uolens. quumq; non
posset promouere gradum. sed in uno loco uix fluctus undantis
populi sustineret. tu totus inuidia. gloriosum senem clamabat.
nec erubuit in eum ore dicere q; uolens et de industria moraret.
R
ecordare queis illius die. quando ad horam septimam inuitatus
populus spe sola qua postea audiri non esset episcopium detinebatur.
quid tunc concionatus sis. Nemp concionatus es. Antropomorphitas qui
simplicitate rustica deum habere membra que in diuinis libri-
scriptis sunt arbitrantur. fures et indignant loquebunt. oculoq;
et manus et totius corporis truncum in senem dirgebat. uolens
illum suspicatum facere stultissime. hereticos. Postq; iustus ore au-
do resupinacq; ceruice ac tremens labis conuulsis et tandem
totius populi uox completa sunt. quid tibi fecit delirus & sanus
sonex? Surrexit ut te indicaret paucis dictionum esse. salutatq;
et manu & uoce ecclesiam. Cuncta inquit que locutus est collegio
frater. scate filius meus contra antropomorphitam heresim. te
ne et fideliter est locutus. que mea quoq; damnatur uoce. Sed &
equum est ut quomodo hunc heresim condemnamus etiam &
origenis peruersa dogmata condemnemus. Qu uisus omnium
que acclamatione conuicta sit puto q; retineat. hoc est illud qd
in epistola tua dicit. loquentem illum ad populum que uelut
et qualia uelut. saltem delirabat qui in regio tua contra eam
sententiam loquebatur. Que uelut inquit et qualia uelut. Vel
lauda uel reproba. Quid et hic dubium incedit? Si bona erant
que loquebatur. cur non aperte propheta? Si mala. cur non co-
stanter reprehendit? Atq; columna ueritatis ac fidei qui de tan-
to uero audet dicere. loquente illo ad populum que uelut et qua
lia uelut. de seipso q; prudenter ac ueracunde q; humiliter refe-
rit consideremus. Quum inquit et nos quadam die ante eum
locuti essemus & presens lectio prouocasset. audiente illo et uni-
uersa ecclesia de fide et de omnibus ecclesiasticis dogmatibus hec
locuti sumus. que & semper gratia dei et indefinenter in eccle-
sia docemus et in cathedribus. Rogo que est ista confidentia.

138.
qui tantus animi tumor. Quomodo leonum cuncti philosophi
et oratores laceant. q; ausus sit publice sella posita polliceri. re-
sponsum si de qua quiesce te interrogare uoluerit. Nisi me ho-
nor sacerdoti & uenerato nominis infensat. et suum illud
apostoli. nesciam si uel quia pontifice est scriptum est enim pri-
cipi populi tui non maledices. qua uociferatione et indignatione uer-
borum de tua narratione conuenerit. licet ipse nominis sui ex-
tinet dignitatem. cum patrem pene omnium episcoporum & an-
tiquo reliquos sanctitatis & operi et sermone despicat. Dicit te
quadam die quum presens lectio prouocasset. audente illo et uni-
uersa ecclesia. de fide et de omnibus ecclesiasticis dogmatibus dis-
putasse. Non est mirum demosthenem. qui pulcherrimam oratio-
nem contra. elianem multo tempore dicitur exausse. Frustra su-
scepimus trulliam. refert enim cornelius nepos se presente hisdem
pene uerbis quibus eduta est. pro cornelio solimno tribuno defensori-
nem peroratum. Et in hisdi noster et graecus. & ut aliquid de-
notet. et infamam quantis athenis qui ingenium inuenerunt
habebat. et sine monitore tacere non possit. De quo egregie cesar
augustus. quum ait noster sustinendum est. Quis ne pru-
dentium & sani caput in uno ecclesie tractatu de fide et de om-
nibus ecclesiasticis dogmatibus sit assensu disputasse. Quasi te ut
ostendat mihi que illa sit lectio toto scripturarum opere condi-
ta. cuius te occaso prouocaret ut repente ad periculum ingenij
descenderet. Et nisi tibi distulerimus tunc fluuius inundasset
poterat argui. q; non possis ex tempore de cunctis dogmatibus di-
cere. Verum quid hoc est? Aliud primum & aliud exebet. Con-
suetudo autem apud nos istiusmodi est. ut si qua baptizandi sunt
per quadraginta dies publice tradantur sanctam et adorandam
trinitatem & cetera. Si te presens lectio prouocauit. ut de cunctis
dogmatibus una hora diceret. quid necesse sunt quadraginta diebus
replacere doctrinam? Sin autem ea referri & per totam quadra-
gesimam locutus es. quemodo te quadam die ut de cunctis dog-
matibus diceret una lectio prouocauit? Sed quia et hic ambig-
ue loquitur. potest fieri ut que per quadraginta dies tradere so-
lebat in ecclesia baptizandi hec sub unius lectionis occasione per-
strinxerit. eundem enim eloquentis est. et pauca uulsi et
multa pauca uerbis posse dicere. Hoc quoq; intelligi datur. q;
postq; illum una lectio prouocauit. inflammatus ardore dicendi

per quadraginta dies nunq̄ racuerit. sed et oculus senex eius ore
dependere. dum res manducata fore deditur. pane dormiens ce-
cidit. Utraq̄ toleranda sunt. forsitan et hic simpliciter in ore
suo sic locutus. Penam reliqua. in quibus post leuitose dispa-
rationem laborantibus nonquā dubiam sed apertam ponit sententiā.
et miror tractatus suos hoc sine concludit. Quam hoc ipso presente
locuti essent. et ipse post nos causa honoris quam a super omnem
mensuram exhibuimus. prouocatus esse ut diceret. predicationem
nostram laudauit atq̄ miratus est. et catholicam esse fidem omnibus
declarauit. Quamuis a super mensuram honoris exhibuerit deda-
rit super mensuram contumelia. quando cum per archidiaconum
taceat iussit. et monentem in populi laudis cupidum personabat.
Dicitur presbiter de preteritis. Ille per totum eundem triennium suam
inimicitiam deioris. priuataq̄ similitate contempta fide tantum
correctionem postulat. Tu qui abundas simplicitas & tenuis orbi re-
ligio lucum tuum est. grauissimos illos legatos tuos. huc illucq̄ trā-
misi. & dormientem statim ad respondendum suscitasti. Et re ue-
ra cui tantum honoris deuotus iustum erat ut tua presolam ex
temporalia dicit laudaret. Quia uo interdum solent homines lau-
dare quos non probant. & alienam stultitiam castis nutrice pne-
conis. non solum tua dicta laudauit. sed laudauit atq̄ miratus
est. Et ne miraculum quoy paruum esse catholice esse fides.
omni populo declarauit. Hec q̄ uar dixerit et nos retet simus.
qui audiamus. ad quos tuus uocabus uenit. examini tenere com-
municasse. si dicit. rogatusq̄ ab omni monasterio ut ad te de
bertheim reuertatur. tantum precor non seruis sic reuersus
est. uelpe ut modo noctis auisigeret. Et littere ad papam scri-
ptum probant. quas si legens peruulsi. quomodo tua dicta mi-
ratus sit. & catholica declarauit. Uerum nugas terminis. et ani-
les et superfluis considerat. longo sermone conuincimus. Tu uita
mus ad faciendam que honori. in qua quasi nihil sine proposito
sit. securus et tectans dormire se simulat. ut legentes faciat dor-
mitare. Sed & de reliquis que ad fidem pertinent sermo nobis
erit. id est unum uisibilem & inuisibilem celestium for-
titudinum. et terrestrium creaturarum. unum et eundem esse
conditorem deum. id est sanctam trinitatem. iuxta beatum
dauid dicentem. Verbo domini celi firmata sunt. et spiritus o-
ris eius omnis uirtus eorum. Quod similiter ostendit &

139
hominis creatio. Ipse est enim qui accepto limo de terra plasmauit
hominem. et per gustum proprie insufflationis animam donauit
rationalitatem. & libere arbitrii. non partem aliquam sue naturae
iuxta. quosdam qui hoc impropie producant. sed propriam condicione.
et de sanctis angelis. etque credunt. secundum diuinam scripturā
de deo dicentem. Qui facit angelos suos spiritus. et ministros suos
ignem urentem. De quibus eodem q̄ inuisibilis nature sint.
non concedit nobis scriptura dicens. Angelos quoq̄ qui non castro
erunt. suam principatum sed reliquorum. propriam demetium
in iudicium magri da uinculis. eternis in tenebris custodiant.
qua immutata sunt. et ex propria dignitate se gloria magis de-
monum ordinem est abesse. cognoscimus. Animal uo homi-
num ex angelorum ruina aut conuersione fieri. neq̄ credimus.
aliquando neq̄ docuimus. Abist. et alienum hoc esse a predica-
tione ecclesiastica. consistemus. Quia enim utrum anime anteq̄
homo in paradiso fuerit. et plasmauerit. adam de terra. inter rati-
onales fuerit creatura. utrum proprium statim habuerit. in-
terit. morate sint atq̄ sustulerit. & an originali uita sit doc-
trina. qui dicit cuncta rationalia creatura. incorporata. et in-
uisibilia si in ingentiores fuerint paulatim ad inferiora. Libi. &
iuxta qualitatem locorum ad que desiliunt. assumere. sibi cor-
pora. uerbi gratia. primum ethera deinde aera. quumq̄ ad
incaniam terre peruenerit. cessantibus corporibus circumdari.
nouissime humanis caribus aligari. ipsos quoq̄ d. mones qui
proprio arbitrio cum principe suo dialo. de da. ministerio recte
runt. si paululum respicere operire. humana carne ueluti. ut
acta denep. penuenta. post reuersionem eodem circulo quo in
carne uenerant. reuertantur ad incaniam. da. liberati enim ac-
ra. etheraq̄ corporibus. et tunc omnia genu current deo cele-
stium terrestrium. & infernorum. ut sit deus omnia in omnibus.
cum ego ita quecantur. quia tu omnis super quibus pugna-
et de. sustinet. et loco certaminis operant. et in persequitur.
longe alieni disputantibus immorant. Credis q̄ cunctis uisibi-
les. et inuisibiles creaturas unius deus fecerit. Hoc et arrium con-
fiteatur. qui dicit cuncta creata per filium. Sin. meroni. argue-
ris. hœret. que alterum bonum alterum iustum. diuinum. fecit.
illum inuisibilem hinc uisibilem. aliter creatorem. recte de-
bitum. mihi satisfacet. questione. Credis q̄ uniuersitatis. en

nitas sic creatur: Istud arrani et homiarriani nayan: spiritum
sanctum non conduntem sed condunt blasphemant. Sed te qz
hoc tempore infimular arranum: Dicit animal hominum no
purem de esse nature: quasi manichæus nunc ab ephraim sic
uocant. Detestari eos qui animal ex angelis afferunt fieri: et il
lorum runam notam dicunt esse substantiam. Noli dissimu
lare quod nati: nec simplicitate: quod non habet fingere: Nec ori
gentis unqz dicit ex angelis animal fieri: cum ipsos angelos nomen
esse officij doceat non nature: In libri enim rati *de opibz* &
angelos et thronos & dominationes & potestates et retores mundi
se tenentur: et omne nomen quod nominatur non solum in
presenti seculo sed in futuro: dicit animal esse eorum corporum
que uel desiderio uel ministerio susceperunt: solum quoqz ipsum
et lunam & omnem aetherum eorum esse animal rationabilium
quondam et incorporatum creaturarum: que nunc uanitati
subiecte ignis uel celae corporibus: que nos imperiti et rudel
mudi luminaria nuncupamus: liberabuntur a seruitute cor
ruptionis in libertatem glorie filiorum dei: unde et omni
atim congregatur et parturit: et apostolus deplorat dicens: Infe
lix ego homo: qui me liberabit de corpore mortis huius: Non
est istius temporis contra dogma gentium: & ex parte platon
cum scribere. Ante annos ferme decem in commentarijs ec
clesiasticis et in explanatione epistole ad ephesios arripitor sensum
animæ meæ prudentibus indicatum. Hoc nunc rogo qui tanto
loqueris qui de cunctis sermonibus sub uno tractatu edulens
uocatiem: ut respondeas salutaribus breuem absolutam que
sententiam. Quando plasmat deus hominem ex limo: &
per gratiam proprie insufflationis q animam tribuit: utrum
illa anima fuerit ante & substituta: & ubi unqz ueritas sit: que
postea de insufflatione donata est: an in sexto die quando qua
do corpus ex limo formatum est: et esse & uicere dei potes
te susceperit. De hoc tacet: et quid que ceatur scire dissimulans
in superfluis questionibus occupari. Originem relinquit in
tatum: et contra martionem apollinarem eunomium: arri
manichæam ceterorumqz hereticorum ineptis deuecharis.
¶ Animum petens: et pedem porrigis: et tamen dogma quod retine
re latenter insinuas. Sic nos rusticos placet: ut tuis perniciis non
duplices. Dicit ex angelis demones potius animal fieri:

in principio
per archon

quasi non et ipsi demones iuxta originem: hoc est: primum anime sine
actu corporis: et hoc est impium: & demonibus postea si respue
rint humane: sine fuerint. Angelos sensus esse mutabiles: et sub
quod primum est illud quod impium est: introducat: ut multis pe
riodis anime: sicut non ex angelis: sed ex his uocabulis in que
prout angeli commutari sunt. Tolo quod dico manifestus fieri.
¶ Inge aliquem tribum: & potestatem suuicio degradatum: per
singula militie: equitibus officia: ad tyronis uocabulum deuolu
tum. Nunquid ex tribuno statim fit tyro: Non: sed ante pri
micerius: deinde senator: ducerarius: hierarchus: arator: que
id est tyro. Et tunc quibus tribunus miles quondam gregarius: fit
tamen ex tribuno non tyro sed primicerius factus est. Deceat
originem per salam iacob paulatim rationabile: creatural: ad
ultimum gradum id est ad sanguinem et carnem descendere:
nec fieri posse: ut de centenario numero subito quis ad unum nu
merum precepit: nisi per singulos numeros quasi per gradus sca
le ad ultimum usqz perueniat: et tot mutare corpora: quot de
celo ad terram mutauerunt mansiones. Hic sunt stephe: uesmo:
atqz presbiter: quibus nos pelusior & uenerita: et animales homi
nes dicit: quis non recipimus ea que spiritus sunt: uel hærdo
lymitis etiam angelos dedit. Pythagoriam in medio uestra
mysteria: et de gentium fabulis dogma contrarium christianis
auribus publicatur. Hoc quod uos miramini olim in platonem
contempsimus: contempnimus autem: quis christi stultitiam
recepimus. Recepimus christi stultitiam: quia sanum dei
sapientiam est hominibus. Non uidet christianos et sacerdotas
de quasi de rebus ludicris: agatur uerbis dubijs herere: et ambi
guas libere sententias: quibus loquent magis q audient decipitur.
¶ Tunc ex choro uestro quam a me retineat: ut dicat: quid sensu
ree de anima: fuisse ante carnem an non fuisse: respondeat simul
corpus et animam. Sciam hominem hereticam loquos in ser
mone quæere: tandem ripper cum ex quo corpus immasset: ex
tunc eam dicit animam nuncupatam: que prout uel demoni
uel angelus satane uel spiritus fortitudinalis: aut in parte contra
ria: dominatio potestatis administrator spiritus & nutius ap
pellata sit. Sic fuit anima anteqz adam in paradiso formaretur:
in quolibet statu et ordine: & iuxta et eger aliquid: neqz eam
postulamus incorporalem: eternam in modum glorum immo

Ex illis uerbis de illis corpore f. 100
causa de illis in corpore

blem torpentemq; sentire. necesse est ut aliqua causa preceferit:
 quia que prius sine corpore fuit: postea circumdata sit corpore.
 S i contra naturam est esse in corpore: ergo resurrexerit corpore con-
 tra naturam erit. sed non sic resurrexerit contra naturam. Ergo
 iuxta sententiam iustitiam corpus quod contra naturam est resur-
 gens animam non habebit. Dicitur animam non esse de da substā-
 tia. Ratione: damnas enim impulsissimam manicheum. quem
 nominare polluito est. Dicitur ex angelis animas non fieri. Adqu-
 esto paulisper: licet nouerim quo sensu dixerit. Quia ergo didi-
 cimus quod negat. uolamus scire quid credat. Accepit inquit limo
 de terra plasmatus hominem. et per gratiam proprie insufflato
 nis animam donauit rationabilem & liberi arbitrii. non parte
 aliquam siue nature iuxta quosdam qui hoc impie predicant:
 sed propriam condicionem. Videre quanto curamini. quod nō
 nouimus q; insufflante in faciem eius factus sit homo in ani-
 mam uiuentem. non ignoramus q; anima rationabilis sit &
 propria arbitrii. scimus q; de illa condicio sit. nemo dubitat
 errare manicheum qui dicit eam de de esse substantia. hoc i-
 tane interrogo. anima ista de condicio liberi arbitrii rationa-
 bilis nat; de substantia creatoris quando facta sit. utrum eo
 tempore quo de limo plasmatus est homo & insufflatus est in
 faciem eius. an que ante fuerat et inter rationabile creaturas
 et in corpore erat atq; uiuebat de postea insufflatoe donata
 sit. Hic taceo. hic simplicem ac rusticam te simulat. et sub uer-
 bis serpitare ea que scriptura non sentit. abscondit. In eo loco
 ubi dicit quod nemo quæsiuit. non partem aliquam siue nature
 iuxta quosdam qui hoc impie predicant. illud magis debuisti
 dicere quod omnes querimus. non eam que prius fuerat nō
 eam quam ante condiderat que inter rationabile et incor-
 porat atq; insensibile creaturas multo iam tempore uerfabatur.
 N ubi horam loqueris. Producat nobis manicheum & abscondit
 originem. Et sicut paraualis ebum potestibus ludices que
 dam offerunt geruli ut abuocent mentes eorum. sic tu nos
 rusticos aduocas ad alia. ut dum alterius persone nouitate
 terremur. quod uolumus non queramus. Esto. hoc non lo-
 quaris. et simplicitas tua nihil in te habeat. quod callide ta-
 ceat. Quia ergo semel de anima dicere cepit & de re tanta

ab exordio

ab exordio condicionis humane repetere. cur disputatione perde-
 te ad angelos & disputationem dominici corporis repetere tran-
 scendit. et tam grandi in medio precepta salua dubios nos
 in luto herere patens. Si insufflatus quod non uis & quod non
 relinquit ambiguum humane anime condicio est. cui in cui
 faciem non insufflauerit deus unde animam habuit. Taceo de-
 eia. que in typo ecclesie de costa uiri edificata non dicit post-
 tanta secula neptum calamitas sustinere. Cuius et abel primi
 ex primis hominibus unde habuere animal. Omne denique
 humanum genus quibus animarum consistit exordium. Viri
 ce traduce iuxta bruta animalia. ut quomodo corpus ex cor-
 pore sic anima generatur ex anima. an rationabile creature.
 desiderio corporum paulatim ad terram delapsis nouissime etiā
 humanis alligat; sint. an certe quod ecclesiasticum et secundu
 eloquia saluatoris pater meus usq; modo operatur. & ego operor.
 et illud itaq; qui format spiritum hominis in ipso. et in plā-
 mis qui fingit per singulos corda eorum. quotidie deus fabrica-
 tur animas. cuius uelle fecit. et conditor est non cessat.
 S cio que contra hec solent dicere. & adulteria nobis atq; mee-
 sta proponere. que longior pugna est. nec temporis huius parte
 angustias. Eadem controversia et in uos reuocari poterit. sc-
 quodcumq; in conditore presentis temporis uidentur indignum
 hoc etiam eo et donante non dignum est. Natus de adulterio
 non eius culpa est qui nascitur. sed illius qui generat. Quomo-
 do in semibus non peccat terra que conseruit. non semen qd
 in silis sacris non humer et calor: quibus temperata frumen-
 ta in germen pullulant. sed uerbi gratia sicut et laro qui sicut
 de eande eripit semina. sic in generatione hominum recipit
 terra id est uulua quod suum est. et recipient conseruit. con-
 forum corporum. corporatum in membris distinguit. et inter
 illas sacri uocatis angustias de manus semper operatur. idem
 q; est corporis creator & anime. Noli despicere bonitatem.
 signi tui. qui te plasmatus et fecit ut uoluit. Ipse est de uir-
 tus et dei sapientia qui in uero uirginali edificauit sibi domū.
 J epie qui inter uiros sanctos apostoli uoce numentur. meretri-
 ci est filius. Et audi. Ex rebecca et Isaac. etiam genus inspi-
 das tam mente q; corpore. quasi tonum tritacum in solium
 auenatis degenerat. quia non in sensibus sed in uolunta

te nascens causa est uitiorum atq; uirtutum. Si offensa est nasa
in corporibus humanis. quomodo si ac sanon iohannes baptista
de reprobatione nascuntur? Intelligi quid sit fidem suam au
dacter ac libere profiteri. Pone errare me / aperte dico quod sen
tio. et tu uigila aut libere nostra profiterere / aut constanter tua
loquere. Noli te stantere in acie mea. ut rufarata simulata in
nato habes quam uolueris pugnantis terra considerare. Non est
ultius temporis contra origenis dogmata consistere: alteri illud
si christus uitam dederit open dedicamus. Nunc queritur an
qui arguitur ad interrogata responderet / et simplex sit & ap
ta eius responsio. Tranſſamus hinc ad famosissimam de re
urrectione carnis et corporis questionem / in qua teritium lectoy
admonitum uolo. ut cum timore & iudicio dei / et me suis loq
et te audire debere. Nos enim tanto stultitie sum. ut si in ex
positione illius fides mea est. et peridie nulla suspicio quocum
accusandi occasionem. & dum uolo alium notare culpe ipse
noter calumnias. Legit ego de resurrectione carnis que subdi
ta sunt. et quim legens & placuerit tibi suo enim placuit
ignominibus suspende iudicium et expeeta paulisper usq; ad
finem responsionis nostre. Cohibe sententiam. et si tibi postea
placuerit tunc nos calumnias / denotabis. Passionem quoque
eius in cruce & mortem ac sepulchrum ac uenerata seruauit
ac resurrectionem ueritate et non putauit confirmetur. Quia &
primogenitus et mortuus primitiua masse corporum nostrorum
quas in sepulchro posita suscitauit. peruenit ad celum. Item nobis
resurrectionis in resurrectione proprii corporis tribuent. Inde
et omnes sic speramus resurgere ex mortuis sicut ille resurrectio
non in aliis quibusdam corporibus peregrinis et alienis corpori
bus que assumentur in phantasmate. sed sicut ille in ipso cor
pore quod apud nos in sancto sepulchro conditum resurrectit.
ita et nos in ipsis corporibus quibus nunc circundamur. & in
quibus nunc sepeliamur eadem ratione & uisione speramus re
surgere. Que iuxta apostolum seminantur in corruptione / sur
gent in incorruptione. Que seminantur in ignobilitate / sur
gent in gloria. Seminantur corpus animale / surget corpus spi
rituale. de quibus & saluator docent locutus est. Qui eni
digni fuerint seculo illo et resurrectione ex mortuis neque
nubent neq; nubentur. neq; enim ultra mori poterunt. sed

erunt sicut angeli in celo. cum sint filii resurrectionis. Rursum
in alia parte epistole. hoc est in superiorum sine nactatum ut au
ribus illuderet nesciamum strepitum resurrectionis ac pom
pum hac uerborum ambiguitate labarur. Sed neq; de secundo
glorioso aduentu domini nostri iesu christi interminimus. qui
uenturus est in gloria sua iudicare uiuos et mortuos. Ipse enim
suscitabit omnes mortuos et ante suum tribunal esse faciet. et
unicuique reddet secundum quod egit per corpus siue bonum siue
malum. scilicet aut coronandus in corpore q; caste egit et iuste.
aut condemnandus q; uoluptatibus pariter iniquitatibusq; ser
uauit. Hoc quod in euangelio loquimus in consumatione mundi
si fieri potest. sedua etiam decess. in hoc capitulo comprobamus. Au
dit uulgus indoctum mortuos et sepulchra. aut resurrectionem
mortuorum ueritate et non putant. audit primitiua masse no
strorum corporum in domini corpore ad celestia peruenisse. audit
resurrectores non in peregrinis alienisq; corporibus que assumentur
in phantasmate. sed sicut dominus resurrectit in corpore qd
apud nos in sancto sepulchro conditum iacuit. ita et nos in ipsis
corporibus quibus nunc circundamur et sepeliamur in die iudicij
resurrectores. Et ne hoc parum aliquis estimare addidit in ex
tremo capitulo. Et unicuique reddet secundum quod egit in corpo
re siue bonum siue malum. scilicet aut coronandus in corpore q;
caste egit et iuste. aut condemnandus q; uoluptatibus iniquitatibusq;
seruauit. Hec audient indoctum uulgus in tanto scilicet mortuo
rum sepulchra corporum resurrectionis sonitu nullam strepitum nul
la insidial suspicatur. crede esse quod dicitur. Sanctiores autem
populi sunt. q; animus sacerdotis. Item atq; uerum electores.
admoneo ut patientiam teneat. & dicit quod ego etiam per pa
tientiam dicta. Et tamen anteq; uultum diuocis eucliam. &
dogma origenis de resurrectione breuiter exponam non enim
uim potest sare anodum. nisi ueritate perspexerit. illud diligenter
obserua. et caute relapsi numeris. q; nouis resurrectionem cor
porum nominant. nec semel quidem carnis interuam. Suspectum tibi
sit. quod de industria pretermisit. Dicit ergo origenis in pluribus
locis et maxime in libro de resurrectione quarto et in expositio
ne primi psalms. & in thronatibus. duplicem errorem uersari in
ecclesia nostrorum et hereticorum. nos simplex et *De Noct. p. philolarkas*
x. ad id est amatores carnum dicere. q; eadem ossa & sangu

et caro idem uultus et membra totius corporis resurgant in nouissimo die. Saltem ut pedibus ambulemus operemur manibus uideamus oculis auribus audiamus circa in se mensuram uentrem in sanabiles & cibo stomachum consequentem, consequens autem esse quia ista credamus dicere nos quod comendandum nobis sit et bibendum digerenda sterora, effundendum humor, ducenda uicere, liberi procreandi. Quia enim membra genitalia si nuptiae non erunt, uo dentes sibi non molendi sunt. Quia uenter et cibi, si uicere apostolum et y nulla destruantur, ipse iterum clamante, caro sanguis regnum de non possidebunt neque corruptio incorruptio nem. Haec nos innocentes et uictos aliter dicere: hereticos uo in qua parte sunt marion appellat uelominus mand nomen in fame penitus et carnis et corporis resurrectionem negare, et salutem tantum anime tribuere, frustra nos dicere ad exemplum domini resurrectionis cum ipse quoque dominus in phantasmate resurrexerit, et non solum resurrectionis eius sed et ipsa naturalis. *Dei Co. 15. 45*
id est putant uita magis si q fuerit, sibi autem utranque displicere sententiam fugere se et nostrorum carnis & hereticos phantasmata, quia utranque pars in contrariam uiam sit, alii uos se uolentibus esse quod fuerunt alii resurrectionem corporum omnino denegantibus. Quatuor inquit elementa sunt per philosophi quae nota et media, de quibus et omnia res et corpora humana compacta sunt, terra aer aqua et ignis. Terram in carnibus accen in halitu, aquam in humore ignem in calore in reliqui, quum ego anima caducum hoc frigidumque corpusculi de uisione dimittitur paulatim redire omnia ad materiam suam substantiam, carnis in terram elabi, halitum in aera misceri, humorem reuerti ad abyssi, calorem ad aethera subuolare, et quo modo si secretum lactis et uini mixtum in pelagus uelutq rursus separare quod nullum est unum quoque et lac quod nullum non perire, tamen non posse quod fusiui et sequari, sic substantiam carnis et sanguinis non perire quidem in originalibus materijs non tamen in antiquum redire compigerit, nec posse ex toto esse quod eadem que fuerunt. Cum autem ista dicantur soliditate carnis sanguinis uis consuetudo neruorum uenarumque perplexio et osium durities denegatur. Alia ratione resurrectione corporum consistunt eorum que in sepulchris posita sunt delapsa in ancel, pauli pauli, et petri petri, et singulos, singula.

phantasies

143.
Hoc enim sic est, ut in aliis corporibus animae que paucuerunt in aliis requirantur, nec uita uelut alia corpora pro christo sanguine fundere, alia coronari. Quis haec audens resurrectionem carnis cum negare poterit? Est inquit singulis hominibus ratio quaedam deo artifice iustitia, que simul mater in medulla principis tenet. Et quomodo tanta arbori magnitudo truncus nam porta sola non uidentur in semine, sunt tamen in ratione seminis, quam greca uocant, et in grano framentum est in triticum uel medulla uel uertula, que quum in terra fuerit dissoluta trahit ad se uicinas materias, et in stipulam sola arbutaque consistunt, aliudque mortuum et aliud resurgit, neque enim in grano tritici radices calmus sola arbuti paleae dissoluitur, sunt sic et in ratione humanorum corporum manent quidem resurgendi antiqua principia, et quasi id est seminarum mortuorum simul terre constructur, quum autem uidet dies ad uenerit et in uoce archangeli atque in nouissima tuba terra tremuerit mouebuntur statim semina, et in puncto hunc mortuos germinabunt, non tamen calidem carnis nec in his formis resurgunt que fuerunt. Uti sicut uerum esse quod dicitur. Audi apostolum. Sed dicit aliqui quomodo resurgit mortui. Quia autem corpore ueniunt? Insuper tu quod semina non corpus quod futurum est semina sed nudum granum, ut patet in uita uel arbori. Et qua de grano tritici ac semine arborum ex parte iam diximus, nunc de aere unam distemus. Quantum partium est ita ut iux duobus digitulis teneri possit. Si sunt uideat. Vbi nudam et tritici & propinquum uertulo perplexio. Ubi pampinorum umbrae uel et uarum pulchritudo futurum una parturitur. Aridum est quod tenetur et poro iux cernitur, sed in siccio illo grano potentia dei et occulta ratione seminis spiritum ita multa funditur, hoc ligno tribuit, homini non tribuit, uod perituum est honoratur, quod mansurum, nec posturatur ne aperit uoluntatem, et uis rursus omnia sanguinem membra, ut creceatibus capillis, tonfore opas, uisus penitus digerit, incrementa unquam rescandae sunt in inferiore parte uel sterora uel libidines effluant. Si affert ista inegal rursuorum & carnis in qua place redito non possunt, quasi minus obstruere resurrectionem, mortuorum, Seminat in corruptione, surgit in incorruptione, emittatur in consuetudine, surgit in gloria, Seminat in infir-

antibarian

mitate. suget in uirtute. Seminatur corpus animale. suget
corpus spirituale. Nunc oculis uidemus. auribus audimus. ma-
nibus agimus. pedibus ambulamus. in illo autem corpore spi-
ritali non uidebimus. non operabimur. non ambulabimus. se-
transfigurabit dominus corpus humilitatis nostre. conforme
corpori glorie sue. Quando dicit transfigurabit. id est ma-
thematice; membrorum quibus nunc utimur diuersitas
denegabitur. Aliud nobis spirituale et eterneum promittatur.
quod nec tactu subiacet. nec oculis cernitur. nec pondere pre-
grauatur & pro locorum in quibus futurum est. uarietate u-
mutabitur. Alioquin si eadem carnis erunt. et corpora que
fuerunt. rursum mare ac femine. rursum nuptie. uis
hirsutam supercilium barba prolixa. mulieribus lenes ge-
ne. & angusta pectora. ad concipiendos et parendos signi ue-
ret et femora dilatata sunt. Resurgent etiam infantuli. re-
surgent senes. Illi nutriendi erunt. hi baculis sustentandi.
Hec uel o' simplicis anime. resurrectio domini decipiat q' ma-
nus et latera monstrauerit. in litore steterit. in itinere. cum
cleopha ambulauerit. & carnis et ossa habere se dixerit. sicut
corpus alius potest priuilegius. de uiri semine & carnis uolupta-
te non natum est. Comedit post resurrectionem suam et bibit
uestitus apparuit. tangendum se prebat. ut dubitantibus apo-
stolis fidem faceret resurrectionis. sed tamen non dissimulat
natum aera corporis et spiritalis. Clausus ingreditur hostias.
et in fractione panis. ex oculis exiit. Ergo & nobis post re-
surrectionem bibendum erit et comedendum. et post resurrectio-
nem sterco digestenda. Et ubi erit illa promissa. oportet
mortale hoc induere. immortalitatem. Hec est omnis cau-
sa q' in expositione fidei tue. ad dependens aures ignorantium.
nouit corpus et nec semel carnis nominal. dum homines pu-
tant se carnes in corporibus consistere. & idem carnis esse. qd
corpus. Si idem est. non diuersum esse significat. Scio enim
te hoc esse diciturum. putauit idem corpus esse. quod carnem
simpliciter sum locutus. Quare non carnem potius nomina-
ui. ut corpus et in carne. et caro & in corpore demonstrat.
Sed mihi crede non est simplex silentium tuum. alia enim
carnis alia corporis distinctio est. Omnis caro et corpus.

144.
non omne corpus et caro. Caro est proprie. que sanguine uentis
ossibus neruisq' constituitur. Corpus. quare et caro dicitur. in-
terdum tamen. eterneum uel eterneum nominatur. quod tactu
uisusq' non subiacet. & plerumq' uisibile est. atq' tangibile. Pari-
et corpus est. sed non caro. lapis corpus. sed non caro dicitur. un-
de apostolus corpori celestia appellat. & corpora. terra. Cele-
ste corpus solis. lune. stellarum. terre. ignis. aeris. atq' terre.
et reliquorum que absq' anima. his consistuntur elementis. Melius
intelligere nos subtilitatis uestigia. archana que in cubaculis
et inter perfectos loquimur. et que populus foris stans non me-
retur audire. proferre in medium. Hec est illud quod reducta
ad querculam manu. & concipiantibus digitis uidentes dicitis.
Omnis gloria filie regni intrinsecus. Et introduxit me rex in-
cubiculum suum. Dicit quare corporis & non carnis resurrectio-
nem dixeris. sicut ut nos rudes carnem te dicere putaremus in
corpore. et hi qui perfecti sunt. intelligunt carnem in corpore de-
negari. Deniq' et apostolus in epistola sua. ad colossos uolens corpus
corpus christi carnem & non spirituale. scilicet tenuis. demonstra-
re. significanter locutus est dicit. Et uos cum essetis aliquando
alienati a christo & inimici sensus eius in operibus malis. recon-
ciliati in corpore carnis sue per mortem. Rursumq' in eadem
epistola. In quo et circumcisus estis circumcisio. non manufacta
in popolatione corporis carnis. Si corpus solum carnem signifi-
cat. et non est nomen ambiguum. nec ad diuersas intelligentias
multi potest. nisi superflue. corpus dicitur et carnis. quasi
caro non intelligatur in corpore. In simbolo fidei & spei nostre.
quod ab apostolis traditur. non scribitur in charta. et in numero
sed in tabulis cordis carnalibus. post confessionem trinitatis & uni-
tatem ecclesie. omne christiani dogmatis sacramentum. carnis
resurrectione concluditur. et tu in tantum corpus. et uerum
corpus. et uerum corpus. & uisus in nouis corporis uel sermone
uel numero morari. nec semel nominal. carnem. Quia si semel
nominant carnem. corpus non tacent. Sed et illud quod ap-
te subiectis. & peccatis prudenterq' dissimulatis. sate nos inte-
ligere. Huiusmodi testimonij ueritatem resurrectionis. probis
quibus origenes negat. et de dubijs incerta. confirmatis. certa
fide domini subita. tempestate subuenit. Seminatur inquit cor-
pus animale. suget corpus spirituale. neq' enim uident. neq'

nubentur, sed erunt sicut angeli in cælis. Que alia exempla assime
res si resurrectionem negaverit. Ut resurrectionem carnis ueritate
et non putante ut loqueri confitatur. Post illa quibus ignorantia
blanditur et auribus, qd in ipsis corporibus in quibus mortui sumus
et sepulchra resurgimus. hæc ponit ad iungit et dicit. Quoniam spiritus
aut carnis et illa non habet sicut me uident habere. Et proprie
ad thomam. Ostra dignum tuum in manus meas et manum iu-
tuam in lateri meo, et noli esse incredulus sed fidelis. Sic et nos
post resurrectionem eadem habebimus membra quibus nunc uti-
mur eadem carnis et sanguinem et ossa. quantum in scripturis
sanctis open non natura damnatur. Denique et in gentili scriptum
est. Non permanere spiritus meus in hominibus illis quia caro sit.
Et paulus apostolus de priua doctrina et operibus iudeorum non
adequari ait carni et sanguini. Et ad sanctos qui utiq; in carne
erant dicit. Vos autem in carne non estis sed in spiritu. si tamen
de spiritu habitat in uobis. Negando enim eos in carne quos in
carne esse constabat non carnis substantiam sed peccata damna-
bat. Hæc est hæc est resurrectionis ueni confessio. que sic gloriam
carni tribuit ut non auctoret ueritatem. Qd dicit apostolus corrup-
tibile hoc et mortale. hoc ipsum corpus id est carnem que tunc
uidebatur ostendit. Qd autem copulat induere incorruptionem et
immortalitatem. illud indumentum id est uelamentum non di-
cit corpus absolute quod oritur in gloria. sed quod ante ingloriam
fuit efficere gloriosum. ut mortalitatis et infirmitatis uulnere
ueste deponat. immortalitatis auro et ut ita dicam firmatatis atq;
uirnatis induamur. uolentes non spoliari carne sed superestri
in gloria et domualium nostrum quod de celo est. superindui
delectantem. ut deouetur mortale a uita. Certe nemo superin-
duntur nisi qui ante uestitus est. Sic et dominus noster in mon-
te transfiguratus in gloria est. non ut manus et pedes ceteraq;
membra perderet et subito in resounditate uel solis uel spere uol-
ueretur. sed eadem membra solis fulgore rutilantia apostolorum
oculis perstringerent. Unde et uelumentum eius mutata sunt.
in candorem non in aërem. ne forsitan et uestes eius alteras
spirituales. Et facies eius inquit fulgebant quasi sol. In autem
facies nominatur. etiam qd et cetera membra conspecta sunt. Enoch
transiit in carne est. hebrai carnes in passum in cæsum. necdam.
mortui et paradisi iam celum habent quoq; membra cum quibus

149.
cipi sunt atq; transiit. Quod nos imitatur. uicino illi possident eò
sortio de. Vescuntur celesti pane. et saturantur omni uerbo de. ci-
deus habentes deum quem et abam. Audis dicentem saluatorem et
caro mea requiescat in spe. Et in alio loco. Caro eius non uideri corrup-
tionem. Et rursum. Omnis caro uidebit salutare dei. Et in semp
corpus ingenuitas. Profer magis hæc edes. que ossa unguis ostibus
et educens ea de sepulchris suis et super pedes stare facies carnis uer-
uig; constringit. et curae desuper trepit. Tunc iob tormentorum uir-
tor. et resta uidentis puride carnis sanctorum miseris suas resurrectio-
nis spe et ueritate solatur. Quis mihi tribuat ut seruiantur sermone
mei. Quis mihi det ut exaritari in libro libro ferreo et plumbi lam-
na uel ceteri sculpantur in silice. Sed enim qd redemptor meus uiuui
et in nouissimo die de terra surrecturus sum. Et rursum circumda-
bor pelle mea. et in carne mea uidebo deum. quem uisurus sum ego
ipse. et oculis meis conspexurus sum. et non alius. Reposita hæc est spes
mea in sinu meo. Quid hæc propheta manifestat. Nullam tam ap-
te post christum qd uite ante christum. Uult uerba sua durare in-
perpetuum. et ut nulla possint uentilare deleri exarari ea in plum-
bi lamina et silipi in silice. Speat resurrectionem. immo nouit et
fidet qd uiuat christus redemptor ipsius et in nouissimo die de terra
surrecturus sit. Necdam dominus mortuus cur. et ablati celestie
redemptorem suum uidebat. aut inserit resurgentem. Illud uo quod
inset. et rursum circumdabor pelle mea et in carne mea uidebo
deum. puto qd non loquatur quasi amator carnis quam putat
dãd fiteretq; careret. sed ex fiducia resurgendi contemnit puden-
tia solano futurorum. Res uisum ait circumdabor pelle mea. In
corpus. ætherium. ubi aerium et spiritum et hauri simile. Certe
ubi pellis et caro ubi ossa et meru et sanguis et uene. ubi carnis stru-
ctura. ubi specus proprietatis. Et in carne mea inquit uidebo deum
Quando omnis caro uidebit salutare dei id est iesum deum tunc
et ego uidebo redemptorem et saluatorem et deum meum. Uide-
bo autem in ista carne que me nunc cruciat. que nunc pax do-
lore distillat. Idcirco deum in carne conspexim. quia omnes
infirmitates meas sua resurrectione sanabit. Hæc nra uide-
tur iam tunc iob contra originem scriberet. et pro carnis uer-
tate in qua tormenta sustulit. alterum contra hereticos hu-
bere certamen. Dolet et si frustra tanta pepercissis sit. et alia-
spiritaliter resurgente ista carnaliter cruciata sit. Unde in

uleat et exaggetur. & omnia labris confessionis archana manife-
 sta uoce concludit dicens. Quem uisurus sum ego ipse. et oculi mei
 consecrati sunt. & non alius. Is si non in seculo suo resurrecturus
 est. si non alidem membrum que iacuerit in stercore. si non eosdem
 oculos aperiat. ad uidentium deum quibus uideatur ueremcu-
 los. ubi erit ego ibi. Tollit ea in quibus steterit iob & donat inibi
 inane uocabulum resurrectis. quomodo si nauim post naufragium
 restitutam uelut & negit singula de quibus nauis constructa.
Ego libere dicam. et quousq; torquetur ora. trahunt capillum appropia-
 datus pede uiciorum lapides requiratis fidei ecclesie aperit
 me confitebor. Resurrectionis ueritas catholice sine carne et ossi-
 bus et sanguine et membris intelligi non potest. sibi caro & ossa
 et sanguis & membra sunt ubi necesse est & seculi diuersitas sit.
Ubi seculi diuersitas est: ubi iohannes iohannes. & maria maria.
Noli timere nuptias. quia etiam ante mortem in seculo suo sine se-
 culi opere ueretur. Quando dicitur in illa die neq; nubent neq;
 nubentur: de his dicitur qui possunt nubere et tamen non nubent.
 nemo enim dicit de angelis neq; nubent neq; nubentur. Ego
 nunq; audiu spiritualium ueritatem in q̄do nuptias celebrari
 sed ubi seculi est ubi uir & femina. Unde et tu uirtus licet cogites
 ueritate consistit et deus. Aut coronandus in corpore q̄ caste
 egrit et iuste. aut condemnandus in corpore q̄ uoluptatibus in-
 quitatis seruauit. Tolle corpus et pone carnem & uirum
 feminam non negasti. Quid enim uirum cum gloria pudicitie
 qui non uiderit seculum per quem committi potuit impudicia.
 Quis enim lapidem coronauerit. quia uirgo permansit.
Angelorum nobis similitudo promittitur. id est beatitudo illa
 in qua sine carne et seculi sunt angeli. nobis in carne et seculo
 nostro donabitur. Mea rusticitas sic credit. et sic intelligit se-
 xum consistere sine seculum operibus homines resurrecte. &
 sic eos angeli ad equat. Nec statim superflua uidebitur me-
 brorum resurrectio que carnis sint officio suo. cum adhuc
 in hac uita potest mirari opera non implet membrorum
Similitudo autem ad angelos. non hominum et gloria est. Argume-
 ta illa pueritiam et infantum & senum et ebrium et stercore
 quibus aduersum ecclesiam ueritas non sunt sua. de generalium
 fonte manantur. eadem opponunt nobis ethnia. Qui christi

-146-

anum te esse diu genitum arma deponere. Discent illi magis
 a te resurrectionem carnis consistere. q̄ tu ab illis negare. Aut si
 et tu de hostium numero est ostende te libere aduersarium. ut ab
 micorum suscipias uilincia. Dono tibi nutricula. tuas ne infantes
 uagiant. dono deceptos senes ne habere fingere contabundum.
Frustra conione. artificia ducierunt. sciente inobsequium populis
 per quadraginta annos nec inuigum nec capillorum incrementa
 sensisse. et quod his manus est non sunt atria uestimenta.
 uestimenta eorum nec in uetera ueritate calamenta eorum.
Enoch et helias de quibus dudum diximus tanto tempore in ca-
 den permanserunt. etate qua rapti sunt. habent dentes uentris
 genitalia. et tamen nec abis nec uxoribus indigent. Quid pot-
 uam dei columbarum. Quis potest de medulla illa. & de femi-
 nario uestro interiore non carnis. et carnibus sed corpus educere.
 et aliud ex alio facere. & de aqua id est uilitate carnium.
 piceola & acris corporis uina mutare. potest unq; eadem po-
 tenna qua de nihilo amata fabricatus est. reddere que fuerunt.
 quia multo minus est restituere quod fuit. q̄ facere quod non
 fuit. Miraris si de infantulis et senibus in perfecti uiri. etate
 resurrectio fiat. cum de limo terre absq; ulla. etatam incre-
 mentis consummans homo factus sit. Costa mutatur in femi-
 nam. et terro humanis condicius modo uila. et pudenda
 nosse naturatis elementa mutantur in carnis. ligantur
 in membris. discuntur in uicis. in ossa dicuntur. Vis-
 quantum genus humane generationis audire. Spiritus sanc-
 tus superuenit in te. et uirtus altissimi obumbrauit tibi. pro-
 pterea quod nasceris ex te sanctum uocabitur filius dei. Alter
 adam. alter eua. alter abel. alter homo ielus christus. et in
 hilominus diuersis exordis una hominis naturam non distet.
Resurrectionem carnis omniumq; membrorum si uelim
 probare. et ad singula testimonia explanationes ungerere.
 multis libris opus erit. Sed prelesis causis non hoc decideat. pro-
 positum enim non origeni in omnibus respondere sed fraudu-
 lente satisfactionis aperire mysteria. Attamen quia longus
 fui in assensione contraria et ueror. ne dum fraudes pondere
 studeo scandalum lectori reliquerim. accuratius testimonia
 ponam cursimq; perstringam. ut toto contra ueritatem
 argumentationem suspitionum pondere dimicemus. Qui

uestem non habet nuptialem. nec seruauit illud mandatum can-
dida sint uestimenta tua semper. manibus pedibusque contringuntur
ne reamur in conuiuio sceleris in solo stet ad deitatem dei. Mur-
tur in gehennam ubi fletus oculorum & stridor est dentium.
C
apilli capilli uestri numerati sunt. In capilli puto facialis dentes.
F
rusta autem numerati si aliquando perierit. Uenerit homo in
qua omnes qui in monumentis sunt. audient uocem filii dei
et procedent. Audient auribus procedent pedibus. Hoc et la-
zarus ante iam fecit. Procedent autem de monumentis id est
qui in monumentis illati fuerunt. Venient mortui & resurgent
de sepulchris suis. nos enim qui a deo est. medulla est ossibus coram
tunc implendum quod dominus loquitur per prophetam. Popu-
lus meus intra in cellaria tua aliquantulum donec in mea
transseat. cellaria sepulchris significans. de quibus utique hoc profe-
tur quod conditum fuerit. Et exiunt de sepulchris suis uelut
hominis de unguibus soluit. Gaudebit cor eorum. et ossa eorum
sicut sol orientur. Venit omnis caro in conspectu domini. Et
mandabit pistrinam maris et eructabitur ossa que comederant.
et faciet compagem ad compagem. & os ad os. et qui in terra
pulvere dormierunt resurgent. alij in uitam eternam alij in
opprobrium et confusionem eternam. Tunc uidebunt iusti
impiorum penas atque cruciatum. quoniam uerum eorum no
morietur. & ignis eorum non extinguetur. et erunt in conspe-
ctu omnis carnis. Quaeque ego uideui hanc spem fecit
exhibuimus membra nostra famulanta immunditia. et in-
quirat ad iniquitatem ita exhibeamus ea famulanta iustitie
ad sanctificationem. ut resurgentes in corpore nostro ambulemus
ambulemus. quomodo et uita domini iesu manifestatur in
nostro mortali corpore. Et qui suscitauit iesum de mortuis a
mortuis uiuificabit et mortalia nostra corpora propter inha-
bitantem spiritum eius in nobis. Iustum enim est ut qui sem-
per mortificationem crucis in corpore nostro circumtulimus
uita quoque iesu manifestetur in corpore nostro mortali. id
est carne mortali secundum naturam. eterna secundum
gratiam. Videt et stephanus stantem iesum ad deitatem
patris. et manus moysi mutat est in candorem uulsi. &
deinceps coloris pristini restituit ut utraq; diuersitate ma-
nus fuit. figuratus ille heremite. cuius pedum uiam lapidum

147
uas quod fecerat contractum est. de eadem massa & de eodem luto
redintegratur quod ceciderat. Sed et ipsum resurrectionis uocabu-
lum significat non aliud ruerit aliud suscitatum. et quod dicitur
mortuorum carnes propriam demonstrat. quod enim in
homine moritur hoc et uiuificatur. Uulsi enim ille uincit
hinc totus refertur ad stabulum. et delectorum plage in-
mortalitate sanantur. Aperta sunt & sepulchra in domini pas-
sione. quando sol fugit. terra contremuit. et multa sancto-
rum corpora surrexerunt. et uisus sunt in sancta ciuitate. Quis
est inquit ista? qui ascendit ex eodem siluanda uestimenta.
cuius est uos? sic formosus in stola candida. Eodem autem re-
tenuit uicere pretatur. ut cruciatum. uos. autem caro aut in
tribulatione. Pauca uerba totum resurrectionis mysterium
demonstrat. id est. se ueritatem carnis et augmentum glorie.
E
t est factus. Quis est qui ascendit de terra ascendit de sangui-
ne? Cuius uestimenta iuxta prophetam iacob qui allegauit
pallium suum ad iuxtam & torcular calcatur solus multo ru-
benta sunt. De uos. id est de carne siue tribulatione mu-
di. ipse enim uicit mundum. ideoque rubri et terrena sunt
uestimenta cuius quia sicutis forma est pre filijs hominum.
propter gloriam triumphantem in stola candidam commutata
sunt. et tunc uice de christi carne completum est. Quae est
ita que ascendit dealbata immixta super flammam suam.
E
t quod in eodem libro scribitur. Stratus meus rubicundus
sue candidus. Hunc imitantur qui uestimenta sua non in
quinauerunt cum mulieribus. uirgines enim permanserunt.
qui se castauerunt propter regni gloriam. utaq; in albis erit
uestibus. Eo tempore laetentia domini opere perfecta mon-
strabitur. Omne quod dedit michi pater non perierit ex eo
quoquam. sed resuscitabit illud in nouissimo die. totum ui-
deat hominem quem totum nascendo susceperat. Tunc omni-
que penitent & in inferioribus obrutur. hinc est saluatoris
tota portabitur. et que peccatis languida fuit. de mentis
iudicij sustentabitur. Tunc uidebitur illum qui compunxit
qui clamauerunt. crucifige. crucifige. talem. Tribus se tribus cae-
ditur pectora ipsi et mulieres eorum. ille multos quibus domi-
nus locutus est. crucem portat. filie. hereditatem notat. Ste-
re super me. sed super uos flet & super filios uestros. Tunc an

angelorum uenturum completur. qui suspensibus apostolis in celum in eodem dixerunt. Hic iesus qui assumptus est a uobis in celum. sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in celum uale est autem iuxta dominum dicit post resurrectionem qua diuinitas diebus comedere cum apostolis ne phantasma putarentur et hoc ipsum qd comedit in carne & in membris uisus est. in phantasmate confirmare. Aut uerum est quod uidebatur aut falsum. Si uerum est: ergo uere comedit & uere membra habuit. Si uerum falsum. quomodo res falsas ostendere uoluit. ut resurrectionis ueritatem probaret. Hinc enim falso uerum probat. Ergo inquit & nos comescimus sumus. Hic dicit. non es scriptum est. Et tamen si credatur non puro comederos. legi enim non est regnum dei. capum et potum. reponuntur nobis que oculis non uident. nec auris audiunt. nec in cor hominis ascenderunt. Moyses & beatus quadraginta diebus ieiunauerunt ac noctibus. Hoc hominum naturam non patitur. sed quod homini impossibile est. deo impossibile non est. Sicut qui futura predicit. non interit. uerum post decem annos an post centum uentura pronuntiat. quia una est scientia futurorum. sic qui quadraginta diebus potest ieiunare et uiuere. immo non potest ieiunare sed uiuit uirtute dei. et eterno te pore poterit ab his. etia et potu uiuere. Quare fauam comedat dominus. ut resurrectionem probaret. non ut eius fau abis inella promitteret. Pileum in primis assumit. ut dubitantes confirmaret apostolos qui ad illum accedere non audebant. qd putarent se spiritum uidere non corpus. Ar chisynagogi filia suscitatur. et cibum accipit. Lazarus quadragesimus mortuus resurgit. et prandens inductus. non quia apud infros esturibat. sed quia difficultas operis scrupulositate fide requirebat. Quomodo uerum manus et uerum ostendit latius. ita uere comedit cum discipulis. uere ambulauit cum cleopha. uera lingua locutus est cum hominibus. uero cubiti distulit in gena. ueris manibus accepit panem benedixit ac fregit. & porrigebat illis. qd uerum ex oculis repente euasit. uirtus dei est. non uim phantasmatis. alioquin et ante resurrectionem quum eduxissent eum de nazareth ut precepissent de superlatio montis transiit per mediu. id est discipulus est de manibus

eorum. Nunquid iuxta marcionem dicere possumus. qd et naturalis eius in phantasmate fuerit. quia contra naturam. qui tenebatur. clapsus est. Quod magis licet. hoc domino non licet. A pelionius thianus scribitur qd quum ante dominicam staret in consistorio. repente non comparuit. Noli potentiam. dominum magorum prestigij ad equare. ut uideatur fuisse quod non fuit. ut putaret comedere sine dentibus. ambulat se sine pedibus. fragile panem sine manibus. locutum esse sine lingua. & latu monstruallē sine costis. Et quomodo inquit non cognoscebat eum in uentre. ipsum habebat corpus quod habuit. Audi scripturam dicentem. Oculi eorum tenebantur. ne eum agnoscerent. Et rursum. Aperti sunt oculi eorum. et cognouerunt eum. Nunquid alius fuit. quando non cognoscebatur. et alius quando cognuit. Certe unus atq. idem erat. Cognoscere ergo et non cognoscere. oculorum fuit. non eius qui uidebatur. licet & ipsius fuerit. oculos enim tenebat eorum. ne se agnoscerent. Deniq. ut fuit erroris qui uersabatur in medio. non corpus domini sed oculorum fuisse clausorum. aperti sunt inquit oculi eorum. & cognouerunt eum. Unde et maria magdalene. qd non cognoscebat iesum et uiuum querebat inter mortuos. ortolanum putabat. Agnouit & dominum uocat. Post resurrectionem iesus stabat in latere. discipuli in naui erant. ceteri non cognoscentibus eum dicit discipulus quem diligebat iesus petro. dominus est. Prior enim uirginitas uirginalē corpus agnoscat. Idem erat & non idem omnibus uidebatur. statimq. subinguitur. Et nemo audebat interrogare eum tu quis es. scientes qd dominus est. Nemo uidebat. quia deum sciebant. Uidebantur eum prandē te quia hominem et carnis uidebant. non qd aliter deus aliter homo esset. sed unus atq. idem filius dei cognoscebat. ut homo adorabatur ut dominus. Saluet nunc mihi phisosophandum est. incertus esse sensus nostrus. et maxime uisum. Carnades aliquis ad inferis suscitandus est. ut profertat remum in aqua fractum uideri. porticulis longuoz angustiores. rotundos procul. turrium angulos. columbarum colla. ad singulas conuersiones coloris mutante. Cui Quum rhode petrum uirtute. & apostoli diceret. ob periculi magnitudinem euasisse non credunt. phantasma suspi

cantur. Porro quod clausis ingressus est hostijs: eisdem iuratus fuit
 cuius ex oculis emanare. Luceat ut fabule: ferunt uidebat
 trans parietem. dominus ingressus clausis hostijs phantasma
 facit: mirare non poterit. Aquile et uulture transmarina
 na cadaverem sentiunt: saluator apostolos suos nisi hostium
 aperuerit non uidebit. Die mihi acutissimus disputator: quod
 est manus: tantam terre magnitudinem pendere super nihilum
 et super aquarum incerta librari: an deum transire per
 clausam portam & creaturam cedere creatori. Quod manus
 est tribus: quod minus est calumniari. Petrus super aquas
 ambulat: grandi et solido corpori mollis unda non cedit: paululum
 fides datur & statim nativum suum corpus intelligit: ut nos
 sciamus super aquas non corpus ambulasse sed fidem. Oro te qui
 tantum contra resurrectionem sententiam argumentaris: uel simpli-
 ter mecum loquaris. Credis uere dominum resurrexisse in eodem quo
 mortuus est: quod sepulchrum est: an non credis? Si credis: cur ista
 proponis per que resurrectio denegatur? Si non credis: quod
 ita imperitorum lactus animalis & resurrectionem casto
 nomine uentilas? Audi nuper de marmone quaedam
 schola: uel inquit: a qui in hac carne et in his ossibus resur-
 rexit. Gaudens animus statim inuitit. Conspicuit enim
 sumus & conuexerunt christo per baptismum. Anime
 an carnis resurrectionem dicit? Respondit non solum anime
 sed et carnis que cum anima renascitur in lauacro. Et quo
 modo perit: que in christo renata est? Quis scriptum
 est: Caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Ante
 de obsecro te: quid dicatur: regnum dei non possidebunt.
 N inquit non resurgent? Sed non possidebunt. Quare non
 possidebunt? Quis sequitur: neque corruptio in corruptio
 nem possidebit. Tandem ergo regnum dei non possidebit:
 quando caro tantum saluatur & permanserit. Quam
 autem corruptam inducere in corruptionem: et morte
 inducere immortalitatem: & lutum carnis in restu
 fuerit excoctum: que prius graui pondere premebatur
 in terra: acceptis spiritus pennis: et immutationis non
 abolitionis noua gloria uolabit ad deum: et tunc im-
 plebitur illud quod scriptum est: *liberta est mors in*

uictoria. *Si est mors contento tua: ubi est mors aculeis tuis?*
 P *reposito ordine de animarum statu et carnis resurrectione respon-*
dimus: omnisque principis epistolae: et tota nobis contra egregios
tractatus eius disputatio fuit: malumus enim de da rebus quod
nostris inuicem dicere. Si peccauerit homo in hominem rogabit
pro eo dominum: Si autem in deum peccauerit: quomodo erit pro eo?
 H *unc eductus sumus omnia. Hostis aduersarius immortalis edo*
persequimur: blasphemantibus deum de clementem porrigimus ma-
num. Scribit ad episcopum theophilum apologiam cuius istud
exordium est: Tu quidem ut homo dea et apostolica ornatus gra-
ta curam omnium ecclesiarum magnamque eius que in hinc
solum est sustinens: cum ipse plurimis sollicitudinibus ecclesie
de que sub te est distingaris. Laudat facienda: personam pri-
epum trahit. Tu qui regularis quare ecclesiasticas: et necni con-
cilio canonibus utris: et alienos clericos & cum suis episcopis com-
motantibus uicis uisitare: responde mihi. Ad alexandrinum
episcopum palestina quid perinet? Nisi fallor hoc ibi dixerunt:
ut palestina metropolis cesarea non sit: et totius orientis anto-
chia. Aurigatur ad cesariensem episcopum referre debentis cui
spreta communiore tua communiore nos nouit: aut si
procul expedire iudicium erat: antiochiam potius littere
dirigende: Sed noui cur cesarea: cur antiochiam nolueris mir-
tere. Scias quid fugere: quid uitare? Maluisti occupari in
rebus molestiam facere: quod debuit metropolitano tuo honorem
reddere? Hoc hoc dico quod preter amicitias que susceptionem gene-
rant: que in legatione reprehendam: sed quo apud interrogan-
tes magis et prestantes te purpare debuit. Multis religiosis
num hominum de uisitorum presbyterum uirum potentem
ram ex ipsa uicibus et habitis dignitate quod diuine intelligentie:
curare etiam eos qui animo uehementer egrotant: sitamen-
sentum sui languoris habeant. Homo de mittit hominem de
 H *ibi inter episcopum & presbyterum: eadem dignitas interitus*
et nulli. Hoc facti imperio in portu ut dicitur naufragium
 J *se uisitoris qui in celum tuis laudibus tollitur idipsum in*
fanatur alexandrie: quod tibi heresythym. Ex quo non lega-
tus aduenisse uidetur: sed locum. Alioquin et littere manus eius
scripte que uel ante tres menses legationis ad nos directe eant:
errorum portantes: uincenzo presbytero reddere sunt: que:

usq; hodie ab eo tentatur: quibus cohortatur ducem exercitus
 tui: ut super petram fida stabili: persistat: gradu nec nostris
 nemis terreatur. Pollicetur se anteq; legationis esse ulla suspi-
 cio uenturum hierosolymanam: et ad adueniunt suum dico ad
 uersariorum cunctos perferendos: & inter cetera his etiam ug-
 bis unatur. Quomodo in acre dissoluitur: et cetera ad uicem iam
 ignis liqueat: ita dissolubuntur. Quis semper ecclesiasticis
 fides restitit: nunc per homines simplices eandem fidem in
 quietate conatur. Rogo te lector: qui hoc scribit anteq; ueni-
 at: quid tibi uideatur: aduersarius an legatus? Ite et quere-
 nos putissimum uel religiosissimum: & ut uerbum exprimam?
 uerbo dicolum postsumus dicere. Ite est homo diuini intel-
 ligentis: tam potens: & tanta uicellus et habitus dignitate: ut
 quasi spiritalis hypocrisis languorem animarum nostrarum
 sua ponere presentia mungare: si tamen nos uoluissimus illi
 ut medicane adquelescere. Curaret se tali medicamine: qui
 enam ipse alios curare consueuit. Nobis diuina illa intelligen-
 tia pro christo stultitia est: Libenter nostra rursitate: lau-
 guemus: ne eobyro uestro preuidere dicemus. Tunc uero
 sanctimonie pro optima uoluntate: quasi ad finem usq; per-
 ducta sit: deprecamur dominum in sanctis locis nocere ac die:
 ut reddat perfectam mercedem: et coronam uicis largiatur.

R **ec**te gratias agis: nisi enim uenisset sidorus: tu in tota palestina
 non tam fidem sedalem non inuenissis. Hic tibi ille promissum
 apporrtasse auxilium: heeres in turba rusticorum: quia
 sapientiam tuam intelligere non possent. Hec ipsa apologia
 de qua nunc sermo est: uisidoro presentis et multum collabe-
 rante dicata est: ut idem esse dicatur: & baullus litterari.

Q **u**um ego huc uenisset et accessisset ad eos tribus uicibus
 et admonuisset tam diuine sapientie tue: q; propriis intel-
 ligentis: habentia uerbi medicinam: neq; profuit alicui:
 nec profuit ei quisq;. Huc qui per nos uicel dicatur ad nos ac-
 cessisse: ut et inueniendo mihum numerum conferuaret: q;
 episcopi theophrasti mandatum nobis loquebatur: litteras ad
 nos ab eo missas noluit reddere. Quumq; deceamus: si lega-
 tus et redde: legationis epistolam: si epistolam non habes: quomo-
 do te legatum probabis? respondit habere: se quidem ad nos:
 sed abinuenim ab hierosolymanorum episcopo ne nobis eas

redderet. En legat constantia: qui ut pacem faceret: & suspicio-
 nem in alteram partem fauori excluderet: equum se uisusq;
 prebuit. Et: quia sine emplastro ueniat: et medicorum ar-
 mamenta non habuit: idcirco eius medicina non profuit.

H **ieronymus** est qui cum eo sunt: & secreto eorum omnibus fir-
 quantissime: & sub uisumanda testificatione: sancti fecerunt:
 q; nung de nobis ambiguntatem aliquam habuerunt: fide: di-
 centes quomodo eo tempore quando communicabamus: &
 nunc similiter eundem affectum habemus de ratione fidei.

T **u**idete quid faciat concordia dogmatum. Sidorus: quia signifi-
 catur: locus eius: homo dei et presbyter: & *siorephetero*
 et ut potens: sacro ac uenustissimus uicellus et diuine in-
 telligentis: & hypocrisis christianorum uocatur. Ego misellus
 dum in solitudine delitescit: a tanto pontifice repente truncatus
 presbyteri nomen amittit. At tamen iste hieronymus: cum
 pammola turba: et gregebus sordidatis: quid sidoro illi fulmineo
 ausus est respondere? At ne forte ille non arderet: et oppri-
 met eos presentia: et mole corporis sui: non semel non semel: sed
 frequentissime unauerunt: se cum de quo quicquid est: cur
 orthodoxum nec unq; in suspitione habuisse: hereses. O
 apertum impudentem mendacium: o testimonium pro se
 nec canonis creditum: in ore enim duorum et trium testi-
 um subit omne uerbum. Alicui dicam: tibi aliquando
 mandatum est: q; sine satisfactione fidei: communionem
 tuam subueris. Quando per uerum discretissimum: &
 christianissimum arbelaum: cuius quicquid sequeretur pacis
 erat: condicetur locus pcedens fuit: nomen hoc in primis postu-
 latum est: ut fuit: concordie: fidei: uicere: fundamenta:
 p) **o**licuius est esse se ueniam: instabat dies pasche: frequens
 monachorum turba conuenit: expectabatur in loco: quid
 faceret nescit. Repente mandatis: egredere nescio quam
 te in illo die uenire non posse. Probo ne dum episcopus hoc
 loquitur: pone uerum esse quod dicit. Propter unum multig-
 culis delitatis: ne te absente caput doleat: sistrudum sustinet:
 stomacho perfringitur: ecclesie causam negligi: tot uirorum
 et christianorum: & monachorum contentum presentiam.
 V **olumus** occasionem dare: uidebamus enim theophrasti. Dila-
 tionis iniuriam patientia unamur. *Redditur archelaus*

theophrasti

monet aliter et tertio die manere. si uellet uenire. At ille occu-
patul muliercula enim uomere non cessaret. dum nauis iam
causisset. noster uentus oblatus est. Post duos ergo menses tan-
dem expectatus uenit isidorus. quoniam ut tu scripsisti. moni-
um pro re. sed causam postulare satisfactionis audiuit. Quam
enim obicit nobis quare a communicatis si hereticis eni-
audiuit ab omnibus. Communicatumus. nihil de heresi su-
spicant. Postquam a beato papa epiphano conuenit tam fer-
uore quam litteris respondere contempsit. athenis monachus ab
eodem epiphano scripta uenerunt. ut ab his satisfactione fidei
nullis uentore communicaret. prelo sunt littere. nec su-
per hac re dubitare potest. Hec sunt que statim turba respo-
dit. non ut tu argumentaris. ex eo te non esse hereticum. quia
aliquando non dicitur sis. hac enim ratione. egrotare non de-
bebit. qui ante egrotationem sanus fuit. Quando autem
egrum est de ordinatione pauliniani & aliorum equi cum
eo sunt. uentilari. tunc uidentur se reprehendi cum propter
caritatem atque concordiam concederetur eis omnia. hoc
autem solum exoptaretur. ut licet ab aliis contra regulam or-
dinati essent tamen subicerentur ecclesie dei & non scinderet
eam neque proprium sibi faceret principatum. in hoc non ad
adquecentis exoptent proponere de fide et omnibus notum
facere. quod si non arguerentur hi qui cum presbytero heretico
modo erant. nihil culparent in nobis. sin autem arguerentur
erroris et culpe. cum penitus non queant de istiusmodi que
stionibus disputare. satisfactionem certam propter non inuenien-
tes ad ista confugerent. non quo sperarent nos posse conuicta
sed fama nostra ledere niterentur. Quod perplexa oratio
est. nemo unum interpretationis puer. talis et græca est.
I nterum ego gaudeo. quod qui me decollatum putabam subito
mihi presbyteri caput uideo repositum. Dicat nos omnino
non posse conuicta. et uenire ad prædium perhorrescat. Si
causa discordie non ex discussione fidei est. sed ex pauliniani
ut dicit ordinatione descendit. que tanta sulina est. uolen-
tibus occasionem dare nolle respondere. Confutæ fidem sed
tamen responde quod queraris. ut omnibus luceat. non de
fide sed de ordinatione est certamen. Quandoque enim in-
terrogatus de faciendo. potest tibi aduersarius dicere. non est

ordinati

ordinatioms causa sed fidei. Si ordinationis causa est. stulte fa-
ci de fide interrogatus facere. Si fidei. stulte pretendit ordina-
tionem. Porro quod dicit pensare te ut subicerentur ecclesie dei.
et non scinderent eam neque proprium sibi facerent principa-
tum. de quibus dicitur non satis intelligo. Si de me et presbyte-
ro iuncento satis multo dormitis tempore. qui post annos tres
deam nunc excuratis hec loquens. Ob id enim et ego antio-
chiam & ille constantinopolim urbes celeberrimas dixerunt.
non ut re in populis predicantem laudaremus. sed ut in agri-
et solitudine dulcescentia peccata desissent christi in nos misse-
ricordiam dilexeremus. Sin autem de pauliniano tibi ser-
mo est. uide cum episcopo suo esse subiectum. uisitari cypri.
ad uisitationem nostram intercedum uenire. non ut tuum
sed ut alienum. cui uidelet a quo ordinatus est. Quod si etiam
hic esse uoluerit. et in exilio nostro quiescat in solitudine uiue-
re. quid tibi debet nisi honorem quem omnibus debemus
episcopis. Sic a te ordinatum. Idem ab eo audies quod a
me misisse homine sancte memores. episcopus paulinus au-
ditur. Num rogauit te ut ordinaret. Si sic presbyterum tri-
bus ut monachum non aufert. tu uideris de iudicio tuo.
S in autem sub nomine presbyteri tollis mihi propter quod se-
culum dereliqui. ego habeo quod semper habui. nullum dispe-
dum in ordinatione passus est. Et non scinderent inquit. ea
neque proprium sibi facerent principatum. Quis scindit eccle-
siam. nos quorum omnis domus bealthem in ecclesia com-
municatus. an tu qui aut bene credis et superbe de fide tacet.
aut male et uide scindis ecclesiam. Nos scindimus ecclesiam.
qui ante paucos menses circa dies pentecostes quum obsecrato
sole omnis mundus iam tamque uenturum iudicem formi-
daret. quadraginta diuersis. etatis et sexus presbyteris tuis
obtulimus baptizandos. et certe quinquaginta presbyteri erant in
monasterio qui suo uice poterunt baptizare. sed uoluerunt
quicquid contra stamachum tuum facere. ne et hec tibi de fi-
de retinenda daretur occasio. an tu potius scindis ecclesiam.
qui precepisti bealthem presbyteris tuis non competentibus no-
stris in publica baptismum uiderent. quos nos diuopolim ad
confessorem episcopum dionysium misimus baptizandos.
E ecclesia scindere diamur. qui extra cellulas nostras locum

ecclesie non habemus. An tu sanctas ecclesiam qui mandata
 cleras tuis ut siquis paulinianum ab epiphano episcopo con-
 statum presbyterum dixerit ecclesiam prohibeatur intrare.
 E quo tempore usq; in presentem diem uideremus tantum spe-
 cum domini. et hereticis intrantibus paul suspitamus postea.
 N ofne sumus qui ecclesiam sanctamur. An ille qui uiuis habita-
 culum spulicrum mortuis negat. qui fratrum celsa postu-
 lauit. Quis potentissimam illam fecim totius orbis ceruicibus
 eminentem contra nostras ceruices spualiter inuatauit. Quis
 ossa sanctorum et innoxios cineres hucusq; uerbeteri umbri-
 bus sinit. Huius nos blandimentis bonus pastor iuratur ad pa-
 cem. et proprium arguit facere primatum qui omnibus
 episcopis rectam duxerat fidem tenentibus et communi-
 one se caritate sociamur. An tu solus ecclesia es. et qui te offen-
 dit a christo excluditur. Si proprium defendimus princi-
 patum ostende nos in parochia tua habere episcopum. Si non
 communicamus fidei est. responde. et ordinationis eire. De
 casionem quoq; fingunt aliam literarum. qual ducunt sibi
 scripsisse epiphanium. quam debet ille rationem pro omni-
 bus que gesta sunt ante tribunal christi. ubi maior et mi-
 nor abiq; ulla personarum acceptione iudicabitur. Autane
 quomodo possunt illius nisi epistola. quam de ordinatione
 pauliniani illicita et eorum qui cum eo sunt. a nobis con-
 gressus scripsit. sicut et ipsa eius epistola in exordio suo signi-
 ficat. Rogo que tanta est gratia et amicitia sicut alunt.
 tenentis inuoluta. Duc nos occasionem fingere. et epiphany
 aduersum te literas non habere. statimq; subiungit. Quo-
 modo possunt illius nisi epistola. quam de ordinatione pau-
 liniani illicita et eorum qui cum eo sunt. a nobis conuictus
 scripsit. sicut et ipsa eius epistola in exordio suo significat.
 Non habemus epistolam. et que et illa epistola que in exor-
 dio suo de pauliniano loquitur. Si in exordio de paulina
 no loquitur. et aliquid post exordium cuius tu nunc face-
 re mentionem. A te conuictus. Et tunc qua paulinianus
 ent presbyterum ordinat. et legitur mita ac locum
 tantamq; habet fiduciam. ut ubi paulinianum mentus
 et puerum illic puerum mita presbyterum. item que
 dios pax. tyrie ecclesie diaconum sua presbyterum. &

epiphani ad papam
 theophilum

contra nos armat. illiusq; in nos abuteat eloquentia. Tibi soli
 licet ecclesie una calcare. tu quidquid feceris norma doctri-
 ne est. et non erubescas ante tribunal christi iudicandum te
 cum epiphanium prouocare. Quae sequuntur post hoc capi-
 tulum post mense sue et domus contubernium imputat
 epiphano. scribitur cum nunq; esse fecim de origeni dog-
 matibus locutum. et sub uis uisandis testificatione consy-
 mar ducens. Ne suspitionem quidem sicut deus testis est. per-
 uas. in nobis fidee se habere monstratur. Nolo respondere. &
 arguere acriter. ne per uarij episcopum conuincere uidear.
 Nemo sunt plures epistolae epiphany. una ad ipsum alie ad
 episcopos palestinos. et nuper ad romanos urbis pontificem.
 in quibus dicit se comi multos dogmatibus arguentem no
 meruisse respondit. totumq; nostre paruitati tute et
 monasterium.

Hic uenimus ad theophilum papam qui obsecrans scripsit ut pacem
 cum rufino haberet.

Pistola tua hereditatis dominice te indicat postestorem.
 qui pergens ad patrem apostolorum loquebatur. pacem me-
 am do uobis. pacem meam relinquo uobis. Illius quoq;
 gloriantis competens est testata est. in qua beati pauci
 a nuncupantur. Blandiscit ut patre. erudit ut magi-
 ster. instituit ut pontifex. Nisi ad nos non in austeritate uir-
 ge. sed in spiritu lenitatis et mansuetudinis. ut humilitatem
 christi primo statim sermone resonaret. qui mortalium genus
 non sustinuit. et uolans. sed in precepte uigens et uacens sal-
 uauit in cruce. Legens enim in typo illius ante predictum
 memento domine dauid et omni mansuetudinis eius. &
 in ipso postea prelatum est. dicit a me. quia mita sum. &
 humilis corde. Unde et multa de sacris uoluminibus super
 pacis laude restringens. per uarios scripturarum apices uo-
 lans. quidquid dulcis et aptum concordie fuit artifice elego
 mellifluis. Currentes igitur ad pacem inuocati sumus. Exposita
 ad nauigandum uela crebrior exortationis tue aura com-
 pleuit. ut non tam reticentibus et sustidiosis tuis auris com-
 pletus fauibus dulcia pacis fluenta biberemus. Serum quid
 facimus. in quorum pontifice uoluntas tantum est. non esse
 etus. Et quanq; uoluntas quoq; apud deum mercedem.

habere propostio sua. tamen imperfectam opus etiam uolentes meo-
re contentur. Quod facti et apostolus perfectissimum uidelicet pacē
in uniuersis pacis uoluntate consistit. quantum inquit in uobis est.
cum omnibus hominibus pacem habentes. Et propheta. Pax pax
non est pax. Nihil enim grande est. pacem uoce precandare et opere
destruere. aliud uerbi aliud demonstrare. uerbis sermare concordiam
re cogere seruitutem. uolumus et nos pacem. et non solum
uolumus sed rogamus. sed pacem christi. pacem uocam. pacem sine
inimicitias pacem in qua non fit bellum inuoluntum. pacem que
non aduersarios subicit sed amicos coniungit. Quod dominatio
nem pacem uocamus. et non reddimus inuicem ut uocabulum
suum. ubi odium est. appellatur inimicitie. ubi caritas ubi
tantummodo pax uocatur. Nos itaque ecclesiam sanctamur. nec a
patrum communionem diuidimus. et ab ipsis ut ita dicam inua-
nabilis catholico sumus laice nuntii. Nemo enim magis ecclesia
fidelis est qui nuntius hereticus fuit. Sed ignoramus absque cari-
tate pacem. sine pace communionem. Legimus in euangelio.

S offerimus tui ad altare et tibi recordaris fuerit quod fuerit
tuis habet aliquid aduersum te dimitte munus tuum coram
altari. & uade prius reconciliari fratri tuo. et tunc ueniens offer
munus tuum. Si munera nostra absque pace offerre non possunt.
quanto magis corpus christi accipere. Quia consecrata ad eu-
charistiam christi respondeo amen. cum de caritate dubitans
porrigimus. Quod est ut pauenter me audias. ne ueritatem
adulationem putet. Quod si ne extrema manu uerit faciam. &
inter sacri epulis. uide osculum porrigit. Ad aduentum
ignis tuum non pauet monachorum turba sed gaudet. qui
certatim tibi procedunt obuiam. et heretici latibulis circum
sua. cupunt humilitate superare. Quos eos compellit caritas.

Nonne amare tu. Quod per hanc uiam separatos in unum cogit.
Nonne tua dilectio. Amari enim debet uicem. amari et episco-
pus non timet. Antiqua sententia est. Quod uenit metui quis
odit. quam odit. perille cupit. Unde et in nostris litteris. cum
initia paruulorum in timore consistant. periticia dilectio fo-
tus mittit timorem. Non quod monachos ubi est subiectos.
et ideo magis subiectos habet. Tu offeris osculum. illi colla tuam
mutant. Et habet inuicem. et dicam imperialis. Quasi unus
in pluribus et. ut sit unus et pluribus. cito indignatur libertatis

si opprimatur. Nemo plus impetare libere nisi qui seruitur non co-
git. Nouimus canones ecclesiasticos. non ignoramus ordines sin-
gularum. et lectione & quotidianis exemplis usque ad hanc. ita-
tem multa dedimus multa experti sumus. Qui in scripturis
bus cadit et lumbos patris habere se putat. & dignos gestiones. a
te regnum manifestat dicitur. Certe romanus populus ne
in regem quidem superbum tulit. Dux ille israelita exortus
qui decem plagas afflixerat. egyptum et ad causam imperium ce-
lum et terra & maria seruauit. inter cunctos homines quos
nunc terra generauit manifestissimus predicatur. Et ideo per
quadraginta annos obtinuit principatum. quia potestatis su-
perbiam lenitate et mansuetudine temperabat. Lapidatur a
populo et pro lapidandis omne. Quin potius deteri se uult
de libro dei. ne commissus sibi prece peccat. Cupiebat illum in
rari pastorem. quem sciebat etiam et ceteris oues suis humeris
portaturum. Pastor inquit bonus animam suam ponit pro
ouibus suis. Domi quippe pastori discipulus optat anathema
esse pro fratribus suis atque cognatis secundum carnem qui sunt
in uelut. Et si ille caput porce ne perdit peccat. quanto magis
parentibus prouidendum est ne ad inuicendam prouocent filii
os suos. & inuicem durit. etiam nauissimos compellant esse
asperos. Epistola cogit me uerba loqui. dolor longius. Verber
in suis illis ut ipse iure pacialis. ut ego sentio mordacissimo
litteris quod nuntius a me ledit sit nec dicat hereticus. Quomodo
ipse me ledet. egrotantem morbo pessimo & rebellem ecclesia.
e uenientis. ab alijs laiculis accitit aduersarijs parere ledere no
ledentem. Anteq̄ ordinaretur fuerit motus nullam dicit inu-
le et sanctum papam episcopatum quo electione de dogmatibus.
Et que cum uino compellitur. sicut ipse tamen scribit. inde dum
in populo disputaret. unde nono quo cedatur. Sic enim pru-
dentia tua periculis esse itulit. quod electione. et nihil esse
tatis nisi forte necessitate est tace q̄ loqui de grandibus. Certe
quod illud tantum ingenium flumenque eloquentie fuit. ut
in uino ecclesie tractat cuncta comprehendit se dicit. de
singulis nouimus eruditissimos. uos infinita uerborum multa
confiteri possit. Sed hoc quod ad me. Nouerit ille qui audiuit.
sciat ille qui scripsit. me ab acclamatione sui et ipse libere. nec
ego interfu. nec audiui. Quis e populo suum in uino ne unus

quidem quia multis clamantibus tacui. Conferamus arguē
tis accusantisq; personā. et cuius uel mortem uel uitā uel
doctrina presentat illa magis accommodemus fidem. Videlne
q; clausit ut dicitur oculis summa quaeq; perstringam; nori-
tam eloquenti quod mente concepit q; iudicari quid retineam
intellecti et probauit dispensationem tuam. q; ecclesie paci consi-
lent quasi symonof canis obdurata aure pertransit. Alioquin
quia a parua. etate sacris litteris eruditus et nostri quo sensu u-
umunquodq; dicitur. quomodo in ambiguis sententijs ser-
mo libatur. et aliena non damnet & nostri denegat. sed fidel
pura et aperta confessio non querit strophis et argumenta. u-
terborum. Quod simplicitate creditur simplicitate confitendi
est. Poteram quidem libere proclamare. et inter glachos quoq;
ignefq; babilonios dicere. cur aliud respondeatur. cur non sim
flex et aperta confessio. Totum timent. totum tempat. totum
relinquit ambiguum. et quasi super aristas graditur. Uterum
studio et expectatione pual feruente stomacho. uerba non quo
quo modo queantur. Alij liberent quos ledere letus ipse non
audet. Ego interim nunc sic loq;. et dispensationem meam.
uel imperitiam simulabo uel metum. Quid mihi accusanti
facturus est. qui ut ipse restatur laudanti detrahit. Tota
enim epistola non tam expositione q; nostris plena est. contu-
melis. Homen meam absq; ulla officijs quibus notinuicem
palpare uolumus homines frequenter assumitur. carpitur
uentilatur. quasi de libro iuuenium delectis sim. Si illius
me litere sigillariit. aut istiusmodi nugat unq; quelesim.
qui ab adolescentijs monasterij clausis cellulis magis esse aliqd
uoluerim q; uidere. Quotidam e nobis sic cum honore ap-
pellat ut lacere. quasi et nos non possimus ea dicere que
nemo tacet. E seruo clericam criminatur. cum et ipse nō
nullos eiusdem clericos habuit. & altorum inter pauli re-
natum uincula diaconum epistole esse de seruo. Sychophan-
tam iactatur. et ne probare cogatur. audisse se dicit. Oh et si
mihi liberet dicere que multi clamant. & altorum male
dictis adqueferim. iam et nos intelligeret sare que omnes
sunt. et me audire que nulli igitur. Dic enim uelut pne-
mia pro calumnia restituta. Quis tam. arguam & callid
non perhorretat ingenium. Quis tanto posse eloquenti. e-

flumini responderet. Quod est pauis stultitiae calumniam an inferre.
accusare quem postea diligit an peccati ueniam tribuere. Quid mi-
nus ferendum. de sychophanta. edulenti fieri an consilium. Sae et ip-
se quid tacetam. quid loquit. quid & ego audierim. quid pro christi
metu fortalle non credam. Origenem me arguit uerisse in latinū.
Ego solus hoc non feci. sed et confessio bularum fecit. & tamen uterque
nostrum rigora quoq; detrimcauit. uelutia transiuit. loq; ipse si no-
uit. Arbitror enim cum afflicta consubulatione. et quondamo la-
tinorum consorio romanum non ignorat sermonem. Aut si
cere non penius umbit. interpretatur a qui loquit. Et tunc sa-
at & me ipsum laudandam esse quo detrahit. Sicut enim inter-
pretationem et ^{inductorem} scripturarum origen sem-
per attribuit. ita dogmatum abtulis ueritatem. Nunquid ego in
turbam multo originem. Nunquid ceteris tractatoribus. Socie-
mo aliter habere apostolos. aliter reliquos tractatoris. illos semper ue-
ra dicere istos in quibusdam aberrare ut homines. Motum defen-
sionis genus. sic origenis uita non negare. ut cum illo ceteros cri-
minet. uidelicet quam aperte defendere non audat multos.
simili errore tucari. Hoc milia origenis tomof non poterat qui
q; legere. quof ille non scripsit. faciliusq; credo restem huius ser-
monem q; auctorem esse mentium. Fratrem meam causam
dicit esse discordie. hominem qui quiescat in monasterij cel-
lula. et clericatum non honorem interpretatur sed onus.
Quumq; nos usq; ad presentem diem fieri pual ostensione lac-
tauerit occidentaliu sacerdotum commouit aure dicens.
cum adolescentulum et pene puerum in parochia sua. beble
em presbyterum constitutum. Si hoc uerum est. eam pale-
stri epistopi non ignoret. Monasterium enim sancti pape
epiphany nomine uetus adducti in quo stater meus ordina-
tus est presbyter. in deustropolitano territorio et non in flen-
si situm est. Porro etas eius & beannidini tue nota est. et
cum ad triginta annorum spura perueniret puto eam in
hoc non esse reprehendam. que iuxta mysterium assium
pti hominis in christo perfecta est. Recordetur legi antique.
et post uiginti quinq; annos leuicam tribum dign in sac-
dotum peruiderit. Aut si in hoc solo testimonio hebream.
sequitur ueritatem. nouerit triginta annorum fieri sacerdo-
tem. Ac ne forsitan dicat uerba transierunt & facta sunt

hypominata

omnia noua audiat cum timotheo adolescentiam tuam nemo
 contemnat. Certe ipse quando episcopus ordinatus est: non mul-
 tum ab ea in qua nunc fuerit est distabat etate. Vel si hoc in epi-
 scopis licet: in presbyteris non licet. Ne per antiphrasim a suo
 nomine distare uideantur: cur ipse aut eundem aut minoris
 etatis et quod his amplius est ministrum alterius ecclesie ordi-
 nauit presbyterum. Quod si non potest pacem habere cum fratre
 subdito et ordinariis suis episcopo reuocetur: ostendit se non tam
 pacem cupere quam tuas occasione uindictam: nec alterius quiete
 et ocio esse contentum dummodo in integritate habeat quod minis-
 tur. enam si ipse cum ordinasset: & hic ferret amator uellet qui
 etate ne quicquam excederet. Quod si ecclesiam sanderet nihil ei debet
 praeter honorem cunctis sacerdotibus debitum. hucusque apo-
 logetis: cuius immo categoria eius et lacrimosus contra nos sermo
 prouocatus est. Cui ego quidem in epistola breuiter praeteriensque
 respondi: ut ex his quae dixi intelligat quid tacuerim: et nouerit
 nos homines esse rationabile animis et prudentiam suam posse
 intelligere: nec ita obtuli cordis ut instat brutorum animalium
 uerborum tantam sonum & non sententiam audiamus. Nunc
 autem quod te ut ueniam tribuis doleri meo: et si superbum
 est respondis multo sit superbus accusasti: quaque ita responde-
 rim: ut sitentium potius meam indicauerim quam sermonem. Quod
 procul pacem querunt: et uolunt eam nobis ab alijs imperari: hi
 sint pacifica: et ilico pax sequatur. Cui nomine sanctitudinis tue
 contra nos pro terrore abundantur: et cum epistola pacem et man-
 suetudinem sonet: illorum uerba diuinam comminatur.
 Denique quod pacifica: et ad concordiam pertinens per uisidorum pre-
 sbyterum litteris nobis misisset: hanc probamus: quod illas qui pacem
 uelle se iactant reddere noluere. Elegimus quod uolunt: aut
 boni sumus: aut mali. Si boni dimittant quietem: Si mali quod
 malorum experire societatem. Quantum ualeat humilitas
 experimento didicit: qui nunc dissimulat. Qui suo consilio
 olim dissiuata locauit: probat se ad alterius uoluntatem: nunc
 consulata discipere. Nuper nobis postularit et imperauerit exa-
 lium: atque ueniam implere potuisset: ut sicut illi impuatur:
 uoluntat pro opere: ita et nos non solum uoluntate sed et esse
 etiam conuincam habuerimus eulij. Fundendo magis sanguinem:
 & patiendo contumelias quam faciendo christi fundata est ecclesia.

apologia

perfectionibus creuit: martyris coronata est. Aut si isti sola uerba quae
 dogmatum amant regerent: et non nouerunt perfectionem sustinere
 sed facere: sunt et hic iudici: sunt uerborum dogmatum heretico
 rumque & maxime impudicissimum manibus: cuius coram te uerbo quod
 dem quempiam audere: ledere: Nos solos expellere cupimus. Nos
 soli qui ecclesie communicamus ecclesiam sanclere dicimus. Ore
 te non aequa est postulatio: ut aut illos nobiscum expellamus: aut
 nos cum illis teneamus: nisi quod in eo nos magis honorat quod saltem
 caelo ab hereticis separant. Monachus prohi dolo: monachus &
 munitur & impetret caelum: et hoc monachus apostolicam ca-
 thedram tenere se iudicat. Non nouit terrore nato ista succi-
 ber: et impetret gladio magis ceruicem quam manus subnat. Quis
 enim monachorum ocul patris: non ocul et mundi? Quis
 necesse est auctoritate publica & receptis impendit: et toto orbe
 discursibus: Tangat saltem digitulo: et ultro celeberrimus. Domi-
 ni est terra et plantatio eius. Christus lex non tenetur incensus.
 P ropterea quod scribis nos per te et romanam ecclesiam communica-
 re et a quo uideamus communis separari: non necesse est ut tam
 longe: ut hic in palestina eodem modo a iungimur: et ne hoc
 quod procul sit in uiculis hereticis presbyteris eius quantum in
 nobis est: communiore faciemur. Ex quo perspicuum est do-
 rem proprium causam ecclesie non parandum: nec stomachum
 unius hominis immo per illum aliorum generalis ecclesie uoca-
 bulum nuncupandum. Quapropter quod in principio epistolae
 dixi etiam nunc repetere: nos uelle christi pacem optare atque con-
 cordiam: et te rogare ut illam inuicem pacem non extorqueas sed
 uelle: ut sic praedictarum uoluntatum communiorem dolere con-
 tentus: et uicere uulnere saltem noua oblitente curare. Sit talis
 qualis aut fuit: quando nos suo arbitrio diligebat. Uerba et de
 alieno stomacho non fluant: faciat quod uult & non quod uel-
 le compellitur: Aut quasi penitus carnis: equalitate imperet:
 aut quasi imitator apostoli uniuersorum saltem ex equo ferui-
 at: Si talem se praebuerit: ultro praedictum manus extendimus
 brachia. Amicos et parentes habeat & sentat in christo: sicut
 omnibus sanctis ita & sibi ferat: esse subiectus. Caritas patiens
 est: benigna est. Caritas non emulatur: non inflatur: omnia
 sustinet: omnia credit. Cunctarum uirtutum mater est caritas:
 et quasi spiritum triplex apostolica sententia reuocatur.

dicent. fides spes caritas. Credimus & speramus atq; ut per fide
et spem dilectionis unitate copulamur. Idcirco et enim nos pa
trium nostrum dimissimus. ut quieti absq; ulla simulatione in
agrif et in solitudine uincemus. ut pontifici christi qui tunc
reclam fidem predicant. non dominorum meum sed patrum
honore ueneremur. ut deificamus episcopis quasi episcopis. &
non sub nomine alterius. alijs quibus uolumus seruire cogamur.
non sumus tantum inflati cordis. ut ignoremus quid debeat
faciendum christi. Quis enim cos uisip. non tam illos recipit
q̄ cum cuius episcopi sunt. Sed contenti sint honore suo. ut
patres se sancti esse non dominos. maxime apud eos qui spem
in ambitionibus seculi. nihil quieti & oco preferunt. Tribu
at autem orationibus tuis christi dant omnipotens. ut pa
at non ficto nomine sed uero et fidei amore faciemur. ne
mordentis inuicem consumamur ab inuicem.

Heronymi ad tranquillinum quomodo legere debeat origenem.
Aua spiritus uincula esse q̄ corporum si olim ambrosium
nunc probauimus. dum et mihi sanctitas tua hec animo
& ego tibi christi amore coniungor. Vere enim et simplici
candidissimo pectore tuo loquor. ipsa scedula & mun apud
litterarum inspirant in nos tue mentis affectum. q̄ dicit
origeni multos errore deceptos. et sanctum filium matrem
occiditum eorum insanie repugnare. & dolos simul et gau
deo dum aut supplantati sunt simplici. aut ab erudito u
uero errantibus subuenitur. Et quia meae puritatis queris
sententiam. utrum scandum fuerim sustinim perit
respuendus sit. an scandum quosdam legendus ex parte.
ego origenem propter eruditionem sic arduo intendi
legendum quomodo retulianum et nouatum arnob
um & apollinarem. et non nullos ecclesiasticos scriptores
grecos pariter et latinos. ut bona eorum elegimus. ueremus
q̄ contraria. iuxta apostolum dicentem. omnia probate
que bona sunt retinete. Ceterum qui uel in amorem et
numum. uel in odium stromachii sui prauidate ducuntur.
uidentur mihi illi maledicto prophete subiacere. Ue est
qui dicitur bonum malum & malum bonum. qui fac
iunt amarum dulce. et dulce amarum. Nec enim prop
doctrinam eius praua suscipienda sunt dogmata. nec

propter dogmatum prauitatem siquos commentarios in scrip
tura sancta unles edidit. penitus respuendi sunt. q̄ si conten
tiosum inter se amatores eius et obsecratores finem dixerint.
ut nihil medium appetant. nec seruire modum. sed totum aut
prober. aut improber. libentissimam rursus athenam q̄ docam
blasphemiam elagam. Sanctus frater tuanus diaconus impen
dus te resalutat.

Heronymi ad paulinum cur non scripsit in danieli commentarios.

Noce me proouac ad scribendum. terre eloquentia.
et in epistolarum tibi prope tallium referat. q̄
quocum me paruas & incomparat litterulas mittere.
non uenit de incuria sed de timore tuo. ne uerbo
suis ad te loquens plura reprehendenda transmitta.

Et ut sancte menti tue simplicitate faciat. uno ad occidentem
tempore nauigandi tempore simul epistole flagrantur.
ut si cuncta ad singulos uelim fieri. occurrere nequam.

Inde accidit ut omnia compositione uerborum se serbentia
sillatitudine dictam quodquid in buccam uenit. et amicum
te tantum meorum doctorum non iudicem considerem.

Duas questunculat littere tue presertant. unam quare sic
a deo indumatum cor pharaonis. et apostolus dixerit. non
uolens neq; currentis. sed miserentis. da. et cetera. que libe
rum uolente uidentur arbitrium. alteram quomodo sanc
ti sint qui de fidelibus id est baptizatis nascuntur. cum si
ne dono gratie potes accepte & audite. salus esse non pos
sint. Prime in libro ioseph apud. quos nuper per
machio nostro uolente interpretatus sum. origeni perit
me respondit. quo dectus opere implere non potui quod
tibi promiseram. et danielam nostrum rursum comperen
denauit. Et quidem quos meo amanatissim & egregio uiri p̄machy
tamen unius uoluntatem in tempus aliud distullem.
nisi omnino pene fuerent de urbe eadem postulasset. alle
rent multos pendurari. et periculosi dogmatibus adqueceret.

Inde necessitate compulsus sum transire libros in quibus
plur mali q̄ boni est. et hanc seruare mensuram. ut nec ad
deum quid nec deierem. grecamq; fidem latina integri
tate seruarem. quorum exemplaria a supradicto frate
potent mutuari. licet tibi greca iusticiant. & non debeas

le. p̄missi
peri anthon

in idole

turbidos nostri ingemuli riuoluunt quocert qui de ipsi fontibus bibi
 vetera quia docti uero loquor et tam diuini scripturis q̄ leali
 literis eruditi diligetationem tuam ammonitam uolo. ne
 me putes in modum rustica balatoniū cuncta originis reproba
 re que scripsit quod in me criminatur. ō in p̄d̄o r̄eā et cu
 quasi diuorsium philosophum arguant subito mutasse senten
 tiam. sed tantum praua dogmata repudiare. Deo enim equa
 li maledictio et eod̄ subiacere qui bona mala dicunt. et illos qui
 mala bona uocant. qui faciunt amarum dulce. & dulce a
 marum. Aut que est tanta pertinacia sic alieuius laudare de
 trinam ut sequar et blasphemiam. De secundo problemate tuo
 certullianus in libro de monogamia dicitur. asserens sanctos
 dia fideium filios. q̄ quasi candidas sint fide. & nullis idolatrie
 seruibz polluantur. Simuleq̄ considera q̄ et uasa sancta in tabo
 naculo legimus et cetera que ad ritum ceremoniarum perti
 nent. cum utiq̄ sancta esse non possint nisi ea que sentiunt &
 uocentur deum. Idioma igitur scripturarum est ut interdū
 sanctos pro mundis et purificatis atq̄ opatis nominet sicut
 berthabeo sanctificata dicitur ab immundicia sua. et ipsum templi
 sanctuarium uocatur. Obiter te necatio mentis iudicio me aut
 uantatū arguas. aut falsitatū. Testis est enim consuetudo mese
 dominus q̄ ad ip̄s procedit et interpretationis erroris suspici
 eta necessitas me remittit. Et suscipi non bene fieri quod occupi
 to animo fiat. Pileolum reuocis breue caritate latissimum sensu
 capis conueniēdo libenter accipi. et munere & munere autēre
 letamū.

Nolo rufum quam pro se misit ad anastasiū romanę urbis
 episcopum.

N. elui quosdam quum apud beatitudinem tuam conuenerat
 siue de fide siue de aliis nescio quibus questionibus commoueret
 etiam me nominis fuisse mentionem. Et tua quidam sanctus
 uelut ab ipsi inambulis per celestibus traditionis regulari insti
 tuta de absente sibiq̄ bene et in fide & in caritate da cogno ca
 lumniatoribus non accomodauit audiriū. Ad me tamen
 quoniam appetit confirmationis fama peruenit. equum puta
 ui. ut quoniam ip̄s post triginta fere annos parentibus reddi
 tus sum. et durum satis atq̄ inhumanum erat si tam cito
 desererem eos quos tam tarde reuocaram. simul & quia tam

longi itineris labor fragiliorē me reddidit ad iterandōs labores
 litteris malis sanctitate leuitudine tue. non ut de sancta mente
 tua que uelut quoddam da sacrarum aliquod inquam non
 recipit maculam suspitionis abstergerem. sed ut omnia aduer
 sum me si forte oblatantibus bacillam quendam tua confessionis
 mee que adgeritur offerrem. Quamuis igitur fides nostra
 perfectionis hereticorum tempore quum in sancta alexandri
 na ecclesia dogeretur in auctoribus et ceteris que pro fide intere
 bantur probata sit. tamen et nunc siquis est qui uel tempore si
 dem nostram caput uel aurem uel dicitur. sciat q̄ de trinitate ita
 credimus. q̄ unius nature sit unius deitati unius eisdemq̄
 uirtutis ac substantie. Nec inter patrem et filium & spiritum
 sanctum sit profusa ulla diuersitas. nisi quille pater est et hic filius
 & ille spiritus sanctus. Trinitas in substantiis personis unius
 in natura atq̄ substantia. filium quoq̄ de in nouissimis dieb
 natum esse confitemur de uirgine et spiritu sancto. carnem na
 ture humane atq̄ animam suscepisse. in qua et passus est &
 sepultus et resurrexit a mortuis. in eadem ipsa carne resurrexit
 que deposita fuerat in sepulchro. cum qua carne simul atq̄ ani
 ma post resurrectionem ascendit in celos. unde et uenturus ex
 pectatur ad iudicium uiuorum & mortuorum. Sed et carnis
 nostre resurrectionem fateamur integre et perfecte futuram. hu
 ius ipsius carnis in qua nunc uiuimus. Non ut quidam calum
 niantur alienam pro hie resurrectionem dicimus. sed hanc ipsa
 nullo omnino ei membro amputate uel aliqua corporis parte
 defecta. sed cui nihil omnino ex omni natura sua deest nisi sola
 corruptio. Hoc enim promittit sanctus apostolus q̄ seminet
 corpus in corruptione et resurget in incorruptione. & seminet
 in infirmitate surgat in uirtute. seminetur in uigintiua sur
 gat in gloria. et quia seminetur corpus animale resurget cor
 pus spirituale. Hec uobis de resurrectione tradita sunt ab his
 a quibus sanctum baptisma in aequalitate ecclesia consecrati
 sumus. que puo ipsa esse que etiam apostolica fides uidere ex
 docet consueat. Dicimus quoq̄ et iudicium futurum. in quo
 iudicio unusquisq̄ recipiat propria corpori sui prout gessit si
 ue bona siue mala. q̄ si homines recipiant sicut pro operibus suis
 quanto magis et diabolus qui omnibus castis causis peccat. de
 quo illud semimus quod scriptum est in euangelio. quia

ipse diabolus et omnes angeli eius cum his qui opera eius faciunt
id est qui criminantur fratres cum ipso pariter. et tunc ignis
hereditate ponentur. Si quis ergo negat diabolum. et tunc ignibus
manicipium partem cum ipso et tunc ignis accipiat. ut sentiat
at quod negatur. Audio et de anima questionem esse commo-
rat. de qua re utrum recipi debeat quaestio. aut abici uol
probare. Si autem et de me quid sentiam quaeratur. fateor me
de hac questione apud plurimos tractatorum diuersa legisse.

Lego quosdam dicentes quod pariter cum corpore per humani semi-
nis traditorem etiam anima infundatur. et hoc quibus porre-
sermonibus siue assertionibus confirmabatur. Quod uero in-
latinos terullianum sensisse uel lactantium fortassis et alios
non nullo. Alii asserunt quod formati uero corporibus deus quo-
tidie faciat animal et infundat. alii facti iam olim id est tunc
quam omnia deus creauit ex nihilo. nunc eas iudicio suo dis-
pensat in corpora. Hae sententiae et origenes se non nulli alij greco-
rum. Ego uero cum haec singula legerim. deo teste duo quia u-
t usque ad praesens certi et definiti aliquid de hac questione non
teneo. sed deo relinquere scire quid sit in uero & si cui ipse reuelat-
re dignabitur. Ego tamen haec singula et legisse me memini.
non nego se adhuc ignorare. confiteor. praeter hoc quod mani-
feste uidetur ecclesiam deum esse et animarum corporumque cre-
atorem. Sane quia audio etiam inde esse disputatum quod que-
dam origenis rogatus a fratribus de greco in latinum translatum
puto quod omnes intelligant haec pro solo luore culpam. Si enim
aliquid id quod displicet in auctore quaere id ad interpretationem
detorqueatur. Sicut in grecis habetur rogatus sum ut latinis
ostenderem. grecis sensibus uerba dedi. latina tantummodo. Siue
ergo in illis sensibus laus inest aliqua non est mea. siue culpa
similiter non est mea. Quoniam immo etiam illud adici fiat
in praesentia mea designaui ut in quantum possem ali-
quantum deciderem. illa tamen quae mihi ad suspensionem ue-
nichant quod non ab ipso origine tua dicta sed ab aliis uideren-
tur inserta. propter hoc quod de hisce rebus in aliis locis ualde
aureis catholice dictum legimus. Memo ergo mihi ex hoc
quod re sanctae ac uenerabilis et bone patris consister inuidiam
nemo facinoribus utatur & calumniis. quod in ecclesia
dei fieri non licet. **I**psi enim simplicitate tua erit et immo

cenna. si hic non erit. **O**rigenes ergo neque defensor sum neque
asseror. neque primus interpret. **A**lij autem me hoc idem opus se
ceant. **T**ota et ego potestis rogatus a fratribus. Si iudicet re
fiat usque obsequari solum in potestatem. Si calpantur qui ante-
iustitiam fecerunt. culpa a primis inapit. **E**go enim praeter
hanc fidem quam supra expressi id est quam ecclesia et alexan-
drina et aequales nostra tenet. quaeque hierosolymis praedicat
altam nec habui unquam nec habeo in christi nomine nec habeo. **E**t
si quis aliter credit quilibet ille est. anathema sit. **R**edderet autem
in die iudicij rationem hi qui offendit et dissonant et scan-
dala fratribus propter inuidiam solum generant et luorem.

FR. LIXI. LIBER. PRIMVS. CONTRA DEAVM. I. HIERONY

IN TVM. BLASPHEMANTIAE.

T Ego supra apertissime fili carissime que
ad amicum et frater bono de oriente ad ui-
rum nobilissimum pammachium mis-
sa transmissa ad me. Recordatus sum
sermonis propheta qui ait. Filij hominum
dentel eorum arma et sagitte. et lingua
eorum macheta acuta. **U**erum ad haec
uultuetae quae insipientium et lingua. in-
ter homines modicum periculis est.
Et ideo conueni me ad istum ecclesiam medicum qui mihi an-
tidotum potentissimum dedit de uangetis filij paxide prolatum
quod uim doloris ipse fuerat apud se usque exanimis solaretur.
Ono ergo ipsa quam temperari uolui haec erant uerba. **D**edit in-
quit eius quom uol pericula fuerat. et dixerunt aduersum uos
omne malum mentation. **G**audete et exultate. quoniam me-
ca uestra multa est in opibus. **S**ic persecuti sunt et prophetae qui
erant ante uos. **E**t ego quidem. quantum in me est. hoc modi-
camento contentus. de reliquo sicut de ueritatem dicent apud
me ipsum. **S**i patremfamilias belzebul uocauerunt. quanto
magis nos. haec indignos demiticos eius. **E**t si illi dictum est
quia seductor est et seducit turbas. ego cur indignus si audiam
me hereticam daa se pro ingenij tantitate uel potius ocaute
talpam nominari. **E**t cum dominus meus immo omnium

dant obrutus dicitur sic homo uoxq; & cum potaret amicus publi-
 canorum et peccatorem ego cur indignus si audiam homo car-
 nalis et in delictis degenerus? Verum quoniam respondendi mihi uel
 ex parte iusta quaedam necessitas uidetur imponi: ex eo qd dicitur
 multos offendendi huius ab eo scripta sunt nisi quid sit in causa
 daretur: compeller contra uerum matrem et propriam respon-
 dere: ne forte reticendo uideat crimini agnoscere. Quamuis
 christiano contra crimina silendo depellere, exemplo domini glorio-
 sum sit: sed tamen hoc in fidei sit scandalum maxumum gene-
 rit. Quia ergo in ritibus huius inuentionis suae promittit se omni-
 surum personarum et uerborum tantum & criminibus responsurum: ut
 trunq; autem saluum est: nam cui respondeat crimini quod
 nullus obtendit: quomodo autem omittit personarum cum inter-
 pretem librorum top inuentionis suae: textu indefinenter inuaserit
 et lacoret. Nos omnia omni uerba et hypocrisis tergumelano
 ne qua deo excusabilis est: licet incompositis uerbis et oratione incem-
 posita respondebamur: uerum imperius nostrae a legentibus ob-
 cedendam non immerito posuimus: quia non alios accusamus
 sed nos mempsos a malis dicit purgare contendimus. Et ideo stu-
 donus ut non tantum in nobis sermo quantum ueritas luceat.
 Sed priusq; iniquam purgare contra aliquid cum ante omnia uere
 diuise confiteor: qd aut se non reddere maledictum pro maledi-
 cto. In hoc san' uerum est: non enim pro maledictis sed pro bonis
 dicitur et laudibus conuicta et maledicta restituit. Neq; ut ac-
 uerbentur decetiam maxillam offerat atreum: sed palpata et le-
 uigata maxillam morsum improuis dicitur infigit. Cum enim
 nobis eo eloquentiam ac studium laudauerimus in interpretan-
 do duntaxat: ex gressu et fide eius nullis depugauerimus: ille uerbi
 qd in nobis damnat. Et ideo uerum nobis etiam ipse concedat
 si forte aliquid aut asperius aut incompositis dicimus: quia
 impetrantur hominibus ad respondendum lacessitur: quem sci-
 re non posse permutam dicendi artem et eloquentiae copiam
 id agere: ut si quem letum uellet ac uulneratum: nec uulne-
 ris uideretur esse nec letus. Hoc ergo eloquentiae genus ab
 ipso requiritur. Ita utriusq; laudum seu ramusculo commotus
 uelut quis censor accurrit. Qui uo obiecta depellere a se ma-
 culat cupit: necessitate sibi responsionis imposta: nunq; elegan-
 ter et ornate sed q; fere respondeat cogitare. Et quoniam in

ter ipsa principia aut quasi sine me haerentia esse non possint: pri-
 mo hoc ostendendum est nobis: qd nec cum ipso nec sine ipso haere
 na sumus: ut quom de nobis consistere quod simul: tunc de-
 mum ne de alterum quidem dicitur ad nos retroque possit in-
 famiam. Ergo sicut et ipse & omnes morum: ante amos fere
 triginta in monasterio iam positus per gratiam baptisimi regere
 ritus signaculum fidei consecutus sum per sanctos uirum chroma-
 tum iouinum et eulodium opamissimos qd probatissimos in ce-
 lesis da episcopos: quorum alter tunc presbyter beate memorae
 ualeriani: alter archidiaconus: alter diaconus similesq; pater mihi
 et doctor similibi ab fide fuit. Illi ergo sic mihi machiderunt et sic
 teno: qd pater et filius et spiritus sanctus unus deitas sit unus
 qd substantia: e. coeterna inseparabilis incorporea inuisibilis incem-
 prehensibilis immutabilis: et sibi sibi ut est: ad perfectum nota: quia ne-
 mo nouit filium nisi pater: neq; patrem qui nouit nisi filius.
 Et spiritus sanctus est qui seruitur etiam alta de: et ideo carere om-
 ni uisibilitate corporea: sed intellectibus illo datans oculo sic uideri
 patrem filium et spiritus sanctus sicut pater uideri filium et spiritum
 sanctum. Nec est prioris ulla in trinitate distinctio: nisi qd iste
 pater est: et hic filius & iste spiritus sanctus: trinitas in personarum
 distinctione: unitas in ueritate substantiae. Et quomogenitus filius
 da per quam a principio omnia que sunt facta sunt: sine uisibilitate
 sine inuisibilitate: in nouissimis dubis carnis et animae humanae si-
 septa homo factus sit: et passus est pro salute nostra: et tertia die
 suscitatus ita carnis que posita fuerat in sepulchro resurrexit: a mor-
 tuis: et cum ipso eadem gloriolitate ascendit ad celos: unde et expe-
 ctatur uenturus ad iudicium uiuorum et mortuorum. Sed et
 simul modo nobis quoq; spem resurrectionis dedit: ut eodem ordi-
 ne eadem consequentia pari eademq; forma qua ipse dominus
 resurrexit: a mortuis nos quoq; resurrecturos esse credamus: no-
 nubes et auris uentus ut calumiantur: sed haec ipsa in quibus-
 nunc uel uiuimus uel morimur nobis corpore receptum. Nam
 quomodo uerum erit: qd resurrectionem carnis credimus: nisi in
 ea uox & integre carnis huius naturae seruetur: Abiq; ulla ergo
 praehignis uere et integre carnis huius ueritate in qua nunc sumus
 resurrectionem faciemur. Uerum ad materiam ueritatem adde
 aliquid amplius: et calumiosorum necessitate compulsi: sin-
 gulare et praecipuum ecclesiae nostrae fidem ac mysterium iun-

do. Et enim cum omnes ecclesie ita sacramentum sibi tra-
dant: ut postquam decesserint peccatorum addant: carnis resurrecti-
onem: sancta aequaliter ecclesia de spiritu futuro aduersu
nos calumnias prouident: ubi tradit carnis resurrectionem:
addit unius pronomini syllabam: et pro eo qd grati dicunt
carnis resurrectionem nos dicimus huius carnis resurrectionis.
Q. uo saluet frontem ut mos est in finem symboli signaculo con-
tingent: et ore carnis huius uidelicet quam conuincimus
resurrectionem faceret: omnino uenientis aduersum nos lin-
gue calumniandi aditum parauimus. Est ne aliquid hac
confessione plenius? Est aliquid ista expositione perfectius?
S. ed nihil ut uideo profuit nobis tanta cautela spirituali san-
cti. Inuenimus adhuc male loquentis linguam calumniandi
locum. Membra inquit singula nominatum nisi dixeris: &
caput cum capillis suis manus pedes uentrem atq; ea que sub
uentre sunt nisi expressius designaueris: resurrectionem car-
ni negasti. Hec sunt nouelli sapientis inuenta: que beatus
apostolus inuidentem fidem ecclesie lamentur: nec ulli sancti
nisi huic soli per carnis spiritum ualida sunt. Et nunc inde
center quidam proponit: sed audiatur et honestus uerius qd
proponit. Primitus dormientium christus est: qui et primo
genitius ex mortuis dicitur: sicut et apostolus de resurgenti-
bus dicit: inuatum christus: dande hi qui sunt christi. H. abente
ergo indubitate resurrectionis nostre primitus christum:
quid de ceteris dubitamus: cum certum sit qd qualibus mem-
bris et qualibus capillis qua carne quibus ossibus christus re-
surrexit: & nos omnes resurgamus: quia et ipse potest se post
resurrectionem palpandum discipulis probare: ne ulla de re-
surrectione eius cunctatio remaneret. Cum ergo ita euident
et ut ita dicam palpabile et manu attrahendum nobis chris-
tus dedit sue resurrectionis exemplum: ita aliquid inu-
nit ut aliter resurrecurum putet qd resurrexit ille: qui pri-
us resurrectionis aditum patefecit. Unde etiam illud uerita-
tem huius confessionis affirmat: qd natura quidem carnis hu-
ius est ipsa: nec ulla alia que resurget: purgata tamen a ui-
tiositate resurgente corruptione deposita ut uerum sit illud quod
dicit apostolus. Quia seminatur in corruptione: surgit in-
in corruptione: seminatur in ignominia: surgit in gloria.

160.

seminatur corpus animale: surgit corpus spirituale. Tanquam
ergo spirituale et gloriosum & incorruptibile corpus suis pro-
prij et non aliunde assumpti exornabitur: & illustrabitur:
membris secundum eam gloriam quam propitiam nobis
christus seruat exemplum: sicut et apostolus dicit. Qui transfor-
mabit corpus humilitatis nostre conforme corpori claritatis
sibi sui. Cum igitur per omnia in resurrectionis ipse christus
proponatur ad formam: et primogenitus ipse sit resurgens:
atq; omnis omnis creatura ipse sit caput: sicut scriptum est:
qui est caput omnium primogenitus ex mortuis: ut sit in
omnibus ipse primatum tenens: quid manet uerborum u-
pugnans et malaram suspitionem certamina commouentis:
cum in ea confessione quam super exposita ecclesiastica fides co-
stet & clarum sit qd ad incusandum non moueat aliquam di-
uersitatem fidei: sed peruersitatem animi? Sciam quoniam in hoc
loco quum de resurrectione carnis ageretur: ut a mos est: mi-
seris sensu tridantia et ludices dicunt: mulieres quosdam de no-
stris mammillas suas tenentes ad leues contraxerunt: generaliter
plausu femoris & uentris dicere solere: quid nobis prodest: resur-
rectio si corpus uerum fragile resurget: futuris anglorum si-
miles habebimus nativum: quas hic mulierculas mouet: &
si laceratione dignae sint: ipse uideat. Aut si cum puras qui
predicat non esse suam ratione mordere: nunc etiam sine ra-
tione mordere: uel certe si equanimiter serf suas mulierculas
ueris et non sicut neq; commentitius remoueret: hoc inquam
ipse uideat: nos interim quod ille promittit implerari: non
reddimus rationem. Sed ut uideo ista cui displicet: mulier que
negat si ex resurrectione fragile corpus habituram sine dubio pla-
ca et fragilitatem corporis permanentem. Et ubi est quod di-
cit apostolus: seminatur in infirmitate: surgit in uirtute: semi-
natur corpus animale: resurget corpus spirituale. Quam
fragilitatem uel esse in corpore spirituale. Et quod resurget:
in uirtute: quomodo iterum fragile erit? In uirtute quod
fragile est: nonne melius dicunt mulierculae qd tu: que negat
ultra fragilitatem corporis dominatum. Quid illi uiridi que
sequuntur apostolus deponentem: quia corruptibile hoc inducit
in corruptionem: et mortale hoc inducit immortalitatem? Apосто-
li nos decuerunt fragile corpus futurum esse quod resurget a

mortuus. sed e contrario in uirtute et in gloria resurrecturum
 dicunt. Tu hoc unde nunc prorsus nisi forte iudeis aliquibus
 noua nunc lege promulgatur ecclesie. et etiam ita dicimus.
 E si enim iudeorum uere de resurrectione talis opinio. q. resurgit
 quidem. sed carnalibus delictis et luxuriosis genitali uoluptatibus
 corporis perturbantur. Quae autem alia est fragilitas corporis. nisi
 corruptela mortuorum uertano gule. & incontinentia libidinis.
 S ed parum quae uos si tamen christum amatis in incorrupti
 one. absq. his esse corpus quod resurgit a mortuis. sal sit hoc al
 quando cessare. credamus in resurrectione delinere etiam licet
 corpus. ne et illuc surrepant. q. uis horum non sit obliuio. Quid
 tam sollicite. tam curiose dicuntur. & pertractatur uentis et ca
 quae sub uentre sunt. et nos carnalis & delinofol dicunt. cum
 uos ut iudeo ab his cessandum nec in resurrectione credant.
 N oq. enim naturam carnis huius in qua nunc uiuimus. resur
 gex deiecerimus. neq. rursum carnis uitae pariter inuoluamur.
 sed caro quidem resurget. et non alia pro alia. sed haec ipsa.
 nec naturam perdet. sed fragilitatem & uita deponet. aliq. n
 nec uenotiale erit. quod fragile permanere. et ideo nos naq.
 sine uobis haereticus sumus. Ecclesie enim fides. cuius nos alium
 ni sumus. media incedens inter utrunq. dicitur. neque
 naturae carnis uel corporis quod resurget a mortuis. denegat
 uirtutem. nec contra apostoli sententiam. incorruptionem su
 rari regni dicit a corruptione. possidendam. Non ergo carnem
 uel corpus perdit ut aut. aut amputatis. membris resurget. di
 citur. sed totum et integrum corpus corruptione. tantum &
 ignominia ac fragilitate. deposita. atq. omnibus mortalitatibus uitis
 pariter amputatis. ita ut nihil prorsus a natura sua dete. spinta
 le. illi corpus quod resurget a mortuis. nisi illa corruptio. Latius
 q. propositam huc uni titulo de resurrectione. respondi. uerec
 ne iterum per breuitatem aliquibus calumnias parerem. et ideo
 non solum corpus in quo calumniatur. sed et carnis itam
 mentionem. et non solum carnis. sed addidimus et huius carnis.
 & non solum huius carnis. sed et naturam huius carnis commemo
 raui. Hec contenta sumus. hoc. sed ne membrorum quidem
 resurrecturum integritatem. diuinitus deliniamus. ita tamen ut
 standum apostoli distinctionem. corpus quod resurget. ex corrup
 tibili incorruptibile. et ignobili gloriosum. et fragile immortale.

ex animal

ex animalis spiritibus credatur. ut ita demum spiritualis corporis
 membra absq. illis esse corruptibilia. uel fragilitatis suspensionibus
 sentiamus. Designauit fidesi meam de trinitate. designauit de in
 carnatione. passione. et resurrectione. et de secundo aduentu in
 gloria. & iudicio futuro domini. & saluatoris nostri. designauit &
 de resurrectione carnis nostrae. et nihil ut opinor. ambiguum de
 reliquo. Quid nunc superest. Nihil arbitror quantum ad fidem
 pertinet. Sed in eo te inquam. arguo. q. originem interpretaris. et
 q. restitutionem inquit dicit statum in qua non solum
 omnes peccatores. absoluetis. sed et ipsam diabolum. & angelo
 eius. quandoq. dicit relaxandos esse de penis. ut restituo om
 nium consequenter posse intelligi. Et animal. ante dicit creatas
 esse q. corpus. casq. & solo deductas. & corporibus inuolatas. Ego nunc
 nihil pro origine. ago. nec apologeticam pro ipso seruo. sine rei
 stat. apud deum. sine lapsis sit. ipse uidere. suo domino stare.
 aut cadit. Sed ego in aliquibus eius. facere mentionem. quia
 dum illam arguo. rhetor. nostrae. non iam obliq. sed palam in
 uerone distracto. me perit. & tenet ferit in me. Et quid dico me
 perit. immo uo ut in me. delatari. nec instituti. suo parat.
 dum parat. se ex his. quae interpretaris. suam libelli. eius. post in
 me. aliquid calamitatis. retroquere. quia inter cetera. quae culpat
 in nobis. etiam. hoc inuoluit. addidit. dicit. me. hoc opus. ad.
 interpretandum. elegit. quod. neq. ipse. neq. alius. quid uerit.
 interpretum. deliquit. huius. ergo. pro. causam. primo. cur. hoc.
 possimum. aduersus. sim. quia. hinc. maxime. mouetur. q. po
 terit. pauca. uisus. et. uerit. absolum. licet. id. apud. te. sit. ca
 ritate. qui. non. ut. genti. est. bene. nobis. superfluum. uidetur. ta
 men. et. ignoueret. conuenit. noscere. Simul. etiam. quia. et. hoc.
 non. solum. ipse. sed. et. omnis. schola. eius. iacet. de. nobis. q. cum
 aliter. promiserimus. nos. in. praedicationibus. canis. latens. aliter.
 fecerimus. in. opere. ideo. non. solum. ipse. sed. et. alius. respondem.
 quibus. uel. proprius. uisus. mentem. uel. criminato. aliena. con
 turber. Uir. fide. eruditione. nobilitate. uita. clarus. macerius.
 quam. opuscula. aduersus. factum. uel. matrem. habere. in. ma
 nibus. eaq. utili. et. per necessario. fisione. componeret. in. aliqua.
 ut. uo. quia. cur. pedis. scilicet. materia. de. diuinit. prouidentis.
 differere. dispensationibus. hactenus. per. soporem. sibi. a. domi
 no. tale. aliquid. dicitur. oblitum. q. natus. a. quaedam. de.

per archon

prestatum sim: ne quis forte dixerit qd ab ipis admonitus uel coactus
 hec modo dixerim que aut non fecerim: quibus me si quid il-
 lud interpretandi necessitas poposuerit integro fida meo statu fac-
 turum esse promiserim ignomalo adhibe locum calumniantibus da-
 tur. cum utiq; prima consiliorum meo: uox ab omni suspicio-
 ne contrarij dogmatis tutum me faciat et manitum: Preter
 ea enim et superius pnedixi dominum sermone quia ex suis un-
 quibus uerbis et non ex alienis uel uisus abatur uel condemnabi-
 tur. Sed et mea nihilominus prestantia. quam in ipis
ei de qd libris promissimus: qualiter interpretationi no-
 stre fidem obseruandam esse dixerimus: ex ipis eque sermo-
 nibus comprobatur. Equum namq; est etiam ex ipis que
 ad rem non pertinent inseri. Nam cum honoris gratia me
 nonem fecimus huius iuri qui nunc hec adducit ad crimen:
 pro eo qd ante nos ipse prior origenis q̄ plurima fuisset interpre-
 tans: et eius uel eloquentiam in explicando uel in interpretan-
 do diligentiam laudastimus. cumq; nobis sequendum in ope-
 re simili dixerimus: post aliquanta etiam hoc adiecit. Hic
 ergo etiam aio nos licet non eloquentia uerbis disaphne: ta-
 men regulari in quantum possumus sequimur: obseruantes
 hec uerba que in libris origenis a se metipsis discrepantia inue-
 niuntur atq; contraria profertimus. Memento qui legit in
 ue hec te breuiter dicitur sermo preterea quem dixi: quia
 non profertur ea que in libris origenis a se metipsis discrepa-
 tia inueniuntur atq; contraria. Non enim generaliter pro-
 misi me non prolaturam que essent fidei contraria: sed
 que sibi ipsi essent contraria uel que a se metipsis discrepa-
 re non que a me uel ab alio aliquo discrepant. Non ergo ce
 hoc sermone suspicientes minima calumnias generare: ut
 dicant me promississe: quia siquid contrarium est uel
 discrepat a fide nostra profertur. hoc etiam si facere potui-
 ramos promittere non uiderem. Et si quidem factum
 id in opere meo inuenire amplecti potui. Si uo in aliquo
 tibi minus impletum uideretur culpare non poterit: qd
 professus meo: tale unumquam non tenet. Sed conuincit
 garmus etiam q̄ta: cuius aduersitas inquam euasit: +
 pletus tibi in apologetico quem pamphilius in libris ipsius
 origenis scriptis aduersus breuissimo libello super addito.

per archon

in quo euidens ut arbitror probantibus corruptos esse ma-
 plurimus ab hereticis et maliuolis libris eius ostendimus: pro-
 pue utrosque nunc gaus ut interpretat: id est: *uol de qd*
 quod uel de principis uel de interpretat: dici potest. cui si-
 re uox et obscurissim & difficillima: de rebus enim ubi talibus dis-
 putat in quibus philosophi omni sua reate consumpta inueni-
 re nihil poterunt. Nihil ipse uo nosser quantum potuit id
 egerit ut creatoris fidem et creaturarum rationem quam illi ad
 impietatem inuenire: ad pietatem uenerit. Etiam hic
 diligentius inspicit: et non te prececat qd creatoris quidem fidei
 diximus: creaturarum uo rationem: faceret qd ea que de celo
 dicuntur ad fidem pertinent: que uo de creaturis disputant
 ad rationem. Sed quod sequitur adhuc addimus. Scitis er-
 go nos in libris eius aliquid contra id inuenimus: quod ab ip-
 so in ceteris locis pie de trinitate fuerit definitum: uelut a-
 dulterantiam hoc et alienum aut pretermissimus: aut scidit
 eam regulam protulimus quam ab ipso frequenter inueni-
 mus affirmatam. Nunquid et hic inuente aliquid diximus.
 N unquid dixi quia secundum nostre dita regulam proniti
 quod erat utiq; iam potius modum interpretis et ex greco
 in latinum uertentis excederet. Sed secundum hanc regulam
 promississe me dixi: quam ab ipse ter quater inuenimus affir-
 matam: item his addidimus. Siqua sane uelut periti iam
 et sciantibus loquuntur dum breuiter transire uult: obseruatis
 proniti: nos ue manifestior fieret locis ea que de ipse re in
 alijs eius libris aperius legimus adiecit: explanatam ita
 dicit. Nihil tamen nostrum diximus: sed licet in alijs lo-
 cis dicta sua tamen sibi reddidimus. Puto qd etiam apud mi
 quissimos iudices sufficere mihi poterit sola ista consilio qua
 dixi tibi nostrum diximus: sed licet in alijs locis dicta sua
 tamen sibi reddidimus. Nunquid me in aliquo oborum
 fia. Nunquid promississe me in eum aliquid dicuntur.
 Ubi est qd accusant qd calumniantur qd consingunt me dixisse:
 quia mala tui & bona dixi: et quecumq; bona sunt tui
 stus. Erubescant aliquando & desinant silla proferre: &
 diabolicum in se opus suum argumantur suscipere. Audiat
 quia tibi nostrum diximus: et uerum ac copul audiant:
 quia tibi nostrum diximus: sed licet in alijs locis dicta:

sua tamen sibi reddidimus. Et ne nos absq; domini misericor-
dia huic operi manus estimeret commodasse uideant nos hoc
ipsa ante prescripta que faciunt. Post hoc enim addidimus etiam
ista. Hæc autem idcirco in prosecutione commouimus. ne forte cali-
narios iterum se criminandi putent inuenisse materiam. Quod
dixi iterum ista causa est. quia iam et sancti episcopi iohannis
epistolam de fide ad sanctum theophilum scriptam criminata
sunt. quando corpus humanum aliud uisio quid fingebant q;
carnem. idcirco iterum posui. Sed uideri inquam quid perierit
si et contentiosi homines agant. nobis iterum tantus labor si
tamen omnibus uobis deus uiueret. idcirco susceperat est. non
ut calumniosus eos quod fieri non potest. licet forte etiam hoc
deus faciat. clauderemus. sed ut proficere ad scientiam rerum
uolentibus materiam præberemus. Vt autem scias quia et q;
falsatur hæc essent et pseudimus et pseudimus. uide quid
in sequentibus iunxerimus. Illam sane omnem qui hoc libro
uel descripturæ est uel lecturæ in conspectu dei patris et filij
et spiritus sancti confessor atq; conuenio. per suam regni fi-
dem. per resurrectionis et mortuus sacramentum. per illum
qui presens est et diabolo et angelis eius. æternum ignem. si
cur non illum locum æterna beatitudine possideat ubi est. fle-
tus et stridor dentium. et ubi ignis eorum non extinguetur.
& uermis eorum non morietur. ne addat aliquid huic ser-
pente. ne auferat. ne infuset. ne immutet. Et tamen post
ista omnia tam honorifice tamq; terribilia aduersioni
sacramenta. falsare hæc et corrumpere non timeant. id
li qui se dicunt credere resurrectionem carnis futuram. q;
uel hoc ipsum si crederent q; deus est. nunq; hæc tam crimino-
sa et nefanda committerent. Ubi tamen in his que præ-
ta sunt. aut origenes laudibus usq; ad ætulum ut crimina-
tur elatus est. Vbi apostolus aut propheta aut rursus aliq;
a nobis quale ipse de eo scripsit. dictum est. Aut in quo
prioris alio inueniunt criminandi locum. fidem nostram
pneusimus. que puto q; in omnibus cum confessione et
clesiastica concordet. Interpretandi obseruantiæ destru-
ximus. cuius re uera nobis in exemplaribus exemplum
ipse præbuit qui nunc reulator exiit. Quod proposi-
ti in interpretando gestum designauit. iam si plene aut

164.
minus plene id implere ualuit a legentibus comprehenderetur. a
quibus uel laudari uel rideri solet. non tamen ad crimen uo-
cari. quam in alteram linguam uel proprie uel minus proprie
aliena uerba ueruntur. Et erum quoniam coram sciam
mentionem qui hoc ipsa quoquo modo sunt. tamen nisi falsi
sint criminari ea nullatenus possent. in ipsum caput ma-
nus nefarius inueniret. conueniens ergo huic apologeto nostræ
puto inferre. ne me studio subtrahere putent hoc quod illi
addito falsa crimina obtulerunt. Et enim quum in quodam
supradicti operi loco huic quem interpretati sumus. quæstio
haberetur aduersum eos qui deum corporum dicunt. et hu-
manis eum membris habitum deservunt. quod asserere præ-
cipue ualentinianorum et antiochiorum heretico-
rum. cui isti aculatori nostri nimis ut uideo detentis dade-
runt. & origenes ecclesiasticam contra eos fidem defendens.
dum omni genere incorporeum eum esse & idcirco etiam
inuisibilem confirmaret. prouocante se ordine quæstionis re-
spondit contra hereticos in hoc loco quedam. que a nobis
isto modo uerba sunt in latinum. Ex primo libro *res et*
d. p. q. s. post aliquanta. Verum uti asseruimus inuisibilis
fortasse auctoritatis habere uideantur apud eos qui et sancti
scripturam de rebus dicunt insitum uolunt. et inde sibi approba-
ri querunt. quomodo natura dei supereminet corporum na-
turam. Uide ergo si non etiam apostolus hoc idem ait. quum
de christo loquitur dicens. Qui est imago inuisibilis dei pri-
mogeneratus omnis creaturæ. Non enim ut quidam putant.
natura dei aliquibus uisibilis est & aliis inuisibilis. quia non
dicit apostolus. imago uisibilis dei hominibus. aut inuisibi-
lis peccatoribus. sed ualde constanter pneusinat de ipsa.
natura dei dicens. imago inuisibilis dei. Sed et iohannes
in euangelio dicens. deum memo uidit unq; manifeste de-
clarat omnibus qui intelligere possunt. quia nulla natura
est cui uisibilis sit deus. non quasi qui uisibilis quidem
sit per naturam. & uelut fragilioris creaturæ. quædam atq;
excedat aspectum. sed quoniam naturaliter uidere impos-
sibile est. Sed si requiritur a me quid enim de unigenito
sentiam. siue ipsa quidem uisibilem dicam naturam de
que naturaliter inuisibilis est. non tibi statim uel impu-

pen archon

uideatur esse uel absurdum: rationem quippe dabimus consequenter. Aliud est uidere aliud noscere: Videre et uidere corporum est: noscere et noscere: intellectu alii nature est. Quidquid ergo proprium corporum est: hoc nec de patre nec de filio sentendum est. Quod uero ad naturam pertinet dicitur: hoc inter patrem et filium constat. Denique etiam in euangelio non dicitur: quia nemo uidit patrem nisi filius: neque filium nisi pater: sed ait: nemo nouit filium nisi pater: neque patrem qui nouit nisi filius. Ex quo manifeste inducitur quod quidquid inter corporalem naturam uidere & uidetur dicitur: hoc inter patrem & filium noscere dicitur et noscere per uisum scilicet: non per uisibilitatem singulariorem. Quia ergo de incorporata natura & inuisibili nec uidere proprie dicitur nec uidetur: idcirco neque pater a filio neque a patre uidetur in euangelio dicitur sed noscitur. Quod si proponatur nobis aliquis: quare dicitur et: heu mihi de corde quomodo ipsi dicitur uidetur: multo magis ex hoc ut ego arbiter assero nostra firmabitur. Nam quid aliud est corde dicitur uidere nisi secundum quod supra exposuimus mente cum intelligere atque cognoscere? Aliud est capere quod isti qui ad inuisibilem uisum de oriente transiisse sunt: non solum per uisum intelligunt uerum etiam uisorum ad uerum conueniunt sunt inueniunt. Quod uero ego idcirco ut alia quousque non nulla cuius quidem interpretatur scripturis suspectum habere non potui: neque praeiudicandum iudicavi: quia non in eo aliquid de compensatione patris ac filii dicitur: sed de ipsa dicitur natura quae uisibilis sit a seipsum uisum uisibilitatis uocabulum uidetur. Respondi ut suspicatus sum hic hereticus: qui idcirco deum uisibilem esse asserunt quia & corporalem dicunt: pro eo quod uisio proprie corporis est. Unde et illud uolentiam: quod suspicatus sum hereticus: corporaliter et uisibilitate generis patris et generis filium dicunt. Respondens ergo ut opinor originem uisionis appellationem tanquam suspectam ait melius esse in natura dicitur ad eum inter patrem & filium ut illo sermone quod ipse dominus distinxit dicitur: nemo nouit filium nisi pater: neque patrem qui nouit nisi filius. Omnem ergo occasionem supradicti hereticus eredit excusandam si notionem in natura dicitur ut potius dicitur quod uisionem: dum uisio occasionem aliqua

proleui uideatur hereticus: non uero uisum uisum inter patrem et filium seruat inuisibilitatem ueritatem: procapie quia euan gelio talis auctoritas est: simul et caute: per hoc plurimum: eruditur fore: non ut in omni parte: quousque modo audirent uisibilem deum: Hec enim quia non sicut aliqua differtur: non uisus uisus: nisi non debet penitus abici: etiam si aliqua uerba in greco inuenimus fortassis potius declinamus. Sic sane adhuc in iudicio legitur uerum et hoc aduersus supradicti hereticus uisio aut inuisibile uidetur. Tamen potius quod etiam hi qui norunt de literis et haereticis: sensibus iudicare: qui buscum potius ad eum de timore: qui nihil per contritionem neque per manent gloriam gerunt: quorum animus ab inuidia et timore & odio uacat: dicant non multum ad instructa non uel ad expugnanda supradicti hereticus caput istud uidere: nunquidnam id non licet perire: et tanquam inuisibilem ad depellendos aduersarios transcurrere? Porro quia sit occasum: nunquid et criminis? Quomodo loco criminis dicitur: ubi inuisibilitatis aequalitas inter patrem et filium et spiritum sanctum confirmatur? Non puto hoc ita cuiquid uidetur. Et quid dico cuius? Sed ne utrius quidem ipsi criminis uerba meae esse aliquid in meae: literis uisum esse: quod postea ostendere: denique si hoc putarent ipsa sicut inuisibilem meae uerba possunt. Sed nunc uisibilem quid sciunt: et flagitii eorum require si uisum precellit exemplum. In eo loco ubi scriptum erat: quod si requirit: me quid dicitur de ipsi unigenito se nati: siue ipsi quidem uisibilem dicitur natiuam de qua: natiuam inuisibilem est: non tibi sciam uel impium uidetur esse uel absurdum: rationem quippe dabimus consequenter: illi scripturis: non tibi sciam impium uidetur esse uel absurdum: quia sicut filius patrem non uidetur: ita nec spiritus sanctus filium uidetur. Non sic in sermo potius uel in negotiis secularibus commisit ut qui de monasterio romani quasi calumniandi peruersissimus nullus est: norunt omnes quod consequenter et legibus publicis: cuiusmodi criminis reus. Hunc uero quod secularium uitam iam reliquit: et a reuerentatione illa: certum publicorum ad monasterium conuersus est: et ad hunc magistrum nobili ab ipso doctore ut: quod modestam furore inuenire: pro quiete seditionis mouere:

pro pace bellum mouere: pro concordi mouere discordia: perfi-
 dus esse pro fide: pro ueritate falsatus. Credo mihi q̄ huic
 sedens nequicia. etiam uerum fuisse exemplar. nisi isabel
 ubi illa occurreret. Illa est enim que hoc crimen aduersus na-
 burtham insidiam uine causa composuit. et mandauit
 presbyteris iniquitatis falsis eum conscriptionibus perurgere
 quasi qui benedixerat. id est blasphemasset. deum et regem.
 Sed quis in hoc insidiat. illa que mandat. aut hi qui man-
 dato iniquitatis obtemperant. Quia hec. et ut opinor. in
 ecclesia pene huiusmodi factus mandatum. sed ad uerum
 adhuc aliquid. Requirit quid illud. ut ea iudice fiant &
 insidiatoris sententia fiant. Nam errasse sententem aut lap-
 sum esse in sermone nouum non est: et ut opinor. uenia di-
 gnum est. quia et scriptura dicit. In multis enim offendimus
 omnes. qui autem in uerbo non offendit. hic perfectus est.
 Eritum puratur in uerbo corrigatur. emendatur. si id uilita-
 postulat. & auferatur. Inter uero que non sunt scripta. lute-
 ris alienis. et falsa inserunt. ad hoc solum ut uitam fructus infa-
 mes. remanere aliena scripta. ut scriptori confecti notam ut
 supernas auribus populorum. ut conturbet corda simplicitati
 ut nihil aliud et eo nisi. apud hominem opinio. maculam
 confecti. uidere si alienus est opus. nisi illius qui ab initio
 mendax fuit. & fuitet criminando diabolus. id est crimi-
 nator nomen accepit. Nam quum falsam huiusmodi
 sententiam apud mediolanum recitaret. & a me que legi-
 tur falsa esse decerneret. interrogatus a quo accepisset exem-
 plaria. respondit matronam quandam sibi dedisse. de qua
 ego quecumq; illa est. nihil dico. sed siue eam et da confecta
 tue dedidit. Mihi tamen in hoc da et uestrum fuisse
 testimonium. id est tuum & sancti uiri ipsius cui hoc opus
 gerebam macary. qui secularis ipse mos uel ab initio legitis-
 sel etiam licet nondum completa. & ad integram emenda-
 ta exemplaria retinetis. id est que. quia falsum non uidet pa-
 trem ita nec spiritus sanctus filium uidet. Idem ego non
 solum in q̄ non scripti. sed e contrario quam ille falsatur u-
 dico. Siquis negat q̄ non ita uidet filius patrem sicut pater
 filium. et non ita uidet spiritus sanctus & filium et patrem.
 sicut pater filium et spiritum sanctum. anathema sit.

Uidet enim et uerissime uidet. sed ut deus dicit. et lux lacon.
 & non ut caro carnem sed ut spiritus sanctus. non corporeis
 sensibus sed ueritibus deus. Siquis negat sit anathema
 ingentium. Quia autem uos conturbat sicut dixit apostolus
 portabit iudicium quecumq; id est ille. Memini sane q̄ aliq̄
 corum quum argueretur falsitate hęc. respondit mihi in gre-
 co ita habere. me autem in latino immutare uoluisse. in quo
 omitto illud exequi. quia nec quidem uerum dicitur. sed ta-
 men ponamus quia sic est in greco. et ego hoc in latino non
 scriptum promissum enim me in presbiteriis tale aliquid
 facturum. q̄ si facerem. ut quod ibi offenderat. in latino con-
 modius scriberem. quid absq̄ promissis uel quid absq̄ ratione
 nostra facerem. Tu certe qui hoc in latino. mas exemplibus
 non inuenias in cuius charactulis hoc unde scriptum legitur.
 Ego qui interpretatus sum scripti. tu qui me accusas. mas ta-
 sed littera non tenet. Crimen mihi unde composui. Aut unde
 ego accusari debeo unde tu falsum fecisti. Rem planissimam
 dico. Quattuor libri isti sunt. quos interpretatus sum. in qu-
 bus de trinitate. spiritum per singulari pene paginali disputauit.
 R. elegantur uniuersa. si uis tali aliquid de trinitate inuenias
 fuerit in interpretatione nostra sensus qualen in isto capite
 calumniantur. tunc demum erudire etiam hoc eo sensu
 que ibi consingunt esse prolucum. Si uo per omne librorum
 corpus nung. sic illa differentia trinitatis. nonne uelantem
 pariter stultitiam commentum est. dicere q̄ uno solo capite
 heresi confirmata est. ab eo qui eam mille capitibus expugna-
 rit. Sed et rei ipsius consequentia prudenter queq; satis
 doceat. q̄ si hoc in mas littera inuenisset. et utce scriptuli
 aliquem et ipsa lectione apparet. cum me licet ipse nota
 romę postum haberet presentem. continuo utiq; perqui-
 sisset. & ipsa ad me scripta dedisset. quippe qui usq; ad illud
 tempus etiam uidere me. & salutare et in oratione commu-
 nicare solitus ear. Compulisset sine dubio mecum de his q̄
 bus uidebatur offendi. inquisisset quomodo a me fuisset
 prolucum. quomodo haberetur in greco. Certe etiam hoc
 glorie sufficit sibi putasset si uisus fuisset in dictis nostris
 uel scriptis fuisse per te aliquid emendare. Aut si furor ani-
 mi non tam emendari errorem q̄ profiteri in publicum con-

pulsiſſe ſine dubio nunq̄ elegiſſe abſtinenti licentia quem potuit
 grauius conſtituere preſentem. Sed ſtatum quia falli conſentanea de
 terrebatur ad me quidem cuius eorum ſcripta que uolebat crimina
 ri non detulit. ſed per domos per rationales per monaſteria per
 ſingulos quoſq̄ fuerunt circumſere: quos ſolo conſultare poſſit
 audire. Et hoc ſicut ſub ipſo tempore quo conſtitimur ex uide di
 ſcederet: ne uel comprehenſiſſi fueri ſui redderet cauſa. etiam
 inde ut intelligatur ſecundum precepit magiſter per totam
 me italiam criminari: inſtigare turbas: conuulſare eccleſiaſ:
 aures quoq̄ polluere ſacerdotum: & in hiſ omnibus modestia
 noſtra tanq̄ conſentanea abita. Hec diſticipuli: ille uero orientaliſ
 magiſter qui ad uigilantiam ſeruent dicitur per me latinu cog
 noſcunt omnes origineſ bona & ignominia mala: ut ipſos quo
 nunc ego tranſitaliam reinterpretaſ et: et ea omnia que a
 me uel improbabilia. p̄termiſiſſa ſunt inſeruit. quo ſcilicet
 nunc contra ſententiam ſuam romanu per ipſum orientis agno
 ſcant mala & ignorent bona. Hinc etiam non ſolum origineſ
 ſed et menſuram in ſuſceptionem heretiſ conatur adducere.

Hinc emittit inextinguibileſ conſeſ ſuol. qui me per urbes per uicos
 p̄terit manſentem calamitatum laniandis inſectantur. &
 ſinda omnia et nefanda aduerſum me ſectantur. Quid que
 ſo te ſceleri admiſiſſiſſi. ſi ſecum quod ſeculi. Si tamen neſa
 rum et in exemplis tuiſ. de te ipſe quid iudicet. Veruntame
 die mihi o magiſter iam enim ad te et conuocanda reſponſio
 ad legentem aut interpretantem ſi qua. et illa ſcriptoriſ culpi
 recte reuocatur. Abſte inquit. nequaſ. Quid me ſublatuſ
 circumueniſ. Nunquid non et ego legi. Nunquid non et ego
 interpretatiſ ſum. Sed legi ea que interpretatiſ ſum uide
 ſiquid in hiſ dogmatum inueniet. certe ſi aliquid horum
 que nunc ad damnationem uoco repperiet. poſtremo ait. Si
 uel plenius noſte quomodo apud me etiam ſuſcepto huiſcemodi
 dogmatum ſemper excauſabili fuerit. legi commentariol moſ
 in epiſtola pauli ad epiſtoliſ. et ex hiſ que ſcripſi noſet. Et hec
 et tua tanti magiſtri grauitat. ut cum quem in aliſ laudat
 condemnet in aliſ. et quem in preſentationibus tuiſ alterum poſt
 apoſtoliſ eccleſiarum magiſtrum dixiſt nunc hereticum di
 ciſ. Quis hereticuſ eccleſiarum magiſter aliquando dici pot
 ut. Errore inquit in hoc. Sed quancum preſentiam ſuam

quod de his scriptis in epistola ad romanos scriptis videtur.

107.
 bial. Commentariol legi. ſed illoſ quolſ deſignauit. Et cui hoc
 uſum uideat ut ſi qui tunc libriſ conſcripſit in quibus omni
 buſ p̄ne peccata euiſ uſq̄ ad celum ſer. qui totam annuſ &
 lecti ſunt ab omnibus et leguntur. ex quibus quam plurimu
 ita edocti iam & de hoc mundo diſſertantur et perſeruntur
 ad domum. hanc origineſ ſententiam tenent quoniam ex
 librorum iſtius attentione diſcedunt et abſtinentiſ ſerentes
 iuxta teſtimonium huiſ inuentuſ eſt cum ſecundum apo
 ſtoliſ eccleſiarum magiſtrum. et tunc iterum ſeribe. inueni
 runt eum cum impuſ hereticuſ & generaliter condemnatum.
 modo ſe ex conuentione commutet et dicat. quia illum quē
 triginta ſeris annuſ conuulſiſ legentiſ de ſententiſ apoſtoliſ ex
 quauit nunc hereticum pronuntio. Nunquid aliquoſ nouoſ
 cuiſ libriſ modo legi quolſ ante non leguſ. Sed ex hiſ aliſde
 dicit eum et tunc apoſtolum. & nunc hereticum dicit. Et
 nullo modo hoc ita ſic ponit. aut eum tunc recte dixit. &
 modo luore quodam et conuentione peruenit. et audien
 duſ non et. aut ſe tunc maledixit. et modo ſeripſim condem
 nat. quale ergo a ſe conuentione expectabit iudicium ſi qui ſe
 cundum apoſtoliſ ſententiam a ſemetipſo damnatur. Et qd
 inquit. Abſtaditur ignominia. Non erratur. et in uerbo ma
 xime. Licet quidem de errore p̄nterit. ſed ſimul. aliquoſ
 p̄ntentiam agit. ſimul uideat. ſimul iudicet. ſimulq̄
 condemnat. Quiaſ uero ſi una merore una ſe nocte. aut
 duabulſ a ſeruando continet. dicit continuo legiſ de p̄di
 cta ſeribere. et non ſolum legiſ condere. uerum et ſepulca
 ſubruere omnium que iam defuncte ſunt ſententiarum. q̄
 eaſ ſuſp̄ctur ſu ſimilem uitam dixit. ſententiam a
 agerit q̄ hereticuſ fuerit bene facit. quid hoc ad me qui nū
 quam hereticuſ ſui. Penitentiam agit pro errore recte fa
 ciſ. ſi tamen ipſam penitentiam legitime grauiſ. id et non
 ſeruando ſed depreuando. non condemnando ſed ſendo.
 Nam que penitentia ueritat et ubi indulgentia. et decre
 tum ipſe ſibi p̄ntentia dicit. Qui p̄nterit pro hiſ que ma
 le locutiſ et. uulſuſ ſuum non iterum male loquendo cu
 rat ſed ſendo. Sic enim ſcriptum et. peccaſti. quideſ.
 Sed nunc ipſe te raram ſtatulſ. et iterum uerum ipſe abſoluſ.
 Et ex uo ipſe te iudicem facit. Et ex iam non tua qui te

in quibus de carnis resurrectione sicut uariar opinio ad que thone
 1 rem ex commentariorum libro primo de epistola pauli ad ephesios
 de eo capitulo ubi dicitur sicut elegit nos in ipso ante mundi consti-
 tutionem ut essetis sancti et immaculati coram ipso ita au-
 ro constituto mundi in greco scriptum habet καταβολή
 2009100 non idipsum autem καταβολή quod constitui-
 tio sonat. Unde et nos propter pauperatam lingue & rerum
 uocantem et sicut quidam ait quod grecorum et sermo sanior &
 lingua sciolor sit. conabimur non tam uerbum ex uerbo trinit
 ferre quod impossibile est. quum uerbi quodam explicare acum
 tu. καταβολή proprie dicitur. quum quid deorsum
 iacatur & in inferiorem locum mittitur a sublimi. uel quum
 aliquis res finit eordum. Unde et ij qui. adium futurorum
 prima iacant fundamenta. καταβολή iacant id est deorsum
 unia fundamentorum iacant dicitur. uolent itaq; paulus
 ostendere quia deus uniuersa sic machinatus ex nihilo. non ex
 atomum non conditionem non facturum sed καταβολή
 id est initium fundamentum ad eum retulit. ut non iuxta
 manicheam et gentili hereses que factorem et materiam po-
 nant aliud quid unde creatura facta sunt antecesserit creatura.
 sed omnia ex nihilo actuarit. quod autem electos nos ut essetis
 sancti et immaculati coram ipso hoc est deo ante fabricam mu-
 di restatut est. ad presentiam dei perinet. cui omnia futuri-
 iam facta sunt. et ante q; sunt uniuersa sunt nata. sicut pau-
 lus ipse predestinatus in utero matris sue. et hęc omnia in-
 uulua sanentur eliguntur. et in typo christi propte-
 ra in gremio mittuntur. Hęc omnia unam edidit expositionem
 sed sub eius persona huiusmodi intelligentia accipienda sic
 non expresse. hoc tantum quod consequentibus reperitur pri-
 oria. aut enim in consequentibus. Aliud uero qui deum conatur
 ostendere. Unde manifeste ostendit quod per illam priorem ex-
 positionem non ostendatur uisita dei. quod utiq; impium
 est. sed per istum quem dicit alium. cuius assertionem sine
 dubio uolens apud omnes indubitatum et catholicam demo-
 strare dedit tale testimonium. quod hac sua assertionem uultum
 esse deum conatur ostendere. quod non ex preiudicio factus fuit
 sed ex merito doctorum uniuersaq; elegit. Dicit autem
 uisibilem creaturam celum terram maria et omnia que intra

katavoli kosmi

Katavoli

Katavoli

katavoli

katavoli
ulihene

ea sunt fuisse alia inuisibiles creaturas. in quibus & anima
 que ob quiddam causam sola deo notat dicitur sine deorsum in
 uallem istam lacrimarum in locum afflictionis et poenitentiam
 omni nocte. in quo sanctus constitutus orabat ut ad sedem
 pristinam reuertetur dicens. Hęc mihi quia incolatus me
 prolongauit est. habitauit cum habitantibus cedar. multum me
 regnata est anima mea. Et in alio loco. Misit ergo homo
 qui me liberabit de corpore mortis huius. Et alibi. Melius
 est reuerti & esse cum christo. Et alibi. Anteq; humiliare
 ego deliqui. et cetera his similia. Itaq; prius anime inquit
 uir precipitauerit in mundum. magister dicit inquit
 et non dicit qui sunt isti qui hęc inquitur quod anime. esse
 prius precipitauerit in mundum. Hęc recte inquit di-
 xi. quis talis est & mihi iudei. Dixi iam superius quia illa
 hęc dicunt. qui deum uultum esse asserunt. quam utiq; si
 cor habet. me ipsum esse intelligit. Neq; enim ita impuls-
 sum ut alium me et diuersum esse ab his statum qui deum
 uultum defendunt. quod utiq; omnes facimus. qui sanum
 sapimus. Die ergo die magister. quid isti qui tu et inquitur.
 itaq; prius anime. inquitur precipitauerit in mundum
 et mundus ex animabus fieret cum habitantibus suis. Ele-
 git paulum dicit et et similes coram se qui erunt sancti et im-
 maculati. Nemo autem eligunt nisi de pluribus. ex ubi sunt
 aliqui uiliores ubi deo peccauerit. Quomodo autem in hi
 bylonie captiuitate quando nabuchodonosor captiuitate
 in ebidam ductus est. populus. missi sunt prophete. hęc ebed-
 danus tres puer aggeus pypheta & zacharius. non quod ipsi
 reuertuntur captiuitatem sed ut essent in solatio captiuorum.
 ita et illa deactione mundi eos qui anteq; mundus fieret
 electi erant a deo multo esse in eruditionem et magisterium
 animarum peccatricum. ut predicatione eorum reuertentur
 tur ad eum locum unde corruerant. et hoc esse quod a mo-
 yse in octagesimo nono psalmo dicitur. Domine refugium
 factus es nobis in generatione & progenie. anteq; moueret sy-
 mauentur et fieret terra et orbis terrarum qui saluet ante-
 teq; mundus fieret ex uniuersa generatione principum sume-
 re. sanctus fuit deus refugium fuit. Hęc sunt que in
 illis quot solus ex omnibus episcopus tuis eligi & ad con-

demmandos quereos relegi iubet. commentariis scribit. Mundu
 aut fuisse inuisibilem anteq̃ hic uisibilis fieret. in quo mun
 do cum reliquis habitatoribus. angelj salicet et anime erit.
 I stat animal aut ob quasdam causas soli deo cognitas in hoc u
 sibi mundo nata in corporibus. et que ante habitauerunt et
 lum apud prius seculum. nunc hic habitant terram. scilicet
 non extra causas aliquas quas ipse inibi uiuendo committunt.
 E et aut q̃ sancti quicq̃ ur est paulus et quere similes et per generis
 ones singulari ad eruditionem earum. a deo destinati sunt.
 ut eas predicacione sua ad illam habitacionem unde collapsi
 fuerunt reuocarent. et hoc oppositissimis scripturarum testimo
 nijs firmas. Et que sunt alia quedo dicta pro quibus originale
 in us uocet. Quae alia sunt. in quibus cum damnare iubet.
 A lum in tuis damnat. et si ut tu suades huiusmodi dicta dam
 nanda sunt. feret tu primus sententiam. & pro dictis talibus
 prior te ipse condemnat. Hec enim iam nbi supra uilum rema
 sic effugim. nulle hec strophe pro quibus quere arguit ha
 bebunt locum. In ipsa et enim penitentia tua. post conuersio
 nem iam emendatus et correctus istis libri auctoritatem de
 dicti iudicet ut ex his tua sententia de his que condemna
 da dicis dogmatibus probareur. Et ideo que hic scripta sunt
 tanq̃ si modo hec pronuntiet et definat audienda sunt. &
 hic talia defini. qualia dicis esse damnanda. sed non sum.
 inquit ego qui defino. alium esse qui hec ita dicat. id est
 istum ipsum uis immutat exponens personam. ut uide
 mus quod est ille quom talia dicis struere. Aut ergo. alius uo
 qui deum iustum conatur ostendere. dicat que iam supra
 diximus. Si ite quem dicis alium deum iustum asserere
 hac sua ut aut ostendit. et a te alius et diuersus est. de te ipso
 quid sentis. Tu negas iustum esse deum. Magister dum
 multum uidet & satis arguit caput oculis talis. puto te in
 curat. *Διπλασε το σος.* et ex utraq̃ parte concludi.
 A ut enim iustum deum negabis ut alius sit & conuincis illu
 qui hec dicat. aut si ut omnis confiteretur ecclesia. eam tu
 iustum deum esse constituis tu et qui hec dicat. et tu et qui
 primus occupis sententiam quam in alium feret. & qui tuo
 incipit mouere confidit. Sufficere opinor hec apud
 iustissimos iudices assecurum de iudicium prelostantes.

alia enim
 delima to son

non qua condemnare debent eum qui scitiam uidet in o
 culo spiritus sui. & in suo trahem non uidet. sed emendare &
 ad ueram penitentiam reuocare. Verum ne forte latuerit.
 eum locus iste unus in his libris quod aliquidum se recentis
 esse putauerit. et quorum exemplum quere omnibus comen
 dat. ad constellationem fidei propofuit. requiritur quom
 do etiam in quere sentit. Item in eodem libro de eo capitulo
 ubi scriptum est. secundum placitum uoluntatis sue in lau
 dem glorie sue. post pauca ita ait. Inuadunt itaq̃ in hoc
 loco occasionem. qui ante constitutionem mundi animas pu
 tant cum angelis et quere uirtutum celestium nominibus
 in celesti iherusalem fuisse uersatas. q̃ nec beneplacitum de
 nec in laudem glorie eius et gratie possit intelligi. alios nu
 dos. barbaros. ignos debiles. aliosq̃ diuersi romanos nobiles.
 liberos. sanos in diuersis horis et diuersa parte generari. nisi
 cause precesserint. quibus et meritis hec animarum una
 queq̃ sortita est. Et illud quod ad romanos scriptum est.
 quidam putant nosse nec norunt. an non habet potestatem
 figuris lute de eadem massa facere aliud us in honorem. ali
 ud in conuictum. ad eundem sensum referunt. ut quomo
 do mala uita seu bona. laboriosa uel facili. sinistra in isto mi
 do agitur. nisi eademus de esse uideamus. ita et diuersitas
 in hoc mundo nasciturum. iustitiam de arguit. nisi antea
 rum merita precesserint. Si enim inquit. hec non ita ac
 cipimus. non beneplacitum uoluntatis dea erit. nec in laude
 glorie et gratie eius. alios dogmatis ante constitutionem mun
 di ut essent sancti et immaculati. et haberent adopcionem per
 iesam christum. alios uicime condicioni. & ipsa perpetua de
 stinatis. amasse iacob anteq̃ quere uero. odisse elau pri
 uis digna odij perpetuere. nisi cause precesserint. que u
 sentiam dea prebent. Quid expressius hic asserunt. Quid
 euidentius uel ab origine uel a quere eorum quos te arguere
 dicat de his dogmatibus uel dia paret. Diuersitas et iniqua
 litas que est hec in hoc mundo nasciturum. que ad dea u
 sitiam referunt. Causam dicat dedisse ipsam sibi unanqua
 que animam. ex his salicet meritis animarum. quos prius
 in celesti iherusalem que et mater omnium. uiuendo gessit
 runt. Et hoc inquit. non ex mea persona dictum est. sed

alium dicere descripti. dixi quo dixi quia inuadunt quidem
 occasionem. Nec ego nego qd de alio dicere uideatur. sed ute alius
 quem hoc ad dicere uerum tibi conuocet et conuocantur sic an
 conuocantur et inuocantur non denegat. Quum enim alium alium
 conuocatum tibi aliquam nominat. totel ponere quodam dicta et
 sed statim ea destruit et impugnat. ut martionem ut ualen
 tum et arri et ceterorum. Quum uo alium quidem nomi
 nal' et dicta eam cum assertionibus ualidissimis scribit. test
 monij quocq; scripturarum copiosissimi manus. nomine etiam
 nos tradidit. hec quo tu talis dicit uideamus istum cuius die
 ta ponit et non destruit alium te esse. et fieri huc rhetorica figu
 ra. quum sub aliena persona suam sententiam profertur. Fuit
 ista ab euertibus. quum aut ostendit aliquos inuenire aut in
 uiciam capiunt declinare. Nam si tu te ex hoc definitum putat
 q; in his dicit alium nominal' multo est occubitior ille quem
 uisimal'. Nam ille non solum hoc in consuetudine habet
 dicat alio ita dicat et quibusdam ita uideat. sed multo cauus
 dicit ille de talibus se hoc non definit. sed optari magis. Qd
 si alii melius uisum fuerit ut his omisit illa reuocant. uide
 quanta ille cautione usus est. et tamen a te ad damnationem
 uocatur. Tu quia tantummodo alium nominal' esse iudicat te putat.
 et ex his eam damnat in quibus eum sequens et iudicat. Sed
 progrediamur legendo commentariar'. ne inuouando per sin
 gula excludamur ab agnitione plurimorum. Item ex eodem
 libro de eo capitulo ubi ait. ut simus in laudem glorie eius.
 qui ante sperauimus in christo. si speramus eum ubi dixit in
 christo. et non preuissit ante sperauimus quod ex hoc dicit
 tur *επισημασθησθε* est manifestior sensus eos qui
 sperauerunt in christo forte uocari esse predestinat' secundum
 propositionem eius qui uniuersis operatur iuxta consilium uolunt
 ratis sue. Nunc uo propositionis adiecto ad illam nos intelli
 gentiam habet. de qua superius disputauimus exponentes hoc
 quod scriptum est. qui benedicit nos in omni benedictione
 spiritali in christis in christo. Sicut elegit nos in ipso ante
 mundi constitutionem. ut ostendit sancti et immutabilem
 eorum ipso. q; scilicet sicut iam nos benedixit in omni be
 nedictione spiritali in christis et degenit ante constitu
 tionem mundi. ita etiam sperasti nunc ante dicamur ut.

ante sperauimus
prospiciamur

christo.

christo ex tempore quo dicit et proleptam et benedicti sumus
 in christis. Hucusq; inuenimus. que enim sequuntur maiora
 sunt. Nunc ergo gratias ago deo q; me ponderare grauius. si
 speciosis releuatur. fortassis enim uideatur aliquibus de isto alio
 contentiosus uel calumniosus agere. cum sciamus eberetiam
 figuram istum quem dicit alium ipsum esse perhibere. Sed ne
 qua nunc paruis illis audierim dubitate remaneat. quis
 esset iste alius de quo superius dixerat. declarauit eand' uere bonus
 magister. et qui nullas uelut ex dicit suis ambiguitates dilectis
 remaneat. dignatus est in hoc loco illum quem super alium di
 xerat euentus qui esset ostendit. ut ego. Nunc uo pcep
 sionis adiecto ad illam nos intelligentiam tribue de qua super
 disputauimus. Uide quia nos sumus inquit et non alius uelut
 quem putabunt. quem superius disputauimus exponentes illud
 quod scriptum est. qui benedicit nos in omni benedictione spir
 ituali in christis in christo. Et quod ubi ex alterius persona di
 ctum ut minus intelligentiam putabunt. ne quis error his
 quos uideat ex istis libris quod de origine sancte sententiam
 suam noscere remaneat. ad suam personam nunc reuocant
 nec alium aliquem nominant. dicit et que superius legimus. q;
 scilicet sicut iam nos benedixit in omni benedictione spirita
 li in christis et degenit ante constitutionem mundi. ita etiam
 sperasti dicamur in christo ex eo tempore quo dicit et predesti
 nat' et benedicti sumus in christis. Absolut' ergo me ut puro
 ipse suo testimonio omni suspitione calumnie. q; alius iste no
 sit alius q; ipse. sed et maiora ad huc et consequentibus sicut pro
 uentibus ostendimus. Post hoc enim q; dixerat nos ante speras
 se in christo. et ex eo iam tempore id est ante constitutionem
 mundi et anteq; in corpore natussemus in eis esse benedic
 tos et electos. iterum suum alium introducit et dicit. Alius uo
 hoc dogma non sustinet q; ante finem et sperauerimus in
 christo. q; in isto corpore degenimus ille intelligentiam trans
 fert. hoc in loco omnem inuenit ille quibus est iste eius alius
 exalant. Dicit enim nobis hic quem uide esse alium qui hoc
 dogma non sustinet. q; anteq; in hoc corpore degenimus et fue
 rimus et sperauerimus in christo. Hoc est enim pro quo damna
 ri iuber originem. Quem uide hic alium intelligit. an al
 quem conuocatum sibi. Quod dicit magister. Dixerim ille

urgens. de quo exponere dicitur *1. Pet. 1. 12.* Si enim hic alium istum
 qui ante fuisse animal q̄ in corpore degeneret non recipit re-
 esse dixerit: prodiu enim est quod in superioribus cedatur. Inue-
 nitur enim tua confessione alius ille tu esse. qui defuit omnia
 dogmata que damnari iubet. Si uero non est tu in superioribus
 alius ne tibi ea que improbaliter abantur. nec hic tu eris alius
 qui non sustinet ante fuisse animal q̄ in corpore degenerat.
 E lege unamlibet excusationis partem. Istum alium quem fir-
 quenter indicas ne uis intelligi an alterum aliquem: catholi-
 cum eum uis uideri an hereticum: damnandum an absol-
 uendum? Si catholicus est iste alius tuus. qui in superiori-
 bus dicebat ante hunc mandum uisibilem fuisse anima-
 cum angelis et ceteris uirtutibus in superioribus hierusalem in
 celestibus constitutus: et ibi uiuendo contraxit sibi causas
 diuersitatis uel nascendi in hoc mundo uel aliquam qualiter
 conditionem tolerandi: erunt ergo ista catholica dogmata. et
 interim impium damnare quod catholicum est. Si uero ali-
 um istum hereticum dixeris: hereticum designabis cum q̄
 fuisse animal non recipit & sperat in christo anteq̄ in cor-
 pore nascatur. Quia hinc patet magister. quo erumpit
 tur. quo rursum euaditur. Quocirca et conuerti heret-
 icus. Non dicam nullus subtrahendi te aditus datur: sed ne
 repudiandi quidem paululum sit cepa. Sic tibi alexander
 tua aristotelia commentaria profuerunt. Sic perphyrius
 ἐπιτομή Ἰστορίας. Sic te tot et tantorum philosophorum.
 grece & latine insuper et iudice eruditionis excoluit disci-
 plina. ut in istis angustias tam intricabiles deueniret et tam
 miserabiliter erraretur. ut nec a calpis possit esse defensus.
 S ad paruum nam de serendis est et litteris ut ipse ait operi
 magno somnum non esse alterendum. quamq̄ ipse parcat
 nemini. et tam ratione ditorum q̄ flagello lingue. quos
 libitum fuerit uerberet. et si quis eminus aduulabitur: con-
 nuo hereticus et serpens & nulli per diuersa tantum cecidi-
 bus designetur. Tamen nos non ipsum sed patriarcham unu-
 temus dauid. qui comprehensum in speluncam inimicum
 suum suum cum poster uigilare noluit sed reperit. quod
 et iste sibi a nobis aliquoties factum non solum uerbo sed
 & re atq̄ opere: etiam si faceret non uult corde tamen &

ambrosij
 dialogon

conscientia tenet. Demus ergo ueniam ei qui dare ueniam
 nescit: qui sine ullo humanitatis respectu de diuisi alterius
 iudicat. Et interim educamus eum de spelunca usq̄ quo
 in illam inuadit: de qua etiam si omnes conamur et cupi-
 amur exire non posse. Dicat ergo quia potest fieri ut in
 superioribus illis ubi istud dogma confirmabitur ab eo qui
 iustum deum conuictus ostendit: ubi alium quem dicit
 uere alterius persona fuerit talis: qualtem nunc damnari
 uult. hic uero ubi contractus est et non recipit que in supe-
 rioribus dicta sunt: alium se ipsum dixerit. Potest etiam
 fieri ut conscius sibi sit ut sentiat se quam sentire: licet
 scio id non ponatur explicare. Sic ergo uenia. et ponamus
 in hoc loco alium istum hunc esse ipsum qui non recipit
 dogma quod dicit animal fuisse anteq̄ in corpore degere-
 mus: & sperat in christo. Reperamus ipsum capitulum. &
 quo rursum terdar diligentius prospiciamus. Sic itaque
 luit uero hoc dogma non iustitiam q̄ ante fuerimus et spen-
 uerimus in christo q̄ in isto corpore degeneremus: illo intelli-
 gunt transire: ut dicit in aduentum domini saluatoris
 quando in nomine eius omne genua flectatur celestium
 & terrestrium & infernorum et omnis lingua consecratur
 quia dominus deius christus in gloria est dei patris: quoniam
 ei fuerint uniuersa subiecta: alios uoluntate alios necessitate
 et subiacendo: et eos qui ante presentiam maiestatis eius spe-
 raucunt in eum futurus esse in laudem glorie eius: & uoca-
 ri *Υιοθεο* *Τετρας* eos uero qui reperti fuerint necessi-
 tate credentes eo tempore quo nec diaboli et angeli eius pote-
 runt regnare: regnarent esse sperantes: sed non in laudem
 glorie eius: quod quidem nunc ex parte uidemus expleri:
 quia alia sit merced eius qui uoluntate sequatur deum alia
 qui necessitate: ueruntamen sicut per occasionem sue per-
 ueritatem tantum christus annuntietur: diuino loquitur &
 sperat q̄ pro diuersitate spei diuersa sint premia recipiuri
 O mnis in hoc loco admiratur caullationis occasio. In superiori-
 bus dixit q̄ hi qui ante spemauerunt in christo: illi sunt q̄
 anteq̄ in hoc uisibili mundo in corporibus nascuntur spem
 in ipso habuerunt in celestibus positam. Sed ne istud dogma-
 tum uideatur aliam inuoluntate exponitorem. qua-

aliqui
 hyiothelial uenia

et eorum
propheta

dicat eo tempore quo omne genus flebitur domino iusti
uerba etiam celestium terrestrium et inferiorum dicitur
et modis eorum subiecta: quidam uoluntate quidam necessitate
et uoluntate subiecta: omnes qui per uerba predicacionis tanti
credunt & istos uocant *επιστολαιοι* id est qui ante
spem uerunt in christo. necessitate autem subiectos qui ante
quidam per predicacionem uerbi non crediderunt. nunc autem
iam negare non poterunt sicut diabolus & angeli eius et qui
cumque cum ipso necessitate crediderunt. quoniam omnes cum quibus
et diabolus & angeli eius quia postea credent non uocabuntur
ante sperant. pro eo scilicet quod illi ante crediderunt in
christo et sperauerunt in eum uoluntate: uti uero et postmodum
& necessitate. & ideo aut eos diuersa premia recipiunt. premia
tamen ponit & inferioribus qui modo non credunt et diabolo
et angelis eius licet inferiora. et cum de eius sole ignatum
uenia opinionem non sentiantur argui: nam in regno christi
ad premia secunda perducit. Et hoc uisum quia sicut
tabili inuenit uerum ueritate an necessitate christi annun-
tatur: ita nihil restat necessitate an uoluntate creditur. *Haec sunt
que nobis dicere de commentariis multis uultis. ista nos regulares
sede. confestim docet. ut hoc damnetur in istis quod domi
dicitur. Nam unquam sic et inuenit alius qui primum illud
dogma non sustinet quod animas in celestibus fuisse dicere
antiquos in corporebus nascerentur: tu et sine dubio qui diaboli
et angelos eius. atque omnes incredulos non solum uenia donat.
uerum etiam secunda numeracione etiam pyemisi potestatem. Si uero
hoc secundum respicit. tu certissimi illius dogmatis pater.
Et miror quomodo isti prudentes et eruditissimi qui eius legitur
seripta & quibus ita uarie ab eo scribitur: uideant de-
me quod me raptum nominet. et non sentiant se magis ipsos
ab eo raptum iudicari quos pariter in suis libris non uideat de-
bita. Si enim putaret eos legentes intelligere posse. nunquam
ad condemnanda ea que ipse magis docet istos libris habere
uultis exemplum. in quibus ea ipsa plenus et manifestus
conuenit que damnare nos suadet. Ostendimus inuicem
ipsum aliter istis eleas commentariis suis et que damna-
ri in alterius libris uult. id est quod anime fuerit in celestibus
antiquos in hoc mundo in corporebus nascerentur. & quod omnes*

173.
uul peccatores uel increduli cum diabolo et angelis eius eo tem-
pore quo omne genus flebitur iusti celestium et terrestrium
et inferiorum. se non solum uerum accipiant. uerum etiam
ad seculo premia uocabuntur. Sed quoniam hoc re-
nouet non debet quod fide distat. meatur: ut quis creda-
tur et damnetur quod sperat. ita quod desiderat ut si pos-
sint talia esse. ex eisdem libris profertur exempla. & tam-
evidentia ut nullus omnino alius finis nominetur. et ita
solum. Item ex eadem libro quod in seculo sine christo et om-
nes sancti super demones habebunt fidem: et ut ipsi uideant
demones secundum uoluntatem sedent super se christi. &
sanciorum eius agunt. et eo capitulo ubi dicit apostolus. ut
ostendat populi superuenientibus abundantes diuina gratia
sue in bonitate super nos in christo iusti. post pauca quod
nos inquit quondam lege tendamus inferni. et propter uer-
tam. atque peccata ut operibus carnis ita carnis et supplicij de-
stinat. nunc in christo regnatum sedeamusque cum eo. sedeamus
autem non in humilis quocunque loco. sed super omnem
principatum et potestatem et dominationem et omne nomen
quod nominatum est non solum in hoc seculo sed etiam in
futuro. Si enim christi suscitatus a mortuis sedet ad dex-
teram dei in celestibus super omnem principatum et potestatem
et uirtutem et nos sedeamus regnabimusque cum christo. ne-
cessitate est ut ut super que sedet ille sedeamus. Sed qui diligenter
lector est. statim requiret et dicit. Quid ergo maior homo
angelis se auctus in celo poterat. Quod quia periculi
est respondeat principatus et potestatis et uirtutis et domi-
nationis et omne nomen quod nominatur non solum in hoc
seculo sed etiam in futuro. maxime quia omnia christi subie-
cta sunt credidit non ad humanam partem sed ad conuenientiam
uirtutis. ut dicit talis angelos respicit et principem mundi.
huius et iustitiam qui mane cogitatur. super quibus san-
cti sedent sunt cum christo. illis quoque tribuuntur beneficia
que nunc inferni & male laborant sua abundantem partem uia
gentium per peccata corrumpunt peccatorum. Quam au-
tem non tales habuimus sedent iuxta sedentem uoluntatem
incipiam gubernari. Nunquam et hic ambigunt aliqua
dubitatio est ut loci hic cogit aliter ubi euidentiss.

mo nulla illius alii sui interiecta persona dicit anglos resu-
gat: et principem mundi huius: & luciferum qui mane ori-
etur: in fine christo super se sedente et regnante cum sanc-
tis suis consortis ac socios non solum regni eius sed & uolunta-
tis futuri. Secundum uoluntatem namq; christi et omni-
um sanctorum agere: hoc est ad suam beatitudinem perue-
nisse. Neq; est enim alia perfectio orationis qua supplicare
nos docuit: patet: nisi ut fiat uoluntas eius sicut in ego & in-
teris. Sed quod patenter audire non quidem omnia que
de his dogmatibus in libris eius continentur reuoluerent: ta-
ta enim sunt: ut plura mihi si exequi ea cupiam uolumina
confutenda sint: sed tanta quantitas satiscere legentibus
possint: q; non iste casu in hec madat que nunc discipuli
imitanda proponit: sed latissima et frequenta hec asserio-
ne confirmat. Sed uideamus adhuc que sunt que nos ex
his probatissimis edocet commentariis. Item ex eodem libro
q; non solum in presenti seculo uerum etiam in futuro
ascensus sit hominum & descensus: de eo capitulo in quo ait:
super omnem principatum et potestatem & uirtutem et om-
ne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo uerum
etiam in futuro: post aliquanta. Si autem sunt inquit
principatus et potestates et uirtutes & dominationes: neque
est ut et subiecti habeant & nuntii se: & seruientes sibi &
eos qui a sua seruitudine uoluerint. Quis distributiones
officiorum non solum in presentium sed etiam in futuro
seculo erunt: ut per singulos profectus et honores ascensio-
nes etiam descensiones uel cretio alius uel decrescat: et sub
alia atq; alia potestate uirtute principatu & dominio
ne fiat. Cur magister ut tuus tecum uerbis agam: post
quadringentos fere annos quietas et simplices latinorum
mentes hec docet: Cur nouas uoces qual ab apostolis ne-
mo susceperat: insuauis auribus iniret. Quales te ut
cal romanus auribus: parua fide uoca que ab apostoli lau-
data est. Cur in medium profectus quod petrus & paulus
edere noluerunt. Usquequo hec tu scriberet: non usque
quo ego interpretaretur ut docet: sed usq; quo tu hec ante
quindam fere annos scriberet sine his mundus christia-
nus non fuit. Quid enim tu modo docet q; & in futuro

omnino

seculo adhuc attentione et delectatione sunt: & proficere
aliqui aliqui delectant. Et ego illud q; dicit in hoc seculo
lo uita adquiritur uel omittitur: non est uerum. An-
gustiam habet aliquam interpretationem. Non enim
ignitiam agit pro his que ex ista commentariis conti-
nentur. Item q; de ecclesia uerum corpus non solum homi-
nibus: sed & angelis et omnibus uirtutibus creaturis intel-
legendum sit: ex eodem libro de eo capitulo in quo scrip-
tum est: et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam:
post pauca: non solum inquit: hominum sed etiam ange-
lorum cineraturusq; uirtutum & rationalium crea-
turarum ecclesia intelligi potest. Item q; anime qua
in illa prior uita nouerunt deum modo cum non qua-
si ignotum cognoscant: sed quasi post obtinuerunt deuo
agnoscant: ex eodem libro ita dicit. Quod uo ait in se
agnoscant aut: id est: sic $\nu\alpha\sigma\epsilon\iota\varsigma$ $\alpha\iota\tau\omega\iota$: quidam
se intelligunt: ut inter $\nu\alpha\sigma\epsilon\iota\varsigma$ et $\epsilon\pi\iota\gamma\iota\gamma\alpha\sigma\epsilon\iota\varsigma$
hoc est: inter notionem & agnitionem illud interit: q;
notio illud sit quod ante non scauerunt: & ea postea sa-
te optinuit. agnitio uo que postea recordamur: et prio-
rem quandam uitam in celestibus suscipiamur: postq; in
corpore ista delecti & obliuii dei patris nunc cum per reue-
lationem cognouimus: secundum illud quod scriptum
est. Reminiscantur et conuertentur ad dominum om-
nes fines terre: & multa his similia. Quod autem ait uitas
quia quidam hec dicunt: puto me suis eidenter in
superioribus docuisse: q; si quando ponit quia quidam
dicit uel alius dicit nec tamen que dicuntur destruit
ita ipse sit quidam uel alius: maxime cum iam antea
des his sententias abis ulla interiectione persone ab eo
dicitur frequenter ostenderim. Sed quid adhuc est quod
et displicet in alio. Et ista inquit uel cretio que in ge-
lo sunt: rationabilia dicit & delecti capias: uideamus
ego quid ipse de talibus sentiat. In eodem libro ex eo capi-
tulo ubi scriptum est: oportet enim eum regnare: donec
ponat inimicos suos sub pedibus suis: post aliquanta
potest: inquit: ita responderi q; abis peccato nullus sit
et hiden ipsa non sint munda coram deo: omniseq; cre-

ut agnoscant aut
il epignosin autu
epignosin

animi pauca creaturis adueniam. unde crux saluatoris
non solum ea que in terra sunt sed etiam que in celis erit
purgasse pertinebit. Item q̄ propter corpus humilitatis se
corpus mortis hominis sibi use appellauerit. ex eodem libro
de eo capitulo scriptum est. et carnis natura sibi use fuit
et gratia. post aliquantulum. nos uo inquit dicamus esse pri-
mum omnia hominis natura sibi use propter corpus hu-
militatis se corpus mortis. et q̄ ab adolescentia mens homi-
num apposita sicut malum. Item q̄ prima sit anime
factura. et deinceps corporis plastatio. ex eodem libro sub
eodem capitulo post multa. et diligenter inquit observa.
quia non dicitur ipsius figuratio simul atq̄ plastatio sed
ipsius factura simul. Plastatio quippe originem de terra
& limo habet. factura uo iuxta similitudinem et imagine
da sumptis exordium. quod in centesimo decimo octaui
platio simul positum diuersa significat. Manus tunc fieri
me et plastauerunt me. sicuti primum locum tenet
dando plastatio. Quid adhuc aliud est quod condemna-
ri uult. Dicat id de eius libri immo de eius de eius corde
profissimus. Quid inquit unam naturam et ammiram
et angelorum. Molatum est hoc. Sed uideamus quid ip-
se de hoc sentiat in his libris quos nobis ad confessionis
exemplum se ad credendum regulam porrit. Item ex eo-
dem libro de eo capitulo ubi scriptum est. Tercium euan-
gelizauit pacem his qui loqe se his qui prope. Quod quum
de uidet et gentibus dicam primo exposuisset. postmodum
addidit hoc. Et hec quidem inquit iuxta uulgatam inter-
pretationem dicta sunt. Ceterum qui illud apostoli legit
de christo memorant. pacem faciat per sanguinem cri-
cis sive his que in terra erant se his que in celis. et gratia
que in eodem dicuntur loco non putabit nos que iuxta
spiritum istud uocamus fuisse longe. et uidet eos qui tan-
tummodo istud nunciantur in carne fuisse prope. Et
hanc eorum intelligentiam ad angelos ueritateq̄ celestis
et ad animal temperant humanas. q̄ in suo christus san-
guine terra se celestia copularet. que inter se distabant
& hominū pastor moribus ad mentes reuectant. omnes
fecit esse cum gratia. diachmā q̄ que periret. diach-

179.
mis que salus fuerit copularet. Quidam quantum diuersita-
tem nature facit inter animal se angelos. quanta est inquit
inter ouem se oues. et inter diachmam se diachmas. Sed pau-
ca addidit dicit. Quod autem ait ut dicit condere in se
mensis in unum nouum hominem. quod et magis uideat
superior de uidet atq̄ gentibus sensu conuicte. se sive
intelligentia capiat. ut dicit hominem iuxta imaginem
et similitudinem da factum. tandem post reuoluationem
formam receptorum quam se nunc angeli habent et ipse
perdidit. Nominum autem hominum dicit esse qui quocumque
renouatur et habitaturus est in nouo mundo. Sicut ouis ab
oue et diachma a diachma in natura differunt. ita et ani-
mal cum angelis esse dicit. et eandem formam quam nunc
habent angeli se primus homo habuit et perdidit. ho-
minem habiturum dicit in futurum si natus si ipse si for-
ma non differat. Quomodo nullus uideri est erudito homi-
ni suas sententias sub alterius nomine condemnat. maxi-
me cum hec ita non secundum uulgatam explanationem
sed secundum apostoli sensum dici debet dicentis. Sed
uideamus quid ad hec in eodem loco addidit. post pauca
sic inquit. et instantiationem noui hominis tunc. plene per
fretisq̄ comprehendam. quum celestia terraq̄ fuerint copu-
lata se in uno spiritu et sensu eademq̄ sententia acceteri-
mus ad pacem. Atq̄ quid tale et in alia epistola. si quis
tamen eam recipit. prudentibus quibusq̄ lectoribus pau-
lus subindicat dicit. Hi omnes testimonium fidei ac-
ipientes non receperunt promissionem. deo pro nobis
melius aliquid prouident. ut non absq̄ nobis confisima
rentur. Propterea uniuersa creatura congregatur nobis
cum qui in tabernaculo isto congregabimur et uidebit.
quia timore da in uero concepimus se dolentis. et pro-
pheta reuelationem sanctorum da. ut de uariis ser-
uitutis cui nunc subiecta est. liberetur. et fiat unius pa-
stor se unus grex. et omnia domini complexus dicentis.
ut uoluntas tua sicut in celo et in terra. Celestia et
terrestria ad est angelos et homines sicut ante unam for-
mam gesserunt se unum eodem habiturum. ita et in-
finitas dicit esse reparanda. quia christus uenit uniq̄.

unum saccere prorem. Et hoc futurus est homines dicitur et
nunc sunt angeli: ut quod ante ipse homines id est animi. e.
fuerunt. Et quomodo quos et tam amice: immo iam nec
amicus sed familiariter mulierculari irridet: quae cum plausu
uenerit et timoris negare se post resurrectionem in corpore
uterum singulis futurus sed similes angelis: ut ipsum futurus
esse quod angelus. Et haec cum tanta uisione dicit a mulie
ribus arguit: quae de tuis illis electis commentariis scripta pro
feruntur: nunquid non tibi tale hoc uideatur: quale si quis
fuerit alium inuolans: diphum unde alium arguit in suo
sinu contempserit furtum: et postquam late peruenit & magni
ce fuerit inuictus in furem: postquam totus prouiderit: uirum
quoque uisendi dederit sacramenta: post omnia haec furtum
ipsum pro quo alium iam se conuictus putauerit: de sinu
eius extulit: Tum dande arguit alios quod interrogati de
salubri non prompte nec statim respondeant: sed uiraban
di & nunt magis quod uerba agant: et hic ipse de apostolo dicit:
quod nescio quid tale in epistola sua prudentibus quibusque lecto
ribus paulus subindicat: & non quibusque. Si paulus non
indicit: sed subindicat: & non quibusque sed prudentibus: no
miseris quid in uideris o nocte peruenit: si quod apostolus non
manifeste prouidet: aut nescire aut dubitare nos dicamus:
& non tam intelligere: sed subintelligere: et ideo non tam tu
dicamus ea quod subindicamus tibi: iam si reuelata sunt ista
quae oculis non uidet nec auribus audiat: et in cor hominis
non attenderunt: si iam tibi uenit quod persecutus est: &
destructa tibi sunt ea quae ex parte sunt: dicit de his et
procedit: et quae apostolus subindicasse dicit tu perinde
qui non solum ea quae subindicata uerum et quae confir
mata ab eo scribitur esse nunc damna. Haec enim omnia
quae nunc mathematicam uel dum apostoli dicit exponit
astruxit: et tanquam illius sensibus haec inferna esse docuero.
uid. adhuc aliud est: quod clamare queri uidet: Quod cor
pus hoc inquit carcerem & uincula esse anime dicitur: &
ipsum animam non ire asserunt sed redire quasi ad ea lo
ca ubi ante iam fuerit: profertur enim ergo et de hoc quomodo
ipse scribit testimonium ex istis ipsius commentariis libro secun
do ex eo capitulo ubi dicit: huiusmodi gratia ego paulus uin

176.
et uisus christi: post pauca. quia in pluribus inquit locis
scriptum est uinculum anime corpus hoc dicitur: quod quasi clau
sa teneatur in carcere: dicimus propterea paulum corpore uel
neribus carceri nec recitari: et sic cum christo. ut perfectus in
gentis per eum praedicatio completetur. Item de eadem re ex
eodem commentariis libro tertio capitulo ubi dicit: pro quo
legationem fungor in caetera. post aliquanta per illum iterum
suum alium qui ipse est ita dicit: Alium uero propter corpus
humilitatis & caritatem istam quae circumdat: & nec dum
sanum secundum quod oportet nos carere: et per speculum
uidemus in enigmate: ista cum dixit contendit: et tunc
uic posse in confidentia euangelii aperire mysteria. quoniam ca
teram deposuerit: & de carcere liber uenit: nisi forte et in
uinculis et ab ipso uinculis computandus est: qui conuictio
nem habet in caeteris: et de quo dicit potest: Tot autem in car
cere non est nec in carne: sed in spiritu: si tamen spiritus
dei habitet in uobis. Item de eadem re ex commentario epi
stole pauli ad philemonem sub eo capitulo ubi ait: Saluta
re epistolam concipiamus meum: post aliquanta. nisi forte recon
ditum aliquid et sanatum: ut quidam putant in uerbo
capriuitatis ostenditur: quod capsi pariter et uenit in uallen
hanc deductus sunt lacrimarum. Videt quomodo haec tanquam
mysteria & sacra dicit habere apud quosdam: quorum ta
men et ipsum unum esse in multis sepe docuimus. sed ut
figura per quam sanctus multae uideatur inuidiam decli
nare. Haec inquit quomodo se habent uideris. Nunquid
et omnia restituenda esse in unum statim. atque in unum
corpus redintegrandos non solum homines: sed & daemones
et angelos restituitur dicitur a me potest referre. Ut mihi in
quit non faciat. Sed quod ex alterius peccata dicit alterius
sit. Siquid sane exinde dicitur ac nullius interiecta perso
na scriptum legitur: hoc mihi merito debet alertis. Et quid
omnes istos effundimus quos superius delidauimus agones
Tantum ualeat fronte diuina. Sed age hanc adque damus
etiam in hoc non ut res sed ut ipse postulari conueniat.
Et haec commentariis libro secundo de ea re quam proposuit
sub eo capitulo ubi scriptum est: solliciti seruate unitatem spi
ritus in uinculo pacis. unum corpus & unus spiritus sicut

uocati estis in una spe uocationis uestrae, post aliquanta que-
runt inquit quomodo una spe uocationis sit, cum apud pa-
trē diuersae sint mansiones. Ad quod unam spem uocatio-
nis, regnum celorum, quasi unam domum de partē esse di-
cimus, & in una domo plurimas mansiones. Alia enim glo-
ria solis, alia gloria lune, alia stellarum. Aut certe illud
subtiliter indicatur qd in fine, et confirmatione uerum in
pristinum statum restituenda sunt omnia, quando omnes
unum corpus efficiuntur, et in unum perfectum reformamur,
& omnia pro nobis dilatarentur impletur. Patet de uo quomodo
ego et tu unum sumus, ita et isti in nobis unum sint. Ac-
cipitur & hinc eius de resurrectione omnium ably ulla am-
biguitate sententiam, accipit et aliam, & tunc concludam
apologē nostrae primum uolumen, innumerae sunt enim
causae dictae de talibus. Item ex eodem libro sub eo capitulo
ubi scriptum est, ex quo corpus totum compactum & con-
glutinatū per omnem uncturam summistrustationis se-
cundum operationem in mensuram uniuersalium membri
augmentum corporis facit in edificationem in caritate, sic
cepit. In fine uerum quum deum uidere expectamus, facit ad
faciem, et in mensuram presentem plenitudinis christi,
de cuius plenitudine nos omnes accipimus, ita ut christus
non ex parte sit sed totus in nobis, et relictis uicis paruiorū,
cruentum in eum inuenit, de quo propheta dicit, ecce uir
orientis nomen est illius, & iohannes baptista commemorat, si
post me uenit, uo qui ante me factus est, quoniam ante me
erat, nunc in occursum unius fidei et unius agnitionis filij
dei, quoniam nunc pro uarietate mentium non una nec eadē
fide agnitionis cognoscimus, totum corpus, quod prius dis-
spatum fuerat & in diuersa locutionem in suam compa-
gientem uncturamq; redigetur, ita ut una summistrustatio
eademq; operatio, et unius, etatis confirmata, perfectio
totum faciat esse corpus, equaliter, et omnia membra
iuxta mensuram suam incrementum, etatis accipiant.
h. Nec autem tota edificatio per quam ecclesiae per partes cor-
pus augetur, & unita in se caritate completitur, tota
rationabilis creaturae, sub unius, etatis confirmata, animalis in
religamus, exemplo, et quocumq; de huius membris

177.
dixerimus, et partibus, hoc sciamus esse restituendum ad unā
quam rationabilem creaturam. Primum hoc ita, ita per,
artus ueris carnisq; locutionem, ut nec est heretice, nec nig-
riti, unguentum ad merum, figuram oculi uocant, scilicet
nans, manus alium locum creatum, in alium proiecta sunt
pedes, et reliqua membra in hunc modum inter se dispersa
sunt, & diuisa, singamus aliquem uentem, tanq; scilicet, me-
dicum, qui uicem fibularum eductorum, et alapum, possit imi-
tari, et nouam figuram nouamq; horum uerbum susci-
tare, hic necesse habebit uniuersaq; membrum suo in loco
restituere, et compages copulatae compage, & quodam glui-
nato partibus restituat unum corpus efficiat. Huiusq; nobis una
similitudo procedat, nunc in eadem similitudine, ad id qd
intelligi uolumus, aliud membra exemplum. Paruulus exort
et occulto, tuo in perfectam adoleat, etatem, suam manus
habent augmentum, sua pedes, sentiant incrementa, uentem
dum nescimus impletur, humerum dum sustinetur oculi dila-
tantur, & omnia membra per partes iuxta mensuram suam
se creant, ut tamen non sibi sed corpori uideantur aug-
eri. Ita ego et in restitutione omnium, quando corpus totius
ecclesiae, nunc dispersum atq; locutionem ueris medicinali, scilicet
christi, sumatur, aduocatur, uniuersiq; secundum mensu-
ram fidei, & agnitionis filij dei, quoniam ideo agnoscat dicitur
quia prius nouerat, & postea nobis definit, suum uicem lo-
cum, et inapit, id est, quod fuerat, ita tamen ut non iuxta
aliam heretice omnes in una, etate, sicut postea, id est, omnes
in angelos reformentur, sed uniuersaq; membrum
iuxta mensuram suam, & officium suum, perfectum sit,
uerbi gratia, ut angelus, restiga, id est, inapit, quod creatus
est, et homo qui de partibus fuerat, exort, ad cultum, ut
rum partibus, restigatur. Ita autem uniuersa sic fiant
ut unam in se, etate, unguentum, et dum conga-
der membrum membro, & in aliorum projectionem, heta-
nae, christi corpus ecclesiae primitiuorum habuerit in cele-
sti hierusalem, quam in alio loco apostolus, matrem, san-
ctorem uocat, hae tua dicta legunt omnes, latin, quo-
cum nunc tu quocq; uel, et, legere, ubi dicit, qd omnes
rationabiles, creaturae, que sub unius, rationabilis, anima

lis exemplo videntur. ita in unum corpus reparandae
sunt: tanq[ua]m si unius hominis membra diuisa rursus in
eiusdem corporis soliditatem, & saluata arte reparantur.
in quibus quidem diuersa futuri definit officia ut por-
tionum, sed corpus unum, hoc est unius naturae: &
hoc unum omnium corpus ecclesiam primitiuorum uo-
cat & corpus esse nominat christi. cuius corpori summum me-
brum suo officio restituendum aut esse angelum regiam.
qui est unq[ue] diaboli. et in hoc quod ab initio creatus est
reparandum: similiter & hominem aliud membrum ad
cultum paradisi tanq[ua]m coloniam originarium reuocandi.
Et haec nulla, ut fieri solet quum de reb[us] potesta-
tum cauteq[ue] dicitur, alterius intercepta persona prosequi-
tur: ut uel dubitasse et aliquis in reb[us] tam secretis & ab
sconditis existimaret: sicut origenes iste cuius et discipu-
lum non negat et proditorum faceret, semper facere inue-
nitur in talibus, sed abrupta & definita sententia tanq[ua]m si
angelus loqueretur in danieli, aut christus in paulo mor-
taliu[m] auribus archana futurorum enuntau[m] seculoru[m].
et ait. Nulli uestrum electa a christo plebs fidelium cre-
da[m]. Si origenes aliquid de diuina dispensationis secreto-
ribus suspicatus est, nemo recipit. Et si elementi, aut ille
apostolorum discipulus, aut ille alexandrinus ecclesie &
ipsius origenis magister tale aliquid docerent, etiam si
episcopus ille pontifex ut apostolicarum uiratum, cui
si iste alius nazarenus, et dydimus iudens propheta: am-
bo magistri, quibus sapientius in fide christi nihil ha-
bituit mandatis. Omnes u[er]o ut origenes arceant: sed accipit
erroris sui ueniam, quia & ego aliquando erraui, et nunc
penitentiam geo, sed accipere debet. Origenes u[er]o cum eade[m]
que ego dixit: etiam si penitentiam esse ueniam non
accipit, immo pro his que omnes dicimus solus ipse dam-
netur. Ipse est qui omnia mala fecit, ipse enim nobis pro-
didit unde et uerum quidquid nos loquimur, quidquid
scribimus, quidquid da putamus: putamus eruditi:
& quod de gratia boni latina fecimus non bona. Nemo
ego quod horum audiat, sed haec sola suscipit que in
meis commentariis inueniuntur & maxime in epistola ad e-

epheos. in quibus origenis dicta uehementissime confuta
u[er]o. Ego aut seruauit ut credere ac tenere debeat resurre-
tionem carnis ita futuram ut corpora conuertantur in
animalia, & uere redigantur in uiuos: et q[ui] ante mundi
constitutionem animae in caelestibus fuerint, & inde ob
quasdam causas soli deo cognatas in uallen hac deducere
sine lacrimarum: & q[ui] corpori huic humilitatis et corpori
mortis inserere sint: et q[ui] in fine seculorum omnis natu-
ra rationalis in unum corpus restituitur sicut ab initio
fuit: ita et homo ad paradysum restituitur, & angelus resti-
tus supra petrum & paulum: cum ipsi ad paradysum
u[er]o per homines: ille autem in id quod ex initio creatus
est reparatur, et sicut omnes ecclesia simul primitiuor[um]
in caelestibus, & sint dum in officis singulis quibusq[ue] sunt
membra christi, uniuersitas u[er]o eundem perfectum
sint corpus. Haec tenentes o fideles prudentesq[ue] discipuli
et utas meas indubitalis distinctiones custodientes, &
origenem tamen pro his ipsis diuisis condemnantes bene-
dicat. ualeat. Videt quia uerum cum uisione agit, &
penitit et ideo dual ut fallat eos quibus scribit. Nam &
si uere te penitit, ut debet: quid facit ob omnes illas
animas quas per tot annos haec tua man uenerata, ut
ipse aut doctrina decipit? Dande qui unq[ue] per tuam
penitentiam emendabitur, cum iste ipse libellus in quo
ex penitit, et accusator es iudex et auditores tuos pyr-
sum ad haec ipsa & legenda et tenenda transmittat.
Ad ultimum etiam si haec ita non essent: ipse tibi etiam
post penitentiam omnem aditum uenae praeduxit, aut
enim etiam ipsum origenem penituisse pro his diuisis li-
bello penitente ad firmam, tunc uelut romae episcopi
dato: et tamen post penitentiam post centum et quin-
quaginta annos mortis sine in ius cum trahit, et ad
damnationem uocat. Quomodo ergo tibi pro his diuisis
uenia dabitur penitenti, si ille qui ante te pro his peni-
tuit ueniam non mouerit? Similiter ut scripsisti semp-
ter similitur ut penitenti, penituit, aut similitur pro pe-
nitenti debet absolui, aut si negat ueniam penitenti, qd
ego non opto tu perit uos pariter condemnari. Secun-

dum quendam euangelii parabolam octava et domine a
iudaeis audiret. sic uideatur quid de ea secundum legem
iudicatur. Ille uero inuenerit et confessor dominus fuit.
Siquid uostrum peccatum non habet. mittar super eam lapi-
dem. nec tunc uerba eiusque dicebantur. Et iudea quidem
habet impia et inuidia. namque erubuerunt confitentes suas.
ne cum ipse esset peccator et sic peccatoris uideantur ul-
tasti. Et tunc ille de cruce dicebat ad alterum latronem
qui simul pendebat in cruce et blasphemabat. quia nec de
um timeo. Uel quod in eadem sumus iudicio nos ut eadem
que in nobis sunt. condemnemus in aliis. nec cum iudaeis
erubescamus. nec cum latrone miscelamus.

Explicit liber primus Rufini presbyteri contra beatissimum
Hieronymum blasphemans. Deo gratias. Amen.